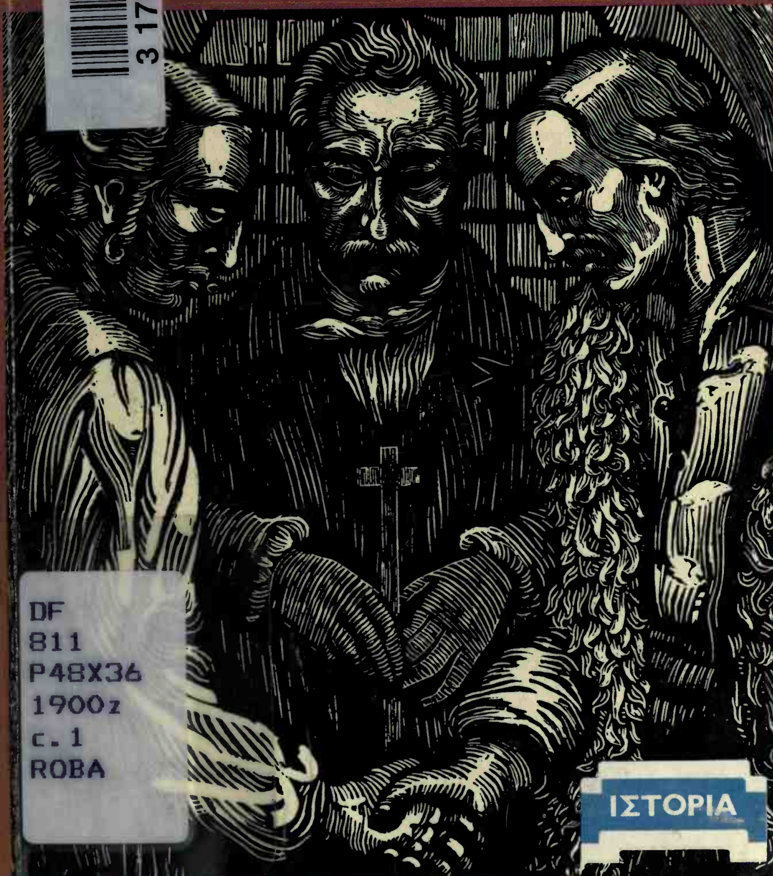
Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΒΙΠΕΡ

ΔΡΑΧΜΕΣ 14
200 ΣΕΛΙΔΕΣ

Ε. Μ. ΞΑΝΘΟΥ

ΑΠΟ[...]ΟΝΕΥΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΒΙΠΕΡ 61

ΣΕΙΡΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΞΑΝΘΟΥ:
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Τυπογραφική διόρθωση:
ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ

Ἔκδοσις τῆς «Πάπυρος Πρὲςς Ε.Π.Ε.», Βουλῆς 17. Ἡ στοιχειοθεσία καὶ ἡ ἐκτύπωσις ἔγιναν εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς «Πάπυρος Γραφικαὶ Τέχναι Α.Ε.» Κηφισίας καὶ Ἰωαννίδου 6 (Ἀμαρούσιον), Ὑπεύθυνος τυπογραφείου: Εὐαγγελία Ι. Κουφοῦ.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΞΑΝΘΟΥ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΕΠΟΠΤΕΙΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΑΠ. Β. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ
Καθηγητοῦ Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΒΙΠΕΡ

ΠΑΠΥΡΟΣ ΠΡΕΣΣ Ε.Π.Ε. ΑΘΗΝΑΙ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΣΕ ΝΕΑ ΕΙΔΙΚΗ ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΠΑΠΥΡΟΥ»

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων «ΠΑΠΥΡΟΣ» μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ τιμήση τὰ ἑκατὸν πενήντα χρόνια ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ Ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ προσφέρη θετικώτερη καὶ πρακτικώτερη συμβολὴ στοὺς ἑορτασμοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ γεγονότος τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἔλαβε τὴν ἀπόφασι νὰ καθιερώση μία νέα εἰδικὴ σειρὰ «Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως». Ἡ σειρὰ αὐτὴ θὰ εἶναι ἀφιερωμένη στὴ δημοσίευση κειμένων τὰ ὁποῖα ἔχουν θεμελιώδη σημασία γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὅπως τὰ «ἀπομνημονεύματα» τῶν Ἀγωνιστῶν, ποὺ προσφέρουν μία ζωντανὴ ὅσο καὶ παραστατικὴ εἰκόνα τῆς Ἐπαναστάσεως, διάφορα ἑλληνικὰ καὶ ξένα κείμενα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγῶνος, καθὼς καὶ μεταγενέστερες ἢ σύγχρονες μελέτες, ποὺ στηρίζονται σὲ αὐθεντικὲς πηγές, διαφωτίζουν γενικώτερα καὶ ἔχουν καταστῆ κλασικὰ κείμενα στὴ νεώτερη ἑλληνικὴ ἱστοριογραφία.

Τὴν ὅλη ἐποπτεία καὶ τὴ συγγραφὴ τοῦ κατατοπιστικοῦ προλόγου σὲ κάθε ἔργο τῆς σειρᾶς αὐτῆς ἀνέλαβε ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀπόστολος Δασκαλάκης. Ὁ κ. Ἀπόστολος Δασκαλάκης, ὕστερα ἀπὸ μακροχρόνιες φιλολογικὲς καὶ ἱστορικὲς σπουδὲς σὲ ξένα Πανεπιστήμια — διδάκτωρ τῶν Γραμμάτων τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων — ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν νεανικῶν του χρόνων ἐπίλεκτο μέλος τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας, εἶναι τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸ 1939, πολλὲς φορὲς Κοσμήτωρ καὶ Συγκλητικός, ὡς καὶ Πρύτανις τῶν ἐτῶν 1953 - 1954.

'Εδίδαξε τὴν Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ εἰδικώτερα Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση ἐπὶ τριάντα χρόνια. Παράλληλα πρὸς τὸ ἀναρίθμητο πλῆθος τῶν ἄρθρων, ἀνταποκρίσεων ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ μελετῶν του σ' ἐφημερίδες καὶ περιοδικά, εἶναι συγγραφεὺς πολλῶν δεκάδων βιβλίων, ποὺ ἀναφέρονται σ' ὅλες τὶς ἐποχὲς τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ πολλὰ ἔχουν μεταφρασθῆ σὲ ξένες γλῶσσες. Εἰδικώτερα γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, τὰ βιβλία του, ὅπως «Τὰ αἴτια καὶ οἱ παράγοντες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», «Ὁ Ἀγὼν τῆς Ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ Εὐρώπη», «Ἡ ἔναρξις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», «Ρήγας Βελεστινλῆς», «Ἀδαμάντιος Κοραῆς», «Τὰ πολιτεύματα τῆς Ἐπαναστάσεως», ἡ πολύτομος ἔκδοσις «Κείμενα - Πηγαὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως» καὶ πλῆθος ἄλλων μελετῶν, κατέστησαν τὸ ὄνομά του νὰ ὑπολογίζεται σὰν μία ἀναμφισβήτητη καὶ ἀσυναγώνιστη αὐθεντία γιὰ τὴν Ἱστορία τοῦ Ἀγῶνος. Ἡ ἐξασφάλισις τῆς συνεργασίας του προσφέρει στὸ ἑλληνικὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ τὴν ἐγγύηση γιὰ τὴν παρουσίαση καὶ τὴν ἐπιτυχία τῆς μὲ ἐπίκεντρο τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασι νέας αὐτῆς σειρᾶς τῶν ΒΙΠΕΡ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εὐχαρίστως μετέχω εἰς τὴν ἐθνικῆς σημασίας προσπάθειαν αὐτὴν τοῦ «Παπύρου» ὅπως δώσῃ,ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατονπεντηκονταετηρίδος ἀπὸ τῆς κηρύξεως τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν τὰ κείμενα τῶν ἀπομνημονευματογράφων ὡς καὶ ἄλλας διαφωτιστικὰς καὶ διδακτικὰς μελέτας ἀναφερομένας εἰς τὴν ἱστορία τοῦ Ἀγῶνος.

Οἱ ἀπομνημονευματογράφοι ἦσαν αὐτόπται μάρτυρες, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ὅπως ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ὁ Φυτάκος, ὁ Μακρυγιάννης, ὁ Περραιβὸς κλπ., ὑπῆρξαν πρωταγωνισταὶ καὶ πρωταθληταί. Οἱ περισσότεροι ἤρχισαν νὰ «ἀπομνημονεύουν» ὅταν ἀκόμη ἀντηχοῦσε τὸ καριοφίλι καὶ ἡ ἐπαναστατημένη Ἑλλὰς ἦτο ἀπέραντον στρατόπεδον ἀγῶνος τῆς ἐλευθερίας. Ἀφηγήσεις καὶ περιγραφαί των, γραμμέναι ἢ κρατημέναι σὲ σημειώματα ὡς «ἐνθυμήματα», προσφέρουν μίαν ὁλοζώντανην εἰκόνα, εἰς τὴν ὁποία ἡ ἐπικαιρότητα συνυφασμένη μὲ τὴν ἀγωνίαν, τὴν συγκίνησιν καὶ τὴν τρικυμία τῆς ψυχῆς, δίδει ἀνέκφραστον δραματικὴν πνοήν.

Πολλοὶ ἐστηρίχθησαν καὶ εἰς ἐπίσημα ἔγγραφα, ἐπιστολὰς καὶ ἄλλα στοιχεῖα, ποὺ ἔφθασαν εἰς χεῖρας ἢ συνέλεξαν μὲ ἐπιμέλειαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἀγῶνος, διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν ὅταν θὰ ἤρχετο ἡ ὥρα νὰ δώσουν μὲ ἀπομνημονεύματα εἰς τὰς μεταγενεστέρας ἑλληνικὰς γενεάς, ὅσα ἔπραξαν, ὅσα εἶδον, ὅσα ἤκουσαν ἢ ἔμαθαν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν λαμπρῶν ἀναπολήσεων ποὺ δὲν ἔπαυσαν ποτὲ νὰ διατηροῦνται εἰς τὴν μνήμην των ὡς ζωνταναὶ εἰκόνες ἑνὸς μεγάλου καὶ ἐνδόξου παρελθόντος μὲ τὸ ὁποῖον εἶχε συνδεθῆ ἀδιάρρηκτα ἡ ὕπαρξίς

των. Δι' αὐτὸ καθένα ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτὰ δὲν προσφέρει μόνον πληροφορίας ἀτομικάς, ἰδικάς του ἀναμνήσεις καὶ γνώμας. Ἔχει καὶ τὴν προσωπικὴν σφραγῖδα τοῦ συγγραφέως του εἰς συγκινήσεις, νοοτροπίαν, ἐθνικὰς καὶ κοινωνικὰς ἰδέας, ἀκόμη καὶ εἰς ἔχθρας, καὶ εἰς πάθη καὶ ἄλλα συναισθήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τρόπον ποὺ τὰ ἐκφράζει. Ὁ ἀναγνώστης, ὅταν διαβάζῃ π.χ. τὸν Κολοκοτρώνη, δὲν θὰ εἰπῇ ποτὲ πὼς φθάνει καὶ δὲν χρειάζεται νὰ διαβάσῃ τὸν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸ ἢ τὸν Μακρυγιάννη. Ὁ καθένας των δίδει ξεχωριστὴ εἰκόνα διὰ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάστασι, ποὺ δὲν ἐπιδέχεται οὔτε σύγκρισιν, οὔτε καὶ ταυτισμὸ μὲ ἐκείνην ἄλλων. Ὁ καθένας των ὁδηγεῖ τὸν ἀναγνώστη ἀπὸ ξεχωριστοὺς δρόμους εἰς γνώσεις καὶ ἐνοραματισμοὺς γεγονότων, προσώπων καὶ περιστάσεων ποὺ κρατοῦν πάντα τόσον ξεχωριστὴ θέσι εἰς τὴν ψυχὴ τοῦ Ἕλληνος καὶ ἔχουν θεμελιώδη σημασία διὰ τὴν ἱστορία τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ. Ὅλοι μαζὶ χαρίζουν τὴν συνολικὴ εἰκόνα, ἀπαραίτητον διὰ τὴν πλήρη γνῶσιν καὶ κατανόησιν τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Καὶ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι τὴν εἰκόνα αὐτὴν τὴν χαρίζουν ἁπλᾶ, ἀκούραστα, ἐντυπωσιακά. Μολονότι οἱ περισσότεροι ἔχουν πολὺ περιωρισμένην κατάρτισιν — εἰς μερικοὺς ἐλλείπει ἀκόμη καὶ ἡ στοιχειώδης μόρφωσις, ἀπὸ τὰ παιδικά των χρόνια ἡ ζωή των εἶχε διαρρεύσει εἰς τὰ βουνὰ καὶ εἰς τὰ στρατόπεδα — μὲ τὴν ἁπλῆ ἀφήγησί των καὶ τὸν αὐθορμητισμό των, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ἄδολον τρόπον εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν σκέψεων καὶ τῶν συναισθημάτων, δὲν μᾶς διδάσκουν, δὲν μᾶς ἐντυπωσιάζουν μόνον, ἀλλὰ καὶ μᾶς προσφέρουν πραγματικὰ καὶ πηγαῖα ἀριστουργήματα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Δι' αὐτὸ καὶ ἐθεωρήθη προτιμότερον νὰ δοθοῦν εἰς τὴν εἰδικὴν αὐτὴν σειρὰν τῶν ΒΙΠΕΡ αὐτούσια, ὅπως ἐγράφησαν ἀπὸ τοὺς ἴδιους, χωρὶς παραλλαγάς, σημειώσεις καὶ σχόλια εἰς τὸ πρωτότυπον κείμενόν των.

Παραλλήλως πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀπομνημονευματογράφους θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὴν σειρὰν αὐτήν, εἰς ἑλληνικὴν μετάφρασιν, καὶ τὰ κείμενα μερικῶν ξένων οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Εἶναι καὶ αὐτοὶ ἓν εἶδος «ἀπομνημονευματογράφων» τοῦ Ἀγῶνος, διότι ὡς φιλέλληνες ἐθελονταὶ ἢ δι' ἄλλους λόγους εὑρέθησαν εἰς τὴν ἐπαναστατημένην Ἑλλάδα, ἔζησαν τὰ ἐπαναστατικὰ γεγονότα, εἰς τὰ ὁποῖα πολλοὶ ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος, ἐγνώρισαν ἀπὸ κοντὰ τοὺς ἀγωνιστάς μας καὶ εἰς τὰ βιβλία των δὲν γράφουν μόνον πληροφορίας, ἀλλὰ καὶ μεταφέρουν ἐντυπώσεις καὶ κρίσεις. Βλέπουν ὅλοι πρόσωπα καὶ πράγματα «μὲ τὸ δικό τους μάτι», μὲ τὴν ἰδικήν των νοοτροπίαν, ἐκείνου τοῦ ξένου ποὺ ἀγαπᾶ τὴν Ἑλλάδα καὶ θυσιάζεται διὰ τὴν ἐλευθερίαν της, ἀλλὰ εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὰς τοπικὰς καταστάσεις καὶ τὰς προσωπικὰς ἀντιθέσεις. Αὐτὸ βέβαια δὲν σημαίνει ὅτι συχνὰ δὲν ἐπηρεάζεται εἰς ὅσα γράφει ἀπὸ

τὰς προσωπικάς του συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας διὰ πρόσωπα τοῦ Ἀγῶνος ἢ ἀπὸ τὰς ἀτομικάς του περιπετείας εἰς τὴν ἐπαναστατημένην ἑλληνικὴ γῆ ἢ ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς καὶ κοινωνικάς του ἰδέας καὶ προκαταλήψεις. Ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς δίδει προσωπικὴν σφραγῖδα εἰς τὸ ἔργον του ὥστε νὰ τὸ καθιστᾶ ὡς κείμενο τὸ ὁποῖον πολλὰς φορὰς καὶ διδάσκει καὶ ψυχαγωγεῖ, ἀλλὰ πάντοτε συμπληρώνει τὴν καθολικὴν εἰκόνα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα καὶ ἄλλα ἑλληνικὰ καὶ ξένα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγῶνος κείμενα, θὰ περιληφθοῦν εἰς τὴν σειρὰν αὐτὴν καὶ μεταγενέστεραι ἢ σύγχρονοι μελέται ποὺ στηρίζονται εἰς αὐθεντικὰς πηγάς, διαφωτίζουν γενικώτερα καὶ ἔχουν κατά τινα τρόπον ὑπὸ εὐρυτέραν σημασίαν καταστῆ κλασικὰ κείμενα εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν ἱστοριογραφίαν. Τὰ κείμενα αὐτά, διαλεγμένα μὲ προσοχήν, θὰ προσθέτουν ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ ὁποῖον ἐχρειάζετο διὰ νὰ ὁλοκληρωθῆ ὁ σκοπὸς τῆς εἰδικῆς αὐτῆς σειρᾶς τῶν ἐκδόσεων «ΒΙΠΕΡ» τοῦ «ΠΑΠΥΡΟΥ». Μὲ τὴν προοπτικὴν τοῦ χρόνου, μὲ καθολικὴν ἐνατένισιν προσώπων καὶ γεγονότων, στηριγμένα εἰς τὰς ἀφθόνους πηγὰς αἱ ὁποῖαι εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἀπὸ τότε μέχρι τῆς ἐποχῆς μας, τὰ νεοελληνικὰ αὐτὰ κείμενα μὲ θέματα τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, θὰ διδάσκουν, θὰ διαφωτίζουν ἀλλὰ καὶ θὰ ψυχαγωγοῦν τὸ εὐρὺ ἀναγνωστικὸν κοινόν, σύμφωνα μὲ τὸ βασικὸν πρόγραμμα τῶν ἐκδόσεων τοῦ «Παπύρου».

ΑΠ. Β. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΞΑΝΘΟΣ

Ὁ ἐν εἴδει εἰσαγωγικοῦ σημειώματος τῶν ἀπομνημονευμάτων του βιογραφούμενος, ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν παρατόλμων καὶ ἡρωικῶν τὸ φρόνημα καὶ τὴν ψυχὴν Ἑλλήνων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀνέκυψαν μέσα ἀπὸ τὰς μάζας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ οἱ ὁποῖοι, κατεχόμενοι ἀδιασείστως ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἀντὶ πάσης θυσίας ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἔθνους, ὑπῆρξαν οἱ ἐμπνευσταὶ καὶ ὀργανωταὶ τοῦ Ἀγῶνος. Ἀγνοοῦντες ἢ περιφρονοῦντες τοὺς θανασίμους κινδύνους τοὺς ὁποίους διέτρεχε τὸ ἔθνος ἐκ μιᾶς, καθ' ὅλας τὰς λογικὰς ἐνδείξεις, πιθανῆς ἀποτυχίας, μὴ δειλιῶντες πρὸ ἑνὸς τόσον κολοσσιαίου ἐγχειρήματος καὶ μέσα εἰς τὴν πατριωτικήν των μέθην ἔρριψαν ἐπὶ τῶν ὤμων των ὅλον τὸ τεράστιον βάρος τῶν εὐθυνῶν.

Οἱ γενναῖοι καὶ παράτολμοι αὐτοὶ ἄνδρες ἀνέκυψαν ὄχι ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς τάξεις καὶ τὰς ἡγετικὰς προσωπικότητας τοῦ Γένους, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀφανῆ καὶ ταλαιπωρημένην μᾶζαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἦσαν τρεῖς ταπεινοὶ Ἕλληνες μικροέμποροι, ἀκριβέστερον πραγματευταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, κατωτέρας κοινωνικῆς τάξεως, μετρίας μορφώσεως, ἀλλὰ κοσμογυρισμένοι, ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον, περιπλανώμενοι ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν δι' ἐμπορικὰς συναλλαγὰς μετρίας ἀποδόσεως, ἀποβλέποντες περισσότερον εἰς ἐξασφάλισιν τοῦ βίου μὲ συνεχῆ ἀγῶνα, παρὰ εἰς πλουτισμόν. Ἦσαν ὅμως καὶ οἱ τρεῖς φλογεροὶ πατριῶται, βαυκαλιζόμενοι ἀπὸ τὸ ὄνειρον μιᾶς ἐλευθέρας ἑλληνικῆς πατρίδος, ὄνειρον τὸ ὁποῖον ἐθέριευεν εἰς τὴν ψυχήν των ὁ πόνος, διότι ἔβλεπον πῶς ζοῦν οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι εἰς τὰς ξένας χώρας, ὅπου διήρχοντο τὸν περισσότερον καιρὸν τῆς ζωῆς των καὶ ἠμποροῦσαν νὰ συγκρίνουν τὴν ἐλευθέραν ζωὴν μὲ ἐκείνην τὴν δυστυχῆ καὶ βασανισμένην τοῦ καταδυναστευομένου ἀπὸ τὸν Ἀσιάτην δυνάστην ἔθνους των. Ἐπὶ πλέον, τὰ ταξίδιά των εἰς ξένας χώρας καὶ αἱ ἐπαφαί των μετὰ ξένων καὶ Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἶχον διανοίξει ὁρίζον-

ζοντας σκέψεως, εἶχον δώσει πεῖραν καὶ ἐπιδεξιότητα χειρισμοῦ, πρὸ παντὸς δὲ γνώσεις περὶ λειτουργίας μυστικῶν ἐπαναστατικῶν ὀργανώσεων. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ Ἕλληνες, οἱ ἱδρυταὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἦσαν ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ὁ Νικόλαος Σκουφᾶς καὶ ὁ Ἀθανάσιος Τσακάλωφ. Ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος εἶναι ὁ μόνος ἐξ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος ἔγραψεν ἀπομνημονεύματα, τὰ δημοσιευόμενα εἰς τὸν παρόντα τόμον, καὶ τῶν ὁποίων προτάσσομεν τὴν βραχεῖαν αὐτὴν βιογραφίαν.

Πάντων σχεδὸν τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν ἀπομνημονεύματα, γνωρίζομεν τὰ περιστατικὰ τοῦ βίου των ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου των. Διότι οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχουν ἄλλην ἱστορίαν τοῦ βίου των πέραν τῆς δράσεώς των κατὰ τὸν Ἀγῶνα, εἶναι οἱ ἴδιοι δημιουργοὶ τῆς ἱστορίας καὶ ἂν δὲν ἐλάμπρυνον τὸν βίον των μὲ τὰς πράξεις των, πολλάκις μὲ τὰ μεγαλουργήματά των ἢ καὶ μὲ τὰς θυσίας των διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων, τῆς ὁποίας κατέστησαν πρωταθληταί, θὰ παρήρχοντο ἀφανεῖς καὶ ἄγνωστοι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους Ἕλληνας. Διὰ τοῦτο, εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά των, εἰς τὰ ὁποῖα ἀφηγοῦνται τὰ ἄμεσον ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν προσωπικήν των δραστηριότητα κατὰ τὸν Ἀγῶνα, ἀνευρίσκομεν καὶ τὰ περιστατικὰ τοῦ βίου των. Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ἀνήκει κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, τοῦ ὁποίου τὰ περιστατικὰ τοῦ βίου, ἰδίως πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτης, γνωρίζομεν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν βραχυτάτων ἀπομνημονευμάτων του.

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1772 εἰς τὴν Πάτμον. Ὁ πατήρ του Νικόλαος Ξάνθος εἶχεν ὑπηρετήσει καὶ διαπρέψει εἰς τὸν ρωσικὸν στρατόν, ἐνῷ ἡ μητέρα του Δούκαινα ἀνῆκεν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς καλυτέρας οἰκογενείας τῆς νήσου. Ἐφοίτησεν εἰς σχολεῖον τῆς πατρίδος του καὶ ἡ σχολική του μόρφωσις ὑπῆρξε πολὺ περιωρισμένη. Ἀργότερα, ὅταν ἡ δρᾶσις του ὡς ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, κατέστησε γνωστότερον τὸ ὄνομά του, οἱ συνομήλικοί του ἀφηγοῦντο ὅτι κατὰ τὰ παιδικά του χρόνια ἦτο ὀλιγόλογος, διαρκῶς σκεπτικός, κλεισμένος εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ κατέχων εἰς ὑπερβολικὸν βαθμὸν τὸ δῶρον τῆς μυστικότητος. Αἱ ἀρεταὶ πάντως αὐταὶ ἦσαν ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ἐπέδειξεν ὡς Φιλικός. Παρὰ τὴν πολὺ περιωρισμένην παιδείαν του, εἶχε τὸ χάρισμα νὰ ἐκθέτῃ σαφῶς τοὺς στοχασμούς του καὶ νὰ ἐπιχειρηματολογῇ μετὰ πειστικότητος, τοῦτο δὲ τὸν ἐβοήθησε κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐπαγγελματικῆς του σταδιοδρομίας.

Νεαρὸς ἀκόμη, ἐστάλη ὑπὸ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὴν Τεργέστην, ὅπου τότε ἐσυνηθίζετο νὰ μεταβαίνουν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἐκ τῶν τουρκοκρατουμένων ἑλληνικῶν χωρῶν διὰ νὰ ὑπηρετήσουν εἰς τοὺς ἐκεῖ πολυαρίθμους μεγάλους ἑλληνικοὺς ἐμπορικοὺς οἴκους, ὄχι μόνον δὲ πρὸς βιοπορισμόν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐκπαιδευθοῦν καταλλήλως καὶ νὰ

διανοιχθοῦν εἰς αὐτοὺς ὁρίζοντες ἐπιχειρηματικῆς σταδιοδρομίας. Πράγματι, χάρις εἰς τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν δραστηριότητά του, ἀνέλαβε ταχέως τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἑταιρίας διὰ τὰς ἀνατολικὰς χώρας καὶ ἰδίως τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Τουρκίαν, τοῦτο δὲ ἔδιδεν εἰς αὐτὸν εὐκαιρίας διὰ ταξίδια πρὸς τὰς χώρας αὐτάς. Οὕτω, εἰς τὴν Ὀδησσὸν ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ ἐκεῖ ἐγκατεστημένου Ἕλληνος μεγαλεμπόρου Βασιλείου Ξένου καὶ τὸ 1810 προσελήφθη ὑπὸ τούτου ὡς γραμματεὺς - βοηθὸς εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἐπιχειρήσεών του, παραμείνας εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπὶ διετίαν. Τὸ ἔτος 1812, εὑρισκόμενος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, συνῆψεν ἑταιρίαν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων μετὰ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων ἐξ Ἰωαννίνων ἐμπόρων Ἀσημάκη Κροκιδᾶ, Χριστοδούλου Οἰκονόμου καὶ Κυριακοῦ Μπιτζακτζῆ. Ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1813, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ἑταιρίας, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Πρέβεζαν πρὸς ἀγορὰν μεγάλων ποσοτήτων ἐλαίου. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ἰωάννινα, ὅπου παρὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, χάρις εἰς τὴν μεσίτευσιν τοῦ Μάνθου Οἰκονόμου, ἀδελφοῦ τοῦ συνεταίρου του Χριστοδούλου, προσώπου ἐμπιστοσύνης τοῦ Ἀλῆ, ἐπέτυχε τὴν ἄδειαν ἀγορᾶς καὶ ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου. Ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν (Λευκάδα), ὅπου ἐμυήθη εἰς τὴν ἐκεῖ ἐλευθεροτεκτονικὴν στοὰν (Μασσόνων). Δὲν εἶναι γνωστὸν μέχρι ποίου βαθμοῦ ἔφθασε, ἀλλὰ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος κατὰ τὸ ὁποῖον παρέμεινεν εἰς Λευκάδα καὶ δὲν ἀναφέρεται νὰ ἐχρημάτισε μέλος ἄλλης στοᾶς, δὲν θὰ ἐπροχώρησε πέραν τοῦ πρώτου βαθμοῦ. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἁπλῆ μύησις ὑπῆρξεν ἀποφασιστικὴ διὰ τὴν περαιτέρω ἐθνικὴν δραστηριότητά του, διότι, ὡς γράφει εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του, ἐκεῖθεν ἐνεπνεύσθη τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως μιᾶς μυστικῆς ἑταιρίας μὲ σκοπὸν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Κακῶς ἐφαντάσθησαν τινές, ἐξ ὅσων γράφει «συνέλαβεν ἀμέσως τὴν ἰδέαν, ὅτι ἐδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ μία μυστικὴ ἑταιρία κατὰ τοὺς κανόνας ταύτης τῶν ἐλευθέρων Κτιστῶν...» ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία ἦτο ἐλευθεροτεκτονικὴ στοὰ ἢ ἔστω ὅτι ὠργανώθη καὶ ἐλειτούργησε κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἀληθὲς εἶναι μόνον — καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι τὸ νόημα τῶν ὅσων ἔγραψε σχετικῶς ὁ Ξάνθος — ὅτι ἐκ τῆς μυήσεώς του εἰς τὸν ἐλευθεροτεκτονισμὸν εἶχε τὴν σκέψιν ὅτι μία μυστικὴ ἑταιρία, δρῶσα ἐκ τοῦ ἀφανοῦς μετὰ βαθμῶν ἱεραρχίας, ὅρκου τῶν μελῶν καὶ συνθηματικῆς ἀλληλογραφίας, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσχωρήσῃ ἀκινδύνως εἰς τὰς μάζας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ νὰ ὀργανώσῃ ἀγῶνα ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους. Ἄλλωστε ὁ Ξάνθος, πέραν τῶν πενιχρῶν γνώσεων τοῦ πρώτου βαθμοῦ, δὲν θὰ διετέλει ἐν γνώσει τῶν μυστικῶν καὶ τῶν ἐν γένει μεθόδων καὶ ἀρχῶν ὀργανώσεως τῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν στοῶν διὰ νὰ τὰς ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρίαν. Διὰ τοῦτο, ἐκτὸς γενικῶν τινων βασικῶν στοιχείων, συνήθων

ἄλλωστε εἰς τὰς τότε πολυαρίθμους μυστικὰς ὀργανώσεις, πρὸς ἀποφυγὴν ἀποκαλύψεως, ὡς ἡ προοδευτικὴ κατὰ βαθμοὺς γνῶσις τῶν μυστικῶν, ἡ χρῆσις σημείων ἀναγνωρίσεως καὶ οἱ συνθηματικοὶ κώδικες συνεννοήσεων, ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία ἐν τῇ οὐσίᾳ της οὐδὲν ἔλαβεν ἐκ τοῦ τεκτονισμοῦ, οὐδ' ἄλλως πως ἦλθε ποτὲ εἴς τινα ἐπαφὴν μετὰ τεκτονικῶν στοῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ σκοποὶ πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπέβλεπεν ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία ἦσαν ἐντελῶς διάφοροι ἐκείνων τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἐφ' ὅσον πάντως καὶ ὑπὸ τὴν περιωρισμένην αὐτὴν ἔννοιαν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅσα γράφει ὁ Ξάνθος, ὅτι συνέλαβε τὴν ἰδέαν ἱδρύσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ἐκ τῆς μυήσεώς του εἰς τὴν τεκτονικὴν στοάν, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς εὐτυχὲς γεγονὸς τὴν δίοδόν του ἐκ Λευκάδος.

Ἐπιστρέψας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐγκατεστάθη, ἀρχὰς Νοεμβρίου 1813, εἰς Ὀδησσὸν χάριν τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν του. Ἐκεῖ ἐγνωρίσθη καὶ συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ δύο ἄλλων συμπατριωτῶν του, ἐμπόρων καὶ τούτων, τοῦ Νικολάου Σκουφᾶ ἐξ Ἄρτης καὶ τοῦ Ἀθανασίου Τσακάλωφ ἐξ Ἰωαννίνων. Ὁ Ξάνθος διεπνέετο ἐξ ἁγνῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων καὶ ὁ ἁπλοϊκὸς αὐτὸς ἄνθρωπος εἶχε κυριαρχηθῆ ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος του, διὰ τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ διαθέσῃ ὅλας τὰς δυνάμεις του. Οἱ δύο ἄλλοι συμπατριῶται του, ὁ Σκουφᾶς καὶ ὁ Τσακάλωφ, κατείχοντο ὑπὸ τῶν ἰδίων αἰσθημάτων. Κατὰ τὰς συναναστροφάς των διήρχοντο τὰς μακρὰς καὶ παγερὰς ὥρας τοῦ ρωσικοῦ χειμῶνος τοῦ 1814 διεκτραγωδοῦντες τὰ δεινὰ τοῦ ἔθνους των, καταρώμενοι τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς, διὰ τὴν ἄσπλαχνον ἐγκατάλειψιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ δυνάστου των καὶ ὁραματιζόμενοι μίαν πανεθνικὴν ἐξέγερσιν πρὸς ἀπολύτρωσιν τοῦ Γένους ἐκ τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ. Εἰς μίαν ἐκ τῶν συνδιαλέξεων αὐτῶν τῶν τριῶν φίλων ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ἀφοῦ ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτοὺς τὴν «εἴσοδόν του εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Μασσόνων καί τινα τῶν σημείων αὐτῆς, ὅσα ἐδύναντο νὰ προσαρμοσθῶσι», ἐκοινοποίησε «τὴν ἣν συνέλαβεν ἰδέαν νὰ συστήσωσι μίαν ἑταιρίαν, σκοπὸν ἀμετάτρεπτον ἔχουσαν τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος». Διὰ νὰ τοὺς συγκινήσῃ καὶ νὰ τοὺς ἐνθουσιάσῃ περισσότερον, ὑπέμνησε τὴν ἀπελευθερωτικὴν ἀπόπειραν τοῦ Ρήγα, τὰς κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ νίκας τῶν Σουλιωτῶν, τὰ κατορθώματα τοῦ Λάμπρου Κατσώνη, τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν ἁρματολῶν καὶ τὸ ἄσπονδον μῖσος τῶν ὁμογενῶν κατὰ τῆς τυραννίας τῶν Τούρκων. Καὶ «οὕτως ἀπεφάσισαν οἱ εἰρημένοι νὰ ἐπιχειρισθῶσι τὴν σύστασιν τοιαύτης ἑταιρίας καὶ νὰ εἰσάξωσιν εἰς αὐτὴν ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἀνδρείους τῶν ὁμογενῶν, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι μόνοι των, ὅ,τι ματαίως καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἤλπιζον ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν τῶν χριστιανῶν βασιλέων».

Αὐτὰ κατὰ τὸν Ξάνθον. Ἀλλ' ὅταν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν οἱ πρω-

ταθληταὶ τοῦ Ἀγῶνος ἠμφεσβήτησαν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἱστορίας ὑπηρεσίας καὶ θυσίας διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους, πολλοὶ ἠρνήθησαν νὰ δεχθοῦν ὡς ἀκριβεῖς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Ξάνθου, κατὰ τοὺς ὁποίους αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ ἐμπνευστὴς καὶ ὁ κυρίως ἱδρυτὴς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Τινὲς ὑπεστήριξαν ὅτι ὁ Τσακάλωφ πρέπει νὰ ὑπῆρξεν ὁ ἐμπνευστής, διότι ὁ Τσακάλωφ καὶ μόρφωσιν εἶχε καὶ διορατικότητα καὶ ἐπὶ πλέον εἶχεν ἤδη ἀναμειχθῆ εἰς καθαρῶς ἑλληνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ χαρακτῆρος μυστικὰς ἑταιρίας, ὡς τὸ «ἑλληνόγλωσσον ξενοδοχεῖον» τῶν Παρισίων. Ἀλλ' ὁ Τσακάλωφ, μολονότι ἔζησε μέχρι τοῦ 1850, δὲν ἔγραψε ποτὲ τίποτε, ἠρνήθη δὲ νὰ ἀναμειχθῇ εἰς τὰς ἔριδας τῶν ἀγωνιστῶν, οὐδὲ κὰν διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ καὶ νὰ δικαιώσῃ ἑαυτόν. Ἄλλοι φρονοῦν ὅτι ἐμπνευστὴς καὶ κύριος μοχλὸς τῆς Ἑταιρίας ἦτο ὁ Σκουφᾶς μὲ τοὺς μεγαλεπηβόλους ὁραματισμούς του, τὸ φλογερὸν πατριωτικὸν φρόνημα καὶ τὴν ἀκατανίκητον θέλησιν. Ὁ Σκουφᾶς ὅμως ἀπέθανε τὸ ἔτος 1818, ὅσα δὲ γνωρίζομεν ἐκ πληροφοριῶν τρίτων δὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ περιστατικὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Ἀλλ' ἀμείλικτος πολέμιος τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Ξάνθου ὑπῆρξεν ὁ Ἀναγνωστόπουλος, ὁ ὁποῖος εἰς σειρὰν διατριβῶν του ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ Ξάνθος ὄχι μόνον ἦτο ξένος πρὸς τὴν ἵδρυσιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἀλλ' οὔτε καὶ Φιλικὸς ἦτο μέχρι τοῦ 1818. Ἐν τούτοις, εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ Ξάνθος ἦτο ἐκ τῶν τριῶν πρώτων ἱδρυτῶν, ἐνῶ ὁ Ἀναγνωστόπουλος ἐμυήθη ἓν ἔτος βραδύτερον. Ὡς πρὸς τὴν «ἔμπνευσιν» τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἡ Ἱστορία ἂς χαρίσῃ τὴν τιμὴν αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ἐκείνους ἐθνικοὺς ἄνδρας, τὸν Ἐμμανουὴλ Ξάνθον, τὸν Νικόλαον Σκουφᾶν καὶ τὸν Ἀθανάσιον Τσακάλωφ, ἐκ τῶν μυστικῶν συνομιλιῶν τῶν ὁποίων εἰς Ὀδησσὸν κατὰ τὸν χειμῶνα 1814 - 1815 καὶ ἐκ τοῦ φλογεροῦ πόθου των διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων ἀνέκυψε, ἀλλὰ καὶ ἐπραγματοποιήθη, ἡ ἰδέα τῆς ἱδρύσεως πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Ὅταν καθιέρωσαν τὰ συνθηματικὰ στοιχεῖα ἑκάστου τῶν ἑταίρων τῆς «Ἀνωτάτης Ἀρχῆς», ἀπὸ τοῦ γράμματος Α μεθ' ἑνὸς ἑτέρου γράμματος, καὶ οὐδενὸς λαβόντος τὰ στοιχεῖα Α.Α., ὁ Τσακάλωφ ἔλαβε Α.Β., ὁ Σκουφᾶς Α.Γ. καὶ ὁ Ξάνθος Α.Δ., ἐξ οὗ καὶ μόνον ἀποδεικνύεται ὅτι αὐτοὶ ἦσαν οἱ τρεῖς πρῶτοι Φιλικοί. Βραδύτερον, ὅταν ὁ Γαλάτης ἔλαβεν αὐθαιρέτως τὰ στοιχεῖα Α.Δ., ὁ Ξάνθος, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, καθιέρωσε διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν του τὰ στοιχεῖα Α.Θ.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1815, ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἵδρυσιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, οἱ τρεῖς Φιλικοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν Ὀδησσόν, ἐνῷ δὲ ὁ Σκουφᾶς καὶ ὁ Τσακάλωφ μετέβησαν εἰς Μόσχαν, ὁ Ξάνθος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οὕτω, μετὰ τὴν ὁριστικὴν σύνταξιν τῶν κατηχήσεων, τῶν διαβαθμίσεων, τοῦ ὅρκου κλπ.,

ἤρχισαν οἱ προσηλυτισμοί. Οἱ κατηχούμενοι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ «ἱερέως» ἐγίνοντο πάραυτα κατηχηταί, εἰς τρόπον ὥστε τὰ μέλη ἐπολλαπλασιάζοντο. Ἐνῷ ὁ Σκουφᾶς, ὁ Τσακάλωφ καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν κατηχούμενοι ἐνήργουν δραστηρίως εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Μολδοβλαχίαν, ὁ Ξάνθος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξετέλει διπλοῦν ἔργον, πρῶτον κατηχήσεων καὶ δεύτερον περισυλλογῆς πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας ἀπέστελλεν εἰς τοὺς ἑταίρους του. Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ ἦτο ἡ πλέον εὐνοϊκὴ διὰ τὸ ἐμπόριον, οἱ Ἕλληνες οἱ διευθύνοντες ἐπιχειρήσεις καὶ ἰδίως οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς Ρωσίας καὶ Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπεκόμιζον ταχέως ἐκπληκτικὰ κέρδη. Ἂν ὁ Ξάνθος παρέμενεν ἥσυχος εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀσχολίας του, ἴσως θὰ ἐξελίσσετο εἰς πλουσιώτατον ὁμογενῆ. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ μέλους τῆς Ἀνωτάτης Ἀρχῆς Φιλικοῦ ἦτο βαρύτατον, ἀπαιτοῦν συνεχῆ καὶ μετ' ἐντάσεως δυνάμεων ἀπασχόλησιν, αἱ δὲ ἐκ τούτου ἀνακύπτουσαι ἱστορικαὶ εὐθύναι ἀνυπολόγιστοι. Ὁ Ξάνθος, διατελῶν ἐν πλήρει συνειδήσει τῶν ἱστορικῶν εὐθυνῶν του καὶ κυριαρχούμενος πλέον ἐκ τῆς ἰδέας τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους διὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἐγκατέλειψε τὸ ἐμπόριον καὶ ἀφιερώθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀποστολὴν τὴν ὁποίαν ἔταξεν εἰς ἑαυτόν. Πρὶν παρέλθῃ διετία ὄχι μόνον εἶχεν ἀποξενωθῆ ἀπὸ κάθε ἐπιχειρηματικὴν καὶ ἐπικερδῆ ἀσχολίαν, ἀλλὰ καὶ εἶχε σπαταλήσει ὅσα εἶχεν ἐκ τῆς ἐργασίας του ἀποθέματα καὶ περιέπεσεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δανείζεται πρὸς συντήρησίν του καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του. Αὐτὴ ἄλλωστε ὑπῆρξεν ἡ τραγικὴ μοῖρα πάντων τῶν πρώτων Φιλικῶν, λόγῳ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν των καὶ τῆς ἀφιερώσεώς των εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρίας. Ὁ Σκουφᾶς ἐκηρύχθη ἐν χρεωκοπίᾳ, ὁ δὲ Τσακάλωφ παρ' ὀλίγον νὰ ὁδηγήσῃ εἰς χρεωκοπίαν τὸν πατέρα του, ὁ Ἀναγνωστόπουλος ἀπολέσας τὴν ἐργασίαν του ἐστερεῖτο παντὸς μέσου συντηρήσεως καὶ ὁ Σέκερης διέθεσε τὴν κολοσσιαίαν περιουσίαν του δι' ἔξοδα μετακινήσεων τῶν Φιλικῶν-κατηχητῶν. Ὅταν ἐκηρύχθη ἡ ἐπανάστασις πάντες οἱ πρῶτοι Φιλικοὶ εὑρέθησαν πάμπτωχοι, μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν οἱ ἐπιζῶντες ἐξελιπάρουν μίαν οἱανδήποτε θέσιν πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἄρτου των.

Ὁ Ξάνθος παρέμεινε μέχρι τοῦ ἔτους 1818 εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατηχῶν καὶ συγχρόνως χρησιμεύων ὡς σύνδεσμος τῶν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν πολλαπλασιαζομένων Φιλικῶν. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἦτο τὸ ἐνδεδειγμένον κέντρον τῶν συνεννοήσεων καὶ ἐπαφῶν ὄχι μόνον διὰ τοὺς εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Μολδοβλαχίαν διαμένοντας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἀνὰ τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν Ἕλληνας, ἰδιατέρως δὲ διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας καὶ τοὺς ναυτικούς. Ἡ κατοικία τοῦ Ξάνθου εἶχε γίνει τὸ κέντρον τῶν μυστικῶν συνεννοήσεων καὶ ἐπαφῶν. Ἐκεῖ

συνηντῶντο ὁ Σκουφᾶς καὶ ὁ Τσακάλωφ ἐρχόμενοι κατὰ διαστήματα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὴν Μόσχαν ἢ τὴν Ὀδησσόν, ἐκεῖ ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς διεξήγαγε τὰς συνεννοήσεις του πρὶν μεταβῇ εἰς Θεσσαλίαν πρὸς μύησιν προυχόντων καὶ ὁπλαρχηγῶν, ἐκεῖ εὕρισκον μυστικὸν ἄσυλον καὶ συνεσκέπτοντο ὁ περίφημος ὁπλαρχηγὸς καὶ κατόπιν ἐθνομάρτυς Ἰωάννης Φαρμάκης, ὁ Παπαφλέσας, ὁ Ἀναγνώστης Παπαγεωργίου ἢ Ἀναγνωσταρᾶς, οἱ Μανιᾶται καπεταναῖοι Χρυσοσπάθης καὶ Δημητρακόπουλος καὶ τόσοι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους Φιλικοὺς καὶ κατόπιν πρωταγωνιστὰς τοῦ ἀγῶνος τῆς ἐλευθερίας. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1818 εὑρίσκοντο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν σχεδὸν πάντες οἱ ἐξέχοντες Φιλικοὶ συσκεπτόμενοι περὶ τῶν καλυτέρων τρόπων διαδόσεως καὶ δράσεως τῆς Ἑταιρίας. Ἐκεῖ κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου 1818, μετὰ βραχεῖαν ἀσθένειαν, ἀπέθανεν ὁ Νικόλαος Σκουφᾶς καὶ ὁ θάνατος τοῦ πλέον δραστηρίου καὶ ἐξόχου αὐτοῦ πατριώτου ἀπετέλεσε πραγματικὸν πλῆγμα διὰ τὴν Ἑταιρίαν. Αἱ συνέπειαι τῆς τρομερᾶς αὐτῆς ἀπωλείας ἔν τινι μέτρῳ ἐμετριάσθησαν ἐκ τῆς προσχωρήσεως εἰς τὴν Ἑταιρίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἕλληνος μεγαλεμπόρου Παναγιώτη Σέκερη, φλογεροῦ καὶ ἁγνοῦ πατριώτου, ὅστις ἔθεσεν ὁλόκληρον τὴν κολοσσιαίαν περιουσίαν του εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀρχηγῶν, ἰδίως διὰ τὰς μετακινήσεις των καὶ τὰ ἔξοδα τῶν διασπαρέντων ἀνὰ τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς κατηχήσεις ἢ συνεννοήσεις.

Παρερχομένου τοῦ χρόνου καὶ πολλαπλασιαζομένου τεραστίως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Φιλικῶν, καθίστατο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν περισσότερον αἰσθητὴ ἡ ἔλλειψις ἀρχηγοῦ. Ἡ ταπεινὴ προέλευσις τῶν ἱδρυτῶν καὶ ἄλλων πρώτων Φιλικῶν δὲν ἐπέτρεπε κἂν νὰ γνωστοποιηθοῦν τὰ ὀνόματα τῆς πραγματικῆς ἡγεσίας, διότι πάντες ἐφαντάζοντο ὅτι ὑπεράνω τούτων ὑπάρχει κάποια πολὺ μεγάλη ἡγετικὴ προσωπικότης, κινοῦσα τὰ πάντα ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Ἡ διασπειρομένη ἐπιτηδείως πλάνη αὐτὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ πλέον, ἀποκαλυπτομένης δὲ τῆς ἀληθείας, ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ ἐπέλθῃ καταστρεπτικὸν ρῆγμα, ἂν μὴ καὶ πλήρης διάλυσις. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἡγέται Φιλικοί, συσκεπτόμενοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀνεζήτουν ἀγωνιωδῶς τὴν ἐνδεδειγμένην ἡγετικὴν προσωπικότητα. Ὅλων τὰ βλέμματα ἐστρέφοντο πρὸς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν, ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ Τσάρου καὶ πολιτικὴν προσωπικότητα διεθνοῦς ἀκτινοβολίας. Ἐκτὸς τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα μία παρομοία προσωπικότης, ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀνάληψις τῆς ἡγεσίας θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὴν Ἑταιρίαν νὰ συνεχίσῃ καὶ τὴν ἄλλην ἐπιτηδείως διασπειρομένην πλάνην, ὅτι ὄπισθεν τῆς ἀπελευθερωτικῆς κινήσεως τῶν Ἑλλήνων εὑρίσκετο ἡ Ρωσία.

Ὁ Ξάνθος ἐπρότεινεν εἰς τοὺς ἡγέτας Φιλικοὺς νὰ μεταβῇ αὐτὸς εἰς τὴν Πετρούπολιν διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας εἰς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν καὶ νὰ προτείνῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἡγεσίαν. Τὰ μέλη τῆς Ἀνωτάτης Ἀρχῆς ἀπεδέχθησαν τὴν πρότασιν, ὑπεγράφη δὲ τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1818 καὶ συμφωνητικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνετίθετο εἰς τὸν Ξάνθον ἡ ἀποστολὴ αὐτή. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Καποδίστριας δὲν θὰ ἀπεδέχετο, ὁ Ξάνθος ἐξουσιοδοτεῖτο νὰ ἀνεύρῃ ἄλλην ἰσχυρὰν καὶ ἐπιφανῆ ἑλληνικὴν προσωπικότητα, κατάλληλον διὰ τὴν ἡγεσίαν.

Ὁ Ξάνθος ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολήν του μὲ σύνεσιν καὶ ἐπιτηδειότητα, αὐτὴ δὲ ἀναμφισβητήτως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ μεγαλυτέρα καὶ μὴ δυναμένη νὰ ἀμφισβητηθῇ παρ' οἱουδήποτε ὑπηρεσία ἐξ ὅσων προσέφερεν εἰς τὸ ἔθνος. Ἀφοῦ προηγουμένως μετέβη εἰς τὸ Πήλιον πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ, διὰ Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάλιν τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1819 μετέβη εἰς Γαλάτσι καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βεσσαραβίαν. Τὸν Δεκέμβριον ἔφθασεν εἰς Μόσχαν, ὅπου παρέμεινεν ἐπ' ἀρκετὸν πρὸς συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἐκεῖ Φιλικῶν καὶ ἰδίως τοῦ μεγαλεμπόρου Νικολάου Πατζιμάδη, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνει μέλος τῆς Ἀνωτάτης Ἀρχῆς. Ἀρχὰς Ἰανουαρίου 1820 ἔφθασεν εἰς Πετρούπολιν καὶ μετὰ διήμερον, χάρις εἰς μεσίτευσιν ἰσχυρῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων μεμυημένων, ἐγένετο δεκτὸς ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν. Ὡς γράφει εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του, ἀφοῦ ἐνεχείρισε συστατικὸν γράμμα τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ, «ἐφανέρωσεν ὅλον τὸ σύστημα τῆς Ἑταιρίας, τοὺς ἀρχηγούς της, τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μελῶν της, τὴν ἔκτασιν αὐτῆς καὶ ὅσα ἄλλα ἐστοχάσθη ἀναγκαῖα καὶ ἐπὶ τέλους ὅτι ζητοῦν αὐτὸν νὰ διευθύνῃ ὡς ἀρχηγὸς εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Ἔθνους ἀπ' εὐθείας ἢ διὰ σχεδίου τινὸς καταλλήλου, εἰδοποιῶν τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ὁμογενῶν ἐκ τῶν κατηχηθέντων περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου». Ἡ προσπάθεια τοῦ Ξάνθου εἰς δύο ἰδιαιτέρας συναντήσεις οὐδὲν ἀπέδωσε. «Ὁ Καποδίστριας δὲν ἐδέχθη, λέγων ὅτι ὑπουργὸς ὢν τοῦ αὐτοκράτορος δὲν ἐδύνατο... δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεθέξῃ... καὶ ἂν οἱ ἀρχηγοὶ γνωρίζουν ἄλλα μέσα πρὸς κατόρθωσιν τοῦ σκοποῦ των, ἂς τὰ μεταχειρισθῶσιν καὶ ηὔχετο νὰ τοὺς βοηθήσῃ ὁ Θεός».

Ὁ Ξάνθος, ἀπελπισθεὶς ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν, ἔστρεψε τὴν προσοχήν του πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, τὸν μονόχειρα στρατηγὸν καὶ ὑπασπιστὴν τοῦ Τσάρου. Ἡ ἐκλογή του δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι περισσότερον ἐπιτυχής, ἴσως ἦτο πολὺ ἐπιτυχεστέρα πάσης ἄλλης, διότι διὰ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἀρχηγίας ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου δὲν θὰ ἐνισχύετο μόνον λόγῳ τῆς ὑψηλῆς θέσεώς του πλησίον τοῦ Τσάρου ἡ διασπειρομένη ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας πλάνη περὶ ἐνισχύσεως τῆς ἐπαναστατικῆς κινήσεως ὑπὸ τῆς Ρωσίας, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀπέκτα ἡ ἑλληνικὴ

ἐπανάστασις ἕνα ἐπιφανῆ καὶ πεπειραμένον στρατηγὸν διὰ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ πολέμου. Ὁ Ξάνθος ἐξήντλησεν ὅλην τὴν εὐγλωττίαν του διὰ νὰ πείσῃ τὸν Ὑψηλάντην πρὸς ἀνάληψιν τῆς ἡγεσίας. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ ἀφήγησις τῆς συνδιαλέξεως ἔχει δραματικὸν χαρακτῆρα. Ὁ Ξάνθος διεξετραγῴδησε τὰ δεινὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν τουρκικὴν καταδυνάστευσιν, περιέγραψε τὸν ἀκατανίκητον πόθον τῆς ἐλευθερίας, ὁ ὁποῖος τοὺς ὁδηγεῖ μοιραίως πρὸς ἀπελευθερωτικὸν πόλεμον, καὶ ἐτόνισεν ἰδιαιτέρως τὴν ἀγωνίαν, ἡ ὁποία τοὺς κατεῖχε πρὸς ἀνεύρεσιν μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν τῆς ἀξίας ἐκείνης προσωπικότητος, ἡ ὁποία θὰ ὡδήγει τὸ ἔθνος πρὸς τὰ μεγάλα ἱστορικὰ αὐτοῦ πεπρωμένα. Εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις τοῦ πρίγκιπος ἀπήντησεν εὐφυῶς καὶ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ συγκλονίσῃ τὰς πλέον εὐγενεῖς χορδὰς τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς του. Ἀφοῦ παρεσκεύασεν οὕτω τὸ πνεῦμα τοῦ Ὑψηλάντου, τὴν ἑπομένην τὸν ἐπεσκέφθη ἐκ νέου καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν τὰ μυστικὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ τὸν πραγματικὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του. Ὁ Ὑψηλάντης «μετὰ προθυμίας καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐδέχθη νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ὁμογενῶν μὲ πᾶσαν θυσίαν του, καὶ δοὺς εἰς τὸν Ξάνθον ἔνορκον καὶ ἔγγραφον ὁμολογίαν περὶ τῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεώς του, ἀνεδέχθη τὸν τίτλον τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς».

Ἐπὶ τέλους, χάρις εἰς τὸν ἐπιδέξιον χειρισμὸν τοῦ Ξάνθου, ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία εὗρε τὸν ἐναγωνίως ἀναζητούμενον ἀρχηγὸν καὶ ἠδύνατο πλέον ἀνενδοιάστως νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ μέγα καὶ ἱστορικὸν ἔργον της. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ξάνθος κατέστη τὸ πρόσωπον τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης τοῦ Ὑψηλάντου, διαβιβάζων τὰς ἐντολάς του πρὸς τὰ ἡγετικὰ στοιχεῖα τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐνημερώνων αὐτὸν περὶ τῆς καθ' ἡμέραν ἐπαναστατικῆς κινήσεως. Ἐπίσης τὸν συνώδευσεν εἰς ταξίδια, τὰ ὁποῖα ὁ Ὑψηλάντης μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ψυχαγωγίας ἢ λόγῳ ὑγείας ἢ συναντήσεως μελῶν τῆς οἰκογενείας του ἐπεχείρει εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ρωσίας πρὸς μυστικὰς συσκέψεις μετ' ἐπιφανῶν Φιλικῶν, διὰ νὰ μὴ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῆς κατασκοπείας. Ἐπὶ ἐννέα ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἀρχηγίας ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου μῆνας ὁ Ξάνθος ἐκινεῖτο ἀδιακόπως ἀνὰ τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Μολδοβλαχίαν, συνεννοούμενος μετὰ τῶν ἡγετικῶν στοιχείων, διαβιβάζων ἐντολὰς αἱ ὁποῖαι ἐξετελοῦντο παντοῦ ὅπου ὑπῆρχον ἀνὰ τὸν ἑλληνικὸν κόσμον ἐπιφανεῖς Φιλικοί, λαμβάνων πολλάκις πρωτοβουλίας εἰς συνεννοήσεις πρὸς προσέλκυσιν βαλκανικῶν ἡγετικῶν προσωπικοτήτων ἢ μετέχων εἰς πολεμικὰς προπαρασκευάς, διὰ τὸν πυρετωδῶς πλέον ἑτοιμαζόμενον ἀγῶνα.

Ὁ Ξάνθος διεχειρίσθη κατὰ μέγα μέρος καὶ τὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία εἶχε συλλέξει ἐκ τῶν εἰσφορῶν τοῦ Σέκερη καὶ τῶν εἰσφορῶν τῶν μυημένων. Ἐκ τῶν ποσῶν αὐτῶν, διέθεσεν ἄλλα διὰ μετακινήσεις καὶ ταξίδια Φιλικῶν, ἄλλα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς δραστη-

ριότητος προσωπικοτήτων καὶ ἐλάχιστα σχετικῶς εἶχε κρατήσει διὰ τὸν ἑαυτόν του πρὸς συντήρησιν καὶ διὰ τὰ ταξίδια. Ὑπέβαλε τότε εἰς τὸν Ὑψηλάντην λεπτομερῆ λογοδοσίαν τῆς διαχειρίσεώς του. Ἐξ αὐτῆς πληροφορούμεθα ὅτι ἐχειρίσθη συνολικῶς ποσὸν 121.630 γροσίων. Ἐκ τούτων διέθεσε διὰ τὸν Πετρόμπεην Μαυρομιχάλην 32.000, διὰ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει υἱοὺς καὶ συγγενεῖς τοῦ Πετρόμπεη 9.000, εἰς τὸν Σκουφᾶν εἶχε μετρήσει 10.000, εἰς τὸν Πεντεδέκα 2.900, εἰς τὸν Ἀναγνωσταρᾶν 10.800, εἰς τὸν Χρυσοσπάθην 2.000, εἰς τὸν Φαρμάκην 10.000, εἰς τὸν Ὕπατρον 1.600, εἰς τὸν Τσακάλωφ 6.500, εἰς διαφόρους καπεταναίους 5.350 καὶ εἶχε κρατήσει διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἰδίως ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς ἀναχωρήσεως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ Ρωσίαν, 13.000 γρόσια. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι ἓν ποσὸν 121.630 γροσίων, διατεθὲν διὰ τὸ ἔργον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας (δηλαδὴ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος!), μᾶς φαίνεται σήμερον καταπληκτικῶς ἀσήμαντον, τὸ ἐξ αὐτοῦ ποσὸν τῶν 13.000 γροσίων, τὸ ὁποῖον ἐχρειάσθη ὁ Ξάνθος πρὸς τόσα μακρινὰ ταξίδια συνεχοῦς μετακινήσεως, διαμονὴν εἰς ξένας χώρας κλπ., εἶναι ἀνάξιον οἵου δήποτε λόγου, κινεῖ δὲ τὸν θαυμασμὸν πῶς ὁ ἐκπληκτικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος ἠδυνήθη μὲ τόσον γλίσχρα μέσα νὰ φέρῃ εἰς πέρας μίαν τόσον μεγάλην καὶ ἱστορικὴν ἀποστολήν. Ἐν τούτοις, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, οἱ ἀντίπαλοί του καὶ οἱ διαμφισβητοῦντες τὴν δόξαν του, δὲν ἐδίστασαν νὰ στρέψουν δηλητηριώδη βέλη ἐναντίον του μὲ τὴν κατηγορίαν ὅτι κακῶς διεχειρίσθη τὰ χρήματα τῆς Ἑταιρίας καὶ ὅτι κατεχράσθη πολλὰ διὰ νὰ τὰ κατασπαταλήσῃ δι' ἴδιον λογαριασμόν! Καὶ ὁ δυστυχὴς Ξάνθος κατήντα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λογοδοτῇ δημοσίᾳ διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οὐδὲν κατεχράσθη καὶ ὅτι ὅλα αὐτὰ ἦσαν συκοφαντίαι! Οἱ ἀνηλεεῖς κατήγοροί του δὲν ἐσκέπτοντο ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ ὁποῖος ἄφησε καὶ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ κάθε ἄλλην ἀπασχόλησιν πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκογενείας του διὰ νὰ καταστῇ ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους συντελεστὰς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐπένετο, ἐκλιπαρῶν μίαν οἱανδήποτε βιοποριστικὴν θέσιν!

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1820 ὁ Ξάνθος εὑρίσκετο μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου εἰς Κισνόβιον, ὅπου εἶχον συγκεντρωθῆ καὶ ἐκ τῆς κυρίας Ἑλλάδος καὶ τῆς Μολδοβλαχίας πολλοὶ ἐπιφανεῖς Φιλικοὶ πρὸς λῆψιν τῶν τελικῶν ἀποφάσεων. Ἐν ἀρχῇ εἶχε ληφθῆ ἀπόφασις νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐπανάστασις ἀπὸ τὴν Μάνην, ὅπου ἠτοιμάζετο νὰ μεταβῇ καὶ ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του. Ἀλλὰ διὰ λόγους οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν παροῦσαν βραχεῖαν βιογράφησιν τοῦ Ξάνθου, ἡ ἀρχικὴ ἀπόφασις δὲν ἐξετελέσθη καὶ ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς νὰ κηρυχθῇ τὸ πρῶτον ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, ὅπου ὁ Ὑψηλάντης θὰ εἰσέβαλεν ἀπὸ τῆς Ρωσίας. Ὁ Ξάνθος, ἀφοῦ διέμεινεν ἐπ' ὀλίγον χρόνον πλησίον τῆς οἰκογενείας του, περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου 1821 ἐκλήθη

ἀπὸ τὸν Ὑψηλάντην νὰ ἐπανέλθῃ ἐπειγόντως εἰς Κισνόβιον, διότι ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τοῦ μεγάλου ἐγχειρήματος. Λόγῳ μεγάλης κακοκαιρίας, ἡ ὁποία παρημπόδισε τὴν ταχεῖαν μετακίνησίν του, ὁ Ξάνθος ἔφθασεν εἰς Κισνόβιον τὴν 23 Φεβρουαρίου, ἐνῷ ἤδη ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἀπὸ τῆς 21ης εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν καὶ τὴν 22αν εἶχεν εἰσβάλει εἰς τὸ Ἰάσιον, κηρύξας τὴν ἐπανάστασιν. Ὁ Ὑψηλάντης, ἐγκαταλείπων τὸ Κισνόβιον, εἶχεν ἀφήσει εἰς τὴν ἐκεῖ διαμένουσαν μητέρα του ἐπιστολὴν διὰ τὸν Ξάνθον, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέθετεν εἰς αὐτὸν πρῶτον νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς ἐν Ἑλλάδι Φιλικοὺς περὶ τῆς κηρύξεως τῆς ἐπαναστάσεως καὶ δεύτερον νὰ φροντίσῃ πρὸς συγκέντρωσιν ἐν Ρωσίᾳ καὶ ἀποστολὴν ἐφοδίων διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Μολδοβλαχίας.

Ὁ Ξάνθος, ὡς περιγράφει εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του, ἐξεπλήρωσε τὸ ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου ἀνατεθὲν εἰς αὐτὸν ἔργον μὲ ταχύτητα καὶ δραστηριότητα. Εἰδοποίησε τοὺς ἑταίρους τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ λάβουν μέτρα ἀσφαλείας ἢ νὰ διαφύγουν ἐγκαίρως πρὶν οἱ Τοῦρκοι λάβουν γνῶσιν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀπηύθυνε δι' εἰδικῶν ἀγγελιοφόρων ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς νήσους τοπικοὺς ἡγέτας, ἀγγέλλων τὴν κήρυξιν τῆς ἐπαναστάσεως, διαβιβάζων ὁδηγίας τοῦ Ὑψηλάντου διὰ τὴν ἐκεῖ ἔναρξιν τοῦ Ἀγῶνος καὶ ἐσωκλείστως ἐπαναστατικὰς προκηρύξεις. Μετέβη εἰς Ἰσμαὴλ πρὸς περισυλλογὴν ἢ παραλαβὴν τῶν συγκεντρωθέντων ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν χρημάτων καὶ τῶν πυρομαχικῶν, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Προύθου ἐστάλησαν εἰς τὸ Γαλάτσι πρὸς τὸν Ὑψηλάντην, μεταξὺ δὲ τούτων ἦσαν δεκαεννέα πυροβόλα καὶ πολλὰ βαρέλια πυρίτιδος. Τέλος διηυκόλυνε τοὺς ἐν Βεσσαραβίᾳ ἀπὸ πάσης τῆς Ρωσίας συγκεντρωμένους ἐθελοντὰς νὰ διέλθουν εἰς Μολδοβλαχίαν, ἐφοδιάζων αὐτοὺς μὲ χρήματα καὶ ὅπλα, ἐπειδὴ ἐχρειάζετο νὰ δωροδοκοῦνται καὶ οἱ παρὰ τὸν Προῦθον φρουροῦντες Κοζάκοι, ὥστε νὰ κλείουν τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης εἶχε δώσει ἐντολὴν νὰ συνοδεύσῃ ὁ Ξάνθος τὸν ἀδελφόν του Δημήτριον, ὁ ὁποῖος μετέβαινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς πληρεξούσιος τοῦ μαχομένου εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν Ἐπιτρόπου τῆς Ἀνωτάτης Ἀρχῆς καὶ Ἀρχηγοῦ πλέον τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ὁ Ξάνθος καθυστέρησε λόγῳ τῶν πολλαπλῶν ἐκεῖ διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Μολδοβλαχίας ἀπασχολήσεών του, καὶ ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης μετά τινων ἄλλων προσώπων διέσχισε μυστικῶς τὴν Αὐστρουγγαρίαν καὶ μέσῳ Τεργέστης κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τέλη Ἰουνίου 1821, ὅταν πλέον ὁ ἀγὼν τῆς Μολδοβλαχίας ἔφθασεν εἰς τὸ θλιβερὸν τέλος του, ὁ Ξάνθος ἐγκατέλειψε τὴν Βεσσαραβίαν διὰ τὴν Οὐγγαρίαν, ἀφοῦ δὲ εἰς μάτην ἐπεχείρησε νὰ συναντήσῃ εἰς Μογκὰτζ τὸν ἐκεῖ ἐγκλεισθέντα ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, κατηυθύνθη διὰ Βουδαπέστης καὶ Φιοῦμε εἰς Ἀγκῶνα. Καθ'

ὅν χρόνον διέσχιζε τὴν Μπουκοβίναν, τὴν Τρανσυλβανίαν καὶ τὴν Οὐγγαρίαν συνήντησε πολλοὺς δυστυχεῖς περιπλανωμένους μαχητὰς τοῦ διαλυθέντος στρατοῦ τῆς Μολδοβλαχίας, τοὺς ὁποίους συνέτρεξε καὶ διηυκόλυνε διὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ταξίδιόν των πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπὶ τέλους, κατόπιν τόσων δραματικῶν περιπετειῶν, κατὰ τὰ μέσα Αὐγούστου 1821 ὁ Ξάνθος ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἔφθασεν εἰς πολὺ κακὴν στιγμήν, ὅταν ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης, διεκδικῶν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγῶνος, διεξῆγε σκληρὰν πάλην κατὰ τῶν ἰσχυρῶν προυχόντων τῆς Πελοποννήσου, λόγῳ δὲ τῆς γνωσθείσης οἰκτρᾶς ἀποτυχίας τοῦ ἀγῶνος τῆς Μολδοβλαχίας καὶ τῆς ἀποκαλυφθείσης πλέον πλάνης περὶ δῆθεν συμμετοχῆς τῆς Ρωσίας, εἶχεν ἀναπτυχθῆ λίαν δυσμενὲς κλῖμα κατὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν Φιλικῶν. Ὁ Ξάνθος, πέραν τῆς ἰδιότητος τοῦ Φιλικοῦ καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας εἶχεν προσφέρει ὡς ἡγετικὸν μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, οὐδὲν ἄλλο εἶχεν ἐπίδείξει προσόν. Ἦτο εἰς πρώην ἀφανὴς καὶ ταπεινὸς Ἕλλην μικροέμπορος τοῦ ἐξωτερικοῦ. Στρατιωτικὰ προσόντα δὲν εἶχε διὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ μόρφωσιν διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας. Προσεκολλήθη πλησίον τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου παρέμεινε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἀγῶνος, προσφέρων εἰς αὐτὸν τὰς προσωπικάς του ὑπηρεσίας καὶ μετέχων εἰς τὰς πικρίας του. Ὅταν ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης εἶχεν ἀρκετὴν ἰσχύν, ἐχρησιμοποιεῖτο διά τινας μικρὰς ὑπηρεσίας προσωρινῶς, ὅπως δὲ γράφει ὁ ἴδιος, εἶχε διορισθῇ κάποτε μέλος «εἰς μίαν ἐπιτροπὴν διὰ νὰ δικάσῃ διαφοράν τινα μεταξὺ τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Βουλευτικοῦ Βρισθένης καί τινων στρατιωτῶν». Γενικῶς, ὁ θαρραλέος αὐτὸς ἐμπνευστὴς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ὁ εἰς τόσας θυσίας καὶ τόσους κόπους ὑποβληθεὶς διὰ τὴν παρασκευὴν τῆς Ἐπαναστάσεως, παρέμεινε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ταπεινὸς καὶ ἄγνωστος!

Τὸ ἔτος 1826 ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἀνέθεσεν εἰς τὸν Ξάνθον μίαν παράτολμον ἀποστολήν. Νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ νὰ φυγαδεύσῃ ἐκ τῶν αὐστριακῶν φυλακῶν τὸν ἀδελφόν του Ἀλέξανδρον διὰ νὰ ἔλθῃ οὗτος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ξάνθος μετέβη πράγματι εἰς τὴν Αὐστρουγγαρίαν καὶ διά τινος γυναικὸς ὑπηρετούσης εἰς τὰς φυλακὰς ἐπέτυχε νὰ ἐπικοινωνήσῃ καὶ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτὸν τὸ σχέδιον τῆς αποδράσεως. Ὁ δυστυχὴς Ἀλέξανδρος, τοῦ ὁποίου ἄλλωστε ἡ ὑγεία εἶχεν ἐπιδεινωθῇ καὶ δὲν ἀντεῖχε πλέον διὰ νέας περιπετείας, ἀντιλαμβανόμενος ὅτι τοιοῦτον σχέδιον θὰ ἐναυάγει, ὁπότε θὰ ἐλαμβάνοντο σκληρότερα μέτρα ἐναντίον του, τοῦ διεμήνυσε «φύγε διότι θέλεις κάμει δυσχερεστέραν τὴν θέσιν μου».

Ὁ Ξάνθος παρέμεινεν ἐπί τινα χρόνον εἰς Μολδοβλαχίαν, μετέβη

καὶ πρὸς ἐκ μέρους τοῦ Δημητρίου συνάντησιν τῆς γηραιᾶς μητρὸς τῶν Ὑψηλαντῶν καὶ ἔπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐλευθέραν πλέον Ἑλλάδα. Ἡ θέσις του ἦτο τραγικὴ διότι ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης εἶχεν ἀποθάνει, οἱ ἐπιζῶντες παλαιοὶ συναγωνισταί του Φιλικοὶ ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἀνίσχυροι ἢ διεπληκτίζοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ οὐδεμίαν παρ' οὐδενὸς εἶχεν ἐνίσχυσιν. Εἶχε καταντήσει εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν, ἐκλιπαρῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κάποιαν θέσιν ἢ κάποιαν προσωπικὴν ἐνίσχυσιν διὰ νὰ συντηρήσῃ τὴν πολυμελῆ οἰκογένειάν του. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἐφάνη ἄστοργος καὶ ἀγνώμων ἔναντι ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τόσα εἶχε προσφέρει διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὀλιγώτερον δὲ ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ τις εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἦτο ὅτι θὰ τοῦ ἐχορηγεῖτο κάποια σύνταξις. Μία διασωθεῖσα ἀναφορά του ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν τοῦ 1843 προκαλεῖ ἀληθῶς τὴν θλῖψιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν. Ὁμολογεῖ ὅτι στερεῖται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, γέρων δὲ καὶ προστάτης ἀγάμου θυγατρὸς κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ καὶ αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα του ἐκ πείνης! Τὸ ἔτος 1839 διωρίσθη διά τινα χρόνον διοικητὴς Ὕδρας καὶ ἀπεσπάσθη εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εὑρίσκετο πάλιν ἄνευ θέσεως, προφανῶς παυθείς! Παρ' ὅλα αὐτά, ὑπεράνω ἀκόμη καὶ τῆς ἐλεεινοῦς καταστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει περιπέσει μέχρι σημείου, γέρων πλέον καὶ ἀνίσχυρος δι' οἱανδήποτε ἐργασίαν, νὰ κρούῃ ὡς ἐπαίτης τὰς θύρας παλαιῶν ἀγωνιστῶν, διὰ νὰ ἐκλιπαρήσῃ κάποιον βοήθημα, σκέπτεται τὴν ἠθικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὰς προσφερθείσας εἰς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας του. Καὶ φαίνεται πολὺ εὐτυχής, ἐκφράζων τὸν ἐνθουσιασμόν του, ὅταν τὴν 28ην Ἰανουαρίου 1838 ὁ βασιλεὺς Ὄθων διὰ διατάγματος τοῦ ἀπένειμε τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος «διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ ὑπὲρ πατρίδος»!

Παρὰ τὴν δυστυχίαν του, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς προσπαθείας του, ὡς ἄλλωστε συνέβη καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους ἀγωνιστάς, ἀπορροφᾶται εἰς τὸ νὰ παραμείνουν εἰς τὴν ἱστορίαν αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσέφερεν εἰς τὸ ἔθνος. Ἀμύνεται σθεναρῶς δι' ὅσα τὰ ἄδικα καὶ συκοφαντικὰ εἶχον γράψει παλαιοὶ συναγωνισταί του καὶ ἤδη πολέμιοί του, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ διαχείρισιν τῶν χρημάτων τῆς Ἑταιρίας, εἰς ἄρθρα δὲ εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ ἐκθέσεις πρὸς τὴν κυβέρνησιν παρατάσσει τοὺς ἀκριβεῖς λογαριασμούς. Διεξάγει ἰδίως ἀμείλικτον πάλην μὲ τὸν Ἀναγνωστόπουλον, ὁ ὁποῖος ἠμφεσβήτει ἀπὸ αὐτὸν τὴν δόξαν τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ ὄχι μόνον εἶχε δημοσιεύσει σειρὰν διατριβῶν ἐναντίον του, ἀλλ' εἶχεν ἐπηρεάσει δυσμενῶς καὶ τὸν Ἰωάννην Φιλήμονα εἰς τὸ «Δοκίμιον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας». Ὁ Ξάνθος διεξάγει κρατερὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου, δημοσιεύων καὶ διατριβὰς πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνακριβειῶν του. Ὅσον ὅμως παρήρχετο ὁ χρόνος, ἡ ἀλήθεια ἀποκαθίστατο καὶ τοὐλάχιστον ἀπὸ τῆς

πλευρᾶς αὐτῆς εἶχε τὴν ἱκανοποίησιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του νὰ ἀναγνωρίζωνται γενικῶς αἱ μεγάλαι ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας εἶχε προσφέρει εἰς τὸ ἔθνος. Παλαιοὶ ἐπικριταί του, ὅπως ὁ Φιλήμων, διεκήρυσσον ὅτι ὁ Ξάνθος εἶχε προσφέρει ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ κατηγανάκτουν διότι εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ ὑπὸ τῆς ἀστόργου πατρίδος του εἰς τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν. Πάντως, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὅταν πλέον αὐτὸς ἦτο ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν, εἶχεν ἐπιτύχει νὰ διορισθῇ ὁ νεώτερος ἐκ τῶν υἱῶν του οἰκονομικὸς ὑπάλληλος καὶ αὐτὸ κάπως εἶχεν ἀνακουφίσει τὴν οἰκογένειάν του.

Τὴν 28ην Νοεμβρίου 1852, ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, κατερχόμενος τὴν κλίμακα τῆς Βουλῆς, ὅπου μετέβαινε νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐργασίας της ἀπὸ τοῦ θεωρείου τῶν ἀγωνιστῶν, ὠλίσθησε καὶ κατέπεσεν ἀναίσθητος. Μετεκομίσθη εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον ὅπου μετὰ δωδεκαήμερον ἀπέθανε. Ἡ ἀναγγελία τοῦ θανάτου του ἔκαμεν, ὅπως ἄλλωστε συνέβη καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους ἐγκαταλελειμμένους ἀγωνιστάς, νὰ ἐνθυμηθοῦν καὶ τὸ κράτος καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ποῖος ἦτο ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ὁ ὁποῖος ἐξέλιπε τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ συνώδευσεν ὁλόκληρος ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἀπεδόθησαν δὲ κατ' ἀπόφασιν τῆς κυβερνήσεως τιμαὶ στρατηγοῦ. Ἐδόθη σύνταξις εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα του καὶ ἀντὶ προικὸς παρεχωρήθησαν εἰς αὐτὴν 250 στρέμματα ἐθνικῆς γῆς, ματαίως ἄλλωστε, διότι ἐκ τῶν δυστυχιῶν ὑπέστη ἡμιπληγίαν, μεταγενέστερος δὲ ἱστοριογράφος τῶν ἀγωνιστῶν τὴν ἐγνώρισεν ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει ὑπερεβδομηκοντούτιδα γραῖαν, κλεισμένην εἰς μίαν καλύβην.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ἀφοῦ ἐπ' ἀρκετὸν ἐπάλαισε πρὸς ὑπεράσπισίν του καὶ προβολὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του, ἐδημοσίευσε τὰ ἀπομνημονεύματά του, μὲ τίτλον «Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας» ἐν Ἀθήναις, τὸ ἔτος 1845. Τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτὰ εἶναι βραχύτατα, ἀποβλέπουν δὲ περισσότερον εἰς τὴν διαφώτισιν τῶν συγχρόνων του καὶ τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας διὰ τὴν ἐθνικὴν δρᾶσιν του ὡς ἐμπνευστοῦ, πρωτεργάτου καὶ πρωταθλητοῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, παρὰ εἰς τὴν παροχὴν στοιχείων εἰς τὴν ἱστορίαν περὶ Φιλικῆς Ἑταιρίας. Διὰ τοῦτο καὶ ἀκολουθεῖ σειρὰ ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα εἶχε διαφυλάξει καὶ ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα ἔχουν χαρακτῆρα προσωπικόν, ἀποβλέποντα εἰς τὴν αἰτιολόγησιν τῆς ἐπιχειρηματολογίας του. Πολλοὶ ἐκ τῶν συγχρόνων του καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἐπέκριναν τὸν Ξάνθον, διότι ἔγραψε τόσον σύντομα ἀπομνημονεύματα, ἀποβλέποντα μόνον εἰς τὸν συγκεκριμένον αὐτὸν σκοπόν, ἐνῷ θὰ ἠδύνατο νὰ γράψῃ καὶ πολλὰ ἄλλα γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν τόσον σημαντικὴν εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἱστορίαν κατέχουσαν θέσιν περίοδον αὐτὴν τῆς ἱδρύσεως καὶ δράσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, πρὸς παρασκευὴν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονοῦμεν ὅτι ὅταν ἔγραφε τὰ απο-

μνημονεύματα αὐτὰ ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος ἦτο εἷς ταλαιπωρημένος γέρων, ἐξ ἄλλου ἐστερεῖτο μορφώσεως διὰ νὰ γράψῃ εὐρυτέρου ἐνδιαφέροντος σύγγραμμα. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἔχουν, τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Ξάνθου παρουσιάζουν μέγιστον ἐνδιαφέρον ὡς πηγὴ τῆς νεωτέρας ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα Ἕλληνα ἀναγνώστην.

ΑΠ. Β. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ

Ἡ Ἑλλάς, ἐλευθερωθεῖσα μετὰ πολυετεῖς ἀγῶνας, βασιλεύεται ἤδη· ἡ Ἑλλάς, προαχθεῖσα τῇ θείᾳ βοηθείᾳ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνεξαρτήτων ἐπικρατειῶν, ἔλαβεν ἤδη τὸν οἰκεῖον τόπον μεταξὺ τῆς μεγάλης εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν εἶναι πλέον δοῦλον, ἀλλά, συντρίψαν τὸν ζυγὸν τῆς πολλῶν αἰώνων αἰχμαλωσίας, ἀνέκτησε τὴν αὐτονομίαν του. Οἱ πατέρες σας πρὸ ἑνὸς αἰῶνος ἐργαζόμενοι διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἐξεπλήρωσαν τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος των. Ἀπὸ τὸ 1829 ὁ ὑλικὸς ἀγὼν ἀπεπερατώθη καὶ νέον στάδιον δόξης ἠνοίχθη διὰ τὴν ἐπερχομένην γενεάν.

Ἐν τῷ μέσῳ κινδύνων, ἐν τῷ μέσῳ τῆς τυραννίας, ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυστυχημάτων καὶ τῶν ταλαιπωριῶν, ἄνδρες ὁμογενεῖς περὶ πολλοῦ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος ποιούμενοι ἐπεχείρησαν, πρὸ ἑνὸς τετάρτου αἰῶνος, ἔργον γιγαντιαῖον, ἔργον τὸ ὁποῖον ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἐξέπληξεν, καὶ τὸ ἔργον τοῦτο διὰ τῆς θείας ἀντιλήψεως, διὰ τῆς ἐπιμόνου τοῦ ἔθνους καρτερίας, διὰ τῆς βοηθείας τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν εἰς πέρας ἔφερον καὶ ἐπανήγαγον τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀρχαίας πατρίδος της.

Ἡ Ἑλλὰς πολυειδῶς περιορισθεῖσα δὲν ἔφθασεν εἰς τὸν προορισμόν της· ὅ,τι οἱ πατέρες σας ἤρχισαν διὰ τοῦ πολέμου, ὑμεῖς πρέπει διὰ τῶν φώτων νὰ ἀποπερατώσητε· δι' αὐτῶν καὶ μόνων ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ ἑνώσῃ καὶ πάλιν τὴν ὁποίαν ἡ τύχη διῄρεσε μεγάλην ἑλληνικὴν φυλήν.

Δημοσιεύων σήμερον τὰ ὅσα ἐδυνήθην νὰ διασώσω ἔγγραφα τῶν πρώτων ἐργασιῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, σκοπὸν ἄλλον δὲν προτίθεμαι, εἰμὴ νὰ ἀποδείξω εἰς τὴν νεο-

λαίαν τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους οἱ πατέρες των ὑπέφερον διὰ νὰ θέσωσι τὸν πρῶτον λίθον τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας. Αὐτοὺς ἂς μιμηθῶσιν, αὐτῶν τὰ παραδείγματα ἂς παρακολουθήσωσιν· ὁ πρὸς τὴν παιδείαν ζῆλος τῶν Ἑλλήνων εἶναι πασίγνωστος καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αἰσθήματά των ἀκαταμάχητα. Ἀλλ' ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ παρελθόντος, ἡ ἀληθὴς γνῶσις τῶν αἰτιῶν καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μεγάλων ἔργων παρέχουσι μαθήματα πείρας, μαθήματα ἐπωφελέστατα εἰς τοὺς νέους, εἰς τοὺς τὰ πρῶτα βήματα τοῦ πολιτικοῦ βίου προβαίνοντας.

Εὐτυχήσαντες νὰ ἔχωμεν βασιλέα ἀγαθὸν καὶ φιλοδίκαιον, βασιλέα ἀνενδότως περὶ τῆς ἐθνικῆς εὐδαιμονίας φροντίζοντα, ζῶντες εἰς τὸν αἰῶνα τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν καμμίαν δυσκολίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς μας εὐημερίας. Τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν θέλουν εἶσθαι ἐπίσης ἔργον τῶν χειρῶν μας. Ἂς σπεύσωμεν διὰ τῶν φώτων νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ἀγαπητόν, ἂς ἀνταποδώσωμεν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μας τῶν μὴ ἐλευθέρων ἐπαρχιῶν τὰ ὅσα εὐεργετήματα μᾶς ἐχορήγησαν, διὰ τῆς πρὸς τὴν παιδείαν προστασίας, τὴν ὁποίαν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των πολλάκις ἔσωσαν καὶ ὑπεστήριξαν· οἱ πατέρες των συνέδραμον εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μας, ἂς τοὺς συνδράμωμεν καὶ ἡμεῖς διὰ τῶν φώτων, πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἠθικῆς των ἐλευθερίας.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΞΑΝΘΟΣ

῾Η ῾Ελλὰς καθ᾿ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὀθωμανικῆς τυραννίας, καίτοι σκληρῶς καταπιεζομένη πανταχόθεν, δὲν ἔλειψε τοῦ νὰ ἀναδεικνύῃ κατὰ καιροὺς φιλελευθέρους καὶ τολμηροὺς ἄνδρας ἐπιθυμοῦντας τὴν ἐλευθέρωσίν της.

Οἱ μακαρῖται Μπενάκης, Κρεβατᾶς, Ζαΐμης καὶ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἀποτυχόντες κατὰ τὸ 1769 ἔτος, ὅτε στόλος ρωσικὸς ἦλθε, σταλεὶς ἀπὸ τὰ βόρεια μέρη τῆς αὐτοκρατορίας ταύτης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ναυάρχου ᾿Αλεξίου ᾿Ορλώφ, ὑποσχεθέντος νὰ τοὺς βοηθήσῃ εἰς τὸν σκοπόν των καὶ ἐγκαταλείψαντος αὐτοὺς παρ᾿ ἐλπίδα, εἶδον μὲ βαθεῖαν τῆς ψυχῆς των θλῖψιν τὴν καταστροφὴν τοῦ ἡμίσεος τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς Πελοποννήσου καί τινων νήσων τοῦ ᾿Αρχιπελάγους. Ρήγας ὁ Θετταλὸς κατὰ τὸ 1796, ἐνθαρρυνθεὶς ἀπὸ τὴν παρὰ τῆς τότε Γαλλικῆς Δημοκρατίας ὑποσχεθεῖσαν συνδρομήν, ἐπίστευσεν ὅτι ἐδύνατο νὰ συνενώσῃ ῞Ελληνας καὶ ᾿Οθωμανοὺς πρὸς καταστροφὴν τῆς τυραννίας, ἀλλὰ προδοθεὶς συνελήφθη εἰς Τεργέστιον μετὰ τῶν ἐν Βιέννῃ συντρόφων του, καὶ ἀποπεμφθέντες εἰς Βελιγράδιον ἐθανατώθησαν ἀπὸ τοὺς ᾿Οθωμανούς.

᾿Αλλὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα, καθὼς ἐπίσης τὰ τοῦ Παπᾶ Εὐθυμίου κατὰ τὸ 1808 καὶ πολλῶν ἄλλων, δὲν ἐδειλίασαν οὐδόλως τοὺς ῞Ελληνας νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμά των καὶ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὰς ἐλλείψεις των.

῾Ο ᾿Εμμανουὴλ Ξάνθος ἐκ τῆς Πάτμου, γραμματεύων ἀπὸ τὰ 1810 παρὰ τῷ μεγαλεμπόρῳ Βασιλείῳ Ξένῳ εἰς ᾿Οδησσὸν καὶ ἐμπορευόμενος, ἀπελθὼν ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ 1812 δι᾿ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, συνῆψε μέ τινας ἐκεῖ τῶν ἐμπόρων ᾿Ασημάκην Κροκιδᾶν, Χριστό-

δουλον Οἰκονόμου καὶ Κυριακὸν Μπιτζακτζῆν, Ἰωαννίτας, μίαν ἑταιρίαν ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἀπῆλθεν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1813 εἰς τὴν Πρέβεζαν διὰ ἀγορὰν λαδίων.

Ἐκεῖθεν διέβη εἰς Ἰωάννινα διὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Ἀλῆ πασᾶν τὴν ἄδειαν τῆς ἀγορᾶς, διὰ μέσου τῶν πολλὰ ἰσχυόντων ὑπαλλήλων του Μάνθου Οἰκονόμου, ἀδελφοῦ τοῦ ἄνω εἰρημένου Χριστοδούλου, καὶ Κωνσταντίνου Μαρίνογλου, φίλων του. Μεταβὰς ἀκολούθως εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν, διὰ παρακινήσεως φίλου τού τινος Παναγιωτάκη Καραγιάννη, εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν ἐλευθέρων Κτίστων (Μασσόνων). Ὢν δὲ ἰδεῶν ἐλευθέρων καὶ πνέων πάντοτε μῖσος κατὰ τῆς τουρκικῆς τυραννίας, συνέλαβεν ἀμέσως τὴν ἰδέαν ὅτι ἐδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ μία μυστικὴ ἑταιρία κατὰ τοὺς κανόνας ταύτης τῆς τῶν ἐλευθέρων Κτίστων, βάσιν ἔχουσα τὴν ἕνωσιν ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς ἄλλα μέρη εὑρισκομένων διαφόρων καπιτάνων ἁρματολῶν καὶ ἄλλων ἐπισήμων πάσης τάξεως ὁμογενῶν, διὰ νὰ ἐνεργήσωσιν, εὐκαιρίας δοθείσης, τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Πατρίδος.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν λοιπὸν τῶν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐμπορικῶν ἐργασιῶν του ὁ Ξάνθος, ἐπιστρέψας εἰς Ὀδησσὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1813, ἐφιλιώθη μὲ τοὺς ἐκεῖ τότε εὑρεθέντας Νικόλαον Σκουφᾶν ἐκ τῆς Ἄρτης καὶ Ἀθανάσιον Ν. Τσακάλωφ, Ἰωαννίτην (ἐκ τῆς γενεᾶς, ὡς ἔλεγεν, τοῦ περιφήμου Τεκελῆ), νέους μὲ αἰσθήματα πατριωτικὰ καὶ φιλελεύθερα. Ἐν μιᾷ τῶν φιλικῶν των συναναστροφῶν, κατὰ τὰ 1814, οἱ τρεῖς οὗτοι φίλοι συνομιλοῦντες περὶ τῆς ἀθλίας καταστάσεως καὶ τυραννίας, εἰς ἣν οἱ ὁμογενεῖς ὑπέκειντο εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ μάλιστα εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν Ἤπειρον καὶ μερικὰς νήσους, καὶ ταλανίζοντες τὴν σκληρὰν τύχην τοῦ ἔθνους, ἐμέμφοντο τὴν ἀδιαφορίαν, ἣν οἱ χριστιανοὶ βασιλεῖς εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ σύνοδον, μετὰ τὴν πτῶσιν καὶ ἀποπομπὴν εἰς τὴν νῆσον Ἔλβαν τοῦ Ναπολέοντος, ἔδειξαν δι' αὐτό, ἐνῷ σοφός τις εἰς Βιέννην ἐξέδωκε διατριβήν τινα εἰς φυλλάδιον, συμβουλεύων τοὺς συμμάχους βασιλεῖς νὰ στείλωσι τὰ ἤδη ἐνωμένα νικηφόρα στρατεύματά των πέραν τοῦ Δουνάβεως, πρὸς ἐλευθέρωσιν ἑνὸς παλαιοῦ ἐνδόξου ἔθνους, τοῦ ἑλληνικοῦ, πρὸ αἰώνων δουλωμένου ἀπὸ ἄλλο βάρβαρον καὶ ἀνεπίδεκτον πολιτισμοῦ ἔθνος, τὸ τουρκικὸν κτλ. Ἀλλὰ ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις, εἰδοποιηθεῖσα περὶ τούτου παρὰ

τοῦ ἐκεῖ ἐπιτετραμμένου τῆς ὀθωμανικῆς Πόρτας, Μαυρογένους, ἐμπόδισε κατασχοῦσα τὸ ρηθὲν φυλλάδιον καὶ εἰποῦσα ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς κώδικας τῶν ἐθνῶν ἑλληνικὸν Ἔθνος καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Τότε ὁ Ξάνθος ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ προτείνῃ εἰς τοὺς ρηθέντας φίλους του τὴν ἣν συνέλαβεν ἰδέαν, νὰ συστήσωσι μίαν ἑταιρίαν, σκοπὸν ἀμετάτρεπτον ἔχουσαν τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος. Φανερώσας δὲ εἰς αὐτοὺς τὴν εἴσοδόν του εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Μασσόνων καί τινα τῶν σημείων αὐτῆς, ὅσα ἐδύναντο νὰ προσαρμοσθῶσιν εἰς αὐτήν, κοινοποιήσας, ἔβαλεν αὐτοῖς ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὰς πηγὰς τῆς δυνάμεώς του, τὴν πολιτικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τῶν τυραννούντων αὐτὸ Τούρκων, τὰ ἐπιχειρήματα Ρήγα τοῦ Θετταλοῦ, τὰς κατὰ Ἀλῆ πασᾶ τυράννου Ἰωαννίνων νίκας τῶν ἀνδρείων Σουλιωτῶν, Παργίων καὶ ἄλλων διαφόρων ἁρματολῶν, ὀνομαζομένων καταχρηστικῶς κλεπτῶν, τὰς κατὰ καιροὺς νίκας τῶν θαλασσίων μας ἐπὶ Λάμπρου Κατσώνη καὶ ἄλλοτε, τὸ γενικὸν μῖσος τῶν ὁμογενῶν κατὰ τῆς τυραννίας τῶν Τούρκων, τὰς διαθέσεις τῶν διαφόρων χριστιανικῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης. Καὶ οὕτως ἀπεφάσισαν οἱ εἰρημένοι νὰ ἐπιχειρισθῶσι τὴν σύστασιν τοιαύτης ἑταιρίας καὶ νὰ εἰσάξωσιν εἰς αὐτὴν ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἀνδρείους τῶν ὁμογενῶν, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι μόνοι των, ὅ,τι ματαίως καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἤλπιζον ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν τῶν χριστιανῶν βασιλέων.

Ἑταιρία τοιαύτης φύσεως, ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν παλιγγενεσίαν ἑνὸς πρὸ αἰώνων δεδουλωμένου ἔθνους, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἀρχηγῶν. Ἡ ὁμὰς τούτων, ἥτις ἔμελλε νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τοῦ τολμηροῦ καὶ δυσκόλου τούτου ἔργου, ὠνομάσθη Ἀρχή, ἄγνωστος καὶ ἀφανὴς εἰς ὅλους τοὺς προσηλύτους ἀδελφοὺς τῆς Ἑταιρίας ταύτης. Τὰ συμβάντα τοῦ ἀειμνήστου Ρήγα καὶ Παπᾶ Εὐθυμίου καὶ ἄλλα δικαιολογούμενα αἴτια παρεκίνησαν τοὺς Ἀρχηγοὺς νὰ φυλάξωσι μυστικὴν τὴν Ἀρχὴν μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐπαναστάσεως· διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀπατηθέντες ἐξέλαβον ὡς ἀρχηγοὺς διάφορα ὑποκείμενα ὄχι μόνον ἐκ τῶν κατηχηθέντων προσηλύτων ἀδελφῶν τῆς Ἑταιρίας ταύτης, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐκείνων οἵτινες δὲν εἶχον γνῶσιν, ἴσως καὶ διάθεσιν τοῦ ἐπιχειρήματος.

Ἐσχεδίασαν, λοιπόν, οἱ εἰρημένοι τρεῖς φίλοι τὴν λε-

γομένην Κατήχησιν τῆς Ἑταιρίας ταύτης καὶ ἐστοχάσθησαν, διὰ περισσοτέραν αὐτῶν ἀσφάλειαν, εἰς τὴν μεταξύ των ἀλληλογραφίαν, ἀντὶ νὰ ὑπογράφωνται μὲ τὰ ὀνόματά των, νὰ μεταχειρίζωνται ἕκαστος αὐτῶν ἄλλα στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου, δηλαδὴ ὁ μὲν Τσακάλωφ τὰ Α.Β.· ὁ Σκουφᾶς Α. Γ., ὁ Ξάνθος Α. Δ. Ἀλλ' ὕστερον οὗτος, ἀφοῦ ὁ Γαλάτης ἐγνώρισε τὴν Ἀρχὴν παρὰ τοῦ Σκουφᾶ εἰς Ὀδησσὸν (ὡς ἀκολούθως ρηθήσεται) ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὰ αὐτὰ στοιχεῖα, ἐμεταχειρίζετο τὰ Α.Θ. εἰς τὸ ἑξῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα, κατεπείγουσαι ὑποθέσεις ἠνάγκασαν τὸν μὲν Σκουφᾶν καὶ Τσακάλωφ νὰ ἀπέλθωσι, περὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1814) εἰς Μόσχαν, ὅπου αὐτοὶ ἐτελειοποίησαν τὸν κανονισμὸν αὐτῆς, τὸν ὁποῖον Ἑταιρίαν τῶν Φιλικῶν ὠνόμασαν, τὸν δὲ Ξάνθον, περὶ τὸν Δεκέμβριον ὁμοίως, νὰ ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, οἱ ρηθέντες δύο ἀδελφοὶ εἰς Μόσχαν ἀπεφάσισαν νὰ ἀποπειραθῶσι νὰ κατηχήσωσί τινας τῶν φιλογενεστέρων ὁμογενῶν, ὅσους ἐγνώριζον ὅτι ἐπεθύμουν τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τοῦ ἔθνους. Μεταξὺ τούτων λοιπὸν ὁ πρῶτος κατηχηθεὶς ὑπῆρξεν ὁ μακαρίτης Γεώργιος Σέκερης, Πελοποννήσιος, νέος μὲ παιδείαν καὶ χρηστοήθης (ὅστις καὶ πραγματικῶς ἠγωνίσθη εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἀλλαχοῦ καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ Πατρίδος).

Ἰδόντες δ' οἱ δύο ρηθέντες ἀρχηγοὶ ὅτι ἡ κατήχησις ἔκαμεν ἐντύπωσιν καὶ ἐνθουσίασεν ὅσον ἦτον ἐπιθυμητὸν τὸν πρῶτον κατηχηθέντα, ἐπεχείρησαν τὴν κατήχησιν καὶ ἄλλων, ἐν οἷς καὶ τοῦ Ἀντωνίου Κομιζοπούλου ἐκ Φιλιππουπόλεως, εἰς τὸν ὁποῖον (ἀφοῦ δοκιμάσαντες εὗρον αὐτὸν χρηστοήθη καὶ ἔντιμον) ἀνεκάλυψαν ὅτι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ἀρχηγοί, καὶ οὕτω τὸν ἐδέχθησαν ὡς μέλος τῆς μυστικῆς Ἀρχῆς καὶ ἔλαβε τὰ στοιχεῖα Α.Ε.

Ἐκατήχησαν δὲ καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ἐμπόρων Ἑλλήνων· τινὲς δὲ τούτων ἀπερχόμενοι εἰς Μολδαυΐαν καὶ Βλαχίαν ἐκατήχησαν διαφόρους ὁμογενεῖς εἰς ταύτας τὰς ἐπαρχίας εὑριοκομένους, ἐν οἷς καὶ τὸν Θεόδωρον Νέγρην, γραμματέα ὄντα τοῦ ἐν Ἰασίῳ ἡγεμονεύοντος Σκαρλάτου Καλλιμάχη, καί τινας ἱερωμένους καὶ ἡγουμένους ἑλληνικῶν μοναστηρίων.

Ἀναχωρήσας δὲ ἀπὸ Μόσχαν ὁ ρηθεὶς Γεώργιος Σέκερης διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὰ Παρίσια, ἀπέρασεν ἀπὸ τὴν

Βιέννην, ὅπου ἐνταμώσας τὸν ἐκεῖ ἐφημερεύοντα ἀρχιμανδρίτην Ἄνθιμον Γαζῆν, ἑτοιμαζόμενον νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ Πήλιον ὄρος, τὴν πατρίδα του, διὰ νὰ συστήσῃ σχολεῖον, τῷ ἐφανέρωσεν ὅτι ὑπάρχει ἑταιρία τις μυστική, σκοπὸν ἔχουσα τὴν βελτίωσιν καὶ ἐλευθέρωσιν τοῦ Γένους, μέλη τινὰ τῆς ὁποίας εὑρίσκοντο εἰς Ρωσίαν, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν κατηχήσῃ ἢ νὰ τῷ εἰπῇ τι περισσότερον.

Ἐντοσούτῳ οἱ ἐν Μόσχᾳ ἀρχηγοὶ ἀπεφάσισαν, ἵνα ὁ εἷς τούτων καταβῇ εἰς Ὀδησσόν, οἱ δὲ ἄλλοι δύο μείνωσιν εἰς Μόσχαν καί, εἰσακουόμενοι καὶ μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει συναδελφοῦ των Ξάνθου, ἐνεργήσωσιν ἀόκνως καὶ μὲ συστηματικωτέραν πρόοδον τὸ μέγιστον τοῦτο ἐπιχείρημα.

Ἦλθε λοιπὸν ὁ Σκουφᾶς εἰς Ὀδησσὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1816 ἔτους καί, ἐνεργῶν τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καθήκοντα, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκατήχησε καὶ τὸν Παναγιώτην Ἀναγνωστόπουλον, τὸν ὁποῖον πρώτην φορὰν ἐγνώρισεν τότε ἐκεῖ. Ὁ δὲ Ἀναγνωστόπουλος ἐκατήχησε τὸν Ἀθανάσιον Σέκερην, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Σκουφᾶς ἔπειτα ἐφανέρωσε τὴν Ἀρχήν, προσθεὶς καὶ τοῦτον εἰς τὰ μέλη αὐτῆς καὶ λαβόντα τὰ στοιχεῖα Α.Η. Εἰς δὲ τὸν Ἀναγνωστόπουλον δὲν ἐφανερώθη ἡ Ἀρχὴ τότε, ἀλλ' ἔμεινεν αὐτὸς ἁπλοῦν μέλος τῆς Ἑταιρίας, ὡς καὶ ἄλλοι, μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἱερέως (καθότι οἱ ἀρχηγοὶ εἶχον συστήσει κατ' ἀρχὰς τέσσαρας βαθμούς : τῶν «βλάμηδων», διὰ τοὺς ἁπλοῦς καὶ ἀγραμμάτους· τῶν «συστημένων», διὰ τοὺς μικρᾶς τάξεως ὁμογενεῖς· τῶν «ἱερέων» καὶ τῶν «ποιμένων», διὰ τοὺς ἐκλεκτοτέρους καὶ πεπαιδευμένους· ἐσύστησαν δὲ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, μετὰ ταῦτα, δύο ἄλλους βαθμοὺς στρατιωτικούς, τῶν «ἀφιερωμένων» καὶ «ἀρχηγῶν τῶν ἀφιερωμένων», ὡς ἀκολούθως ρηθήσεται).

Κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἐποχὴν ἦλθεν εἰς Ὀδησσὸν κάποιος Νικόλαος Γαλάτης, ὅστις ἐκαυχᾶτο ὅτι ἦτον συγγενὴς τοῦ κόμητος Καποδίστρια, καὶ ὅτι διὰ ὑποθέσεις σημαντικὰς εἶχε σκοπὸν νὰ ἀπέλθῃ εἰς Πετρούπολιν πρὸς ἐντάμωσίν του. Ὁ Σκουφᾶς, ἄγρυπνος παρατηρητὴς ὅλων τῶν ὁμογενῶν, ἐπρόσεξε εἰς αὐτὸν καὶ φιλιωθεὶς μετ' αὐτοῦ ἐστοχάσθη νὰ τὸν εἰσάξῃ εἰς τὴν Ἑταιρίαν· καὶ τῷ ὄντι, κατηχηθεὶς καὶ μαθὼν τὴν Ἀρχὴν ὑπεσχέθη μεγάλα πράγματα. Ὁ Σκουφᾶς λοιπὸν τὸν ἐφωδίασε μὲ ἔξοδα καὶ μὲ συστατικὰ εἰς τοὺς ἐν Μόσχᾳ Τσακάλωφ, Κομιζόπουλον καὶ

ἄλλους φίλους, οἵτινες τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ πολλὴν περιποίησιν, καὶ τὸν ἐσύστησαν εἰς τὸν πρίγκιπα Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον τὸν Φυραρῆν, καὶ τὸν ὁποῖον ἐκατήχησεν εἰς τὴν Ἑταιρίαν, τῆς ὁποίας ἐδέχθη μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμὸν τὸ μυστήριον. Ἀφοῦ δὲ τῷ εὐκόλυναν τὴν ὁδοιπορίαν του διὰ τὴν Πετρούπολιν, ἔφθασεν ἐκεῖ, ἀλλὰ μὲ τὴν κακὴν καὶ ἄφρονα διαγωγήν του ἠνάγκασε τὴν διοίκησιν νὰ τὸν ἀποπέμψῃ ἐκτὸς τῶν συνόρων, καὶ οὕτως ἀπῆλθεν εἰς τὴν Μολδαυΐαν, ὅπου εὑρισκόμενος κατεχρᾶτο τοῦ μυστηρίου τῆς Ἑταιρίας πρὸς ὄφελος καὶ εὐχαρίστησιν τῶν παθῶν του.

Μετὰ δὲ ταῦτα, περὶ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἦλθον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἰς Ὀδησσὸν μερικοὶ καπιτάνοι Ἕλληνες ὑπηρετήσαντες ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ τοὺς Ρώσους εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον τοῦ 1806, μέχρι τοῦ 1812, καὶ ἀπερχόμενοι εἰς Πετρούπολιν διὰ νὰ ζητήσωσι, διὰ μέσου τοῦ κόμητος Ἰωάννου Καποδίστρια, ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον ἀντιμισθίαν τῶν ἐκδουλεύσεών των. Οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ Ἀναγνώστης Παπᾶ Γεωργίου, λεγόμενος Ἀναγνωσταρᾶς, Πελοποννήσιος διακεκριμένος, ἐχθρὸς τῶν Τούρκων, καὶ σύντροφός ποτε τοῦ περιφήμου Ζαχαριᾶ, ὁ Ἠλίας Χρυσοσπάθης, Παναγιώτης Δημητρακόπουλος, Μανιάται, καὶ καπιτὰν Ἰωάννης Φαρμάκης, Θεσσαλός, διακεκριμένος ἐχθρὸς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων. Αὐτοὺς ὁ Σκουφᾶς καὶ οἱ λοιποὶ εἰς Ὀδησσὸν ἀδελφοὶ ὑπεδέχθησαν καί, περιποιηθέντες, ἐκατήχησαν καὶ κατέταξαν εἰς τὴν Ἑταιρίαν. Ἕκαστος δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὅτι οἱ τόσον ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν Τούρκων ὑπεδέχθησαν μὲ ἐνθουσιασμὸν τὴν τοιαύτην πρότασιν καί, νομίσαντες ὅτι τοῦτο ἦτον ὑποκίνημα τῆς Ρωσίας, ἐδείχθησαν πιστότατοι εἰς τὸν ὅρκον των. Ἀναχωρήσαντες δὲ διὰ τὴν Μόσχαν, ἔλαβον συστατικὰ γράμματα παρὰ τοῦ Σκουφᾶ πρὸς τοὺς ἐκεῖ Τσακάλωφ καὶ Κομιζόπουλον, οἵτινες τοὺς ὑπεδέχθησαν καὶ ἐπεριποιήθησαν ὡς ἐσύμφερε καί, γνωρισθέντες μὲ αὐτοὺς ὡς ἁπλοῖ ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας καὶ οὐχὶ ὡς ἀρχηγοί, τοὺς ἐσύστησαν εἰς τὸν μακαρίτην πρίγκιπα Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον τὸν Φυραρῆν. Αὐτοὶ δὲ ἐκατήχησαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ὥστε εἰς Μόσχαν ὅλοι σχεδὸν οἱ διακεκριμένοι Ἕλληνες ἔγιναν ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας. Ἐλθόντος δὲ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ Καποδιστρίου εἰς Μόσχαν, οἱ ρηθέντες καπιτάνοι ἐπαρουσιάσθησαν εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ κόμητος καὶ

εὐεργετηθέντες ἐπέστρεψαν εἰς Ὀδησσὸν κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1818.

Ὁ Τσακάλωφ, κατὰ τὴν γνώμην τῶν συναδελφῶν του ἀρχηγῶν, ἀναχωρήσας ἀπὸ τὴν Μόσχαν κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου τοῦ 1817, ἦλθεν εἰς Ὀδησσὸν καὶ ἀπεφάσισε μετὰ τοῦ Σκουφᾶ νὰ καταβῶσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ συναδελφοῦ των Ξάνθου, πρὸς ὃν ὁ Τσακάλωφ ἀπὸ ἐκεῖ ἔγραψε κατὰ τὴν 8 Αὐγούστου (ὅρα στοιχεῖον Α).

Τῶν ρηθέντων δύο ἀδελφῶν εὑρισκομένων εἰσέτι εἰς Ὀδησσόν, ἦλθεν ἐκεῖ ἀπὸ Βιέννην ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς, μὲ τὸν ὁποῖον ἐνταμωθέντες ὁ Σκουφᾶς καὶ Τσακάλωφ, δοκιμάσαντες δὲ αὐτὸν καὶ κρίναντές τον ἄξιον, τὸν ἐκατήχησαν καὶ τῷ ἐφανέρωσαν τὴν Ἀρχήν, καὶ οὕτως ἔγινε καὶ αὐτὸς μέλος αὐτῆς καὶ ἔλαβε τὰ στοιχεῖα Α.Ζ. Ἀναχωρήσας δὲ αὐτὸς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐνταμώσας τὸν Ξάνθον καὶ συνομιλήσας πολλὰ μὲ αὐτὸν περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ἐπιχειρήματος ἀνεχώρησε διὰ τὸ Πήλιον ὄρος, εἰς τὰς Μηλέας, διὰ νὰ σχολαρχήσῃ.

Περὶ δὲ τὸν Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ Τσακάλωφ μόνος, ἐνταμωθεὶς δὲ μετὰ τοῦ Ξάνθου, παρ' ᾧ κατῴκησε, καὶ συνομιλήσας καὶ συσκεφθεὶς μετ' αὐτοῦ ἀρκετὰ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς των, ἀνεχώρησε περὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1818 εἰς τὸ Πήλιον ὄρος πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ Γαζῆ, διὰ νὰ τὸν καταπείσῃ νὰ δεχθῇ ὥστε οἱ ἀρχηγοὶ νὰ συνέλθωσιν ἐκεῖ καὶ νὰ συστηθῇ ὁ τόπος καὶ τὸ κέντρον τῶν ἐργασιῶν των τὸ Πήλιον ὄρος, ὡς τόπος ἀσφαλής. Ἀλλ' ὁ Γαζῆς, ὑποπτεύων ὅτι ὁ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς, ὡς ὕποπτος, δὲν ἐδέχετο, ἐπρότεινε τὴν Μάνην. Ὅθεν ὁ Τσακάλωφ περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου ἀπῆλθεν εἰς Σμύρνην διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ ἐνταμώσῃ τινὰς τῶν φίλων του, κι ἔπειτα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐπεριμένετο καὶ ὁ Σκουφᾶς (ὅρα στοιχ. Β, Γ, Δ).

Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἰδίου μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1818) ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ Σκουφᾶς συνοδευόμενος καὶ παρὰ τοῦ Παναγιώτου Ἀναγνωστοπούλου καὶ Λουριώτου, καὶ ἐνταμώσας τὸν συναδελφόν του Ξάνθον συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ πολλὰ περὶ τῶν μελλουσῶν ἐργασιῶν των καὶ περὶ τοῦ Τσακάλωφ. Ἔκριναν δὲ ἀμφότεροι νὰ φανερωθῇ ἡ Ἀρχὴ καὶ εἰς τὸν ρη-

θέντα Ἀναγνωστόπουλον, ὡς φαινόμενον νέον χρηστοήθη καὶ μὲ ἐνθουσιασμόν, καὶ οὕτως ἔγινε, καὶ προσετέθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχηγῶν καὶ ἔλαβε τὰ στοιχεῖα Α.Ι., τὸν δὲ Λουριώτην μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέστειλαν εἰς Λιβόρνον τῆς Ἰταλίας κατ' αἴτησίν του, διὰ νὰ κατηχήσῃ τοὺς ὅσους ἐκεῖ γνωρίσῃ χρηστοὺς ὁμογενεῖς· ἀλλ' αὐτός, ἀπελθὼν ἐκεῖ καὶ ἀσθενήσας μετά τινα καιρόν, ἀπέθανεν εἰς Βαρλέταν. Ὁ δὲ Ἀναγνωστόπουλος ἔμεινεν εἰς Κωνσταντινούπολιν συνεργαζόμενος μετὰ τῶν δύο ἀρχηγῶν Σκουφᾶ καὶ Ξάνθου, περιμενόντων τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ συναδελφοῦ των Τσακάλωφ, πρὸς ὃν ὁ Ξάνθος ἔγραψε (ὅρα στοιχ. Γ καὶ Δ), καθὼς καὶ τὸν τὸν Ἄνθιμον Γαζῆν (ὅρα στοιχ. Γ Α, Γ Β).

Μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγου καιροῦ ἦλθαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ Ὀδησσὸν καὶ οἱ ρηθέντες καπιτάνοι, ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, Χρυσοσπάθης, Δημητρακόπουλος καὶ Ἰωάννης Φαρμάκης μὲ τοὺς ἀνθρώπους των, τοὺς ὁποίους οἱ ἀρχηγοὶ ἐπεριποιήθησαν ὡς ἔδει. Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἀτυχίαν ὁ Σκουφᾶς ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐρχομόν του ἠσθένησεν, ἐμποδίσθησαν αὐτοὶ ἐκεῖ, περιμένοντες τὴν ἀνάρρωσίν του καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Τσακάλωφ ἀπὸ Σμύρνην (ὅστις καὶ ἦλθε περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου) διὰ νὰ ἀποφασίσωσιν, ὡς εἶχαν προσχεδιάσει οἱ ἀρχηγοί, ποίαν διεύθυνσιν καὶ ὁδηγίας νὰ τοῖς δώσωσιν.

Ἀλλὰ μ' ὅλας τὰς προσπαθείας, ἃς κατέβαλον οἱ ἀδελφοί, καὶ ἐπισκέψεις τῶν ἰατρῶν τοῦ Μόσχου καὶ Ἰσαβρίδους, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ ἀναλάβῃ ὁ καλὸς Σκουφᾶς, καὶ περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου ἀπεβίωσεν (ὅρα στοιχ. Ε).

Τότε οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ ἔδωσαν τὰς ἀνηκούσας ὁδηγίας εἰς τοὺς ρηθέντας καπιτάνους, ἐφοδιασθέντας μὲ ἱκανὰ χρήματα ληφθέντα παρὰ τοῦ μεγαλεμπόρου Παναγιώτου Σέκερη (ἀδελφοῦ τῶν ρηθέντων Γεωργίου καὶ Ἀθανασίου, κατηχηθέντος εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἀπὸ τὸν Ἀναγνωστόπουλον. ὀλίγας ἡμέρας ἀφοῦ ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσφέροντος δὲ προθυμότατα δέκα χιλιάδας γρόσια). Ἀπέστειλαν τὸν Ἰωάννην Φαρμάκην εἰς Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν διὰ νὰ κατηχήσῃ, ὡς ὑπεσχέθη, τοὺς ἐκεῖ καπιτάνους ἀρματολοὺς καὶ ὅσους σημαντικοὺς καὶ προεστῶτας ἐκείνων τῶν μερῶν, ὡς καὶ ἔπραξεν. Διαβὰς δὲ καὶ εἰς Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθωνος, πρὸς τοῖς ἄλλοις κατήχησεν καὶ τὸν ἀοίδιμον Πατριάρχην Γρηγόριον, καὶ εἰς τὰς Σέρρας τὸν ἐκεῖ τότε

ἀρχιερατεύοντα Χρύσανθον, καὶ τὸν ἐνάρετον ἐπίσκοπον Ἀρδαμερίου .... καὶ ἄλλους.

Ταυτοχρόνως δὲ ἀπέστειλαν καὶ τὸν Ἀναγνωσταρᾶν εἰς τὰς νήσους Ὕδραν καὶ Σπέτσας καὶ Πελοπόννησον διὰ νὰ κατηχήσῃ ὅσους κρίνῃ καλούς. Καὶ οὗτος ἔστειλεν ἄνθρωπον ἐπίτηδες νὰ κατηχήσῃ τὸν εἰς Ζάκυνθον τότε εὑρισκόμενον Θεόδωρον Κολοκοτρώνην καὶ ἄλλους ἀξίους, ὡς καὶ ἔπραξεν. Καὶ τὸν Ἠλίαν δὲ Χρυσοσπάθην, Δημητρακόπουλον καὶ Καμαρινὸν Κυριακοῦ εἰς τὴν Μάνην διὰ νὰ κατηχήσωσι τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Πέτρον Μαυρομιχάλην καὶ ὅσους ἄλλους καπιτάνους ἐκείνου τοῦ τόπου, ὡς καὶ ἔπραξαν. Ἀπέστειλαν δὲ καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν, Πελοποννήσιον, κατηχηθέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς Βλαχομολδαυΐαν διὰ νὰ κατηχήσῃ ὅσους ἐκ τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ὁμογενῶν κρίνῃ ἀξίους. Ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄλλους εἰς διαφόρους νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τὰς παραλίους πόλεις τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Ἀπέστειλαν πρὸς τούτοις καὶ τὸν Δημήτριον Ὕπατρον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου καὶ ἕνα ἰατρὸν Κερκυραῖον εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς διάδοσιν τοῦ μυστηρίου, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου τὸ μυστήριον τῆς Ἑταιρίας διεδόθη εἰς πολλὰ μέρη τῆς Τουρκίας, εἰς πολλοὺς καπιτάνους τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, προεστῶτας καὶ πολλοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν ὁμογενῶν μὲ μεγίστην ταχύτητα.

Ἐν τούτοις δι' ὅλα ταῦτα ἀπῃτοῦντο μεγάλα καὶ συχνὰ ἔξοδα, καὶ ἡ χρηματικὴ κατάστασις τῶν ἀρχηγῶν δὲν ἤθελεν ἐξαρκέσει πρὸς ἀναπλήρωσιν αὐτῶν καὶ ὅσων ἔμελλον νὰ γένουν, ἐὰν εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἀρχῆς δὲν συμπεριελαμβάνετο ὁ γενναῖος καὶ κάλλιστος πατριώτης, ὁ Παναγιώτης Σέκερης, ὅστις, ὡς προείρηται, κατηχηθεὶς εἰς τὴν Ἑταιρίαν παρὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου, ἐπρόσφερε προθύμως δέκα χιλιάδας γρόσια κατ' ἀρχάς, καὶ ἄλλα περισσότερα ἀκολούθως.

Κατηχηθεὶς δὲ εἰς Μάνην ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς Πέτρος Μαυρομιχάλης παρὰ τῶν ρηθέντων ἀπεσταλμένων, ἐδέχθη μετὰ προθυμίας καὶ ἐνθουσιασμοῦ τὸ μυστήριον, καὶ ἀποφασίσας νὰ προετοιμασθῇ, ἔλαβεν ἀνάγκην χρημάτων, καὶ συμβουλευθεὶς μετὰ τῶν ρηθέντων κατηχησάντων αὐτὸν συνενοήθη μὲ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχηγούς, ἀποστείλας πρὸς αὐτοὺς καὶ τὸ ἀφιερωτικόν του γράμμα μὲ τὸν Παναγιώτην Δημητρακόπουλον, καὶ συγχρόνως ἔγραψε νὰ τῷ

σταλῇ διὰ μέσου τῶν υἱῶν του, εὑρισκομένων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁμήρων παρὰ τῇ τουρκικῇ κυβερνήσει, ἀρκετὴ ποσότης χρημάτων διὰ νὰ ἑτοιμάσῃ ἐφόδια πολέμου καὶ νὰ μισθώσῃ οἰκείους στρατιώτας ἑτοίμους εἰς τὴν φωνήν του.

Τὸ ὑποκείμενον τὸ ὁποῖον ἐζήτει αὐτὰ ἦτο πολλὰ σημαντικόν, καὶ ἡ Ἑταιρία ἀνάγκην εἶχεν ἑνὸς τοιούτου τόπου καὶ διοικητοῦ, ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ χρήματα ὅσα ἐζήτει δὲν εἶχον. Ἐπρόστρεξαν λοιπὸν εἰς τὸν ρηθέντα Παναγιώτην Σέκερην, ζητήσαντες τὰς ἀναγκαιούσας ποσότητας, καὶ ὁ ἄριστος πατριώτης μετὰ προθυμίας ἐμέτρησεν ἀμέσως αὐτὰς καὶ ἄλλας τοῖς ἀρχηγοῖς.

Τοιαύτη γενναιότης ἦτον ἀρκετὴ ἐγγύησις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνδρός, διὰ τοῦτο τῷ ἐφανέρωσαν διὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου τὴν Ἀρχήν, καὶ οὕτως, γενόμενος καὶ αὐτὸς ἓν μέλος αὐτῆς καὶ λαβὼν τὰ στοιχεῖα Α.Κ., συνειργάζετο μετὰ τῶν συναδελφῶν του ἀρχηγῶν.

Ἔκτοτε αὐτὸς προθύμως ἀνεπλήρει τὰς χρηματικὰς ἀνάγκας τῆς Ἑταιρίας, ὥστε ὁ ἄνθρωπος εἶχε καταβάλει πολλὰ σημαντικὴν ποσότητα. Ἡ Ἀρχὴ διὰ τοῦτο εἰδοποίησε δι' ἐγκυκλίου της τοὺς εἰς διάφορα μέρη γνωστοὺς αὐτῇ ἀδελφοὺς τῆς Ἑταιρίας νὰ ἐμβάζωσιν εἰς αὐτὸν τὰ πρὸς τὴν Ἀρχὴν ἀφιερωτικὰ γράμματα καθὼς καὶ τὰς χρηματικὰς προσφορὰς ὅλων ἐκ τῶν ὅσων ἐμβαίνουν εἰς τὴν Ἑταιρίαν. Ἀλλ' ὀλίγα χρήματα τῷ ἐμβῆκαν, διότι οἱ περισσότεροι ἐμβαίνοντες ὑπέσχοντο μόνον χωρὶς νὰ προσφέρωσι χρήματα, καὶ διότι πολλοὶ τῶν κατηχούντων ἀδελφῶν ὅσα ἐλάμβανον ἀπὸ τοὺς κατηχουμένους τὰ ἐξώδευον εἰς περιοδείας καὶ ἀποστολὰς ἀδελφῶν παρ' ἐκείνων εἰς διάφορα τῆς Τουρκίας καὶ ἀλλαχοῦ μέρη.

Ἐν τούτοις τὸ κέντρον ὅλων τῶν ἐνεργειῶν, τῆς διοικήσεως τῆς Ἑταιρίας ἦτον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ξάνθου. Αὐτὸς ἐπρότεινε εἰς τοὺς συναδελφούς του καὶ ἔγινεν ἡ σφραγὶς τῆς Ἀρχῆς, φέρουσα εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῆς τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν ἀρχηγῶν καὶ εἰς τὴν μέσην αὐτῆς τὸν σταυρόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐχαράχθη τὸ Ε (Ἑλλὰς) καὶ ὁ ἀριθμὸς 16, καθὼς προσέτι καὶ πρωτόκολλον, εἰς ὃ ἐσημειώνοντο τὰ ὀνόματα τῶν κατηχουμένων ἑταιριστῶν, τὰ σημεῖα τῆς ἀφιερώσεως καὶ καθιερώσεώς των καὶ αἱ προσφερθεῖσαι ἢ ὑποσχόμεναι προσφοραί των.

Πανταχόθεν ἐλάμβανεν ἡ Ἀρχὴ γράμματα καὶ εἰδήσεις

περὶ τῆς προόδου τῆς Ἑταιρίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀρχηγοὶ παρετήρησαν ὅτι εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ἦτο μεγάλη ἐνέργεια, ἀλλ' ἤρχισαν νὰ ἀναφύωνται φατρίαι καὶ ἀταξίαι τινῶν ἑταιριστῶν, καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας τοῦ ρηθέντος Γαλάτη, καὶ ὑποψίαι, ἔκριναν νὰ σταλῇ ὁ Κωνσταντῖνος Πεντεδέκας, Ἰωαννίτης, ἁπλοῦν μέλος ὢν τῆς Ἑταιρίας, εὑρεθεὶς τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὴν διάθεσιν τῶν ἐκεῖσε ἀδελφῶν καὶ νὰ προσπαθήσῃ, εἰ δυνατόν, νὰ φέρῃ ἐκεῖθεν τὸν ρηθέντα Γαλάτην, φίλον ὄντα τοῦ Πεντεδέκα· διὰ τοῦτο ἐφοδιασθεὶς οὗτος μὲ ἱκανὰ ἔξοδα καὶ συστατικὰ παρὰ τῶν ἀρχηγῶν, ἀνεχώρησεν διὰ τὸ Βουκουρέστιον, ὅπου ἐστάλη πρότερον, ὡς εἴρηται, καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος Φλέσας διὰ νὰ κατηχῇ.

Ἐπειδὴ προσέτι ὁ Ξάνθος παρετήρησεν ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας ἐπολλαπλασιάσθησαν ταχέως καὶ καθ' ἡμέραν ηὔξανεν ὁ ἀριθμός των, μεταξὺ δὲ τούτων ἦσαν πολλοὶ ἐκ τῶν σημαντικῶν, ἡ ἄγνοια δὲ τῆς μυστηριώδους Ἀρχῆς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐδυσαρέστει, καὶ ἐξ αἰτίας τινῶν καταχρήσεων μερικῶν ἀδελφῶν τῆς Ἑταιρίας ἐπροξενοῦντο ὑποψίαι πλάνης τινός, ἐπρότεινεν εἰς τοὺς συναδελφούς του ἀρχηγοὺς ὅτι ἦτον ἀνάγκη εἷς τούτων νὰ ἀπέλθῃ εἰς Πετρούπολιν διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ μυστήριον εἰς τὸν κόμητα Ἰωάννην Καποδίστριαν, σημαντικὸν τότε καὶ ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους διὰ τὴν μεγάλην πολιτικήν του εἰς Ρωσίαν θέσιν, ὥστε νὰ ἀναδεχθῇ αὐτὸς τὴν διοίκησιν τούτου τοῦ μεγάλου ἐπιχειρήματος, γράφων πρὸς τοὺς σημαντικωτέρους ἐκ τῶν ὁμογενῶν τῶν κατηχημένων εἰς τὴν Ἑταιρίαν, πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἐνθάρρυνσιν αὐτῶν. Καὶ κατὰ τοῦτο ἐπιστεύετο ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ ἡ Ἑταιρία, γνωστοῦ ὄντος τοῦ Καποδιστρίου ὡς φιλοπάτριδος καὶ σοφοῦ πολιτικοῦ, καὶ διότι ἤθελον ὠφεληθῇ οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῆς ἐκ τῆς προλήψεως τὴν ὁποίαν πρὸ αἰώνων οἱ δουλωθέντες Ἕλληνες εἶχον, ὅτι ἐκ τῆς Ρωσίας, ὡς ὁμοθρήσκου, θέλει προέλθει ἡ ἐλευθέρωσίς των ἀπὸ τὴν τουρκικὴν τυραννίαν. Ἐνεκρίθη λοιπὸν νὰ ἀπέλθῃ αὐτὸς ὁ προτείνας τοῦτο Ξάνθος καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ ἀνήκοντα.

Ἐπὶ τούτῳ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχηγοὶ ὑπέγραψαν ἓν συμφωνητικὸν (ὅρα στοιχ. Ζ) καί, λαβὼν ὁ Ξάνθος ὅλα τὰ εὑρισκόμενα ἐκεῖ ἀφιερωτικὰ τῶν ἑταιριστῶν πρὸς τὴν Ἀρχὴν γράμματα καὶ ὅσα ἄλλα ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ἀνεχώρησε πρῶτον, κατὰ τὴν 23

Ὀκτωβρίου τοῦ 1818, διὰ τὸ Πήλιον ὄρος, πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ συναδελφοῦ των Ἀνθίμου Γαζῆ, διὰ νὰ συνομιλήσωσι περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ παραδώσας εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ἀνωτέρω γράμματα, ὡς εἰς τόπον ἀσφαλῆ, λαβὼν δὲ παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Καποδίστριαν καί τινας ἄλλους γράμματα συστατικά, ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δεκεμβρίου.

Ἐνῷ δὲ ὁ Ξάνθος ἦτον εἰς τὸ Πήλιον ὄρος, εἶχεν ἐπιστρέψει ὁ Πεντεδέκας ἀπὸ Βλαχίαν μετὰ τοῦ ρηθέντος Γαλάτη. Τοῦτον οἱ ἐκεῖ Τσακάλωφ, Ἀναγνωστόπουλος καὶ Σέκερης ὑπεδέχθησαν φιλικῶς καὶ ἐπεριποιῶντο μὲ καλὸν τρόπον, ἀλλ' αὐτός, κακοήθης ὤν, ὠφελεῖτο ἀπὸ τὴν περίστασιν τῶν τρεχόντων πραγμάτων, διὰ νὰ ἐνοχλῇ ὅσους ἐγνώρισεν ἀδελφοὺς τῆς Ἑταιρίας, βιάζων αὐτοὺς νὰ τῷ δίδωσι χρήματα ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ προδοσίας. Ἐκεῖνοι δὲ φοβούμενοι, καὶ δικαίως, τῷ ἔδιδον μέν, ἀλλ' ἐταράττοντο διὰ τοιαύτην φρικτὴν κακοήθειαν καὶ πολλὰ παράπονα κατ' αὐτοῦ ἐγίνοντο, ὥστε ὁ Ἀθανάσιος Τσακάλωφ καὶ ὁ Δημητρακόπουλος (ὁ ἐπιστρέψας ἐκ τῆς Μάνης μὲ γράμματα τοῦ ἡγεμόνος Πέτρου Μαυρομιχάλη πρὸς τὴν Ἀρχὴν) τὸν κατέπεισαν νὰ ἐπιβιβασθῇ μὲ αὐτοὺς διὰ τὴν Μάνην, ὡς καὶ ἔγινε. Φθάσαντες δὲ εἰς Ὕδραν καὶ ἐκεῖθεν μεταβαίνοντες διὰ τὰς Σπέτσας καὶ μὴν ὑποφέροντες ἀφ' ἑνὸς τὴν κακίαν καὶ διαφθοράν του, προβλέποντες δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ἐδύναντο νὰ περιπέσωσιν ἅπαντες οἱ Ἑταιρισταί, καὶ τὸ τόσον μέγα δυσκατόρθωτον ἔργον προχωρῆσαν ἐπὶ τοσοῦτον κατ' εὐχήν, δυνάμενον εὐκόλως νὰ ματαιωθῇ, μὴ φυλαττομένης τῆς ἀπαιτουμένης ἐχεμυθίας, δύο κακῶν προκειμένων, ἀπεφάσισαν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν πολλῶν νὰ θυσιάσωσιν ἕνα, καὶ τῷ ὄντι τὸν ἐφόνευσαν εἰς τὴν Ἑρμιόνην (Καστρί), ὅπου πρὸς ἐπίσκεψίν τινων ἐρειπίων εἶχαν ὑπάγει.

Αὐτοὶ δὲ κατέφυγον εἰς τὴν Μάνην, ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων κινδύνων, ὡς ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως ὅτι οἱ φονεῖς κατέφυγον ἐκεῖ καὶ τῆς μελετουμένης ἐπαναστάσεως, τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ ἀναχωρήσωσιν διὰ τὴν Ἰταλίαν. Καὶ οὕτως κατέφυγον εἰς τὴν Πίσσαν, ὅπου ἐνταμώσαντες τὸν ἀρχιερέα Ἰγνάτιον καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον, ἁπλᾶ μέλη ὄντα τῆς Ἑταιρίας, ἐφανέρωσαν εἰς αὐτοὺς τὴν Ἀρχήν.

Ἐπιστρέψας δ' ὁ Ξάνθος ἀπὸ τὸ Πήλιον ὄρος, εὗρε δια-

μαχομένους τὸν Ἀναγνωστόπουλον καὶ Πεντεδέκαν, θέλοντος τοῦ πρώτου νὰ δεικνύῃ ὑπεροχήν τινα καὶ μεμψιμοιροῦντος κατὰ τοῦ δευτέρου δι' ἀσημάντους τινὰς παρεκτροπάς. Εἰς μάτην οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ ἐζήτησαν νὰ τοὺς εἰρηνεύσωσιν, ἐπειδὴ τὸ μῖσος διετηρήθη διὰ πάντα καὶ πολλὰς ταραχὰς ἐπέφερεν εἰς Βλαχομολδαυΐαν, ὅταν ὁ Ἀναγνωστόπουλος ἐπῆγεν ἐκεῖ, ἡ μετὰ τοῦ Πεντεδέκα διχόνοια. Πολλὰ δὲ οὗτος ῥαδιουργῶν καὶ ἀντενεργῶν κατὰ τοῦ ἄλλου, ἔδωσεν αἰτίαν νὰ ἀκολουθήσουν πολλὰ ἄτοπα καὶ ἐναντίον τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρίας καὶ ἂν ὁ Ἀναγνωστόπουλος δὲν ἠναγκάζετο νὰ φανερώσῃ τὸ μυστήριον τῆς Ἀρχῆς εἰς τὸν Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν καὶ τὸν Γεώργιον Λεβέντην, πολλὰ ἐκεῖ τότε ἰσχύοντα (ὡς ἀκολούθως ῥηθήσεται), ἀναμφιβόλως ἤθελον εἶσθαι ὀλέθρια τὰ ἐπακόλουθα (ὅρα εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν).

Ἀφοῦ ἐσυμφώνησαν λοιπόν, ὡς εἴρηται, οἱ ἀρχηγοὶ διὰ νὰ ὑπάγῃ ὁ Ξάνθος εἰς Πετρούπολιν, ἀπεφασίσθη ὁ μὲν Τσακάλωφ πηγαίνων εἰς Μάνην νὰ μένῃ ἐκεῖ, ὁ δὲ Ἀναγνωστόπουλος ἐστοχάζετο νὰ ἀπέλθῃ εἰς Σμύρνην πρὸς ἐντάμωσιν τῶν γονέων του, εὑρισκομένων εἰς κωμόπολίν τινα ἐκείνου τοῦ τόπου, καὶ ὁ Σέκερης νὰ μένῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀμοιβαίως νὰ ἀνταποκρίνωνται, συνθέσαντες καὶ ἐκ συνθήκης λεξικὸν διὰ προφύλαξιν τῆς ἀλληλογραφίας των (ὅρα στοιχ. Η).

Ἀλλ' ὁ Ἀναγνωστόπουλος, μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ Γαλάτη καὶ μεταμεληθεὶς νὰ ὑπάγῃ εἰς Σμύρνην, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Ξάνθου κατὰ τὴν 19 Φεβρουαρίου τοῦ 1819, καὶ φθάσαντες εἰς Γαλάτσι, ὁ μὲν Ξάνθος μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀπῆλθεν εἰς Τομάροβαν τῆς Βασσαραβίας διὰ νὰ κάμῃ τὴν κάθαρσίν του, ὁ δὲ Ἀναγνωστόπουλος μετά τινας ἡμέρας ἀφοῦ, ὡς εἶχον προσχεδιάσει, ἐσύστησεν ἐκεῖ μίαν ἐφορείαν ἐκ τῶν εὐυποληπτοτέρων εὑρισκομένων ἀδελφῶν τῆς Ἑταιρίας, διὰ νὰ ἐπιτηρῇ τοὺς προσηλύτους ἀδελφοὺς καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰ ἀφιερωτικὰ γράμματα καὶ τὰς προσφορὰς τῶν ὅσων τυχὸν ἤθελον κατηχοῦνται ἐκεῖ εἰς τὴν Ἑταιρίαν, πρὸς ἀποφυγὴν καταχρήσεων καὶ σφετερισμῶν τῶν χρημάτων, ἀπῆλθεν πρῶτον εἰς Ἰάσιον διὰ τὴν ἰδίαν αἰτίαν, καὶ ἔπειτα εἰς Βουκουρέστιον πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ ἀρχιμανδρίτου Φλέσα, καὶ ὅπου, ὡς ἦτο λόγος, ἤθελεν ἡσυχάζει ἕως ὅτου μάθῃ τὰ ἐν Πετρουπόλει ἀποτελέσματα τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ξάνθου καὶ νὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὰς ἐργασίας του.

᾿Αλλ᾿ αὐτός, εὑρὼν ἐκεῖ τὸν Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν καὶ τὸν μισοῦντα αὐτὸν Πεντεδέκαν, ὡς προείρηται, περιεπλέχθη εἰς τόσας ἀκαίρους καὶ ἀναρμόστους φιλονικίας καὶ ταραχάς, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπεράσπισιν καὶ βοήθειαν τοῦ πολλὰ ἰσχύοντος ἐκεῖ κατηχημένου ἀδελφοῦ τῆς Ἑταιρίας Γεωργίου Λεβέντη, πρὸς ὃν καὶ ἀνεκάλυψε τὸ μυστήριον τῆς ᾿Αρχῆς, γενόμενον μέλος αὐτῆς καὶ λαβὼν τὰ στοιχεῖα νὰ ὑπογράφεται Α.Λ. (οὗτος δὲ ὠφέλησε πολὺ τὴν Ἑταιρίαν καὶ χρηματικὰς βοηθείας εἰς πολλοὺς ὁμογενεῖς πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἔκαμε).

᾿Εκ παρομοίας αἰτίας καὶ περιστάσεως ἠναγκάσθη νὰ φανερώσῃ τὴν ᾿Αρχὴν καὶ εἰς τὸν Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν, ὅστις καὶ ὠνομάσθη Ἁρμόδιος καὶ ἔλαβε τὰ στοιχεῖα Α.Μ. διὰ νὰ ὑπογράφεται. ᾿Αλλ᾿ ἐπειδή τινες τῶν ἐκεῖ Ἑταιριστῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Θεόδωρος Νέγρης, πρῶτος γραμματεὺς ὢν τοῦ ἐν Μολδαυΐᾳ ἡγεμονεύοντος τότε Καλλιμάχῃ καὶ ὡς ἐκ τούτου πολλὰ ἰσχύων, διὰ τῶν διαβολῶν τοῦ Πεντεδέκα καί τινων ἄλλων ἀντέπραττον καὶ ἐπεβουλεύοντο τὸν ᾿Αναγνωστόπουλον, οὗτος φοβούμενος ἕνεκα τούτων καὶ ἄλλων αἰτιῶν νὰ μένῃ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἢ εἰς τὴν Βασσαραβίαν, ὅπου μετὰ ταῦτα εἶχε καταφύγει, ἔκρινεν ἀναγκαῖον πρὸς ἀσφάλειάν του νὰ ὑποχωρήσῃ. Ὅθεν ἐφοδιασθεὶς ἀπὸ τὸν Γεώργιον Λεβέντην μὲ μερικὰς ἑκατοστὰς φλωρίων δι᾿ ἔξοδα, ἐνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἀπελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς Πίσσαν τῆς ᾿Ιταλίας, καὶ ἐνταμωθεὶς μετὰ τοῦ Τσακάλωφ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς προσεγγίσεως τῆς ἐπαναστάσεως.

Ὁ δὲ Ξάνθος, ἀπελθὼν εἰς Μόσχαν κατὰ τὸν Δεκέμβριον, ἐντάμωσε τὸν συναδελφὸν ᾿Αντώνιον Κομιζόπουλον καὶ συνομιλήσαντες τὰ εἰκότα ἔκριναν νὰ φανερωθῇ ἡ ᾿Αρχὴ καὶ εἰς τὸν μεγαλέμπορον Νικόλαον Πατζιμάδην, ᾿Ιωαννίτην, ἄνδρα φρόνιμον, ἔντιμον καὶ ἀπολαμβάνοντα μεγάλην ὑπόληψιν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ οὕτως ἔγινε καὶ αὐτὸς μέλος τῆς ᾿Αρχῆς καὶ ἔλαβε τὰ στοιχεῖα νὰ ὑπογράφεται Α.Ξ.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ξάνθος ἀνεχώρησε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ᾿Ιανουαρίου τοῦ 1820 διὰ τὴν Πετρούπολιν. Ἅμα φθάσας ἐπαρουσιάσθη μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὸν κόμητα ᾿Ιωάννην Καποδίστριαν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγχειρίσας τὸ γράμμα τοῦ ᾿Ανθίμου Γαζῆ ἐφανέρωσεν ὅλον τὸ σύτημα τῆς Ἑταιρίας, τοὺς ἀρχηγούς της, τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μελῶν της, τὴν ἔκτασιν αὐτῆς καὶ ὅσα ἄλλα ἐστοχάσθη ἀναγκαῖα, καὶ ἐπὶ τέλους ὅτι ζητοῦν αὐτὸν νὰ διευθύνῃ ὡς ἀρχηγὸς τὴν

κίνησιν τοῦ ἔθνους ἀπ' εὐθείας ἢ διὰ σχεδίου τινὸς καταλλήλου, εἰδοποιῶν τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ὁμογενῶν ἐκ τῶν κατηχηθέντων περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου. 'Αλλ' ὁ Καποδίστριας δὲν ἐδέχθη, λέγων ὅτι ὑπουργὸς ὢν τοῦ αὐτοκράτορος δὲν ἐδύνατο καὶ ἄλλα πολλά. 'Ο Ξάνθος τῷ ἐπανέλαβεν ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀδύνατον νὰ μένουν εἰς τὸ ἑξῆς τυραννούμενοι καὶ ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἦτον ἄφευκτος, καὶ διὰ τοῦτο, ἐνῷ ἔχουσιν ἀνάγκην ἀρχηγοῦ, δὲν εἶναι δίκαιον ὡς Ἕλλην καὶ ἐν ὑπολήψει παρ' αὐτοῖς καὶ πολλοῖς ἄλλοις νὰ μείνῃ ἀδιάφορος καὶ ἄλλα πολλά. 'Αλλ' ἐκεῖνος ἐπανέλαβεν ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεθέξῃ διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους καὶ ὅτι ἂν οἱ ἀρχηγοὶ γνωρίζουν ἄλλα μέσα πρὸς κατόρθωσιν τοῦ σκοποῦ των, ἂς τὰ μεταχειρισθῶσιν, καὶ ηὔχετο νὰ τοὺς βοηθήσῃ ὁ Θεός. Ταῦτα ἠκολούθησαν εἰς δύο ἰδιαιτέρας συνεντεύξεις.

'Απελπισθεὶς λοιπὸν ὁ Ξάνθος ἀπὸ τὸν κόμητα, στοχασθεὶς δὲ ὅτι διὰ νὰ κατορθωθῇ ὁ σκοπὸς τῆς 'Επαναστάσεως μὲ καλὴν ἔκβασιν ἦτον ἀφεύκτως ἀναγκαῖον νὰ φανῇ εἰς τὸ ἔθνος εἷς τῶν σημαντικῶν πρὸς ἐνθάρρυνσιν αὐτοῦ, ἔστρεψε τὸν στοχασμόν του εἰς ἄλλο ὑποκείμενον λαμπρὸν ὡς τὸν Καποδίστριαν, ἐπιτηδειότερον δὲ ἴσως τούτου, τὸν πρίγκιπα 'Αλέξανδρον 'Υψηλάντην, στρατηγὸν καὶ ὑπασπιστὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐν ὑπολήψει καὶ εὐνοίᾳ παρ' αὐτῷ. 'Επῆγε λοιπὸν εἰς ἐπίσκεψίν του· ὁ πρίγκιψ Τορίς, τὸν ὑπεδέχθη εὐμενῶς καὶ μὲ πολλὴν εὐγένειαν τὸν ἠρώτησεν πόθεν εἶναι καὶ διὰ ποίας ὑποθέσεις ἦλθεν εἰς Πετρούπολιν. 'Ο Ξάνθος ἀπήντησε μὲ πολλὴν προσοχὴν εἰπὼν ὅτι εἶναι ἀπὸ μίαν νῆσον, τὴν Πάτμον, καὶ ὅτι δι' ἐμπορικὰς ὑποθέσεις ἦλθεν ἐκεῖ ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

'Ο πρίγκιψ τὸν ἠρώτησε πῶς ἀπερνοῦν οἱ ὁμογενεῖς εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ ἂν ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἐπιβαρύνῃ τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας καὶ ἐκεῖ, καθὼς καὶ εἰς ἄλλα μέρη, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Εἰπόντος τοῦ Ξάνθου ὅτι πανταχοῦ οἱ Τοῦρκοι τυραννοῦν τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας καὶ ὅτι κατήντησεν ἡ τυραννία ἀνυπόφορος, ὁ πρίγκιψ μὲ ἀθυμίαν ψυχικὴν εἶπε: «Διατί καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν προσπαθοῦν νὰ ἐνεργήσουν ὥστε, ἂν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν ζυγὸν δὲν δύνανται, τουλάχιστον νὰ τὸν ἐλαφρώσουν;»

Τότε ὁ Ξάνθος ἀποκριθεὶς εἶπε μὲ πολὴν παθητικότη-

τα: «Πρίγκιψ, μὲ ποῖα μέσα καὶ μὲ ποίους ὁδηγοὺς νὰ ἐνεργήσωσιν οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες τὴν βελτίωσιν τῆς πολιτικῆς των καταστάσεως; Αὐτοὶ ἔμειναν ἐγκαταλελειμμένοι ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες ἐδύναντο νὰ τοὺς ὁδηγήσωσι· διότι ὅλοι οἱ καλοὶ ὁμογενεῖς καταφεύγουν εἰς ξένους τόπους καὶ ἀφήνουν τοὺς ὁμογενεῖς των ὀρφανούς. Ἰδοὺ ὁ κόμης Καποδίστριας ὑπηρετεῖ τὴν Ρωσίαν, ὁ μακαρίτης πατήρ σας κατέφυγεν ἐδῶ καὶ ὁ Καρατζᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὑμεῖς ὁ ἴδιος ὑπηρετοῦντες τὴν Ρωσίαν ἐχάσατε ὑπὲρ αὐτῆς τὴν δεξιὰν χεῖρά σας, καὶ ἄλλοι ἴσοι καλοί, καταφεύγοντες εἰς τὴν χριστιανικὴν Εὐρώπην, μένουν ἐκεῖ χωρὶς ἴσως νὰ φροντίζουν διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἀδελφούς των».

Ὁ πρίγκιψ εἰς ταῦτα ἀπαντῶν εἶπεν: «Ἂν ἐγὼ ἐγνώριζον ὅτι οἱ ὁμογενεῖς μου εἶχον ἀνάγκην ἀπὸ ἐμὲ καὶ ἐστοχάζοντο ὅτι ἐδυνάμην νὰ συντελέσω εἰς τὴν εὐδαιμονίαν των, σοὶ λέγω ἐντίμως ὅτι ἤθελον μετὰ προθυμίας κάμω κάθε θυσίαν, ἀκόμη καὶ τὴν κατάστασίν μου καὶ τὸν ἑαυτόν μου ὑπὲρ αὐτῶν».

Τότε ἐγερθεὶς ὁ Ξάνθος μὲ συγκίνησιν ψυχῆς εἶπε: «Δός μοι, πρίγκιψ, τὴν χεῖρά σας εἰς βεβαίωσιν τῶν ὅσων ἐκφράσθητε».

Ὁ πρίγκιψ μὲ κάποιον θαυμασμὸν ἐμβλέψας εἰς τὸν Ξάνθον τῷ ἔδωκε τὴν χεῖρα. Τότε αὐτὸς εἶπεν ὅτι εἰς τὴν Πετρούπολιν δὲν ἦλθε διὰ ὑποθέσεις ἐμπορικάς, ἀλλὰ δι᾽ ἄλλην σημαντικωτάτην αἰτίαν καὶ ὅτι αὔριον θέλει τῷ τὴν ἀνακαλύψει. Ὁ πρίγκιψ ἀνυπομόνως ἐζήτησε τότε νὰ μάθῃ, ἀλλ᾽ ὁ Ξάνθος τὸν παρεκάλεσε νὰ λάβῃ ὑπομονὴν μέχρι τῆς αὔριον, καὶ οὕτως ἐτελείωσεν ἡ πρώτη συνέντευξις.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ξάνθος ἐπῆγεν εἰς αὐτόν, τῷ ἐφανέρωσε τὰ πάντα, καὶ ἐκεῖνος μετὰ προθυμίας καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐδέχθη νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ὁμογενῶν μὲ πᾶσαν θυσίαν του, καὶ δοὺς εἰς τὸν Ξάνθον ἔνορκον καὶ ἔγγραφον ὁμολογίαν περὶ τῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεώς του (τὴν ὁποίαν ὁ Ξάνθος ἔστειλεν εἰς τοὺς ἐν Μόσχᾳ συναδελφούς του Πατζιμάδην καὶ Κομιζόπουλον, παρ᾽ οἷς καὶ εὑρίσκεται) (ὅρα στοιχ. Θ καὶ ἀριθ. 39) ἀνεδέχθη τὸν τίτλον τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς, ἔλαβε δὲ καὶ τὸ ὄνομα Καλός, καὶ τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ ὑπογράφηται Α.Ρ., καὶ οὕτως ἐκατορθώθη δι᾽ αὐτοῦ ὁ σκοπὸς τῆς Ἑταιρίας.

Μετὰ ταῦτα ἐγράφησαν ἀμέσως ἐγκύκλια γράμματα ἐκ μέρους τῆς Ἀρχῆς παρὰ τοῦ Ξάνθου (ἔχοντος τὸ πρωτόκολ-

λον, εἰς ὃ ἦσαν σημειωμένα τὰ ὀνόματα τῶν κατηχημένων Ἑταιριστῶν μὲ τὰ σημεῖα τῆς ἀφιερώσεως καὶ καθιερώσεώς των, καὶ τὴν σφραγῖδα τῆς Ἀρχῆς) καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου εἰς τοὺς σημαντικωτέρους γνωστοὺς ἀδελφοὺς τῆς Ἑταιρίας τοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Νήσους, Πελοπόννησον καὶ Ρούμελην, εἰδοποιοῦντα αὐτοὺς ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, διορισθεὶς παρὰ τῆς Ἀρχῆς γενικὸς ἐπίτροπος, θέλει διευθύνει τὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θέλουν εἰσακούωνται οἱ ἀδελφοὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ἀκούωσι τὰς ὁδηγίας του, καὶ ἄλλα ὅσα ἦσαν κατάλληλα πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἀδελφῶν.

Ἐστάλησαν δὲ ταῦτα διὰ μέσου τῶν ἐν Ὀδησσῷ καὶ Κωνσταντινουπόλει Ἀθανασίου καὶ Παναγιώτου Σέκερη. Περὶ τούτων ὅλων τῶν ἐνεργειῶν καὶ πράξεών του ὁ Ξάνθος εἰδοποίησε τοὺς συναδελφούς του ἀρχηγοὺς τακτικῶς διὰ ταχυδρομείου , τόσον τοὺς ἐν Ὀδησσῷ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀθανάσιον καὶ Παναγιώτην Σέκερην καὶ Γρηγόριον Φλέσαν, καθὼς καὶ τὸν Γεώργιον Λεβέντην εἰς Βουκουρέστιον καὶ Ἀθανάσιον Τσακάλωφ καὶ Ἀναγνωστόπουλον εἰς Πίσσαν τῆς Ἰταλίας.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης συνωμίλησε περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἑταιρίας μετὰ τοῦ κόμητος Καποδίστρια, παρακινῶν αὐτὸν νὰ ἀναφέρῃ τι εἰς τὸν αὐτοκράτορα καὶ νὰ ζητηθῇ παρ' αὐτοῦ βοήθειά τις, ἂν ὄχι στρατιωτική, τουλάχιστον χρηματική, ἀπέναντι τῶν ὅσων ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ εἰς τὴν ὑψηλαντικὴν οἰκογένειαν τινῶν ἑκατομμυρίων γροσίων. Ἀλλ' ὁ Καποδίστριας ἠρνήθη, ἐπαναφέρων ὅσα καὶ εἰς τὸν Ξάνθον πρότερον εἶπε.

Τότε ὁ Ὑψηλάντης, ἀποφασίσας νὰ ἐνεργήσῃ μὲ ἐπιτυχίαν τὴν κίνησιν τοῦ ἔθνους, ἐστοχάσθη νὰ ζητήσῃ τὰ μέσα τῆς εὐκολίας ἀπὸ τὸ ἔθνος καὶ τὴν κυβέρνησιν τῆς Γαλλίας· διὰ τοῦτο περὶ τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1820) ἐζήτησε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα ἄδειαν ἀπουσίας διὰ δύο χρόνους, νὰ ἀπέλθῃ εἰς ξένους τόπους, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Ξάνθου· ἔλαβον δὲ εἰς τὴν συνοδείαν των καὶ τὸν ἰατρὸν Πέτρον Ἡππίτην, εὑρισκόμενον τότε ἐκεῖ, καὶ ἦλθον εἰς Μόσχαν, ὅπου ἐγνωρίσθη ὁ Ὑψηλάντης μὲ τοὺς ἐκεῖ ἀδελφοὺς ὡς ἀρχηγὸς τοῦ μέλλοντος μεγάλου κινήματος.

Μετὰ παρέλευσιν δέ τινων ἡμερῶν ἀναχωρήσαντες ἔφθα-

σαν εἰς Κίοβον, ὅπου ἐκατοίκει ἡ οἰκογένειά του. Ἐκεῖ ἔλαβεν ὁ Ξάνθος διὰ τοῦ Ἀριστείδου Παππᾶ, ἑνὸς τῶν ἐνθέρμων ἀδελφῶν τῆς Ἑταιρίας, γράμματα ἀπὸ τὸν κόμητα Διονύσιον Ρώμαν ἐκ Ζακύνθου καὶ ἄλλων, διευθυνόμενα πρὸς τὴν Ἀρχήν, καὶ διαφόρους γνώμας περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς τὸν Ὑψηλάντην.

Τὴν 1ην δὲ τοῦ Αὐγούστου ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Ξάνθου, συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τὸν ρηθέντα Π. Ἡππίτην, ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ Κίοβον, καὶ ἀφοῦ ἔφθασαν εἰς Δουμπασάρι, ὁ μὲν Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Ἡππίτου διευθύνθη εἰς Ὀδησσόν, ὁ δὲ Ξάνθος, λαβὼν παρ' αὐτοῦ παραγγελίας καὶ γράμματα πρὸς τοὺς ἐν Βουκουρεστίῳ συστηθέντας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀναγνωστοπούλου ἐφόρους, καὶ τὸν Γεώργιον Λεβέντην καὶ ἄλλους ἀδελφούς, καὶ πρὸς τοὺς ἐκεῖ κατηχημένους καπιτάνους, Γεώργιον Ὀλύμπιον, Σάββαν Καμινάρην καὶ τὸν πρό τινος καιροῦ ἐλθόντα ἐκεῖ ἐκ τῆς Μακεδονίας Ἰωάννην Φαρμάκην, ἀπῆλθε διὰ τοῦ Ἰσμαηλίου καὶ Γαλατσίου εἰς Βουκουρέστιον καὶ ὡμίλησε τὰ εἰκότα μετ' αὐτῶν.

Πρὸς ἐνθάρρυνσιν δὲ καὶ εὐκολίαν αὐτῶν, ὅπως προετοιμασθῶσι, κατὰ ζήτησίν των ἐμέτρησεν εἰς μὲν τὸν Σάββαν φλωρία ὁλλανδικὰ (500) πεντακόσια, εἰς δὲ τὸν Δημήτριον Μουστακὼφ γρόσια (1000) χίλια, διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Σερβίαν νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Μιλόσην καὶ τοὺς ἄλλους ἐκεῖ ὁπλαρχηγούς, εἰς δὲν τὸν Χρ. Περραιβόν, κατὰ παραγγελίαν τοῦ Ὑψηλάντου, εἰς συναλλαγματικὴν τοῦ Νικολοπούλου πληρωτέαν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τοῦ Κυριακοῦ Κουμπάρη γρόσια (10.000) δέκα χιλιάδας (ὅρα στοιχ. Ι καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν).

Ὁ Ξάνθος πάλιν ἐκεῖθεν εἰδοποίησε διὰ γραμμάτων του τοὺς συναδελφούς του ἀρχηγούς, τὸν Παναγιώτην Σέκερην εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τοὺς εἰς Πίσσαν εὑρισκομένους Τσακάλωφ καὶ Ἀναγνωστόπουλον περὶ τοῦ εἰς Βουκουρέστιον ἐρχομοῦ του, προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ ἔλθωσιν εἰς Κισνόβιον τῆς Βασσαραβίας, ὅπου ἔμελλε νὰ μεταβῇ καὶ ὁ Ὑψηλάντης πρὸς ἐντάμωσίν του, καὶ νὰ συνεργασθῶσι καὶ αὐτοὶ μετ' αὐτοῦ διὰ τὰ περαιτέρω. Ὁ Παναγιώτης Σέκερης εἰδοποίησε τὸν Γρηγόριον Δικαῖον εὑρεθέντα εἰς Κωνσταντινούπολιν (καὶ τὸν ὁποῖον προδοθέντα πρὸ μικροῦ εἶχε ἐλευθερώσει μὲ μίαν δόσιν μεγάλης ποσότητος χρημάτων ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Μποσταντζήμπαση), ὅστις ἦλθεν

εἰς Γαλάζιον περιμείνας τὸν Ξάνθον νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ Βουκουρέστιον.

Ἐπιστρέψας ὁ Ξάνθος εἰς Γαλάζιον περὶ τὸν Ὀκτώβριον, καὶ ἐνταμωθεὶς μετὰ τοῦ Γρηγορίου Δικαίου, εἰδοποίησε τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην καὶ ἦλθεν ἀπὸ Ὀδησσὸν εἰς Ἰσμαήλ, ἔχων εἰς τὴν συνοδείαν του καὶ τὸν Γ. Λασάνην ὡς γραμματικόν του, ὅπου ὁ Ξάνθος ἐπῆγε νὰ κάμῃ τὴν κάθαρσίν του, διὰ νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτοῦ περὶ ὅσων ἐνήργησεν εἰς Βουκουρέστιον. Ἐσύστησε δὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην τὸν ρηθέντα Δικαῖον ὡς συναρχηγόν, τὸν Δημήτριον Θέμελην, Πέτρον Μαρκέσην, Διονύσιον Εὐμορφόπουλον, Βαγγέλην Μαντζαράκην, Δημήτριον Ὕπατρον, ἐπιστρέψαντα ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου καὶ Κύπρον, καὶ ἄλλους Ἑταιριστάς, οἵτινες ἦλθον ἀπὸ Γαλάτσι μετὰ τοῦ Ξάνθου διὰ νὰ γνωρισθῶσι μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου. Συγχρόνως ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ὁ Χ. Περραιβὸς ἀπὸ Βουκουρέστιον διευθυνόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Ὑψηλάντης ἔδωσεν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἐγκύκλια γράμματα καὶ προκηρύξεις πρὸς τοὺς ἐν τῇ Τουρκίᾳ ἀδελφοὺς τῆς Ἑταιρίας, προτρέπων καὶ ἐνθαρρύνων αὐτοὺς εἰς τὸν ὅσον οὔπω ἀγῶνα, καὶ ἄλλας πολλὰς δίδων παραγγελίας (ὅρα στοιχ. Ι Α). Ἐσύστησε δὲ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Παναγιώτην Σέκερην καὶ εἰς ἐφόρους τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοὺς ρηθέντας Δικαῖον καὶ Περραιβόν, παραγγέλων νὰ τοῖς δοθῶσι χρήματα ἱκανὰ διὰ νὰ προετοιμάσωσι τὰ πρὸς πόλεμον ἀναγκαῖα. Ὁ δὲ Σέκερης προθύμως ἐφωδίασεν αὐτοὺς καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφόρων Σ. Μαύρου, Κ. Κουμπάρη, Ι. Μπάρπα, εἰς μὲν τὸν Περραιβὸν γρ. 120 χιλ., εἰς δὲ τὸν Φλέσαν 90 χιλ. καὶ ἄλλας εἰς ἄλλους ποσότητας. Καὶ οὗτοι μὲν ἀνεχώρησαν, ὁ δὲ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Λασάνη ἐπέστρεψαν εἰς Κισνόβιον, περιμένων ἐκεῖ τὸν Ξάνθον μετὰ τὴν κάθαρσίν του διὰ νὰ συνεργασθῶσι τὰ περαιτέρω.

Φθάσας δὲ ὁ Ὑψηλάντης εἰς Κισνόβιον, μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, ἔγραψεν εἰς τὸν Ξάνθον, ἔτι εὑρισκόμενον εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον, στείλας εἰς αὐτὸν παραγγελίας τινὰς μὲ τὸν Λασάνην, τὰς ὁποίας ὁ Ξάνθος δὲν ἐσύμφερε τότε νὰ ἐνεργήσῃ, καὶ ἀπήντησεν ἀρνητικῶς, γράψας πρὸς αὐτὸν τὰς αἰτίας μὲ τὸν ἴδιον Λασάνην· ὁ δὲ Ὑψηλάντης πεισθεὶς εὐαρεστήθη (ὅρα στοιχ. Κ. καὶ ΚΑ).

Ἐλευθεροκοινωνήσας ὁ Ξάνθος εἰς τὸ Ἰσμαήλ, μετέβη

περὶ τὰς 10 Νοεμβρίου εἰς Κισνόβιον καὶ συνεργάζετο μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου διὰ τὰς προετοιμασίας τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἔστειλαν δὲ τὸν μὲν Λασάνην εἰς Ἰάσιον διὰ νὰ ἡσυχάζῃ καὶ νὰ περιμένῃ ὁδηγίας καὶ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ τοῦ εἰς τὴν Ἑταιρίαν εἰσαχθέντος ἡγεμόνος τῆς Μολδαυΐας πρίγκιπος Μιχαὴλ Σούτσου, καὶ τοῦ ὑπουργοῦ αὐτοῦ Ἰακωβάκη Ρίζου· τὸν δὲ Ἀριστείδην Παππᾶν μετὰ τοῦ Πέτρου Ψαλίδα, εἰς τὴν Σερβίαν μὲ γράμματα τοῦ Ὑψηλάντου πρὸς τὸν γοσποδάρον Μιλόσην, καὶ μὲ παραγγελίας διὰ νὰ τὸν προετοιμάσῃ νὰ συμμαχήσῃ μὲ τοὺς Ἕλληνας.

Ἐν τοσούτῳ παρατηρῶν ὁ Ξάνθος τὴν ἀργοπορίαν τοῦ Τσακάλωφ καὶ Ἀναγνωστοπούλου, πάλιν ἔγραψε παρακινῶν αὐτοὺς νὰ ταχύνωσι τὸν ἐρχομόν των, στείλας τὰ πρὸς αὐτοὺς γράμματά του εἰς τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ Γεώργιον Λεβέντην, διὰ νὰ τὰ στείλῃ. Ἀλλ' οὗτος ἀπεκρίθη τῷ Ξάνθῳ ὅτι δὲν συμφέρει νὰ προσκληθῇ ὁ Ἀναγνωστόπουλος, ἐπειδὴ τὰ πνεύματα τῶν ἀδελφῶν εἶναι ἐρεθισμένα ἐναντίον του, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἐρχομός του θέλει φέρει πάλιν σκάνδαλον καὶ δυσαρέσκειαν, ὅθεν συμφέρει νὰ εἶναι μακρὰν (ὅρα στοιχ. Λ).

Μ' ὅλα ταῦτα ὁ Ξάνθος, εἰλικρινὴς φίλος τούτων, μὴν ὑποφέρων τὴν ἀπομάκρυνσίν των ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ πολλὰς συστάσεις ὑπὲρ αὐτῶν κάμνων πρὸς τὸν πρίγκιπα, πάλιν τοῖς ἔγραψε. Καὶ οὗτοι ἐκίνησαν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν. Ἀλλ' ὁ Τσακάλωφ, ἀσθενήσας καθ' ὁδόν, ἐμποδίσθη εἰς Βιέννην. Ὁ δὲ Ἀναγνωστόπουλος ἦλθεν εἰς Βουκουρέστιον εἰς τὰς 30 τοῦ Δεκεμβρίου (ὅρα στοιχ. Λ Α). Ἐπειδὴ δὲ πάλιν ὁ Λεβέντης ἔγραψε τῷ Ξάνθῳ, ὅτι πρέπει νὰ προσκληθῇ ὁ Ἀναγνωστόπουλος εἰς Κισνόβιον, διότι δὲν ἐσύμφερε νὰ μένῃ ἐκεῖ, φοβούμενος μὴ δυσαρεστήσῃ πάλιν τοὺς ἀδελφοὺς ἡ παρουσία του, ὁ Ξάνθος κατέπεισε τὸν πρίγκιπα νὰ τὸν προσκαλέσῃ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ (ὅρα στοιχ. Α, Β, Λ Γ). Καὶ οὕτως κινήσας ἔφθασεν εἰς Κισνόβιον περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου τοῦ 1821, ὅτε ὁ Ξάνθος εὑρίσκετο ἀπὼν εἰς Ἰσμαήλ, ἀλλ' ἐξ αἰτίας, ὡς ἀκολούθως γνωσθήσεται, δὲν ἔλαβε παρὰ τοῦ πρίγκιπος καλὴν ὑποδοχήν.

Εὑρισκόμενος ὁ Ξάνθος εἰς Κισνόβιον μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ Βουκουρέστιον, συνειργάζετο, ὡς προείρηται, μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου διὰ τὰς ἑτοιμασίας τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἐσχε-

διάσθη ὅτι τὸ πρῶτον κίνημα νὰ ἀρχίση εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ἀπεφασίσθη ὁ πρίγκιψ, ὡς Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἀρχῆς, νὰ καταβῆ ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ξάνθου καὶ λοιπῶν, ὡς ἔγραφον ἀπὸ Πελοπόννησον ὁ Γρηγόριος Δικαῖος καὶ ἄλλοι, ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα, στείλαντες, ὡς παρηγγέλθησαν, καὶ ἑλληνικὸν πλοῖον εἰς Τεργέστιον διὰ νὰ τοὺς μεταβιβάση (ὅρα στοιχ. Μ).

Ἀλλὰ πρὶν νὰ κινήσωσιν, ὁ πρίγκιψ ἔκρινε νὰ ἀπέλθη πρότερον περὶ τὸν Μάρτιον μετὰ τοῦ Ξάνθου εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου εἶχε σκοπόν, ὡς ἔλεγε, νὰ ἐνεργήση τινὰ πρὸς ὠφέλειαν καὶ εὐκολίαν τοῦ κινήματος, καὶ διὰ μέσου τοῦ ἐν Παρισίοις Λαφὴτ καὶ ἄλλων σημαντικῶν Γάλλων νὰ κάμη ἓν δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν ἐν Ρωσίᾳ κτημάτων τῆς οἰκογενείας του, καὶ τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων γροσίων, τὰ ὁποῖα ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ἀποφάσισε τότε νὰ πληρώση εἰς αὐτήν, ἀντὶ ἐννέα, κατὰ τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ Ἀκερμανίῳ μετὰ τῆς Ρωσίας συνθήκην τῆς εἰρήνης (ὡς τότε τῷ ἔγραψε ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσικὸς πρέσβυς Βαρὸν Στρόγγονωφ), ἔχων μεγάλην, ὡς ἔλεγε, πεποίθησιν ὅτι οἱ Ἕλληνες θέλουν βοηθηθῆ προθύμως παρὰ τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους καὶ τῆς κυβερνήσεώς των, ὡς τοῦ μόνου ἔθνους φιλελευθέρου καὶ φιλοτιμουμένου νὰ συντρέχη εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ φωτισμὸν τῶν ἐθνῶν, καὶ πολὺ περισσότερον τοῦ ἑλληνικοῦ, καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφοντες εἰς Τεργέστιον νὰ ἔμβωσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν πλοῖον, νὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς τὴν Μάνην καὶ νὰ ἀρχίση ὁ πόλεμος.

Συγχρόνως δὲ εἰδοποιούμενοι οἱ ἐν Βλαχομολδαυΐα ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας καὶ οἱ ὀργανισθέντες ὁπλαρχηγοὶ Γεώργιος Ὀλύμπιος, Σάββας Καμινάρης, Ἰωάννης Φαρμάκης, Ἀθανάσιος Τουφεκτζῆς, καὶ ἄλλοι πολλοί, νὰ ἀρχίσωσι καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ τὸν πόλεμον. Διὰ τοῦτο ὁ Ξάνθος ἀνεχώρησεν ἀπὸ Κισνόβιον περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1821 διὰ τὸ Ἰσμαήλ, ὅπου εὑρίσκετο ἡ οἰκογένειά του, μεταβᾶσα πρό τινων μηνῶν ἐκεῖ ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ διατάξη τὰς οἰκιακάς του ὑποθέσεις, καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφων εἰς Κισνόβιον περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου νὰ συνοδεύση τὸν πρίγκιπα.

Εὑρισκόμενος λοιπὸν ὁ Ξάνθος εἰς Ἰσμαήλ, καὶ ἔχων ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ πρίγκιπος καὶ ἄλλων, ἔστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον μὲ γράμματα καὶ παραγγελίας νέας, σταλείσας παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου,

τὸν Δημήτριον Θέμελην καὶ Βαγγέλην Μαντζαράκην, δώσας εἰς μὲν τὸν πρῶτον γρόσια ἓξ χιλιάδας, εἰς δὲ τὸν δεύτερον γρόσια ἕνδεκα χιλιάδας (ὅρα τὴν ἀλληλογραφίαν).

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πρίγκιψ εἰδοποιήθη ὅτι οἱ Τοῦρκοι διὰ προδοσίας τινῶν ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύωνται, καὶ συγχρόνως ἔμαθεν ὅτι προδοθεὶς ὁ Δημήτριος Ὕπατρος, ὅστις εἶχε σταλῆ πρό τινος καιροῦ εἰς Νιάουσταν μὲ γράμματα καὶ προκηρύξεις, ἐφονεύθη, ἐψιθυρίζετο δὲ ὅτι καὶ ὁ Ἀριστείδης Παππᾶ συνελήφθη εἰς τὸν ἄντικρυ τῆς Κραϊόβας Ἀδὰ - Καλὲ παρὰ τῶν Τούρκων, ἔτι δὲ διὰ νὰ ἐπισύρῃ ὅλην τὴν προσοχὴν καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ πρὸς τὰ μέρη τοῦ Δουνάβεως, ὥστε νὰ μείνωσιν οἱ τόποι τῆς Ἑλλάδος μὲ μικρὰς μόνον τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις, καὶ δι' ἄλλους πολλοὺς λόγους, ἤλλαξε τὸ σχέδιον.

Καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀπεράσῃ εἰς Μολδοβλαχίαν, ὅπου ὁ ἡγεμὼν Μιχαὴλ Σοῦτσος ἦτον πρόθυμος νὰ συνενωθῇ μὲ κάθε θυσίαν του, καὶ νὰ ἀρχίσῃ ἐκεῖθεν τὴν ἐπανάστασιν.

Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν 16 Φεβρουαρίου τοῦ 1821 ἔγραψεν εἰς τὸν Ξάνθον δι' ἐκτάκτου ταχυδρόμου, νὰ φθάσῃ εἰς Κισνόβιον (ὅρα στοιχ. Ν). Οὗτος κινήσας τὴν 21, ἔφθασεν ἐκεῖ ἐκ τῆς κακοκαιρίας τὴν 23 τοῦ ἰδίου, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε πλέον τὸν πρίγκιπα, ἀναχωρήσαντα τὴν 21 τὸ ἑσπέρας μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Νικολάου καὶ Γεωργίου, τοῦ Γεωργίου Καντακουζηνοῦ καί τινων ἄλλων καὶ φθάσαντα εἰς Ἰάσιον τὴν 22.

Ἀλλ' ἄφησεν εἰς τὴν μητέρα του γράμμα πρὸς τὸν Ξάνθον, εἰδοποιῶν αὐτὸν περὶ τῆς ἤδη κηρυχθησομένης ἐπαναστάσεως, παραγγέλλων εἰς αὐτὸν διάφορα ἀναφορικῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὰς κατ' Ἀναγνωστοπούλου διαθέσεις του, τὸν ὁποῖον ἄφησεν εἰς Κισνόβιον ἐν ἀπραξίᾳ καὶ ὡς ὕποπτον (ὅρα στοιχ. Ν Α).

Ἀλλ' ὁ Ξάνθος, ὡς εἰλικρινὴς καὶ πιστὸς φίλος καὶ ἀδελφός, δὲν ὤκνησεν ἀμέσως νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν εἰς ἐκείνην τὴν θλιβερὰν ταπείνωσιν, ἄσχετον καὶ ὑποβλεπόμενον παρ' ὅλων τῶν οἰκείων καὶ φίλων τοῦ πρίγκιπος, καὶ γράψας εὐθὺς πρὸς τὸν πρίγκιπα εἰς Ἰάσιον τὸν ὑπερασπίσθη τόσον, ὥστε διεσκέδασε κάθε κακὴν κατ' αὐτοῦ ὑπόνοιαν (ὅρα στοιχ. Ν Β).

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ εὑρισκόμενος Παναγιώτης Σέκερης, πολλοὺς πρότερον ὑποστὰς κινδύνους, ἕνεκα προδοσίας ἑνὸς ἀδελφοῦ τοῦ Γαλάτη καὶ ἄλλων ἐνοχλήσεων,

ἅμα ἔφθασεν ἐκεῖ ἡ εἴδησις τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ προδοθεὶς ἐζητήθη ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴν Πόρταν, ἀλλὰ τύχῃ ἀγαθῇ εἰδοποιηθεὶς μόλις ἐσώθη, ὡς εὑρίσκετο, ἄνευ χρημάτων, εἰς ἓν πλοῖον μὲ τὸ ὁποῖον ἔφθασεν εἰς Ὀδησσόν, ἀπολέσας ὅλην του τὴν περιουσίαν καὶ ἀφήσας εἰς τρομερωτάτους κινδύνους τὴν οἰκογένειάν του, ἥτις, ὡς ἐκ θαύματος, ἔπειτα ἐσώθη ἀπὸ τὰ βάσανα τῶν τυράννων.

Ὁ Ξάνθος ἐνεργῶν καὶ ἐγκαρδιώνων τοὺς ὁμογενεῖς ἐκείνων τῶν μερῶν, ἔγραψεν ἀμέσως εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀποστόλους Δικαῖον Φλέσαν, Θέμελην καὶ ἄλλους τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως, στείλας εἰς αὐτοὺς διὰ θαλάσσης τὰς προκηρύξεις τοῦ πολέμου, μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον, τὸν κατηχηθέντα εἰς τὴν Ἑταιρίαν Σταμάτιον Δουκάκην, ἔμπορον εὑρεθέντα εἰς Ἰσμαήλ, ὅστις ἀπερνῶν διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκινδύνευσε τὰ μέγιστα, ἀλλ' εὐτύχησε νὰ φέρῃ ἐν καιρῷ τὰ εἰδοποιητικὰ αὐτὰ γράμματα μὲ τὰς προκηρύξεις, καὶ ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ λοιπὰ μέρη.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐνεψυχώθη καὶ ἐνεθαρρύνθη παρὰ τῶν προεστώτων καὶ ἄλλων τινῶν κτηματιῶν καὶ ἐμπόρων, καὶ πρῶτοι τούτων ἐσήκωσαν εἰς τὰ ὅπλα καὶ ἐνεθάρρυναν τὸν λαόν, καθὼς καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, ἄνευ τῶν ὁποίων ποτὲ ὁ λαὸς δὲν ἤθελε κινηθῇ ἢ ἐδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ. Εἰς δὲ τὰς Νήσους καὶ Ρούμελην, τοὐναντίον, ὁ λαὸς καὶ οἱ καπιτάνοι ἐπαναστατήσαντες ὑπεχρέωσαν τοὺς προεστῶτας των νὰ συγκατανεύσωσιν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου ἦλθεν εἰς Κισνόβιον ἀπὸ Κίοβον ὁ ἀδελφός του Δημήτριος, ὅστις ἑτοιμάζετο νὰ ἀπεράσῃ καὶ αὐτὸς εἰς Μολδαυΐαν. Ἐπειδὴ δὲ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλεξάνδρου γράμματα ἀπὸ τὸ ἐν Ἰασίῳ στρατόπεδον, διὰ τῶν ὁποίων τῷ ἔλεγε νὰ εἰσακουσθῇ μετὰ τοῦ Ξάνθου περὶ ὅσων ἀναφέρονται εἰς τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, οὗτος ἐπρότεινεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ καταβῇ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἷς ἐκ τῆς ὑψηλαντικῆς οἰκογενείας πρὸς περισσοτέραν ἐγκαρδίωσιν τῶν ἐκεῖ ὁπλοφόρων καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυμβούλευσε νὰ ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος.

Πεισθεὶς εἰδοποίησε τὸν ἀδελφόν του Ἀλέξανδρον, πρὸς ὃν ἔγραψε περὶ τούτου καὶ ὁ Ξάνθος. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐνέκρινε ταύτην τὴν γνώμην, ἀπαντήσας καὶ εἰς τοὺς δύο,

καὶ παρεκίνησε τὸν Ξάνθον, τὸν ὁποῖον πρότερον ἐπροσκάλ. πλησίον του (ὅρα στοιχ. Ν Β), νὰ συνοδεύσῃ τὸν ἀδελφόν του Δημήτριον, πρὸς ὃν ἔστειλε καὶ συστατικὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀποκαθιστῶν αὐτὸν ἐπίτροπόν του (ὅρα στοιχ. Ν Γ). Κατέπεισαν δὲ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Καντακουζηνόν, ἑτοιμαζόμενον νὰ ἀπεράσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τῆς Μολδαυΐας στρατόπεδον, νὰ καταβῇ μὲ τούτους εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀφοῦ λοιπὸν διετέθησαν οὕτω τὰ πράγματα, ὁ πρίγκιψ Δημήτριος ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ πρότερον εἰς Ὀδησσόν, διὰ νὰ ἐξαργυρώσῃ μερικὰς ὁμολογίας ὀκτακοσίων χιλιάδων γροσίων, τὰς ὁποίας ὁ ἀδελφός του Ἀλέξανδρος, λαβὼν ἀπὸ τὸν ἐν Ἰασίῳ τραπεζίτην Ἀνδρέα Παύλου, τῷ ἔστειλε καὶ περὶ τῶν ὁποίων εἶχε γράψει ἀπὸ Ἰάσιον εἰς τοὺς ἐν Ὀδησσῷ παρ' αὐτοῦ συστηθέντας ἐφόρους τῆς Ἑταιρίας, καὶ νὰ πωλήσῃ ἢ ἐγχειριάσῃ μερικὰ διαμαντικά, διὰ νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ αὐτὰς τὰς ποσότητας. Ἀπῆλθε λοιπὸν μετὰ τοῦ Ξάνθου ἐκεῖ, περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαρτίου, ὡμίλησε μὲ τοὺς ἐφόρους περὶ τῶν ὁμολογιῶν, ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἠθέλησαν νὰ τὰς ἐξαργυρώσωσι, φοβηθέντες τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὡς εἶπαν, μήποτε ἀποτυχούσης τῆς ἐπαναστάσεως κινδυνεύσωσι τὰ χρήματά των. Τὰ διαμαντικὰ ἐνεχειρίασεν εἰς αὐτοὺς καὶ ἔλαβε ρούβλια τριάντα ἓξ χιλιάδας, δοὺς ὁμολογίαν τεσσαράκοντα χιλιάδων δι' ἕνα χρόνον (τὰ ὁποῖα, πληρώσασα ἡ μήτηρ του εἰς τὴν προθεσμίαν, ἔλαβεν). Ἔλαβε καὶ δεκαοκτὼ χιλιάδας ρούβλια, ὅσα τότε ἐκ συνεισφορῶν τῶν ὁμογενῶν εὑρέθησαν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐφορίας, καὶ ἐπέστρεψε μετὰ τοῦ Ξάνθου εἰς Κισνόβιον.

Κατὰ τὴν ἀπουσίαν των ταύτην ἀπὸ Κισνόβιον, ἀνεχώρησεν ὁ Ἀλέξανδρος Καντακουζηνὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα, συνοδευθεὶς ἀπὸ τὸν Μιχαὴλ Μιχάλογλου, Πάτμιον, Γρηγόριον Σάλαν, Χρῆστον Πεταλᾶν καί τινας ἄλλους, ἐπὶ λόγῳ νὰ περιμείνῃ τὸν πρίγκιπα Δημήτριον εἰς Τεργέστιον, ὡς καὶ ἔγινεν.

Ἐπειδὴ δὲ συνέρρευσαν εἰς Γαλάτσι καὶ Προῦτον πολλοὶ ὁμογενεῖς, οἵτινες συστηθέντες εἰς στρατιωτικὸν σῶμα διὰ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ ἐν Βλαχίᾳ ἑλληνικὸν στρατόπεδον, ὅπου τότε εὑρίσκετο ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐκυρίευσαν δεκατέσσαρα τουρκικὰ πλοῖα, πορευόμενα διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Γαλάτσι, εἶχον ἀνάγκην ἀπὸ πολεμεφόδια καὶ ἅρματα.

Ἀπεφασίσθη νὰ ἀπέλθῃ ὁ Ξάνθος εἰς Ἰσμαὴλ πρὸς ἐφο-

δίασιν τῶν ἀνωτέρω στρατιωτῶν καὶ τῶν πλοίων, διὰ νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μαύρης Θαλάσσης, καὶ νὰ περιμείνῃ προσέτι διὰ νὰ παραλάβῃ ὅσα χρήματα, ὡς ἔμαθον, ἔμελλε νὰ σταλῶσι παρὰ τοῦ ἐν Ταϊγανρὸκ Βαρβάκη, διὰ μέσου τῶν ἐν Ὀδησσῷ ἐφόρων, διὰ τοῦτο ἀπῆλθεν ἐκεῖ διὰ νὰ ἐνεργήσῃ.

Ὁ δὲ πρίγκιψ Δημήτριος μείνας εἰς Κισνόβιον ἡτοιμάσθη, κατὰ τὴν 13 Ἀπριλίου, γράψας πρὸς τὸν Ξάνθον καὶ ἀφήσας φλωρία πεντακόσια δι' αὐτὸν δι' ἔξοδα τῆς ὁδοιπορίας του (ὅρα στοιχ. Ν Η)· ἀνεχώρησε λαβὼν εἰς τὴν συνοδείαν του σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν παρὰ τοῦ Ξάνθου συστηθέντα εἰς αὐτὸν Ἀναγνωστόπουλον, φοβηθέντα νὰ ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς προέγραφεν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης (ὅρα στοιχ. Ν Α), καὶ τὸν Γεώργιον Τυπάλδον, ἰατρόν.

Ὁ Ξάνθος, ἐφοδιάσας ἀπὸ Ἰσμαὴλ τοὺς ἐν Γαλατσίῳ καὶ Προύτῳ στρατιώτας μὲ ὅσα ἄρματα ἐδυνήθη νὰ προμηθευθῇ ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Τουσκώφ, εὑρισκόμενον ἐκεῖ διαθέσιμον, καὶ μὲ ἀρκετὰ βαρέλια πυρίτιδος καὶ δέκα ἐννέα πυροβόλα (κανόνια), ἐξ ὧν τὰ δέκα ἓξ ἐστάλησαν κατὰ παραγγελίαν του ἀπὸ Ὀδησσὸν διὰ θαλάσσης, ἀγορασθέντα ἐκ τῶν συνεισφορῶν τῶν ἐν Μόσχᾳ ἀδελφῶν τῆς ἑταιρίας· ἔτι δὲ εὐκολύνας τὴν εἰς Μολδαυΐαν διάβασιν πολλῶν ἄλλων ὁμογενῶν, ἐλθόντων εἰς Βασσαραβίαν ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ρωσίας, καὶ πολλῶν Βουλγάρων, ἑνωθέντων μὲ αὐτοὺς ἐκ παρακινήσεώς του, διὰ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον, προμηθεύων τοὺς μὲν μὲ φορέματα, τοὺς δὲ μὲ ἄρματα, καὶ πολλοὺς αὐτῶν μὲ χρήματα διὰ νὰ πληρώνωσι τοὺς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Προύτου φυλάττοντας Κοζάκους, διὰ νὰ παραβλέπωσι τὴν διάβασίν των εἰς Μολδαυΐαν· ἔστειλε καὶ εἰς τὸν πρίγκιπα Γεώργιον Καντακουζηνόν, σταλέντα εἰς Ἰάσιον ἀπὸ Τυργόβιστον τῆς Βλαχίας παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου διὰ νὰ μεταφέρῃ τοὺς ἐκεῖ συγκεντρωθέντας στρατιώτας, καὶ ζητήσαντα χρηματικὴν βοήθειαν τρεῖς χιλιάδας (3.000) φλωρία ὁλλανδικὰ καὶ ἑπτὰ χιλιάδας γρόσια εἰς μαχμουδιέδας· ἔτι δὲ κατ' αἴτησίν του ἔμβασαν καὶ εἰς τὸν ἐν Ὀδησσῷ ἔμπορον Ἰωάννην Ἀμβροσίου εἰς συναλλαγματικὴν φιορίνια Αὐγούστης δώδεκα χιλιάδας (12.000), ἐπειδὴ οἱ ἐν Βασσαραβίᾳ ἔφοροι ἔλεγον ὅτι δὲν ἔχουν χρήματα· ὁ δὲ Ξάνθος, διὰ νὰ μὴν ἀφήσῃ τὸν Καντακουζηνὸν εἰς τὴν μανίαν τῶν στρατιωτῶν,

ὅπου διὰ τῶν ραδιουργῶν τοῦ Πεντεδέκα, ζητοῦντος νὰ εἶναι αὐτὸς ἀρχηγός των, ἐφοβέριζον νὰ τὸν ἐγκαταλείψωσιν εἰς τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἐπαπειλεῖτο τὸ Ἰάσιον ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τῶν ἐκ τῆς Ἰβραΐλας πλησιασάντων Τούρκων, ἀπεφάσισε καὶ ἔστειλεν εἰς αὐτὸν αὐτὴν τὴν ποσότητα (ὅρα στοιχ. Ξ καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν).

Ἐκτελέσας ταῦτα πάντα ὁ Ξάνθος καὶ μαθὼν ὅτι ὁ Βαρβάκης ἔστειλε τὰ ὑποσχεθέντα χρήματα μὲ τὸν Ἀντώνιον Κομιζόπουλον (εὑρεθέντα εἰς Ὀδησσὸν) εἰς Λιβόρνο διὰ νὰ ψωνισθῶσι πολεμεφόδια νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα (ὡς καὶ ἔγινε), ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Βασσαραβίαν κατὰ τὴν 26 Ἰουνίου 1821 διὰ τὴν Ἑλλάδα διὰ μέσου τῆς Οὐγγαρίας, ἀπελθὼν καὶ εἰς Μογκὰτζ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀτυχοῦς πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ὅπου ἡ κυβέρνησις τῆς Αὐστρίας τὸν ἐσφάλισε μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν του Νικολάου καὶ Γεωργίου, τοῦ Γεωργίου Λασάνη, τοῦ Γερασίμου Ὀρφανοῦ, τοῦ Πολωνοῦ Γαρνόβσκη καὶ ἑνὸς τῶν ὑπηρετῶν του Κωνσταντίνου Καβαλιεροπούλου, μὴ λαβὼν δὲ τὴν ἄδειαν νὰ τὸν ένταμώσῃ, διευθύνθη διὰ τῆς Πέστης καὶ Φιουμίου εἰς Ἀγκῶνα.

Εἶναι γνωστὸν εἰς πολλοὺς μὲ πόσην γενναιότητα ὁ Ξάνθος καὶ ἐκεῖ εἰς Ἀγκῶνα, καθὼς καὶ διερχόμενος τὴν Μπικοβίνην, τὴν Τρανσυλβανίαν καὶ Οὐγγαρίαν, ἀπαντήσας πολλοὺς Ἕλληνας καταφυγόντας εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ εἰς Βλαχίαν στρατοῦ καὶ περιπλανωμένους ἐν δυστυχίᾳ, συνέτρεξεν αὐτοὺς χρηματικῶς (πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἴσως εὑρίσκονται ἐδῶ), λαβὼν καί τινας τούτων μαζί του εἰς Ἀγκῶνα καὶ ἀποστείλας αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα χάριν συντομίας σιωπῶνται, ὁ Ξάνθος κατέβη μετὰ τοῦ Τσακάλωφ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀπελθὼν εἰς Τριπολιτσάν, καὶ κατῴκησε παρὰ τῷ Δημητρίῳ Ὑψηλάντῃ, συναγωνιζόμενος καὶ αὐτὸς τὸ κατὰ δύναμιν. Διωρίσθη δὲ καὶ μέλος εἰς μίαν ἐπιτροπήν, διὰ νὰ δικάσῃ διαφοράν τινα μεταξὺ τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Βουλευτικοῦ Βρισθένης καί τινων στρατιωτῶν (ὅρα στοιχ. Ο καὶ Π).

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς ἱστορία καὶ ἔκθεσις ὅλων τῶν διατρεξάντων, ἀπὸ τῆς πρώτης συστάσεως τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν, τῆς ὁποίας τὸ ἀντικείμενον ἦτον ἡ τῷ ὄντι ἀπίθανος παρ' ὅλων τῶν πολιτικῶν καὶ σοφῶν τῆς Εὐρώπης θεωρουμένη ἀνέγερσις καὶ ἐλευθέρωσις τοῦ ἑλληνικοῦ

ἔθνους καὶ τῆς πατρίδος μας. Καὶ ταῦτα πάντα μὲ πολλὴν συντομίαν. Πρὸς ἀναίρεσιν δὲ τῶν ὅσων ψευδῶν καὶ ἀνυπάρκτων ἀπατηθέντες οἱ συγγραφεῖς τοῦ «Δοκιμίου τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας» Ἰωάννης Φιλήμων, ὁ πρωτοσύγγελος Φραντζῆς καὶ ἄλλοι ἔγραψαν ἀναφορικῶς εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας αὐτῆς καὶ τῶν ἐνεργησάντων προσώπων· διότι ἄνευ ἀποδείξεων πεισθέντες εἰς τὰς ψευδολογίας ἀνθρώπων φθονερῶν, ἴσως καὶ ἀναξίων, προσέβαλον, παρεμόρφωσαν καὶ παρεσιώπησαν τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα προσπαθείας ἐκείνων, οἵτινες διὰ τὸν ζῆλον των ὑπέφερον ἀπείρους κινδύνους καὶ ἐθυσίασαν τὴν ὕπαρξιν καὶ περιουσίαν των.

Ταύτην τὴν ἀλήθειαν γνωρίσας ἔπειτα καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Δοκιμίου τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας» Ἰωάννης Φιλήμων ἐκήρυξεν ἐπισήμως κατὰ τὴν 19 Μαρτίου τοῦ 1839 διὰ τῆς ἐφημερίδος του «ὁ Αἰών», ἀριθ. 49, τὰ ἀκόλουθα:

«Τοῦ Ξάνθου αἱ ἐκδουλεύσεις χρονολογοῦνται πρὸ 25 ἤδη ἐτῶν. Ἐὰν καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις οἱ ἀρχηγοὶ θεωρῶνται ἀνώτεροι τῶν ἀκολούθων, ἐὰν αἱ πρῶται ἐπιχειρήσεις εἶναι δυσκολώτεραι τῶν ὑστέρων, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν εἶναι ἄξιοι ἐκείνης τῆς τιμῆς, ὁποίαν ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ Ἔθνος εὐαίσθητον καὶ εὐγνῶμον εἰς τοὺς ἐνεργοὺς τῆς ἐλευθερίας του.

»Ὁ Ξάνθος καὶ ὁ Σέκερης, ὁ μὲν διὰ τοῦ γενικοῦ πνεύματος καὶ τῆς πολλῆς ἐνεργητικότητός του, ὁ δὲ διὰ τοῦ ἄκρου ζήλου καὶ τῶν ἀμέσων χρηματικῶν καταβολῶν του, ἔδωσαν τὴν ἐπιθυμητὴν κίνησιν εἰς τῶν Φιλικῶν τὰ πράγματα, κατὰ τὰς ἀρχάς των μέχρι τέλους. Δὲν ἀφαιροῦμεν τὴν μερίδα τῆς τιμῆς καὶ τῶν δικαίων παντὸς ἄλλου πρωτενεργοῦ ἢ μετόχου τῆς Ἀρχῆς τῶν Φιλικῶν, περιοριζόμενοι ἤδη εἰς μόνα ταῦτα τὰ πρόσωπα τῆς χειρός μας. Ποῖος ἄλλος παρὰ πρῶτον τὸν Σέκερην ἐμψύχωσε μὲ σημαντικὴν ποσότητα τὴν Ἑταιρίαν εἰς τὰ σπάργανά της; Τίνος ἄλλου, εἰμὴ μόνου τοῦ Σέκερη, τὰ χρήματα ἐφωδίασαν καὶ διεύθυναν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τοὺς πρώτους εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἀποστόλους, τὸν Ἀναγνωσταρᾶν, Φαρμάκην, Χρυσοσπάθην κλπ. καὶ κατὰ προτίμησιν ὑπεστήριξαν μέχρι τέλους τῶν Φιλικῶν τὰς ἐνεργείας; Ἐὰν ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ὡς Ἀρχηγοῦ, εἰς τὸν ὁρίζοντα

τῶν τότε κυμαινομένων πραγμάτων, ἦτον τὸ ἥμισυ τοῦ παντός, διὰ νὰ μὴν εἴπωμεν τὸ ὅλον τῶν μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἐνεργειῶν, εἰς ποῖον ἄλλον παρὰ τὸν Ξάνθον ὀφείλεται τὸ κατόρθωμα τοῦτο; Ποῖος ἄλλος παρ' αὐτὸν συνειργάσθη μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ μέχρι τῆς ἐξόδου του, καὶ ἔχαιρε τὴν ὑψηλοτέραν ἐμπιστοσύνην του μέχρι τῆς καταστροφῆς του, ἂν καὶ ἀπών; Ἀπὸ τοῦ 1820 ὁ Ξάνθος εἶδεν ὡς ἔργον πρωτίστης ἀνάγκης ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλλάς, συνηγμένη εἰς Ἐθνικὴν Συνέλευσιν κατὰ τὴν Τροιζῆνα ἐπὶ τῶν 1827, ἐννόησε καὶ ἐπέτυχε τότε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της τὸν κόμητα Ι. Καποδίστριαν.

»Πρὸς ἡσυχίαν τῆς συνειδήσεώς μας ὁμολογοῦμεν ἤδη ὅτι εἰς τὴν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας συγγραφήν μας, ἐκδοθεῖσαν τὸ 1834, ὑπεπέσαμεν ἐξ ἀγνοίας εἰς παραδρομάς τινας καὶ ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ συστήματος τούτου ἐν γένει καὶ ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ξάνθου ἰδιαιτέρως. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην θέλομεν θεραπεύσει ἄλλοτε αὐτοὶ ἡμεῖς χάριν τῆς δικαιοσύνης. Πρὸς τὸ παρὸν δὲ περιοριζόμεθα νὰ κηρύξωμεν πανδήμως, κατὰ προτροπὴν τοῦ ἰδίου Ξάνθου, ὅτι διὰ τοῦ τύπου δύνανται νὰ διαδηλώσωσιν ὁποῖοι καὶ πόσας ἐνεπιστεύθησαν εἰς τοῦτον τὰς συνεισφοράς των ἐπὶ τῆς Ἑταιρίας. Τοιουτοτρόπως σαφηνίζεται ἡ ἀλήθεια, ἢ μὴ τῆς μόνης κηλῖδος, ἥτις προσήφθη ὁπωσδήποτε εἰς τὸ ἄτομόν του. Ποίαν ἄλλην δυνάμεθα νὰ ἀπαιτήσωμεν εἰλικρίνειαν ἀπὸ τοῦτον; Ἢ ἀγνοοῦμεν ὅτι ὁ φθόνος καὶ αἱ ἰδιοποιήσεις προσέβαλον πολλάκις καὶ ἱερωτέραν ἀλήθειαν καὶ ἠγωνίσθησαν νὰ θάψωσι τὰ ὁμολογούμενα δίκαια τῶν ἄλλων;

»Ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν πατρίδα εὐαισθησίας του ὁ Σέκερης, διασωθεὶς μόλις καὶ πρὶν ἐπὶ τοῦ 1821 ἀπὸ τὴν σφαγὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀρκτώαν γῆν, θυσιάσας τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς καταστάσεώς του. Ἂν καὶ ἀμέτοχος τῶν ὅπλων ὁ Ξάνθος, ἐξεπλήρου ὅμως, ὡς καὶ ἄλλοι, χρέη ὠφέλιμα μακρόθεν, ἐφοδιάζων τὰ λείψανα τῆς καταστροφῆς τοῦ Τυργοβιστίου καὶ ἄλλους μεταβαίνοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀμφότεροι δὲ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐθεωρήθησαν μέχρι τινὸς μέλη τῆς κοινωνίας μας σεσηπότα καὶ ὡς μηδόλως ἐνεργήσαντες πρῶτοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος. Ἀπέναντι τῶν μεγάλων θυσιῶν καὶ τοῦ ἀνικανοποιήτου ζήλου του ὁ Σέκερης, μετὰ πολυετῆ καὶ πολυόδυνον δυστυχίαν, μόλις ἠ-

ξιώθη τὴν θέσιν τελώνου εἰς Ὕδραν, πλοιάρχους τινὰς τῆς ὁποίας πρῶτος οὗτος κατήχησε καὶ ἐμψύχωσεν ἄλλοτε διὰ τοῦ παραδείγματός του εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ὁ δὲ Ξάνθος, προσκληθεὶς ἐπισήμως τῷ 1837 παρὰ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἠξιώθη μὲν ἀφ' ἑνὸς τῆς τιμῆς τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Σωτῆρος, κατεδικάσθη ὅμως ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἐλεεινοτέραν καταδίκην τοῦ ἐπαίτου τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν συμπολιτῶν του, βιῶν ἐν τῷ μέσω τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθέρας πατρίδος του τὸν ἀβίωτον βίον.

»Ποῖον δὲν θέλει καταλάβει ἡ δεινοτέρα λύπη, ὅταν ἀκούσῃ ὅτι ὁ Ξάνθος ζῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα δι' ἐλέους; Ποίαν φεύγει καταισχύνην ἀγνωμοσύνης ἡ Πατρὶς εἰς τοιαύτας σκληρότητος εἰκόνας ζώσας; Βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ μεγαλοδωρία τοῦ βασιλέως προέλαβε πολλάκις τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας τούτου τοῦ πρωταγωνιστοῦ· ἀλλ' αὗται δὲν τὸν ἀπήλλαξαν καὶ ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ πένητος, δὲν συμβιβάζονται ποσῶς μὲ τὴν τιμὴν τοῦ δοθέντος Σταυροῦ, καὶ πολὺ πλέον μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ἐπισήμου προσκλήσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐδίδετο ἡ ὑπόσχεσις τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ὑπὲρ πατρίδος ὑπηρεσιῶν του. Ἦ τέλος πάντων εἰς τὸ πρόσωπον τούτου δὲν φέρεται ὁ χαρακτὴρ τῆς τιμιότητος, τῆς ἱκανότητος, καὶ τοῦ φρονίμου ἀνθρώπου.

»Τοιαύτη ἀδικία, γενομένη πρὸς τὸν Ξάνθον καὶ Σέκερην, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἐρεθίζῃ τὸν γογισμὸν τῶν συμπολιτῶν των, οἵτινες τὴν ὑπολαμβάνουσιν ὡς ἰδίαν· δὲν δύναται, εἰμὴ νὰ προσβάλλῃ πικρῶς τὴν ἱερὰν δικαιοσύνην, ἥτις πρέπει νὰ εἶναι ὁ μόνος μοχλὸς τῆς κυβερνήσεώς μας. Δὲν ἀρνούμεθα ὁποίαν ἡ κυβέρνησίς μας ἔδειξε δικαιοσύνην εἰς πολλούς· λείπεται ὅμως πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἱκανοποιήσῃ ἀποχρώντως τὴν ὑψηλαντικὴν οἰκογένειαν καὶ νὰ περιθάλψῃ τὸν Ξάνθον καὶ Σέκερην ἀναλόγως τῶν θυσιῶν καὶ ἀγώνων των».

Πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν καὶ ἄλλων Εὐρωπαίων ἦσαν καὶ εἶναι μὲ τὴν σφαλερὰν ἰδέαν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἦτον ἀκόμη ἀρκετὰ φωτισμένον καὶ ὥριμον, ὥστε νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλευθέρωσίν του, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ περιμείνῃ νὰ φωτισθῇ ἀρκούντως καὶ ἄλλην εὐνοϊκωτέραν περίστασιν, ἀλλ' ἔθνος τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν πλέον ἀπάνθρωπον

τυραννίαν καὶ ὑπὸ βάρβαρον ζυγόν, ὡς εἶναι ἐκεῖνος τῶν ἀμαθεστάτων καὶ ἀγρίων Τούρκων, δύναται νὰ φωτισθῇ;

Παρετηρήθη τότε ἀπό τινα τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἑταιρίας, συνδιαλεγόμενον εἰς Πετρούπολιν μετὰ τοῦ κόμητος Καποδιστρίου, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν ὁμογενῶν ἀπεδημοῦσαν εἰς τὴν χριστιανικὴν Εὐρώπην διὰ σπουδήν, οἱ περισσότεροι, ἂν ὄχι ὅλοι, ἐσπούδαζον τὴν ἰατρικὴν καὶ ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν Τουρκίαν ἐξήσκουν τὸ ἐπάγγελμά των, καὶ ἀπολαμβάνοντες ὅλα τὰ ἀγαθά των καὶ παρὰ τῶν ἰδίων Τούρκων, καὶ πλουτοῦντες, ὀλίγον ᾐσθάνοντο τὴν τυραννίαν, τὴν ὁποίαν ὑπέφερεν ὁ λαὸς τῶν ὁμογενῶν των, καὶ δὲν ἐφρόντιζόν τι ἄλλο. Ἄλλοι, οἵτινες ἐσπούδαζον νομικὰ ἢ ἄλλας ἐπιστήμας, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξασκήσωσι τὰ ἐπαγγέλματά των εἰς τὴν Τουρκίαν, κατέφευγον εἰς ξένων ἐθνῶν τόπους τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης καὶ ἔμενον ἐκεῖ διὰ πάντα. Τὰ δύο καλλίτερα σχολεῖα, τῆς Χίου καὶ Κυδωνιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐδύνατο νὰ διαδοθῇ κάποιος φωτισμὸς εἰς τοὺς ὁμεγενεῖς μας, καθὼς καὶ ἡ μεγάλη πρόοδος, τὴν ὁποίαν οἱ ὁμογενεῖς ἐφαίνετο ὅτι ἔκαμαν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὸ ναυτικόν, γνωρίζομεν ὅτι εἶχον κεντήσει τὴν ζηλοτυπίαν τινῶν καὶ τὰς ἐκ τούτων ἐμπνευσθείσας ὑποψίας εἰς τοὺς τυράννους μας, οἵτινες ἐπερίμεναν τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ φέρωσι τὴν καταστροφήν. Καὶ ἂν ἀπὸ τὰ 1806 καὶ ἔπειτα δὲν ἔγινε, χρεωστεῖται ἡ χάρις εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν πριγκίπων Μουρουζήδων, καὶ μάλιστα τοῦ μακαρίτου πρίγκιπος Δημητράκη Μουρούζη, ὅστις φρονίμως καὶ μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα διεσκέδασε τὴν τοιαύτην καταδρομήν.

Ἤθελε δὲ αὕτη ἀφεύκτως γένῃ ἀκολούθως μετὰ τὸν τραγικὸν θάνατον τοῦ ῥηθέντος πρίγκιπος κατὰ τὸ 1812 εἰς τὴν Σοῦμλαν, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Παναγιωτάκη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἂν πολιτικαὶ δειναὶ περιστάσεις δὲν τὴν ἐμπόδιζαν καὶ ἂν ἡ ἐπανάστασίς μας ἀκολούθως δὲν ἐπρολάμβανε νὰ διαστρέψῃ τὰ σχέδια αὐτῆς καὶ τῶν συμβουλευσάντων αὐτὴν φίλων της. Ἀπόδειξις δὲ ὅτι ἐν τῇ ἐπαναστάσει ἡ πρώτη φροντὶς αὐτῆς ἐστάθη νὰ καταστρέψῃ μανιωδῶς τὰ σχολεῖα καὶ νὰ σφάξῃ ὅσους πεπαιδευμένους τῶν ὁμογενῶν ἐδυνήθη νὰ συλλάβῃ.

Ἔπειτα, οἱ Ἱσπανοὶ δουλωθέντες ὑπὸ τῶν Μαύρων Μωαμεθανῶν, ὅτε κατέβησαν ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἀστουρίας, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀρχηγοῦ των Πελαγίου, καθὼς καὶ ἄλλα διάφορα ἔθνη δουλωμένα, ὡς τῶν Ὁλλανδῶν ὑπὸ

τὴν ὁδηγίαν τοῦ πρίγκιπος Γουλιέλμου τοῦ Σιωπηλοῦ, τῶν Ἑλβετῶν καὶ ἄλλων, ἐπιχειρισθέντες τὴν ἐλευθέρωσιν καὶ αὐτονομίαν τῆς πατρίδος των, μήπως ἦσαν πλέον φωτισμένοι ἢ ἐπιτηδειότεροι τῶν νῦν Ἑλλήνων; Ἂς ἀναγνώσῃ, ὅστις θέλῃ, τὴν ἱστορίαν αὐτῶν καὶ ἄλλων ἐθνῶν, καὶ θέλει πληροφορηθῆ ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον δίκαιον καὶ ἔπρεπε νὰ κινηθῶσι· καὶ ἂν οἱ ἐξωτερικοὶ πειρασμοὶ δὲν τοὺς ἠνόχλουν, ἤθελον εἶσθαι σήμερον εὐτυχέστεροι καὶ ἥσυχοι.

Εἰς ἄλλην δὲ εὐκαιρίαν θέλω γράψει καὶ τὰ διατρέξαντα εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκεῖ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, τὰς αἰτίας τῆς ἀποτυχίας του, τοὺς αἰτίους τῆς καταστροφῆς του, τὴν διαγωγὴν τῶν ἀκολούθων του, τὰς προδοσίας τινῶν, τὴν αἰτίαν τῆς ἐπινοηθείσης Ἱερᾶς σκάλας καὶ ἄλλας τινῶν καταχρήσεις, ἕνεκα τῶν ὁποίων προέκυψε τότε τὸ μῖσος τῶν Μολδοβλάχων καὶ ἡ παρὰ τούτων καταδρομὴ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

Ἐνταῦθα δὲ ἀρκεῖ νὰ προσθέσω πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐκθέσεώς μου ταύτης ἀντίγραφα τινῶν ἐπιστολῶν πρὸς τὸν Ξάνθον, τοῦ συμφωνητικοῦ, τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἑταιρίας ὑπέγραψαν, εἰς μὲν τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀθ. Τσακάλωφ, ὁ Ἐμμ. Ξάνθος, ὁ Παναγ. Ἀναγνωστόπουλος καὶ ὁ Παναγ. Σέκερης· εἰς δὲ τὸ Πήλιον Ὄρος, ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς· εἰς τὴν Μόσχαν, ὁ Νικόλαος Πατζιμάδης καὶ Ἀντώνιος Κομιζόπουλος· καὶ εἰς Βουκουρέστιον, ὁ Γεώργιος Λεβέντης· τὸ ἐκ συνθήκης Λεξικόν, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν των οἱ ἀρχηγοί, καὶ τὰ ἀντίγραφα τῶν πρὸς τὸν Ξάνθον ἐπιστολῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, τοῦ Νικολάου καὶ Δημητρίου, ἀδελφῶν του, καί τινων ἄλλων· καὶ ἓν σχέδιον, τὸ ὁποῖον ὁ Ξάνθος εἰς Μόσχαν μετὰ τῶν συντρόφων του Ν. Πατζιμάδη καὶ Ἀντ. Κομιζοπούλου ἔκαμαν περὶ συστάσεως κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον φιλομούσου καὶ φιλανθρώπου Γραικικῆς Ἐμπορικῆς Ἑταιρίας, κυρίως δὲ ὁ καθολικὸς σκοπὸς αὐτῆς ἦτο διὰ νὰ συναχθῶσιν ἀρκετὰ κεφάλαια χρημάτων πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἐλευθερώσεως τῆς πατρίδος. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐνεχειρίσθη παρὰ τοῦ Ξάνθου εἰς Πετρούπολιν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, ὅστις ἐγκρίνας αὐτὸ τὸ ὑπέγραψε καὶ ἐσφράγισε, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐνεργηθῆ, ἀλλ᾽ αἱ περιστάσεις, ὡς προειρέθησαν, ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ κηρύξῃ τὴν ἐπανάστασιν, δὲν ἄφησε τὸν καιρὸν νὰ ἐνεργηθῆ.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΞΑΝΘΟΝ
ΠΑΡΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

Σημειώσεις καὶ ὑποσημειώσεις εἰς τὰς ἐπιστολὰς κλπ. εἶναι τοῦ ἰδίου τοῦ Ἐμμανουὴλ Ξάνθου, ὡς ἔχουν κατὰ τὴν πρώτην ἔκδοσιν εἰς Ἀθήνας, τὸ 1845.

ΑΡΙΘ. 1
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Α 'Οδέσσα τῇ 8 Αὐγούστου 1817

Κύριε Ξάνθε

Μ' ὅλον ὅτι ἡ φιλία μας ἐστάθη ὀλιγοχρόνιος καὶ χωρισθέντες δὲν ἐγράψαμεν ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον, ὅμως ὡς πρὸς ἐμὲ ἡ ἐντύπωσίς της δὲν ἔγινεν ἐπιπόλαιος· ὄχι πρὸ πολλοῦ ἔφθασα ἐδῶ μὲ σκοπὸν νὰ ἔλθω αὐτοῦ, ὅμως μαθὼν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπικαταράτου πανώλης, ἔχων καὶ ἄλλας μερικὰς αἰτίας, ἀναβάλλω τὸν μισευμόν μου καὶ ἴσως πηγαίνω διὰ Βλαχίαν· δὲν πιστεύω νὰ σοὶ φαίνεται παράξενον, ὅτι μετὰ παρέλευσιν τόσου χρόνου σοῦ γράφω· ἀσχολίαι, ἐναντιότης τῆς τύχης καὶ ἄγνοια τῆς διατριβῆς σου μὲ ἐμπόδιζαν· τώρα ὅμως, μαθὼν ὅτι ἀπεκατεστάθης εἰς Κωνσταντινούπολιν, μὲ εὐχαρίστησιν σοῦ γράφω, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ δέσω σφικτότερα μίαν φιλίαν, ἥτις ἤρχισε τόσον ἀθώως· γράψε μου ἐδῶ συσταίνων τὸ γράμμα εἰς 'Αθανάσιον Σέκερην διὰ νὰ μοῦ σταλθῇ ἀνίσως ἐδῶθεν μισεύσω· ἔσο βέβαιος ὅτι ἐπιθυμῶ ἐξ ὅλης καρδίας τὴν εὐτυχίαν σου καὶ θέλω εἶμαι πάντοτε φίλος σου καὶ δοῦλος.

'Αθανάσιος Τσακάλωφ

ΣΗΜ.: Εἰς τὰς ἀλληλογραφίας των οἱ ἀρχηγοὶ ἐμεταχειρίζοντο πάντοτε τοιοῦτον σκοτεινὸν τρόπον πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένου κινδύνου, ἂν παρέπιπτον τὰ γράμματα· εἰς τοῦτο τὸ γράμμα ἤθελε νὰ φανερώσῃ εἰς τὸν Ξάνθον τὸν ἐρχομόν του ἀπὸ Μόσχαν εἰς 'Οδησσὸν καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ ἐνεργήσωσι συστηματικώτερα τὰς ἐπιχειρήσεις των· διὰ δὲ τῶν ἄλλων ἐμπεριεχομένων ὑπαινίττεται τὰς ἐκ τοῦ Γαλάτη συμβάσας ταραχὰς καὶ ὑποψίας καὶ τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ὑπώπτευε διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου.

ΑΡΙΘ. 2
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Β 'Απὸ Βόλον τῇ 31 Μαρτίου

Κύριε Ξάνθε

Τῇ 24 τοῦ λήγοντος πάλιν σὲ ἔγραφον ἀπὸ Τρίκερι τὴν ἡμέραν τοῦ ἐκεῖ κατευοδίου μου καὶ τοῦ ἐκεῖθεν μισευμοῦ μου, ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ Κύριος, ἐξέκαμα καθὼς ἐπιθυμοῦσα· χθὲς ἦλθον ἐδῶ διὰ νὰ μισεύσω διὰ Σμύρνην, καὶ καλὴν τύχην εὗρον καὶ καράβι, μάλιστα ἴσως αὔριον σηκωθῶμεν καὶ εἰς τὰ πανιά. Σὲ παρακαλῶ στεῖλε τὴν ἔσωθεν διὰ Μόσχαν (α), καὶ τὴν ἑτέραν δι' 'Οδέσσαν (β), καὶ τὰς δύο διὰ τῆς πόστας περικλειόντάς τας εἰς ἐδικήν σου ἐπιστολήν. Ἴσως ἔλαβες ἀπὸ τὸν ὕστερον καὶ καμμίαν εἴδησιν ποῦ εὑρίσκεται·

(α) Εἰς τὸν Κομιζόπουλον. (β) Εἰς τὸν Σκουφᾶν.

ἀνίσως ἔλαβες κανένα γράμμα πρὸς ἐμέ, στεῖλέ μέ το εἰς Σμύρνην κατ' εὐθεῖαν εἰς ὄνομά μου εἰς τὴν πόσταν, καὶ ἐγὼ ἐκεῖ ἐξετάζω καὶ τὸ λαμβάνω· ἀνίσως ὅμως καὶ δὲν ἔλαβες, πάλιν σὲ παρακαλῶ γράψε μου εἰδοποιῶν με, ὅτι δὲν ἦτον διὰ ρέγουλάν μου· ἀπὸ Σμύρνην σὲ γράφω πλέον ἐκτεταμένως. Σὲ ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς καὶ μένω.

Ὁ σὸς Ἀθανάσιος Τσακάλωφ

ΑΡΙΘ. 3

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Γ — Ἀπὸ Σμύρνην τῇ 13 Ἀπριλίου 1818

Κύριε. Τῇ 24 τοῦ παρελθόντος σὲ ἔγραφον ἀπὸ Τρίκερι τὸ ἕως ἐκεῖ κατευόδιόν μου, ὁμοίως καὶ τῇ 31 τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ Βόλον περὶ τοῦ ταξιδίου μου, περικλείοντας καὶ δύο γράμματα νὰ στείλετε ἓν εἰς Μόσχαν, καὶ ἄλλο εἰς Ὀδέσσαν. Τώρα δὲ σὲ εἰδοποιῶ ὅτι εὐτυχῶς ἐκατευοδώθην ἐδῶ προχθές· εἶμαι καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν μου· ὁ καιρὸς δὲν μὲ συγχωρεῖ νὰ σὲ γράψω ἐκτεταμένως, σὲ λέγω μόνον ὅτι εὐχαριστήθην μεγάλως ἀπὸ τὸ ταξίδιόν μου· ἀμφιβάλλω ἀνίσως ἔλαβες τὰ γράμματά μου, μάλιστα τὸ δεύτερον, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἔδωσα ἑνὸς Γραικοῦ ναύτου, εὑρισκομένου εἰς ἓν τουρκικὸν μπεϊλίτικον κρητικὸν καράβι, τὸ ὁποῖον ἐφόρτωνε σιτάρι τῆς Διοικήσεως εἰς τὸν Βόλον· πέντε ἡμέρας ἐκάθησα εἰς τὸν φίλον (α), παρὰ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ λάβω τὸ ἀνῆκόν μου, ἀπέρασα θαυμασίαν ζωήν· μὲ τὸν ἀπ' ἐδῶ κορριέρην θέλω σὲ γράψει πλέον ἐκτεταμένως· γράψε μου διευθύνων τὸ γράμμα ἁπλῶς εἰς ὄνομα Δημητρίου Μαργαρίτου, εἰς τὸν ὁποῖον κατοικῶ, καὶ τὸ λαμβάνω ἀσφαλῶς· στεῖλέ μοι καὶ ὅ,τι γράμμα ἔλαβες ἀπό τινα φίλον μου, ἂν ὅμως καὶ δὲν ἔλαβες πάλιν γράψε μου διὰ νὰ ἠξεύρω, ἀνίσως, ἕως οὗ μισεύσῃ ἡ αὐτοῦθεν πόστα τὴν 1 Μαΐου, δὲν ἤθελε φθάσει ὁ ἀπὸ ἐδῶ κορριέρης, μὲ τὸν ὁποῖον θέλω σᾶς περικλείει καὶ γράμματα· εἰδοποίησον τὸν Ἀντώνιον περὶ τοῦ ἐδῶ κατευοδίου. Σὲ ἀσπάζομαι.

Ὁ σὸς Ἀθαν. Τσακάλωφ

ΣΗΜ.: Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν, μὲ τὴν εἰς τὸν Τσακάλωφ συνειθισμένην προσοχὴν γεγραμμένων δι' ἀποφυγὴν κινδύνου, παρατηρεῖται ὅτι περιέκλειεν εἰς τὸν Ξάνθον γράμματα εἰς τοὺς δύο συναρχηγούς των, τὸν Σκουφᾶν εἰς Ὀδησσὸν καὶ Ἀντώνιον Κομιζόπουλον εἰς Μόσχαν· καὶ φαίνεται ἐκ τούτου ὅτι ἐπεριμένετο ὁ Σκουφᾶς εἰς Κωνσταντινούπολιν (ὅστις καὶ ἦλθε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1818 μετὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου καὶ Λουριώτου), εἰς αὐτὰς φαίνονται προσέτι καὶ αἱ μὲ τὸν Ἄνθιμον Γαζῆν πράξεις του· ἡ ἀλληλογραφία δὲ τοῦ Ξάνθου

(α) Εἰς τὸν Ἄνθιμον Γαζῆν.

μὲ τὸν Τσακάλωφ, καθὼς καὶ μὲ τοὺς ἄλλους συντρόφους του, ἦτον πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν προσοχὴν καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, διότι καθαρωτέρα ἦτον ἐπικίνδυνος· αὕτη ἡ προσοχὴ τῶν ἀρχηγῶν ἐμπόδισε πολλὰ ἐνδεχόμενα κακὰ καὶ προδοσίας, μ' ὅλον ὅτι δὲν ἔλλειπεν ἀπὸ πολλοὺς ἡ κακοπεριέργεια.

ΑΡΙΘ. 4

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Δ — Ἀπὸ Σμύρνην τῇ 21 Μαΐου 1818

Κύριε. Κατὰ τὸν ἀπερασμένον ταχυδρόμον δὲ σοὶ ἔγραφον, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶχα λάβει ἀκόμη τὰ γράμματά σας, τώρα δὲ ἀποκρίνομαι καὶ εἰς τὰ τῶν δύο σας ὁμοῦ (α), ἐξ ὧν ἐχάρην πρῶτον μεγάλως καὶ κυρίως διὰ τὸ εὐτυχὲς κατευόδιον τοῦ ἀγαπητοῦ σου, μ' ὅλον ὅτι μεγάλως μ' ἐδυσαρέστησεν ἡ ἀσθένειά του, πλὴν τοῦτο ἴσως γίνῃ εἰς καλόν· εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς ἐκτανθῶ, καθὼς ἦτον περιττὸν νὰ γράψητε τόσα, ἀφοῦ ὁ φίλος εἶδεν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ γράμμα μου τῶν 20, καὶ μάλιστα ἀνίσως ἤνοιξεν καὶ τὸ πρὸς τὸν φίλον (β) στελλόμενον· περιττὸν ὡσαύτως νὰ γράψητε καὶ τοῦ θείου σας (γ)· ἀπὸ τὰ γραφόμενά σας βλέπω ὅτι καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι δὲν ἠξεύρετε τί θέλετε, καὶ μάλιστα ὁ σκοπὸς τοῦ φίλου (δ) περὶ τοῦ ταξιδίου, ἐκ τοῦ ὁποίου κατὰ καλὴν τύχην ἐμποδίσθη, εἶναι παντελῶς χωρὶς βάσιν· τί ἐπιθυμοῦσε νὰ κάμῃ προτοῦ νὰ ἔλθουν οἱ δύο φίλοι (ε) ἀπὸ μέσα, ἐξ ὧν ὁ ἕνας εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖος; μὲ κακοφαίνεται διὰ τὸν καλὸν φίλον σου, ὅτι αἱ τόσαι ἐναντιότητες δὲν τὸν ἔκαμαν ἀκόμη νὰ σκέπτεται πλέον ἡσύχως καὶ νὰ βλέπῃ καλλίτερα τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ διακρίνῃ μεταξὺ τόσων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται μὲ τὸ σχῆμά της· ἀπὸ τὸ παράδειγμά του ἐσύρθης καὶ σὺ φίλε νὰ μοῦ εἰπῇς τί θέλω κάμει εἰς διάστημα ἑνὸς χρόνου, καὶ ἔδωσες ἐλεύθερον τρέξιμον τῆς φαντασίας σου· εἶμαι βέβαιος ὅτι σοῦ ἀνέγνωσε τὰ γράμματα τοῦ Ἀντωνίου αὐτός· βλέπεις τί γράφει περὶ τοῦ Γεροντοτέρου (ς), καὶ εἶναι ἡ καθ' αὐτὸ ἀλήθεια· ὅθεν χρειάζεται πολλὰ λεπτὴ πραγμάτευσις, διὰ νὰ μὴ προσκρούσῃ· γράψε τοῦ φίλου Ἀντωνίου ὅτι ἔλαβα τὰ γράμματά του καὶ ὅτι δι' ὅλα ἔχει ὀρθῶς, ἐκτὸς ἑνὸς μεγάλου ἀσυγχωρήτου, δηλαδὴ τῆς καθιστικῆς ζωῆς του· πρὸς τὸ τέλος τῆς ἑβδομάδος ἐμβαίνω εἰς καράβι, τὸ ὁποῖον ἑτοιμάζεται, καὶ ἐρχόμενος αὐτοῦ τότε θέλω τοῦ γράψει κατὰ πλάτος. Μὲ κακοφαίνεται μεγάλως, ὅτι σᾶς ἔγραψα

(α) Δηλαδὴ εἰς τὸν Ξάνθον καὶ Σκουφᾶν, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε τὸν Ἀναγνωστόπουλον ὡς ἀρχηγόν, ἀλλ' ὅταν ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔμαθεν ὅτι τῷ ἐφανερώθη ἐκεῖ τὸ μυστήριον τῆς Ἀρχῆς. (β) Κομιζόπουλον. (γ) Γαζῆν. (δ) Σκουφᾶν. (ε) Ἀναγνωσταρᾶς καὶ Φαρμάκης. (ς) Ἀναγνωσταρᾶς.

νὰ μοῦ στείλετε τὰ γράμματά μου ἐδῶ· ἔπρεπε τώρα πρὸ πολλοῦ νὰ εἶμαι αὐτοῦ, πλὴν ἔστω, ἴσως καλλίτερα· ἄμποτε νὰ ἔλθω κατευόδιον καὶ χωρὶς ἄργηταν· ἐλπίζω ἄλλο γράμμα νὰ μὴ μοῦ γράψετε, καὶ θὰ κάμητε καλῶς· εἶναι περιττὸν νὰ γράφωμεν, καὶ ἐγὼ πλέον δὲν σᾶς γράφω μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θέλω σᾶς ἀπολαύσει ἐν τάχει.

Ὁ σὸς Ἀθαν. Τσακάλωφ

ΑΡΙΘ. 5
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ ΓΒ Τῇ 3 Ἰουνίου 1818. Μηλιὲς

Φίλε! σὲ ἀσπάζομαι.

Χθὲς ἔλαβον καὶ ἀνέγνων μετὰ χαρᾶς τὸ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου γράμμα σου· εἶδον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ προσεκτικῶς· χαίρω· ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἀναχωρεῖ ὁ ἐπιφέρων ἐντεῦθεν διὰ τὰ αὐτόθι· διὸ καὶ δὲν λείπω ἐπὶ ποδὸς νὰ σὲ ἀσπασθῶ διὰ τοῦ παρόντος, καὶ ἄλλοτε σοὶ γράφω περισσότερα· ἄσπασόν μοι τὸν κύριον Σκουφᾶν καὶ τοὺς ἀδελφούς· κατ᾽ αὐτὰς τὰς ἡμέρας ὑπάγω νὰ περιέλθω τὸν Παρνασσὸν καὶ τοὺς Δελφοὺς καὶ τὰ περίχωρα αὐτῶν, καὶ ἕως τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐπιστρέφω. Ὑγίαινε.

Ὁ φίλος Ἄνθιμος Γαζῆς

Τῷ κυρίῳ Ἐμμανουὴλ Ξάνθῳ πανευτυχῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν.

ΑΡΙΘ. 6
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ ΓΒ Τῇ 9 Ἰουλίου 1818. Μηλιὲς

Περιπόθητε κύριε Ἐμμανουὴλ Ξάνθε, ἀσπάζομαί σε.

Τὸ ἀπὸ 23 Μαΐου γράμμα σου μόλις ἔλαβον τῇ 29 Ἰουνίου, καὶ ἀπόρησα εἰς τὴν τόσην ἀργοπορίαν του· μέσα εἰς αὐτὸ εὗρον καὶ τὸ τοῦ κυρίου Νικολάου Σέκερη· εἶδον μετ᾽ ἐπιστασίας τὰ ὅσα μοὶ σημειώνετε ἀμφότεροι, καὶ ἐχάρην διὰ τὴν πρόοδον τῶν μαθήσεων, αἱ ὁποῖαι τύχῃ ἀγαθῇ ἐξαπλώνονται εἰς τὸ Γένος μας· περὶ τοῦ ἐρχομοῦ μου αὐτόσε καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω ὅτι εἶναι ὠφέλιμος, ἀλλὰ κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναχωρήσω ἐντεῦθεν, ἐμποδιζόμενος ἀπὸ πολλὰς οἰκιακὰς φροντίδας, καὶ μάλιστα κτιρίων, τὰ ὁποῖα μὲ κρατοῦσι χεῖρας καὶ πόδας· ἄλλο δὲ καὶ οἱ πρὸς πλοῦν ἀνεπιτήδειοι καιροί, καὶ τρίτον ὅταν ἔλθω αὐτοῦ, τοὐλάχιστον πρέπει νὰ μείνω ἀρκετὸν καιρὸν δι᾽ ἄλλας μου ὑποθέσεις καὶ αἰτίας· καὶ λοιπὸν τοῦτο ἂς μείνῃ δι᾽ ἄλλην φοράν. Δὲν γράφω εἰς ἄλλον σήμερον, ἐπειδὴ καὶ συμπεραίνω νὰ μὴν εἶναι πλέον αὐτοῦ οἱ φίλοι, πρὸς οὓς γράψον τοὺς ἀσπασμούς μου· ἡ εὐχὴ τῆς Πατρίδος νὰ εἶναι

μαζί των· μὴν λείψετε ἀπὸ τοῦ νὰ συντρέχετε εἰς τὴν σύστασιν τοῦ σχολείου μας, διότι ἡ Πατρὶς ἔχει χρείαν μαθήσεως καὶ πολιτισμοῦ, καὶ χρειάζεται ἢ ἕνα Ὀρφέα ἢ ἕνα Δράκοντα διὰ νὰ ἡμερώσῃ τὰ ἄγρια ἤθη τῶν ἀνθρώπων.

Ὑγιαίνετε καὶ εὐτυχεῖτε.

Ὁ φίλος τοῦ Γένους Ἄνθιμος Γαζῆς

ΣΗΜ. : Ὁ Γαζῆς εἰς τὸ πρῶτον γράμμα εἰδοποιεῖ τὸν πρὸς τὰ ὀρεινὰ μέρη παγεμόν του, διὰ νὰ κατηχήσῃ μερικοὺς καπιτάνους εὑρισκομένους ἐκεῖ· εἰς δὲ τὸ δεύτερον, μὴ δυνηθεὶς νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὡς τῷ ἔγραφον ὁ Σκουφᾶς καὶ Ξάνθος, παρακινεῖ τοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἐνεργῶσι μὲ θάρρος εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς συνενώσεως. Περὶ δὲ Ἀναγνωστοπούλου οὐδεὶς λόγος, ὡς μὴ γνωρίζων αὐτὸν τότε.

ΑΡΙΘ. 7

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Ἐμμανουὴλ Ν. Ξάνθον
εἰς Κωνσταντινούπολιν

Τῇ 5 Ἰουνίου 1818. Μόσκβα

Ἔλαβον τὴν τιμίαν σας ἀπὸ 6 τοῦ ἀπελθόντος, ἐχάρην λίαν τὴν περιπόθητόν μοι ὑγείαν σας· τὰ περικλεισθέντα γράμματα ἔλαβον καὶ εὐχαριστῶ, σᾶς βαρύνω μὲ τὰ ἔσωθεν παρακαλῶντας σας νὰ τὰ διευθύνετε· χθὲς ἦλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς Προυσίας εἰς τὴν πόλιν μας· τὸν ἐδέχθησαν μὲ μεγάλην παράταξιν· ἀπὸ τὸ παλάτιον ἕως εἰς τὴν ἄκραν τῆς πολιτείας ἦτον στρατεύματα παρατεταγμένα πεζικῶν, καὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἡ Ἀρτιλιερία καὶ μέρος ἱππικόν, λαὸς ἀναρίθμητος, δρόμος εὔκαιρος δὲν ἦτον· ἡ μεγάλη εὐταξία τῶν στρατευμάτων, τὰ εὔτακτα κινήματά των, ἡ ὡραία θέα εἶναι ἀπερίγραπτος· οἱ δύο βασιλεῖς προεπορεύοντο, συνακολουθοῦντος πλήθους πριγκίπων καὶ γενεραλέων· τὰ οὐρὰ τῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ λαοῦ ἐγέμισαν τὸν ὁρίζοντα, καὶ ὁ ἦχος τῶν μουσικῶν ὀργάνων δὲν ἄφηνε νὰ ἀκουσθῇ ὁ πάταγος τῶν κανονίων· ὅλα ὅμως εὔτακτα.

Ἐν βίᾳ σᾶς ἀκριβοασπάζομαι καὶ μένω πρόθυμος δοῦλος.

Ἀντώνιος Κομιζόπουλος

ΑΡΙΘ. 8
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ε

«Εἰμ' ὑπὸ γᾶν φθισίμβροτον οἴμοι! τηλόθι Πάτρης
Ἄργεος, τὰν κτῖσεν εὖ, πάρος ἀμφίλοχος.
Οἴμοι! γειναμένῳ δ' ἐπεκλώσατο μοῖρ' ὀλοή μοι

μὴ δόμεναι θρέπτρα Πάτριδι, ἠὲ φίλοις.
Οἴμ' ὡς ἄχθομ' ὅθ', Ἑλλάδι ματέρι φᾶσθαι
οὐκ ἔφθην γῆθος Καλλικράτας δ' οἱά περ.
Σώζεσθ' οὖν φίλοι. Ἑλλὰς σώζου, φοίνικος δ' ἅπτου,
κ' οὐ κυπαρίττοιο· ἔγρεο δ' ὡς τάχιον.
Νῦν μὲν Ἰαύω νήδυμα βοσπωρικῷ ἐν ἀνάπλῳ,
ὕστατα δ' αὖ δείξειμ' Ἑλλάδος υἷα ἔνθουν,

ᾳωιη. ἑκατομβαιῶνος φθίνοντος».

ΣΗΜ. : Τὸ παρὸν ἐπιτύμβιον ἐγράφη παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ κυρίου Γ. Αἰνιᾶνος, διὰ νὰ τεθῇ εἰς τὸν τάφον τοῦ Σκουφᾶ.

ΑΡΙΘ. 9
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ζ　　　　　　Ἀγαθῇ τύχῃ

Οἱ ὑπογράφοντες Κινοῦντες τὴν μηχανὴν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, καὶ μέλλοντες νὰ χωρισθῶσι, καθὼς συμφώνως τοὺς ἐφάνη εὔλογον, λαμβάνων καθεὶς ἑτέραν διεύθυνσιν διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἰδίας, κρίνουσι καὶ ἀποφασίζουσι τὰ ἀκόλουθα, τὰ ὁποῖα θέλουν τοὺς χρησιμεύσωσιν ὡς κανόνες τῶν ἰδίων των πράξεων καὶ τῆς σχέσεώς των μὲ τοὺς ἄλλους.

Α'. Οὐδεὶς ἀπὸ τοὺς Κινοῦντας εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει ἐνεργεῖ ἢ πράττει πρὸς ἰδιαίτερον τέλος, ἀλλ' ὅλαι αἱ πράξεις του θέλουν εἶναι ὅλως διόλου διὰ τὴν Ἑταιρίαν· εἰς αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν ὑπόκεινται καὶ οἱ ἀπόντες, γνωρίζοντες καὶ λαμβάνοντες μέρος ὁπωσοῦν· εἰς τὴν κίνησιν κατὰ τὸ παρόν, πλὴν πρὸς τελείωσιν καὶ παῦσιν τῶν μερικῶν ὑποθέσεών των, δίδεται διορία, τῶν μὲν Ἀντωνίου Κομιζοπούλου καὶ Ἀθανασίου Σέκερη μῆνες ἕξ, τοῦ δὲ Ἀνθίμου Γαζῆ μῆνες τρεῖς ἀπὸ τὴν σήμερον· οἱ ὁποῖοι ἀνίσως δὲν κάμνωσι κατὰ ταύτην τὴν ἀπόφασιν, θέλει θεωροῦνται εἰς τὸ ἑξῆς ὡς ἁπλᾶ μόνον μέλη· μόνον τοῦ Παναγιώτου Σέκερη, ἐπειδὴ καὶ ἡ παρουσία του εἶναι καλὴ εἰς Κωνσταντινούπολιν, συγχωρεῖται νὰ ἐξακολουθῇ τὸ ἐμπόριόν του, ὅσον ὁ ἴδιος τὸ κρίνει εὔλογον.

Β'. Ὑποχρεοῦνται οἱ Κινοῦντες νὰ εἰδοποιῶνται ἀναμεταξύ των διὰ τὰς πράξεις των, διαθέτοντες ἐκ συμφώνου διὰ τὰ χρήματα τῆς Ἑταιρίας πρὸς ὠφέλειαν αὐτῆς, καθὼς καὶ διὰ τὰ γράμματα, χωρὶς νὰ ἔχῃ οὐδεὶς τὸ δικαίωμα νὰ τὰ κατακρατῇ ἢ μεταχειρίζεται κατ' ἀρέσκειάν του.

Γ'. Οὐδεὶς δὲν θέλει φανερώσει τὴν Κινητικὴν Ἀρχήν, μήτε κανένα ἀπὸ τοὺς Κινοῦντας, μήτε τὸν ἑαυτόν του ὡς Κινοῦντα, μήτε ὅτι ἠξεύρει τι περὶ Ἀρχῆς· δὲν θέλει δεχθῇ ἢ κάμει συνθήκην μὲ

ἀλλοεθνεῖς, δὲν θέλει ἐπιχειρισθῆ τι σχετικὸν ἀποστασίας γενικῆς ἢ μερικῆς χωρὶς τὴν συναίνεσιν καὶ τῶν ἄλλων Κινούντων ἀδελφῶν· εἰς περίστασιν διαφωνίας αἱ περισσότεραι γνῶμαι ὑπερισχύουσιν.

Γίνεται ἐξαίρεσις, ὡς πρὸς τὴν φανέρωσιν μόνον τῆς Κινητικῆς Ἀρχῆς τοῦ Ἐμμανουὴλ Ξάνθου, ὑπάγοντος εἰς ἐντάμωσιν τοῦ κόμητος Ἰωάννου, ἔχων τὴν ἄδειαν νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτὸν μόνον τὴν Ἀρχήν, ὅστις ἐμβαίνων εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Κινούντων θέλει ὑπογράψει τοῦτο τὸ ὑποχρεωτικόν· ὑποσχόμενος ὅμως ὁ Ξάνθος νὰ δώσῃ εὐθὺς εἴδησιν εἰς τὰ πλεῖστα μέλη τῶν Κινούντων ὅλων τῶν σχέσεών του καὶ ἀναφορῶν του μὲ τὸν κόμητα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1818

Ἄνθιμος Γαζῆς	Νικόλαος Πατζιμάδης
Ἐμμανουὴλ Ξάνθος	Γεώργιος Λεβέντης
Ἀθανάσιος Ν. Τσακάλωφ	Ἀντώνιος Κομιζόπουλος
Παναγ. Α. Ἀναγνωστόπουλος	Παναγιώτης Σέκερης

ΑΡΙΘ. 10
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Η

ΛΕΞΙΚΟΝ

'Αγαπητικὸς = συγγενής.
'Αγκάθι = ἐχθρός.
'Αγοράζω = μανθάνω.
Αἵρεσις = ἑβδομάς.
'Ακίνητον = φυλακή.
'Αλλάζοντες = φύλακες.
"Ανθος = φίλος.
'Απαθὴς = Σουλτάνος.
'Απαιτῶν = μέγας δραγουμάνος.
'Αποτέλεσμα = καταδίκασμα.
'Αποτυχόντες = Σέρβοι.
'Αρραβὼν = ἐπικύρωσις.
'Ασήμαντοι = φράγγοι τοῦ Σταυροδρομίου.
'Ασθένεια=περιορισμὸς (ἀρέστο).
'Αϋπνία = ἔλλειψις.
Βαρῶ = δίδω.
Βρυάρεως=στρατηγός, καπιτάνος τῆς ξηρᾶς.
Βρονταὶ = ἀξιωματικοὶ Ἕλληνες.
Βροχὴ = ἡ 'Αρχὴ τῆς Ἑταιρίας.
Γέρων = Μάτλαν ἁρμοστὴς τῆς Ἑπτανήσου.
Γλυκεῖς = οἱ 'Ιταλοί.
Δακτυλίδιον = λόγχη.
Δανείζω = γράφω.
Δένδρα = τουφέκια.
Δεπουτατζιόνε = ὑπουργεῖον.
Δίδυμος = Λουδοβῖκος 18.
Δυναμωτικὰ = τροφαί.
Δυστυχεῖς = ἀρχιερεῖς.
'Εκδικητικοὶ=προεστοὶ Πελοποννήσου.
'Ελπίζοντες = κατάδικοι.
'Ελέφας = καράβι μεγάλον.
'Εορτὴ = μήν.
'Ερεθίζομαι = ὁδεύω.
Εὐεργετικὸς = Καποδίστριας.
Ζεστὸς=Διαμαντὴς Πογυβῖνος εἰς Πετρούπολιν.
'Ημερωθέντες = Βαρβαρέσοι.
Θέατρον = πεδιάς.
'Ιατρικὰ = ἐνδύματα.
"Ιππος = καράβι μικρόν.
'Ισχυρογνώμων=αὐτοκράτ. Φραγκίσκος.
Καμήλα = ἐμπορικὸν πλοῖον.
Καπετὰν Γιάννης = Καρατζᾶς.
Καπ. Δημήτρης = Μουρούζης.
Καπ. Εὐστάθιος = Χαντζαρλίδης.
Καπ. Μαμούνης = Σοῦτσοι.
Καπ. Εὐμορφόπουλος = Καλλιμάχης.
Κατάπαυσις = θάνατος.
Καταφρόνησις = συγχώρησις.
Κλεψιγαμία = δολοφονία.
Κονδυλομάχαιρον = γραμματικός.
Κοπάδι = στόλος.
Κοπιῶντα = ἄλογα.
Κρεδιτάρω = στέλλω.
Κρεμορτάρταρον = μπαρούτι.
Κύκλωψ = κατάσκοπος.
Λογαριασμοὶ = στρατεύματα.
Μ. = μολύβι
Μακαρῖται=οἰκογένεια τοῦ Μποναπάρτη.
Ματαιότης = ἀποτυχία.
Μαύρισμα = κρύψιμον.
Μέτοικοι = Τοῦρκοι.
Μπιλάντζον = πόλεμος.
Νικόλαοι = Γάλλοι.
Νηστεύοντες = Βούλγαροι.
Νότες = πολεμοφόδια.
Νὺξ = φόβος.
Ξεβούλωμα = προδοσία.
Ξεκαθάρισις = ἑκατὸν χιλιάδες.
Ξύλινοι = ἑνωμέναι ἐπαρχ. 'Αμερικαναί.
Ξύπνημα = ἄρνησις.
Οἰνοπλουτῶν=ἡγεμὼν Μολδαυΐας
Οἰνοπόται = Φαναριῶται.
'Ολιγώτεροι = Ζακύνθιοι.
"Ορεξις = μίσευμα.
'Οψάρια = σπαθία.
Παλαιότερος = Πατριάρχης.
Παραϋιὸς = καπὶ-κιαχαγιᾶς.
Πενθερὸς='Αληπασᾶς 'Ιωαννίνων.
Πλεονέκται = ἔμποροι Ἕλληνες.

Πληρωμή = ἡμέρα.
Πλούσιοι = Ἀρμένιοι.
Πολλοὶ = Κεφαλλονῖται.
Ποιμένες = Βλάχοι.
Ποιηταὶ = Ἕλληνες εἰς τὸν στόλον.
Πολυφρόντιστος = Βεζίρης.
Πόνος = ἐναντιότης.
Πουλῶ = λαλῶ.
Πορνικῶς = κρυφά.
Πρόθυμοι = Ἕλληνες.
Προίκα = στρατιωτικὴ βοήθεια.
Πτερωτὸν = ταχυδρόμος.
Σιδηροὶ = Ἄγγλοι.
Σκέπασμα = οἶκος.
Σκοτείνιασμα = ὑποψία.
Σταθεροὶ = Γιανισζάροι.
Στεφάνωμα = εἰρήνη.
Συμπεθέροι = Ἀλβανοὶ μαωμετάνοι.
Συνειθισμένον = κάψιμον.
Σύννεφα = μέλη τῆς Ἑταιρίας.
Τέλος = φθάσιμον.
Τιμημένα = φανερά.
Τζιράκια = πρέσβεις καὶ ἀπόστολοι τῆς Ἑταιρίας.
Τραγουδιστὴς = κανόνι.
Τυροφάγος = ἡγεμὼν Βλαχίας.
Ὑπανδρία = συμμαχία.
Ὑποδήματα = χρήματα.
Φαλιμέντο = κήρυξις.
Φατούρα = χιλιὰς μία.
Φιλάνθρωπος = αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος.
Φίλαυτος = βασιλεὺς Πρωσίας.
Φρόνησις = φυγή.
Χορευταὶ=κλέπτικα στρατεύματα.
Χορὸς = κλέψιμον.
Χρονικὸς = κόνσολας.
Ἀριθ. 2.=Πελοπόννησος.
» 5.=Σπέτσαι.
» 6.=Ὕδρα.
» 20.=Ἰωάννινα.
» 26.=Ρούμελη.
» 39.=Βουκουρέστιον.
» 51.=Γαλάτσι.
Ἀριθ. 62.=Κωνσταντινούπολις
» 66.=Μυτιλήνη.
» 68.=Σμύρνη.
» 83.=Τριέστη.
» 101.=Ἰσμαήλ.
» 108.=Ἀναγνωσταρᾶς.
» 109.=Ἰωάννης Φαρμάκης.
» 110.=Πέτρος Μαυρομιχάλης ἡγεμὼν τῆς Μάνης.
» 111.=Γεωργάκης Ὀλύμπιος
» 112.=Μπίμπασης Σάββας.
» 113.=Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.
» 114.=Χριστόφορος Περραιβός.
Ψευδομάντης = Μιχαὴλ Χρησταρῆς.
Καινὸς κομήτης = Κωνστ. Πεντεδέκας.
Παρασυρόμενος νέος = Ἀντ. Καραπάνος.
Οὐτιδανὴ Μάκινα=Γεώρ. Γάτζος.
Ἀνόητος = Παναγ. Πάνου.
Κατάλληλος=Δομνάδος γραμματ. τοῦ ρωσικοῦ προξενείου.
Μέτριος = Ἀνδρέας Σφαέλος.
Πρόθυμος = Μάνθος Ριζάρης.
Παιγαδιάτης=Συμεὼν Σταυρόπουλος.
Ἁπλοῦς = Ἰωάννης Μπούπας.
Δοκισήγορος = Λάμπρος Πάλης.
Ἀμέτοχος = Νικ. Κωνσταντᾶς.
Φιλόθρησκος = Ἀναστ. Γοργούλης.
Ὀκνηρὸς = Ἰωάν. Μπάιλας.
Πατὴρ = Ζώης Ζωσιμᾶς.
Γ.Δ. = Σταμάτης Κουμπάρης.
Ἀδιάφορος = Ἀπόστ. Κλέντος.
Ζεστὸς = Διαμαντῆς Ποδωβῖνος.
Εὐγενὴς = Στούρτζας.
Φρόνιμος = Ροδοφανίτης.
Περιποιητικὸς = Γουλιάνωφ.
Ἀγαπητὸς = Κ. Κανδιώτης.
Ἀνδρέας = Ἀριστείδης Παπᾶ.
Κυνηγότυχος = Ἀντ. Τζούνης.

Οἱ δὲ Ἀρχηγοὶ τῆς Ἑταιρίας εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν των, ἀντὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων των, ἐμεταχειρίζοντο τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου ὡς ἀκολούθως :

Α.Β. = ὁ Ἀθανάσιος Τσακάλωφ

Α.Γ. = ὁ Νικόλαος Σκουφᾶς
Α.Δ. = ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ἀλλ' ἔπειτα ἐξ αἰτίας τοῦ Γαλάτη ἔλαβε τά :
Α.Θ. =
Α.Ε. = ὁ Ἀντώνιος Κομιζόπουλος
Α.Ζ. = ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς
Α.Η. = ὁ Ἀθανάσιος Σέκερης
Α.Ι. = ὁ Παναγιώτης Ἀναγνωστόπουλος
Α.Κ. = ὁ Παναγιώτης Σέκερης
Α.Λ. = ὁ Γεώργιος Λεβέντης
Α.Μ. καὶ Ἁρμόδιος = Γρηγόριος Δικαῖος Φλέσας
Α.Ξ. = ὁ Νικόλαος Πατζιμάδης
Α.Ρ. καὶ Καλὸς = ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 11

Τὴν εὐγενίαν σας, κύριε Ἐμμανουήλ, κύριε Ἀθανάσιε καὶ κύριε Παναγιωτάκη, ἐκ βάθους καρδίας σᾶς γλυκοασπάζομαι, τοῦ κυρίου Ξάνθου τὸ ἀρχοντικὸν πολλὰ προσκυνήματα.

Δὲν σᾶς ἔγραψα τὲς ἀπερασμένες μὲ τὸ νὰ ἔγραφα τοῦ κυρίου Σέκερη, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι σᾶς τὰ ἐφανέρωσε· τώρα σᾶς ξαναλέγω ὅτι τὸν πρῶτον κὺρ Παναγιώτην Παπᾶ Ἀθανασόπουλον, ὁποὺ ἐστείλαμεν, ὁ φίλος ἐδέχθη τὸ καπάρο καὶ μοῦ ἀποκρίνεται ὅτι θέλει στείλει τὸν ἀδελφόν του ἢ τὸ παιδί του, ἕως νὰ καπαριάσῃ καὶ ἄλλα, νὰ μοῦ φέρῃ τὰ κοντράτα ἐδῶ· ὁμοίως τὸ ἴδιον καὶ ὁ Καμαρινὸς μοῦ γράφει ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκαπάριασε τὸ λάδι, καὶ ἐδέχθη τὸ καπάρο ὁ φίλος· ἀκόμη ὁ φίλος γυρεύει νὰ κάμωμεν συμπεθεριόν· ἐγὼ ἡ κατάστασίς μου δὲν δύναται μὲ αὐτὸν νὰ κάμω συμπεθεριόν· ὅτι δὲν ἠξεύρω τί μετρητὰ θέλει μοῦ γυρεύσει, ἀλλὰ πάλιν καὶ νὰ εἰπῶ τὸ ὄχι δὲν δίδει χέρι· τοῦ ἀπεκρίθηκα ἔτσι, ὅτι ὁ θεὸς ὁποὺ σὲ ἐφώτισε νὰ ζητᾷς νὰ κάμωμεν αὐτό, καὶ ἐγὼ τὸ ἀγαπῶ, καὶ ἄλλα ἀκόμη κατὰ τὴν συνήθειάν μας· τώρα βλέπω ἡ πραγματεία μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ πάει καλὰ καὶ θὰ πάῃ· ὁμοίως καὶ ἐδῶ ἔβαλα τρία καὶ στοχάζομαι νὰ βάλω ἀκόμη· σᾶς ξαναλέγω ἐνθυμηθῆτε τὰ ὅσα εἴπαμεν. Ἐγὼ σᾶς ἔχω νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸ ὀφθαλμῶν μου, ἔκτισα εἰς τὴν τιμήν σας, σᾶς ἐστοχάσθηκα ἥρωας, δουλεύω διὰ τὴν εὐτυχίαν σας, δουλεύω διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν φαμιλιῶν σας, δὲν ἐλπίζω ποτὲ νὰ μὲ ἀλησμονήσετε, θέλει θυσιάσω τὴν ζωήν μου διὰ τὸν σκοπόν σας, καὶ νὰ ψωνίσω νὰ καζαντίσωμεν, μόνον ὁ φόβος μου εἰς ἄλλο δὲν στέκει, πιάνομεν πολλά, καὶ μὴ δὲν μᾶς σώνουν τὰ ἄσπρα· αὔριον στέλνω τὸν ἄνωθεν κὺρ Παναγιώτην νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Πάτραν καὶ Καλάβρυτα νὰ ψωνίσῃ, ἐγὼ θὰ σταθῶ νὰ λάβω ἀπόκρισιν· πολλὲς δουλιὲς μὲ πλακώνουνε, δὲν ἠξεύρω ποίαν νὰ πρωτοϊδῶ· ὁ παρὼν κὺρ Γεώργης

Ἀγαλόπουλος ὁποὺ σᾶς φέρει τὸ παρόν, ἔγινε Παπᾶς καὶ ἔρχεται αὐτοῦ, ἂς γνωρισθῇ ἀπὸ μέρους σας μὲ τὸν Παπᾶν κύριον Φλέσαν, ὅτι ποῦ νὰ γράφω ξεχωριστὰ τοῦ καθενὸς· καὶ ὅλους τοὺς φίλους γονυκλιτῶς τοὺς ἀσπάζομαι.

31 Αὐγούστου 1818. Ὕδρα ὁ δοῦλος σας

Ἀναγνώστης Παπᾶ Γεωργίου

(Ἀναγνωσταρᾶς)

ΣΗΜ. : Ὅλη ἡ ἀλληλογραφία τῶν ἀποστόλων μεταξύ των καὶ μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς ἦτο σχεδὸν μὲ τρόπον τοιοῦτον, ὡς ἡ ἀνωτέρω τοῦ Ἀναγνωσταρᾶ, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης παραπτώσεως τῶν γραμμάτων.

ΑΡΙΘ. 12 Κυτριὲς 24 Σεπτεμβρίου 1818

Τὴν εὐγενίαν της ἀδελφικώτατα προσαγορεύω.

Ἀφοῦ ἐρευνήσω διὰ τὴν ἀκριβήν μοι ὑγείαν της, ἥν περ τὸ θεῖον διαφυλάττει μεθ' ὅλων τῶν ἐφετῶν, τὴν δηλοποιῶ καὶ τὸ κατὰ ἐμὲ θείᾳ δυνάμει καλῶς ὑγιαίνομεν μέχρι τοῦ νῦν· ἀριβάρησε καὶ ὁ ἀνεψιός μας Γιαννάκος εἰς τὰ ἐδῶ, καὶ μᾶς ἐπαράστησε διὰ ζώσης φωνῆς τὰ δέοντα περὶ τῆς ἐδῶ πατρίδος μας, τὰ νεγότζια, τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξουσίαν μας· καὶ πάντοτε ἔτρεφα τοιοῦτον ἐμπορικὸν σύστημα τυχόντων ὑποκειμένων μὲ τὰ ἡμῶν φρονήματα, νὰ ἀκορδιάρωμεν συντροφίαν, καὶ ἄμποτε μὲ τὴν εὐγενίαν σας καλλίτερα, διὰ μαξοῦς σπεδίρεται ὁ παρὼν γραμματοκομιστής, καὶ μὲ τὸν ἴδιον σᾶς περιμένομεν ἀφεύκτως. Θεόθεν ὑγιαίνετε.

Ὁ ἀδελφός σας εἰλικρινέστατος

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης

Τὸν κύριον καπετὰν Παπᾶ Γεώργην ὡς ἀδελφὸν τὸν ἀσπάζομαι.
Τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίῳ Ἀθανασίῳ Τσακάλογλου παναισίως.

ΑΡΙΘ. 13 1818, Ὀκτωβρίου 30. Ὕδρα

Τὴν εὐγενίαν σου ἠγαπητέ μου κὺρ Παναγιώτη Σέκερη ἀσπάζομαι ἐκ καρδίας.

Ἐγὼ ἐγνώρισα τὴν καρδίαν σου, καὶ ἡ εὐγενία σου τὴν ἐδικήν μου, καὶ ὁ θάνατος θὰ μᾶς ξεχωρίσῃ· καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ θεὸς νὰ σᾶς ἰδῶ καθὼς θέλει ἡ ψυχή μου, καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν ὡς ἁμαρτωλὸς ὁποὺ εἶμαι νὰ μὲ ἀκούσῃ. Ἀδελφέ, τὰ πράγματα πᾶνε πολλὰ καλά, τώρα ἀφεύκτως μοῦ γράφουν νὰ πάω νὰ συνομιλήσωμεν περὶ τοῦ ἐμπορίου, ὅλους τοὺς στοχασμούς τους τοὺς κατα-

λαμβάνω, καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν νὰ τὰ διορθώσω· γνωρίζω θὰ μοῦ χρειασθοῦν ἔξοδα, καὶ νὰ μοῦ ἐμβάσετε, καθὼς εἰς τὸ ἄλλο μου γράφω, νὰ μὴ μ' ἀφήκετε εἰς τὴν ἐντροπήν· γράφω καὶ τοῦ κὺρ Ξάνθου καὶ κὺρ Παναγιωτάκη, ὁμοῦ καὶ κυρίου Τσακάλωφ, ἐὰν καὶ εἶναι αὐτοῦ, ὅμως ἐὰν καὶ λείπουν ἡ εὐγενία σου νὰ μὴ μοῦ λείψῃς καὶ μείνω εἰς τὴν ἐντροπήν.

Ὁ παρὼν κύριος Ἀνδρέας Σπηλιοτόπουλος, καλὸς ἄνθρωπος, καὶ δέξου τον ὡς ἀδελφόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον λαμβάνεις 17 γράμματα· αὐτὰ εἶναι νὰ σταλθοῦν κατὰ τὴν συνήθειαν· ἀπὸ ὅλα αὐτὰ γρόσια ἑκατὸν ἐνενήντα ἔλαβα, λέγοντές μου ὅτι ἡμεῖς βάνομεν τὴν ζωήν μας διὰ λόγου σου, καὶ ἄσπρα δὲν ἔχομεν νὰ σοῦ δώσωμεν. Ὁ κύριος Γκίκας Γκιόνης μὲ κύριον Φραγκίσκον σᾶς ἀκριβοχαιρετοῦν καὶ ἤρχισαν μὲ ἐπιτηδειότητα νὰ ναυλώνουν καράβια· ἐγὼ αὔριον, θεοῦ θέλοντος, μισεύω· δὲν ἔλειψα νὰ γράψω, ὅπου ἐδιέτριψα τὸν ἀπεραρασμένον καιρὸν περὶ τοῦ ἐμπορίου εἰς ὅσους ἐγνώρισα ὁποὺ τὸ ἐμπόριον εὑρίσκεται μὲ καλὴν κατάστασιν, καὶ τὰ ἔστειλα τοῦ κονσόλου τῆς Πάτρας, νὰ τὰ στείλῃ καθὼς ἤμουν διωρισμένος· λάβε καὶ τὸ ἔσωθεν τοῦ Ψάλτη διὰ Ὀδέσσα, ὅτι καὶ εἰς αὐτὸ τοὺς γράφω μεγάλα κτυπήματα, διὰ νὰ τηράξουν τὸ ἐμπόριόν τους, εἰδὲ θέλουν παιδευτοῦν ὅλοι· ὅσα γράμματα λάβῃς μὲ τὸν παρόντα, ἄλλα τόσα στοχάζομαι θέλει σοῦ τὰ στείλω μὲ δεύτερον.

Ὁ Γαμβρός σας ἀκόμη δὲν ἦλθε, καὶ ἐξ αἰτίας του ἐστάθην ἕως ὥρας· μοῦ κακοφαίνεται ὅπου δὲν τὸν ἐντάμωσα· ὅ,τι μοῦ γράψῃς εἰς τοῦ ἰδίου ἐδῶ στέλνε το, ὅτι ἔρχονται πολλὰ σίγουρα.

Ὁ δοῦλος σας
Ἀναγνώστης Παπᾶ Γεωργίου
Ἀναγνωσταρᾶς

ΑΡΙΘ. 13

30 Ὀκτωβρίου 1818. Ὕδρα

Τὴν εὐγενίαν σας ἠγαπητοί μου κύριε Ξάνθε καὶ κὺρ Ἀναγνωστόπουλε ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι

Δὲν σᾶς γράφω εἰς πλάτος, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ γράμμα, ὁποὺ γράφω τοῦ κὺρ Σέκερη καταλαμβάνετε· ἐγὼ πάσχω καὶ πολεμῶ καὶ ὅλα πᾶνε καλά, πλὴν ἔχομεν τώρα νὰ κάμωμεν μὲ μερικοὺς ἀνθρώπους ὁποὺ καὶ αὐτοὶ χρειαζόμενοι, καὶ εἶναι καὶ δυστυχισμένοι διὰ νὰ τρῶνε ψωμί· ψιλὰ τὰ πάω καὶ χοντρὰ γίνονται· τώρα εἶναι χρεία, ἀφεύκτως γυρεύουν νὰ κάμωμεν ὁμιλίες καὶ πρέπει νὰ πάω, καὶ στοχάζομαι θὰ γυρεύουν ἄκρη καὶ πιάνα καὶ τόσα ἄλλα περὶ τῆς πραγμα-

τείας ποῦ νὰ πιθωθῆ τὸ πρᾶγμα, καὶ τόσα ἄλλα ὁποὺ ἐγὼ στοχάζομαι. Λοιπὸν ὅλα ἠμπορῶ νὰ τὰ ἡσυχάσω καὶ νὰ τοὺς δώσω νὰ καταλάβουν, καὶ σᾶς εἰδοποιῶ τὰ ὅσα κάμνομεν· ἀμὴ ἄραγε τί ἔξοδα στοχάζομαι θὲ λὰ μοῦ χρειασθοῦν νὰ γυρίσω τὸ τουλάπι! Λοιπὸν εἶναι χρεία νὰ μοῦ μπάσετε τὰ ὅσα γράφω εἰς τὸ γράμμα τοῦ κυρίου Σέκερη διὰ νὰ πάη τὸ πρᾶγμα τιμημένα· ἐγὼ ὅσα γράμματα ἔλαβα ἀπὸ τὰ μέρη, 17 μόνον, ἀπὸ ὅλα ἔλαβα γρόσια ἑκατὸν ἐνενήντα, καὶ μοῦ λέγουν ὅτι ἡμεῖς βάνομεν τὴν ζωήν μας διὰ λόγου σου καὶ ἄσπρα δὲν ἔχομεν νὰ δώσωμεν, καὶ ἔχουν δίκαιον· εἶναι ἀκόμη καὶ ἄλλα τόσα ἢ καὶ περισσότερα γράμματα, ὅμως δὲν εὑρήκανε σίγουρο ἠν-κόντρο νὰ μοῦ τὰ στείλουν· ἐγὼ αὔριον μισεύω θεοῦ θέλοντος· ἐγὼ δὲν ἔλλειψα εἰς ὅσα μέρη ἐγνώρισα ὅπου ἐδιάτριψα τὸν ἀπερασμένον καιρόν, πρὸς βοήθειαν τῆς πραγματείας μὲ μεγάλα ρητά· ὅτι δύνομαι δὲν λείπω, καὶ ἐκεῖνο ἀκόμη, ὁποὺ δὲν δύνομαι, τὸ κάνω δυνατόν· δὲν ἠξεύρω ἂν εἶναι αὐτοῦ ὁ κύριος Τσακάλωφ ἢ ἐμίσευσε, δὲν μοῦ ἐγράψατε· ἐὰν εἶναι αὐτοῦ τὸν ἀσπάζομαι ἐκ καρδίας· ταῦτα.

Δοῦλος σας
Ἀναγνώστης Παπᾶ Γεωργίου
Ἀναγνωσταρᾶς

Υ.Γ. Ἔχω ἐδῶ τὸν Ἀναγνώστην Δημητρόπουλον, γυρεύει νὰ ἔλθη αὐτοῦ· πάσχω νὰ τὸν κρατήσω· μοῦ λέγει θὰ πάγω· ἂν ἠμπορέσω τὸν κρατῶ, εἴτε μὴ τί νὰ τοῦ κάμω;

ΣΗΜ. : Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἀφοῦ ἔβαλεν εἰς τὴν Ἑταιρίαν πολλοὺς ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν ἀποσταλμένων παρ' αὐτοῦ, εἶχεν ἀνάγκην ἐξόδων, διὰ τοῦτο ἐζήτησε χρήματα ἱκανά· ὁ δὲ ἀξιότιμος Παναγιώτης Σέκερης προθύμως τὸν ἐφωδίασε, στείλας αὐτῷ ὅσα ἐζήτει, καὶ οὕτως ἐμψυχωθεὶς ἐπέκτεινε τὴν κατήχησιν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Μάνην καὶ εἰς τὰς Σπέτσας καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

ΑΡΙΘ. 14

11 Νοεμβρίου 1818. Καλαμάτα

Κύριε Ἀθανάση Τσακάλωφ, σὲ ἀσπάζομαι.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησα ἀπὸ μαζί σας δὲν ἠξιώθην γράμμα σας, μὲ ὅλον ὁποὺ σᾶς ἔγραφα μὲ τὸ φθάσιμόν μου ἐδῶ, διὰ μέσου τοῦ Κουμπάρου μου Παπᾶ Γεωργίου πὲρ βίας Ὕδρας, καὶ ὡς ὥρας ἀπόκρισίν σας δὲν ἔλαβα· ὅθεν τώρα σᾶς εἰδοποιῶ ὁποὺ μὲ τὸ φθάσιμόν μου εἰς τὸ ἐδῶ, καὶ ἐν ταυτῷ εἰς τὴν πατρίδα μου, ὁποὺ ἐκεῖ ζῶ εὐτυχῶς, καθὼς ἐπιθυμοῦσα· σᾶς λέγω, κατὰ τὴν συμφωνίαν μας, εἶναι χρεία νὰ κοπιάσετε διὰ νὰ λάβετε τὸ πρᾶγμα, καθὼς τὸ κοντράτο μας, ἢ

νὰ μὲ πληροφορήσετε νὰ ἔχω μίαν ἀπόκρισίν σας νὰ ἠξεύρω νὰ πορευθῶ, διατὶ κατὰ τὴν ἀπόφασίν μας ἀπαφέθηκα ἀπὸ ὅλας τὰς οἰκιακάς μου ὑποθέσεις, καὶ ἐπρόσμενα καθὼς ἡ ὁμιλία μας. Τώρα λοιπόν, βλέποντας τὴν ἀργοπορίαν σας, ἀπεφάσισα καὶ στέλλω πεζὸν πὲρ βίας Ὕδρας, στέλλοντάς σας καὶ τὰ ἀναγκαῖα γράμματα ὅλης τῆς ὑποθέσεως, καὶ ἀμέσως ὁποὺ λάβετε θέλετε τὰ ἰδεῖ, καὶ ἀμέσως νὰ μὲ ἰδεάσετε τὴν γνώμην σας, τί ἔχω νὰ κάνω, καθὼς καὶ ὁ κύριος Κορνήλιος, ὁποὺ εἶμαι, εἶναι πολλὰ ὠφέλιμος· μὲ τὸ νὰ μὴν ἔλαβα κανένα γράμμα ἀπὸ Ὕδρα ἀπὸ τοὺς γνωστούς μας, ἐστοχάσθην ὅτι νὰ εἶσαι εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ διὰ τοῦτο τὰ στέλλω εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ εἰς ἔλλειψιν ἐδικήν σας νὰ τὰ λάβῃ ὁ κύριος Ξάνθος.

Τὸν Ἀναγνωστόπουλον καὶ λοιποὺς πατριώτας ἀσπάζομαι.

Σᾶς εἶμαι μὲ ὅλην τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην

Ἠλίας Χρυσοσπάθης

ΑΡΙΘ. 14

11 Νοεμβρίου 1818. Καλαμάτα

Κύριε Ξάνθε, σὲ ἀσπάζομαι καθὼς ὅλους τοὺς οἰκιακούς σας.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησα ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, δὲν ἐλάβαμεν τὴν τιμὴν νὰ λάβωμεν γράμμα σας, καθὼς καὶ ἡμεῖς δὲν εὐκαιρήσαμεν νὰ σᾶς γράψωμεν, ἀλλὰ σᾶς εἰδοποιούσαμεν τὸ ἀρίβον μας διὰ μέσου τοῦ κυρίου Ἰακώβου Κορνηλίου. Τώρα λοιπὸν σᾶς εἰδοποιοῦμεν καὶ σᾶς λέγομεν ὅτι εὑρισκόμεθα, σὰν θέλει ὁ θεός, εἰς τὴν πατρίδα μας εὐτυχεῖς, καθὼς καὶ τὰ ἐπιχειρήματά μας ἔλαβαν καλὸ τέλος· ἐγὼ ἕως ὥρας ἤλπιζα τὸν φίλον νὰ εἶναι φθασμένος, διὰ νὰ περιλάβῃ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν συμφωνίαν μας, καὶ εἶμαι εἰς μεγάλην ἀπορίαν περὶ τούτου.

Ἐγὼ δὲ εὑρίσκομαι καθὼς μὲ ἐγνωρίσατε, καὶ ἀκολουθῶ καθὼς σᾶς ἐξηγήθηκα· βλέποντας ὅμως μερικὰ ἐπιχειρήματα ἐβιάσθην νὰ βγάλω πεζὸν διὰ νὰ σᾶς ἰδεάσω τὰ κινήματά μου καθὼς καὶ τοῦ ἐδῶ κυρίου Κορνηλίου, καὶ μὲ τὴν περιλαβήν τους νὰ μὲ ἰδεάσετε τὸ πῶς ἔχω νὰ φερθῶ, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωμαι ἄνεργος, καὶ δόσατέ μας νὰ καταλάβωμεν πῶς ἔχομεν νὰ πορευθῶμεν εἰς τὸ ἐξῆς· τὰ γράμματα ἔγιναν εἰς ὄνομα τοῦ κυρίου Τσακάλωφ, καὶ ἂν ὁ ἴδιος δὲν εὑρεθῇ αὐτοῦ, θέλετε τὰ λάβει καὶ ἐγχειρίσει ἐκεῖ ὁποὺ ἀπαιτοῦν, καὶ ἀπὸ αὐτὰ θέλετε καταλάβει τὸ πᾶν. Σᾶς παρακαλοῦμεν φροντίσατε νὰ ἔχωμεν τὴν ἀπόκρισίν τους· τὸν κύριον Ἀναγνωστόπουλον ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι· ἀπὸ τὸν Κουμπάρον μου Παπᾶ Γεώρ-

γιον δὲν ἠμπορῶ νὰ βεβαιωθῶ εἰς τί νερὰ τρέχει, μ' ὅλον ὁποὺ τοῦ ἔγραψα.

Σᾶς εἶμαι μὲ ὅλην τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην
Ἠλίας Χρυσοσπάθης

ΑΡΙΘ. 15

Φίλε! Τῇ 31 Μαρτίου 1819 Γαλάτσι

Ἔλαβον τοὺς ἀδελφικούς της ἀσπασμοὺς παρὰ τοῦ κοινοῦ φίλου Ἀντωνίου Ἀδαμήδη καὶ εὐχαριστῶ· εἶδον τὰς ὑποψίας της, ἔλαβε διὰ τὸν κινημὸν διὰ Ἰάσιον τοῦ γνωστοῦ φίλου... ὅθεν τῇ λέγω μὲ συντομίαν νὰ ἡσυχάσῃ διόλου τὸ πνεῦμά της ἀπό... διότι δὲν εἶναι ἄλλη τις αἰτία, εἰμὴ θεωρήσαντες ἀκριβῶς τὴν μεγάλην ἀκαταστασίαν καὶ ἀσυμφωνίαν, ὁποὺ σχεδὸν θέλει ὁ καθεὶς τῶν συντρόφων... νὰ εἶναι ἐξουσιαστὴς τῶν ἄλλων, χωρὶς κανένα νόημα... ἐκ τούτου λοιπὸν τί ἕπεται; ἂς συμπεράνῃ· τὸν Δικαῖον... ἐφέραμεν ἀπὸ ἔξω εἰς Ἰάσιον, ἂχ τί νὰ σᾶς εἰπῶ φίλε μου! σιωπῶ καθότι δὲν ἔχω καιρόν, καὶ ἀνταμωνόμενοι σὺν θεῷ ὁμιλοῦμεν. Μένω

Ἀσπαζόμενός την ὅλος πρόθυμος
Δημήτριος Θέμελης

Τῷ κυρίῳ Ἐμμανουὴλ Ξάνθῳ, εἰς Τομάροβον.

ΑΡΙΘ. 16

Γαλάτσι τῇ 21 Μαΐου 1819

Περιπόθητε κύριε, ἀδελφικῶς σὲ ἀσπάζομαι.

Ἔστω εἰς εἴδησίν της ὅτι σήμερον εἰς τὰς πέντε ὥρας τῆς ἡμέρας ἐξεκινήσαμεν τὸν κύριον Π. Παπαγιανόπουλον διὰ τὸ γνωστὸν μέρος, εἰς ὃν ἐπαραδώσαμεν καὶ τὴν γραφὴν ὁποὺ ἐγχειρίσατε τῷ Ἀδαμήδῃ· δὲν περιττολογῶ, καθότι ἀρκεῖ μόνον ὅτι ἐστάλθη ὁ εἰρημένος ἐπίτηδες, καὶ τῶν φρονίμων ὀλίγα... τὸν δὲ κομισιονέρην (α), ἐλθόντα ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν... μ' ὅλον ὁποὺ ἐζήτησεν ἐπιπόνως νὰ μεταβῇ εἰς Ἰάσιον· μ' ὅλον τοῦτο ἐκατόρθωσα νὰ μείνῃ ἐδῶ· καὶ ἐλπίζω νὰ ἀρέσῃ καὶ τῶν Ἰντερεσάτων· καὶ τοῦτο ἀπεφασίσθη νὰ μείνῃ ἐδῶ μὲ τὸ νὰ τὸν ἐβεβαίωσα πὼς χθὲς ἔλαβον εἴδησιν ὅτι ὁ Ἰντερεσάτος, εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελε προσηλωθῇ (β), ἐκί-

(α) Ὁ Ἀνδρέας Σφαέλος, σταλεὶς διὰ νὰ δολοφονήσῃ τὸν Ξάνθον, τὸν Ἀναγνωστόπουλον, Θ. Νέγρην καὶ Γ. Λεβέντην· ἀλλ' ὁ Θέμελης καὶ Δικαῖος τὸν ἔφερον εἰς μεταμέλειαν, καὶ ἔγινε πιστὸς καὶ εἰλικρινὴς φίλος. (β) Τὸν Γρηγόριον Δικαῖον, πρὸς ὃν ὁ ρηθεὶς Σφαέλος ἦτον συστημένος.

νησε διὰ ἐδῶ, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἔδωκεν ἡσυχίαν καὶ εὐχαρίστησιν τοῦ ὑποκειμένου· καὶ ὑγεία. Εἰμὶ δὲ πρόθυμος ὡς ἀδελφός.

Δημ. Θέμελης

Τῷ κυρίῳ Ἐμμανουὴλ Ξάνθῳ, εἰς Ρένι.

ΑΡΙΘ. 17

Ἰάσιον τῇ 4 Αὐγούστου 1819

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε, εἰς Κισνόβιον

Τὸ ἀπὸ 13 τοῦ παύσαντος ἀδελφικόν μοι αὐτῆς μέσον τοῦ κοινοῦ ἡμῶν φίλου Ἀδαμήδη ἀσμένως ἐδεξάμην, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθήν μοι ὑγείαν της πληροφορηθείς, λίαν ἐχάρην· εἶδον καὶ τὸ πρὸς τὸν φίλον ἡμῶν (α), ἐσώκλειστον, ὅπερ πάραυτα διεύθυνα διὰ τὴν καλὴν ἐπιτυχίαν τῆς πόστας, ἑτοίμης οὔσης, ὡσαύτως τῇ λέγω καὶ διὰ τὰ προσταλέντα μοι αὐτῆς ὅτι τὰ ἔλαβον καὶ πρὸς ἡσυχίαν της· περὶ δὲ τοῦ ἀπὸ Βασιλευούσης ἐλθόντος, ἰαθεὶς ἀπὸ τὸ λάβωμα μοὶ ἐζητοῦσε γρ. 600, διὰ νὰ ἀπέλθῃ, χάριν ἐξόδων. Μόλις λοιπὸν τὸν οἰκονόμησα μὲ τὰ 200 μόνον μὲ λόγον νὰ κινήσῃ παραυτίκα διὰ Βασιλεύουσαν, ἀλλὰ λαβὼν αὐτὰ ἔμεινεν εἰς Γαλάτσι, ἐγλεντίζοντας ἄχρι τοῦδε. Ἤδη δὲ μανθάνω ὅτι, μαθὼν τὴν δεινὴν ἀσθένειαν τοῦ Π. Δικαίου παρά τινος φίλου ἐλθόντος ἀπὸ Βουκουρέστι, ἀπεφάσισε νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖ πρὸς ἐντάμωσίν του· δὲν ἔλειψαν ὅμως οἱ φίλοι ἄνευ ἀναβολῆς ἀπὸ τὸ νὰ εἰδοποιήσουν τὸν φίλον Π. Ἀναγ., ὡς κἀγὼ ἐντεῦθεν διὰ ρέγολάν του, ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν αὐτὸς δυνηθῇ νὰ ὑπάγῃ, ἐπειδὴ καὶ τὸ χρηματικὸν ἐλλείπει. Ὁ Γεώργιος Γάτζου ἐπώλησε κατ᾽ αὐτὰς τὴν πραγματείαν (β) εἰς τὸν ἄρχ. Ποστέλνικον Ἰακωβάκην Ρίζου μὲ μεγάλην του εὐχαρίστησιν, διὰ τὸ ὁποῖον ἐχάρησαν ὅλοι οἱ σύντροφοι, ἐπειδὴ ἐπωλήθη καὶ ἠγοράσθη εὐκόλως· τὰ ἃ μέλλει ἀποστεῖλαί μοι γράμματα θέλει μοὶ διευθύνει μέσον τοῦ φίλου, παρ᾽ οὗ λήψεται τὴν παροῦσαν μου. Τὴν ἀσπάζομαι

Δημήτριος Θέμελης

Υ.Γ. Εἰδοποιήθημεν ὅτι ὁ Δικαῖος μας ὑγιαίνει.

ΑΡΙΘ. 18 καὶ 19

Ἰάσιον τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1819

Ἐντιμότατε κύριε Μανουὴλ Ξάνθε εἰς Δουμπασάρι

Δύο ἐντίμους σας ἐμοὶ περιποθήτας ἐν τῷ δέοντι καιρῷ ἔλαβον,

(α) Ἀναγνωστόπουλον. (β) δηλ. τὸν κατήχησεν εἰς τὴν Ἑταιρίαν.

τὴν ἀπὸ 15 καὶ τὴν ἀπὸ 25 τοῦ ἤδη παρελθόντος· τὰς περικλεισθείσας μοι ἀπέστειλα καλῶς, καὶ ἀμερίμνει περὶ τούτων· ἄλλο τι νεώτερον δὲν ἔχω, παρ' ὅτι ὑγιαίνουν οἱ φίλοι μας καὶ εὑρίσκονται καλά. Μένω

Π. Φοιβαπόλλων

ΑΡΙΘ. 20

Τῇ 7 'Οκτωβρίου 1819. Μόσκβα

Περιπόθητέ μοι κύριε, χαῖρε

Μὲ τὸν ἀπὸ Νίζναν ἐρχομόν μου ἔλαβον τὴν τιμίαν σας ἀπὸ πρώτης τοῦ παρελθόντος καὶ ἐχάρην τὰ περὶ τῆς ποθητῆς μου ὑγείας σας· δὲν ἤξευρα τὸν αὐτοῦ ἐρχομόν σας, ἀλλέως σᾶς ἐπρόσμενα νὰ ἔλθωμεν μαζὶ καὶ μεγάλως μοὶ ἐκακοφάνη· φθάνοντας σὺν Θεῷ ἐδῶ, ἔρχεσαι εἰς τὴν πολιτείαν, λέγοντας τοῦ ἀγωγιάτου Γκόροτ, καὶ ζητᾷς τὸ ὀσπίτιον τοῦ Κόζλωβ. 'Εγὼ κοντὰ ἐκεῖ κατοικῶ· εὐθὺς μὲ τὸν ἐρχομόν σας, ἐρωτᾶς ποῦ εἶναι Νικόλα Μπαλσόγη κρεστὰ εἰς τὴν ἠλίν σας βορότα, καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν ἐκκλησίαν Νικόλα Μπαλσόγη κρεστὰ μεταξὺ ἐκκλησίας καὶ τοῦ καμπαναρίου εἶναι τὸ ὀσπίτιον ὅπου ζῶ· ἐμβαίνοντας ἐρωτᾷς περὶ ἐμοῦ, 'Αντὸν Παύλοβιτς, καὶ μὲ εὑρίσκεις. Πρόσεχε εἰς τὸν ἐρχομόν σας, μὴν ἐρωτήσῃς κανένα Γραικὸν περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ Ρῶσος ἂς σὲ ὁδηγήσῃ· γράψε μοι πότε ἀπὸ αὐτοῦ μισεύετε, καὶ ἂν μὲ τρόικαν, διὰ νὰ ἠξεύρω καὶ νὰ σᾶς προσμένω.

'Απὸ τὸν 'Αναστάσιον Βασιλείου (α) γράμμα δὲν εἶχον καὶ οὔτε καμμίαν εἴδησιν, καὶ ἀπορῶ· αὐτοῦ φερθῆτε καλά, ὅτι εἶναι σκουριασμένοι καὶ μὴ δώσετε αἰτίαν ὁμιλίας. Σᾶς ἀκριβοασπάζομαι.

'Ο δοῦλός σας 'Ελευθεριάδης
(Κομιζόπουλος)

Τῷ κυρίῳ 'Εμμανουὴλ Ξάνθῳ, εἰς Νίζναν.

ΑΡΙΘ. 21

Φίλτατε κ. 'Εμμ. Ξάνθε !

'Απὸ Ρένι τῇ 27 'Οκτωβρίου 1819

Δὲν ἔχω γράμμα σας, ἐνῷ σᾶς ἔγραψα ἐγώ· ὑγιαίνομεν εἰς τὰ ἐδῶ, τὸ αὐτὸ σᾶς ἐπευχόμεθα. 'Ο κ. Π. Α. 'Αναγνωστόπουλος ἦλθε πρὸ πολλοῦ εἰς Γαλάτσι, αἴτιον ὅμως τῆς πανώλους καὶ ἐκ τούτου κλεισίματος καραντίνας μας δεν ἐβγῆκεν ἐδῶ, καὶ περιμένει ἀπὸ ἡμέραν

(α) Τσακάλωφ.

εἰς ἡμέραν νὰ δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ πέρνωνται πασατζέροι καὶ θέλει ἐβγῇ ἐδῶ, καὶ ἐδῶθεν αὐτὸς οἶδε διὰ ποῦ. Ὁ Δικαῖος ὑγιὴς ἐμίσευσε διὰ Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ἐν Γαλάτσι ὑγιαίνουν, οἱ ἐν Ἰσμαὴλ τὸ αὐτό· γράψε μοί τι, ἐὰν ἠξεύρῃς, διὰ Βατικιώτην· ὁ Μοῦσός εἶναι εἰς Πόλιν, ἔρχεται τὴν ἄνοιξιν· ὅλα καλὰ μέσον Χολεβᾶ σοὶ ἔγραψα καὶ ἄλλοτε, ἀπόκρισιν δὲν ἔχω.

Σὲ γλυκοασπάζομαι
Ὁ σὸς Π. Ρουμπίνης

ΑΡΙΘ. 22

Ρένι τῇ 16 Ἰανουαρίου 1820

Ἐντιμότατε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε εἰς Μόσχαν

Ἀπὸ Ἰσμαὴλ ὁ φίλος Δημήτριος Ρωδιάδης κατὰ τὰς 11 τούτου μᾶς ἔδωσε τὴν ἀπευκταίαν καὶ θλιβερωτάτην εἴδησιν τοῦ θανάτου τοῦ εὐγενοῦς κυρίου Δημητρίου Παύλοβιτς Βατικιώτη κατὰ τὰς 21 μηνὸς καὶ χρόνου πνεύσαντος, λέγων ὅτι ἐρχόμενος ἀπὸ Πετρούπολιν, καὶ εἰς τὰς 23 ἐνταφιάσθη· εἶναι περιττὸν νὰ σοὶ παραστήσω τί θλῖψιν κοινῶς ἐδῶ ἐπροξένησεν, ἀλλὰ μόνον φιλικῶς καὶ θερμῶς σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ δώσετε λεπτομερῶς πληροφορίαν τούτου τοῦ θλιβεροῦ περιστατικοῦ.

Ὁ κύριος Ἀναγνωστόπουλος ἐμβαίνει αὔριον εἰς καραντίναν, ὑγιαίνει· εἰς Γαλάτσι ἠκολούθησε πυρκαϊά, ἡ ζημία ἀναβαίνει εἰς τὰ 3.000.000 καὶ ἐπέκεινα.

Ὁ φίλος σου
Παναγιώτης Ρουμπίνης

ΑΡΙΘ. 23

Μόσχα τῇ 2 Φεβρουαρίου 1820

Περιπόθητε κύριε Α. Θ. (Ἐμμ. Ξάνθε), εἰς Πετρούπολιν

Τὸ ἀδελφικόν σας ἀπὸ τὰς 22 λήξαντος ἔλαβον καὶ ἐχάρην τὴν ὑγείαν σας. Παρὰ τοῦ Ἀγαπητοῦ ἔμαθον ὅτι ἐνταμωθήκατε μετὰ τοῦ Εὐεργετικοῦ (Καποδίστρια) καὶ ἐχάρην, ἀγκαλὰ καὶ ἐπρόσμενα γράμμα σου μὲ ἀνησυχίαν, ὅτι ἡ πρώτη γραφὴ τοῦ Ἀγαπητοῦ μεγάλως μὲ ἐλύπησεν, ἡ ὑστερινὴ ὅμως μοὶ ἔδωσε χρηστὰς ἐλπίδας καὶ εἴθε· μεῖνε ἥσυχος καὶ μὲ πρῶτον θέλει γράψω τῶν φίλων, ἐκ τῶν ὁποίων κανένα γράμμα δὲν εἶχον· εἶδον καὶ περὶ τοῦ ἀδολέσχου, καὶ ἐκάμετε καλὰ ὁποὺ τὸν ἐπολιτεύθητε· ἠμπορεῖτε νὰ συμπεράνετε μὲ

τί ἐπιθυμίαν προσμένω γράμμα σας· ἐδῶ οἱ φίλοι σας ὑγιαίνουν καὶ ὅλοι εἶναι καλὰ ὡς τοὺς ἄφησες· ὁ Ἀγαπητὸς μοὶ ἔστειλε γράμμα πρὸς τὴν Οὐτιδανὴν Μηχανὴν (Γεώργιον Γάτζον), καὶ μὲ πρῶτον τὴν στέλλω, συμπεραίνω νὰ εἶναι πρὸς ὄφελος. Ἀπὸ αὐτὸν εἶχα γράμμα καὶ πάλιν τὰ ἄπειρα μὲ γράφει, περιπλέον ὅτι ἔλαβον ἐκεῖ γράμμα ἀπὸ μέρος τῶν κυρίων (τῆς Ἀρχῆς δηλαδή)· ἔγραψεν ὁ Ἰωαννίδης (Ἀναγνωστόπουλος) ζητώντας χρήματα, καὶ τοῦ ἐγνώρισαν τὸν χαρακτῆρα, καὶ ἐμβῆκαν ὅλοι κοινῶς εἰς ὑποψίαν, καὶ ἔμεινε νεκρὸν τὸ ἐμπόριον πρὸς καιρόν· ὅθεν θέλω γράψω τὰ δέοντα· πολλὰ ἔτι γράφει, πλὴν παρατρέχω. Περιπλέον γράφει ὁ αὐτὸς Ἰωννίδης πρὸς ἕνα φίλον ἐκεῖ, ὅστις τοῦ ἔδειξε τὸ γράμμα λέγοντας ὅτι, ἂν ὁ Ἀντών. Εὐστρατίου (Κομιζόπουλος) ἀπεράσῃ ἀπὸ ἐκεῖ, νὰ πασχίσουν νὰ τὸν στείλουν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐστάλθη ὁ Ἀλ. Δημ. (δηλ. ὁ Γαλάτης) καὶ τὸν λέγει ὅτι καὶ εἰς τὴν Ὀδέσσα ἐδόθη παρομοία παραγγελία· τί νὰ συμπεράνω δὲν ἠξεύρω. Ἐγὼ ὡμίλησα μὲ τὸν Εὐστ. καὶ μὲ εἶπεν ὅτι εἶναι ἕτοιμος εἰς τὴν θέλησιν τῶν συντρόφων, καὶ μόνος προαιρεῖται νὰ κάμῃ τὸ ταξίδιον, χωρὶς νὰ βάλῃ εἰς πείραξιν καὶ ἔξοδα τοὺς συντρόφους, φθάνει μόνον νὰ ἠξεύρῃ τὸ βέβαιον κέρδος τῶν συντρόφων, καὶ εἰς τοῦτο ὡρκίσθη, ὅτι δὲν θέλει ἀργοπορήσει νὰ τὸ ἐπιχειρισθῇ· μὴ πειραχθῇς εἰς τὸ παραμικρόν, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἐπειράχθη, καὶ συμπεραίνω νὰ εἶναι τῆς Οὐτιδανῆς Μηχ. ἐνέργειαι· ἂς μὴ τὸ ἐλπίζῃ ὅμως νὰ ἐμβάσῃ σκάνδαλα, ὅτι ὁ Εὐστρατιάδης μὲ λέγει εἶναι ἕτοιμος εἰς κάθε νεῦμα τῶν συντρόφων. Σὲ γλυκοασπάζομαι.

Ὁ φίλος
Ἀνδ. Ἐλευθεριάδης
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 24

Ἐν Μόσχᾳ τῇ 5 Φεβρουαρίου 1820

Ἀκριβέστατε φίλε! εἰς Πετρούπολιν

Κατὰ τὴν 29 Ἰανουαρίου παρελθόντος ἦτο γεγραμμένη ἡ πρὸς τὴν αὐθεντίαν σας ὑστερινή μου, τὴν ὁποίαν σᾶς βεβαιῶ· κατ' αὐτὴν καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ τιμία σας, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ κυρίου Ριζάρη ἔλαβον· εὐχαρίστως ἀνέγνωσα τὰ μετὰ τὴν πρώτην ἐντάμωσίν σας μὲ τὸν Πανκώστα (Καποδίστριαν)· καὶ περιμένω νὰ μοὶ εἴπητε τὸ χαροποιέστερον μετὰ τὴν δευτέραν. Δὲν μοὶ λέγετε ἂν τῷ ἀναφέρατέ τι περὶ τῆς τοῦ Βαρβάκη ὑποθέσεως, πρᾶγμα ἀναγκαιότατον, ἐπειδὴ τὰ χαβιάριά του πολλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν οὐ μικρὰ ἡ ὠφέλεια, ὅταν σταλ-

θῶσι διὰ τὴν Γραικίαν· ὁ καιρὸς τοῦ μισευμοῦ του πλησιάζει, κατὰ φυσικὸν λογαριασμόν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀποφασισθῇ καὶ νὰ βαλθῇ εἰς ἐνέργειαν αὐτὴ ἡ σπεκουλατζιόνε χωρὶς ἄργητα. Τὰ διὰ τοὺς ἐν Ὀδησσῷ καὶ Ἰσμαὴλ φίλους δύο γράμματα θέλω διευθύνει διὰ τοῦ πρώτου ταχυδρόμου, καὶ ἂν λάβω καιρὸν θέλω τοῖς γράψει καὶ ὁ ἴδιος· ἅπαντες οἱ φίλοι καὶ ἐγὼ σᾶς προσκυνοῦμεν. Μένω

Ὁ δοῦλός σας καὶ φίλος σας
Νικόλαος Πατζιμάδης

ΑΡΙΘ. 25

Τῇ 12 Φεβρουαρίου 1820. Μόσχα

Ἀκριβέστατε φίλε κύριε Ἐμμανουὴλ Ξάνθε εἰς Πετρούπολιν

Ἐπειδὴ ἀσθενῶ δὲν σᾶς γράφω μόνος μου, διὸ καὶ συντόμως σᾶς λέγω ὅτι περιμένω ἀπόκρισίν σας εἰς τὴν ἀπὸ τὰς 5 τοῦ τρέχοντος γραφήν μου μὲ χαροποιόν τινα εἴδησιν· τὸ ἐγκλειόμενον πρὸς τὴν αὐθεντίαν σας γράμμα ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐν Ὀδέσσῃ Σταμάτη Κουμπάρη, ὅστις μὲ γράφει καὶ περὶ τῶν ἑπτὰ Νήσων συντόμως καὶ μὲ βεβαιότητα. Τὴν πρὸς αὐτὸν γραφήν σας καὶ τὴν πρὸς τὸν κύριον Φωκιανὸν προχθὲς τῇ 10 τοῦ τρέχοντος ἔστειλον. Γράψε καὶ ἀπὸ μέρους μου πρὸς ἀμφοτέρους αὐτούς.

Σᾶς προσκυνῶ ἀδελφικῶς καὶ μένω
δοῦλός σας
Νικόλαος Πατζιμάδης

ΑΡΙΘ. 26

Εἰς Μόσχαν

Κύριε ! Κωνσταντινούπολις τῇ 16 Φεβρουαρίου 1820

Ἡ ἄργητα τοῦ Θωμαΐδη (Ξάνθου) μᾶς ἐλύπησε, χαιρόμεθα ὅμως τώρα ὄχι μόνον τὸ ὑγιὲς φθάσιμόν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πληροφορίαν σας, ὅτι θέλει καλοπωλήσει τὰς πραγματείας του, καὶ εἴθε νὰ τὸ ἀκούσωμεν ἀπὸ πρώτην σας, ἐπειδὴ ἡ ἐπιτυχία τούτου δὲν θέλει ἐπιφέρει καμμίαν δυσκολίαν εἰς κανένα καὶ σχεδὸν ἀσυλλόγιστον πρᾶγμα. Οὔτε ἡ ἀποτυχία του (ἣν μὴ δώσοι Κύριος) δύναται νὰ ἀνατρέψῃ τὰ ἕως τώρα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ὑπόσχονται αἴσιον τέλος καὶ ἡ θεία χάρις νὰ τὰ φυλάξῃ ἀπὸ τὸ βάσκανον ὄμμα τοῦ πονηροῦ δαίμονος ! Τὸ πόσον καλὰ διετέθησαν ἕως τώρα τὰ πράγματα, διὰ τῆς γραφίδος δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς τὰ ἐξηγηθῶ. Ἐδῶ ἐπίτροποι δὲν ἐδιορίσθησαν ἀκόμη, ἐλπίζω ὅμως πρὸ τοῦ μισευμοῦ τῆς ἐρχομένης πό-

στας καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν νὰ σᾶς τὰ φανερώσω κατὰ τὴν αἴτησίν σας. Τὴν τακτικὴν ἀλληλογραφίαν ἐπιθυμῶ κι ἐγώ, ἀλλ' αἱ ἀσχολίαι μου, πολλαὶ οὖσαι, μοῦ ἐμποδίζουν τὸν καιρόν. Τὴν γραφήσ νας διὰ κὺρ Μαρτάκην (Τσακάλωφ) ἔστειλα εἰς Πίσσαν, ὅπου εὑρίσκεται διασκεδάζοντας τὰς μελαγχολίας του μὲ τὸν ἄρχοντα Κ. Μ. (Μαυροκορδᾶτον) καὶ μὲ τὸν ἅγιον Ἄρτης. Κατὰ τὴν αἴτησίν σας ἔσωθι εὑρίσκετε τὰ γράμματα τοῦ Πετρόμπεη, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐφέρθησαν ἐδῶ ἀπὸ τὸν Καμαρινόν, καὶ εἶναι τὸ ἕνα ἀναφορὰ τοῦ ἰδίου μὲ μόνην τὴν ὑπογραφήν του, τὸ ἄλλο ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ καπιτάνους, ὅτι ἀφιερώνονται διὰ κάθε ὑπόθεσιν εἰς τὴν καλωσύνην τοῦ ἀρχηγοῦ τους, καὶ ἓν ἀκόμη ὁποὺ δὲν σᾶς στέλλω, ὡς ἄχρηστον, εἶναι καταγραφὴ τῶν θυσιῶν του, ὡς λέγει, ἀναβαίνουσαι χρονιαίως ἀνὰ ἑβδομήντα πέντε χιλιάδας γροσίων. Αὐτὸν οἷον τὸν συστήνουν οἱ πατριῶται του, τοιοῦτος καὶ ἀκόμη καλλίτερος εἶναι, τὸ μόνον ἐλάττωμά του εἶναι ὁποὺ ὑπεραγαπᾷ τὸ μέταλλον, καὶ ἐπειδὴ τοῦ ἐμετρήθη μία ἀρκετὴ ποσότης ἀπὸ τὸν γραφέα καὶ ἀπὸ τὸν Δικαῖον διὰ τοῦ ἐνταῦθα υἱοῦ του, ἂν ἀποφασισθῇ ἀπὸ τὸν Κύριον, νὰ τῷ δοθῶσι πάλιν διὰ τῶν ἰδίων μέσων. Ἄσπασόν μοι ἐκ μέσης ψυχῆς τὸν κύριον Θωμαΐδην, συγχωρώντας με ὁποὺ δὲν τοῦ γράφω ξεχωριστά· διὰ πληροφορίαν του στεῖλέ του τὴν παροῦσαν. Ἐν βίᾳ μένω

Ὁ σὸς Α. Καρίμου
(Παναγιώτης Σέκερης)

ΑΡΙΘ. 27

Εἰς Πετρούπολιν

Περιπόθητε κύριε Τῇ 1 Μαρτίου 1820 Μόσχα

Εἰς τὰς 23 σᾶς ἔγραψα τὰ δέοντα, εἰς τὰς 26 ὅμως μὲ δυσαρέσκειάν μου σὲ λέγω ὅτι διὰ νὰ μοὶ ἔτυχον ἀναγκαῖαι ὑποθέσεις δὲν ἐπρόφθασα.

Ἔλαβον τὰς δύο τιμίας σας ἀπὸ 19 καὶ 23· χαίρομεν τὰ τῆς ὑγείας σας. Εἶδον τὰ ὅσα μοὶ γράφετε διὰ τὸν ἐναντίον. Καὶ ἐπῆρα εἰς καλὴν σημείωσιν, μεῖνε ἥσυχος καὶ ἐρχόμενος θέλει γνωρίσω τὴν προθυμίαν καὶ εἰλικρίνειάν του ἢ τὴν ὑπόκρισίν του. Μὲ τὴν ἀπελθοῦσαν ἔγραψα τῷ Ἰωαννίδῃ (Ἀναγνωστοπούλῳ), καὶ αὔριον πάλιν θέλω γράψει· καθὼς καὶ τῷ Λυσίππῳ (Λεβέντῃ) καὶ Κοντοῦ (Π. Σέκερη), ἀπὸ τοὺς ὑστέρους ὅμως στεροῦμαι γραφάς. Μᾶς λέγεις τὸν ἐρχομὸν δύο φίλων, διὰ τί ὅμως νὰ μὴ μᾶς φανερώσῃς ποῖοι, πόθεν καὶ διὰ ποίας προβλέψεις πραγματειῶν;

Μὲ δυσαρέκειάν μας εἴδομεν καὶ περὶ τοῦ Εὐεργετικοῦ ὅτι δὲν

θέλει νὰ φανῇ ἐνεργὸς συνδρομητής, καὶ περὶ τούτου τί νὰ σᾶς εἰπῶ, μόνος γνωρίζετε τὰς χρείας μας. Τώρα εἴμεθα εἰς περίστασιν, ὁποὺ τῶν ἀδυνάτων νὰ μείνῃ ἀνενέργητος ἡ ὑπόθεσίς μας, ὅτι καὶ ἂν θελήσωμεν νὰ κάμωμεν παῦσιν τῶν ἐπιχειρημάτων εἶναι ἀδύνατον· πρέπει νὰ τοῦ παραστήσετε πόσον εἴμεθα ἐξαπλωμένοι καὶ ὁποίαν κὰν συμβουλὴν δίδει, διὰ νὰ γνωρίσωμεν ποῦ κλίνει ἡ θέλησίς του. Τοῦτο ὅμως σᾶς λέγομεν: ἕως ἐδῶ ὁποὺ ἐκαταντήσαμεν, μεγαλυτέρα θέλει σταθῇ ἡ ζημία, ἂν κάμωμεν στάσιν, καὶ σωτηρία ἡ ἐνέργεια· εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ ὁ Ξενοφωντίδης (Πατζιμάδης). Ἂν κριθῇ εὔλογον, ἠμπορεῖ νὰ ἀναφερθῇ ἡ ὑπόθεσίς μας καὶ εἰς τὸν Φιλάνθρωπον. Δὲν δίδω παλαιὰ ἄπειρα παραδείγματα, τῶν ἀποτυχόντων εἶναι ἀρκετὸν νὰ μᾶς ἐγκαρδιώσῃ, καὶ μάλιστα τώρα ὁποὺ αἱ ὑποθέσεις μας γιγαντιαίως προχωροῦν πρὸς τὰ κρείττω· ἡ σπουδὴ καλὴ εἶναι, ὅμως βαθμηδὸν καὶ ἡ ἐνέργειά μας νὰ προχωρῇ· χρεία νὰ ἐκτανθῶμεν εἰς τὰς προβλέψεις, καὶ τὸ μπιλάντζον, ὅταν ἀποφασισθῇ, τότε ἠμπορεῖ νὰ σφαλισθῇ, καὶ βέβαια ἡ μεγάλη ἔκτασις ἀπαιτεῖ καὶ καιρὸν νὰ σφαλισθῇ Μπιλάντζον γενικόν. Διὰ τοῦτο, κύριε, ἀνάγκη νὰ μείνετε αὐτοῦ, ὅτι ἂν κατὰ τὸ παρὸν καὶ ὁ Εὐεργετικὸς ἀντιτείνῃ, ἐλπίζω ἀφεύκτως ἀκολούθως νὰ συμφωνήσῃ νὰ μᾶς συνδράμῃ, ἀφοῦ τὸν παρουσιάσετε ὅλας τὰς ἀποδείξεις τῶν δικαιωμάτων μας. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εἶσθε γενναῖος, ὅτι τὰ καλὰ μὲ κόπους ἀποκτῶνται. Πάλιν ὅμως σᾶς ξαναλέγωμεν ὅτι ἄφευκτα πρέπει νὰ μείνητε μερικὸν καιρὸν αὐτοῦ, τὸ σχέδιον τοῦ ἐμπορικοῦ συστήματος ἐτελείωσε καὶ σᾶς στέλλεται, τὸ προσφέρετε τοῦ Εὐεργετικοῦ, πόσον μεγίστως θέλει εὐκολύνει. Ἡ ἐνέργειά του δὲν θέλει σταθῇ δύσκολος, ὡς στοχάζομαι, εἰς τὴν σύναξιν τῶν κεφαλαίων, καὶ ἡ ὠφέλεια κατὰ διαφόρους τρόπους μεγίστη, φθάνει νὰ τὸ ἀποφασίσῃ καὶ ὁ Εὐεργετικός. Σὲ ἀκριβοασπάζομαι καὶ μένω.

Ὁ Α. Ξ. σὲ ἀσπάζεται. Ἐλευθεριάδης
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 28

Εἰς Μόσχαν

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 1 Μαρτίου 1820

Κύριε Ἀντώνιε Κομιζόπουλε

Μὲ τὴν ἀπελθοῦσαν πόσταν σᾶς εἶχον ἑτερήν μου συντροφεύουσαν καὶ ἕνα πλῆκον ὑπὸ ἀσφάλειαν, τῶν ὁποίων τὴν παραλαβὴν δὲν ἀμφιβάλλω, καὶ ἀναμένω μὲ πρώτην σας νὰ τὴν ἀκούσω διὰ ἡσυχίαν μου· ἤδη δὲ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔφθασεν ἡ ἀπ᾽ αὐτοῦ προσδοκουμένη πόστα ὑστεροῦμαι γράμματός σας, καὶ δὲν ἔχω αἰτίαν ἐκτάσεως. Σᾶς πλη-

ροφορῶ ὅτι ἐδῶ ἐδιορίσθησαν ἔφοροι δύο ἐκ τῶν ἐλλογίμων, ὁ διδάσκαλος Ν. Λογάδης καὶ ὁ μέγας γραμματικὸς τοῦ Πατριάρχου Γ. Ἐλευθεριάδης, καὶ δύο ἐκ τῶν ἐμπόρων, ὅ τε Π. Σέκερης καὶ ὁ Β. Διογενίδης· πρὸς αὐτοὺς εἶναι ἀναγκαῖον ἕνα γράμμα· καὶ ἂν ἀποφασισθῇ νὰ τοὺς σταλθῇ ἢ ἂν ἦλθε κανένα εἰς χεῖράς σας, νὰ τοὺς τὸ στείλετε μέσον τοῦ ἀδελφοῦ σας γραφέως τούτου τοῦ γράμματος. Μὲ ἀνυπομονησίαν προσμένομεν νὰ ἰδῶμεν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Θωμαΐδου (Ξάνθου), πρὸς τὸν ὁποῖον παρακαλῶ νὰ στείλετε τὴν ἔσωθεν γραφήν μου, εἰς τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅτι θέλει σταθῇ ὅλη ἡ βάσις.

Ὑγίαινε καὶ φίλει τὸν φιλοῦντά σε
Ἀναστάσιον Καρίμου
(Π. Σέκερης)

Εἰς Πετρούπολιν

Κύριε Α. Θ.! (Ξάνθε) Τῇ 1 Μαρτίου 1820. Κωνσταντινούπολις

Ἀνυπομόνως προσμένομεν ν' ἀκούσωμεν ἀπὸ πρώτην σου τὸ εὐτυχὲς φθάσιμόν σου αὐτοῦ, τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὑποθέσεών σου, διὰ νὰ χαρῶμεν· καὶ ἄμποτε νὰ μᾶς ἔχετε εἰς τὸν δρόμον γράμματα τῆς ἐπιθυμίας μας. Ἡμεῖς ὅλοι χάριτι θείᾳ ὑγιαίνομεν, αἱ ὑποθέσεις μας προβαίνουν γιγαντιαίως ἐπὶ τὸ κρεῖττον, καὶ ἡ φαμιλία σου ὑγιαίνει πανοικί. Μὴ συνερίζεσαι ἂν δὲν σοῦ γράφω διεξοδικῶς, ἐπειδὴ γνωρίζεις πῶς εἶμαι πολύδουλος. Σὲ ἀσπάζομαι

Ὁ σὸς Α. Κ. (Σέκερης)

ΑΡΙΘ. 29

Εἰς Πετρούπολιν

Κύριε Θ.! Τῇ 12 Μαρτίου 1820. Μόσχα

Μὲ τὴν ἀπελθοῦσάν μου σᾶς ἔγραφον τὰ δέοντα. Τώρα δὲ σᾶς λέγω ὅτι ἔλαβον γράμμα ἀπὸ τὴν Οὐτιδανὴν (Γ. Γάτζον) καὶ μὲ κατετάραξε μὲ τὰ ἄπειρα γραφόμενά του. Ἔγραφα ὅτι ἀπ' ἐδῶ ἀπέρασεν ἕνας πολλὰ καλὸς καὶ μὲ προκοπὴν φίλος καὶ ὑπάγει δι' αὐτοῦ, καὶ μὲ λέγει ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ Θεοδωρίδης (Ξάνθος), ὡς στοχάζεται, καὶ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ σύντροφος τοῦ Ἰωακεὶμ (Ἀναγνωστοπούλου), ὅστις σᾶς ἔγραφα τὰ ὅσα περὶ ἐμοῦ ἐμελετοῦσε, καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ γράμμα τὸ ἔδειξεν ὁ ἴδιος φίλος, ὁποὺ τὸ ἐπῆρε, καὶ εἰς τὸν Λύσιππον (Λεβέντην). Καὶ διὰ τὸν Ἁρμόδιον μὲ γράφει ὅτι στέλνει ὅλων διαταγὰς ζητώντας χρήματα ἀπὸ ὅσους ἔλαβον τὰς ὁμολογίας.

Μὲ γράφει νὰ γράψω τὸν Μαρτάκην (Τσακάλωφ), ὅτι καὶ ὁ ἴδιος εἰς Πίζαν τοῦ ἔγραψε, νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ νὰ ὁμιλήσουν. Στοχάσου, ἀδελφέ, καὶ πρόλαβε τὰ ὅσα ἀτοπήματα, μάλιστα ἰδὲ νὰ ἡσυχάσῃς τὸν Ἀγαπητόν. Δὲν ἠξεύρω τί διάβολον ὁ Ἁρμόδιος φέρεται οὕτως, καθὼς καὶ ὁ Ἰωαννίδης (ὁ Φλέσας καὶ Ἀναγνωστόπουλος). Δὲν ἔπρεπε νὰ γράψουν χωρὶς τὴν ἄδειαν τῶν Κυρίων, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθοῦν αὐτὰ τὰ ἀτοπήματα· εἰπέ με τί ἀπόκρισιν πρέπει νὰ τὸν κάμω. Τὸ μόνον ὁποὺ μὲ πειράζει εἶναι ὁποὺ ἀπὸ τὸν Λύσιππον δὲν ἔχω κὰν ἓν δίστιχον, μ' ὅλον ὅτι ἔλαβον ἀσφαλῶς τὰς ἐπιστολάς μου, καὶ φοβοῦμαι μὴν ἀληθεύουν τὰ ὅσα γράφουν. Μήτε ἀπὸ τὸν Κοντὸν ἔχω γράμμα, καὶ δὲν ἠξεύρω εἰς τί νὰ ἀποδώσω τὴν τοσαύτην σιωπήν τους, καὶ γράψε μου ἂν ἐλάβατε κατευθεῖαν, ὅτι ἀπὸ τὸν Λύσιππον μάλιστα ἔπρεπεν ἄφευκτα νὰ ἔχω. Δὲν ἠξεύρω καὶ διὰ τὸν μισευμὸν τοῦ Ἰωαννίδου τί νὰ συμπεράνω.

Ἐν βίᾳ σὲ ἀκριβοπροσκυνῶ
Ἐπαμεινώνδας
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 30

Εἰς Πετρούπολιν

Περιπόθητε κύριε Θ. (Ξάνθε) Τῇ 15 Μαρτίου 1820. Μόσχα

Εἰς τὰς 12 τοῦ παρόντος ἐστάλθη ἡ ὑστερινή μας. Ἐλάβαμεν τὴν τιμίαν σας ἀπὸ 9· ἐχάρημεν τὴν ἀκριβῆ μας ὑγείαν σας. Ὁ Ξενοφωντίδης καταγίνεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου του καὶ τελειωνόμενον σᾶς τὸ στέλλει. Τὸ πῶς εἶναι ἅγιον δὲν εἶναι ἀμφιβολία, χρειάζεται μόνον νὰ τὸ δεχθῇ ὁ Εὐεργετικὸς καὶ νὰ τὸ παραστήσῃ εἰς τὸν φιλάνθρωπον, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἐνεργηθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιτηδειότητά σας. Μὲ τὴν ἀπελθοῦσάν σας μᾶς ἐγράφετε ὅτι ὁ Εὐεργετικὸς εἶπε τῷ Ἀγαπητῷ ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλει σᾶς καλέσει, δὲν μᾶς εἴπατε ὅμως ἂν ἤσασθον ἢ ἀκόμη· μ' ὅλον τοῦτο σᾶς λέγομεν, ἂν εἰς ὅλην τὴν αὐτοῦ διατριβήν σας ἰδῆτε ὅτι ἀδύνατον νὰ στέρξῃ νὰ συνεργήσῃ καὶ μήτε ἐλπὶς μένει, τότε, ἀδελφέ, ἄφευκτα πρέπει νὰ ἔλθῃς ἐδῶ, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ συσκεφθῶμεν τί πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν, ὅτι ἡ ἀπόφασίς μας εἶναι στερεὰ νὰ μὴ παραιτηθῶμεν ἀπὸ τὰ δίκαιά μας· καὶ διὰ τοῦτο χρεία νὰ συσκεφθῶμεν τί νὰ ἀκολουθήσωμεν. Γράφομεν ὅσον διὰ Βιέννην καὶ Λιβόρνον τοῦ κυρίου Μαρτάκη (Τσακάλωφ), ὁποὺ μὲ πρῶτον νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Ἐλευσινίδην τὰ πρακτέα του. Σᾶς εἴπαμεν μὲ τὴν ἀπελθοῦσάν μας ὅτι ἐγράψαμεν εἰς τὴν Οὐτιδανὴν Μάκινα τὰς ὅσας ὁμολογίας μας καὶ

βερεσέδια νὰ τὰ στείλῃ τῷ κυρίῳ Λυσίππῳ· τώρα δὲν ἔχει τὸν τόπον του νὰ γράψωμεν διαφορετικά, ἀλλὰ καὶ οἱ Κύριοι πρέπει τὸ ἴδιον νὰ γράψουν. Μήτε εἰς τὸν Σκοτεινὸν (Θ. Νέγρην) δὲν πρέπει νὰ γράψωσι νὰ γνωρισθῇ μὲ τὸν Ξενίδην, καθότι ἡ Οὐτιδανὴ Μ. ἔχει σχέσιν μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ κάλλιον ὀλίγη ὑπομονή, καὶ ἀκολούθως ἠμποροῦμεν νὰ τὸ ἀκολουθήσωμεν. Μὲ τὰς ἐπιστολὰς τῆς ἀνταποκρίσεως τῶν φίλων στεῖλέ μας καὶ τὴν σφραγῖδα. Ὁ Ξενίδης σᾶς ἀσπάζεται.

Σᾶς ἀδελφικοπροσκυνῶ
Ἀνδρέας Ἐλευθεριάδης
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 31

Εἰς Πετρούπολιν

Τιμιώτατε κύριε Ἐμμανουὴλ Ν. Ξάνθε — Μόσχα. Μαρτίου 22 1820

Τὰς τιμίας σας ἀπὸ 15 καὶ 16 τοῦ τρέχοντος ἔλαβον, τὴν μὲν διὰ τοῦ κοινοῦ μας φίλου κυρίου Ἰωάννη Κοκκίνη, ὁ ὁποῖος πρὸ δύο ἡμερῶν ἔφθασε, τὴν δὲ διὰ τῆς πόστας. Τὴν πρὸς τὸν ρηθέντα κύριον Κοκκίνην ἀγάπην μου καὶ περιποίησιν ἐγνώρισα καὶ πρότερον διὰ χρέος μου, νῦν δὲ πολὺ περισσότερον, ἐπειδὴ μοὶ τὸν συσταίνει ὁ περιπόθητός μοι φίλος κύριος Ξάνθος. Τὴν διὰ Μπάλταν περικλεισθεῖσάν μοι γραφὴν ἐξαπέστειλον, παρακαλῶ ἀκολουθήσατε καὶ ἡ εὐγενία σας ὁμοίως διὰ τὴν διὰ Ρήγαν περικλειομένην.

Σᾶς προσκυνῶ ἀδερφικῶς μένων. — Δοῦλός σας
Νικόλαος Πατζιμάδης

ΑΡΙΘ. 32

Εἰς Πετρούπολιν
Τῇ 27 Μαρτίου 1820. Ἰσμαὴλ

Ἐντιμότατε κύριε Ἐμμανουὴλ Ξάνθε

Ἀπὸ Ρέιν ὁ κύριος Μιχαὴλ Φωκιανὸς μᾶς εἰδοποίησε τὰ περιεχόμενα ἐν τῇ γραφῇ σου πρὸς τὴν ἐντιμότητά του, ἐξ ὧν εἴδομεν μὲ μεγάλην μας εὐχαρίστησιν ὅτι δὲν λησμονήσατε τὸν ἐκλαμπρότατον Κόμητα, καὶ διὰ τοὺς ἐδῶ ἐγκατοίκους Γραικούς, καὶ ὅτι ἡ ἐκλαμπρότης του μᾶς ἔχει καὶ εἰς τὴν ἐνθύμησίν του. Δύνασθε νὰ κρίνετε ἐκ τούτων ὁποῖα αἰσθήματα γεννῶνται εἰς τὰς εὐγνωμόνους ψυχάς μας, διὸ καὶ ἐνεθαρρύνθημεν μὲ μίαν ταπεινὴν γραφὴν καὶ παρακλητικήν μας ἀναφορὰν νὰ ἱκετεύσωμεν τὴν ἐκλαμπρότητά του, ὥστε, ὁπόταν δοθῇ περίστασις, νὰ βάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Μεγαλειότητός του, ὅσα κρίνει εὔλογα ἀφ' ὅσα μὲ τὴν ἀναφοράν μας τὸν παρα-

καλοῦμεν. Ἐπιστρέφομεν καὶ πρὸς σέ, φίλε σεβάσμιε καὶ συμπατριῶτα, καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, ὅταν εὕρῃς εὐκαιρίαν, νὰ ἀναφέρῃς πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του τὰ δέοντα· τὰ γραφόμενά μας τὰ εὑρίσκεις ἐσώκλειστα, καὶ ἀναγινώσκοντάς τα τὰ σφραγίζεις κί ἐγχειρίζεις· ἡμεῖς δὲ εἰς ὁποιανδήποτε καλὴν ἔκβασιν θέλει σοῦ γνωρίζομεν εὐγνωμοσύνην μεθ' ὅλης τῆς κοινότητος. Ἐπειδὴ καὶ λέγεις ὅτι μισεύεις γρήγορα, δι' αὐτὸ δὲν σοὶ στέλλομεν ἐπιτροπικόν, μ' ὅλον τοῦτο κάθε καλόν, ὅπερ γίνεται πρὸς ὁμογενεῖς, εἶναι ὠφέλιμον καὶ εἰς τὴν πατρίδα· καὶ ἀγκαλὰ ἂν καὶ εὑρισκόμεθα εἰς ἀλλοδαπὴ γῆν, ἡ ψυχή μας ὅμως φλογίζεται διὰ νὰ ἀξιωθόμεν ἐκεῖ ἔνθα πρωτοείδαμεν τὸν ἥλιον. Ἐντοσούτῳ προσφέροντάς σας τὸ ἀνῆκον σέβας μένομεν δοῦλοι σας.

Κωνσταντῖνος Κουγιμτζόγλους
Ἰωάννης Γεωργαντόπουλος
Γεώργιος Παπαδόπουλος
Ἰωάννης Δούμας
Ἀναστάσιος Λοντόπουλος

ΑΡΙΘ. 33

Εἰς Πετρούπολιν

Περιπόθητε κύριε — Ἐν Μόσχᾳ τῇ 12 Μαρτίου 1820

Μὲ τὴν ἀπελθοῦσαν τῶν 29 σᾶς ἔγραφον μέσον τοῦ ζεστοῦ (Πογοβίνου), ὁ Ξενοφωντίδης (Ν. Πατζιμάδης) κάμνει τὴν ἀπάντησιν τῶν δύο τιμίων σας καὶ δὲν ταυτολογῶ. Ἀπὸ Βουκουρέστι μὲ γράφει ὁ φίλος τοῦ Λυσίππου (Λεβέντη), πρὸς ὃν ἐστέλναμεν τὰς πραγματείας του (δηλ. ὁ Νικολόπουλος), ὅτι εἶπε νὰ μὲ γράψῃ· ἔλαβε τὰς δύο ἐπιστολάς μου, καὶ διὰ νὰ εἶναι ἐπὶ κλίνης ἀσθενής, δὲν μὲ ἀπεκρίθη, καὶ μὲ τὸ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κρεῖττον ἴσως μὲ τὴν ἐρχομένην τὸ ἀκολουθήσει· τὸ δὲ παρὸν τῆς Οὐτιδανῆς Μηχανῆς (Γ. Γάτζου) πρὸς τὸν Ἀγαπητὸν σήμερον στέλλεται, καὶ ἰδοὺ τὰ περιεχόμενά του. Τὸ παρὸν τοῦ Ἰωακεὶμ (Ἀναγνωστοπούλου) παρὰ τοῦ κομισιονέρου τοῦ Λυσίππου (δηλ. Νικολοπούλου) ἔλαβον. Δὲν μὲ γράφετε πόθεν ἔχετε εἴδησιν διὰ τὸν Τζούνην, καὶ ἂν ἀληθεύουν τὰ τῆς Οὐτιδ. Μηχ. (Γάτζου) γραφόμενα· πρέπει νὰ φέρῃ τὰ ὅσα τοῦ Ἰωαννίδου (Ἀναγνωστοπούλου) γράμματα ἐσύναξε, καὶ μείνατε ἥσυχος τὸν οἰκονομοῦμεν· μοὶ κακοφαίνεται εἰς τὰ τόσα ἀτοπήματα ἠκολούθησαν, καὶ ὑπομονῆς χρεία ἐν ὅσῳ νὰ βαλθοῦν εἰς τάξιν· καὶ πρέπει νὰ ἰδῆτε ἂν μὲ τὸν Εὐεργετικὸν (Καποδίστριαν) τὰ συμφωνήσετε καλῶς, ἀλλέως πρέπει νὰ ἔλθετε νὰ θεωρηθοῦν οἱ λογαριασμοὶ καὶ νὰ πά-

ρη ὁ καθεὶς τὴν ὑπόθεσίν του καὶ τὸ ἐπάγγελμά του, νὰ μὴν ἀκολουθοῦν ζημίαι· κανένα ἄλλο νὰ σᾶς εἶπω δὲν ἔχω· ὁ Ξένος (Πατζιμάδης) εἶναι πολλὰ καλός, διὰ δὲ τὰ τῆς προτάσεως ἐπάνω εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ ἑταιριάρχου θέλει γένει σκέψις. Σὲ ἀκριβοασπάζομαι

Α. Ε. (Ἀντώνιος Κομιζόπουλος)

Ἰδοὺ τὸ γράμμα τοῦ Γεωργίου Γάτζου πρὸς τὸν Κανδιώτην:

Κύριε Τῇ 11 Μαρτίου 1820. Ἰάσιον

Εἰς τὰς 25 ἐστάλθη ἡ ὑστερινή μου, καὶ εἰς τὰ πάντα ἀναμένω τιμίαν σας ἀπόκρισιν· νῦν δὲ εἶμαι νὰ σᾶς φανερώσω ὅτι ἕνας φίλος ἔλαβε γράμμα ἀπὸ Βουκουρέστι καὶ τοῦ γράφουν ὅτι ὁ Ἀναγνωστόπουλος εἶχεν ἔμβει εἰς τὴν καραντίναν Ἰσμαηλίου νὰ ἀπεράσῃ διὰ Ρωσίαν, καὶ ἐκεῖ ἔμαθεν ὅτι ἐφανερώθησαν αἱ καταχρήσεις του, καὶ ἀμέσως εὐγῆκεν ἀπὸ καραντίναν καὶ ἦλθεν εἰς Γαλάτσι, διὰ νὰ περιλάβῃ τρία πακέτα μὲ γράμματα, ὁποὺ εἶχεν ἀφήσει εἰς ἕνα του φίλον· τὰ αὐτὰ γράμματα εἶχαν στείλει ἀπὸ Βουκουρέστι καὶ τὰ ἐπῆραν, καὶ στέκονται εἰς σίγουρον μέρος· μὴν εὑρίσκοντας τὰ γράμματα ἔφυγε διὰ Ἰβραΐλαν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ δὲν ἠξεύρομεν ποῦ ἐπῆγεν· οἱ ἐδῶ, μανθάνοντες ἕνα παρόμοιον, ἐρρίφθησαν ὅλοι ζητῶντες ὁ καθεὶς τὰ γράμματά του, ἐγὼ ὅμως τοὺς ἡσύχασα μὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ ὑποκειμένου σᾶς προέγραφα (δηλ. τοῦ Καποδίστρια). Ἀδελφέ, διὰ τὸν Θεὸν βοήθησε τὸν φίλον σου Γάτζον, καὶ πάρε μου ἕνα γράμμα προστακτικὸν πρὸς ἐμένα, ὁποὺ νὰ πηγαίνω εἰς Βουκουρέστι νὰ περιλάβω τὰ γράμματα καὶ νὰ τὰ φέρω νὰ τὰ δώσω εἰς χεῖράς του· στοχάζομαι νὰ εἶναι ὑπὲρ τὰ 200, ὡς μοῦ λέγουν· τὰ δὲ χρήματα τῶν γραμμάτων κακῶς κακοῦ ἀπωλέσθησαν, πλὴν ἀζημίωτον· ἄλλος τρόπος διὰ νὰ ἔλθῃ ἡ δουλειὰ εἰς ὀρθὸν δρόμον δὲν εἶναι, καὶ στοχασθῆτέ το καλά, διὰ νὰ προλάβωμεν τὸ πρᾶγμα, ἀλλέως διορθωμὸν δὲν ἔχει. Ὅσον ἠμπορεῖς, ἀδελφέ, φρόντισε διὰ τοῦτο, καὶ μὴ στοχασθῇς ὅτι ἠμπορεῖς νὰ κάμῃς μεγαλυτέραν δούλευσιν ἀπὸ αὐτήν, ὅτι μόνον ἐγὼ ἔχω ὑπόληψιν ἀπὸ τοὺς ἐδῶ ἀδελφοὺς καὶ ἕνας εἰς Βουκουρέστι καί, σᾶς ξαναλέγω, ὅτι ἂν αὐτὸ δὲν γένῃ, ἀλλοῖ δι' ἡμᾶς ! ὅτι ὑποταγὴν τινὰς δὲν ἔχει εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τὸν μεγαλύτερόν του, καὶ κάμε ὅπως ὁ Θεὸς σὲ φωτίσει.

Ὑγίαινε

Γεώργ. Γάτζος

Γράμμα τοῦ 'Αναγνωστοπούλου πρὸς τὸν Κομιζόπουλον:

Εἰς Μόσχαν

Κύριε Τῇ 11 Φεβρουαρίου 1820

Διὰ τῆς παρούσης μου σᾶς λέγω τὰ ἀκόλουθα· εἰδοποιηθεὶς ἀπὸ φίλον ὅτι ὁ φιλάνθρωπος ἐπεριφρόνησε τὸ πρᾶγμα καὶ ὠργίσθη κατὰ τοῦ Α. Θ. καὶ Α.Ι. (ἤτοι Ξάνθου καὶ 'Αναγνωστοπούλου), μαθὼν αὐτὴν τὴν ἀπευκταίαν εἴδησιν, χωρίς τινος ἀναβολῆς ἀνεχώρησα ἐκεῖθεν, ὅπου μὲ τὴν προλαβοῦσαν σᾶς ἔλεγα ὅτι εὑρισκόμην (δηλ. ἀπὸ τὴν καραντίναν τῆς Τομαρόβας), τὸ διὰ ποῦ δὲν λέγω, διότι οὔτε ἐγὼ ἠξεύρω, ὅπου ὅμως ἀποκατασταθῶ θέλω σᾶς γράψει· νὰ μὴ μοῦ γράψετε πλέον, διότι δὲν ἠξεύρετε διὰ ποῖον μέρος. Ἂν ἡ παρουσία τοῦ Ξάνθου ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα, τὸ ὁποῖον τοῦτο ἀνυπομόνως προσμένω νὰ ἀκούσω, θέλετε δώσει τὴν εἴδησιν εἰς τὸν Λεβέντην, παρ' οὗ εἰδοποιοῦμαι κἀγώ.

'Ιωακεὶμ 'Αρχιμανδρίτης
(Π. 'Αναγνωστόπουλος)

ΣΗΜ.: Χρεωστῶ χάριν τῆς ἀληθείας νὰ εἴπω ὅτι ὅσα εἰς τὸ ἀνωτέρω γράμμα του ὁ Γάτζος πρὸς τὸν Κανδιώτην γράφει περὶ καταχρήσεως χρημάτων ἀπὸ τὸν 'Αναγνωστόπουλον εἶναι ψευδῆ· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ 'Αναγνωστόπουλος μὲ τὴν ὑπερβολικὴν φιλαυτίαν του καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς ἑταιρίας ἀπολίτευτον διαγωγήν του, θέλων νὰ ὑποδεικνύῃ ὑπεροχὴν εἰς αὐτούς, χωρὶς κὰν νὰ ἔχῃ τινὰ ἱκανότητα ἢ παιδείαν, ἐκέντησε τὴν ζηλοτυπίαν τινῶν ἐξ αὐτῶν καί, στοχαζόμενοι ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῆς 'Εταιρίας ἦτον ὁ Καποδίστριας, ἔγραψαν εἰς αὐτὸν κατὰ 'Αναγνωστοπούλου· ὁ κόμης ἔγραψεν εἰς τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ πρόξενον Πίνην νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ, αὐτός, εὑρισκόμενος εἰς τὸ καθαρτήριον τῆς Τομαρόβας τότε, εἰδοποιήθη ἀπὸ τὸν Λεβέντην περὶ τούτων καί, φοβηθεὶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ρωσίαν, ἔφυγε, καὶ πορευθεὶς εἰς Βουκουρέστι κρυφίως, ἀπὸ ὅπου ἔγραψε τὸ ἀνωτέρω γράμμα πρὸς τὸν Κομιζόπουλον, καὶ βοηθηθεὶς ἀπὸ τὸν Λεβέντην μὲ μερικὰς ἑκατοστὰς ὀλλανδικῶν φλωρίων καὶ μὲ συστάσεις, κατέφυγεν εἰς Πίσσαν τῆς 'Ιταλίας.

ΑΡΙΘ. 34

Εἰς Πετρούπολιν

Περιπόθητε κύριε Τῇ 10 Μαΐου 1820. Μόσχα

Μὲ τὸν ἀπὸ τὰς 6 τοῦ τρέχοντος ταχυδρόμον δὲν σοὶ ἐγράψαμεν, ἐπειδὴ ὁ Ξ. (Πατζιμάδης) εὑρίσκετο εἰς τὸ χωρίον· διὸ νῦν ἀπαντῶμεν ἀμφότεροι τὰς ἐπιστολάς σου ἀπὸ 27 τοῦ λήξαντος καὶ 4 τοῦ τρέχοντος. Ὅσα περὶ τοῦ Καλοῦ('Αλεξάνδρου 'Υψηλάντου) μᾶς

γράφετε δεχόμεθα χωρὶς περισσοτέρας ἐξετάσεως, ἐπειδὴ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ Θ. (ὁ Ξάνθος) ἐνεργεῖ μὲ ὅλην τὴν χρεωστουμένην προσοχήν, ὡς υἱὸς Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου. Παρακαλοῦμεν ὅμως νὰ συγχωρέσῃ καὶ εἰς ὑμᾶς ἐνίοτε νὰ τῷ κάμωμεν γνωστὰ τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς μας, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἐπιζήμια, ἀλλὰ πρόξενα ὠφελείας, διότι αὐξάνουσι τὴν προσοχὴν τοῦ Θωμαΐδη, ὅταν αὐτὸς τὰ δεχθῇ, ὡς ἀπὸ ὁμογνώμονας ἀδελφοὺς γεγραμμένα, ἐπιθυμοῦντες τὸ κοινὸν καλὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας.

Ἐπειδὴ ὡς συχνὰ μᾶς γράφετε ὅτι τὰ περισσότερα δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μάθωμεν διὰ γραμμάτων σας, ἀλλὰ νὰ ἀσπασθῶμεν τὴν ὑπομονὴν ἕως τὸν καιρὸν τῆς ἐνταμώσεώς μας, δὲν ἔχομεν ἄλλο νὰ σᾶς εἴπωμεν, εἰμὴ ὅτι παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὀγλήγορον ἐντάμωσίν μας. Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ Ἀναγνωστόπουλος καὶ Λεβέντης, ἀμηχανοῦντες, δὲν γράφουσιν, ἀλλὰ περιμένουσι τὰς ἀπ' αὐτοῦ εἰδήσεις, καθὼς συμπεραίνεται τοῦτο ἐκ τῆς πρὸς τὸν Κομιζόπουλον γραφῆς τοῦ Λεβέντη, τῆς ὁποίας τὸ ἀντίγραφον σοὶ ἐστάλη· διὸ θέλετε κάμει καλὰ ἑτοιμάζοντες τὰς πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους γραφὰς παρὰ τῶν Κυρίων καὶ στέλλοντες αὐτὰς περικλεισμένας εἰς γράμματα τοῦ Καλοῦ (Α. Ὑψηλάντου), διὰ νὰ λάβωσι κάποιαν ἐνθουσίασιν. Ὁ σκοπὸς τοῦ Μάνου καὶ Ὑψηλάντου τότε θέλει μᾶς γίνει γνωστός, ὅταν αὐτοὶ περάσωσιν ἀπ' ἐδῶ ἢ ὅταν μόνος σας ἔλθετε ἐδῶ. Τὸ διὰ τὰς ἑνωμένας ἐπαρχίας τῆς Ἀμερικῆς ταξίδιον ὅμως ἀπορίας ἄξιον· ὁ δὲ Ξενίδης (Πατζιμάδης) εἶναι ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον θέλουσι δώσει εἰς αὐτόν· πρὸς τὸν Μαρτάκην (Τσακάλωφ) ἐγράψαμεν, καὶ πάλιν θέλομεν γράψει· ὁ Ξ. (Πατζιμάδης) τὸν ἐσύστησεν εἰς Βιέννην τῷ Γεωργίῳ Σταύρῳ, καὶ εἰς Λιβόρνον τῷ Μοσπινιώτῃ, παρὰ τῶν ὁποίων περιμένεις ἀπόκρισιν καὶ εἴδησιν ἂν ὁ Μαρτάκης (Τσακάλωφ) εὑρίσκεται ἐκεῖ ἢ εἰς Πίζαν.

Ἰδοὺ σᾶς περικλείομεν ἀντίγραφον τῆς γραφῆς τοῦ Γ. Γάτζου πρὸς τὸν Ε. (Κομιζόπουλον) καὶ Ξ. (Πατζιμάδην).Δι' αὐτοῦ θέλει σᾶς γίνει γνωστὸν εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκονται ἐκεῖ τὰ πράγματα, καὶ εἰς ποίαν δυστυχίαν τὰ ἔφεραν αἱ ἀταξίαι καὶ ὁ... μερικῶν· δὲν μένει εἰς ἄλλον, καὶ οὔτε δύναται ἄλλος νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα, εἰμὴ ὁ Θωμαΐδης (ὁ Ξάνθος), ἐπιμελούμενος νὰ ἐφοδιάζῃ τοὺς ἐπιτρόπους μὲ δυνατὰ γράμματα τοῦ Εὐεργετικοῦ (Καποδιστρίου) ἢ κὰν τοῦ Καλοῦ (Ὑψηλάντου). Δὲν ὠφελεῖ πλέον ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Ξ. (Πατζιμάδη) οὔτε τὰ γράμματα τοῦ Ἀγαπητοῦ. Βλέπετε εἰς ποίαν λύσσαν ἔφθασαν οἱ ἄνθρωποι, ὁ καθεὶς θέλει νὰ εἶναι ἀρχηγός, ὅλοι οἱ περισσότεροι ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ ἴδιον καὶ ὄχι εἰς τὸ κοινὸν καλόν· χρεία νὰ εὑρεθῇ ὁ τρόπος τῆς διορθώ-

σεως· ὁ Καινὸς Κομήτης (Πεντεδέκας) εἶναι αἴτιος πολλῶν κακῶν, ἡ δὲ Οὐτιδ. Μηχ. (ὁ Γ. Γάτζος) γεμᾶτος ποταπότητα.

Σὲ ἀσπαζόμεθα　　　　　　　　　　　　　Ὁ Ξ. (Πατζιμάδης)

Καὶ ἐγὼ σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι.

Γράψετέ μας τί πρέπει νὰ εἰπῶμεν εἰς τὴν Οὐτιδ. Μηχ. (Γάτζον).

Ὁ Ε. (Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 35

Εἰς Πετρούπολιν

Κύριε Θ. (Ξάνθε)　　　　　　　　　　Μόσχα τῇ 13 Μαΐου 1820

Τὸ ἀπὸ 7 τοῦ παρόντος ἀδελφικόν της μᾶς ἐχαροποίησε μεγάλως, τὴν ἀπάντησιν τοῦ ὁποίου κάμνει ὁ Ξενίδης (Πατζιμάδης)· ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν τὰς εὐχαριστήσεις εἰς τὴν καλὴν ἐπιμέλειάν σας καὶ τὴν πρόοδον ἀπὸ τὴν ἀξιότητά σας. Μὲ τὴν ἀπελθοῦσαν εἰς τὴν ἐπιστολὴν σᾶς ἐπερίκλειον ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς τῆςΟὐτιδ.Μηχ. (Γ. Γάτζου), καὶ θέλει τῷ γράψω τὰ δέοντα καὶ κολακευτικῶς, δίδοντας ἐλπίδας καὶ βαστώντας τὸ μέρος του, ὁποὺ νὰ μὴ κάμῃ τινὰ κατάχρησιν, καὶ μὲ τὸν σὺν θεῷ ἐρχομόν σας βάζομεν τὰ πράγματα εἰς τάξιν ἀκολουθώντας τὰ ἴδια μέσα μὲ τρόπον πρὸς ἡσυχίαν καὶ αὐτοῦ, δηλ. μὲ γράμμα πρὸς τὸν Ι. Ρίζον, καὶ τότε πείθεται καὶ αὐτὸς καὶ οἱ λοιποί. Λάβετε τὴν ἔσωθι ἀπὸ τὸν Κάριμον (Π. Σέκερην)· βέβαια καὶ αὐτὸς συμπάσχει, καὶ μάλιστα περισσότερον ἀπὸ ὅλους μας, ἀφήνοντάς τον εἰς βαθεῖαν σιωπήν, ὅτι θέλει εὐχαριστηθῆ ἀκολούθως καὶ αὐτός· μὲ τὴν ἐρχομένην πόσταν θέλει τοῦ γράψω πάλιν, ὡσαύτως καὶ διὰ θαλάσσης διὰ ἡσυχίαν του. Ἀπὸ τὸν Λύσιππον (Λεβέντην) ἄλλο γράμμα δὲν ἔχω, καὶ εἰς αὐτὸν θέλω γράψει ἐγκαρδιώνοντάς τον· τώρα εἶναι καλὴ ἐποχὴ διὰ νὰ κερδίσῃ τινάς, ὅτι ὁ Πενθερὸς (Ἀλῆ πασᾶς) τὰ ἔχει στενὰ καὶ ὅ,τι τῷ προβληθῇ δὲν ἤθελεν ἀντιτείνει. Εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸ κοραντὶ εἶναι ἕτοιμον, μόνον στέκει νὰ ὑπάγῃ τινὰς νὰ τὸ παραλάβῃ, καὶ κατὰ τὴν ζήτησιν ἀρκετὸν κέρδος θέλει δώσει. Εἰς τὴν Βλαχίαν ἠμπορεῖ τινας νὰ σπεκουλάρῃ ἀρκετὰ βούτυρα εἰς ὠφελίμους τιμὰς καὶ πέρα εἰς τὸν Παραδούναβιν ὄχι ὀλίγα ἠμπορεῖ νὰ συνάξῃ, φθάνει μόνον ἀπόφασις· περὶ τοῦ Ἰωακεὶμ (Ἀναγνωστοπούλου) δὲν ἔμαθα ἀκόμη ποῦ ἐκαταστάθη· ἀπὸ δὲ τὸν Μαρτάκην (Τσακάλωφ) οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόασις, καὶ μετὰ δύο ἑβδομάδας ἐλπίζω νὰ λάβω ἀπόκρισιν ἀπὸ τὴν εἰς Λιβόρνον σταλθεῖσαν γραφήν του. Ἀπὸ Κισνόβι μὲ γράφουν ὅτι ὁ καλὸς φίλος Ἀνδρόνικος ἔδωσε τὸ κοινὸν

χρέος· ἐλυπήθην μεγάλως, ὅτι ἐχάσαμεν ἕνα καλὸν φίλον.
Ἐδῶ κανένα νέον δὲν ἔχομεν, εἰμὴ τὰ νέα τοῦ Ἀλῆ πασᾶ.
Σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι Ὁ Εὐδοκίδης
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 36

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Θ Εἰς Πετρούπολιν

Ἐν Μόσχᾳ τῇ 13 Μαΐου 1820

Περιπόθητέ μοι κύριε

Εἰς τὰς 10 τούτου σοὶ ἀπεστείλαμεν τὸ ὅλον τοῦ πραγμάτου διὰ μέσου τοῦ κυρίου Ὀβάνδερ, καὶ γραφήν μας διὰ τοῦ κυρίου Πολύζου, ἐλπίζοντες ὅτι ἀμφότερα θέλετε λάβει ἀσφαλῶς· νῦν δὲ ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἀπὸ 17 τοῦ τρέχοντος χαριεστάτην μας ἐπιστολήν σου· ἀνυπομόνως περιμένομεν νὰ μάθωμεν διὰ πρώτης ἐπιστολῆς σου τὸ ὁποίας διαχύσεως πρόξενος γέγονεν ἡ παρὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ εἴδησις εἰς τοὺς γνωστούς· περιμένομεν ὁμοίως καὶ τὰ ἐκ τῶν Κυρίων γράμματα διὰ τοὺς σημαντικωτέρους καὶ ἀναγκαιοτέρους ἀδελφοὺς καὶ τὸ ἐγκύκλιον πρὸς ὅλους γενικῶς.

Νεωτέρας εἰδήσεις ἀπὸ κανένα μέρος δὲν ἔχομεν. Ἡ ὑπόθεσίς μας ἔξω εἰς καλὴν πρόοδον. Ὅταν λάβωσιν ἀπὸ αὐτοῦ μικράν τινα ἐνθουσίασιν, τότε θέλουν ὁδεύσει μὲ γιγαντιαῖα βήματα. Διὸ ἀναγκαιότατα τὰ ἀπὸ τοὺς Κυρίους γράμματα καὶ τὸ ἐγκύκλιον. Τοῖς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς ἄλλα μέρει συναρχηγοῖς θέλει γράψει ὁ Εὐστάθ. (Κομιζόπουλος) τὰ δέοντα, ὅτι ὁ Ξενίδης (Πατζιμάδης) εἰς αὐτοὺς ἄγνωστος. Φρόντισον νὰ εὑρεθῇ κανένας τρόπος διὰ νὰ προσταχθῇ ἡ Οὐτιδανὴ Μάκινα νὰ δώσῃ τὰ γράμματα καὶ τὰ χρήματα, καὶ ἴσως τοῦτο γίνει διὰ μέσου τοῦ κυρίου Ἰακ. Ρίζου, ὅστις διὰ στόματος ἠμπορεῖ νὰ τὸν προστάξῃ καὶ νὰ τὸν ὀνειδίσῃ διὰ τὰ ἄτοπα ἐπιχειρήματά του.

Τὴν περικλεισθεῖσαν τοῦ Καλοῦ ὁμολογίαν ἐλάβαμεν χαίροντες διὰ τὴν πίστιν, φιλογένειαν καὶ τὸν περὶ τῆς φίλης πατρίδος ἔρωτα τοῦ ἀνδρός.

Σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς
Ξ. (Πατζιμάδης)

ΑΡΙΘ. 37

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Λ

Εἰς Πετρούπολιν

Εὐγενέστατε Α. Θ. (Ξάνθε) Τῇ 19 Μαΐου 1820 Βουκουρέστιον

Ὅλα της τὰ γράμματα, ὅσα μοὶ διεύθυνε ἀπὸ 5 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 15 Ἀπριλίου (τὸ ὁποῖον ἐλήφθη χθὲς πολλὰ ἀργὰ) ἔλαβον ἀσφαλῶς, τὰ πρὸς τὸν Α. Ἰωαννίδην (Ἀναγνωστόπουλον) δὲν ἐστάλησαν ἐκτὸς τοῦ πρώτου μόνον, ὁποὺ τὸ ἔλαβε· τὰ ἄλλα μένουν παρὰ τῷ Ἀντωνίῳ Λαρσάκῃ (δηλ. Λεβέντῃ), καθότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ στείλῃ πρὸς τὸν Ἰωαννίδην, ὡς μέλλοντα νὰ διέλθουν διὰ τῆς Ἀουστρίας, καὶ ὡς ἐξηγούμενα μὲ πολλὴν σαφήνειαν. Λέγετε, δὲν σᾶς ἀπεκρίθη ὁ Λαρσάκης· κατὰ πρῶτον ἠσθένει, καὶ δὲν ἀπεκρίθη, πλὴν ἔγραψε ἀπὸ 20 Μαρτίου πρὸς τὸν Α. Ἐλευθεριάδην καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ σᾶς κοινώσῃ τὰ γράμματά του· ἀπορεῖ πῶς ἕως τῆς ὥρας δὲν τὰ εἴδατε· ἂν ἤσουν ἐνταῦθα, δὲν ἤθελες ἀπορεῖ διὰ τὴν ἀποδημίαν τοῦ Α. Ἰωαννίδου. Τόσος ἀναβρασμὸς ἦτον αὐτοῦ, ὥστε ἂν ὁ Λαρσάκης δὲν ἐπρολάμβανε νὰ τὸν διευθύνῃ πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου εὑρίσκεται ἤδη, ἦτον ἑπόμενον νὰ ἀκολουθήσῃ τι ἄτοπον· καὶ τώρα νὰ ἐπιστρέψῃ, ὡς γράφει ὁ Α. Θανασίου (δηλ. ὁ Ξάνθος), εἰς Βησαραβίαν θὰ προξενηθῶσι ταραχαί, ὅθεν ἐγὼ κρίνω νὰ μείνῃ ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται κατὰ τὸ παρόν, ἄχρις οὗ λάβουν τὸ αἴσιον τέλος τὰ ἡμέτερα πράγματα· οἱ πλῆκοι μὲ τὰ γράμματα, ὁποὺ ἔγραψε ἡ Οὐτιδανὴ Μάκινα, εὑρίσκονται παρὰ τῷ Λαρσάκῃ καλῶς φυλαγμένα. Τὰ ἐνταῦθα εἶναι ἥσυχα· μόνος ὁ Κατάλληλος ἐδείχθη σύντροφος, ὡς ἔχων καλὸν καπιτάλι. Εἶναι ὅλοι παραπονεμένοι, χωρὶς λόγον ἴσως, κατὰ τοῦ Ἰωαννίδου καὶ Ἁρμοδίου· ὁ δεύτερος εἶναι καλός, πλὴν εἰς ἄκρον τολμηρὸς εἰς τὰ ἔγγραφά του, καὶ ἤθελε γένει ὠφέλιμον, ἂν ἐκεῖθεν τὸν ἐλέγετε ὅτι ἔμαθον οἱ ἐκεῖ φίλοι τὸ ἀχαλίνωτον θράσος του καὶ ὅτι πρέπει νὰ γένῃ μετριώτερος· μὲ τοῦτο διορθώνεται, διότι κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι καλός· ἔχει ψυχὴν γενναίαν, θάρρος ἑλληνικὸν καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα εἰς τὸν ἄνθρωπον προτερήματα· χωρὶς ὅμως νὰ τὸν δώσητε νὰ καταλάβῃ ὅτι προέρχεται ἀπὸ ἐμέ, διότι ἐγὼ τὸν ἐπέπληξα ἀρκετά.

Ὁ Ἰωαννίδης, ὡς ἔμαθον σήμερον, ἔφθασεν εἰς Πίζαν, ὅθεν γράψετέ τον, πλὴν μὲ πολλὴν προσοχήν, καὶ περικλείσετε τὸ γράμμα πρὸς τὸν διδάσκαλον. Ἐγὼ δὲν τὸν στέλλω κανένα ἀπὸ τὰ γράμματά σας, διότι δὲν τολμῶ διὰ τῆς Ἀουστρίας νὰ τὰ στείλω· μὴ τὸν συμβουλεύετε ὅμως νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτὰ τὰ μέρη, διότι δὲν εἶναι καιρός· σᾶς γράφω ἐγὼ πότε πρέπει νὰ γίνῃ τοῦτο· ὁ ἄρχων ὁποὺ μὲ γράφει εἶναι καλός, τίμιος καὶ ἐνάρετος ἄνθρωπος. Διὰ Φοιβα-

πόλλωνος καὶ Διογενίδους νὰ μὴ στείλῃ, παρακαλῶ, γράμματα. Μὲ ζητεῖτε νὰ σᾶς γράψω τὰ τρέξαντα ἐδῶ· πολλὰ ἔγιναν ἀτοπήματα, τὰ ὁποῖα ἐπρόλαβεν ὁ Λαρσάκης, διατρέχει κατὰ τὸ παρὸν μεγάλη ὑποψία κατὰ Ἰωαννίδου, Θωμαΐδου καί τινων ἄλλων. Τὸν Λαρσάκην ὅμως οὔτε τὸν ὑποθέτουν νὰ ἔχῃ μετοχὴν εἰς τὰ δι' αὐτῶν ἐνεργηθέντα· καὶ τοῦτο καλόν, ἐπειδὴ ἄλλως δὲν ἤθελαν τὸν ὑπακούσει. Τὰ γράμματά σας στείλετέ τα πάντοτε διὰ τοῦ Νικολοπούλου· ὁ Κατάλληλος (Δομνάνδος) σᾶς ἀσπάζεται.

Σᾶς ἀσπάζομαι καὶ μένω
πρόθυμος φίλος καὶ δοῦλος
Α. Λεονάρδος (Λεβέντης)

ΑΡΙΘ. 38

Εἰς Πετρούπολιν

Κύριε

Ἐν Μόσχᾳ τῇ 31 Μαΐου 1820

Τὰς τρεῖς σας ἀπὸ 18, 21 καὶ 25 ἐλάβαμεν, ἐλυπήθημεν διὰ τὸ ζαϊφλήκι σας καὶ ἐχάρημεν ὅτι ἐστάθη ἀπεραστικόν· διὰ τὰ ἐν συμφώνῳ δὲν ἀναφερόμεθα. Ἀπὸ τὸν Κ. (Σέκερην) καὶ Λ. (Λεβέντην) ὑστεροῦμαι γράμματος, δὲν ἔλειψα ὅμως νὰ τοῖς γράψω τὰ δέοντα. Μὴ ξεσυνερίζεσθε τὴν ὑστερινὴν τοῦ Ξ. (Πατζιμάδη), ὅτι αὐτὸς γνωρίζει τὰς ἐκδουλεύσεις σας. Τὸ ἐγκύκλιον μᾶς ἐστείλατε, εἶναι καλόν, ἐρχόμενος ὅμως καὶ σκεπτόμενος, τότε τὸ κοινοποιοῦμεν. Περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἡππίτου δὲν ἐκάμετε καλῶς διὰ νὰ βαρύνετε, ὅτι αὐτὸ ἐπείραξε τὸν Ξενίδην (Πατζιμάδην)· διότι ἤκουσεν πολλὰ παρὰ τοῦ Προθύμου (Μάνθου Ριζάρη)· τὰ ὅσα μᾶς γράφετε περὶ τοῦ Περραιβοῦ, γράφουν καὶ τοῦ Ἀκριβοῦ (Σταυροπούλου) τὰ ἴδια, καὶ ὅτι εἰς Ὀδέσσαν ἦλθεν ἄνθρωπος ζητῶντας τον, αὐτὸς εὑρίσκεται ἐδῶ, προλαβόντως εἶχεν ἀσθενήσει, πλὴν τώρα ἀνέλαβε καὶ ἐβγῆκε σήμερον ἔξω. Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Καλοῦ (Α. Ὑψηλάντου) ἐλπίζω νὰ ἐγκαρδιώσῃ πολλούς, καὶ ἀνάγκη νὰ μείνῃ περισσότερον ἐδῶ. Χρεία διὰ μέσου του νὰ γράψωμεν εἰς πολλοὺς φίλους. Μανθάνω τὸν Α. Τζούνην ἀπὸ Γιάσι καὶ Ἰσμαὴλ νὰ τὸν στέλνουν δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Εὐεργετικὸν (Καποδίστριαν) μὲ πολλὰ γράμματα μαζί του. Χρεία, κύριε, νὰ ἡσυχάσωμεν τοὺς φίλους μὲ κανένα γράμμα, ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν ἠμποροῦν πολλὰ νὰ ἀκολουθήσουν· ἀπὸ τὸν Μαρτάκην (Τσακάλωφ) οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόασις, καὶ ἀπορῶ τῇ ἀληθείᾳ· εἰς τὴν Πίζαν δὲν τὸν ηὗραν καὶ πῶς νὰ μὴ γράψῃ δύο λόγια αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁ φίλος ὅμως λέγει ὅτι ἔστειλε νὰ ἐρωτήσῃ καλῶς, καὶ πλέον νὰ ἰδῶμεν μὲ τὴν ἐρχομένην

πόσταν· καὶ ἀπὸ τὸν Ἰωακεὶμ (Ἀναγνωστόπουλον) δὲν εἶναι εἴδησις ποῦ ἀποκατεστάθη. Ἡμεῖς ὀγλήγορα σὲ ἀναμένομεν ἐδῶ, ὡς μᾶς γράφεις, καὶ δὲν ἠξεύρομεν τὰ διὰ τὸν μισευμόν σας.

Σὲ ἀκριβοασπάζομαι
δοῦλος σας
Ἐλ. Α. (Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 39

Εἰς Πετρούπολιν

Περιπόθητε κύριε ! Τῇ 31 Μαΐου 1820. Μόσκβα

Εἰς τὴν ἀπὸ 25 τοῦ τελειοῦντος γραφήν σου θέλει ἑτοιμάσει τὴν ἀπόκρισιν ὁ Ἐλ. (Κομιζόπουλος)· ἐγὼ δὲ διὰ ταύτης μου σοὶ κάμνω γνωστὸν ὅτι τὴν παρὰ τοῦ Καλοῦ (Ὑψηλάντου) πρὸς ἐμὲ ἐπιστολὴν λαβὼν ἐχάρην μεγάλως, καὶ χαίρων σοὶ γράφω διὰ τὸν μέγιστον πατριωτισμὸν καὶ ἔνθερμον ζῆλον τοῦ ἀνδρός. Εἴθε ἡ φιλτάτη ἡμῶν πατρὶς νὰ εὐημερῇ, καὶ μὲ ἄλλα τοιαῦτα τέκνα της! Δὲν γράφω πρὸς αὐτὸν σήμερον, ἐπειδὴ δὲν εὐκαιρῶ· μὲ τὸν μέλλοντα δὲ ταχυδρόμον θέλω σοὶ περικλείσει καὶ πρὸς τὴν φιλοπατρίαν του γράμμα. Οἱ νέοι Ἕλληνες καὶ μάλιστα οἱ μεταγενέστεροι θέλουσι γνωρίζει εἰς τὸν Καλὸν (Ὑψηλάντην) μεγαλωτάτην, διὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβε φροντίδα, χάριν.

Ὁ Καλὸς (Ὑψηλάντης) μοὶ γράφει ὅτι ὀγλήγορα ἦτο νὰ μισεύσητε δι' ἐδῶ, καὶ ἀπὸ σᾶς θέλω μάθει πῶς ἔλαβε τὴν συναίνεσιν καὶ βοήθειαν τοῦ Προγγέτου, ὅθεν σᾶς περιμένω ἀνυπομόνως.

Ὁ Ἰωάννης Μπουμπούκης ἔγραψε πρὸς τὸν Καλὸν διὰ νὰ σταθῇ εἰς τὸν οἶκον του, ὅταν ἔλθῃ ἐδῶ· αὐτὸ νομίζω θέλει εἶναι εὐχάριστον δι' αὐτόν, ὁ δὲ κύριος Θωμᾶς (Ξάνθος) ἠμπορεῖ, ἂν ἔλθῃ πρότερον, ὡς ὁ Καλὸς γράφει, νὰ κονεύσῃ εἰς τὸν Ἐλευθεριάδην (Κομιζόπουλον), ὅπου ἠμπορεῖ νὰ ἀνταμώνεται συχνὰ μὲ τὸν Ξ. (Πατζιμάδην). Ἀρκετὰ σᾶς ἔγραψα, καὶ πλέον, ἐπειδὴ ὑποπτεύομαι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ γραφή μου δὲν θέλει σᾶς προφθάσει αὐτοῦ, ἄλλην παρ' ἐμοῦ γραφὴν μὴ προσμένετε, ἂν δὲν λάβω εἴδησίν σας ὅτι θέλετε μείνει αὐτοῦ διὰ περισσότερον καιρόν.

Σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς
Ὁ Ξενίδης (Πατζιμάδης)

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Λ Α

ΑΡΙΘ. 40

Εἰς Πετρούπολιν

Εὐγενέστατε κύριε Α.Θ. Τῇ 8 Ἰουνίου 1820. Βουκουρέστι

Ἀπὸ τὴν ἀπὸ 19 τοῦ παρελθόντος μηνὸς προλαβοῦσαν ἐκατάλαβε διὰ πόσους λόγους δὲν ἔκρινα εὔλογον νὰ στείλω τὰ πρὸς τὸν Ἰωαννίδην γράμματα τοῦ Α. Θωμᾶ· τώρα ἔχω ἀνὰ χεῖρας τὸ ἀπὸ 15 Μαΐου ἀδελφικόν της. Ὅσα γράφει ἡ οὐτιδανὴ Μάκινα κατὰ Ἰωαννίδου ψεύδεται. Ψεύδεται ἔτι λέγουσα ὅτι ἔχει ὑπόληψιν καὶ σχέσεις μαζί μου. Ποτὲ δὲν τῷ ἔγραψα, μ' ὅλον ὁποὺ μοὶ ἔγραψε δύο τρία γράμματα· εἶναι ἀμαθέστατος καὶ καλὸν ἦτον νὰ μὴ τὸν ξαναγράψουν οἱ σχετικοὶ τοῦ Εὐεργετικοῦ, διὰ νὰ μὴ λαμβάνῃ τὰ γράμματά των καὶ τὰ μεταχειρίζεται ὡς δείγματα τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ Εὐεργετικοῦ. Ἂν ἦτον δυνατόν· εἶναι προκριττότερον νὰ τὸν κράξουν εἰς Ρωσίαν καὶ νὰ τὸν βαστάξουν ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴν ἀνακατώνῃ ἀμαθεστάτως τὰ πράγματα. Ἔλαβον καὶ τὸ γράμμα τοῦ Καλοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποκρίνομαι σήμερον· μοὶ γράφει ὅμως μὲ συντομίαν χωρὶς νὰ μοὶ εἰπῇ πρὸς ποῖον πρέπει νὰ διευθύνω τὰ πρὸς αὐτὸν γράμματά μου, καὶ μὲ ποῖον ὄνομα καὶ ποῦ. Ἐχάρην εἰς ἄκρον διότι ἔχομεν ἕνα τοιοῦτον καλὸν πατριώτην καὶ διότι ἐστάλησαν πολλοὶ νὰ ἐνεργήσουν πανταχοῦ διὰ τὴν συνδρομὴν τοῦ σχολείου. Ὁ Καινὸς Κομήτης καὶ ὁ Ψευδομάντης ἡσύχασαν, τοὺς ἔχω σχεδὸν περιωρισμένους. Ὁ Ἰωαννίδης μοὶ ἔγραψεν ἀπὸ Πίζαν ὅτι εἶναι πολλὰ εὐχαριστημένος διὰ τὸ ἐκεῖ ταξίδιόν του· κατὰ ἐμὲ δὲν πρέπει κατὰ τὸ παρὸν νὰ ἔλθῃ πρὸς τὰ μέρη μας, οὔτε εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ μὴν ὑπάγῃ· καλὸν νὰ περάσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ρωσίας. Ἴσως ἕως τῆς ὥρας ἐλάβετε γράμματά του. Εἰπὲ τῷ Καλῷ νὰ μὲ ἰδεάζῃ συνεχέστερα ποῦ διατρίβει, διὰ νὰ ἠξεύρω ποῦ νὰ διευθύνω τὰ πρὸς αὐτὸν γράμματά μου. Ταῦτα ἐν συντόμῳ, ἐπειδὴ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ γράψω περισσότερα. Γράψον μοι ὁ Καλὸς ποίου χαρακτῆρος ἀλφαβήτου φέρει· ἴσως Α.Ρ. Εἰμὶ ἐν τοσούτῳ.

Ὁ Ἀδελφὸς

Α. Λεονάρδος (Λεβέντης)

Υ.Γ. Τὰ τοῦ Πενθεροῦ ἕως τώρα δὲν ἀπεφασίσθησαν. Κατὰ τὰς ἰδέας ὅμως ὁποὺ ἔλαβον σήμερον ἄφευκτα θὰ γίνῃ ρῆξις.

ΑΡΙΘ. 41

Εἰς Κίοβον

Κύριε Ξάνθε Ἐν Μόσχᾳ τῇ 27 Ἰουλίου 1820

Εἰς τὰς 24 σᾶς ἔγραψα περικλείοντάς σας καὶ ἓν χαρτάκι μὲ τὰς μάρκας τῶν φίλων· σᾶς ἔλεγον νὰ μὴ ζητηθῇ κατὰ πρῶτον ἡ συνδρομή των καὶ κάθε ἕτερον.

Ἤδη δὲν ἔχω τι νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι ἡ πόστα ἦλθε καὶ ἀπὸ τὸν Ἁρμόδιον (Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν) καὶ Κάριμον (Π. Σέκερην) γραφὴν δὲν ἐλάβαμεν· ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τὸν Λάζαρ. (Λεβέντην), τοῦ ὁποίου ἡ σιωπὴ μᾶς πειράζει, ὅτι ἔπρεπε νὰ μᾶς φανερώσῃ διὰ τὸν Ἀνδρέαν (Ἀριστείδην Παππᾶ) καὶ Περραιβόν, ὁποὺ ἐκεῖ εὑρίσκονταν, τὸν ἀπὸ ἐκεῖ μισευμόν των καὶ τὰς ἐκεῖ ἐνεργείας των πρὸς ὁδηγίαν μας, πλὴν ὄχι ἄλλο.

Σᾶς περικλείω τὴν ἔσωθι ἀντιγραφήν, ὁποὺ τὴν καθολικὴν ἔλαβεν ὁ Ξ. (Πατζιμάδης) ἐπ' ὀνόματι τοῦ 114 (Περραιβοῦ) καὶ τοῦ Ἀνδρέα (Ἀριστείδου), καὶ παρ' αὐτῆς βλέπετε τὸν σκοπόν τους· Ἐδῶ, κύριε, πρέπει νὰ κάμετε μίαν καλὴν σκέψιν, καὶ ἀνταμωνόμενοι μὲ τὸν φίλον νὰ ἠξεύρετε πῶς νὰ φερθῆτε, ὅτι βλέπετε ὅλοι τρέχουν ὡς βροχὴ (ὡς Ἀρχὴ) καὶ καθεὶς βλέπει νὰ οἰκειοποιηθῇ τῶν ἄλλων τοὺς κόπους. Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ἔχουν πιπέρι καὶ ὄχι ὀλίγον (δηλ. ὑποψίας). Τὸ γράμμα, ὅστις τὸ ἔστειλε δέν ἔχει τὸ ὄνομά του, καὶ μ' ὅλον ὅτι γράφει ἀπὸ Βουκουρέστι, ἐπάνω ἦτον ἡ τοῦ Γιασίου βοῦλα τῆς πόστας· εἰς τὸν φίλον ὁποὺ τὸ ἐπερίκλειον γράφουν, ἂν οἱ φίλοι εἶναι μισευμένοι, νὰ τὸ κάψῃ· ὁ φίλος ἔβαλε περιέργειαν καὶ τὸ ἄνοιξε, καὶ δὲν ἔκαμεν ἀχαμνὰ εἰς τοῦτο, ὁ ὑπογράφων εἶχεν ἓν Α.Κ., ὅθεν ἐρχάμενος ὁ φίλος αὐτοῦ, ἠμπορεῖτε νὰ μάθετε τὰ πάντα καὶ δοθῇ εἰς ἡμᾶς σύντομος πληροφορία πρὸς ἡσυχίαν μας. Στοχασθῆτε πόσον ἀδιαφορεῖ ὁ κύριος Λύσ. (Λεβέντης) εἰς τὰ ἰντερέσα του, καὶ πλέον ὄχι ἄλλο. Ὁ Θωμαΐδης (ὁ Ξάνθος) εἶναι καλὸν νὰ ὑπάγῃ μαζὶ μὲ τὸν Ρ. (Ὑψηλάντην) εἰς Ὀδησσόν· ἠμποροῦσε μεγάλως νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὰς ἀγοράς του.

Περὶ Ἀλῆ πασᾶ κανένα νέον δὲν ἔχομεν.

Σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω.

Α.Ε. (Κομιζόπουλος)

Ὁ Ξ. (Πατζιμάδης) σὲ ἀσπάζεται προσκυνῶν μὲ ὅλον τὸ σέβας τὸν Ρ. (Α. Ὑψηλάντην).

ΑΡΙΘ. 42

Ἀδελφὲ ἀγαπητὲ κύριε Ἐμμανουὴλ Ξάνθε

Σοὶ εὔχομαι κατὰ πρῶτον καλὸν κατευόδιον καὶ πάλιν εὐτυχίαν καὶ ἔκβασιν εἰς τὰ ἐπιχειρήματά σου. Φθάνοντας σὺν θεῷ εἰς Κισνόβιον θέλεις ἐγχειρίσει τὰ διὰ σὲ συστατικὰ γράμματά μου εἰς τὸν Γαμβρόν μου διὰ νὰ σὲ ὑπερασπισθῇ, καὶ νὰ σοὶ δώσῃ τὸ πασαπόρτι σου. Φθάνων εἰς Ἰσμαὴλ ἐγχείρισον τὸ συστατικὸν διὰ σὲ γράμμα μου πρὸς τοὺς δύο γνωστοὺς φίλους, καὶ εἰπὲ τόσον εἰς αὐ-

τούς, ὅσον καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς, ὅσα διὰ ζώσης φωνῆς παρηγγέλθης, καὶ πρὸ πάντων νὰ εἶναι πρόθυμοι καὶ μυστικοὶ κατὰ πάντα. Ἀφοῦ δὲ ἡσυχάσῃς ὄχι περισσότερον ἀπὸ πέντε ἡμέρας μόνον εἰς φαμιλίαν σου, νὰ κινήσῃς διὰ Βουκουρέστιον. Ἀπερνώντας δὲ εἰς Γαλάτσιον ἐγχείρισον τὰ συστατικὰ ὁποὺ σοὶ ἔδωσα εἰς τοὺς ἐκεῖ δύο ἀδελφούς, εἰς τοὺς ὁποίους λέγεις, πρὸς ἡσυχίαν των, ὅσα σοὶ ἐπαρήγγειλα διὰ ζώσης φωνῆς, καθὼς καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους ἀδελφούς.

Φθάνων σὺν θεῷ εἰς Βουκουρέστιον ἐγχείρισον τὰ ἐγχειρισθέντα σοι γράμματα εἰς τοὺς γνωστοὺς φίλους, καὶ ἀφοῦ συνομιλήσῃς καὶ εἰπῇς, συσκεπτόμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν Α. Λυσίππου, Καταλλήλου (Δομνάνδου), καπ. Γ. Ὀλυμπίου καὶ Σάββα Φωκιανοῦ, πάντα ὅσα παρηγγέλθης καὶ σοὶ εἶπα. Ὅταν ἰδῇς τὰ πάντα νὰ ἑτοιμασθῶσι νὰ ἔμβωσιν εἰς πρᾶξιν, τότε δίδεις εἰς τοὺς γνωστοὺς φίλους ὅσα μετρητά, ἐξ ὧν θέλουν σοὶ ἔμβει ἀκολούθως καὶ συνάξεις ἀπὸ τὰ ἀνοιχθέντα σοι κρέτιτα· καὶ κρίνεις ὅ,τι εἶναι ἀνάγκη πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐπιχειρημάτων των· καὶ τελειωθέντων πάντων αὐτῶν μὲ κάθε ἀκρίβειαν, προσοχήν, ταχύτητα καὶ φρόνησιν, ἀναχώρησον ἐκεῖθεν, ἐλθὲ καὶ πάλιν εἰς Βασσαραβίαν, ὅπου θέλεις εὑρεῖ ἄλλας διαταγάς μου. Περιττὸν κρίνω νὰ σοὶ εἰπῶ ὅτι πρέπει περὶ πάντων νὰ μὲ εἰδοποιῇς κατὰ καιρόν, διευθύνων τὰ πρὸς ἐμὲ γράμματά σου εἰς τὸν γνωστόν σοι φίλον μου. Σοὶ παραγγέλλω πρὸς τούτοις, ἢ τώρα πηγαίνοντας εἰς Ἰσμαὴλ ἢ ἐπιστρέφων, νὰ ἀγοράσῃς, ὡς σοὶ εἶπα, ἕνα καλὸν καράβιον διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἑταιρίας καὶ ἑτοιμάζῃς αὐτὸ ἐπιτήδειον διὰ νὰ ταξιδεύῃ. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ ἀξιότης σου, ἡ φρόνησίς σου καὶ ὁ ζῆλος σου διὰ τὸ κοινὸν καλὸν δὲν θέλει σὲ ἀφήσει νὰ παραμελήσῃς οὐδὲν ἀφ' ὅσα παρηγγέλθης, ἀλλ' ὅτι θέλεις φερθῇ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν μὲ τὴν ἰδίαν ἐπιτηδειότητα καὶ φρόνησιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἕως τῆς παρούσης ὥρας ἐφέρθης, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν ἔγινες ἄξιος τῆς προσοχῆς καὶ ἀγάπης, τόσον τῶν Κυρίων, καθὼς καὶ ἰδικῆς μου ἰδιαιτέρως. Ὑγίαινε, φίλε μου, ἡ εὐχὴ τῆς Πατρίδος καὶ ἡ ἐδική μου νὰ σὲ ἐνδυναμώνῃ καὶ νὰ σὲ κατευοδοῖ πάντοτε εἰς τὰ καλά.

Ἐν Κιόβῳ τῇ 30 Ἰουλίου 1820
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 43

Εἰς Κίοβον

Περιπόθητέ μοι κύριε — Τῇ 31 Ἰουλίου 1820. Μόσχα

Εἰς τὰς 27 τοῦ παρόντος ἐστάλθη ἡ ὑστερινή μου· ἀπὸ Πετρού-

πολιν κάποιος Ι.Π. ἦλθεν ἐδῶ, μὲ τὸν ἐσύστησε φίλος μου, τοῦ ὁποίου ἔλαβα τὴν γνωριμίαν, εἶναι καλὸς ἀνήρ, ὄχι ὅμως καὶ χωρὶς φαντασίαν, ὁποσοῦν ὅμως μετριωτέραν καὶ σκεπτικωτέραν. Αὐτὸς θέλει ἀναμένει ἐδῶ ἕως δύο ἑβδομάδας· προσμένει χρήματα, καὶ ἔπειτα ἀναχωρεῖ. Ὁ Ἀγαπητὸς μοὶ γράφει ὅτι εἶναι σεκρητάριος τοῦ κονσόλου τῆς Π. δὲν ἔλαβα καιρὸν εἰσέτι νὰ ὁμιλήσω μαζί του πλέον ἐκταταμένα· ὁ ἄνδρας ὅμως φαίνεται καλός· μᾶς λέγει τὰς συγχύσεις ὅπου ἠκολούθησαν εἰς τὸν Μωρέαν, καὶ ὅτι δόξα τῷ Κυρίῳ πάλιν ἐταπεινώθησαν, καὶ ὡς φαίνεται τὰ γραφόμενα τοῦ Ν. νὰ ἔχουν τὸν τόπον τους, καὶ στοχασθῆτε πόση προσοχὴ πρέπει εἰς τὰ πάντα. Αὐτὸς ἀνταμώθη μὲ τὸν Εὐεργετικόν, καὶ τώρα ἔχει σκοπὸν νὰ ἀνταμώσῃ τὸν Καλόν. Ἐγὼ πάντα θέλω τὸν περιποιοῦμαι ἐν ὅσῳ εἶναι ἐδῶ, καὶ ἐλπίζω νὰ γνωρίσω τὸν σκοπόν του· αὐτὸς ἔχει ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀδελφὸν τοῦ Γ.Δ. Ἔχει δοσμένα ἐκεῖ γρόσ. 5000 καὶ ἐπέκεινα, καὶ γράφει εἰς τὸν ἐν Ὀδέσσῃ μεγαλύτερον ἀδελφόν του νὰ τὸν γνωρίσῃ δι' αὐτὰ καὶ νὰ τὸν δώσῃ καὶ ἔτι ἄλλα τόσα, ἂν τῷ χρειασθῶσιν· ὁ Ξενίδης εἶναι καταπνιγμένος εἰς τὰς ὑποθέσεις, καὶ μόνος ἐγὼ πρέπει νὰ τρέχω· περισσότερον δὲν σὲ λέγω· σὲ ἀσπάζομαι.

Προσφέρετε τοὺς προσκυνισμούς μου πρὸς τὸν Καλόν, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν κ. Ἱππίτην.

ὁ Εὐδοκίδης
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 44

Εἰς Κίοβον

Περιπόθητε κύριε — Τῇ 10 Αὐγούστου 1820. Μόσχα

Εἰς τὰς 31 τοῦ ἀπελθόντος ἐστάλθη ἡ ὑστερινή μου. Εἰς ἄκραν ἀπορίαν εὑρισκόμεθα ὑστερημένοι ὄντες τιμίαν σας, ἔχομεν ὅμως εἴδησιν διὰ τὸ ἕως Νίζναν εὐόδιόν σας, ἦτον ὅμως καιρὸς καὶ νὰ μᾶς γράψητε· ἂς εἶναι ὑγιής, καὶ δὲν πειράζει. Λάβε τὴν ἔσωθι, τὴν ὁποίαν οὕτως μοὶ ἔδωσεν ὁ Ξενίδης· ἀπὸ τὸν Κάριμον (Π. Σέκερην) καὶ Ἁρμόδιον (Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν) ὑστεροῦμαι γράμματα καὶ μὲ αὐτὴν τὴν πόσταν, καὶ ἀπορῶ τὸ αἴτιον· δὲν ἠξεύρω ἂν ἡ παροῦσα μου σᾶς προφθάσῃ αὐτοῦ· ὁ Περραιβὸς ἔφθασεν εἰς τὸ Σκουλένι, καὶ ἦτον νὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὴν καραντίνα· γράφει τοῦ Α. νὰ τὸν προσμένῃ ἐκεῖ· ἔχει χρείαν νὰ τὸν ὁμιλήσῃ· ὁ δὲ Ι.Ν. μισεύει σήμερον μέσον αὐτοῦ διὰ Ὀδησσόν, παρὰ τοῦ ἰδίου θέλετε μάθει ὅσα ἠκολούθησαν εἰς τὴν πατρίδα του, ὥστε ἔγιναν φανερὰ εἰς τὸν Ἀπαθῆ (Σουλτάνον). Τὸ ὅμοιον γράφει καὶ ὁ Α., καὶ ἂν ἤξευρα ὅτι

σᾶς ἐπρόφθανεν αὐτοῦ, σᾶς ἔστελλα τὸ γράμμα του. Ὁ Ἠλιάδης (Ἀθανάσιος Σέκερης) μὲ γράφει ὅτι ἄφευκτα πρέπει νὰ ὑπάγητε ἐκεῖ μὲ τὸν Καλόν· ὁ Ξενίδης ὑγιαίνει καὶ σᾶς ἀσπάζεται, δὲν σᾶς γράφει ἀναμένων γραφήν σας· σᾶς ἀσπάζομαι.

ὁ Εὐδοκίδης
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 45

Ὀδησσὸς τῇ 10 Αὐγούστου 1820

Φίλε ἀγαπητὲ

Ἰδοὺ σοὶ περικλείω τὰ γράμματα τοῦ κυρίου Περραιβοῦ. Ὁ Σταμάτης Κουμπάρης σοὶ ἐμβάζει τὰς 500 λίρας στερλίνας, πεντακοσίας κατὰ τὴν διαταγήν σου. Τὸ δὲ ἄλλο κρέδιτον θέλω σπεύσει νὰ σοὶ σταλῇ τὸ ὀγληγορώτερον εἰς Βουκουρέστιον. Ἐδῶ ἐλπίζω νὰ κατορθώσω τὰ σκοπούμενα, καὶ πάλιν θέλω σοὶ γράψει. Ὅταν ἔμβουν σύν θεῷ εἰς τάξιν αἱ εἰς Βουκουρέστι ὑποθέσεις μας, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προσμένουν οἱ πράττοντες τὴν προσταγήν μου νὰ κινηθοῦν.

Ὑγίαινε, ἀδελφὲ ἀγαπητέ, καὶ σπεῦσον ὅπου εἶναι ἀνάγκη.

Ὅλος πρόθυμος ἀδελφὸς
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Τῷ κυρίῳ Ἐμμανουὴλ Ξάνθῳ. Εἰς Ἰσμαὴλ

ΑΡΙΘ. 46

Διὰ Ἰσμαὴλ

Περιπόθητε κύριε — Ἐν Ὀδησσῷ τῇ 14 Αὐγούστου 1820

Καὶ πρότερον μὲ ἄλλην μου σᾶς ἔλεγον τὰ κατ᾽ ἐκείνου, νῦν δὲ μὴν ἔχων καιρὸν καὶ ἄξιον σημειώσεως δὲν ἐκτείνομαι. Ὁ Καλὸς ὡμίλησεν ἀρκετῶς τῶν ἐδῶ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζω νὰ ἑτοιμασθοῦν. Ὁ Περραιβὸς ἦλθεν ἐδῶ καὶ ἀναχωρεῖ δι᾽ ὀπίσω· σὲ ἀσπάζομαι δὲ γλυκύτατα καὶ μένω μὲ ἀνησυχίαν νὰ μάθω τὰ περὶ τῆς ἀναρρώσεώς σου, ὁποὺ ἔμαθον παρὰ τοῦ κοινοῦ φίλου Ἡππίτου ὅτι ἀσθενήσατε ὀλίγον, καὶ ἄμποτε νὰ σᾶς εἶναι πρὶν σήμερον περαστικόν.

Ἀπὸ τὸν Ἁρμόδιον ἔλαβα γράμμα ἀπὸ 17 παύσαντος, ὅστις, πρὸς τοῖς ἄλλοις, μοὶ προσθέτει: «Τὰ ὑμέτερα εὖ ἔχουσι καὶ κατὰ ροῦν φέρονται»· μ᾽ ὅλον τοῦτο ὁ Ἁρμόδιος καὶ Κάριμος κάθε στιγμὴν εὑρίσκονται εἰς κίνδυνον νὰ γένωσι θῦμα τῶν τυράννων· δὲν ἀπελπίζονται ὅμως, ἀλλὰ φέρονται γενναίως καὶ μ᾽ ὅλην τὴν δυνατὴν προσοχήν, καὶ ἄν τι ἀπευκταῖον συμβῇ εἰς αὐτούς, ἐκπληρώνουν

τὸ πρὸς τὴν ἱερὰν πατρίδα χρέος των καὶ γίνονται παράδειγμα τῶν λοιπῶν.

ὁ Ἠλίας
(Ἀθανάσιος Σέκερης)

ΑΡΙΘ. 47

Εἰς Ἰσμαὴλ

Ἐντιμότατε κ. Ἐμμ. Ξάνθε Ἀπὸ Νίζναν τῇ 17 Αὐγούστου 1820

Τὴν τιμίαν σας δοσμένην ἀπὸ 28 Ἰουλίου ἐν καιρῷ ἔλαβον ὁμοῦ μὲ τὰ 500 ρούβλια ὁποὺ μοὶ ἐστείλετε, ἐχάρην ἐξ αὐτῆς διὰ τὴν καλήν σας ὑγείαν, καὶ διὰ τὴν συνομιλίαν, ὁποὺ μὲ τὸ γνωστὸν ὑποκείμενον εἰς Κίοβον περὶ ἐμοῦ εἴχατε. Ἐγὼ καὶ μὲ ἄλλο γράμμα μου διὰ Κίοβον (τὸ ὁποῖον δὲν ἠξεύρω ἂν ἐλάβατε ἢ ὄχι) σᾶς ἔγραφα ὅτι ἀπερνώντας ἀπὸ ἐδῶ ὁ κόντε Καποδίστριας, προσωπικῶς τὸν ἐπαρακάλεσα νὰ μοῦ δώσῃ ἄδειαν νὰ ἔλθω εἰς Κίοβον, ὅστις μὲ εἶπε νὰ παρακαλέσω τὸν ἐδῶ πολιτάρχην διὰ νὰ ἀναφέρῃ τὸν βοένοη γουβερνάτορα περὶ τούτου, ὡς τὸ ἠκολούθησα, καὶ εἰς ἀπόκρισιν μὲ εἶπεν ὁ πολιτάρχης ὅτι ἀνέφερε, καὶ τὸν εἶπεν ὁ ρηθεὶς βοένοης γουβερνάτορας ὅτι ἔγραψε τοῦ μινίστρου περὶ τούτου, δηλ. διὰ τὴν ἄδειαν· αὐτὸ ὅμως πρέπει νὰ πηγαίνῃ εἰς μάκρος. Προσπαθήσατε καὶ ἡ αὐθεντία σας ἀπὸ αὐτοῦ, ἴσως κάμετε κανένα τρόπον, ὡς καὶ ἐγὼ πάλιν θέλω γράψει πρὸς τὴν αὐτοκρατόρισσαν παρακαλώντας την διὰ νὰ μοῦ δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ μισεύσω διὰ τὴν φαμιλίαν μου, ὁποὺ εὑρίσκεται εἰς Κισνόβι. Σᾶς παρακαλῶ, κὺρ Ξάνθε, νὰ κάμετε τὸν τρόπον νὰ μοῦ στείλετε ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸ γνωστὸν ὑποκείμενον ρακομανταριστικὸν πρὸς τὸν ποστέλνικον τοῦ Γιασίου, ρακομαντάροντάς με ὅτι εἶμαι ἐδικός του ἄνθρωπος, ὅπου χρείας τυχούσης νὰ μοῦ εὑρίσκεται· ἀπερνώντας ἀπὸ Κισνόβι εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀνταμώσατε τὴν φαμιλίαν μου, καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ γράψητε περὶ τούτου καὶ ἂν προσπαθοῦν καὶ αὐτοὶ διὰ τὴν ἄδειάν μου.

Ὁ πατὴρ Γρηγόριος εἰς τὰς 14 τούτου ἦλθεν εἰς τὰ ἐδῶ ὑγιής, τὸ γράμμα, ὁποὺ πρὸς αὐτὸν ἀφήσατε, τὸ ἐδιάβασε παρόντος μου, σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ρακομαντάτζιαν μὲ ἐκάμετε πρὸς αὐτόν. Ἡ παροῦσα μου σᾶς ἔρχεται μέσον τοῦ ρηθέντος, διὰ τοῦ ὁποίου μὲ κάμετε καὶ τὴν ἀπόκρισιν. Περισσότερόν τι πρὸς ἔκτασιν δὲν ἔχω, εἰμὴ σᾶς ἐπεύχομαι καλὰς καὶ εὐτυχεῖς ἐκβάσεις εἰς τὰ ἐπιχειρήματά σας· καὶ ἀδελφικοπροσκυνώντας σας μένω εἰς τοὺς ὁρισμούς σας πρόθυμος.

Στέφανος Ζίφκοβιτς

ΣΗΜ. : Οὗτος ἦν εἷς τῶν σημαντικῶν Σέρβων, ὅστις συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν κατὰ τῶν Τούρκων ἐπανάστασιν μετὰ τοῦ Καραγεώργη. Αὐτὸς τότε ἐστάλη παρὰ τῶν Σέρβων ὡς πρέσβυς εἰς Βουκουρέστιον μυστικῶς πρὸς τὸν τότε ἡγεμονεύοντα Κωνσταντῖνον Ὑψηλάντην, πατέρα τοῦ ἀτυχοῦς Ἀλεξάνδρου, ἀρχηγοῦ τῆς πολιτικῆς μας μεταβολῆς, διὰ νὰ ζητήσῃ βοηθήματα, καὶ λαβὼν πολλὰ εἰς χρήματα καὶ ἐφόδια, ἐπέστρεψε διαπρέπων καὶ ἀγωνιζόμενος εἰς τὴν πατρίδα του μέχρι τῶν 1812. Μετὰ τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ εἰρήνην κατέφυγεν οἰκογενειακῶς μετὰ τοῦ Καραγεώργη καὶ ἄλλων σημαντικῶν Σέρβων εἰς τὴν Ρωσίαν· μὲ αὐτὸν ὁ Ξάνθος, ἐπιστρέφων ἀπὸ Πετρούπολιν, συνομιλήσας πολλὰ εἰς Νίζναν, ἐσυμφώνησε νὰ συνεργήσῃ, ὥστε νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Σερβίαν καὶ νὰ ἐνεργήσῃ, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, συμμαχίαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Κακόζηλοί τινες ραδιοῦργοι καὶ αἰσχροὶ ἐμπόδισαν ταύτην τὴν ὠφέλιμον περίστασιν, ὡς καὶ ἄλλας πολλάς.

ΑΡΙΘ. 48

Εἰς Βουκουρέστι

Τῷ κυρίῳ Ἐμμ. Ξάνθῳ — Ὀδησσὸς τῇ 26 Αὐγούστου 1820

Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου κ. Περραιβὸς θέλει σοὶ εἰπεῖ τὸ πῶς διατρέχουσιν αἱ ὑποθέσεις ἐδῶ· ὁ ρηθεὶς ἔρχεται εἰς Βουκουρέστι καὶ ἐκεῖθεν ἀπέρχεται εἰς Γαλάτσι. Ἀναγκαῖον πολλὰ νὰ δοθῶσι τῷ Περραιβῷ, ὅσα χρήματα εἶναι δυνατόν. Λοιπόν, κάμε, ὅ,τι ἠξεύρεις διὰ νὰ τὸ κατορθώσῃς, ἐγὼ δὲν ἔχω ἐλπίδας παρὰ εἰς τὰ δάνεια ὁποὺ πάσχω νὰ εὕρω. Ὅλοι οἱ ἐδῶ ἔμποροι εἶναι τζιγγενέδες, μ' ὅλον ὁποὺ ἠμποροῦσαν νὰ συνεισφέρουν πεντακοσίας χιλιάδας 500.000, ἐὰν εἶχαν φρονήματα. Τὸ καλὸν θὰ γίνῃ καὶ ἄνευ αὐτῶν, πλὴν χρειάζεται γενναιότης, καὶ ἐλπίζω πολλὰ ἀπὸ σὲ ἠγαπητέ μου φίλε. Πάσχισε λοιπὸν μὲ ὅλα σου τὰ δυνατά, καὶ ὁ θεὸς θὰ φέρῃ τὰ πάντα κατὰ ροῦν.

Ὁ Περραιβὸς ἔλαβε τὸν βαθμὸν ἀρχηγὸς τῶν ἀφιερωμένων. Ὁ Σερβίας ἀπέρασεν ἀπὸ ἐδῶ καὶ εἶναι προθυμότατος. Ἔλαβον ἀπὸ Μόσχαν ἀρκετὰ γράμματα εἰς ὄνομά σου, πλὴν δὲν γράφουν κανένα σημαντικόν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν σοὶ τὰ στέλλω.

Σὲ ἀσπάζομαι, ἀδελφὲ καὶ φίλε μου ἀγαπητέ, καὶ ἐπεύχομαί σοι ὅλα τὰ καλά.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 49

Εἰς Ρένι

Περισπούδαστέ μοι κ. Ξάνθε — Ἐν Γαλάτσι τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1820

Σήμερον εἰς τὰς 2 ὥρας τῆς ἡμέρας ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν σας. Ἐχάρην ὑπερβαλόντως διὰ τὴν ἀγαθήν μοι ὑγείαν σας, πρὸ πάντων

δὲ τὸ αἴσιον κατευόδιόν σας εἰς τὰ αὐτόσε. Αὔριον λοιπὸν ἐξ ἀποφάσεως ἔρχομαι εἰς τὸν Προῦτον, κατὰ τὴν προσταγήν σας, καὶ ἂς ὁρίσῃ καὶ ἡ εὐγενία σας ἐκεῖ διὰ νὰ συνταξιδεύσωμεν.

Ἤθελον νὰ σᾶς γράψω μερικὰ περίεργα διὰ τὸν ἀκριβὸν φίλον σας Σφαέλον (α) διὰ νὰ γελάσετε· ἐπειδὴ λοιπὸν αὔριον ἀνταμωνόμεθα, τὰ ἀφήνω, διὰ νὰ ἔχωμεν εἰς τὸν δρόμον πῶς νὰ διασκεδάζωμεν.

Σᾶς προσκυνῶ
Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 50

Σεβαστέ μοι κύριε — Ἐν Μόσχᾳ τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1820

Τὸ ἀπὸ Κίοβον γράμμα σας ἔλαβον καὶ ἐχάρην τὴν ὑγείαν σας· μοὶ κακοφαίνεται, ὅτι δὲν ἐλάβατε τὰ ὑστερινὰ γράμματά μου, ἐλπίζω ὅμως νὰ ἀφήσατε λόγον ποῦ νὰ σᾶς τὰ διευθύνωσιν, εἰς τὰ ὁποῖα σᾶς ἐπερίκλειον ἀντιγραφὴν γράμματος σταλμένον ἀπὸ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀνδρέα (Ἀριστείδην) καὶ εἰς τὸν 114 (Περραιβόν), οἵτινες ἔλεγον τὰς διαφόρους προβλέψεις εἰς τὰ παραδούναβα, Μακεδονίαν καὶ Ρούμελην. Ὁ Καλὸς εἶχε φθάσει, ὅμως γραφήν του δὲν εἴχαμεν, καὶ ἐλπίζομεν νὰ λάβωμεν μὲ τὴν προσδοκουμένην. Κατὰ τὸ γράφειν τοῦ Ἠλιάδου (Ἀθανασ. Σέκερη) ἦτον ἐλπὶς καλῶν πραγμάτων ἀπὸ τὸν Κ. καὶ Μ. (Π. Σέκερην καὶ Γρ. Δικαῖον Φλέσαν), ἄλλο κανένα γράμμα δὲν ἐλάβαμεν, καὶ εὑρίσκομαι εἰς ἀπορίαν διὰ τὴν σιωπήν των. Ἄμποτε καὶ αὐτοῦ νὰ εὐδοκιμήσητε εἰς τὰς ἐργασίας σας. Ἐγὼ ἐλπίζω ἄφευκτα αὐτὸν τὸν μῆνα νὰ μισεύσω μαζὶ μὲ τὸν Πρόθυμον (Μάνθον Ριζάρην), καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ λάβω γραφήν σας εἰς Κισνόβι· ἠμπορεῖτε νὰ τὴν στείλετε εἰς τὸν πατέρα τοῦ Βασιλειάδη (Τσακάλωφ) καὶ νὰ μοῦ γράφετε ποῦ θέλει εἶσθε, ὅτι ἐπιθυμοῦσα πολλὰ νὰ σᾶς ἐνταμώσω. Σᾶς ἀδελφικοπροσκυνῶ.

Εὐδοκίδης
(Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 51

Εἰς Βουκουρέστι

Τῷ κυρίῳ Ἐμμ. Ξάνθῳ — Ὀδησσὸς τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1820

Ἔλαβον τὰ ἀπὸ 19 καὶ 28 τοῦ παρελθόντος γράμματά σου καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτοῖς· πολλὰ ὅμως ἀπόρησα διὰ τὴν ἀργοπορίαν σου καὶ

(α) Ἀστειεύεται

πολλὰ μοὶ ἐκακοφάνη, ὁποὺ ἐναντίον τῶν ὑποσχέσεών σου ἔκαμες τόσον καιρὸν διὰ νὰ κινήσῃς. Μὲ τὴν συνειθισμένην μου εἰλικρίνειαν σὲ λέγω, ἀδελφέ, ὅτι μὲ τοιαύτην βραδύτητα τινὰς νὰ κατορθώσῃ τίποτε δὲν ἠμπορεῖ καὶ μόνη ἡ σωτηρία μας εἶναι ἡ ταχύτης. Ἀπὸ τὰς 5 Αὐγούστου, ὁποὺ ἐχωρίσθημεν, ἕως εἰς τὰς 28, ὁποὺ ἔμελλες νὰ κινήσῃς ἀπὸ Ἰσμαήλ, ἔχασες 23 ἡμέρας· ἐὰν πᾶς ὅλο ἔτσι, τὸ προκόψαμεν. Διὰ τοῦτο σὲ παρακαλῶ, ἀδελφέ, ἅμα ὁποὺ λάβῃς τὸ παρόν μου, νὰ τελειώσῃς τὸ ὀγληγορώτερον ὅλες τὲς δουλιὲς καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς Γαλάτσι, ὅπου ἀφεύκτως νὰ εὑρεθῇς πρὸς τὰς 25 τοῦ τρέχοντος. Ἐγὼ ἀπέρχομαι διὰ Κισνόβιον μετὰ ἓξ ἡμέρας· ἄρχισαν νὰ ὁμιλοῦν πολλὰ καὶ δὲν εἶναι καλόν, χρειάζεται βία, εἰδεμὴ ὅλα πηγαίνουν εἰς τὸν διάβολον. Τὸ κρέδιτον ἀπὸ ἐδῶ εἶναι ἀδύνατον νὰ σοὶ τὸ ἀνοίξω. Ὁ 114 θέλει σὲ βοηθήσει καταπείθοντας τοὺς ἐν Βουκουρεστίῳ νὰ ἀκολουθήσουν τὰς διαταγάς μου. Ἂν θελήσουν καλά, εἰδεμὴ πάλιν ὁ θεὸς ἔχει, καὶ μόνοι μας ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμέν τι καλόν· οὔτε ἠμπορῶ οὔτε θέλω νὰ σοὶ γράψω περισσότερον· ἄκουσον τὰς παραγγελίας μου καὶ σπεῦσον. Ταῦτα καὶ ἀσπαζόμενός σε ἐκ ψυχῆς μένω.

Ὁ ἀδελφὸς καὶ φίλος σου πρόθυμος
Α.Ρ. (Ἀλέξ. Ὑψηλάντης)

ΑΡΙΘ. 52

Εἰς Βουκουρέστι

Περιπόθητε κ. Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1820 ἀπὸ Ἰσμαὴλ

Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἔλαβον τὸ περίκλειστον σταλὲν μοι ἐξ ἐπίτηδες, καὶ ἰδοὺ πάλιν διὰ τοῦ ἐν Γαλατσίῳ φίλου σᾶς τὸ στέλλω. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ ἀποκριθῆτε τὴν λαβήν του τὸ γληγορώτερον διὰ νὰ καθησυχάσω καὶ ἐγὼ τὸν ἐξαποστείλαντα τοῦτο φίλον.

Σᾶς ἀσπάζομαι εἰλικρινῶς καὶ μένω. Ὁ φίλος σας καὶ δοῦλος
Δημήτριος Καλαματιανὸς

ΑΡΙΘ. 53

Εἰς Ἰσμαὴλ

Κε Ἐμμ. Ξάνθε Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1820

Ἀπὸ Βουκουρέστι τὸ ἀπὸ 21 παύσαντος γράμμα σου εἰς τὰς 29 ἔλαβον· χαίρων τὴν καλήν σου ὑγείαν, σοῦ φανερώνω ὅτι τὰ συντροφευμένα σας γράμματα ἀπὸ τὸν Καλὸν (Ὑψηλάντην) ἐλάβαμεν καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐβάλαμεν τὸ ἔργον εἰς πρᾶξιν, τὸ ὁποῖον γνώ-

μη τινὸς τῶν ἐμπόρων τὸ ἐσταμάτησεν, ὅθεν εἰδοποίησον τὸν Καλὸν διὰ νὰ τοὺς ἐγκαρδιώσῃ, καὶ ὅ,τι γενῇ, ἐν καιρῷ θέλει σᾶς εἰδοποιήσωμεν. Περὶ δὲ τοῦ Ἁρμοδίου δὲν ἔπρεπε νὰ πιστεύσητε ὅσα ἠκούσατε, κατὰ τὴν παροιμίαν πᾶσα ἀκοὴ σφαλερά. Ἐγὼ ὡς τόσον δὲν ἔχω διδόμενα νὰ τὸν κατακρίνω, μᾶλλον τὸν ἐπαινῶ, διότι ἐδιόρθωσε πολλὰς καταχρήσεις· ἂν δὲ καὶ αὐτὸς κατηγορηθῇ ἀπὸ ἄλλους, ἂς ἀπολογηθῇ, τώρα ὁποὺ ἐλπίζω νὰ εἶναι πλησιασμένος εἰς τὸν κύριον Καλόν, ὁ μισευμὸς τοῦ ὁποίου ἐδόθεν δι' ἐκεῖ ἦτον διαταγὴ τοῦ Καλοῦ.

Παραπονεῖσθε ὅτι δὲν σᾶς γράφω δι' ὁδηγίαν σας, ἂς εἴπω ὅτι ἔχετε δίκαιον, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρετε ὅτι, διὰ νὰ ἀποφύγω καὶ ἐγὼ τόσους πειρασμοὺς ὁποὺ μοῦ ἐσυνέβησαν, ἐχρειάζετο νὰ κάμω κατάπαυσιν καὶ κατὰ τὰς ἰδίας διαταγὰς τῆς τιμιότητός σου. Ὡς τόσον τὰ ἐδῶθεν καὶ κάτω πράγματα φαίνονται καλῶς διατεθειμένα, δὲν ἔλειψαν ὅμως καὶ αἱ καταχρήσεις· τοιαῦτα σπουδαῖα πράγματα δὲν ἐξηγοῦνται διὰ τῆς γραφῆς. Ὁ Περραιβὸς ἀκόμη δὲν ἐφάνη ἐδῶ. Ὁ Πενθερὸς (Ἀλῆ πασᾶς) ἀντιστέκεται γενναίως, δὲν ἦτον ἀχαμνὴ αὐτὴ ἡ σκηνή, νὰ ἐσυντροφεύετο μὲ γνώμας καὶ ἔργα τῶν Κυρίων, καὶ ἀναμφιβόλως ἠθέλαμεν ὠφεληθῆ μεγάλως, ὅταν ἡ Ἀθηνᾶ συντροφεύῃ τὸν Ἄρην.

Ὑγίαινε
Ὁ σὸς Καλόβουλος
(Παναγ. Σέκερης)

ΑΡΙΘ. 54

Εἰς Γαλάτσι

Περιπόθητε κ. Ἐμμ. Ξάνθε — Ἐν Ἰσμαὴλ τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1820

Γραφὴν ἄλλην δὲν ἔχω, εἰμὴ μόνον ἐκείνην ὁποὺ ἀπὸ Γαλάτσι μοὶ ἐστείλατε· ἕνεκα τούτου συμπεραίνω τὸν ἐρχομό σας ὀγλήγορα. Ἠμπορεῖτε ἀπὸ Γαλάτσι κατ' εὐθεῖαν νὰ ἔλθετε ἐδῶ. Δέχονται τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὴν καραντίνα τὴν νέα μὲ 16 ἡμέρας, χωρὶς ροῦχα· καὶ 24 νὰ ἐβγαίνουν μὲ τὰ ροῦχα των. Τὰ ἐδικά σας ὅλα οἰκονομοῦνται. Χθὲς μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔφθασεν ἀπὸ Ὀδέσσαν κατ' εὐθεῖαν ἐδῶ ὁ ἐκλαμπρότατος πρίγκιψ Ὑψηλάντης. Ἐπήγαμεν μερικοὶ εἰς προσκύνησίν του, καὶ ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐπεστρέψαμεν ἐκεῖθεν. Τοῦ ἐδιορίσθη κατοικία εἰς τοῦ κυρίου Καλαματιανοῦ· ὁ ἴδιος Καλαματιανὸς εἶναι εἰς Κισνόβι, μόνον ἔστειλεν ὁ ἄρχων Παπαδόπουλος καὶ τὸν ἐπροσκάλεσεν· εἶναι μαζί του ὁ διδάσκαλος κύριος Λασάνης ἀπὸ Ὀδέσσαν· ὁμιλίαι τίποτε μὲ τὸν Μπεϊζαδὲν δὲν

ἔγιναν, εἰμὴ μόνον τὸν ἐπροσφέραμεν τὸ σέβας μας. Εἶπε καὶ ἡ ἐκλαμπρότης του ἐν ὅσῳ καιρῷ σταθῇ ἐδῶ νὰ τὸν ἐπισκεπτώμεθα. Νέον ἄλλο κατὰ τὸ παρὸν δὲν εἶναι, περιμένοντάς σε δὲ μένω.

Μ. Φωκιανὸς

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ι Α

ΑΡΙΘ. 55

Πανιερώτατοι καὶ Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, Εὐγενέστατοι Ἄρχοντες καὶ Προεστῶτες, καὶ πάντες οἱ προύχοντες τοῦ Γένους, οἱ ἁπανταχοῦ εἰς τὴν Στερεὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὰς Νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους διατρίβοντες

ΑΝΔΡΕΣ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΕΣ!

Εἰς τὰς παρούσας κρισίμους περιστάσεις, ὅτε τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἅπαντα ἀγωνίζονται νὰ ἀποκτήσωσι τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν δικαιώματα καὶ νὰ περιορίσωσι τὴν δύναμιν τῶν τυράννων, ἤρχισε νὰ ἀνατέλλῃ καὶ τὸ λαμπρότατον ἄστρον τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ταχεῖα καὶ εὐτυχὴς διάδοσις τῶν φώτων εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τοῦ γένους μας διέλυσε τὸ σκοτεινὸν νέφος, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε κατεσκότιζε τὰ πνεύματα τῶν ὁμογενῶν μας. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἠνεῴχθησαν, καὶ τώρα πλέον παρασταίνεται ἔμπροσθεν αὐτῶν ἡ δουλεία μὲ τὰ μισαρότατα καὶ αἴσχιστα χρώματα. Τώρα ὅλοι κοινῶς μικροί τε καὶ μεγάλοι συναισθάνονται τὴν βαρεῖαν ἀτιμίαν τοῦ νὰ ὑποφέρωσιν εἰς τὸ ἑξῆς τὸν καταδυναστεύοντα ζυγὸν τῆς τυραννίας. Τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα πάλαι ποτὲ ἀνύψωναν τοὺς προπάτοράς μας ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη καὶ τοὺς ἀπεκατέσταιναν ἥρωας, ἐμφωλεύουσι σήμερον καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁμογενῶν μας. Ὅλων αἱ καρδίαι καταφλέγονται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν Πατρίδα ἱερὸν ἔρωτα· αὐτὴν τὴν ἱερὰν Πατρίδα ἔχουσι κέντρον τῶν πράξεών των· αὐτὴν ὁδηγὸν εἰς ὅλα των τὰ ἐπιχειρήματα, καὶ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς ἀπαρνοῦνται πᾶσαν μερικὴν εὐτυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, καταφρονοῦσι τοὺς μεγαλωτάτους κινδύνους καὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ θυσιασθῶσι. Τὸν μεγάλον τοῦτον καὶ εὐγενῆ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος βλέποντες ἄνδρες φιλοπάτριδες, ὡς καλοὶ προνοηταὶ τῆς εὐδαιμονίας μας, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν διευθύνωσιν εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον καὶ νὰ τὸν μεταχειρισθῶσιν ὡς ὄργανον τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν καὶ κοινῆς εὐδαιμονίας, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἔδωσαν παντοῦ τὰς ἀναγκαίας

καὶ προσηκούσας διαταγάς. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡ ἄθικτος ὁρμή, ὅταν δὲν ὁδηγῆται ἀπὸ τὴν φρόνησιν, ἠμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ μᾶλλον βλάβην παρὰ ὠφέλειαν, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα καὶ ἐγώ, ὡς πληρεξούσιος ὅλων τούτων τῶν ἐπιχειρημάτων, νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὰς ἡμετέρας χεῖρας τοὺς οἴακας τῶν κινημάτων αὐτοῦ, εὔελπις ὤν, ὅτι καθὼς μέχρι τοῦδε, διὰ τῆς φιλογενείας σας καὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ κηδεμονίας ἐδυνήθητε νὰ ἀποκτήσετε ἀγάπην καὶ κοινὴν ὑπόληψιν, θέλετε καὶ τώρα μεταχειρισθῆ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους, διὰ νὰ ὁδηγήσετε φρονίμως τὸν διακαῆ ζῆλον τοῦ ποιμνίου σας καὶ νὰ διοικήσετε καλῶς τὰ κινήματά των. Στέλλω δὲ πρὸς ὑμᾶς τὸν κύριον Δημήτριον Θέμελην, ἄνδρα φιλογενέστατον, ἐνάρετον, καὶ διὰ τὸν μεγάλον του πατριωτισμὸν γνωστὸν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ἀνωτέρους ἄλλους, ὅστις εἶναι προσταγμένος νὰ σᾶς εἰπῇ τοὺς σκοπούς μου καὶ νὰ ὁδηγήσῃ ἕκαστον εἰς ὅσα παρ' αὐτοῦ ζητεῖ σήμερον ἡ Πατρίς. Ἔχετε λοιπόν, φίλοι ὁμογενεῖς, εἰς αὐτὸν πεποίθησιν. Ἀκούσατε τοὺς λόγους του καὶ βάλετε τὰς ὁδηγίας του εἰς πρᾶξιν, διότι ἐξ αὐτῶν κρέμαται καὶ ἡ κοινὴ τοῦ γένους ἡμῶν εὐδαιμονία καὶ ἑνὸς ἑκάστου ἡ μερικὴ εὐτυχία· ἂς μὴ δειλιάσῃ τις ἀπὸ τὰ προβλήματά του. Ἠξεύρω ὅτι εἰς ὅλων τὰς καρδίας εἶναι ριζωμένη ἡ μετρία ἐκείνη πρόληψις ὅτι ποτὲ μόνοι μας δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσμένωμεν ἀπὸ ξένους τὴν σωτηρίαν μας. Ἕκαστος νουνεχὴς ἠμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ πόσον ψευδὴς εἶναι ἡ πρόληψις αὕτη, ἀρκεῖ μόνον νὰ βαθύνῃ εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας. Ρίψατε τὰ βλέμματά σας εἰς τὰς θαλάσσας, καὶ θέλετε τὰς ἰδεῖ κατασκεπασμένας ἀπὸ θαλασσοπόρους ὁμογενεῖς, ἑτοίμους νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῆς Σαλαμῖνος. Κυττάξετε εἰς τὴν ξηράν, καὶ ἁπανταχοῦ βλέπετε Λεωνίδας, ὁδηγοῦντας φιλοπάτριδας Σπαρτιάτας. Κυττάξετε τὴν ὁμόνοιαν, ἥτις συνδέει τῶν ἡρώων τούτων τὰς ψυχάς. Κυττάξετε τὴν προθυμίαν καὶ ζῆλον αὐτῶν! Παραβάλετε τὰς ἐξαισίους καὶ μεγάλας ταύτας ἀρετὰς μὲ τὴν χαυνότητα, ἀδυναμίαν καὶ ἐσωτερικὴν ταραχὴν τοῦ ἐχθροῦ μας· καὶ τότε, ἂν ἠμπορῆτε, εἴπατε ὅτι ἀπὸ ἄλλους πρέπει νὰ προσμένωμεν τὴν σωτηρίαν μας. Ναὶ ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς! Ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ποτὲ ξένος δὲν βοηθεῖ ξένον, χωρὶς μεγαλώτατα κέρδη. Τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον θέλουν χύσει οἱ ξένοι δι' ἡμᾶς, θέλομεν τὸ πληρώνει ἀκριβώτατα· καὶ οὐαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα! ὅταν συστηματικὴ δεσποτεία ἐνθρονισθῇ εἰς τὰ σπλάγχνα της. Ὅταν ὅμως μόνοι μας ἀποσείσωμεν τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, τότε τῆς Εὐρώπης ἡ πολιτικὴ θέλει βιάσει ὅλας τὰς ἰσχυρὰς δυνάμεις νὰ κλείσωσι μὲ ἡμᾶς συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας ἀδιαλύτους. Χαίρετε!

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Τὸ παρόν μου ἐσφραγίσθη καὶ ἐδόθη
Ἐν Ἰσμαὴλ τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1820

ΑΡΙΘ. 56

Εἰς Γαλάτσι
Τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1820. Βουκουρέστι

Εὐγενέστατοι κύριοι Ξάνθε καὶ Δ. Θέμελη

Ἀπὸ τὸ γράμμα σας ἔμαθον τὸ καλόν σας φθάσιμον, καὶ ἐβεβαιώθην τὰ ὅσα μοὶ λέγετε· καὶ πρὸς ἀπόκρισιν ἰδοὺ σᾶς περικλείω διάφορα γράμματα, ἵνα τὰ θεωρήσετε καὶ ἐξετάσετε μετ' ἀκριβείας· ἀναμεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκετε καὶ τρία γράμματα ἀπὸ τὸν Μηλόσχην· τὸ ἓν εἶναι πολλὰ νέον, τὸ ὁποῖον ἔλαβα μὲ ἐξεπίτηδες ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος μοὶ εἶπε διὰ ζώσης φωνῆς, ὡς ἐκ στόματος τοῦ ρηθέντος, ὅτι διάφοροι περαστικοὶ Τοῦρκοι τοῦ λέγουσι μὲ ἐπαπειλητικὰς φωνὰς ὅτι ἂν δὲν δεχθῶσιν οἱ Σέρβοι τὰ ὅσα τοὺς προβάλλει τὸ ὑψηλὸν Δοβλέτι, τότε θέλουσιν ἰδεῖ ὅτι ὁ Μπαμπᾶ πασᾶς, ὅστις ἔγεινε Ρούμελη Βαλεσῆς, θέλει ὁρμήσει μεθ' ὅλων τῶν ἑτοιμασμένων στρατευμάτων του, ἐνῷ εἶναι καὶ ὁ Χουρσὶτ πασᾶς βεζίρης τῆς Βούλας, καὶ θέλουσι καταστρέψει τὴν Σερβίαν. Μὲ συμβουλεύεται λοιπόν, τὸ πῶς ἂν κατ' ἐναντίαν περίστασιν συμβῇ ἓν τοιοῦτον ἔξαφνον συμβάν, τότε τί νὰ κάμη; ἐνῷ δὲν ἔχουσι οὔτε μιᾶς ἑβδομάδος ζαχερέν; Πρέπει λοιπὸν νὰ οἰκονομηθῇ τὸ πρᾶγμα· διότι ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Τουρκίας δὲν δύνανται νὰ ἀγοράσουν οὔτε μίαν ὀκὰν καὶ ἀπὸ τὴν Νεμιτζίαν ἂν ζητήσουν νὰ ἀγοράσουν, οἱ Νέμιτζοι τοὺς προδίδουσιν εὐθὺς εἰς τὸν πασᾶν τοῦ Βελιγραδίου, καὶ ἐκεῖνος γράφει εἰς τὸ Δοβλέτι, καὶ τότε γίνεται ὀγληγορώτερα ἡ ταραχή. Ἄρα καὶ ἦτον καλὸν διὰ νὰ ἐνεργηθῇ, ὥστε μερικοὶ πραγματευταὶ τῆς Βλαχίας, οἱ κατεβάζοντες πραγματείας διὰ τοῦ νεροῦ, νὰ βάζουν εἰς τὰ Τζάμια μολύβια καὶ μπαρούτι καὶ οἱ Σέρβοι, ὄντες τότε ἀγροικημένοι, τὴν νύκτα νὰ ἐβγαίνωσιν εἰς καμμίαν ἄκρην εἰς κανένα χωρίον προσδιωρισμένον, καὶ νὰ δεχώμεθα αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα πράγματα, ὥστε ἀπὸ ὀλίγα νὰ συνάξωμεν μέρος. Μὲ ἐζήτησαν προσέτι καὶ ἄλλας συμβουλάς, δηλ. πῶς νὰ πολιτευθῶσι μὲ τοὺς Τούρκους· ἐγὼ δὲ τοὺς ἐμήνυσα νὰ φερθῶσι κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ μινίστρου, καὶ νὰ μὴ φοβοῦνται· διότι ἂν οἱ Τοῦρκοι κινηθῶσιν ἐπάνω των, βέβαια ἡ Ρωσία δὲν θέλει τοὺς ἀφήσει νὰ χαθοῦν, ἀλλὰ θέλει τοὺς βοηθήσει ἀποφασιστικά, καὶ ἡμεῖς τότε θέλει τοὺς βοηθήσομεν ὅσον τὸ δυνατόν μας· ἐκεῖνα δὲ τὰ τοῦ Μπαμπᾶ πασᾶ καὶ τοῦ Χουρσὶτ πασᾶ εἶναι ψεύματα, καὶ ὅτι εἶναι ἁπλᾶ φοβερίσματα τῶν Τούρκων, μόνον

διὰ νὰ κλίνωσι πρὸς τὰ ζητήματά των. Αὐτὰ εἶναι τὰ τρέχοντα κατὰ τὸ παρόν, καὶ σᾶς εἰδοποιῶ διὰ νὰ πάρετε τὰ μέτρα σας· ἐγὼ ὅμως ἐκεῖνον τὸν ἐμψύχωσα καθ' ὅλους τοὺς τρόπους. Ἡ εἰδοποίησίς μου αὕτη γίνεται τὸ περισσότερον διὰ νὰ καταλάβετε ὅσα ἔλεγον, ὅτε ἤσασθον ἐδῶ, μερικοὶ φίλοι, τὸ πῶς ἡ Σερβία εὑρίσκεται εἰς τὰ νεύματα μερικῶν, καὶ ὅταν θέλουσι τὴν σηκώνουσι, καὶ ὅτι ἔχουσιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου. Ἰδοὺ λοιπὸν ποία εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ σκεφθῆτε καλὰ τὰ πράγματα, καὶ ἂς μὴν ἀφηνώμεθα εἰς ἁπλᾶ τῆς φαντασίας πράγματα. Ἰδοὺ σᾶς στέλλω καὶ τὸ σπαθί, τὸ ὁποῖον θέλετε τὸ στείλει εἰς τὸν μπέην τῆς Μάνης.

Ἐπειδὴ ἐστοχάσθην ὅτι σᾶς χρησιμεύουν αὐτὰ τὰ γράμματα διὰ νὰ σᾶς τὰ στείλω, δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀπεφάσισα νὰ στείλω τὸν κύριον Ἰωάννην Σόμωβ μὲ τὰ ἔξοδά μου διὰ νὰ σᾶς τὰ φέρῃ, καὶ ἀφοῦ τὰ λάβετε, τοῦ δίδετε καὶ ἓν ἀποδεικτικὸν τῆς παραλαβῆς πρὸς ἡσυχίαν μου. Τὸν Ἀλῆ πασᾶν τὸν ἔχουν πολιορκημένον, καὶ μπομπαρδάρονται ἀμοιβαίως. Μὴν ἔχων περισσότερα νὰ σᾶς εἰπῶ σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι καὶ εἰμί.

Σάββας Καμινάρης Μπίμπασης

ΑΡΙΘ. 57

Εἰς Ἰσμαὴλ

Ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1820

Εὐγενέστατε κύριε Ξάνθε

Ἀπὸ τὸ ὑστερινόν μου γράμμα, τὸ μὲ τὸν κὺρ Ἰωάννην Σόμωβ σταλμένον, ἐβεβαιώθητε τὰ ἕως τότε τρέχοντα καὶ τὰς σκέψεις μου. Ἤδη δὲ σᾶς εἰδοποιῶ, ἀπὸ ἕνα τάταρην ὁποὺ ἦλθεν ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, ὅτι Δοβλὲτ τάταρης ἐστάλη διὰ Σερβίαν, διὰ νὰ σηκώσῃ τὸν ἀπεσταλμένον Τοῦρκον Χοτζακιάνην ἀπὸ τὸ Βελιγράδι, ἐπὶ λόγῳ ὅτι αὐτὸς ἐστάλη διὰ νὰ ἡσυχάσῃ καὶ διορθώσῃ τὴν Σερβίαν, καὶ ὄχι νὰ τὴν βάλῃ εἰς ταραχὴν καὶ ἀνησυχίαν· νὰ μείνῃ δὲ μόνος ὁ πασᾶς εἰς Βελιγράδι διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ ἡμερώσῃ τοὺς Σέρβους. Ἀπὸ τὴν ρωσικὴν καντζελαρίαν ὅμως καὶ ἀπὸ τοὺς Σέρβους ἀκόμη δὲν ἐβεβαιώθη αὐτὴ ἡ εἴδησις, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν ρηθέντα τάταρην τὴν ἤκουσα.

Τὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ πράγματα εἶναι εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν σχεδόν. Ἄνθρωποι νεωστὶ ἐλθόντες ἀπ' ἐκεῖνα τὰ μέρη μᾶς διηγοῦνται ὅτι στέκεται μὲ σταθερότητα εἰς τὸ κάστρον τῆς λίμνης, ἐνῷ βαστᾷ τὸ νησὶ καὶ μίαν δυνατὴν κούλιαν ἢ ἕνα πύργον· οἱ κανονιέροι του εἶναι πολλὰ ἐπιτήδειοι, ἀρτιλιερία βαρειά, ἀκόμη δὲν ἐπῆγαν οἱ βα-

σιλικοί, μ' ὅλα αὐτὰ οἱ καπεταναρέοι Γραικοὶ ἐπροχώρησαν ἕως εἰς τὰ τείχη τοῦ πύργου· αὐτοὶ προθυμοποιοῦνται περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, καὶ φαίνεται ὅτι αἱ ἀπατηλαὶ ὑποσχέσεις τοῦ Πασιόμπεη τοὺς ἐγκαρδιώνουσι περισσότερον εἰς τὸ νὰ δείχνωνται τόσον γενναῖοι καὶ τολμηροί. Ὁ Πασᾶς τῆς Σκόνδρας ἀνεχώρησε διὰ τὰς ἐπαρχίας του, τὸ δὲ αἴτιον τῆς ἀναχωρήσεώς του εἶναι ἄγνωστον. Οἱ δυστυχεῖς Ἰωαννῖται, εὐτυχεῖς ὄντες ποτέ, τὰ νῦν κατήντησαν νὰ περιφέρωνται εἰς τὰ χωρία ζητοῦντες ψωμὶ ἐλεημοσύνην διὰ νὰ τραφοῦν αὐτοὶ καὶ τὰ παιδία των· τοιαῦτά εἰσιν τὰ ἀποτελέσματα τῆς τουρκικῆς δυναστείας. Εἶναι ἀρκεταὶ ἡμέραι ὁποὺ παρακινῶ τὸν καπετὰν Φαρμάκην διὰ νὰ τὸν καταπείσω νὰ ὑπάγῃ πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη μὲ συστατικὰ γράμματα ἀπὸ τὸν αὐθέντην Καλλιμάχην, καὶ ἀπὸ ἄλλους πρὸς τὸν Μπασιόμπεην, ἐπὶ λόγῳ διὰ νὰ τὸν βοηθήσουν καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἁρπαγμένα ὑποστατικά του ἀπὸ τὸν Ἀλῆ πασᾶν, καὶ αὐτὸς μὲ κανένα τρόπον δὲν καταπείθεται. Αὐτό, φίλε, ἦτον πολλὰ ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαῖον, διότι ὅταν αὐτὸς ἐπήγαινεν ἐκεῖ, ἐφωδιασμένος μὲ τοιαῦτα συστατικὰ γράμματα, ἤθελε δείξει χαρακτῆρα, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον εὐκόλως ἠδύνατο νὰ συνομιλήσῃ μὲ ὅλους τοὺς ἐκεῖ καπιτάνους καὶ νὰ τοὺς κοινοποιήσῃ τοὺς σκοπούς μας. Ἐκεῖ εἶναι συναγμένοι ὅλοι οἱ γενναῖοι ἄνδρες τοῦ γένους μας ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἑλλάδος, καὶ στοχασθῆτε πόσον ἐχρησίμευεν ἡ παρουσία τοῦ Φαρμάκη. Σκεφθῆτε λοιπόν, καὶ γράψετε ἀπὸ αὐτοῦ μὲ ὅποιον τρόπον στοχασθῆτε διὰ νὰ τὸν καταπείσετε ἀφεύκτως νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ ταξίδευμα, καὶ πάλιν ἂς γυρίσῃ ὀπίσω, ἀφοῦ τελειώσῃ αὐτὰ τὰ χρέη του. Δόσατε, φίλε, καλὴν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους μου· καὶ στοχασθῆτε ὅτι ἐκεῖ εἶναι συναγμένοι ὅλοι οἱ καπιτάνοι τῆς Θεσσαλίας, Λεβαδείας, Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους προσμένει τινὰς τὰς μεγαλυτέρας δουλεύσεις, καὶ δὲν εἶναι βιασμένος τις διὰ νὰ τρέχῃ ἀπὸ τόπον εἰς τόπον νὰ τοὺς ἐνταμώνῃ καὶ νὰ γίνεται ἀργοπορία· ἐκεῖ τοὺς εὑρίσκει ὅλους μαζὶ καὶ τοὺς καταπείθει βέβαια μὲ μεγάλην εὐκολίαν. Ὁ Μουστακὼφ ἀκόμη δὲν ἐμίσευσε, ἐπὶ προφάσει ὅτι ἐπειδὴ ἔγινε ταραχὴ εἰς τὴν Σερβίαν οἱ δρόμοι ἔγιναν ὅλοι ὕποπτοι, ὃ ἐστὶ μὲ ὑποψίαν ἠμπορεῖ νὰ ταξιδεύσῃ τινάς· ὀλίγην ἡσυχίαν νὰ λάβουν τὰ πράγματα, μὲ ὑπόσχεται ὅτι μισεύει· ὅμως ἦτο καλὸν νὰ γράψετε ἀπὸ αὐτοῦ τὸν κύριον Γεώργιον (Λεβέντην) διὰ νὰ τὸν ξεκινήσῃ ἀφεύκτως. Νὰ κατορθώσετε αὐτοῦ μὲ τὸν ἐκλαμπρότατον Μπεζανδὲ διὰ νὰ γράψῃ ἐδῶ πρὸς τὸν κύριον Νικολόπουλον διὰ νὰ μοῦ δώσῃ τὸ Μόνλης σμήτζα, αὐτὸν τὸν χρόνον, κατὰ τὴν τιμὴν ὁποὺ τὸ εἶχε δοσμένον ἕως τώρα, τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν τὸ θέλω δι' ἄλλο αἴτιον παρὰ μόνον διὰ νὰ ἔχω πρόφασιν νὰ περιφέρωμαι ἐκεῖ, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ὀργανίσω ἄλλα πολ-

λὰ ἀναγκαῖα πράγματα, τὰ ὁποῖα τὰ ὡμιλήσαμεν, καὶ ἀκόμη περισσότερα χρησιμεύονται. Στοχάζομαι ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ πλέον σύντομον καὶ ὠφελιμώτερον, καὶ φροντίσατε νὰ τὸ βάλετε εἰς ἐνέργειαν· ἐπειδὴ καὶ ὁ Κλεόβουλος εἶναι τοῦ συστήματος ἄνθρωπος· περισσότερον διὰ τώρα δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ, παρὰ σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι.

Ὁ φίλος σου καὶ ἀδελφὸς
Σάββας Καμινάρης

Αὐτὴν τὴν ὥραν ἦλθεν ὁ Λαζαράκης μαζὶ μὲ τὸν Μουχουρδάρην τοῦ ἐδῶ αὐθέντου Σούτσου, ὅστις εἶναι υἱὸς τοῦ μπὰς καπὶ Κιαχαγιασὴ τοῦ Βλάχμπεη, ὁποὺ ὀνομάζεται ποστέλνικος Σταυράκης, διὰ νὰ μὲ ζητήσῃ μερικὰ πράγματα, ὁ ὁποῖος μὲ ἔδωσε νέας εἰδήσεις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, λέγοντάς με ὅτι σήμερον ἦλθε τάταρης εἰς τὸν αὐθέντην ἀπὸ Κωνστ. καὶ ἔφερε μουσδὲ εἰς τὸν αὐθέντην, ὅτι ὁ καπὶ Κιαχαγιᾶς τοῦ ἐδῶ Σούτσου αὐθέντου. Ὁ εἰς Κωνσταντινούπολιν ποστέλνικος Σταυράκης ἠκούσθη, ὅτι τῷ ἐχαρίσθη ἀπὸ τὸν σουλτάνον μία ταμπακέρα μπιρλατένια καὶ ἕνα Χάτι, τὸν ἔκραξε καὶ ὁ βεζίρης εἰς τὴν Πόρταν καὶ τὸν ἐφόρεσε μίαν σαμαρόγουνα· ὁ μινίστρος Χαλὲτ Ἐφέντης τῷ ἐχάρισε ἕνα ἄτι στολισμένον, πρᾶγμα ὁποὺ ποτὲ δὲν ἐστάθη, ἀφοῦ ἐστάθησαν αὐθεντίαι. Κάμνοντας ἐγὼ ἀπορίας, τάχα πῶς εἶναι τὸ μόνο ἀδύνατον πρᾶγμα νὰ γένῃ αὐτό, ἐβιάσθη ὁ νέος καὶ μοὶ ἔδειξε τοῦ πατρός του τὸ γράμμα· τὸν εἶπα ἐγὼ ὅτι βέβαια μεγάλας δουλεύσεις πρέπει νὰ ἔδειξεν εἰς τὸ Δοβλέτι, διὰ τοῦτο τῷ ἔκαμναν αὐτὴν τὴν τιμήν· μὲ ἀπεκρίθη ὅτι αὐτὰς τὰς δουλεύσεις δὲν τὰς ἔδειξεν αὐτὸς ἀπ' ἐκεῖ, ἀλλ' ἄλλος ἀπὸ ἐδῶ. Ἄρχισα λοιπὸν νὰ τὸν ἐρωτῶ περισσότερον καὶ νὰ τὸν ἐρευνῶ· ἄραγε κανένα σεφέρι ἔχει νὰ γένῃ καὶ τὸ εἰδοποίησε! Μὲ ἀπεκρίθη, καλὲ δὰ ἄλλα πράγματα εἶναι· ἐγὼ τὸν παρεκάλεσα· σὰν τί πράγματα νὰ εἶναι; ὁ Μουχουρδάρης μὲ ἀπεκρίθη οὕτως· μερικοὶ ρωμαῖοι ἐδικοί μας φαναριῶται, ὁποὺ εἶναι μέσα, ὀργανίζουν διὰ μέσου τοῦ μινίστρου τοῦ Καποδίστρια καὶ ἄλλων μίαν ἑταιρίαν διαβολεμένην, πολεμῶντες νὰ ὀργανίσουν τοὺς καϋμένους Χριστιανοὺς νὰ σηκώσουν ἀποστασίαν καὶ νὰ χαθοῦν κατὰ κράτος, καὶ τοῦτο εἰδοποιήθη εἰς τὸ Δοβλέτι διὰ νὰ πάρῃ τὰ μέτρα του. Μάλιστα μὲ εἶπε καὶ αὐτό, ὅτι ὁ πασᾶς τῆς Σκόντρας, ὁποὺ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰωαννίνων ἐδιορίσθη ὁμοῦ μὲ τὸν Μελὴκ πασᾶν καὶ Σασῆ πασᾶν καὶ Μπόσνα βαλεσή, τοὺς ἐδιόρισε τὸ Δοβλέτι νὰ παρατηροῦν τὰ κινήματα τῶν Σέρβων. Ἐπάσχισα νὰ ἔμβω εἰς βαθυτέραν ἔρευναν ἀπὸ αὐτὸν τὸν νέον, ὅμως δὲν ἐστάθη τζαρές, καὶ δι' ὅσα

μὲ ὡμίλησε, μὲ ὥρισε νὰ μὴν ἔβγουν ἀπὸ τὸ στόμα μου· ἐπειδὴ χάνεται μὴ τὴν ὁλότην, λέγοντάς μου ὅτι τόσον μυστικὸν εἶναι, ὁποὺ τὸν ἴδιον Καλλιμάχην τὸν αὐθέντην καὶ τὸν μέγαν δραγουμάνον τῆς Πόρτας δὲν τοὺς ἰδέασαν παντελῶς, καὶ ἀγνοοῦν αὐτὸ τὸ μυστικόν.

Λοιπὸν ἐγὼ κάμνω τὸ χρέος μου, τὰ ὅσα ἔμαθον διὰ τῆς τυχούσης εὐκαιρίας σᾶς εἰδοποιῶ καὶ μένω.

Σάββας Καμινάρης

1820. Ὀκτωβρίου 17

ΑΡΙΘ. 58

Εἰς Ἰσμαὴλ

Ἀπὸ Γαλάτσι τῇ 19 Ὀκτωβρίου 1820

Τιμιώτατε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Ὄντας αὐτοῦ ἔκρινα εὔλογον, καθὼς καὶ τώρα βλέπω, ὅτι μοὶ εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ μὲ στείλετε ἰδιοχείρως σας ἐπιτροπικὸν γράμμα, ὅπου εἰς κάθε περίστασιν νὰ ἤθελα μὲ χρησιμεύσῃ· μάλιστα διὰ νὰ μὴ στοχάζωνται καὶ οἱ ἐδῶ ὅτι περιφέρομαι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε χωρὶς νὰ εἶμαι προσταγμένος. Αὐτὸ παρακαλῶντας ζητῶ νὰ μὲ τὸ στείλετε τάχιστα, διότι εἶναι ἀναγκαιότατον. Ὁ κύριος Χρ. Περραιβὸς σήμερον ἀναχωρεῖ ἀπ' ἐδῶ. Μένω

Διονύσιος Εὐμορφόπουλος

ΑΡΙΘ. 59

Γαλάτσι τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1820

Περισπούδαστέ μοι κύριε!

Τὰ ἐσώκλειστα, ἀφοῦ τὰ ἀναγνώσῃ, ἄς τὰ βουλώσῃ καὶ ἄς τὰ ἀποστείλῃ μὲ τὸν πλέον τάχιον καὶ σίγουρον τρόπον, ὃν οἶδε ταχύτερον, πρὸς τὸν Καλόν, διὰ νὰ ἰδεασθῇ τὰ τρέχοντα. Ἄς μὴ βραδύνῃ τὴν ἀποστολήν των, διὰ νὰ τὸν προφθάσῃ τουλάχιστον πρὶν τῆς ἐνταμώσεως. Ἄχ! φίλτατε, ἔγινα περουσάνης διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο ἀπευκταῖον· ὁ Ὕψιστος δὲ νὰ γένῃ ἵλεως καὶ ἐκδικητής. Περιμένω ἀποκριτικόν της καὶ ἂν ἠξεύρῃ ποῦ εὑρίσκεται νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ· εἰμὶ δὲ

ὁ σὸς ἀδελφὸς εἰλικρινὴς καὶ δοῦλος

Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 60

Περιπόθητέ μοι κύριε Γαλάτσι τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1820

Περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ὁποίας τῇ λέγω εἰς τὸ ἄλλο γράμμα μου, ἄς εἶναι μυστική, χωρὶς νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς ἄλλους, διὰ νὰ μὴ γίνεται κρότος, ἕως οὗ νὰ ἰδῶμεν τὰ πράγματα ὁποίαν μορφὴν μέλλουν νὰ λάβουν, ἐπειδὴ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἔγινεν ἄλλως πως ἡ περίστασις, καὶ δὲν εἶναι χρεία κρότου καὶ ταραχῆς. Μεγάλην ταραχὴν μᾶς ἐπροξένησε, φίλτατε, αὕτη ἡ ἀπευκαία ἀγγελία καὶ εὑρισκόμεθα εἰς διαφόρους συλλογισμούς, χωρὶς ὅμως νὰ ἀπαυδήσωμεν ἀπὸ τὸν ὀρθόν μας σκοπόν, χάνοντας τὸ κουράγιον τῆς ψυχῆς μας. Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι εἶναι μία θεία οἰκονομία καὶ ἡ ἀπομώρωσις αὕτη τοῦ τυράννου ἐπειδή, κατὰ τὴν παράστασιν βέβαια τὴν ὁποίαν τοῦ ἔκαμαν (ἂν ὑπάρχῃ οὕτως), ἔπρεπεν αὐτὸς νὰ κάμῃ διαφορετικὰ φερσίματα καὶ νὰ ἰδῶμεν ἄλλα πράγματα· ἤδη δὲ βλέπομεν τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον ἐφέρθη (μ' ὅλον ὅτι ἀγνοοῦμεν εἰσέτι τοὺς ἐκβησομένους σκοποὺς τῶν κινημάτων του)· πλὴν ἐλπίζομεν εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν νὰ μείνουν κοιμισμένα τὰ πνεύματά των ἄχρι τῆς ἐκπεραιώσεως, καὶ εἴθε! Ἐπειδὴ πολλάκις ἤκουσεν αὐτὸς καὶ ἀπὸ ἄλλους ἐχθροὺς τοῦ Γένους ἡμῶν τοιαῦτα, ἴσως καὶ περισσότερα· ἀλλ' ὁ περιέπων ἡμᾶς Θεὸς τὰ ἐξοικονόμησε διὰ τῆς ἀρρήτου αὐτοῦ σοφίας. Ὅθεν, καθὼς τότε, οὕτω καὶ ἤδη δὲν εἶναι χρεία μικροψυχίας, ἀλλ' ὅλως ἐνθαρρυνόμενοι νὰ βαίνωμεν βήμασι γιγαντιαίοις εἰς ὅσα δεῖ πρὸς τὴν τοῦ θείου ἡμῶν σκοποῦ ἐκπεραίωσιν. Ἀλλὰ χρεία προσοχῆς, διότι ἤδη τὸ πρᾶγμά ἐστι τῶν προτέρων δεινότερον, ὡς ἐκ τῶν οἰκείων τὰ βέλη, διὸ καὶ ἔπεται νὰ εἶναι καὶ πλέον φαρμακερά, ὡς ἀπὸ οἰκείους γνωστὰ γεγονότα· ὁ Ὕψιστος νὰ γένῃ ἵλεως καὶ ἐκδικητὴς τῶν τρομερῶν καὶ ἀνημέρων τούτων θηρίων. Ἀμήν! Γένοιτο! Γένοιτο!

Ἀφοῦ ἀναγνώσῃ τὰ ἐσώκλειστα γράμματα τοῦ ἀπὸ Βουκουρέστι φίλου περιέργως, ἐὰν τὸ ἐγκρίνῃ εὔλογον, ἄς γράψῃ τῷ Καλῷ παρακινητικῶς πως περὶ ὅσων διαλαμβάνει ὁ φίλος, εἰδ' ἄλλως καὶ δὲν κρίνει τὸν καιρὸν ἁρμόδιον διὰ τὰ ἤδη τρέχοντα, ἄς μείνῃ ἐν σιωπῇ, ἕως νὰ ἰδῶμεν τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. Ἐγὼ μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔκαμα στάσιν, διαφυλάξας καὶ τὰ γράμματά μου ὅλα εἰς τόπον σίγουρον, ἕως οὗ νὰ ἰδῶ τὴν δευτέρα ὀρδινίαν τοῦ Καλοῦ. Ἐπειδή, φίλτατε, ἐὰν ἐνταμώθη εἰς Σκουλένι μὲ τὸν Π. Ρ., ἡμεῖς εἴμεθα χαμένοι, ὡς ἐκκενωθέντα τὰ μυστήρια εἰς αὐτόν, πλὴν ἐγὼ δὲν ἀπαυδῶ, εἶμαι ἕτοιμος, ἐὰν μὲ προστάξῃ, ἀπέρχομαι· νὰ μοὶ προφθασθῇ ὅμως ἓν πασαπόρτι διὰ τὰς ἐνδεχομένας περιστάσεις· καὶ ὅ,τι καιρὸς εἶναι ἀδιαφορῶ, εἴτε χειμὼν δηλ. εἴτε κακοκαιρίαι· καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἔχω

σκέπην νὰ ἐλευθερωθῶ ἕως οὗ νὰ ἐκπληρώσω τὰ ἱερά μου χρέη, καὶ τότε ἂς ἀποθάνω εὐχαρίστως, διότι εἶμαι πάντοτε ἕτοιμος διὰ τὴν πατρίδα νὰ χύσω καὶ τὴν τελευταίαν ρανίδα τοῦ αἵματός μου, ὄχι ὅμως ἐξ ἀπροόπτου, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ τὴν δουλεύσω, νὰ χαθῶ παρὰ τοῦ τυράννου, ἐν ᾧ καιρῷ εἶναι τρόπος τῆς δεφενδεύσεως διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ καὶ νὰ ἐκπεραιώσω τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἀπέρχομαι. Ὅθεν μὲ πρῶτον νὰ μοὶ προφθασθῇ, ὡς εἴρηται, τὸ πασαπόρτι, ἐὰν εἶναι ἀπόφασις τοῦ Καλοῦ διὰ τὴν ἀποφασισθεῖσαν ὁδοιπορίαν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος, περιμένοντας δὲ ἀποκριτικόν της πρὸς ἡσυχίαν μου μένω

Δ. Θέμελης

Παρακαλῶ προσέτι νὰ ἔχω ἀπόκρισίν της καὶ διὰ τὰ προσταλθέντα αὐτῇ γράμματα Βουκουρεστίου πρὸς ἡσυχίαν μου.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Κ

ΑΡΙΘ. 61

Ἀγαπητὲ Ξάνθε

Ἀμέσως ἀφοῦ λάβῃς τὴν παροῦσάν μου νὰ κινηθῇς διὰ Γαλάτσι, διὰ νὰ ἐκτελέσῃς ὅσα ἐπαρήγγειλα τὸν κύριον Λασάνην νὰ σὲ εἰπῇ. Περισσότερα δὲν σοὶ γράφω, διότι ἐγγυητὴν τῆς καλῆς ἐκτελέσεως τῶν σχεδίων μου ἔχω τὴν ὁποίαν εἰς τὰς μέχρι τοῦδε περιστάσεις ἔδειξας φρόνησιν καὶ ἀγχίνοιαν, ἀλλὰ σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς, καὶ μένω.

Κισνόβι τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1820

Ὁ φίλος σου
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Νὰ σὲ ἰδῶ, ἀγαπητέ μου Ξάνθε· πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν Καραβιὰν ἀφεύκτως.

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Ἐμμ. Ξάνθον. Εἰς Ἰσμαὴλ

ΑΡΙΘ. 62

Γαλάτσι τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1820

Ἀδελφὲ περιπόθητε κύριε Ξάνθε

Ἔλαβον τὸ γράμμα σου, τὴν ὑγείαν σου ἐχάρην. Ἔλαβον ὁμοίως καὶ τὸ ἐσώκλειστον, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐξαποστέλλω ἀσφαλῶς μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον· καὶ ἂς ἀμεριμνῇ. Εἶδον δὲ μὲ ἀπορίαν μου νὰ μὲ ἐνθυμίζῃ εἰς τὸ τῆς ἐπιστασίας μου κεφάλαιον ὅτι χρειάζεται

ἀφιλοκέρδεια καὶ καρτεροψυχία· θαυμάζομαι, ἀγαπητέ, ὁποὺ ἀκόμη δὲν ἐκαταλάβατε, καθὼς πρέπει, τὸν Θέμελην· ἂς εἶναι μ' ὅλον τοῦτο. Τοῦτο δὲ μόνον θέλω παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μου ἀδελφοῦ, νὰ παρασταθῇ ὅλαις δυνάμεσι τὸ πασαπόρτι νὰ μοῦ σταλῇ ὅσον τάχιστα, καθότι αὐτὸ μοὶ εἶναι τὸ μόνον ἀναγκαῖον διὰ τὰς προγεγραμμένας αἰτίας. Αὐτὸ μόνον δέομαι καὶ αὐτὸ παρακαλῶ, διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ ἐκτελέσω μίαν φορὰν τὰ χρέη μου πρὸς τὴν Πατρίδα, ἔπειτα ἂς ἀποθάνω. Μὴ στοχασθῇς ὅτι μὲ μέλλει διὰ κανένα πρᾶγμα, ὅλα τὰ ἐπῆρα πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ μάλιστα τώρα. Μὴ σὲ μέλλει, ἀγαπητέ, ὅσον θέλουν οἱ ἄπιστοι ἐπίορκοι καὶ προδόται τῆς πατρίδος ἂς προδίδουν· σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν θέλουν λείψει μίαν ἡμέραν εἰς τὸ νὰ δοκιμάσουν ἐκεῖνα ὁποὺ πτοούμενοι προβλέπουν· καὶ εἴθε ὅσον τάχιστα! Περιμένω μὲ μεγάλην ἀνυπομονησίαν ἀπόκρισιν τῶν προγεγραμμένων μου, σᾶς ἔστειλα μὲ τὸν Μουζάκην, πρὸς ἡσυχίαν μου. Ἐδῶ, φίλτατε, παραπολὺ ἐκωδωνίσθη τὸ ὄνομα τοῦ Καλοῦ, ὁ Θεὸς νὰ γένῃ ἵλεως. Ἐκεῖνο δὲ ὁποὺ μοὶ λέγει, εἰς τὸ νὰ μὴν ἠξεύρῃ ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἀκολουθεῖ. Ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν ἦλθον καράβια διὰ 9 ἡμέρας, ὅμως δὲν ἐμάθαμεν κανένα νέον ὁποὺ νὰ σᾶς γράψω· τόσον μόνον λέγουν, ὅτι εἶναι ἄκρα ἡσυχία.

Χωρὶς τίποτες ἄλλο ξαναπροσκυνῶντας την μένω.

Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 63

Τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1820. Ἐν Βουκουρεστίῳ

Εὐγενέστατε κύριε Ξάνθε

Τὸ ἠγαπητόν σας γράμμα τῶν 12 τρέχοντος ἔλαβον, ἔγνων καλῶς τὰ γραφθέντα μοι. Ἰδοὺ ἔσωθεν εὑρίσκετε ἓν γράμμα διὰ τὸν ἐκλαμπρότατον, τὸ ὁποῖον ἢ ἀσφαλῶς πέμψατε ἢ ἐγχειρίσατε, ἂν εὑρίσκεσθε εἰς Κισνόβι. Δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον, ὡς ὅτι ἀπ' ἐκεῖνο πληροφορεῖσθε τὰ πάντα. Ἐκεῖ λοιπὸν βλέπετε καὶ περὶ τοῦ Μπρανκουβάνου, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον τὸ ἐδέχθη μὲ λόγον, διὰ νὰ μὴ τὸ μάθῃ ἄλλος τις, καὶ φυλάξετέ το μυστικώτατον· τὸ ἴδιον εἰπὲ καὶ πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον· εἶναι διόλου ἀσύμφερον τὸ νὰ κοινολογηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ ρηθέντος ἄρχοντος, διότι τότε ἀντὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ μεγάλα ὠφελήματα, ἃ ἐλπίζομεν, δοκιμάζομεν ζημίαν μεγίστην. Εἴσθε ἀρκετὸς πλέον νὰ γνωρίσετε τὰ περισσότερα.

Τὸν θάνατον τοῦ Μπεχλιβὰν πασᾶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι τὸν ἐμάθατε, ὅστις ἐφαρμακώθη ἀπὸ τὸν Πασιόμπεην. Ζητῶ ἀπόκρισίν σας, δι' ὅσα γράφω, ταχέως. Ὁ Καλόγηρος περιμένει τὰ πατριαρχικὰ

γράμματα, τὰ ὁποῖα εἶναι νὰ πέμψῃ ὁ κύριος Θέμελης ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν. Χωρὶς νεώτερον σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι.

Ὁ φίλος καὶ ἀδελφὸς
Σάββας Καμινάρης

ΑΡΙΘ. 64

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Κ Α

Ἀγαπητέ μου Ξάνθε

Ἔλαβα τὸ γράμμα σου παρὰ τοῦ κυρίου Λασάνη, καὶ ἀνεπόλησα καλὰ τὰ ἐν αὐτῷ. Ὅθεν ἀμέσως στεῖλε ἄνθρωπον ἐπίτηδες πρὸς τὸν κύριον Θέμελην εἰς Γαλάτσι (ἂν ἀκόμη δὲν εὑρίσκεται αὐτοῦ) διὰ νὰ τὸν προφθάσῃ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸ ταξίδι τοῦ Βουκουρεστίου, τὸ δὲ γράμμα μου πρὸς τὸν Σάββαν καὶ Γεωργάκην νὰ τὸ στείλῃ μὲ ἄνθρωπον πιστὸν πρὸς τὸν αὐτοῦ κύριον Δημήτριον Καλαματιανόν, καὶ νὰ φυλάξῃ μυστικότητα καὶ ἄκραν σιωπὴν εἰς ὅσα τὸν ὡμίλησας· ἡ εὐγενία σου δὲ γράψε παρευθὺς καὶ πρὸς τὸν Περραιβὸν καὶ Δικαῖον, ὡς παραγγελμένος παρ' ἐμοῦ διὰ νὰ μὴν ἐκτελέσῃ τὰς ὑστερνὰς διαταγάς μου, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθήσωσιν ὡς ὡμιλήσαμεν αὐτοῦ προσωπικῶς· ἔπειτα ἐλθὲ εἰς ἐντάμωσίν μου.

Εἰς Σκουλένι ἐξ αἰτίας μικρᾶς φιλασθενείας εἰσέτι δὲν ἤμουν.

Τὴν 1 Νοεμβρίου 1820. Κισνόβι

Ὁ ἀδελφὸς
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Ἐμμ. Ξάνθον. Εἰς Ἰσμαὴλ

ΑΡΙΘ. 65

Εἰς Ἰσμαὴλ

Ἀδελφὲ Ξάνθε Χαῖρε! Σολινὰ 1 Νοεμβρίου 1820

Δὲν ἐπρόφθασα τὸν Δικαῖον ἐδῶ, ἐπειδὴ πρὸ τριῶν ἡμερῶν, πρωμιαίου ἀνέμου πνεύσαντος, ἔπλευσε· κἀγὼ κεχηνὼς στέκω διὰ ν' ἀξιωθῶ τῆς αὐτῆς τύχης.

Ἀπό τινα πολυκαιρινὰ γράμματα καὶ ἄλλας τινὰς νεωτέρας εἰδήσεις, τὰ ὁποῖα ὁ κύριος Σάββας σᾶς ἔστειλε, δὲν ἠμπόρεσα νὰ καταλάβω τι οὐσιῶδες καὶ βάσιμον· δὲν ἠξεύρω πῶς οἱ ἄνθρωποι ἐκθαμβοῦνται τόσον τὸν νοῦν ἀπὸ ἀσθενεστάτους ψόφους, καὶ μάλιστα πολεμικοὶ ὄντες καὶ πρὸ πάντων ὑποσχόμενοι ἐνόρκως νὰ ἐκτελέσωσι μεγάλα πράγματα· κατ' ἄλλο δέ, τὰ τοιαῦτα (ὡς γνωρίζεις κάλλιστα) δὲν πρέπει νὰ τὰ γνωστοποιῇ καὶ βεβαιοῖ αὐτὸς

μόνος, ἐπειδὴ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἔχει καὶ ἄλλους συνομόφρονας καὶ ὁμοίους συναδελφούς· ἂν ἐκεῖνοι καταλάβουν ὅτι ὁ Σάββας γράφει τοιαῦτα κατ' ἰδίαν εἰς τὸν Καλὸν ἢ ὁ Καλὸς γράψει πρὸς αὐτοὺς διὰ νὰ βεβαιωθῇ καὶ ἀκούσῃ τὸ ἐναντίον, τί δύναται νὰ συνέβῃ τότε, ἀδελφέ; Τοὺς ἀμαθεῖς ἀνθρώπους πρέπει νὰ τοὺς προφυλάττῃ τινὰς ἀπὸ τοιαῦτα προσκρούσματα, τὰ ὁποῖα προξενοῦν σχίσματα, καὶ ὁπόταν συνέβουν εἶναι δύσκολον νὰ τὰ ἡσυχάσῃ τινάς, καὶ κάθε ὀρθὸς σκοπὸς ἀνατρέπεται τότε· εἰς ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ταγμάτων τὰς κεφαλὰς δὲν ἰσχύει τόσον ἡ φιλοτιμία καὶ ὁ ἐγωισμός, ὅσον εἰς ἐκεῖνα τῶν πολεμικῶν. Πρόλαβε λοιπὸν τὰ τοιαῦτα, γράφοντας πρὸς τὸν ρηθέντα Σάββαν διὰ νὰ μὴν ἐκπηδᾷ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα. Ἔρρωσο φίλτατε.

Ὅλος σὸς
Χρ. Περραιβὸς

ΑΡΙΘ. 66
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Λ Β

Τῇ 1 Νοεμβρίου 1820

Εὐγενέστατε κύριε

Τὸ ἀπὸ Γαλάτσι τῆς 12 παρελθόντος μηνὸς γράμμα της ἔλαβον, τοὺς τρεῖς φίλους τοὺς ἐνεθάρρυνα ὅσον τὸ δυνατόν. Πρέπει ὅμως νὰ σταλοῦν, πρὸς οὓς ὡμιλήσαμεν, γράμματα, διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ κάμω καὶ καμμίαν συνδρομήν. Ὁ Α. Λ. γράφει σήμερον πρὸς τὸν Α. Ρ. περί τινων πραγμάτων, καὶ μάλιστα περὶ τῆς ὅσον οὔπω ἀφίξεως τῶν κυρίων Α. Βασιλείου καὶ Ἰωαννίδου· πρὸς τὸν δεύτερον νὰ γράψητε νὰ ἔλθῃ ἀμέσως ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ προξενήσῃ εἰς τὰ ἐνταῦθα μέρη ταραχὴν ὁ ἐρχομός του.

Ὁ Α. Λ. γράφει καὶ περὶ Χρισταρῆ καὶ ζητεῖ γνώμην· τὸν γνωρίζεις, καὶ διὰ πολλὰς αἰτίας πρέπει νὰ γένῃ ἐπίτροπος· τὰς ἀπὸ Ἰταλίας καὶ ἐδικὰς γνώμας τὰς ἔχει πρὸς φαβόρε του, μένει ἡ γνώμη τοῦ Α. Ρ. καὶ ἡ ἐδική σου.

Ὑγίαινε — Ὁ σὸς Α. Λαερτίου (Λεβέντης)

ΑΡΙΘ. 67

Γαλάτσι τῇ 4 Νοεμβρίου 1820,

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε

Τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἔλαβον τὰ ἐσώκλειστα μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον τοῦ Μπίμπαση Σάββα ἀπὸ Βουκουρέστι, τὰ ὁποῖα ἤνοιξα καὶ ἀνέγνων τὸ γράμμα της, ἐπειδή, ὡς ἀγνοῶν ὅτι εὑρίσκομαι ἐνταῦθα,

μοὶ ἔλεγε μὲ τρόπον νὰ πληροφορηθῶ ἐξ αὐτῶν· ὅθεν τὸ ἐσφράγισα μὲ ἰδίαν μου σφραγῖδα. Περιμένω ἀποκριτικὰ διὰ νὰ τὰ προφθάσω, ὡς λέγει. Περὶ τῆς προδοσίας καὶ χαρισμάτων τοῦ σουλτάνου μοὶ λέγει ὁ Μπίμπασης ὅτι ἐνταμώθη σχεδὸν πέντε φορὲς μὲ τὸν φίλον ἐκεῖνον, ὅστις τοῦ ἔδωσε τὰς εἰδήσεις ταύτας, καὶ ὡς διηγεῖται εἶναι ἀμφιβολία, ἂν εἶναι τῷ ὄντι διὰ τοιαύτην ὑπόθεσιν· ἀκολούθως ὅμως περιμένει νὰ μάθῃ διὰ τῆς πόστας βεβαιοτέρας εἰδήσεις περὶ τούτου, καὶ θέλει γράψει.

Ὁ σὸς ἀδελφὸς εἰλικρινὴς
Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 68

Γαλάτσι τῇ 5 Νοεμβρίου 1820

Περισπούδαστέ μοι κύριε

Τὸ ἀπὸ 3 τρέχοντος φιλικόν μας αὐτῆς χθὲς περὶ τὴν τρίτην ὥραν τῆς νυκτὸς ἔλαβον, καὶ ἔγνων ὅσα ἐπιτακτικῶς μοὶ ἐσημείοι· ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ἅμα τοῦ ἐνταῦθα ἐρχομοῦ μου εἶχα ξεκινήσει ἄνθρωπον εὐθὺς ἐπίτηδες μὲ πόσταν μὲ τὰ δοθέντα μοι γράμματα, ἐβιάσθην ἅμα μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ γράμματός της νὰ ξεκινήσω πάλιν τὸν Νικόλαον Μουζάκην διὰ νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ ὀπίσω, καθὼς καὶ τὸν ἔφθασε, καὶ μόλις ἐπέστρεψε περὶ τὰς δύο ὥρας τῆς ἡμέρας σήμερον. Ὅθεν ἰδού, κατὰ τὴν ὀρδινίαν της, τῇ περικλείω τὸ γράμμα Βουκουρεστίου. Περὶ δὲ τοῦ Σταφέτου, τοῦ ὁποίου λέγει εἰς τὸ ἴδιον αὐτῆς γράμμα ὅτι μοὶ ἔρχεται μέσον Ρενίου, εἰσέτι δὲν ἐφάνη, ἐρχομένου δὲ θέλω ἀκολουθήσει ὡς διαλαμβάνει. Κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω ἄλλο τι νὰ τῇ εἰπῶ, εἰμὴ ἀσπαζόμενός την μένω.

Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 69

Γαλάτσι τῇ 6 Νοεμβρίου 1820

Περισπούδαστέ μοι κύριε

Ἀγκαλὰ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τῇ εἶχα ὁμιλήσει περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἰατροῦ Ἐπαμεινώνδα. Πλὴν καὶ ἤδη δὲν λείπω νὰ τῇ εἰπῶ περὶ αὐτοῦ τούτου, ὅτι ὡς πάνυ ἀναγκαῖος διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἄρταν, νὰ τῷ ἀποσταλῶσιν ὅσον τάχος τὰ ἀναγκαῖα γράμματα, διότι ἐπέρχεται ὁ χειμὼν καὶ τὸν προκαταλαμβάνει ἐνταῦθα. Γνωστὴ τῇ εἶναι ἡ ἀκαλλιεργησία τῶν ἐκεῖ τόπων· καὶ τὸ νὰ κοιμῶνται οἱ μισοί, καὶ οἱ λοιποὶ νὰ εἶναι ἄγρυπνοι, καὶ τοῦτο μοὶ φαίνεται δὲν εἶναι καλόν· ὅθεν ἀναγκαῖος ὁ ἐκεῖ πηγαιμός του καὶ πρέπει

νὰ φροντίσῃ τὸν μισευμόν του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φίλος ἔχει μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ μετρητά, ὡς προεδήλωσε καὶ ὁ κύριος Χ. Περραιβός, ἂς ἐπιμεληθῇ νὰ τῷ ἐμβασθῶσιν ἕως 1500, ἤτοι χίλια πεντακόσια, γρόσια διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τά τε χρέη του καὶ ἔξοδά του· νὰ ζῇ ὁ ἀδελφός, ἂς μὴν ἀμελήσῃ· διότι, ὡς εἶπον, εἶναι ἀναγκαῖος νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖ.

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι τὰ γράμματα, ὁποὺ χθὲς τῇ ἔστειλα, νὰ ἀποσταλῶσι, καὶ νὰ εὐχαριστήθη μεγάλως διὰ τὸ κατόρθωμα τοῦ φίλου· εἰμὶ δὲ ἀσπαζόμενός την.

Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 70

Εἰς Ἰσμαὴλ

Τῇ 12 Νοεμβρίου 1820. Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως

Περιπόθητέ μοι Ξάνθε

Δόξα τῷ θεῷ! ἀφοῦ εἰς τὴν θαλασσοπορίαν μας ἐδοκιμάσαμεν καὶ τρικυμίας καὶ δεκακυμίας, ἐφθάσαμεν ἐνταῦθα ὑγιῶς κατὰ τὴν τετάρτην τοῦ τρέχοντος· δὲν λείπω ἀμέσως νὰ σοὶ γράψω, φίλε μου, ἠξεύρων πόσην ἐπιθυμίαν καὶ ἀνυπομονησίαν ἔχεις εἰς τὸ νὰ μάθῃς τὸ κατευόδιόν μου, καὶ περιπλέον νὰ σοὶ δηλοποιήσω ὅτι κατὰ τὸ παρὸν καταγίνομαι μετὰ τῶν λοιπῶν φίλων μας νὰ βάλωμεν εἰς τάξιν τὸ ἐμπόριόν μας· καὶ ἔπειτα νὰ κινήσω εἰς τὰ ἴδια. Οἱ ἐνταῦθα φίλοι εὐχάριστοι καὶ πρόθυμοι. Χαῖρε λοιπὸν διὰ τοῦτο, καὶ εἰδοποίησον αὐτὴν τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν εἰς τοὺς καλοὺς φίλους μας διὰ νὰ χαροῦν, προσφέρων τοὺς ἐκ ψυχῆς ἀσπασμούς μου εἰς ἅπαντας. Ὁ Περραιβὸς εἰσέτι δὲν ἐφάνη, τὸ αἴτιον ἀγνοῶ. Γράψε μου διὰ τοῦ Καρίμου (Π. Σέκερη). Σήμερον γράφω πρὸς τοὺς φίλους Ἰωαννίδην (Ἀναγνωστόπουλον) καὶ Μαρτάκην (Τσακάλωφ) νὰ ἔλθουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ 2 (Πελοπόννησον)· ἀπὸ τοὺς εἰς τὰ 62 (Κωνσταντινούπολιν) Ἐλπίζονται μεγάλα πράγματα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν σκοποῦ. Ὑγίαινε, φίλτατε, καὶ ἐνθυμοῦ πάντοτε τὸ εἰλικρινές σου ἁρμόδιον. Γράψον πρὸς τὸν Ἐλευθεριάδην (Κομιζόπουλον) καὶ Ξενοφῶντα (Πατζιμάδην) τὰ πάντα, καὶ ζήτησον τὴν συγνώμην, διατὶ δὲν εὐκαίρησα νὰ τοὺς γράψω. Νέον τι ἄξιον ἀκοῆς δὲν εἴχομεν κατὰ τὸ παρὸν διὰ νὰ σᾶς γράψωμεν, διὰ τοῦτο σιωπῶντες τὰ μὴ βασίμως ᾀδόμενα μένομεν αἰωνίως τῇ εὐγενίᾳ σας εἰλικρινὴς φίλος σας.

Α. Μ.

(Γρηγόριος Δικαῖος Φλέσας)

Τὰ τοῦ παλαιοτέρου ἦτον ψευδῆ διὰ τὸν Ἁρμόδιον.

ΑΡΙΘ. 71

Εἰς Κισνόβιον

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε Γαλάτσι τῇ 15 Νοεμβρίου 1820

Τὸ ἀπὸ 6 τρέχοντος ἀγαπητόν της ἔλαβον, τὴν ὑγείαν της ἐχάρην· ὕλην ἐκτάσεως κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω· τόσον μόνον σᾶς λέγω, ὅτι ἐγὼ μισεύω τῇ τετάρτῃ ἢ τὸ πολὺ τῇ πέμπτῃ. Πρὸς τούτοις τῇ εἰδοποιῶ ὅτι ἐδόθησαν τῷ γνωστῷ τὰ γρόσια πεντακόσια κατὰ τὴν ὀρδινίαν της· μὲ τὸ ὑστερινόν μου ὁποὺ θέλω σᾶς γράψω, σᾶς στέλλω τὸν λογαριασμόν, ὁποὺ θέλει λάβει παρὰ τοῦ κυρίου Γρυπάρη, κατὰ τὴν ὁμιλίαν μας. Τὸν ἀπὸ Βουκουρέστι ἐλθόντα ἀμέσως ἐξαπέστειλα εἰς Ἰσμαὴλ μὲ τὸν πλέον ἀσφαλέστερον τρόπον. Ρακομανδάροντας τὴν εὐγενίαν του εἰς τὸν Καλαματιανόν, μὲ τὸν ὁποῖον ἔγραφον καὶ τῆς εὐγενίας σας

Μένω

Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 72

Εἰς Κισνόβιον

Κύριε Τῇ 29 Νοεμβρίου 1820. Ρένι

Εὐκολωτέραν καὶ ἄμεσον ἐξιλέωσιν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἀληθείας, παρὰ μὲ ἀλόγους προφάσεις· διό, ἀποκρινόμενος εἰς τὴν ἀγαπητήν σας τῶν 24 τοῦ λήγοντος, δὲν σᾶς ἀντιλέγω εἰς τὴν ἀμέλειάν μου· ταύτην ὅμως μοὶ ἐχάρισεν ἡ ἐν Κωνστατινουπόλει διατριβή μου, μὴν ἔχων ποῦ καὶ εἰς ποῖον νὰ συχνογράφω· μ' ὅλον ὅτι εἶναι μικρὸν δικαιολόγημα ὡς πρὸς τὸ χρέος μου, ὅπερ ὑπόσχομαι νὰ ἐξακολουθῶ παρεμπρός· μὲ χαροποιεῖτε μὲ τὰ πολλὰ ἔχετε νὰ μὲ εἰπῆτε, τὰ ὁποῖα στοχάζομαι ὠφέλημα· λυποῦμαι ὅμως μὴν ἠξεύρων πότε δύναται νὰ γένῃ ἡ προσωπική μας ἐντάμωσις· διὸ χαροποιήσατέ με τελείως, δηλ. ἂν μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἐπιστροφήν σας ἀπερνᾶτε ἐδῶθεν. Τὸ ἐγκεκλεισμένον διὰ Γαλάτσι θέλει σταλθῇ ἀσφαλῶς μὲ πρῶτον ἐπιτύχημα, καὶ ἀμεριμνεῖτε· γράφετε ὅ,τι ἀγαπᾶτε προστάζοντές με, καὶ θέλετε μένει δουλευμένοι· καὶ ἐγὼ λαμβάνοντας ἀνάγκην καμμίαν δὲν θέλω λείψει νὰ σᾶς γράψω. Τὸν κύριον Μαρῖνον κάμετέ τον ὀρθόδοξον, καὶ θέλει γενεῖ πρὸς σωτηρίαν του.

Δημήτριος Μοῦσος

ΑΡΙΘ. 73

Κύριε Τῇ 30 Νοεμβρίου 1820. Μόσχα

Τὰς δύο ἐπιστολάς σας 21 Σεπτεμβρίου καὶ 5 τοῦ παρόντος ἐλά-

βαμεν καὶ ἐχάρημεν τὴν ὑγείαν σας καὶ τὸ εὐόδιόν σας. Ἐχάρημεν διὰ τὸν Λεζ. (Λεβέντην) καὶ Κατάλληλον (Δομνάνδον) ὅτι τοὺς ηὕρατε καθὼς ἐπιθυμούσατε, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καιρὸν ἔχομεν ὁποὺ δὲν ἐλάβαμεν κανένα τους γράμμα, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ Κάριμὸν (Π. Σέκερην) σχεδὸν ἀπὸ τὸν Ἰούλιον, μ' ὅλον ὅτι τοὺς ἐγράψαμεν πολλάκις. Κατὰ τὸ γράφειν σας ἐγὼ ἔμεινα ἕως οὗ νὰ μὲ γράψετε, καὶ ζητῶ νὰ μάθω πότε πρέπει νὰ μισεύσω διὰ νὰ ἠξεύρω, ὅτι ἂν δὲν ἐγράφετε νὰ μείνω, τώρα ἔπρεπε νὰ εἶμαι μισευμένος. Ἐγὼ ἔκρινα εὔλογον νὰ γράψω καὶ εἰς τὸν Καλὸν περὶ τοῦ μισευμοῦ μου τί νὰ ἀκολουθήσω· καὶ μὲ τοῦτο διὰ νὰ δείξω τρόπον τινὰ καὶ τὸ σέβας ὁποὺ φέρομεν πρὸς αὐτόν, καθὼς καὶ τῷ ὄντι εἶναι. Ὁ Κανδιώτης μοὶ ἔστειλε τὴν τυπογραφίαν καὶ ἐγὼ ἐπρομήθευσα ὅλα τὰ χρειαζόμενα, καὶ τὰ ἔστειλα τῷ Ἠλιάδῃ (Ἀθ. Σέκερῃ)· ἐπειδὴ ὅμως ὁ πρίγκιψ μοὶ ἔγραψε νὰ τὴν στείλω τῷ Γ. Δ. (Σταματίῳ Κουμπάρῃ), ἔγραψα τῷ Ἀθ. Σέκερῃ νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ· καὶ ἂς γράψῃ ὁ πρίγκιψ διὰ ποῦ νὰ σταλθῇ· τόσον τὸ κόστος καὶ τὰ ἄλλα ἀγορασθέντα ἐπλήρωσα ἐγώ, ἅτινα συμποσοῦνται εἰς ρ. 570. Ὁ Μάνθος Ριζάρης καὶ ὁ Σταυρόπουλος ἐμίσευσαν πρὸ πολλοῦ εἰς Νίζναν, τοὺς ἐβάσταξαν καὶ ἐδοκίμασαν ἀρκετὰς δυσκολίας· ὁ πρῶτος μόλις ἐγλύτωσε καὶ ἐμίσευσεν διὰ Κισνόβι καὶ Βουκουρέστι· τὸν δεύτερον ἐβάσταξαν ἐκλέγοντάς τον ράτμανον διὰ τρεῖς χρόνους. Ὁ Μάνθος ἐφιλιώθη ἐκεῖ μὲ ἀρκετούς, καὶ ἤλπιζεν εἰς Κισνόβι νὰ ἀνταμώσῃ τὸν πρίγκιπα νὰ διηγηθῇ τὰς ταλαιπωρίας του καὶ νὰ τὸν δώσῃ τοὺς λογαριασμούς, καὶ ἐλπίζω νὰ τὸν ἐπέτυχεν.

Ἐχάρημεν τὴν ἐντάμωσιν τοῦ Ἁρμοδίου μετὰ τοῦ Καλοῦ, καὶ ὅτι ἐτελείωσαν τοὺς λογαριασμούς των. Γραφὴν εἴχαμεν ἀπὸ Γ. Γάτζον· γράφει πολλὰ διαφορετικὰ ἀπὸ πρῶτα. Περιπλέον λέγει ὅτι ὁ Περραιβὸς ἐπῆγε καὶ ἐσύναξεν εἰς Γαλάτσι, ὅπου τῷ ἐμέτρησαν γρόσ. 15 χιλ.· δὲν ἠξεύρομεν ἂν εἶχεν τοιαύτην διαταγήν σας. Ὁ Ξενίδης σᾶς ἀσπάζεται.

Σᾶς προσκυνοῦμεν καὶ μένομεν
Ἀντ. Κομιζόπουλος

ΑΡΙΘ. 74

Τῇ 14 Δεκεμβρίου 1820. Μόσχα

Σεβαστοὶ κύριοι Θ. (Ξάνθε) καὶ Συντροφία

Τὴν ἐπιστολήν σας ἐλάβαμεν, ὅπως ὑποσχέθητε μὲν νὰ γράψητε ἐκτεταμένως μὲ τὸν ἀκόλουθον ταχυδρόμον δὲν τὸ ἠκολουθήσατε. Ἔχομεν μεγάλην τὴν εὐχαρίστησιν, ὅτι ὁ Οἰνοπλουτῶν (ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαυΐας Μιχαὴλ Σοῦτσος) ἔγινεν ἐδικός μας.

Ὁ Ἐλευθεριάδης (Κομιζόπουλος) περιμένει τὴν προσταγὴν τοῦ Καλοῦ (Ἀλ. Ὑψηλάντου) διὰ νὰ μισεύσῃ· αὐτὸς ἤθελεν ἦτον αὐτοῦ, ἂν ἡ ἀπὸ Βουκουρέστι γραφή σας δὲν τὸν ἐμπόδιζε.

Σᾶς περικλείομεν ἀντίγραφον τοῦ γράμματος ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν τοῦ Μ. (Γρηγορίου Δικαίου Φλέσα)· οἱ ἐκεῖ ἐπίτροποι Κουμπάρης, Μαῦρος καὶ Μπάρμπας γράφουσι πρὸς τοὺς ἐδῶ περὶ πάντων ἐκτεταμένως καὶ φανερά, ζητοῦντες ὑποδήματα (χρήματα) παρὰ τῶν ἐδῶ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν 400 φατούρων (χιλιάδων), τὰς ὁποίας ἐζήτησεν ὁ Καλὸς ἀπὸ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Δὲν ἔπρεπε τὰ πράγματα νὰ ἀκολουθῶσιν οὕτως· μ' ὅλον τοῦτο αὕτη ἡ γραφή των δὲν θέλει κάμει ἄλλο, εἰμὴ νὰ γενῇ πρόξενος μικροῦ τινος ἐνθουσιασμοῦ. Οἱ ἐδῶ δὲν ἀπεφάσισαν ἔτι τι, πλήν, ὡς φαίνεται, θέλουν νὰ στείλουν ἐπὶ τούτου ἄνθρωπον πρὸς τὸν Καλὸν μὲ τὸ ἀντίγραφον τῆς παρὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως γραφῆς τῶν ἐπιτρόπων, πυνθανόμενοι περὶ τοῦ ποιητέου· τὸ ὅ,τι ἐδῶ ἀποφασισθῇ νὰ ἐνεργηθῇ θέλομεν σᾶς κάμει γνωστόν. Πάλιν σᾶς λέγομεν ὅτι δὲν ἔπρεπεν οἱ ἐπίτροποι τῶν 62 (Κωνσταντινουπόλεως) νὰ γράψουν τόσον φανερὰ περὶ πάντων· καὶ πῶς δὲν ὑποπτεύθησαν. Ὁ Ἁρμόδιος γράφει: «ὅτι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔστειλε μίαν καμήλαν (καράβι) εἰς Τεργέστην διὰ νὰ φέρῃ τὸν Καλὸν εἰς Πελοπόννησον καὶ ὅτι ὁ Πενθερὸς (Ἀλῆ πασᾶς) εἰσέτι δὲν ἐξέπνευσε καὶ ἐλπίζονται καὶ ἀπ' αὐτὸν καλὰ πράγματα· διότι, ὡς ἐβεβαιώθη ἀπὸ ἕνα ἀρχιερέα, εἶναι ὅλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν. Δὲν πρέπει νὰ ἀμεληθῶσι τὰ ὅσα γράφουσιν οἱ ἐπίτροποι πρὸς τοὺς ἐδῶ καὶ ὁ Ἁρμόδιος πρὸς τὸν Εὐθυμιάδην (Κομιζόπουλον)»· πλὴν δυσκατόρθωτα καὶ νὰ συναθροισθῶσι ἐδῶ πολλὰ χρήματα· ὁ Καλὸς ἀφεύκτως πρέπει νὰ γράψῃ εἰς τοὺς ἐδῶ, καὶ ἂν στοχασθῆτε, καὶ οἱ κύριοι (ἡ Ἀρχὴ) ἓν γράμμα πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους καὶ ἄλλο κοινῶς εἰς ὅλους μὲ μεγίστην παρακίνησιν· καιρὸς νὰ ἀρχίσῃ ἡ θεώρησις τοῦ μπιλάντζου (ἐπαναστάσεως) καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα. Οἱ ἀποτυχόντες (Σέρβοι) ἄρχισαν νὰ λογοφέρωνται μετὰ τοῦ ἀπαθοῦς (Σουλτάνου), καὶ μὲ μεσιτείαν τοῦ πρέσβεως τῆς Ρωσίας ὁ Σουλτάνος ἠθέλησε νὰ τοὺς συμβιβάσῃ· ἔστειλε πρὸς αὐτοὺς ἐξεπίτηδες νὰ μάθῃ τὴν διαφοράν, τοὺς ηὗρεν ἀσυμβιβάστους· δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι οἱ κύριοι καὶ ὁ Καλὸς νὰ γράψουν παντοῦ νὰ φροντίσουν τὴν σύναξιν βερεσεδίων (χρηματικὰς ὑποσχέσεις)· καὶ ὁ Οἰνοπλουτῶν (ὁ ἡγεμὼν Μ. Σοῦτσος) πρέπει νὰ δείξῃ τὴν προθυμίαν του.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα
Ὁ Ξ. (Πατζιμάδης)
Ε. (Κομιζόπουλος)

ΑΡΙΘ. 75

Κύριε Ξάνθε

Τῇ 19 Δεκεμβρίου 1820. Μόσχα

Εἰς τὰς 14 σᾶς ἐγράψαμεν· ἐλάβαμεν τὴν τιμίαν σας ἀπὸ 27 τοῦ ἀπελθόντος, ἐχάρημεν λίαν τὴν περιπόθητον μας ὑγείαν σας. Ὁ Α. Μ. (Γρηγ. Δικαῖος Φλέσας) μᾶς γράφει αὐτοῦ νὰ φροντίσωμεν νὰ συνάξωμεν μετρητὰ καὶ νὰ τὰ ἐμβάσωμεν διὰ τὰς προβλέψεις, περὶ τῶν ὁποίων ἐγράψαμεν τοῦ Καλοῦ (Ἀλ. Ὑψηλάντου), καὶ σήμερον πάλιν τῷ γράφομεν στέλλοντές τῳ μίαν ἀντιγραφὴν ἐπιστολῆς τοῦ ἀδελφοῦ Γ. Δ. (Κουμπάρη), τοῦ Σπύρου Μαύρου καὶ Ἰωάννου Μπάρμπα· καὶ φαίνεται ὅτι αὐτοὶ ἐδιορίσθησαν αἱρετοκριταὶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ φίλου (ἔφοροι δηλ.) καὶ γράφουν πρὸς τὸν Ἀναστάσιον (Πατζιμάδην) τὰ ὅσα τῷ ἔγραφεν ὁ Α. Μ. (ὁ Δικαῖος). Δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον,καὶ τὰ βεβαιώνεσθε ἀπὸ τὸν Καλόν.Τὰ τῶν ἀποτυχόντων (Σέρβων) ἐλπίζω νὰ τὰ ἐμάθετε· περὶ τοῦ μισευμοῦ μου ἀναμένομεν νὰ ἰδῶμεν τί θέλει μᾶς γράψετε. Ἄφευκτα μελετῶ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς νὰ μισεύσω καὶ ἄμποτε νὰ σᾶς ἀπολαύσω. Ἀπὸ τὸν Α. Λύσιππον (Λεβέντην) κανένα γράμμα του δὲν εἴχαμεν. Ἰδοὺ τὸ γράμμα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς τὸν Πατζιμάδην. Ἐν τοσούτῳ σᾶς ἀδελφικοασπαζόμεθα.

Α. Ε. (Κομιζόπουλος)
Α. Ξ. (Πατζιμάδης)

ΑΡΙΘ. 76

Εἰς Κισνόβι

Περιπόθητε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 24 Δεκεμβρίου 1820. Ἰσμαὴλ

Μὲ δύο πόστας δὲν σᾶς ἔγραψα οὔτε ἐγὼ οὔτε ἡ φαμιλία σας, νομίζοντες, κατὰ τὸ γράφειν σας, ὅτι θέλετε εἶσθε εἰς τὸν δρόμον· ἤδη δὲ πληροφορηθέντες ὅτι κάμνετε αὐτοῦ ἀκόμη μερικὸν καιρόν, δὲν λείπομεν πρὸ πάντων νὰ ἐρωτήσωμεν τὰ τῆς ὑγείας σας. Ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν μου τρεῖς τιμίας σας τῶν 15, 18, διὰ τῆς πόστας, καὶ 19, ὁποὺ σήμερον ἔλαβον μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ κὺρ Μιχαλάκη σας. Ἔγνων τὰ ἐν αὐταῖς σας· ἐπλήρωσα πρὸς τὸν κὺρ Ἰωάννην Ἀποστολάκη τὰ τῆς διαταγῆς σας καὶ εἰς ὀρδινίαν Γεωργίου Παπαδοπούλου γρόσ. 2.000 (δύο χιλ.), ὁμοίως ἐπλήρωσα τῷ αὐτῷ Ἰωάννῃ Ἀποστολάκῃ καὶ ἄλλες 5.000 (πέντε χιλ.) γρόσια, καὶ ἔλαβον τὸ ὄρδινον, ὁποὺ πρὸς τὸν κὺρ Γεώργιον ἐδώσατε· ὁμοίως ἔλαβον ἀπὸ αὐτὸν καὶ τὴν περικλεισμένην ἀπόδειξιν διὰ νὰ ἀγροικηθῆτε αὐτοῦ μετὰ τοῦ Γ. Παπαδοπούλου. Ὁ ἐν Μόσχᾳ κύριος Ν.

Πατζιμάδης μοὶ ἔστειλε τὸ ἐσώκλειστον· τὸ ἔλαβον τὴν Τετάρτην πρωί· δὲν ἦλθεν ἡ πόστα τὴν Τρίτην, ὡς σύνηθες, ἐξ αἰτίας τοῦ χειμῶνος, καὶ οὕτως ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας ἐδῶ. Τὸν κὺρ Ἀδαμήδην ἔγραψα καὶ ἐκ δευτέρου διὰ τὴν ὑπόθεσιν. Ἦτον ἐδῶ ὁ ἐν Ρένι ἄνθρωπός μου Σγουρὸς καὶ χθὲς ἐμίσευσε καὶ τὸν παρήγγειλα, ἅμα φθάσῃ, νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν πόσταν τὰ γράμματα, ὁποὺ σημειοῖτε ὅτι ἐδώσατε πρὸς αὐτόν, καὶ νὰ φροντίσῃ τὴν ἀσφαλῆ στάλσιν αὐτῶν εἰς Γαλάτσι.

Σᾶς ἀσπάζομαι
Μ. Φωκιανὸς

ΑΡΙΘ. 77

Εἰς Κισνόβι
Φίλτατέ μοι κύριε Ξάνθε — Τῇ 27 Δεκεμβρίου 1820. Ρένι

Ἀπαντῶ τὴν τιμίαν σας 15 τρέχοντος καὶ ἐχάρην διὰ τὸ αἴσιον τῆς ὑγείας σας. Τὸ μαρτυρικὸν τοῦ πασαπορτίου μου θέλω τὸ στείλει μὲ τὴν ἀκόλουθον πόσταν, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἑορτὴν δὲν δύναμαι σήμερον· σᾶς λέγω ὅμως ὅτι κανὲν ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἐμποδίζει καὶ τὸν σήμερον μισευμόν μου ἐδῶθεν, ὅπου προσταχθῶ, παρὰ ἡ διάλυσις τοῦ ἐργαστηρίου, ὃ ἔχομεν συντροφικῶς μὲ τὸν κύριον Ρουμπίνην· καὶ κατ' αὐτὰς τὸν προσμένω διὰ νὰ δώσωμεν τέλος, καὶ τότε μένω κατὰ πάντα ἐλεύθερος. Νέον οὐδέν, εἰμὴ ἀπευχόμενός σας τὸ ἐλευσόμενον νέον ἔτος αἴσιον, ὑγιεινὸν καὶ τελεσφορικὸν τοῦ πόθου μας.

Μένω
Δημήτριος Μοῦσος

ΑΡΙΘ. 78

Κισνόβι
Κύριε Ξάνθε — Ἰσμαὴλ τῇ 28 Δεκεμβρίου 1820

Καὶ εἰς τὰς 25 σᾶς ἔγραφον ὅσα ἡ ὥρα ἐκαλοῦσε, ὁμοίως καὶ προλαβόντως εἰς τὰς 21 ἰδίου νὰ σᾶς δοθῇ μέσον τοῦ κυρίου Γ. Παπαδοπούλου, ὅπου εἰς αὐτό μου σᾶς ἐπερίκλειον καὶ 4 γράμματα φίλων διὰ νὰ τὰ ἐγχειρίσετε, ὅθεν ἀκαρτερεῖ, τὰ ὁποῖα ἐλπίζω ὅτι ἐλάβατε. Ἡ ἀποστολὴ τῶν γραμμάτων ἕως τώρα δὲν ἔγινε, καθότι εἰς δύο ἢ τρεῖς, ὁποὺ ἔγινεν ἡ ἐκλογή, πρόθυμοι μέν, πλὴν δυσκολία καὶ ἄργητα ἕως οὗ νὰ λάβουν τὰ πασαπόρτια των· διὸ σήμερον θέλει ἀποφασισθῇ ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς, ὁ Δ. Ἰβανόβιτς ἢ ἐγώ, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Ρένι, ὁποὺ κατ' ἐκλογὴν τοῦ κυρίου Παπαγιαννοπούλου νὰ διορισθῇ ἕνας ἀπὸ Γαλάτσι καὶ νὰ μισεύσῃ μὲ τὰ σταλέντα σας. Δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον, ἐπειδὴ ὁ ρηθεὶς κύριος Ἰβα-

νόβιτς σᾶς ἀναφέρει περὶ τούτων. Ἔσωθεν σᾶς περικλείω ἓν ἴσον γραφῆς πόλεως, ὅπερ διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἔλαβεν ὁ Βελισάριος. Ἂν εἰς τὰ ἀπελθόντα γράμματα, ἀγαπητέ, ἔλαβον εὐχαρίστησιν εἰς τὸ νὰ διαβάσω, εἰς τοῦτο δὲ ἔλαβον μεγάλον κακοφανισμὸν καὶ δυσαρέσκειαν· ὄχι δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ ποίαν αἰτίαν τὰ τοιαῦτα νὰ εἶναι γνωστὰ καὶ νὰ κοινολογοῦνται; Μόλον τοῦτο ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν. Σήμερον μισεύει ὁ κύριος Δ. Ἰβανόβιτς διὰ Ρένι, καὶ ἀκολούθως αὐτοῦ.

Σᾶς προσκυνῶ
Γεώργιος Παπαδόπουλος Κορφινὸς

ΑΡΙΘ. 79

Εἰς Κισνόβι

Φιλογενέστατε κ. Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 28 Δεκεμβρίου 1820. Ἰσμαὴλ

Τὰ διάφορα γράμματά σας, σταλέντα μοι μὲ τὸν Μιχαλάκην, σύγγαμβρόν σας, ἀσφαλῶς ἔλαβον, καθὼς καὶ ἐκεῖνα τὰ μὲ πόσταν ἐστείλατε. Τὸν δὲ πλῆκον ὁποὺ μὲ διορίζετε νὰ διευθύνω μὲ ἄνθρωπον ἰδιαίτερον, αὐτὸν μὲ τὸ νὰ ἀκολουθῇ ἡ γνωστή σας δυσκολία τῶν πασαπορτίων δὲν εἶναι τρόπος κατὰ τὸ παρὸν ἀπ' ἐδῶ νὰ τὸν ξεκινήσω, ἀλλὰ ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἀποφασίζω νὰ κινήσω διὰ τὸ Ρένι, ἔνθα μέσον Γαλατσίου θέλει προσπαθήσω νά τὸν διευθύνω μὲ ἀξιόπιστον καὶ καλὸν ἄνθρωπον· ὅθεν ἀμεριμνεῖτε. Ἀπὸ ἐκεῖ ἠμπορῶ εὐκολώτερον νὰ πληροφορηθῶ καὶ διὰ τὰ γράμματα τοῦ Μορφοπούλου· ἀπὸ τὸ Ρένι ἴσως καὶ ἀκολουθήσω τὸν δρόμον μου διὰ τὰ αὐτόθι, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ μάθω καὶ ἐγὼ τὸ τί πρέπει νὰ κάμω, ἐὰν ὅμως ἕως τὸ Σάββατον δὲν ἔλθω αὐτοῦ, παρακαλῶ νὰ ἔχω ἀπόκρισίν σας ἐδῶ. Μένω δὲ

Δημ. Καλαματιανὸς

ΑΡΙΘ. 80

Τῇ 28 Δεκεμβρίου 1820. Ἰσμαὴλ

Περιπόθητε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Τὴν ἀπὸ τὰς 25 τούτου σταλεῖσάν μοι τιμίαν σας σήμερον ἔλαβον καὶ ἐχάρην, ἔγνω τὰ ἐν αὐτῇ σας· μὲ τὴν ἀπελθοῦσαν πόσταν σᾶς ἔγραψα καὶ ὑπὸ σιγουριτὰν σᾶς ἔστειλον ἓν γράμμα τοῦ ἐν Μόσχᾳ κυρίου Ν. Πατζιμάδη καὶ τὴν ἀπόδειξιν διὰ τὰ γρ. 5000 ἐπλήρωσα τῷ Ἰωάννῃ Ἀποστολάκῃ· σᾶς εἰδοποιοῦσα καὶ διὰ τὰ γρ. 2000, ὁποὺ τῷ ἰδίῳ Ἰω. Ἀποστολάκῃ, κατὰ τὴν διαταγήν σας, ἐπλήρωσα. Εἰπέ μοι πότε ἔρχεσθε ἀποφασιστικῶς. Σᾶς ἀσπάζομαι

Μ. Φωκιανὸς

ΑΡΙΘ. 81

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1820. Ρένι

Φίλτατέ μοι κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Ἰδοὺ κατὰ τὴν πρὸ αὐτῆς ὑπόσχεσίν μου στέλλω σήμερον εἰς παραλαβὴν τοῦ κυρίου Μαρίνου τὸ μαρτυρικὸν τῆς πολίτζιας διὰ τὸ ἔβγαλμα πασαπορτίου μου, εἰς τὸν ὁποῖον λέγω νὰ συνομιλήσητε, καὶ ὅταν ἀποφασισθῇ νὰ σταλθῶ, τότε δίδεται τὸ μαρτυρικὸν καὶ ἐβγάζετε τὸ πασαπόρτι μου. Νέον οὐδέν.

Δ. Μοῦσος

ΑΡΙΘ. 82

Κισνόβι

Εὐγενέστατε κ. Ἐμμ. Ξάνθε. Τῇ 1 Ἰανουαρίου 1820. Ἰσμαὴλ

Σήμερον ἐπέστρεψα ἀπὸ Ρένι, ἔνθα ἐπῆγα διὰ νὰ εὕρω ἁρμόδιον εὐκαιρίαν νὰ στείλω τὸν γνωστόν σας πλῆκον εἰς τὸ διωρισμένον μέρος· πληροφορηθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἐκεῖ φίλων Ξοδύλου καὶ Παπαγιανοπούλου ὅτι ἦτον ἕτοιμος νὰ μισεύσῃ διὰ ἐκεῖ κάποιος Λιόπουλος ἀπὸ Γαλάτσι, ἀμέσως ἔστειλα νὰ τὸν δώσουν τὴν εἴδησιν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐκεῖ καραντίνα πρὸς ἀντάμωσίν μου, ὁμοίως καὶ τὸν καπ. Β. Καραβιάν, ὅστις καὶ ἦλθε μὲ τὸν Ἀδαμίδην καὶ Π. Παπαγιαννόπουλον, μὲ τοὺς ὁποίους καὶ ἀρκετὰ ὡμίλησα· μοὶ εἶπον ὅτι ὁ εἰρημένος Λιόπουλος ἦτον νὰ μισεύσῃ μὲ τὸν Ἀσημακόπουλον· ἡτοίμασα λοιπὸν ἕνα ξεχωριστὸν πλῆκον διὰ τὸν κύριον Κουμπάρην διὰ νὰ σταλθῇ μὲ τὸν ἴδιον, τὸ δὲ ἄλλο ἀναγκαιότερον ἔδωσα τῷ καπ. Β. Καραβιᾷ διὰ νὰ τὸ στείλῃ, ὡς μὲ ὑπεσχέθη, ἐπίτηδες μὲ τὸν ἀδελφόν του πηγαίνοντας εἰς Γαλάτσι· ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς ἤκουσα μὲ δυσαρέσκειάν μου πολλὰ ἐνάντια περὶ Ἀσημακοπούλου, καὶ ὅτι συμμέθεξε πολλοὺς εἰς τὸ μέρος του, ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ὁ Ἀργυρόπουλος ὁ πρόξενος, ἰατρὸς Ἐπαμεινώνδας καὶ ἄλλοι πολλοί, διὰ τὰς καταχρήσεις τοῦ ὁποίου ἐψυχράνθησαν ἀρκετὰ οἱ ἐν Γαλατσίῳ φίλοι· ἐγὼ δὲ διὰ νὰ τοὺς καθησυχάσω ἔφερα παράδειγμα τὴν ἐδικήν σας ἱστορίαν, διηγούμενος ὅσα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς Πετρούπολιν διατριβῆς σας ἐδοκιμάσατε καὶ ἄλλα διάφορα, μὲ τὰ ὁποῖα καὶ τοὺς κατεπράυνα, ὥστε ἐν ἑνὶ λόγῳ ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ ὅτι ὁ ἐκεῖ πηγαιμός μου καὶ ἡ ἀντάμωσις μὲ αὐτοὺς καθ' ὅλα ἐχρησίμευσε. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ τοὺς ἔδειξα καὶ τὸ γράμμα τοῦ Καλοῦ (Ὑψηλάντου) πρὸς ἐμὲ περὶ τῶν ὅσων ἀνάγεται διὰ τοὺς εἰς τὴν βασιλικὴν δούλευσιν εὑρισκομένους καὶ λοιπά, τὰ ὁποῖα τοὺς ἐμψύχωσαν οὐκ ὀλίγον, βεβαιωθέντες ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶ-

ναι καθὼς ἐφλυάριζεν ὁ Ἀσημακόπουλος, ἀλλὰ διαφορετικά, ὡς ὀφθαλμοφανῶς τὰ εἶδαν καὶ ὡς θέλει πληροφορήσουν καὶ ἡσυχάσουν τοὺς λοιποὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους. Τὸ γράμμα, ὁποὺ αὐτοὶ ἔφερον μαζί τους, εἶπα νὰ σᾶς σταλθῇ διὰ τοῦ κυρίου Ξοδύλου μὲ ἐσταφέταν, δίδοντάς σας καὶ κάποιαν πληροφορίαν τῶν διατρεχόντων, πρὸς τὸν ὁποῖον θέλετε ἐπακουμβεῖ εἰς τὸ ἑξῆς, τυχούσης περιστάσεως, τὰς διὰ Γαλάτσι ὑποθέσεις· οἱ ἀπὸ Γαλάτσι μοὶ εἶπαν ὅτι εἶναι πάντοτε ἕτοιμοι νὰ κάμουν ἐκεῖνο, ὃ ἤθελε τοὺς διορίσητε ἀπὸ αὐτοῦ.

Οἱ ἀκατάστατοι δρόμοι μ' ἐμπόδισαν ν' ἀκολουθήσω, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦσα ταξίδιόν μου διὰ τὰ αὐτοῦ· τούτου ἕνεκεν παρακαλῶ νὰ μὲ ἰδεάσητε διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ ἐρχομοῦ μου.

Παρόντος μου ἔλαβεν ὁ Ξόδυλος τὸ γράμμα σας, τὸ ὁποῖον εὐχαρίστησε τόσον αὐτὸν ὡς καὶ ἐμέ· τὰ χαρτία ὁποὺ ἐπεριμέναμεν ἀπὸ Γαλάτσι ἐσφραγισμένα ἐστάλθησαν εἰς παραλαβὴν Σέκερη Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦτο ἠκολούθησε διὰ τὴν ἄργηταν ἀποκρίσεώς σας πρὸς τὸν φίλον, ὅστις ἐβιάσθη ἔχοντας ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ταξίδιόν του, καὶ τὰ πάντα εἰς τάξιν σας. Τοὺς σεβαστοὺς φίλους κατασπάζομαι, οἱ ἐνταῦθα ὁμοίως ποιοῦν. Εὐχόμενός σας δὲ τὸ νέον ἔτος αἴσιον καὶ εὐτυχὲς μετ' ἄλλων πολλῶν κατὰ τὸν ἐγκάρδιον πόθον σας, σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς μένων.

Δ. Ἰβανόβιτς Καλαματιανὸς

Υ. Γ. τὸ γράμμα ὁποὺ πρὸς τὸν Ἀδαμίδην ἐστείλατε διὰ τὸν Ἐπαμεινώνδα δὲν θέλει τὸ δώσει, ἐν ὅσῳ δὲν λάβῃ ἑτέραν περὶ τούτου εἴδησίν σας. Ὁ ἴδιος

ΑΡΙΘ. 83

Τῇ 3 Ἰανουαρίου 1821. Κωνσταντινούπολις

Κύριε!

Ἐπανάληψιν τῶν προγεγραμμένων μου δὲν σᾶς κάμνω, μὴν ἀμφιβάλλοντας τὴν παραλαβήν των, ἀλλ' ἀποκρίνομαι εἰς τὴν ἀπὸ 1 τοῦ παρελθόντος μηνὸς καὶ χρόνου ἐπιστολήν σας, τὴν ὁποίαν μετὰ τὸν μισευμὸν ἐδῶθεν τοῦ ταχυδρόμου ἔλαβον, καὶ ἐκ τούτου δὲν σᾶς ἀπεκρίθην· τὴν βλέπω γέμουσαν ἀγαθῶν ἀγγελιῶν· εἴθε νὰ μὴν ἐμεταχειρίσθητε ὑπερβολήν. Ὁ Ἁρμόδιος (Γρ. Δικαῖος) ἦλθε καὶ ἐμίσευσεν ἐν καιρῷ διὰ τὰ Ν. 2 (Πελοπόννησον) ἐφωδιασμένος ἐ 90 φατούρας (90 χιλ., ἐνενήντα, γρόσια)· ἄμποτε νὰ εὐδοκιμήσῃ, καθὼς καὶ ὁ συνοδοιπόρος του Χριστόφ. Περραιβός.

Ἐγὼ δέχομαι εὐχαρίστως τὰς συμβουλάς σας, κατὰ τὴν γνώμην

τοῦ κυρίου Καλοῦ ('Αλ. 'Υψηλάντου), καὶ ὅσας ἐλλείψεις ἔκαμνα ἕως τώρα τῶν χρεῶν μου, δὲν ἦτο πεῖσμα τῆς σιωπῆς, ὡς ἡ ἐξήγησίς σας, ἀλλά, ὅσα δὲν ἔγραψα, ἢ δὲν τὰ ἤκουσα ἐξ αἰτίας τῶν ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν καὶ μοναξίας μου ἢ ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων καταχρήσεων δὲν ἔδιδα προσοχὴν διὰ νὰ μὴ προσθέσω σφάλματα ἐπάνω εἰς τὰ αὐτά. Ποῖος δὲν γνωρίζει ὅτι ἐκ τῆς ὑποταγῆς καὶ καλῆς ἁρμονίας γίνονται ὅλα τὰ καλά, καὶ ἀνάπαλιν; Ἄμποτε νὰ μὴν εἴχαμεν αἰτίας νὰ ταλανιζώμεθα τώρα διὰ τὰ παρελθόντα σφάλματά μας, τὰ ὁποῖα ἄμποτε νὰ ἔμειναν ὅλα μὲ τὸν παρελθόντα καὶ ἀπομείναντα χρόνον. Τὰ ὅσα ὑπέφερα τὰ ἀνακαλῶ κάθε στιγμὴν εἰς τὴν μνήμην μου, καὶ ὅτι δὲν ἠμέλησα ποτὲ τὸ χρέος μου (ὄχι τὸ ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου). Ἄμποτε νὰ ἀξιωθῶ διὰ νὰ ζήσω νὰ ἀπολογηθῶ καὶ νὰ δείξω τὰς ὑπὲρ δύναμιν θυσίας, ὁποὺ ἔκαμα ἐλπίζων νὰ ἔχω συμπάσχοντας Σὲ καὶ τοὺς ὁμοίους σου, τοὺς ὁποίους εἶδα ἀδιαφοροῦντας εἰς τὸ ἄτομόν μου, τὸ ὁποῖον ὑπέφερε τὰ πάνδεινα, οἷον κινδύνους, φοβερισμοὺς καθημερινούς, κατηγορίας, διαβολάς, φυλακίσεις, καὶ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὅσον εἶχα ἔδιδα, τώρα δὲ ὅπου δὲν ἔχω δὲν μὲ ἀκούει τινάς, καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄνωθεν στενοχωρίας, ὁποὺ ὑπέφερα, δὲν ἀποφάσισα νὰ κάμω κανένα σύντροφον, ὄχι ἀπὸ φθόνον διὰ νὰ μὴ τιμηθῇ καὶ ἄλλος, ἀλλὰ τὸ περισσότερον διὰ νὰ μὴ προσθέσω σφάλματα ἐπὶ σφαλμάτων. Ἂν ἦλθαν ὁ Μαρτάκης (Τσακάλωφ) καὶ Ἰωαννίδης ('Αναγνωστόπουλος) αὐτοῦθεν, στείλετε καὶ κανένα ἐδῶ καὶ διὰ συντροφίαν μου καὶ διὰ νὰ κατασκοπεύῃ γράφων ἐκεῖνος, ὅσα ἐγὼ δὲν προφθάνω, πρὸς ἐσᾶς.

Ὁ κύριος Θέμελης ἀριβάρισεν ὑγιῶς· εἰς μίαν ὁμιλίαν μικρὰν ὁποὺ μὲ ἔκαμε κατ' ἰδίαν (ὄχι εἰς τὰς κοινὰς) ἐφάνη γνωρίζων τοὺς κυρίους τρόπον τινὰ ἢ ἐζήτησε νὰ μάθῃ τι παρ' ἐμοῦ· ἐγὼ δὲν ἀνοίχθηκα ἀπερνώντας τὴν ἀπόκρισιν ἐν σιωπῇ· ἂν τοῦ τοὺς ἐγνωρίσατε, ἂς μοῦ τὸ ἐφανερώνατε, εἰδὲ καὶ καμμίαν φορὰν σᾶς γράψῃ κανένα παράπονον ψυχρότητος, καταλάβετε ἀπὸ τώρα πόθεν δύναται νὰ προέλθῃ.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβα καὶ τὴν ἀπὸ τὰς 15 τοῦ ἰδίου γραφήν σας, καὶ οὖσα σύμφωνος δὲν ἐκτείνομαι, ἀναγκάσθην ὅμως ἀπὸ τοὺς ἐφόρους νὰ τὴν ἀνοίξω ἐμπρός τους, καὶ εὐχαριστήθην, ὁποὺ δὲν εἶχε κανένα τι πιάσιμον. Ὅθεν εἰς τὸ ἑξῆς δίδετε ἀμέσως εἰς τὴν πόσταν τὰ γράμματά σας πρὸς ἐμέ, ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ὕστερον, διὰ νὰ ἠξεύρω, ἂν μοῦ λείψῃ κανένα· εὔχομαι καὶ εἰς τὴν ὕστερην νὰ μὴν ἐμεταχειρισθήκατε ὑπερβολήν. Ἂν θέλετε, γράψετέ μου εἰς ἀπόκρισιν μίαν φοράν, ὅσα σᾶς εἶναι συγχωρημένα, διὰ νὰ πληροφορηθῶ σαφέστερον καὶ ὄχι αἰνιγματωδῶς, καὶ δόσατε τὸ γράμμα μου ὑπὸ ἀσφάλειαν εἰς τὴν πόσταν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὸ λαμβάνω

χωρὶς ἄλλο. Δεχθῆτε τὴν ἔσωθεν ἀπὸ τὸν Σταυράκην καὶ ἄμποτε νὰ μὴ μὲ ἐλέγξητε, διότι δὲν τὴν ἄνοιξα. Σᾶς προσκυνῶ μένων.

A. K.

(Παναγ. Σέκερης)

ΑΡΙΘ. 84

Κισνόβι

Τῇ 3 Ἰανουαρίου 1821. Κωνσταντινούπολις

Περιπόθητέ μοι φίλε καὶ ἀδελφὲ

Τὸ ἀπὸ 15 παρελθόντος μηνὸς καὶ ἔτους ἔλαβον σήμερον διὰ τοῦ τακτικοῦ, καὶ σᾶς εἰδοποιῶ περὶ τοῦ ἀριβοῦ μας ὅτι ἐστάθη αἴσιον ἀπὸ μπογάζι τοῦ Σουλινᾶ ἕως εἰς τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἐπλεύσαμεν εὐδίως διὰ 38 ὥρας, εἴθε δὲ αἱ εὐχαὶ τῶν φίλων μας νὰ μᾶς εὐοδώσωσιν οὕτως αἰσίως καὶ ἀταράχως καὶ εἰς τὰ λοιπά μας ταξίδια. Ἡ ἐνταῦθα προσδιατριβή μου ἐγένετο ἄχρι τοῦδε περιμένοντας τὰ ἀναγκαῖά μου γράμματα, ἀλλ' ἤδη κινῶ κατὰ τὰς 5 τοῦ τρέχοντος μηνὸς χωρὶς νὰ ἀργοπορῶ περιπλέον. Τὸ περιστατικὸν τὸ ὁποῖον μοὶ ἐσυνέβη ἤδη, δηλ. ὁ θάνατος τῆς ποθητῆς μοι συζύγου, μὲ κατετάραξεν ὄχι ὀλίγον, ὅπερ δύναται νὰ συμπεράνῃ χωρὶς ἐγὼ νὰ περιττολογήσω· πλὴν μ' ὅλα ταῦτα τὰ ὁποῖα ἡ τύχη ἠθέλησε διὰ νὰ μοὶ προξενήσῃ μικροψυχίαν, ἐγὼ εἶμαι ὅλος σταθερὸς καὶ γενναῖος διὰ τὸ στάδιον τὸ ὁποῖον τρέχω, καὶ ὄχι μόνον αὕτη ἡ καιρία λύπη καὶ δύσφορος δὲν μ' ἐμποδίζει τὴν γενναιότητα τῆς ὑποθέσεώς μου, ἀλλ' ἂν ἦτον καὶ ἔτι μᾶλλον δυσβαστακτοτέρα, πάλιν δὲν ἤθελε μοὶ προξενήσει ἐμπόδιον εἰς τοὺς σκοπούς μου αὐτούς. Εἰς τὰ παρὰ θεοῦ ἀποφασιζόμενα τίς δύνατα ἀνθέξαι;

Μετὰ τὸν κύριον Κουμπάρην θέλω ὁμιλήσει διὰ τὰ στελλόμενα γράμματά μου, ὅπως μοὶ τὰ διευθύνει μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκομαι.

Εἶδον καὶ περὶ τῶν 5000 γρ. καὶ ὑπάγει καλῶς, μ' ὅλον ὅτι τῇ προέγραφον περὶ τῶν κρεδίτων καὶ τοιούτων νὰ λείψουν, πλὴν ἀφ' οὗ ἐκρίθη οὕτω, ἔστω.

Εἶδον καὶ τὸ ἐμπόδιον τοῦ Καλοῦ, εἴθε δὲ νὰ εἶναι πρὸς τελείαν καὶ κρείττονα ὠφέλειαν. Ἔλαβον καὶ τὰ συστατικά, διὰ τὰ ὁποῖα θέλω τῇ γράψει περὶ τῆς ἀποκρίσεως αὐτῶν, ὁποὺ θέλει μοὶ γένει. Ἐδῶ δὲν ἔλειψα νὰ ἀνταμωθῶ μετὰ τῶν προκριτοτέρων γνωστῶν φίλων, καὶ ἔλαβα μεγάλην εὐχαρίστησιν, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὁμοίως.

Προσέτι τῇ λέγω νὰ ἐπιμεληθῇ νὰ γένῃ ἓν γράμμα ἀπὸ μέρους τοῦ Καλοῦ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων

παρακινητικὸν διὰ τὴν πρόοδόν του εἰς τὰ καλά· ἐπειδὴ εἶναι πάνυ ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον, καὶ τὸ ἀπαιτοῦν οἱ ἴδιοι φίλοι μὲ τὸ νὰ τῷ ἐπώλησαν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὠφελεῖ τὸ τοιοῦτον.

Τὰ ἐδῶ πράγματα, ὡς ἔγνων, πάνυ καλῶς. Ἐνταμωθεὶς μὲ τοὺς ἐνταῦθα φίλους, ὡς εἶπον, ἐκατάλαβα τὰ πάντα βαθύτερον καὶ μοὶ ἔδειξαν καὶ τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἔστειλαν εἰς τὸν Καλόν· καὶ εἶναι τῷ ὄντι οὕτως ἄξιον νὰ γένῃ τὸ πρᾶγμα· καθότι τὸ θηρίον κτυπούμενον εἰς τὴν οὐρὰν ἢ καὶ εἰς τοὺς πόδας, θέλει ξεράσει τὸ θανατηφόρον φαρμάκι του, εἰ καὶ ἀπαυδισμένον, καὶ θέλει καταμολύνει τοὺς πλάνους καὶ νὰ φέρῃ δυσκολίας οὐκ ὀλίγας εἰς τὰ σκοπούμενα· τῆς κεφαλῆς του ὅμως κατατραυματισθείσης, νεκρωθείσης, τὸ λοιπὸν σῶμα, ὅσον νὰ κατασπαράξῃ, εἶναι πάντοτε μὲ νεκρὰν καὶ ἄνεργον κεφαλὴν καὶ δένεται ραδιώτατα. Ὅθεν ἂς διενεργηθῇ τὸ σταλθὲν σχέδιον, ἂς διοργανισθῇ διὰ τοῦ ραδιωτέρου καὶ ἐπωφελεστέρου τρόπου, καὶ ἂς μὴ παραβλεφθῇ καὶ ἀμεληθῇ, διότι ἕπονται ἐμπόδια.

Εἶδον καὶ διὰ τὰ γρ. 6000 ὅτι δὲν τὰ ἔλαβεν εἰσέτι, καὶ ἐλυπήθην μεγάλως, διὰ τὸ ὁποῖον, ἂς γράψῃ τῷ κυρίῳ Ἀδαμίδῃ καὶ αὖθις ἐπιμόνως, μ' ὅλον ὅτι ἐλπίζω ἄχρι τῆς παραλαβῆς τῆς παρούσης μου νὰ ἔλαβε τέλος.

Τὸ περικλειόμενον ἱερὸν γράμμα εἶναι τοῦ καπ. Μανόλη Συχνῆ, ὅστις ἔδειξεν οὐκ' ὀλίγην φιλογένειαν, καὶ ἀφοῦ ἀφιέρωσε γρ. 550 ἀφιέρωσε καὶ τὸ μερίδιον τοῦ καραβίου εἰς τὸ ἀνῆκον μέρος, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐρχόμενος πρώτην ἄνοιξιν εἰς τὰ αὐτόσε θέλει εἶναι ὠφέλιμος καὶ θέλει χρησιμεύσει, ὅπου στοχασθῆτε. Ὁ μέγας γραμματεὺς τοῦ πατριαρχείου κύριος Γεώργιος ἀδελφικῶς τὴν ἀσπάζεται, ὅστις τρέφει μεγαλωτάτην ὑπόληψιν διὰ τὸ ὑποκείμενόν της· καὶ ἂν δὲν τῇ εἶναι βάρος, ἂς τῷ γράψῃ κανὲν γράμμα φιλικόν. Ἐπευχόμενος δὲ τὸ νέον ἔτος αἴσιον καὶ εὐτυχὲς μένω.

Δ. Θέμελης

ΑΡΙΘ. 85

Ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 9 Ἰανουαρίου 1821

Κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Βέβαια καὶ χωρὶς τιμίαν σας δὲν ἤθελα λείψω νὰ σᾶς συγχαρῶ τὸ νέον ἔτος, τὸ ὁποῖον καὶ σᾶς εὔχομαι νὰ ἀπεράσετε εὐτυχῶς μεθ' ὅσων ἐφίεσθε ἀγαθῶν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας καὶ μὲ ἕτερόν τι περισσότερον κατὰ τὰς εὐχὰς τῶν δικαίων. Τιμίαν σας ἀνὰ χεῖρας ἔχω ἀπὸ τὰς 30 τοῦ ἀπερασμένου, καὶ πρὸ πάντων ἐχάρην διὰ τὴν περιποθητήν μοι ὑγείαν σας. Μὴν ἔχων τι ἄξιον, δὲν κρίνω πρέπον νὰ βαρύνω τὸν κοινὸν φροντιστὴν μὲ γράμματά μου· σᾶς λέγω ὅμως

ὅτι κατ᾿ αὐτὰς ἐφάνησαν ἀγωγιάται ἀπὸ Ἰωάννινα, σχεδὸν 40 ἡμερῶν· λέγουν ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἀρκετὰ στερεοῦται, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀθανάση Βάγια ὁ ἰατρὸς νὰ ἐβγῆκεν ἀπὸ μέσα μὲ ἀρκετὴν ποσότητα χρημάτων καὶ ἔγινεν ἄφαντος, μὴν ἠξεύροντας κανεὶς ποῦ ἐπῆγεν. Τοιαύτας εἰδήσεις ἔχομεν· εἶδον ὁποὺ ὁ κὺρ Ἀριστείδης καὶ Ψαλίδας ἐπροστέθησαν, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ· καὶ οἱ δύο εἶναι ἐρασταὶ τοῦ Καλοῦ καὶ καλοί. Παρὰ τοῦ Κομιζοπούλου εἶχον γράμμα, καὶ ἀνάβαλε τὸν μισευμόν του διὰ τὴν ἄνοιξιν. Μένω δὲ

Μάνθος Ριζάρης

ΑΡΙΘ. 86

Εἰς Κισνόβι

Κύριε Ξάνθε Τῇ 10 Ἰανουαρίου 1821 Ἰσμαὴλ

Αὔριον ἀναχωρῶ καὶ σοὶ ἀφήνω ὑγείαν. Ἡ ἑορτὴ μὲ ἐμπόδισεν ἕως ὥρας· ἐγώ, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἀπερασμένην μου σᾶς εἶπα, δὲν ἔλειψα ὁποὺ νὰ γράψω ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα· πρὸς κατάπαυσιν τοῦ ἐν Γαλατσίῳ φίλου τῷ ὄντι εἶναι καλὸς δημεγέρτης εἰς τοὺς ἀδυνάτους· ἐγώ, μ᾿ ὅλον ὅτι εἶμαι ὀλίγον ζαΐφης, βιάζομαι διὰ νὰ ἀπεράσω. Τὸν Ἐπαμεινώνδα ἐπέπληξα ὅσον ἦτο δυνατόν. Παρακαλῶ εἰπέτε τῷ Παπαδοπούλῳ διὰ νὰ ταχύνῃ τὴν στάλσιν ἑνὸς πασαπορτ'ου, ὁποὺ τῷ στέλλῳ. Προσφέρετε τὰς προσκυνήσεις μου εἰς τὸν σεβαστόν μας πρίγκιπα. Σᾶς ἀσπάζομαι

Εὐαγγέλης Μαντζαράκης

ΑΡΙΘ. 87

Εἰς Κισνόβι

Περιποθητέ μοι κύριε Ἐν Κωνστ. τῇ 12 Ἰανουαρίου 1821

Ἐξακριβῶ τὴν ἀγαθήν μου ὑγείαν της, ἑπομένως τῇ λέγω ὅτι, ἐπειδὴ πλέον δὲν ἐδυνήθην νὰ περιμένω μὲ τὸ νὰ μὲ βιάζῃ τὸ πλοῖον, κινῶ αὐτῇ τῇ στιγμῇ διὰ τὸ ταξίδιόν μου, καὶ αἱ εὐχαί σας εἴησαν μεθ᾿ ἡμῶν· τὰ ἐσώκλειστα ἱερὰ ἃς διευθυνθῶσιν, ὅπου δεῖ· ἔλαβον καὶ τὰ συστατικὰ μέσον τοῦ Γεωργίου Γραμματικοῦ, καὶ ἰδοὺ ἕπονται τὰ ἀντίγραφα πρὸς πληροφορίαν της.

Τῇ λέγω καὶ περὶ τοῦ γράμματος, ὁποὺ προλαβόντως τῇ ἔλεγον διὰ τὸν μακαριώτατον νὰ μὴ τὸ λησμονήσῃ, ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκαῖον μὲ τὸ νὰ ἔχῃ νὰ κάμῃ καρπὸν καὶ ἀναγκαιοῖ.

Ἀντίγραφον

Τίμιοι Κοτζαμπασῆδες, προεστῶτες καὶ ἐπιστάται τῶν ἐν τῇ ἄσπρῃ θαλάσσῃ Νήσων καὶ λοιπῶν περὶ αὐτὰ μερῶν

καὶ τόπων, τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν, ὑγιαίνοντες εἴητε ἐν εὐημερίᾳ καὶ μακροβιότητι.

Ἐπειδὴ ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου κύριος Δημήτριος Θέμελης ἀπέρχεται εἰς τὰ μέρη ὑμῶν πρὸς αἰσίαν ἐκτέλεσιν ἰδίων του ὑποθέσεων, διὰ τοῦτο συνιστῶντες αὐτὸν ἀξιοῦμεν τῇ τιμιότητί σας, ὅπως γνωρίσαντες αὐτὸν ἐκ τῶν ἐξιδιασμένων ἡμῖν ἀνθρώπων, ὑποδεχθῆτε εὐνοϊκῶς καὶ φιλοφρόνως, καὶ χαριζόμενοι ἡμῖν παράσχετε αὐτῷ χεῖρα βοηθείας διά τε τὴν ἐπικερδῆ πώλησιν τοῦ οὗπερ συνεπιφέρει πράγματος, καὶ ἀγορὰν ἄλλων προϊόντων τῶν μερῶν σας. Οὐ μὴν ἀλλὰ καθοδηγοῦντες, ἵνα μὴ περιπλεχθῇ τινι ὡς ἀνίδεος τῶν αὐτοῦ μερῶν τε καὶ ἀνθρώπων, καὶ συντρέχοντες εἰς ἄλλας ὠφελίμους ὑποθέσεις του. Γνωρίζοντες δὲ καὶ ἡμᾶς ὅλως ἑτοίμους εἰς ὑπεράσπισιν τῶν τυχουσῶν ὑποθέσεών σας, γράφετε ἡμῖν ἀμοιβαίως ἐξαιτούμενοι τὴν συνδρομὴν ἡμῶν εἰς τὰ ἐνόντα. Ποιήσατε τοίνυν ὡς ἀξιοῦμεν ὑμῖν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον εὐτυχοῦντες ὑγιαίνετε. Τῆς τιμιότητός σας ὅλος πρόθυμος.

Νικόλαος Μουρούζης

ϡωκά. Ἰανουαρίου ζ. Ἀπὸ Διβὰν χανὲ

Ἀντίγραφον

Γρηγόριος Ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

Οἱ ἐν ταῖς Νήσοις τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἀρχιερατικῶς προϊστάμενοι καὶ κατὰ πάροδον ἐντυγχάνοντες, τῷ τὴν παροῦσαν Πατριαρχικὴν ἡμῶν ἐπιστολὴν συνεπιφερομένῳ Ἱερώτατοι Μητροπολῖται καὶ ὑπέρτιμοι καὶ θεοφιλέστατοι ἀρχιεπίσκοποί τε καὶ ἐπίσκοποι, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί, καὶ τιμιώτατοι Προεστῶτες καὶ Πρόκριτοι τῶν μερῶν τούτων, χάρις εἴη ἡμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὁ κομιστὴς τῆς παρούσης ὑμῶν εὐγενέστατος Κύριος Δ. Θέμελης ἔρχεται εἰς τὰ αὐτόθι, ἐπὶ διευθετήσει ἰδίων τινῶν χρηματικῶν ὑποθέσεών του, καθὼς περὶ τούτων πληροφορεῖσθε καὶ ἐκ τοῦ συνεπιφερομένου γράμματος τῆς περιβλέπτου ἐκλαμπρότητός του, ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ χαρακτῆρος τιμίου, ἀξιοπίστου καὶ ἀξίου ὑποδοχῆς καὶ περιποιήσεως, διὰ τοῦτο γράφοντες συνιστῶμεν πᾶσιν ὑμῖν προτρεπόμενοι, ὅπως ἐλθόντα σὺν θεῷ δεξιωθῆτε κατὰ τὸ εἰκὸς καὶ περιποηθῆτε ἀναλόγως, συντελοῦντες τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὰς διευθετήσεις τῶν ὑποθέσεών του, ὥστε νὰ καταστήσετε ὑπόχρεων τὴν εὐγενίαν του καὶ διαπρύσιον ἐπαινέτην σας, ὅπερ ἀντιστρέφει προδήλως εἰς ὄφελος ὑμῶν. Τῶν γὰρ ἀγαθῶν ἔργων

αἱ χάριτες, ὡς ὁ σοφὸς λόγος ἀποφαίνεται, ἐπαναστρέφουσιν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη πᾶσιν ὑμῖν.

αωκα΄ ά Ἰανουαρίου

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χῷ Ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης

Τὸ γράμμα τοῦ μακαριωτάτου νὰ σταλθῇ εἰς τὸν γραμματικὸν κύριον Γεώργιον (ὅστις καὶ σᾶς ἀσπάζεται ἀδελφικῶς) καὶ νὰ γράψῃ ἡ ἐκλαμπρότης του ὅτι περιμένει νὰ ἰδῇ πραγματικῶς τὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν τῆς μακαριότητός του.

Ἔλαβον καὶ τὴν ὁμολογίαν τῶν 6 χιλιάδων γροσίων παρὰ τοῦ κυρίου Κουμπάρη, ἅτινα ἐδιώρισα νὰ συναχθοῦν καὶ νὰ μοὶ ἐμβασθοῦν εἰς Σμύρνην.

Ἐνταῦθα τὰ πάντα ἡσύχως ἄγουσι, μόνον ὁ Ἀπαθὴς (Σουλτάνος) ἔχει παραζάλην καὶ συχνὰς συνελεύσεις· τὴν ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης τὴν βεβαιοῦσι. Ταῦτα καὶ μένω.

Δημήτριος Θέμελης

ΑΡΙΘ. 88

Ἰσμαὴλ

Κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 13 Ἰανουαρίου 1821. Κισνόβι

Πρῶτον ἐρευνῶ περὶ τῆς ὑγείας σας· λέγω ὅτι τὴν Δευτέραν τὸ πρωὶ ἐπῆγα εἰς τὸν Κατακάζην, καὶ εἶπα διὰ τὸ γράμμα, ὁποὺ σᾶς ὑπεσχέθηκεν, ὁ ὁποῖος μὲ εἶπε νὰ ὑπάγω ἄλλην φορὰν διὰ νὰ μὲ τὸ δώσῃ. Σήμερον τὸ πρωὶ ἐπῆγα εἰς τὸν Ὑψηλάντην, τὸν ἔδωσα τὸ γράμμα ὁποὺ μὲ εἴχατε δώσει, μὲ εἶπε νὰ εἰπῶ τὸν ἄνθρωπόν του τὸ μέρος ὁποὺ κατοικῶ, καὶ ἅμα ὁποὺ εἶναι ἀνάγκη νὰ μὲ μηνᾷ νὰ πηγαίνω. Ὁ κύριος Παπαδόπουλος, ὡς φαίνεται, ἐπῆγεν εἰς τὴν πόσταν καὶ ἐπαρήγγειλε· ἅμα ὁποὺ ἦλθεν ἡ πόστα, τὰ γράμματά σας τῷ τὰ ἔστειλαν· τὸ ἕνα γράμμα ἦτον σταλμένο ἀπὸ τὸν κύριον Κορφινόν, εἰς τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ εἶναι καὶ ἕνα γράμμα τοῦ Μπεϊζαδέ, καὶ μὲ εἶπε πῶς θὰ τὸ ὑπάγῃ μόνος του. Εἰς ἐμὲ ὅμως μὲ εἶπεν ὁ Μπεϊζανδὲς νὰ προσέχω διὰ γράμματά σας νὰ τὰ παίρνω διὰ νὰ μὴ παραπίπτουν. Μένω

Μαρῖνος Στρατῆς

ΑΡΙΘ. 89

Τῇ 15 Ἰανουαρίου 1821. Κωνσταντινούπολιν

Περιπόθητέ μοι κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Εἰς τὰς 14 τοῦ τρέχοντος ἔλαβα τὸ ἀγαπητόν σας, σημειωμένον

εἰς τὰς 15 τοῦ παρελθόντος ἀπὸ Κισνόβι, καὶ ἄκρως ἐχάρην διὰ τὴν καλὴν καὶ περιποθητήν μοι ὑγείαν σας· καλῶς ἔγνων καὶ τὰ γραφόμενα, ὅθεν καὶ σήμερον δὲν ἔλειψα νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν ἐδῶ Κ. Κουμπάρην, καὶ ἐζήτησα τὰ γράμματα ὁποὺ μοὶ σημειώνετε, τὰ σταλθέντα παρὰ τοῦ γνωστοῦ φίλου, πλὴν μὲ εἶπεν ὅτι ἄλλα γράμματα δὲν ἔλαβε παρὰ αὐτό, ὁποὺ παρὰ τῆς εὐγενίας σας ἠξιώθην, καὶ ἴσως νὰ μὴν ἔφθασε τὸ ὑποκείμενον ἀκόμη, εἰς τὸ ὁποῖον τὰ ἐγχειρίσατε. Ὅθεν λαμβάνοντάς τα δὲν θέλει λείψω, ὁποὺ νὰ πράξω, τὸ κατὰ δύναμιν, τὰς διαταγάς σας. Καιρὸν δὲν ἔχω διὰ νὰ σᾶς ἐκτανθῶ, καὶ παρακαλῶ νὰ ἔχω συμπάθειαν, πλὴν μὲ ἄλλην μου θέλω σᾶς εἰδοποιήσω. Τὰ πράγματα ἐδῶ πηγαίνουν καλὰ καὶ τακτικά.

Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν ταπεινοπροσκυνῶν σας μένω.

Ἀνδρέας Σφαέλος

ΑΡΙΘ. 90

Κισνόβιον

Περιπόθητε ἀδελφὲ Τῇ 15 Ἰανουαρίου 1821. Βουκουρέστι

Ἀδελφέ, ἡ χαρά, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθην τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἔλαβον τὴν πολυπόθητον ἐπιστολήν σου, τὴν 30 Δεκεμβρίου τοῦ ἀπελθόντος μηνὸς καὶ χρόνου, εἶναι μία ἐξ ἐκείνων τῶν πλέον μεγαλυτέρων, ὁποὺ νὰ μοὶ ἔτυχαν εἰς τὴν ζωήν μου. Ὥστε ἀφοῦ μοὶ ἐγχειρίσθη ἡ εἰρημένη ἐπιστολή σου, τότε πλέον σὲ νόμισα ζῶντα καὶ ὑγιαίνοντα, καὶ ἀνυπομόνως ἐπῆγα εἰς τὴν κατοικίαν μου καταφιλώντας τὴν ἐπιστολήν σου, ὡσὰν νὰ ἦσουν ὁ ἴδιος. Τοῦτο δὲ τὸ βεβαιῶ ὡς τίμιος ἄνθρωπος. Τὸ διατὶ νὰ εὑρισκώμεθα εἰς τοσοῦτον σκότος τῶν ἀπὸ τὸ μέρος σας πραγμάτων, τοῦτο ἀπαιτεῖ προσωπικὴν ἐντάμωσιν. Τὸ ἂν ἐφοβήθημεν, διὸ καὶ ἐτραβήχθημεν εἰς τὴν ἄκρην τοῦ κόσμου, ἢ τὸ παρ' ἡμῶν ζητούμενον ἄλλο ἦτον, ἀπαιτεῖ καὶ τοῦτο ὡσαύτως προσωπικὴν ἐντάμωσιν. Ἡμεῖς, ὁποὺ λέγεις μέσον Πατζιμάδη ἀπὸ Μόσχαν μᾶς ἐγράψατε, ὄχι μόνον γράμμα σας δὲν εἴδομεν, ἀλλ' οὔτε ἠξεύραμεν τί ἀπόγινες καὶ πῶς αἱ ἐμπορικαί μας ὑποθέσεις ἀποκατεστάθησαν, ἕως εἰς μίαν ἐποχήν, ὁποὺ παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συντρόφων ἐπληροφορήθημεν ὁπωσοῦν, μ' ὅλον ὅτι ἀμφέβαλλα καὶ ἐκεῖνα· τέλος πάντων, μένοντες διὰ πολὺν καιρὸν ἀμφίβολοι, ἐκρίναμεν ἀναγκαιότερον νὰ ἀκολουθήσωμεν, παρὰ νὰ μείνωμεν ἐκεῖ, ἀκολουθοῦμεν μετὰ τοῦ Ἀθανασίου (Τσακάλωφ), ἐφθάσαμεν εἰς Βιέννην, ἔνθ' ἀρρώστησεν. Ἐγὼ δὲν ἤθελον τὸν ἀφήσει ποτὲ μονάχον ἐκεῖ, ἂν εἴχομεν ἔξοδα, ἠκολούθησα κατὰ τὴν ἀπόφασίν μας καὶ ἔφθασα ἐδῶ κατὰ τὴν 30 Δεκεμβρίου· ἀνταμώθην μετὰ τοῦ Α.Λ. (Λεβέντη), παρὰ τοῦ ὁποίου ἔμαθον τὴν

ἀπὸ τὸ μέρος σας, ὅσον τὸ δυνατόν, καλὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐχάρην μεγάλως, εὐχαριστήθηκα καθ' ὑπερβολὴν διὰ τὸν σεβαστὸν ἡμῶν ὑπερασπιστήν, διὰ τὸν ὁποῖον εὔχομαι πάντα τὰ ἐφετά. Παρακαλῶ εἰπέ, πρόσφερε, καθὼς ἠξεύρεις, τὰς ἐκ μέρους μου προσκυνήσεις. Ἐγὼ ἤθελον ἀκολουθήσει τὸν δρόμον μου δι' αὐτοῦ, ἂν ὁ κύριος Λ. (Λεβέντης) δὲν μὲ ἐμπόδιζεν ἐπὶ λόγῳ διὰ νὰ προσμείνω τὸν Ἀθανάσιον καὶ ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος εἰς ἀντάμωσιν τοῦ Καλοῦ, καθὼς τὸν ἔγραψε. Εὑρέθην λοιπὸν βιασμένος διὰ νὰ προσμείνω, μ' ὅλον ὁποὺ εἶναι ἐναντίον καὶ εἰς τὴν κρίσιν μου καὶ εἰς τὰς παρατηρήσεις ὁποὺ καὶ ἐδῶ ἐρχόμενος καὶ ἀλλοῦ ὁποὺ ἤμουν ἔκαμα. Ἐδῶ ἐφάνησαν μερικαὶ διαταγαὶ τοῦ Καλοῦ, αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον ἀνεβάλθησαν καὶ ἀναβάλλονται, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ κριταὶ τούτων γίνονται· οἱ κριταὶ εἶναι μερικοί· καὶ τὰ αἴτια τὰ ὁποῖα τοὺς δίδουν τοῦτο τὸ δίκαιον, καθὼς αὐτοὶ λέγουν, εἶναι πολλά· λέγουν ὅτι προβλέψεις διόλου δὲν ἔγιναν εἰς Βουλγαρίαν καὶ Σερβίαν, εἰς καιρὸν ὁποὺ ἐκεῖνοι οἱ τόποι εἶναι προμηθευμένοι ἀπὸ ἀρκετὰ προϊόντα, καὶ προϊόντα ὁποὺ συντείνουν εἰς τὸ μελλούμενον πανηγύρι, ὅτι ἡμεῖς λέγουν δὲν ἠμποροῦμεν οὔτε κρίνομεν ὠφέλιμον νὰ ἀνοίξωμεν τὸ πανηγύρι μὲ μόνας τὰς κάτω προβλέψεις, διότι τὰ κέρδη τότε εἶναι ὀλίγα ἀναλόγως τῶν προβλέψεων, ἡμεῖς λέγουν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀναλόγους τουλάχιστον προβλεμμένας πραγματείας μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγοραστῶν, καὶ περισσοτέρας μάλιστα, διὰ νὰ τὰς μεταχειρισθῶμεν, χρείας τυχούσης, εἰς τὴν ζήτησιν τῶν ἀγοραστῶν. Αὐτὰ καὶ ἄλλα λέγουν ταλανίζοντες ἑαυτοὺς διὰ καμμίαν ἐνδεχομένην ἀποφευκταίαν ζημίαν. Ἂν ὑποκάτω εἰς αὐτὸ δὲν κρύπτεται κανένα ἄλλο, φαίνεται νὰ ἔχουν κάποιον δίκαιον, ἀναλόγως τῶν ἰδεῶν ὁποὺ ἔχουν. Ὁ Λεόντιος (Λεβέντης) λέγει ὅτι ἐχρειάζετο νὰ ἠξεύρῃ τί ἠμπορεῖ νὰ μὴ βλάπτῃ καὶ αὐτόν, κατὰ τοὺς ἐμπορικοὺς νόμους, ἐπειδὴ αὐτὸς ἔχει συμφωνητικὸν γράμμα μετὰ τοῦ ἐδῶ καπιταλίστου του, καὶ ἑπομένως μετὰ τοῦ ἐν Ρωσίᾳ μεγαλεμπορογουναρᾶ, ὁποὺ νὰ μὴν ἀνακατωθῇ εἰς ἄλλο ἐμπόριον, ἐκτὸς ἐκείνου ὁποὺ ἐσυμφώνησεν, ὅθεν ἄνευ τινὸς ἀδείας πράττοντος διαφορετικά, βλάπτεται, διὸ καὶ θέλει, ἀπ' ἐκεῖνο ὁποὺ ἐκατάλαβα, κάποιαν πληροφορίαν. Αὐτὰ ἤκουσα νὰ λέγουν, καὶ ἂν εἶναι αὐτὰ μόνον, μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι δίκαιον ὁποὺ ὅσον δύναται νὰ γίνῃ τὸ πρῶτον, καὶ καθὼς συγχωροῦν οἱ ἐμπορικοὶ νόμοι νὰ ἀσφαλισθῇ τὸ δεύτερον. Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐκτανθῶ περισσότερον, ἀλλὰ τόσον μόνον σᾶς λέγω, ὅτι ἔχω ἀνάγκην διὰ νὰ σᾶς ἀνταμώσω. Ἐγὼ ἐγνώρισα ἐκτὸς ἐκείνων ὁποὺ εὑρίσκοντο ἐκεῖ ὁποὺ ἤμουν, ἄλλους τέσσαρας ἀξιολόγους φίλους (ἐννοοῦσε τοὺς δύο ἀδελφοὺς Καπετανάκηδες εἰς Βιέννην, καὶ τὸν Ἀθανάσιον Χριστόπουλον καὶ Σεραφεὶμ Βρετὼν εἰς

τὸ Συπμίνι). Τοῦτο ἠκολούθησε, διότι αἱ περιστάσεις τὸ ἠθέλησαν· εἶναι ἄνθρωποι μέ ἀρετὴν καὶ μὲ παιδείαν, καὶ μὲ κατάστασιν ἐν ταυτῷ, ὥστε ἀνταμωνόμενοι καὶ πληροφορούμενοι θέλει εὐχαριστηθῆτε. Ἀπὸ τὸν Ἀθανάσιον (Τσακάλωφ) ἔχω γράμματα, μὲ λέγει ὅτι ἀνάλαβε καὶ μετ' οὐ πολὺ θέλει ἔλθει. Προσμένων ἀνυπομόνως νὰ μὲ εἰπῆτε τί πρέπει νὰ κάμω, ἐγὼ κρίνω ἕως νὰ ἀνταμωθῶμεν νὰ μὴν ἀποφασίσετε κανένα πρᾶγμα, διὰ νὰ σᾶς βάλω μερικὰ πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἐν τοσούτῳ σᾶς προσκυνῶ ἀσπαζόμενος, καὶ μένω.

Ἀδελφὸς καὶ δοῦλος Π.Α. Ἀναγνωστόπουλος

ΑΡΙΘ. 91

Τῇ 15 Ἰανουαρίου 1821 Βουκουρέστι

Ἐντιμότατε κύριε, κατασπαζόμενος προσκυνῶ. Ἰσμαὴλ

Καὶ ἄλλοτε μὲ τοιαύτας παρακλήσεις μου, καθὼς καὶ τώρα σᾶς ἐβάρυνα, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀκολουθῶ· τοῦτο τὸ κάμνω πεπεισμένος εἰς τὸ φιλοκάγαθόν σας. Παρακαλῶ λοιπὸν στεῖλον τὸ ἔσωθεν, δι' ὅποιον μέρος εὑρίσκεται ὁ εἰς τὸ ἔσωθεν ἐπιγραφόμενος φίλος, καὶ μὲ ὑποχρεώνετε μεγάλως. Παρακαλῶ ἀποκριθῆτέ μοι διὰ τὴν παραλαβὴν τῆς παρούσης μου μέσον τοῦ ἐδῶ κὺρ Βελησαρίου Παυλίδου.

Μένω

Π.Α. Ἀναγνωστόπουλος

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Κ Β

ΑΡΙΘ. 92

Κισνόβι τῇ 21 Ἰανουαρίου 1821

Φίλε καὶ ἀδελφὲ

Τὸ διὰ τοῦ Μαρίνου Στρατῆ σταλέν μοι ἀδελφικόν σου γράμμα ἔλαβον καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ, τάς τε ἐκ Πατρίδος ἀγαθὰς ἀγγελίας, ὡς καὶ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔνθερμον ζῆλον τῶν συναδελφῶν Καλαματιανοῦ καὶ λοιπῶν ἀξιωματικῶν. Περὶ δὲ τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἐκτρώματος (εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται μεγίστη τιμὴ ἐπονομάζοντες αὐτὸ ὡς ἐπίβουλον) δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι εἴτε ἤδη εἴτε μετὰ ὀλίγον δὲν θὰ ἀποφύγῃ τὸ ἀνῆκον τέλος τοῖς τοιούτοις ἀνδραπόδοις· προσέτι δέ, ὡς μοὶ παρήγγειλεν ὁ αὐτάδελφός μου, δὲν λείπω νὰ σᾶς δηλοποιήσω ὅτι ἀνίσως καὶ δὲν ἐγράψατε μέχρι τοῦδε πρὸς τὸν Λασάνην διὰ τὸν (μετὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ Ε) Παμεινώνδα, δὲν εἶναι πλέον χρεία, ὡσὰν ὁποὺ ὁ ἴδιος θέλει τῷ γράψει τὰ πρέποντα περὶ αὐτοῦ τούτου.

Αἱ τρεῖς χιλιάδες βεβαιωτικὰ ἑτοιμάσθησαν πρὸ πολλοῦ, καὶ ἰδοὺ ὁποὺ τῇ στέλλονται διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς εὐκαιρίας. Αἱ δύο χιλιάδες

πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινοὐπόλει ἐφόρους, καὶ ἡ μία διὰ τοὺς ἐν Πάτραις.

Ὁ ἐν Σκουλένι πηγαιμός μας τῷ ὄντι καθησύχασεν ὁπωσοῦν τάς τε τρομασμένας ψυχὰς τῶν φίλων· διότι, ἀγαπητέ μοι Ξάνθε, ὁ θάνατος τοῦ Κυριακίδη ἐπροξένησε μεγάλον ἀναβρασμὸν λύπης εἰς τοὺς ἐν Μολδαυΐᾳ συναδελφούς, ὡσὰν νὰ ἐχάθη τὸ πᾶν· ἐν ταυτῷ δὲ ἐλέχθη εἰς αὐτοὺς παρ' ἑνὸς ἀδελφοῦ ἐλθόντος ἀπὸ Γαλάτσι ὅτι ὁ Γρυπάρης ἔλαβε προσταγὴν παρὰ τῆς 'Αρχῆς διὰ νὰ συνάξῃ πεντήκοντα στρατιώτας καὶ ἐφορμήσῃ κατὰ τοῦ 'Ιασίου, δι' ὃ καὶ ἐμίσευσεν ἐντεῦθεν διὰ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὴν ἐμπιστευομένην αὐτῷ ἐκστρατείαν, καὶ ὅτι διὰ βέβαιον τὸ ἤκουσαν ἀπὸ τὸν 'Αργυρόπουλον (α). Ὅθεν ἔγινε παῦσις εἰς τὴν συνδρομήν, ἐψυχράνθησαν οἱ ἀδελφο καὶ δὲν θέλουν ἐνεργήσει ἕως ὅτου μάθουν τὰς καθ' αὐτὸ αἰτίας τούτων ὅλων· εἰς αὐτὰ τὰ χάλτια τοὺς ἀπεκρίθημεν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖνα ὁποὺ ἔπρεπε νὰ ἀκούσωσι, πλὴν βεβαιώνοντές τους ὅτι τὸ πρῶτον ἔγινε διὰ τοὺς ἀχρείους σκοποὺς τοῦ ὑποκειμένου, ὥσπερ μέλλουν τὰ αὐτὰ νὰ ἀκολουθήσουν καὶ τῷ 'Ασημακοπούλῳ, ἕνεκα δὲ τοῦ ὁποίου δὲν πρέπει πάλιν νὰ κατασυγχυσθῶσι καὶ νὰ δειλιάσωσι καὶ τὰ ἑξῆς· διὰ τὸ τελευταῖον δὲ εἰρωνικῶς τοὺς εἴπαμεν ἐν συντόμῳ ὅτι ἡ 'Αρχή, ὡς φαίνεται ἐκ τούτου, τοὺς καταφρονεῖ, καὶ οὕτως οὔτε ἡμεῖς εἰς τοῦτο καταδεχόμεθα νὰ τοὺς ἀποκριθῶμεν. Πρὸς τούτοις ὁ ἡγεμών, διὰ νὰ ἔχῃ κάποιαν ἰδέαν τῶν τρεχόντων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του, ζητεῖ νὰ λάβῃ τὸν τόπον τοῦ Λασάνη ὡς συμφερώτερον καὶ εἰς τὴν Ἑταιρίαν, καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἐκτελῇ τὰς ὅσας προσταγὰς ἤθελε τῷ δοθῶσι παρὰ τοῦ αὐταδέλφου μου, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ἅτινα προῆλθον ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν τοῦ Φίλου (β). Ὅταν δὲ ἀνταμωθῶμεν θέλετε τὰ πληροφορηθῆ καλλίτερα.

Κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἦλθεν ὁ Τζούνης μὴ κατορθώσας τίποτε, καὶ ἀμέσως ἐστάλη εἰς τὸν τόπον τοῦ Γρυπάρη, ὡσὰν ὁποὺ ἐλάβαμεν παρὰ τοῦ Ρίζου (γ) χρηστὰς εἰδήσεις.

Ὁ Τσακάλωφ καὶ ὁ 'Αναγνωστόπουλος ἔφθασαν πρὸ ἡμερῶν εἰς Βουκουρέστιον καὶ ἐπληροφορήθημεν ὅτι ἔρχονται πρὸς ἐντάμωσίν μας· πλὴν ὁ αὐτάδελφός μου, ὢν εἰς ἄκρον εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν Τζούνην καὶ πρὸς ἡσυχίαν αὐτοῦ, διὰ παλαιὰς ἐχθροπαθείας, σᾶς παρακαλεῖ νὰ γράψητε πρὸς αὐτοὺς τοὺς δύο ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς τὰ παρελθόντα πρέπει νὰ λησμονηθῶσι καὶ νὰ μὴν ἀποδεικνύωσι τὸ παραμικρὸν πάθος· καὶ οὕτω κατασπάζομαί σε καὶ σοὶ ἐπεύχομαι ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν μετὰ τῆς φαμιλίας σου· ὡσαύτως παρακαλῶ

(α) Πρόξενον ρωσικὸν εἰς Γαλάτσι. (β) Γεωργίου Λασάνη εὑρισκομένου εἰς 'Ιάσιον. (γ) 'Ιακωβάκη Νερουλοῦ.

νὰ προσφέρητε τοὺς ἀδελφικούς μου ἀσπασμοὺς εἰς ὅλους τοὺς ἐκεῖ ζηλωτὰς Ἕλληνας.

Ὁ Μπεϊζαδὲ Ἀλέκος ἀναλαμβάνει, θείῳ ἐλέει, καὶ δι' εὐχῶν τῆς Πατρίδος καταγίνεται εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον.

Μένω δὲ
Ὡς Ἀδελφὸς
Νικόλαος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 93

Ἰσμαὴλ

Τιμιώτατε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 22 Ἰανουαρίου 1821. Κισνόβι

Τὴν 18 τοῦ παρόντος τιμίαν σας ἔλαβον, ἐχάρην διὰ τὸ αἴσιον τῆς ὑγείας σας, τὸ γράμμα ἐγχείρισα εὐθύς, τόσον τὸ ἕνα, καθὼς καὶ τὸ ἄλλο, ὁποὺ προτήτερα εἴχετε στείλει.

Ἀπόψε τὴν νύκτα ἐζητήθηκα καὶ μοὶ ἐγχείρισαν αὐτὸ τὸ ἀμανέτι, καὶ ἰδοὺ θέλετε τὸ λάβει κατὰ τὴν ὀρδινίαν σας παρὰ τοῦ κυρίου Μιχαὴλ Φωκιανοῦ. Ἅμα ὁποὺ τὸ λάβετε νὰ ἔχω ἀπόκρισίν σας πρὸς ἡσυχίαν τοῦ γνωστοῦ φίλου (Ἀλ. Ὑψηλάντη) γράφοντας καὶ εἰς τὸν ἴδιον πρὸς ἡσυχίαν του· τὸ ὁποῖον ἀμανέτι σᾶς στέλλεται μὲ σταφέτον καὶ μὲ ἄνθρωπόν μου, ἐπειδὴ δὲν εἶναι τρόπος νὰ σταλθῇ μὲ τὴν πόσταν τὴν τακτικήν, χωρὶς νὰ ἀνοίξουν καὶ νὰ κυττάξουν τὸ πακέτο τί ἔχει μέσα· ὁ ἄνθρωπος ὁποὺ στέλνω θὰ ἔλθῃ πάλιν ὀπίσω μὲ τὴν ἰδίαν πόσταν. Ἰδοὺ ὁποὺ σᾶς στέλλω καὶ τὸ γράμμα πρὸς τὴν πολίτζιαν· μόλις καὶ μετὰ βίας ἠμπόρεσαν χθὲς νὰ μὲ τὸ δώσουν. Μένω

Μαρῖνος Στρατῆς

ΑΡΙΘ. 94

Εἰς Ρένι

Κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 24 Ἰανουαρίου 1821. Ἰσμαὴλ

Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ μοὶ ἦλθον τὰ ἐσώκλειστα γράμματα καὶ τὸ πακέτο μὲ τὸν μουσαμᾶν βουλωμένον· τὰ ἔστειλαν μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον μὲ τὴν πόσταν, λέγοντάς μοι νὰ σᾶς τὰ ἐγχειρίσω ἀμέσως. Ὁ ἄνθρωπος ὁποὺ τὰ ἔφερεν ἐπιστρέφει ὀπίσω, καὶ γράφω ὅτι τὰ ἔλαβον καὶ σᾶς τὰ ἔστειλα, διὰ ἡσυχίαν τῶν φίλων. Ἐπίτηδες λοιπὸν στέλνω τὸν Δημητράσκον διὰ τῆς πόστας, ὁποὺ νὰ σᾶς τὰ παραδώσῃ ἀσφαλῶς. Νέον ἄξιον ἀκοῆς δὲν εἶναι νὰ σᾶς εἰπῶ, οἱ οἰκιακοί σας ὑγιαίνουν ἅπαντες περιμένοντές σας· ὁμοίως καὶ ἐγώ.

Ταῦτα καὶ μένω
Μιχαὴλ Φωκιανὸς

ΑΡΙΘ. 95

Κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Κατὰ τὴν ὁμιλίαν, ἣν εἴχομεν, τὴν στέλλω τὰ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐντιμοτάτους ἐφόρους βεβαιωτικὰ καὶ ἄλλα γράμματα, ἅπερ θέλει ἐξαποστείλει δι' ἐπίτηδες ἀσφαλοῦς ἀνθρώπου, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ ἐπισυμβῇ καμμία παράπτωσις, ὃ μὴ γένοιτο! Παρακαλῶ δὲ νὰ μὲ ἰδεάσῃ ἀμέσως τὴν ἄμεσον αὐτῶν παραλαβὴν πρὸς ἡσυχίαν μου. Τὸ ἀπὸ 18 ταύτην τὴν ὥραν ἔλαβον, καὶ ἐχάρην ἄκρως διὰ τῶν ὅσων μοὶ γράφει περὶ τῶν φιλτάτων μοι ἀδελφῶν Παπ., Καλ. καὶ Μυλ, οὓς καὶ ἀκριβῶς ἀπὸ ψυχῆς ἀσπάζομαι. Καλὸν εἶναι νὰ καταγίνωνται εἰς μίαν νομικὴν τάξιν τῆς φλότας, καθὼς τοῖς εἶχον ὁμιλήσει εἰς Ἰσμαήλ, δηλ. κατὰ τὸ παρὸν ὅσα στοχασθοῦν ἀναγκαῖα διὰ πρώτην προσβολήν· αὐτη ἡ νομικὴ τάξις, ὁποὺ ζητῶ, ἠμπορεῖ νὰ ἑτοιμασθῇ καὶ νὰ μοὶ τὴν φέρῃ ὁ Καλαματιανός, ὅταν ἔλθῃ ἐδῶ, νὰ τὴν ἐπικυρώσω.

Ὁ Τζούνης ὑπάγει εἰς Βουκουρέστι διὰ ὑποθέσεις καὶ σύστησέ τον πρὸς τοὺς ἐκεῖ φίλους· εἶδον τὸ πρὸς τὸν φίλτατον ἀδελφόν μου Νικόλαον γράμμα της, καὶ προσμένω νὰ μάθω τὸ τί ἐκατόρθωσεν εἰς Ρένι καὶ ἂν ἔλαβε γράμμα ἀπὸ Γαλάτσι.

Ὁ Κάριμος (α) μοὶ γράφει ὅτι τὰ τοῦ Ἀνανία ἐνέχειρα εἶναι εἰς Πόλιν καὶ τὰ φυλάττουν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, μὲ τὸ νὰ ἐξέχασεν ὁ Ἁρμόδιος (β) νὰ τοὺς γράψῃ. Ἐγὼ γράφω τὸν Κάριμον νὰ πασχίσῃ νὰ τὰ βάλῃ εἰς χέρι καὶ γράψε τον ἀμέσως. Καλὸν εἶναι νὰ γράψῃς εἰς Πόλιν πρὸς τὸν Κάριμον καὶ πρὸς τοὺς ἐφόρους διὰ τὴν ἀχρειότητα τοῦ Ἀσημακοπούλου, ὥστε νὰ λάβουν μέτρα, ἄνευ ὅμως νὰ τοὺς εἰπῇς καὶ τὴν ἀπόφασίν μου. Ὁ ἀδελφός σου

Κισνόβι τῇ 25 Ἰανουαρίου 1821

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 96

Τῇ 25 Ἰανουαρίου 1821

Περιπόθητε κύριε Ξάνθε — Μόσχαν

Τὴν ἀπὸ 29 τοῦ ἀπελθόντος ἐπιστολήν σας ἐλάβαμεν, καὶ ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν σας. Εἴδομεν διὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Ρ. (Ὑψηλάντου) ὅτι τρέχουν καλῶς, καὶ ἐχάρημεν. Ἡμεῖς σᾶς ἔχομεν γράψει κατὰ τὸν Δεκέμβριον διὰ μέσου τοῦ Ἀγαπητοῦ, ἐπειδὴ ὅμως ἐμά-

---

(α) Ὁ Π. Σέκερης. (β) Ὁ Γρηγόριος Φλέσας.

θαμεν τὸν μισευμόν του, ἀφεύκτως πρέπει νὰ ἐπαράπεσε τὸ γράμμα μας. Ἐγράφαμεν καὶ διὰ τὸν κὺρ Ρ. τὰ ὅσα μᾶς ἔγραφον οἱ αἱρετοὶ κριταὶ (οἱ ἔφοροι Κωνστ.) ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ τοὺς σκοπούς των, ζητοῦντες ἀπὸ ἐδῶ βοήθειαν διὰ τὸ ἐκεῖ σχολεῖον. Ὁ Ρ. ἄλλο γράμμα δὲν ἔγραψεν ἐκτὸς τὸ ἓν καὶ μόνον, καὶ σᾶς ἐγράφαμεν ὅτι πρέπει νὰ τοὺς γράψετε πάλιν.

Δὲν ἠξεύρομεν ἂν ὁ Ρ. μένει αὐτοῦ πολὺν καιρόν, καὶ φανερώσατέ μας μὲ πρῶτον. Ἐλυπήθημεν ὅτι εἶναι ἀνήμπορος, καὶ εἴθε νὰ εἶναι περαστικόν. Τὴν ζητουμένην καταγραφὴν τὴν στέλλομεν· οἱ φίλοι ὅλοι ὑγιαίνουν καὶ σᾶς προσκυνοῦν, καὶ δὲν ἐκάματε καλὰ ὁποὺ δὲν τοὺς ἐγράψατε. Σᾶς συγχαιρόμεθα τὸν νέον χρόνον μὲ ὅλα τὰ ἐφετὰ καταθύμια. Μένομεν.

Α. Ε. (Κομιζόπουλος) καὶ συντρ.

Ἀντίγραφον τῆς πρὸς τοὺς ἐν Μόσχᾳ ἐφόρους ἐπιστολῆς
ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΦΛΕΣΑ

Κύριοι!

Οἱ ἐνταῦθα φίλοι ἔχοντες μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ προίκαν καὶ ἀπὸ τρεῖς Βρυαρέους, καὶ ἀπὸ ὑποδήματα ἀρκετά, μᾶς ἠνάγκασαν νὰ σᾶς δηλοποιήσωμεν ὅτι τὴν μὲν προίκαν ἠμποροῦν νὰ τὴν ἀποπληρώσουν ἀπὸ τοὺς ἐδῶ εὑρισκομένους πολλοὺς ὀλίγους καὶ λοιποὺς προθύμους, ὑποδήματα ὅμως τόσα ὅσα ἀναγκάζονται νὰ προβλέψουν διὰ τὴν προίκαν, κρεμορτάρταρον καὶ λοιπά, διὰ νὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὸ ἀγκάθι τὸ κοπάδι, καὶ νὰ δώσουν τῷ Ἁρμοδίῳ τριακοσίας φατούρας καὶ τῷ 114 ἑκατόν, τὰ ὁποῖα δοκιμάζει ὁ Καλός, δὲν ἔχουν, καὶ φοβοῦμαι μήπως οἱ Κύριοι γίνουν αἰτία ν' ἀφανισθοῦν πανοικὶ οἱ εἰς τὰ 62 εὑρισκόμενοι πρόθυμοι. Λοιπὸν πρέπει νὰ φροντίσουν δύο Βρυαρέους ἢ καὶ τρεῖς καλλιότερον, καὶ ὑποδήματα ἀρκετὰ διὰ νὰ οἰκονομηθοῦν, ὡς εἴρηται· καὶ τότε σᾶς βεβαιῶ ὅτι αὐτοὶ θέλουν κατορθώσει τὸ πᾶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν θέλει βοηθήσει μεγάλως τοὺς ἔξω προθύμους πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ των. Λάβετε λοιπὸν αὐτὴν τὴν φροντίδα, ὅτι αὕτη ἡ περίστασις εἶναι πολλὰ κρισιμωτάτη καὶ δὲν ἐπιδέχεται οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἀργοπορίαν. Οἱ ἀρχηγοὶ καὶ τὰ ποδήματα ἀφεύκτως πρέπει νὰ σταλθῶσιν διὰ τὰ 62. Ὁ Ἁρμόδιος μετὰ πέντε ἡμέρας ἐρεθίζεται διὰ τὸ Νο 2 νὰ ἑτοιμάσῃ τὸ μπιλάντζον τῆς συντροφίας, ὁποὺ ἐλπίζει περὶ τὰ τέλη τῆς ἑορτῆς ταύτης νὰ ἐνταμωθῇ μὲ τὸν Καλόν, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ 62 ὁ Ἁρμόδιος ἔστειλε μίαν καμήλαν πρὸς τὰ 83 νὰ φέρῃ τὸν Καλὸν εἰς τὰ 2. Ὁ Πενθερὸς εἰσέτι δὲν ἐξέπνευσε. Καὶ ἐλπί-

ζονται καὶ ἀπὸ αὐτὸν καλὰ πράγματα· διότι καθὼς ἐβεβαιώθην ἀπὸ ἕνα δυστυχῆ τῶν Νο 5 εἶναι ὅλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, τὸ αὐτὸ μὲ εἶπε καὶ τὸ κονδυλομάχαιρον τοῦ υἱοῦ του, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐνέχειρον εἰς τὸν Παλαιόν. Κύριοι, παντοῦ ὁ διοργανισμὸς ἔγινε κατὰ θαυμάσιον τρόπον, καὶ ἐλπίζω καλὴν ἔκβασιν τοῦ σκοποῦ μας. Πασχίσατε λοιπὸν ν' ἀναπληρώσητε καὶ τὸ ἐλλεῖπον τῶν 62 διὰ νὰ μὴ καταισχυνθῶμεν ὡς αἴτιοι τοιαύτης θυσίας. Μένομεν.

Τῇ 15 Νοεμβρίου. Κωνσταν.

Α. Μ.

(Γρηγόριος Δικαῖος Φλέσας)

ΑΡΙΘ. 97

Ἰσμαὴλ

Κύριε Ξάνθε Τῇ 29 Ἰανουαρίου 1821. Ρένι

Προχθὲς ἔφθασε τὸ πασαπόρτι μου καὶ τὸ ἑτοίμασα. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅμως τοῦ μισευμοῦ τοῦ κοινοῦ φίλου Εὐαγγέλη Μαντζαράκη δὲν ἐφάνη νὰ ἔλθῃ τις ἀπὸ Γαλάτσι, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ εὑρίσκομαι εἰσέτι ἐδῶ. Χθὲς τὴν νύκτα ὁ πάγος τοῦ Δουνάβεως διελύθη, λέγουν ὅμως ὅτι εἰς τὸ ἐπάνω μέρος νὰ στέκῃ ὀλίγον, μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἔχει πλέον δύναμιν καὶ προσμένομεν νὰ φανῇ κατ' αὐτὰς ἀπὸ Γαλάτσι ἄνθρωπος καὶ νὰ ἀπεράσω, καὶ σᾶς γράφω πάλιν. Τὸ ἔσωθεν ἔλαβον μὲ τὴν σταφέταν ἀπὸ Κισνόβι ὁμοῦ μὲ τὸ πακέτο, καὶ λαμβάνοντάς το νὰ ἔχω ἀπόκρισίν σας. Ὁ κύριος Ναλμπάντογλους τὸ γράμμα δὲν ἔδωσε, καὶ νὰ τὸ πάρετε ὁ ἴδιος· ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἐδυνήθην.

Μένω

Δημήτριος Μοῦσος

ΑΡΙΘ. 98

Ἰσμαὴλ

Τῇ 2 Φεβρουαρίου 1821. Κισνόβι

Ἀκριβέστατε καὶ περιπόθητέ μοι κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Ἠξιώθην ἓν ἀγαπητόν σας, τὸ ὑπὸ τὰς 29 παρελθόντος δοσμένον, τὸ αἴσιον τῆς ἀγαθῆς ὑγείας σας χαίρω εὐαγγελιζόμενος. Ἐπληροφορήθην, φίλε, ὅτι τῷ ὄντι εὑρίσκεσθε εἰς ἀνησυχίαν πότε εἰς τὸ ἓν μέρος καὶ πότε εἰς τὸ ἄλλο· ὅταν ἡ ὑπόθεσις τὸ ζητῇ πρέπει τινὰς νὰ ἀνησυχῇ· καὶ ἐγὼ δὲν σᾶς τὸ κάμνω ἀπαίτησιν, ὅταν δὲν μὲ συχνογράφετε· ἄμποτε νὰ σᾶς ἀπολαύσωμεν ὑγιῆ καὶ εὔθυμον. Ὁ κὺρ Μαρῖνός μας ὑγιαίνει· τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα σας ἐγχείρισα καὶ ἀμεριμνεῖτε. Σᾶς προσκυνῶ.

Γεώργιος Παπαδόπουλος

ΑΡΙΘ. 98

Ἀδελφὲ κύριε Ξάνθε

Ὁ καλός μας συμπατριώτης κύριος Κοτήρας μοὶ ἐγχείρισε κατὰ τὰς 24 Ἰανουαρίου τὴν ἀπὸ τὰς 18 τοῦ αὐτοῦ ἀδελφικήν σου ἐπιστολήν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εὗρον εἰς πλῆκον μὲ τὴν σφραγῖδα τοῦ πρίγκιπος τὸν περιέχοντα τὰ ἑκατὸν ἔντυπα βεβαιωτικά, πρὸς ἀποζημίωσιν δῆθεν μέρους τῶν παρ᾿ ἐμοῦ δαπανηθέντων χρημάτων εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος, τὸ πλεῖστον μέρος κατὰ τὰς ἰδίας ὁδηγίας τοῦ πρίγκιπος καὶ γενικοῦ ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς.

Γνωρίζεις, φίλε μου, ὅτι φροντὶς καὶ μελέτη μου πάντοτε ἦτον, εἶναι καὶ ἔσεται ἡ εὐτυχία τῆς πατρίδος καὶ δὲν ὑπάρχει θυσία, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ κάμω χάριν αὐτῆς.

Ἀπὸ τὰ σταλέντα μοι βεβαιωτικὰ πολλοὶ τῶν εὐκαταστάτων ὁμογενῶν μας δύνανται νὰ ἀγοράσουν, πλὴν εἰς τὸν πολυάσχολον ἐμένα μένει καιρὸς νὰ φροντίσω περὶ τοιούτων; καὶ μάλιστα εὑρισκόμενος εἰς ὑπηρεσίαν δύναμαι νὰ γνωστοποιῶ τοιαῦτα βεβαιωτικά; ἠξεύρεις ὅτι αἱ ἀνάγκαι τῆς πατρίδος ὑπερηυξήνθησαν καὶ ἐδῶ τὰ χρηματικά μας μέσα περιορίζονται εἰς τὸ ἐδικόν μου βαλάντιον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τέλους θὰ κενωθῇ.

Ὁ Σάββας, ὅστις μὲ λέγει σᾶς ἔγραψε, μοῦ προτείνει σχέδια μὲ τὰ μέρη μὲ τὰ ὁποῖα ἔχει καλὰς σχέσεις καὶ ζητεῖ χρήματα δι᾿ ἐφόδια καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, καὶ θὰ ἀναγκασθῶ νὰ τὸν δώσω. Ὁ Ὀλύμπιος καὶ Ἰωάννης Φαρμάκης ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὰ σχέδιά των, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τοὺς ἀρνηθῶ ὅ,τι μέ ζητοῦν· στέλλουν παντοῦ ἀποστόλους. Ἐδῶ, ὡς γνωρίζεις, δὲν ἔχομεν ἐφορίαν, ὅλα λοιπὸν τὰ χρήματα καὶ ὅλα τὰ βάρη πίπτουν ἐπάνω μου. Περὶ τῶν σπουδαίων αὐτῶν ἀντικειμένων γράφω σήμερον ἐν ἐκτάσει τὸν πρίγκιπα εἰς τὴν ἐπισυνημμένην ἐνταῦθα γραφήν μου, τὴν ὁποίαν παρακαλῶ νὰ ἐγχειρίσῃς, καὶ νὰ μάθῃς ὅσα δὲν ἐπαναλαμβάνω πρὸς ὑμᾶς· ἀναφέρω ὅτι ἔλαβον καὶ τὰ διὰ σοῦ σταλέντα ἑκατὸν βεβαιωτικά, προσθέτων ὅτι εὔχομαι νὰ εὑρεθῇ ἐντὸς ὀλίγου εἰς θέσιν ὁ γενικὸς ἐπίτροπος νὰ δώσῃ τὴν δέουσαν βαρύτητα εἰς τὰ βεβαιωτικὰ αὐτά.

Ὁ ἐνθουσιασμός, φίλε μου, εἶναι, ὡς πληροφοροῦμαι, πανταχοῦ πολὺς καὶ μέγας. Χρεία ὅμως φρονίμων ἀνθρώπων διὰ τὴν ἐνέργειαν, καὶ αὐτοὶ τὴν σήμερον παρουσιάζονται τόσον σπάνιοι! Ἡ εὐχὴ τοῦ ἔθνους θὰ μᾶς βοηθήσῃ βεβαίως, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τῶν Ἑλλήνων εἶναι μέγας.

Εἰς ἓν κτῆμα τοῦ Ὑψηλάντη ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς πρὸς τὴν Βλαχίαν τοῦ Δουνάβεως εὑρίσκεται ἀρεντάσης ἕνας Βούλγαρης, αὐτὸς

ὑπόσχεται πολλά, ἂν τοῦ χορηγηθῶσι χρηματικὰ μέσα, νὰ ἑνωθῶσι μετ' αὐτοῦ ἐπιτήδειοι ἄνθρωποι.

Ὁ Ἀλῆς, λέγουν ὅτι ἀντέχει καλά· εὔχομαι νὰ τρώγωνται οἱ ἐχθροί μας μεταξύ των, διὰ νὰ μᾶς ἐλαττώσουν τὸν κόπον νά τοὺς πολεμῶμεν· ἐπισυνημμένην εὑρίσκεις γραφὴν πρὸς σὲ περιελθοῦσαν εἰς χεῖράς μου ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ καλός μας Χρησταρῆς ἡσύχασε τέλος πάντων· ἔχει, ὡς γνωρίζεις, ζεστὴν κεφαλήν, καὶ ἐξάπτεται εὐκόλως, πρέπει νὰ στέκω μὲ τὴν λαγίνα εἰς τὸ χέρι διὰ νὰ τὴν σβέσω· πόσα ἄλλα πρέπει νὰ ἀπαντῶ ! Ὑγίαινε καὶ ἀγάπα τὸν ἀδελφόν σου

Γ. Λεβέντην

Τὸν Κοτήρα ἐκράτησα ἐδῶ ὀλίγας ἡμέρας, διὰ νὰ σᾶς γράψω ἂν ἤθελε φανῇ νέο τι.

Ὁ αὐτὸς

ΑΡΙΘ. 99

Τῇ 5 Φεβρουαρίου 1821. Γαλάτσι

Φίλτατε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Εἰς τὰς τρεῖς τοῦ ἄρξαντος ἔφθασα ἐδῶ ὑγιῶς, ἀπεράσας ἀκινδύνως τὰ πάντα, καὶ πρὸς εἴδησίν σας. Ὁ φλύαρος ἐσύγχυσεν ἐδῶ τοὺς φίλους, ὁ ἐρχομὸς ὅμως τοῦ κυρίου Εὐαγγέλη Ματζαράκη τοὺς ἔκαμε νὰ ἡσυχάσουν καὶ νὰ εἶναι πρόθυμοι εἰς κάθε προσταγὴν τοῦ Καλοῦ. Ἐδῶ βεβαιοῦται ἐπανάστασις εἰς τὸν Μωρέαν, ὑποπτεύεται δὲ καὶ τῶν ἀποτυχόντων (Σέρβων)· ἡμεῖς διὰ τὴν πλημμύραν τῶν νερῶν δὲν ἐδυνήθημεν νὰ μισεύσωμεν εἰσέτι, ἀποφασιστικῶς ὅμως θέλομεν ἀκολουθήσει τὸ ταξίδιόν μας μεθαύριον, καὶ φθάνοντες εἰς Βάρναν σᾶς γράφω πάλιν. Τὸ γράμμα σας διὰ Βουκουρέστιον ἔστειλα σήμερον διὰ Ἰασίου ἀσφαλῶς, ἐπειδὴ κατ' εὐθεῖαν ἄνθρωποι ἐδῶθεν δι' ἐκεῖ δυσκόλως εὑρίσκονται, καὶ ἀμεριμνεῖται. Νεώτερον οὐδέν.

Σᾶς ἀσπάζομαι
Δημήτριος Μοῦσος

ΑΡΙΘ. 100

Εἰς Ἰσμαὴλ

Περιπόθητε ἀδελφὲ Ξάνθε — Τῇ 11 Φεβρουαρίου 1821. Γιάσι

Κατὰ τὴν 15 τοῦ ἀπερασμένου Ἰανουαρίου σοὶ ἔγραψα ἀπὸ Βουκουρέστιον ὅσα τότε αἱ περιστάσεις μοὶ ἐσυγχώρουν, καὶ ὅτι μὴν ἠμπορῶντας ἐκάθουμουν ἐκεῖ. Ἅμα ὅμως ὁποὺ ηὗρα εὐκαιρίαν, ἀνεχώρησα, συναινέσει καὶ τῶν ἐπιλοίπων. Τοῦτο δὲν τὸ λέγω διὰ

κανένα ἄλλο πρᾶγμα παρὰ διὰ μερικὰς διαφωνίας, ὁποὺ ἀπὸ δυσαρέσκειαν ἀκολουθοῦν. Σὲ εἶχον εἰπεῖ ἐκεῖνοι πολλὰ ὁποὺ ἐνταμωνόμενος μετὰ τοῦ Καλοῦ νὰ ἐκτελέσετε, πλὴν οὔτε τὸ παραμικρὸν ἐφάνη. Ἐγὼ ὡμίλησα παρὰ πολλά, ὥστε καὶ ἐμπόδισα, διότι ἂν δὲν προλάβωμεν τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰσέτι δυσαρέσκειαν μεταξὺ τῶν ὑγιεστέρων, θέλει προκύψει ἀναμφιβόλως κακόν, ἢ τουλάχιστον ἂν ἄλλο κακὸν ἐξ ἐκείνων ὄχι, τὸ ἐμπόδιον τοῦ Καλοῦ, ὁποὺ δυσαρεστούμενοι ἠμποροῦν νὰ φανοῦν ἀδιάφοροι. Ἐγὼ ἔχω μερικὰς ὁμιλίας ὁποὺ ἐκεῖνοι μὲ εἶπαν διὰ νὰ ἀναφέρω εἰς τὸν Καλόν, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν προσωπικὴν ἐντάμωσιν, ὅθεν καὶ ἐρχόμενος ἐδῶ κατὰ τὴν 6 τούτου, ἀφοῦ πρῶτον ἐντάμωσα ἓν ὑποκείμενον, κατὰ τὴν παραγγελίαν ἐκείνων, δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπου ἔγραψα πρὸς τὸν Καλὸν ὁποὺ νὰ μὲ εἰπῇ τὸν τρόπον τῆς ἐνταμώσεώς μας, διότι εἶναι ἄφευκτος· εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἦτον καλὸν νὰ ἦσουν καὶ σύ, μὰ δὲν ἠξεύρω διατί ἀνεχώρησες ἐκεῖθεν καὶ κάθεσαι αὐτοῦ, εἶσθε εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ Καλοῦ ἢ ὄχι; Μὴ παραξενεύεσαι, φίλε, διότι σὲ ἐρωτῶ· ἠξεύρεις τὴν παροιμίαν ὅποιος ἐκάη εἰς τὸν χυλὸν φυσᾷ καὶ τὸ γιαγούρτι. Ἐδῶ εὑρίσκονται μεγάλαι δυσαρέσκειαι μεταξὺ τῶν ἐμπόρων, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν ταχεῖαν τὴν διόρθωσίν των. Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ἰωαννίδη (δηλ. τοῦ ἰδίου Ἀναγνωστοπούλου) τόσον ἐδῶ, καθὼς καὶ εἰς Βουκουρέστιον, ἐπροξένησε μόνος του τὴν ἀτομικήν του ἀθώωσιν, διότι δὲν εὑρέθη κανένας νὰ εἰπῇ ὅτι τὸν ἔδωσέ τι καὶ ἔμειναν κατεντροπιασμένοι. Ὁ Ἰωαννίδης καὶ Βασιλείου (Ἀναγνωστόπουλος καὶ Τσακάλωφ) ἦσαν συστημένοι εἰς διαφόρους παρὰ τοῦ μαυροφόρου (Ἰγνατίου), θέλει μάθῃς ἂν ἔμβω εἰς τὴν καραντίνα, τότε θέλω νὰ σὲ ἀνταμώσω· τὴν αἰτίαν ἠξεύρεις· θέλω νὰ σὲ ἰδῶ καὶ νὰ ὁμιλήσωμεν ἐν ταυτῷ. Ἐχάρην μεγάλως, διότι ἤκουσα πῶς ἔφερες τὴν φαμιλίαν σου αὐτοῦ. Πρόσφερε ἐκ μέρους μου προσκυνισμοὺς κλπ., εὔχομαι ὁποὺ ἐν τοσούτῳ νὰ σᾶς ἀπολαύσω ἅπαντας ὑγιεῖς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου. Δὲν ἔχω καιρόν, φίλε, νὰ ἐκτανθῶ, ἀλλ' οὔτε διὰ τῆς παρούσης μου ἀποβλέπω εἴς τινα πραγματικὴν ἔκθεσιν, ἀλλὰ μόνον νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι ὑγιαίνω.

Ὁ σὸς
Π. Α. Ἀναγνωστόπουλος

ΣΗΜ. : Τόσον εἰς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀναγνωστοπούλου, ὅσον καὶ εἰς τὴν προλαβοῦσάν του ἀριθ.90, ἐδυνάμην νὰ κάμω πολλὰ σχόλια, ἀλλ' ἀφήνω εἰς τοὺς νοήμονας ἀναγνώστας νὰ ἐννοήσωσι ὅσα ἐγὼ παρατρέχω, καὶ νὰ κρίνωσιν, ἀφοῦ διέλθωσι μετ' ἐπιστασίας τὴν ἀλληλογραφίαν ταύτην. Τί δέ; Ἐλθὼν εἰς Βουκουρέστιον ἀπὸ Πίζαν, καὶ εἰς Ἰάσιον, δὲν ἔμβαινεν εἰς τὴν καραντίναν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς Κισνόβιον, καὶ ἐνταμώνων τὸν Ὑψηλάντην νὰ τῷ βάλῃ ὑπ' ὄψιν τὰ μεγάλα σχέδια καὶ

ἄλλα πράγματα τὰ ὁποῖα εἶχεν; Τὸ τελευταῖον πρὸς τὸν Ξάνθον γράμμα τοῦ Λεβέντη ἀριθ. 66 εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας τῶν ὅσων ὁ Ἀναγνωστόπουλος ἐνταῦθα γράφει.

ΑΡΙΘ. 101

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ι

Τῇ 15 Φεβρουαρίου. Κωνσταντινούπολις

Κύριε Α. Θέρμανδρε

Εὑρίσκομαι μὲ 4 τιμίας σας τῶν 8 Νοεμβρίου, 15, 23 καὶ 30 Δεκεμβρίου· τὰς περικλεισθείσας μοι εἰς αὐτὰς τὰς μὲν ἔστειλον τὰς δὲ ἐγχείρισα, ὡς ἡ διαταγή σας· δι' ὀρδινίας τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἰωάννου Νικολοπούλου ἐμέτρησα εἰς τὸν Χριστόφορον Περραιβὸν γρ. δέκα χιλιάδας, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐζήτησα ἀπόδειξιν ὅτι τὰ λαμβάνει ἐκ διαταγῆς τοῦ κυρίου Ἐμμ. Ξάνθου· καὶ ἐπειδὴ ὁ ρηθεὶς Περραιβὸς ἔδωσεν ἀπόδειξιν ὅτι τὰ ἔλαβε δι' ὀρδινίας καὶ λογ. τοῦ Νικολοπούλου, δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὴν ἄλλην ἀπόδειξιν, λέγοντας ὅτι ἐκεῖνος χρεωστεῖ νὰ δώσῃ μίαν ἀπόδειξ ιν, καὶ ὁ κύριος Ξάνθος ἂς γροικηθῇ μετὰ τοῦ κυρίου Νικολοπούλου.

Τὰ παρὰ τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου πρὸς τοὺς ἐδῶ Ἐφόρους σταλέντα μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον, συντροφευμένα μὲ τὴν τιμίαν σας τῶν 23 Δεκεμβρίου ἀπὸ Ἰσμαήλ, τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἔφθασαν ἐδῶ, τὰ ὁποῖα καὶ ἐγχείρισα. Τὰ δὲ ἑτοιμαζόμενα ἀναγκαιότερα, ὁποὺ λέγετε μὲ τὴν τιμίαν σας τῶν 30 Δεκεμβρίου, εἰσέτι δὲν ἦλθαν, καὶ πρὸς εἴδησίν σας.

Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω
Δοῦλός σας 43
(Κυρ. Κουμπάρης)

ΑΡΙΘ. 102

Ἰσμαήλ

Κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 16 Φεβρουαρίου 1821. Κισνόβι

Ταύτην τὴν ὥραν μὲ ἐφώναξεν ὁ Μπεϊζαδὲς καὶ μὲ ἔδωσε αὐτὰ τὰ γράμματα, καὶ μὲ εἶπε νὰ σᾶς τὰ στείλω μὲ σταφέτα. Καὶ σᾶς παρακαλῶ μὲ πρῶτον νὰ ἔχω ἀπόκρισίν σας διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ εἰδοποίησιν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του· καὶ πότε τὸ ἐπαραλάβετε, ἐπειδὴ τώρα εἶναι ἀλατοῦκμα ὥρας 11 τὸ πρωὶ σᾶς ἔστειλα καὶ μὲ τὴν τακτικὴν ἄλλην μίαν γραφὴν ἐδικήν μου.

Καὶ μένω
Μαρῖνος Στρατῆς

ΑΡΙΘ. 103

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ν

'Αγαπητὲ Ξάνθε

Κισνόβι τῇ 16 Φεβρουαρίου 1821

'Αμέσως ὁποὺ λάβῃς τὴν παροῦσαν μου νὰ σηκωθῇς καὶ μετὰ τοῦ κυρίου Καλαματιανοῦ νὰ προφθάσῃς ἐδῶ τὸ ὀγληγορώτερον, χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἄργηταν, ἐπειδὴ καὶ ἔχω τὴν μεγαλυτέραν χρείαν νὰ σᾶς ἐνταμώσω καὶ τοὺς δύο, καὶ μήτε στιγμὴν νὰ μὴν ἀργοπορήσετε.

Ἔλαβον ὅλα σας τὰ γράμματα· τὰς μπάλας ὁποὺ ζητεῖ ὁ Καραβιᾶς, νὰ πασχίσετε νὰ σταλθοῦν ἀμέσως καὶ ὑποχρεωθήσομαι εἰς ἄκρον, ἐπειδὴ εἶναι ἄφευκτον διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος.

Νὰ εἰπῇς, ὅπου δεῖ, ὅτι διὰ τὸν Ποτπολκόβνικον Λίτωφ ἔκαμα τὸ ὅσον ἐδυνήθην καὶ ἂς μείνουν ἥσυχοι, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἴντζωφ (α) μοὶ ὑπεσχέθη νὰ κάμῃ ὅ,τι ἠμπορέσῃ.

Σᾶς προσμένω ἀνυπομόνως. Ὁ ἀδελφὸς

'Αλέξανδρος Ὑψηλάντης

Τῷ κυρίῳ 'Εμμ. Ξάνθῳ. Εἰς 'Ισμαὴλ

ΑΡΙΘ. 104

Τῇ 16 Φεβρουαρίου 1821. Κισνόβι

Φίλε καὶ ἀδελφὲ

Ἔλαβον πρὸ ἡμερῶν τὸ ἀγαπητόν μοι γράμμα σου μετὰ τῶν ἐμπερικλειομένων λοιπῶν γραμμάτων τοῦ Θέμελη καὶ 'Αναγνωστοπούλου, ἅτινα ἤδη διὰ τοῦ παρόντος μου σοὶ τὰ πιστρέφω· μετὰ τὴν ἔρευναν δὲ τῆς ἀκριβῆς μοι ὑγείας σου σοὶ εἰδοποιῶ ὅτι θείῳ ἐλέει καὶ δι' εὐχῶν τῆς κοινῆς ἡμῶν Μητρὸς Ἑλλάδος ἡμεῖς πανοικὶ ὑγιαίνομεν. Οὐκ ἐδυνάμην ἀμέσως τῆς ἐπαραλαβῆς τοῦ γράμματός σου νὰ σοὶ ἀποκριθῶ, μὲ τὸ νὰ ἠσθένησα, καὶ μόλις ἤδη ἀναλαμβάνων δὲν λείπω εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀδελφικοῦ χρέους. Ὁ αὐτάδελφός μου 'Αλέξανδρος θέλει σοὶ γράψει τὰ διατρέχοντα καὶ εἰς ἄφευκτον ἐνέργειαν μερικῶν πραγμάτων. Ὅθεν χαῖρε καὶ εὐτύχει διὰ τῆς καλῆς ἐκβάσεως τούτων ὅλων. Καὶ μένω

Ὅλος πρόθυμος ἀδελφὸς

Νικόλαος Ὑψηλάντης

(α) Ὁ πληρεξούσιος πολιτικὸς καὶ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Βασσαραβίας.

ΑΡΙΘ. 105

Εἰς Ἰσμαὴλ

Τῇ 16 Φεβρουαρίῳ 1821. Γαλάτσι

Ἀδελφικῶς κατασπάζομαι κύριε Ξάνθε.

Ὑστερούμενος τιμίων της δὲν εὑρίσκω ὕλην ἐκτάσεως· μὲ τὸ προηγούμενον τούτου σᾶς εἶπα τὰ ὅσα ἐσυνέβησαν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐδῶ Τοπουκτζῆ ἀγᾶ διὰ τὸ μάλωμα τῶν στρατιωτῶν μας, καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἔκτοτε ἔγραψε κατ' ἐμοῦ εἰς Ἰάσιον· εἰς δὲ τὰς 13, μεσολαβήσας ὁ ἴδιος ἐκεῖνος Τοῦρκος, ὅστις ἐμάλωσε τὸ πρῶτον μὲ τὸν ἐμὸν στρατιώτην, ἐπῆγεν ὁμοῦ μὲ ἕνα του σύντροφον εἰς τὸ καπηλεῖον. Ἐκεῖ εὑρὼν δύο ἐκ τῶν στρατιωτῶν μου, ἐκτύπησε τὸν ἕνα μὲ τὴν σόμπαν του τρεῖς τέσσαρας φοράς, ἑτοιμαζόμενος νὰ τὸν κτυπήσῃ καὶ μὲ τὰ ὅπλα. Ἀλλ' ὁ ἐμὸς προλαβὼν τοῦ τὰ ἀφήρεσε καὶ τὸν ἐμαχαίρωσεν, ἐκ τούτου ὁ θόρυβος πάλιν ἐστάθη ὄχι μικρός, μ' ὅλον ὅτι ἐγὼ ἤμουν τότε κατάκειτος καὶ κατάκειμαι εἰσέτι· οἱ ἔξωθεν εἰρήνευσαν τὴν περίστασιν, καὶ πάλιν ὁ Τοπουκτζῆς ἔγραψε κατ' ἐμοῦ ἐκ δευτέρου εἰς Ἰάσιον, χθὲς ὅμως ὁ λαβωμένος Τοῦρκος ἀπέθανεν. Ἐγὼ στοχάζομαι δίκαιον τοῦ νὰ γράψητε δι' αὐτὸ εἰς Κισνόβι, καὶ ὅπως τὸ κρίνετε πράξατε. Ὁμοίως σᾶς λέγω ὅτι μὲ ἀναγκαιοῦν μερικὰ ὅπλα ψιλὰ πυρόβολα καὶ κοπτερά· λοιπὸν δόσατε δι' αὐτὸ τὴν εἴδησιν καὶ ἄς ἔχω ἀπόκρισιν. Τὰ ἐδῶ ὑπάγουν κατὰ ροῦν καὶ εὐπροόδως κατὰ τὸ παρόν. Μένει νὰ σᾶς παρακαλέσω εἰς τὸ νὰ ὑπερμαχήσετε διὰ νὰ μοὶ σταλθοῦν τὰ ὅσα ἐκ Τομάροβας σᾶς ἔγραψαν. Περιμένων δὲ ἀπόκρισίν σας πληροφορητέαν τῶν ὧν δεῖ

Σᾶς ἀσπάζομαι

Βασίλης Καραβιᾶς

Ὁ Μαντζαράκης καὶ Μοῦσος μέσον Σιλίστρας ἀπῆλθον διὰ Βάρναν, καὶ Κύριος εἰς τὸ εὐόδιόν των.

ΑΡΙΘ. 106

Εἰς Κισνόβι

Παμφίλτατε σᾶς προσκυνῶ. Τῇ 21 Φεβρουαρίῳ 1821. Ρένι

Εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν, ὥρα ἕκτη μετὰ τὸ γεῦμα, ἔλαβον τὴν χθὲς ἐρασμίαν σας ἀπὸ Ἰσμαὴλ διὰ σταφέτου. Τὸ ἔγκλειστον ἐκσπεδείρω εἰς Γαλάτσι, πλὴν ἀπὸ τὸ ἐξεπίτηδες σταφέτον ἐπ' ὀνόματι τοῦ κὺρ Μαρίνου πληροφορεῖσθε ἀπὸ τὰ γραφόμενά μου πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του. Περιστατικῶς αὔριον θὰ τὰ εἴχομεν μὲ λεπτότητα, ἐπειδὴ ἐστείλαμεν ἐπίτηδες ἄνθρωπον. Τὰ τρέχοντα εἰς Γαλάτσιον

καὶ τὴν ἔναρξιν ἔκαμαν τοῦ σωτηρίου ἔργου, καὶ καθὼς μοὶ εἶπον ὅτι ὁ Καραβιᾶς ἔμελλε σήμερον νὰ ξεκινήσῃ διὰ Φωξάνι. Ὦ πόσον ἐλυπήθην, διότι δὲν ἐδυνήθημεν νὰ τοὺς δουλεύσωμεν εἰς τὰ ζητηθέντα σφαιρίδια. Ἐγὼ γράφω τὸν κὺρ Γεώργιον τὰ καθήκοντα.

Διὰ τοῦ ἀπὸ ἄντικρυ προτήτερα σᾶς ἔγραφον· μεταχειρισθεὶς τὸν κύριον Ἰωάννην Βατικιώτην διὰ τὸν αὐτὸν ὀργανισμόν, ἔχομεν σχεδὸν πενήντα ἀνθρώπων τὸν λόγον παρμένον, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ζηλωταὶ ἤρχισαν νὰ ζητοῦν διὰ νὰ ἔχωμεν καὶ τὰ πασαπόρτιά τους· πλὴν τοῦτο φέρει ἄργητα, καὶ ἀνάγκη μὲ ὑπομονὴν νὰ οἰκονομηθοῦν. Ἐὰν ὅμως ἦτον κανένας ἄλλος τρόπος, ἢ κὰν μὲ ἐγγυήσεις νὰ τοὺς ἀφήνουν νὰ ἀπερνοῦν ἄντικρυ, ὀγλήγορα εἴχαμεν ἑκατὸν καὶ περισσοτέρους, μὲ τοὺς ὁποίους ὁ ρηθεὶς κύριος Βατικιώτης ἠμπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ, ὡς μοὶ ὑπόσχεται, καὶ θερμῶς ζητᾷ ἐκ τοῦ ζήλου νὰ γένῃ ὁδηγός, καὶ ἄνθρωπος, ὅστις τὰ ἀντικρινὰ μέρη καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ ἠξεύρει, καὶ δόκιμος τοῦ χαρακτῆρος Βουλγάρων καὶ ποθητὸς ἀπὸ αὐτούς. Αὔριον ξεκινᾷ διὰ τὰ χωριὰ νὰ τοὺς παρακινήσῃ νὰ δώσουν διὰ τὰ πασαπόρτιά τους, καὶ εἰς ἀπόκρισιν, ἂν εἶναι ἀνάγκη, ἔρχεται καὶ ὁ ἴδιος αὐτοῦ διὰ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ νὰ ἔμβῃ πραγματικῶς εἰς τὸ ἔργον. Ἐγὼ δὲ κάμνω ὅ,τι ἀπαιτεῖ τὸ καθῆκον χρέος. Τὸ ἐμπόδιον τοῦ περάσματος φέρει πολλὴν δυσκολίαν εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο σᾶς εἶπον, ἂν εἶναι τρόπος, νὰ γένῃ εὐκολία μὲ στάλσιν διαφόρων πλανκέτων εἰς διάφορα Βουλγάρων καὶ Γραικῶν ὀνόματα ἀπὸ μέρους τοῦ γκοβερνάτορος, εἰδεμὴ ὡς δύσκολον, χρειάζεται ὑπομονή, διότι ὅλοι μαζὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ζητήσουν. Τὰ γράμματά σας ἀπ' αὐτοῦ, ὡς διψῶσα ἔλαφος, κεχηνὼς εἰς τὸ ἑξῆς μεριμένω ὑποσημειούμενος ἔκδοτος

Δοῦλος
Ἀθανάσιος Ξόδυλος

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ ΝΑ

ΑΡΙΘ. 106

Τῇ 21 Φεβρουαρίου 1821. Κισνόβι

Τῷ κυρίῳ Ξάνθῳ εἰς χεῖρας

Δὲν δύναμαι νὰ καταλάβω τὴν ἀργοπορίαν σας, ἀφοῦ σᾶς ἔγραφα τόσον βιαστικῶς. Ἐγὼ μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν μου κινῶ ἀπόψε διὰ τὸ Γιάσι, ὅπου θείᾳ συνάρσει θέλομεν κάμει τὴν ἀρχήν· ἄρα δὲν θὰ σὲ ἰδῶ, μήτε τὸν ἀγαπητὸν Καλαματιανόν. Θέλετε λάβει προκηρύξεις καὶ ἄλλα. Παρακινήσατε ἅπαντας μικρούς τε καὶ μεγάλους νὰ τρέξωσιν ὅλοι. Ἰδοὺ σοὶ ἐμπερικλείω τρία γράμματα ὁποὺ ἔλαβον.

῾Ο ᾿Αναγνωστόπουλος ἔφθασεν ἐδῶ μὲ ἕνα ᾿Ιατρόν...

῞Αμα ὁποὺ λάβετε τὰς προκηρύξεις, οἱ εἰς τὴν δούλευσιν εὑρισκόμενοι ῞Ελληνες πάντες ἀμέσως νὰ ζητήσωσι τὴν παραίτησίν των καὶ νὰ ὁρμήσωσιν εἰς τὴν Πατρίδα.

᾿Εγὼ εἶμαι πειραγμένος καθ' ὅλων ὑμῶν τῶν ᾿Αρχηγῶν, καὶ ἔστω εἰς εἴδησίν σας· ἐκτὸς Δικαίου καὶ Σέκερη, μὲ ἀφήσετε ὁλομόναχον, καὶ ὅταν σᾶς γράφω δὲν ἔρχεσθε· ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος. Νίκη ἢ θάνατος ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος.

῾Ο Καλὸς
᾿Αλέξ. ῾Υψηλάντης

ΑΡΙΘ. 107

Εἰς Κισνόβι

᾿Αξιοσέβεστατέ μοι κ. Ξάνθε Τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821. ᾿Ισμαὴλ

Εὔχομαι παρὰ Κυρίου νὰ ἀκούσω μὲ πρώτην σας τὸ αἴσιον καὶ ὑγιὲς εὐόδιόν σας εἰς τὰ αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐμείνατε ἀβλαβεῖς ἀπὸ τοῦ μεγάλου ψύχους. Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σας, ἀγαπητέ, ἐσυμφώνησα πυρίτιδα ὀκ. 80 πρὸς γρ. 2 τὴν ὀκάν, καὶ ἀκολούθως ἐλπίζω σήμερον νὰ γεμίσουν αἱ 200 ὀκ., διὸ καὶ σήμερον γράφω πρὸς τοὺς ἐν Ρένι φίλους καὶ εἰς τὸν ἐν Γαλάτσι φίλον νὰ ἀκολουθήσουν ὡς ἡ πρὸς ἐμὲ διαταγή σας, καὶ ἀμεριμνεῖτε.

῾Ο φίλος καὶ δοῦλός σας Γεώργιος Παπαδ. Κορφινὸς

ΑΡΙΘ. 107

Εἰς Κισνόβι

Κύριε Ξάνθε Τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821. ᾿Ισμαὴλ

Ταύτην τὴν στιγμὴν μοὶ ἐνεχείρισεν ὁ κύριος Μ. Φωκιανὸς τὸν ἐγκεκλεισμένον πλῆκον, ἐμπεριέχοντα γράμματα ἱερά. Τὰ ἐν Γαλατσίῳ σᾶς εἰδοποίησεν ὁ ἐν Ρένι Ξόδυλος. Τὴν σκόνην ἴσως στείλωμεν διὰ τοῦ Ρενίου.

Γ. Παπαδόπ. Κορφινὸς

Τώρα, ἀδελφέ, ἐλάβαμεν τὰ ἔσωθεν, τὰ ἀκόλουθα εἰς Γαλάτσι σᾶς τὰ γράφουν. ᾿Εγὼ ἐμποδίζομαι ἕνεκα τοῦ μεγάλου κρύου, καὶ ἴσως τὴν Πέμπτην ἢ Παρασκευὴν μισεύσω δι' αὐτοῦ.

Μ. Φωκιανὸς

σας, ἀλλ' αὐτὸν τὸν Καλόν. Ἀναγνώσατε τὸ περικλειόμενον, ὅπου θέλετε ἰδεῖ λαμπρότατον ξεβούλωμα· σήμερον ἐκομίσθη ἐπ' ἀγαθῷ διὰ νὰ σᾶς τὸ περικλείσω νὰ ἰδῆτε πόσον ἐκορυφώθη τὸ πρᾶγμα. Πάρετε λοιπὸν μέτρα. Ὁ καιρὸς δὲν προσμένει τὴν ἐδικήν μου καὶ ἐδικήν σου ἀργοπορίαν, καὶ τέλος ἡ κατάκρισις καὶ τὸ αἰώνιον ὄνειδος τῆς ζημίας ἂς εἶναι εἰς βάρος σας. Ἔρρωσθε

Ὁ σὸς εἰλικρινὴς ἀδελφὸς
Ἁρμόδιος (Φλέσας)
Τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821. Ἐν ἀριθ. 2

Υ.Γ. Αὐτὸ τὸ ξεβούλωμα προέρχεται ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν... καὶ δόσατε τὴν εἴδησιν τοῦ Καλοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον πολιτευόμενος τοὺς ἐσύστησα.

Παράφρασις τῶν ἀνωτέρω πρὸς τὸν Ξάνθον
ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΦΛΕΣΑ
Ἐπιστολῶν ἐκ Πελοποννήσου

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Μ

ΑΡΙΘ. 108

Ἀδελφὲ Ξάνθε!

Δὲν ἠξεύρω διατί περιωρίσθης εἰς τὰ αὐτόθι, καὶ ἄλλο δὲν ἠξεύρεις πλέον παρὰ νὰ συμβουλεύῃς τὸν Δικαῖον νὰ μὴν ὁρμᾷ κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ ἄλλα κουροφέξαλα. Ὁ Δικαῖος, φίλε, ἔκαμεν ὡς ἐπροστάχθη· τὰ γράμματα ἔγιναν πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς· αὐτὰ ἑτοιμαζόμενα ἐπολλαπλασιάσθησαν. Τί θέλεις ἡ εὐγενία σου, νὰ μὴν ἀκουσθῇ μικρὰ κὰν κίνησις; οἱ φρόνιμοι πρότερον σκέπτονται ταῦτα, καὶ ὕστερον ἀποφασίζουν, καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις μένουν σταθεροί. Θαυμάζω πόθεν προέρχεται ἡ βραδύτης τοῦ πρίγκιπος Ἀλ. Ὑψηλάντου καὶ δὲν ἐφάνη ἄχρι τοῦδε εἰς τὴν Πελοπόννησον, περιμενόμενος πρὸ πολλοῦ, καθὼς ὑπεσχέθη καὶ διέταξεν εἰς τὸ Ἰσμαήλ. Ἐγὼ ἐξετέλεσα τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ πρακτικά μου ὁπωσοῦν καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ τώρα ἐφανέρωσα ἐν ἐκτάσει γενικῶς πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῆς Ἑταιρίας. Τὸ πᾶν τῶν ἐργασιῶν μας ἐπληρώθη· οἱ Ἕλληνες ἐδῶ καὶ εἰς Ρούμελην ἵστανται κεχηνότες, ὡς καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Προεστοί μας διέταξαν στρατηγούς. Ἐφρόντισαν καὶ ἱκανὰ χρήματα, ἔγραψαν καὶ πρὸς οὓς ἔδει, ὡς προέγραψα, στείλαντες ἀποστόλους εἰς εὐταξίαν τῶν πραγμάτων, καὶ συντόμως εἰπεῖν ἔχουν τὰ ὦτα ἀναπεπταμένα εἰς τὴν φωνήν του. Ἀλλὰ τί δυστυχία εἰς τοὺς ἀθλίους Ἕλληνας! Ἐνῷ ἐλπίζαμεν νὰ ἴδωμεν ἐδῶ τὸν Ὑψηλάντην ὅσον τάχιστα καὶ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Μ

ΑΡΙΘ. 108

'Αδελφὲ Θυμήδη (Ξάνθε)

Δὲν ἠξεύρω διατί περιωρίσθης εἰς τὸν ὁρίζοντά σου, καὶ ἄλλο δὲν ἠξεύρεις πλέον παρὰ νὰ συμβουλεύῃς τὸν Δικαῖον νὰ μὴν ὁρμᾷ κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ ἄλλα κουροφέξαλα. Ὁ Δικαῖος, φίλε, ἔκαμεν ὡς ἐπροστάχθη· τὰ δανείσματα ἔγιναν πρὸς τὰ σύννεφα ἀπὸ μέρους τῆς βροχῆς. Αὐτὰ βιαζόμενα ἐπολλαπλασιάσθησαν· τί θέλεις ἡ εὐγενία σου; νὰ μὴν ἀκουσθῇ μικρὸς κἂν δοῦπος; οἱ φρόνιμοι πρότερον σκέπτονται ταῦτα, καὶ ὕστερον ἀποφασίζουν, καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις μένουν σταθεροί. Θαυμάζω πόθεν ἡ βραδύτης τοῦ σεβαστοῦ Καλοῦ καὶ δὲν ἐφάνη ἄχρι τοῦδε εἰς τὸ Νο 2, περιμενόμενος πρὸ πολλοῦ, καθὼς ὑπεσχέθη καὶ διέταξεν εἰς τὸ Νο 104· ἐγὼ ἐξετέλεσα τὰς διαταγὰς αὐτοῦ καὶ τὰ πρακτικά μου ὁπωσοῦν καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ τώρα ἐν ἐκτάσει γενικῶς πρὸς τοὺς Κυρίους. Τὸ πᾶν τῆς πραγματείας μας ἐπληρώθη. Οἱ πρόθυμοι ἐνταῦθα καὶ εἰς Νο 20 καὶ 26 ἵστανται κεχηνότες, ὡς καὶ οἱ δυστυχεῖς καὶ ἐκδικητικοί μας διέταξαν βριάρεως. Ἐφρόντισαν καὶ ἱκανὰ ὑποδήματα, ἐδάνεισαν καὶ πρὸς οὓς ἔδει, ὡς προέγραψα, στείλαντες τζιράκια εἰς εὐταξίαν τῶν πραγμάτων, καὶ συντόμως εἰπεῖν ἔχουν τὰ ὦτα ἀναπεπταμένα πρὸς τὴν ἠχὼ αὐτοῦ. Ἀλλὰ τί δυστυχία εἰς τοὺς ἀθλίους προθύμους! Ἐνῷ ἠλπίζομεν νὰ ἴδωμεν ἐνταῦθα τὸν Καλὸν ὅσον τάχιστα καὶ ἐβιαζόμεθα, μανθάνομεν ὅτι ἔτι χρονοτριβεῖ εἰς τὸ Νούμερόν του. Φίλε, ὁ καιρὸς παρέρχεται, καὶ δὲν προσμένει τὴν ἐδικήν μου καὶ ἐδικήν σου ἀργοπορίαν· τὸ νεγότζιον, καθὼς ἠξεύρεις, χρειάζεται τάχος, ὅτι ἐπιφέρει ζημίαν εἰς τὸ ἐμπόριον ἡ βραδύτης καὶ ἀμέλειά του. Ἐνταῦθα εἶναι μέγας βρασμός, καθὼς ἴσως καὶ ἄλλοθι, διὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν συννέφων, τὰ ὁποῖα συνωθούμενα καὶ συγκρουόμενα ἀδύνατον νὰ μὴ δουπήσουν μικρὸν ἢ μέγα, ὥστε νὰ φθάσῃ ὁ δοῦπος καὶ πρὸς τοὺς μετοίκους καὶ νὰ ἐπιφέρῃ καὶ σκοτείνιασμα διὰ ξεβουλωμάτων, ὡς ἐπέφερε καὶ θεραπεύεται διὰ τῆς γλαυκός· καὶ ἐάν τις ἄνεμος τυφωνικὸς τὰ ἐκτυλίξῃ μικρόν, ἄφευκτα προσμένομεν κεραυνοὺς αἰθαλόεις. Λοιπόν, φίλε, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, ἐπιταχύνατε τὸν σεβαστὸν Καλόν, ὅτι ἂν παρέλθῃ ἑορτὴ μία καὶ δὲν φανῇ, τὰ ἀγκάνθια ὡς σκοτεινιασμένα δύνανται νὰ κεντήσουν τοὺς προθύμους μας ἀνεπαισθήτως, καὶ τότε ἡ ἁμαρτία ἂς εἶναι εἰς τὸν λαιμόν σας· ἐπειδὴ ἄνευ ὑψηλοῦ ὀνόματος δὲν ἠξεύρω ἂν κατορθώσωμεν βιασμένοι, ὅσον πρέπει. Δὲν ἐκτείνομαι, τὰ πάντα καλά, νύκτα μόνον ἔχομεν μήπως βραδύνῃ, καὶ νύκτα μεγάλην, ἐπειδὴ τὰ ἐδῶ ἀγκάνθια δὲν εἶναι ὡς ἄλλων μερῶν, ἀλλὰ φυτρώνουν μὲ

ζωηρότητα. Ὁ κομιστὴς Πατρίκιος, τὸν ὁποῖον συνιστῶ εἰς τὴν φιλίαν σας, Ἰθακήσιος, θέλει σοὶ εἰπεῖ διὰ ζώσης φωνῆς. Λοιπὸν ἐνεργήσατε τὰ ὑποσχεθέντα κι ἐσεῖς, ἐπειδὴ ἡ μὲν ὠφέλεια καὶ τὸ κέρδος ἐστὶ κοινόν, ἡ δὲ ζημία καὶ κατάκρισις εἰς βάρος σας.

Τὰ τοῦ Ἀνανία ἐνταῦθα ἀκούονται ἔτι ἀμυδρῶς πως· τὸν Δικαῖον καὶ Περραιβὸν ἔχουν διὰ ποιητικὸν αἴτιον. Ὁ συνοδοιπόρος τοῦ αὐτοῦ Μ. φθάσας εἰς τὸ Νο 2 ἐκήρυξεν, ὡς ἔμαθον κατ' αὐτάς, ὅτι αὐτὸς ἐκινήθη διὰ τὸ Νο 39, τὸ ὁποῖον ἐλπίζω νὰ ἀφυπνώσῃ τοὺς πρὸς αὐτὸν χαίνοντας. Ὁ 110 μ' ἔγραψε ζητῶν βοήθειαν, ἐπειδὴ ὁ Περραιβὸς μόνον δύο φατούρας τῷ ἔδωσεν ὑποδημάτων, διὸ καὶ ἐσυγχύσθησαν, πλὴν εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ἐμπλαστρώσω καὶ αὐτὸ τὸ πάθος, ὅσον δύναμαι· ἔρρωσο.

Ἀπὸ 8 Νοεμβρίου δὲν ἔλαβον γράμμα σου, καὶ ἡ αἰτία ποία ἀγνοῶ. Μὴ μὲ κάμετε, φίλε, αὐτὸ τὸ ἄδικον· τέλος πάντων νὰ ἠξεύρω καὶ ἐγὼ τοὺς σκοπούς σας. Περικλείω εἰς τὸ πρὸς τοὺς Κυρίους καὶ ἓν δάνεισμα, ὅπου θέλετε ἰδεῖ ξεβούλωμα λαμπρότατον, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐκομίσθη μοι. Διὸ ἡ ταχύτης εἶναι ἀναγκαιοτάτη, καὶ φροντίσατε, ὅτι ἐκορυφώθη πλέον. Ἐὰν δὲ ἀπὸ περιστάσεις ἐμποδίσθη ὁ Καλός, τέλος πάντων, ἂς σταλθῇ ἄλλος τις ὅμοιός του· πάρετε μέτρα, πάρετε μέτρα! οἱ λόγοι δὲν κάμουν δουλειάν. Εἰς τὰ κλούμπια δὲν γίνονται ἄνδρες οὔτε εἰς τὰ ταντούρια. Σᾶς τὰ λέγω μὲ ἀγανάκτησιν, διότι ἐξοδεύθη τοσοῦτος καιρός. Ἡ ἁμαρτία εἰς σᾶς. Καὶ τέλος, ἂν ὁ οὐρανὸς μᾶς ἐπισκιάσῃ, φαντασθῆτε καὶ τὰ μέλλοντα.

Ὁ σὸς εἰλικρινὴς ἀδελφὸς
Ἁμόδιος (Γρ. Δικαῖος Φλέσας)

Τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821. Ἐκ τῶν Νο 2
Τῷ κυρίῳ Θυμήδῃ Εἰς Ἰσμαὴλ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Μ Α

ΑΡΙΘ. 109.

Ἐντιμότατοι κύριοι (Ξάνθε)

Καὶ πρότερον κατὰ τὴν ἐπιταγήν σας δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν πρὸς τοὺς Νο 2 Ἐκδικητικοὺς τὰ δέοντα περὶ τῆς ἐγγύτητος τοῦ μπιλάντζου, διὰ νὰ ἑτοιμάσωσι τοὺς λογαριασμοὺς τῆς συντροφίας μας· τὰ ὁποῖα γράμματα μ' ὅλον ὅτι βραδέως ἔλαβον διὰ τὴν κακοήθειαν τοῦ κυρίου Π.Ρ., εἰς τὸν ὁποῖον ὡς ἱερὰ ἐνεπιστεύθη αὕτη ἡ παρακαταθήκη, μόλον τοῦτο οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἀπόγονοι τῶν προγόνων μας ἄφησαν τὰ ἀνὰ χεῖρας ἔργα των καὶ παρεδόθησαν ὅλοι ἀμέσως εἰς τὰ κοινά. Καὶ τότε μὲν δὲν ἐπαύσαμεν νὰ ἐνεργήσωμεν

τὰς ἐπιταγάς σας, καὶ ἔπειτα ἐν Ρηπίδι εἰς τὸ Νο 104. Λαβόντες τὰς διαταγὰς τοῦ Σεβαστοῦ γενικοῦ Ἐφόρου, οὔτε ἀμελήσαμεν οὔτε καιρὸν διετρίψαμεν ματαίως, ἀλλ' ἐφοδιάσαντες τὰ εὑρισκόμενα σύννεφα εἰς τὰ περὶ τὸ Νο 51 μέρη μὲ τὰς ἀναγκαίας ἑτοιμασίας, ἀμέσως διεπλεύσαμεν εἰς τὸ Νο 62, ὅπου τί χρὴ λέγειν τὰ ἐπιχειρήματά μου; Ἀνεχώρησα κἀκεῖθεν περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου, παρέπλευσα τὰ 66, διεπέρασα ἄντικρυ, ἐντάμωσα τοὺς διδασκάλους τῆς σχολῆς καὶ εὐδιάθεσα τὰς καρδίας τῶν ἐκεῖ συννέφων. Ἔγραψα ἀπὸ μέρους τῆς βροχῆς πρὸς τοὺς 68, κρεδιτάρων τὸν Ἥβον Ρήγαν, ὅστις ἤδη καὶ ἐπέστρεψε μὲ τὸ τέταρτον πραγματείας κρεμορταρτάρου διακόδια ἑβδομήντα βαρέλια, καὶ Μ. καντάρια σαράντα καὶ ἕν, καὶ ὑποσχέσεις, ἐὰν ὁ Ἁρμόδιος δανείσῃ πρὸς αὐτοὺς νὰ προμηθεύσωσι καὶ ἄλλας τοσαύτας πραγματείας, καὶ ἔτι εἴκοσι φατοῦρες λιθάρια διὰ δένδρα· ὡς ἀναγκαιότατα, λέγοντες ὅτι μὴν ἔχοντες ὑποδήματα ἱκανά, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐκπληρώσουν τὰς ἐπιταγὰς τῶν φίλων. Ταῦτα δανείσας ἐκεῖσε καὶ διαπράξας, διέβην εἰς τὰ Νο 6 κἀκεῖ καθὼς καὶ εἰς τὰ 5 εὑρὼν ἐν ἀμεριμνίᾳ ἐκίνησα καὶ προθύμους ἀπεκατέστησα. Ἀποστείλας δὲ τὸν ἵππον εἰς τὰ 83, κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου διεπέρασα εἰς τὸ Νο 2 καὶ παρῆλθον μὲ καλὴν ἔκβασιν, ὥστε, ἐπειδὴ ἠλπίζομεν τοῦ Καλοῦ μας τὸν ἐρχομὸν ὅσον τάχος, τόσον οἱ Ἐκδικητικοί, ὅσον καὶ οἱ πρόθυμοι εἶναι μετέωροι καὶ ἵστανται κεχηνότες πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ αὐτοῦ Καλοῦ. Περὶ τούτων καὶ τὰ ἀποφασισθέντα ἐν συνόδῳ σᾶς ἰδεάσαμεν καὶ προτοῦ, μέσου τῶν 62, καὶ τώρα πάλιν ἐπίτηδες στέλλομεν τὸν ἐπιφέροντα καπ. Γ. Πατρίκιον, Ἰθακήσιον, μὲ τὸ παρόν μας, διὰ νὰ σᾶς ἀναγγείλῃ τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ διὰ ζώσης φωνῆς. Λοιπὸν διὰ τὸν Θεόν! μὴν ἀφήσετε νὰ παρέρχεται ὁ καιρός. Οἱ Μέτοικοι πληρωμὴν μὲ πληρωμὴν σκοτεινιάζονται, καὶ εἶναι νύκτα καὶ νύκτα μεγάλη, καὶ ἔχετε νὰ δώσετε λόγον, ἐὰν διὰ τὴν ἄργηταν τοῦ προσδοκουμένου Καλοῦ ἄνθους βιασθῶμεν οἱ πρόθυμοι νὰ πάθωμεν ζημίας, ὅσας δὲν ἐλπίζομεν, τὸ ὁποῖον ἀφεύκτως ἐὰν δὲν φανῇ ὡς ἑορτὴν μίαν ἐνταῦθα, θέλομεν δοκιμάσει ἀπὸ μέρους τῶν ἀκανθίων, ὅσα ἠμπορεῖτε νὰ στοχασθῆτε ἄνευ λόγου κινούμενοι, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ τοῦ ἐμπορίου εἶναι ἡ τάξις καὶ ἁρμονία τοῦ ἐμπόρου καὶ ἡ ἐν καιρῷ πρόβλεψις τῶν πραγματειῶν καὶ πώλησις αὐτῶν. Πάρετε λοιπὸν μέτρα, ἐὰν δὲν ἀγαπᾶτε νὰ ζημιωθῶμεν. Ὁ καιρὸς περνᾷ καὶ δὲν προσμένει τὴν βραδύτητα καὶ τὰ κέφια οὕτως εἰπεῖν ἑκάστου ἡμῶν.

Τὰ τοῦ Πενθεροῦ προχωροῦν γιγαντιαῖα μὲ τῶν προθύμων βριαρέων μας τὴν βοήθειαν, καὶ τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τῶν Νο 20. Δὲν ἐκτεινόμεθα περαιτέρω, ἀλλὰ ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι νὰ ἐπιταχυνθῇ ὁ Σεβαστός μας Καλός, μένομεν περιμένοντες ὄχι τὰς ἀποκρίσεις

ἑτοιμαζόμεθα, μανθάνομεν, ὅτι ἔτι χρονοτριβεῖ εἰς τὰ αὐτόθι. Φίλε! ὁ καιρὸς παρέρχεται καὶ δὲν προσμένει τὴν ἐδικήν μου καὶ ἐδικήν σου ἀργοπορίαν· ἡ ὑπόθεσις αὕτη, καθὼς ἠξεύρεις, χρειάζεται τάχος, ὅτι ἐπιφέρει ζημίαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἡ βραδύτης καὶ ἀμέλειά του. Ἐδῶ εἶναι μέγας βρασμός, καθὼς ἴσως καὶ ἄλλοθι, διὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας, τὰ ὁποῖα συνενούμενα καὶ συνδιαλεγόμενα ἀδύνατον νὰ μὴ δώσουν ὑπόνοιαν μικρὰν ἢ μεγάλην εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ νὰ φέρῃ ὑποψίαν διὰ προδοσιῶν, ὡς ἐπέφερε καὶ θεραπεύεται διὰ τῆς φρονήσεως, καὶ ἄν τις ἀσυμφωνία τὰ διαιρέσῃ μικρόν τι, ἄφευκτα προσμένομεν μεγάλους κινδύνους. Λοιπόν, φίλε, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ θεοῦ, ἐπιταχύνατε νὰ ἔλθῃ ὁ σεβαστὸς πρίγκιψ, διότι ἂν παρέλθῃ εἰς μὴν καὶ δὲν φανῇ, οἱ ἐχθροὶ ὡς ὑποπτεύοντες δύνανται νὰ βλάψουν τοὺς Ἕλληνας ἀνεπαισθήτως, καὶ τότε ἡ ἁμαρτία ἂς εἶναι εἰς τὸν λαιμόν σας· ἐπειδὴ ἄνευ ὑψηλοῦ ὀνόματος δὲν ἠξεύρω, ἂν κατορθώσωμεν βιασμένοι, ὅσον πρέπει. Δὲν ἐκτείνομαι, τὰ πάντα καλά, φοβούμεθα μόνον μήπως βραδύνῃ, καὶ φοβούμεθα μεγάλως· ἐπειδὴ οἱ ἐδῶ ἐχθροὶ δὲν εἶναι, ὡς ἄλλων μερῶν, ἀλλ' εἶναι πλέον ἔξυπνοι. Ὁ κομιστὴς Πατρίκιος, τὸν ὁποῖον συνιστῶ εἰς τὴν φιλίαν σας, Ἰθακήσιος, θέλει σᾶς εἰπεῖ διὰ ζώσης φωνῆς. Λοιπὸν ἐνεργήσατε τὰ ὑποσχεθέντα καὶ σεῖς, ἐπειδὴ ἡ μὲν ὠφέλεια καὶ τὸ κέρδος ἐστὶ κοινόν, ἡ δὲ ζημία καὶ κατάκρισις εἰς βάρος σας.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Μάνης μ' ἔγραψε ζητῶν βοήθειαν, ἐπειδὴ ὁ Περραιβὸς μόνον δύο χιλιάδας γρόσια τῷ ἔδωσε, διὸ καὶ ἐσυγχύσθησαν, πλὴν εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ἐμπλαστρώσω καὶ αὐτὸ τὸ πάθος, ὅσον δύναμαι. Ἔρρωσο.

Περικλείω εἰς τὸ πρὸς τοὺς Κυρίους ἓν γράμμα, ὅπου θέλετε ἰδεῖ προδοσίαν φανερωτάτην, τὸ ὁποῖον σήμερον μοὶ ἐδόθη. Διὸ ἡ ταχύτης εἶναι ἀναγκαιοτάτη, καὶ φροντίσατε, ὅτι ἐκορυφώθη πλέον· ἐὰν δὲ ἀπὸ περιστάσεις ἐμποδίσθη ὁ Ὑψηλάντης, τέλος πάντων, ἂς σταλθῇ ἄλλος τις ὅμοιός του κλπ.

Ὁ σὸς κλπ.
Γρηγόριος Δικαῖος
Τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821. Ἐκ Πελοποννήσου

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ ΜΑ

ΑΡΙΘ. 109

Ἐντιμότατοι κύριοι!

Καὶ πρότερον κατὰ τὴν ἐπιταγήν σας δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν πρὸς τοὺς εἰς Πελοπόννησον προεστῶτας τὰ δέοντα περὶ τῆς

ἐγγύτητος τοῦ πολέμου διὰ νὰ ἑτοιμάσωσι τοὺς στρατιώτας μας, τὰ ὁποῖα γράμματα μ' ὅλον ὅτι βραδέως ἔλαβον διὰ τὴν κακοήθειαν τοῦ κυρίου Π... εἰς τὸν ὁποῖον ὡς ἱερὰ ἐνεπιστεύθη αὕτη ἡ παρακαταθήκη, μ' ὅλον τοῦτο οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἀπόγονοι τῶν προγόνων μας, ἄφησαν τὰ ἀνὰ χεῖρας ἔργα των καὶ παρεδόθησαν ὅλοι ἀμέσως εἰς τὰ κοινά. Καὶ τότε μὲν δὲν ἐπαύσαμεν νὰ ἐνεργήσωμεν τὰς ἐπιταγάς σας, κι ἔπειτα ἐν ρηπίδι εἰς τὸ Ἰσμαήλ, λαβόντες τὰς διαταγὰς τοῦ σεβαστοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου Ἀλ. Ὑψηλάντου, οὔτε ἀμελήσαμεν οὔτε καιρὸν διετρίψαμεν ματαίως, ἀλλ' ἐφοδιάσαντες τοὺς εὑρισκομένους ἀδελφοὺς τῆς Ἑταιρίας εἰς τὸ Γαλάτσι μὲ τὰς ἀναγκαίας ἑτοιμασίας, ἀμέσως, διεπλεύσαμεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τί χρὴ λέγειν τὰ ἐπιχειρήματά μου; ἀνεχώρησα κἀκεῖθεν περὶ τὰ τέλη Νοεμβρίου, παρέπλευσα τὴν Μυτιλήνην, διεπέρασα εἰς τὰς Κυδωνίας, ἐντάμωσα τοὺς Διδασκάλους τῆς σχολῆς, καὶ εὐδιάθεσα τὰς καρδίας τῶν ἐκεῖ μελῶν τῆς Ἑταιρίας. Ἔγραψα ἀπὸ μέρος τῆς Ἀρχῆς πρὸς τοὺς ἐν Σμύρνῃ, στείλας τὸν Ἥβον Ρήγαν, ὅστις ἤδη καὶ ἐπέστρεψε μὲ τὸ τέταρτον πραγματείας μπαρουτίου διακόσια ἑβδομήντα βαρέλια καὶ μολύβι καντάρια σαράντα καὶ ἕν. Καὶ ὑποσχέσεις, ἐὰν ἐγὼ γράψω πρὸς αὐτοὺς νὰ προμηθεύσωσι καὶ ἄλλα τοσαῦτα καὶ ἔτι εἴκοσι χιλιάδας πυρίτιδας πέτρας τουφεκίων, ὡς ἀναγκαιοτάτας, λέγοντες ὅτι μὴν ἔχοντες χρήματα ἱκανὰ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐκπληρώσουν τὰς ἐπιταγὰς τῶν φίλων. Ταῦτα γράψας ἐκεῖσε καὶ διαπράξας, διέβην εἰς Ὕδραν, κἀκεῖ καθὼς καὶ εἰς τὰς Σπέτσας εὑρὼν ἐν ἀμεριμνίᾳ, ἐκίνησα καὶ προθύμους ἀπεκατέστησα. Ἀποστείλας δὲ τὸ καράβιον εἰς Τεργέστιον κατὰ τὸ τέλος, διεπέρασα εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ περιῆλθον μὲ καλὴν ἔκβασιν, ὥστε, ἐπειδὴ ἠλπίζομεν τοῦ Ἀλ. Ὑψηλάντου τὸν ἐρχομὸν ὅσον τάχος, τόσον οἱ προεστῶτες ὅσον καὶ οἱ Ἕλληνες εἶναι μετέωροι, καὶ ἵστανται κεχηνότες πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ αὐτοῦ Ὑψηλάντου. Περὶ τούτου καὶ τὰ ἀποφασισθέντα ἐν συνόδῳ σᾶς ἰδεάσαμεν καὶ προτοῦ, μέσον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τώρα πάλιν ἐπίτηδες στέλλομεν τὸν ἐπιφέροντα καπ. Γ. Πατρίκιον, Ἰθακήσιον, μὲ τὸ παρόν μας διὰ νὰ σᾶς ἀναγγείλῃ τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ διὰ ζώσης φωνῆς. Λοιπὸν διὰ τὸν Θεόν! μὴν ἀφήσετε νὰ παρέρχεται ὁ καιρός. Οἱ Τοῦρκοι ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν ὑποπτεύονται καὶ εἶναι φόβος, καὶ φόβος μεγάλος· καὶ ἔχετε νὰ δώσητε λόγον, ἐὰν διὰ τὴν ἄργηταν τοῦ προσδοκουμένου Ὑψηλάντου βιασθῶμεν οἱ Ἕλληνες νὰ πάθωμεν ζημίας, ὅσας δὲν ἐλπίζομεν· ὁ ὁποῖος ἀφεύκτως, ἐὰν δὲν φανῇ ὡς ἕνα μῆνα ἐνταῦθα, θέλομεν δοκιμάσει ἀπὸ μέρους τῶν ἐχθρῶν, ὅσα ἠμπορεῖτε νὰ στοχασθῆτε ἄνευ λόγου κινούμενοι, ἐπειδὴ κλπ.

Δὲν ἐκτεινόμεθα περαιτέρω, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι νὰ ἐπι-

ταχυνθῇ ὁ Ὑψηλάντης, μένομεν περιμένοντες ὄχι τὰς ἀποκρίσεις σας, ἀλλ' αὐτὸν τὸν Ὑψηλάντην.

Ἀναγνώσατε τὸ περικλειόμενον, ὅπου θέλετε ἰδεῖ φανερωτάτην προδοσίαν κλπ.

Υ.Γ. Αὕτη ἡ προδοσία προέρχεται ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν... καὶ δόσατε τὴν εἴδησιν τοῦ Ὑψηλάντου, εἰς τὸν ὁποῖον πολιτευόμενος τοὺς ἐσύστησα.

Ὁ σὸς εἰλικρινὴς ἀδελφὸς Γρηγόριος Δικαῖος

Τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821 Ἐκ Πελοποννήσου

ΑΡΙΘ. 110

Κισνόβι

Κύριε Ξάνθε Τῇ 25 Φεβρουαρίου 1821, Ρένι

Τὸ ἀπὸ Σαρατζίκα εἰδοποιητικὸν ἔλαβον σήμερον μ' εὐχαρίστησιν διὰ τὴν πληροφορίαν τοῦ αἰσίου φθασίματός σας εἰς Κισνόβι, καὶ ἐν ταυτῷ εἰδοποιηθεὶς παρὰ τοῦ κυρίου Μαρίνου τὴν ἀποδημίαν τῶν Μπεϊζατέδων. Εἶμαι ἀνυπόμονος ἕως νὰ λάβω ἀπὸ μέρος σας περιστατικώτερόν τι καὶ τὴν θέλησίν των σᾶς ἄφησαν· σήμερον ἐμήνυσα εἰς Ἰσμαὴλ πρὸς τὴν φαμιλίαν σας τὰ τῆς ὑγείας σας, καὶ βέβαια ἡσυχάζουν, διότι δικαίως ἔπρ επε νὰ εἶναι μὲ τὴν ἔνοιάν σας· Ὁ κύριος Καραβιᾶς ἐμίσευσε τὴν τρίτην τὸ πρωὶ εἰς τὰς 22 ἀπὸ Γαλάτσιον· ὅλοι οἱ Τοῦρκοι ὁποὺ ἐσκοτώθησαν εἶναι σχεδόν, λέγουν, ἕως 100· ἐκ τῶν καπανλήδων ἔμειναν ζῶντες, ἀφοῦ τοὺς ἐξαρμάτωσαν, 25 ἕως 30 καὶ ἐπῆγαν εἰς Ἰμπραΐλαν· ἔπεσον καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας 4 ἕως 5 καὶ 6 ὥς 7 λαβωμένοι·τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅμως ὁ δειλὸς Κλ. Ἀργύρης ἀνεχώρησεν ἐμβαρκαρισθεὶς εἰς ἓν παρτίδον διὰ ἐδῶ, καὶ ἐκ τούτου ὑποπτευθεὶς ὁ κόσμος ἔλαβον οἱ ἐγκάτοικοι πανικὸν φόβον, μήπως ἐξέλθωσιν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Ἰμβραΐλαν, ἀφοῦ ἀνεχώρησαν οἱ ἰδικοί μας, καὶ τοὺς κατακόψουν, καὶ οὕτω κατασκόρπισεν ἡ Πόλις, ἄλλοι ἔξω εἰς τὰ χωρία, ἄλλοι ἐμβαρκαρίσθησαν δι' ἐδῶ, καὶ ἄλλοι ἐσφαλίσθησαν εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ μόλις ἀπὸ χθὲς ἤρχισαν νὰ ἐπιστρέφουν, καθὼς ὁ Κλ. Ἀρ. ἐστράφη τὴν προχθὲς ὀπίσω, ἐπειδὴ τὴν τρίτην ξημέρωμα ἐπάγωσεν ὁ Δούναβις καὶ ἔμειναν τὰ παρτίδα μέσα εἰς τὸν πάγον μὴ δυνάμενα μήτε ἐμπρὸς μήτε ὀπίσω νὰ ὑπάγουν, καὶ ἐκ τούτου ἐβγῆκαν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Γαλάτσιον, τὸ ὁποῖον μένει χωρὶς διοικητήν τινα. Ὁ πασᾶς ὅμως ἀπὸ Ἰβραΐλαν ἐμήνυσε νὰ εἶναι ὁ κόσμος ἥσυχος, καὶ αὐτὸς δὲν ἀφήνει νὰ ἔβγῃ τινὰς ἀπὸ τὸ κάστρον, οὔτε βοήθειαν ἠμπορεῖ νὰ στείλῃ τοῦ Γαλατσίου χωρὶς ἄδειαν σουλτανικήν. Βεβαιούμεθα ὅτι ὁ Καραβιᾶς δὲν ἐπῆγεν εἰς Φωξάνι, ἀλλ' ἐκίνησε τὸν δρόμον

κατ' εὐθεῖαν τὸ πρὸς τὴν Λιέβαν μέρος· ἄνθρωποι ἔμειναν ἕως 120 ἀπὸ τὸν χειμῶνα, οἱ ὁποῖοι σήμερον ἔστειλαν καὶ μᾶς ζητοῦν βοήθειαν μετρητῶν, καὶ εἰ δυνατὸν ἀπὸ πυρίτην, διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν δρόμον. Ὅλον ἕνα καὶ ἐδῶθεν κινοῦνται καὶ θὰ ἀκολουθήσωσι τὸν καπ. Ἠλίαν Μίγλερην πολλοί, ὅστις ἂν εἶναι ἀκόμη αὐτοῦ, ἂς μὴν ἀργοπορῇ. Εἶμαι ἀνυπόμονος ἕως νὰ λάβω γραφήν σας.

Σᾶς προσκυνῶ μένων
Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 111

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ν Β

Ἰάσιον τῇ 26 Φεβρουαρίου 1821

Ἔλαβον, ἀγαπητέ μοι Ξάνθε, τὸ γράμμα σου, καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ. Ἐγὼ ὁ πρῶτος σοὶ ἔγραφον ὅτι δὲν ἐπίστευσα τὸν Ἀναγνωστόπουλον ἀρκετὰ βδελυρὸν διὰ νὰ κάμῃ ἓν τοιοῦτον ἔργον, πλὴν μοὶ τὸ ἔγραψαν ἀπὸ Βουκουρέστι· ὅλα αὐτὰ ὅμως περασμένα. Ἐγὼ συγχωρῶ εἰς ὅσους, ὁποὺ δὲν ἠξεύρω τί ἠθέλησαν νὰ κακοποιήσωσι κατ' ἐμοῦ. Τώρα ὅμως ὁποὺ ἐκινήθη τὸ πρᾶγμα, ἂς ἀποδείξωσιν ὅλοι ὅτι εἶναι Ἕλληνες· ἂν ἐγὼ φονευθῶ ἢ ἄλλο τι πάθω, εἶμαι ἕνας, καὶ προτήτερα ἢ ἀργότερα τὸ ἴδιον, πλὴν ἂς στοχασθῶσιν οἱ κακοὶ ὅτι μετ' ἐμοῦ χάνονται τόσοι καὶ ἂς τρέμουν τὴν θείαν δίκην.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς μεγαλώτατος ἐδῶ, δὲν ἠξεύρω ποὺ νὰ βάλω τοὺς ὅσους ἔρχονται. Χρήματα νὰ συναχθῶσι παντοῦ, ἅρματα ὁμοίως καί... καί... καί. Ἠξεύρω ὅτι ὁ ζῆλος σου, Ξάνθε μου, θὰ κάμῃ κάθε τι. Ἐλπίζω θείᾳ εὐδοκίᾳ νὰ δοξασθῶμεν μὲ τὸ ὑπέρτατον ὄνομα τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς Πατρίδος· ὅσοι ἤρχισαν τὴν Ἑταιρίαν τῶν φιλικῶν, ὅσοι ἐπροσπάθησαν διὰ τὸ καλὸν τοῦτο ἔργον, ἀναμφιβόλως θέλουν ἀπολαύσει τὰς πρώτας τιμὰς καὶ δόξας. Λοιπόν, Ξάνθε μου, νὰ σὲ ἰδῶ. Βουλγάρους καὶ ἄλλους προθύμους, ἂς διευθύνωνται εἰς τὸ Φωξάνι, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐμπρός, ὅπου ἀκούουν τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου. Ὁ Καλαματιανὸς νὰ παρακινήσῃ ὅσους Γραικοὺς εἰς τὴν φλόταν καὶ ἄλλους νὰ ζητήσωσι τὴν παραίτησίν των καὶ νὰ τρέξωσιν εἰς τὴν Πατρίδα· ὅλοι νὰ ἀκολουθήσωσι τὴν προκήρυξιν. Ὁ Ἀναγνωστόπουλος, πρὸς ὃν δὲν ἔχω καιρὸν νὰ γράψω (ἐπειδὴ καὶ τέσσαρας ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον δὲν κοιμοῦμαι ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν γραψιμάτων, διαταγῶν καὶ ὀργανισμῶν), ἂς εἶναι ἥσυχος δι' ὅσα μοὶ ἔγραψαν, ἐγὼ οὔτε τὰ ἐπίστευσα· πρέπει ὅμως νὰ ὑπάγῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ βιάσῃ τὴν πυρκαϊάν· αὐτὰ καὶ ὅσα ἄλλα ἠμπορέσει· νά καιρὸς πρόσφορος διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὁ καθεὶς τί ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ. Ἀδρίζεσθε, κραταιοῦσθε· καὶ σὺ τρέξον εἰς ἐν-

τάμωσίν μου· σᾶς στέλλω προκηρύξεις. Γλυκοφιλῶν ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς καὶ Ἕλληνας

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 112

Κισνόβι

Φίλτατε κύριε Ξάνθε Τῇ 26 Φεβρουαρίου 1821. Ταμπάκι

Καὶ προχθές, καὶ ἐχθές, καὶ σήμερον σᾶς ἔγραψα καὶ θέλει σᾶς γράφω ἕως λάβω ἀπόκρισίν σας, ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω νοῦν εἰς τὸ κεφάλι, διὸ σᾶς θερμοπαρακαλῶ ἀποκριθῆτέ μοι ὅσον τάχος, διὰ νὰ βαλθῶ καὶ βάλω εἰς κατάστασιν τὰ πράγματά μου, διὰ νὰ σᾶς ἀκολουθήσω ὅπου ὑπάγετε ὅσον ὀγληγορώτερα δυνατόν. Κάμε το, διὰ ἀγάπην τῆς Πατρίδος μὴ μὲ ὑστερήσῃς εἰδοποιήσεώς σου. Καὶ μέσον τοῦ φίλου τούτου ἀποκρίσου μου καὶ μέσον Ἰσμαηλίου διὰ Παύλου Ψύχα ἢ Ρενίου διὰ τοῦ κυρίου Ξοδύλου.

Ὁ σὸς Π. Ρουμπίνης

ΑΡΙΘ. 113

Κισνόβι

Κύριε Ξάνθε Τῇ 26 Φεβρουαρίου 1821. Ἰσμαὴλ

Ἀγκαλὰ καὶ πρὶν τώρα στοχάζομαι νὰ σᾶς ἐγνωστοποιήθησαν τὰ εἰς Γαλάτσι διατρέξαντα, μ' ὅλον τοῦτο ἐγὼ ἐπιταχύνω, ὡς τὸ προσῆκον ἱερώτατον χρέος μου ἀπαιτεῖ, νὰ σᾶς φανερώσω τὰ ἐδῶ ἰδιαίτερα. Εἰς τὴν ἐνταῦθα καραντίναν μας ἦλθαν μερικοὶ μαρνέροι, οἵτινες διέτριβον εἰς Σάξαν, καὶ μὲ τὸ νὰ εἰδοποιήθησαν ἐξεπίτηδες ἀπὸ τοὺς εἰς Γαλάτσι φίλους, ὅπως τραβηχθῶσιν, ἦλθον ἐδῶ, καὶ αὐτοὶ μᾶς φανερώνουν τὴν προμελετηθεῖσαν τοῦ πράγματος αἰτίαν. Μὲ τὸ νὰ στοχάζωμαι δὲ χρησιμώτατον εἰς τὴν τοιαύτην ποθεινοτάτην περίστασιν διὰ νὰ ξεκινήσωμεν τοὺς ἀρκετοὺς ἐδῶ εὑρισκομένους ἀδελφοὺς καὶ ὁμογενεῖς, πνέοντας τὸν ζωογονητικώτατον ἀέρα τῶν ἐνδόξων ἔργων, καὶ μὲ τὸ νὰ ἀκολουθῇ ἡ δυσκολία τοῦ πασαπορτίου ἑκάστου τινός, νὰ γίνῃ τρόπος, εἰ δυνατόν, διὰ νὰ σταλθῇ ἀπὸ τὸν Ἴντζωφ (α) προσταγὴ εἰς τὴν ἐδῶ δαμόζινα καὶ πολίτζιαν διὰ νὰ ἀφήσωσιν ἐλευθέρους τοὺς Γραικούς, ὅσοι θέλουσι νὰ ἀπεράσωσι τὸ ἀπέναντι μέρος, ἢ καὶ τέλος πάντων ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον εὐκολίας ἠθέλατε στοχασθῆ ἀσφαλέστερον νὰ ἐνεργήσετε καὶ μὲ εἰδοποιήσετε. Τοῦτο δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνεργηθῇ καὶ εἰς

(α) Στρατηγὸς πληρεξούσιος τοῦ Αὐτοκράτορος, Διοικητὴς στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς τῆς Βασσαραβίας.

Ρένι διὰ τὴν ἔξοδον φίλων μας. Διὰ τὰ συντείνοντα εἰς Γαλάτσι, ὡς καὶ οἱ ἐδῶ εὑρισκόμενοι μαρνέροι μᾶς λέγουσιν ὅτι εἶναι ἀρκετὴ χρεία ἀπὸ μπαρούτι, βόλια καὶ σφαίρας κανονίων, ὅθεν δι' αὐτὸ φροντίσατε, ὡς ἡ ἀξιέπαινος φρόνησίς σας ἤθελε κρίνει ἐπιτηδειότερον τὸ νὰ ἐνεργηθῇ μέσον τοῦ Ἴντζωφ, διὰ νὰ δοθῇ ἡ ἄδεια ἢ προσταγὴ εἰς τοὺς ἐδῶ ἀξιωματικούς, διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν καὶ στείλωμεν διά τινος μεγάλου πλοίου τοὺς εἰς τὸ πράτιγον εὑρισκομένους ἐδῶ, ἢ διά τινος Κιρλατζίου. Διὰ τὰς εἰς καραντίναν Ρενίου εὑρισκομένας φαμιλίας, ἂς γένῃ τὸ ἔλεος, ἵνα δεχθῶσιν οἱ ἐκεῖ διοικηταὶ αὐτὰς εἰς τὸ Λαζαρέτο. Ἀπὸ μπαρούτι εὐκόλυνα ἐγὼ τὴν ἀνάγκην, καὶ προσμένω ἀπὸ Γαλάτσι ἀπόκρισιν διὰ νὰ τὴν στείλω, ἢ ἀπ' ἐδῶ ἐξεναντίας θέλει τὴν διευθύνω βίᾳ Ρενίου. Ἂν τὸ ἐπιτηδεύεται ὁ κύριος Ξόδυλος, ὡς τῷ ἔγραψα περὶ τούτου, παρακαλῶ διορίσατε τὸν αὐτοῦ φίλον μας κύριον Γ. Παπαδόπουλον διὰ νὰ μὲ στείλῃ μὲ πρώτην εὐκαιρίαν εἴκοσιν ὀκάδες βόλια, ἓξ δράμια ἕως ἐξήμισυ τὸ καθέν. Ἡ παροῦσά μου ἔρχεται νὰ σᾶς ἐγχειρισθῇ διὰ τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Γκιάστα, ἀδελφοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἔρχεται αὐτοῦ διὰ νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὰς αὐτοῦ ὑποθέσεις του καὶ ἐβγάλῃ τὸ πασαπόρτιόν του διὰ τὴν πατρίδα του, τοῦ ὁποίου ὅμως τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ μεγάλον πατριωτισμὸν εἰς πολλὰ ὀλίγα στήθη εἶδον σπινθηροβολοῦντα· ὅθεν καὶ ὡς τοιοῦτον λάβετε εἰς τὴν εὔνοιαν καὶ ἀγάπην σας. Αὐτοῦ εὑρίσκεται ὁ κύριος Κοτήρας, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ ἔχῃ ἀρκετοὺς φίλους του Βουλγάρους καὶ δύναται νὰ συστήσῃ, ὡς καὶ ἄλλοτε, ἀπὸ αὐτοὺς διακοσίους καὶ περισσοτέρους· ἂν στοχάζεσθε εὔλογον διορίσατέ τον, ὁποὺ νὰ κινήσῃ δίδοντάς τῳ καὶ μετρητὰ ὅσα κρίνετε ἀρκετὰ εἰς αὐτόν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐδῶ νεοεισαχθεὶς κύριος Γ. Παπαδόπουλος, ἔχοντας τρόπον καὶ πειθὼ εἰς τὸ νὰ κάμῃ ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἕως 500. Ἂν καὶ τοῦτο στοχάζεσθε συμφέρον, διορίσατέ μας νὰ τὸν ξεκινήσωμεν διὰ νὰ βάλῃ τὸ ὑποσχόμενον εἰς ἐνέργειαν. Ἐν τούτοις δὲ μένω μὲ σέβας.

Ἀδελφικοπροσκυνώντας σας Γεώργιος Παπαδ. Κορφινὸς

ΑΡΙΘ. 114

Κισνόβι

Φιλογενέστατε κύριε Ξάνθε Τῇ 28 Φεβρουαρίου 1821. Ἰσμαὴλ

Τὸ εὐγενικόν σας ὁμοῦ μὲ τὴν προκήρυξιν τοῦ Καλοῦ μας, ὁμοῦ καὶ κόπιαν γραφῆς τῆς κυρίας Δόμνας μητρός μας, μὲ ἄκραν μας χαρὰν ἐλάβαμεν, εἴθε καὶ τὸ αἴσιον γένοιτο! Διό, ἀγαπητέ μου, δὲν ἔλειψα ἀμέσως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ γνωστοποιήσω ὅλους κοινῶς τοὺς ἀδελφούς, συνάζοντάς τους εἰς δύο κλούμπια, εἰς τοὺς

ὁποίους ἀφοῦ ἀνέφερον τὰ δέοντα τὰ ἐδέχθησαν προθύμως, ἄλλοι μὲν νὰ συνεισφέρουν τὸ κατὰ δύναμιν, ἄλλοι δὲ νὰ ἐκστρατεύσουν. Καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς ταπεινῆς μου ταύτης ὑπάγω εἰς κλούμπι, ὁποὺ ἐκεῖ συνάζονται διὰ νὰ γένῃ ἡ κοινῶς καταγραφὴ καὶ συνεισφορά, ὅπου κοντὰ εἰς τοὺς καλούς μας Γραικούς, συντρέχουν ὁ Σάνδουλας Μολδοβάνος μὲ ἄλλους πολλοὺς ὁμοίους. Μὲ τὸν κύριον Φωκιανὸν σᾶς γράφω ἐκτεταμένως, καὶ σύντρεξον εἰς τὰς ζητήσεις μου, καὶ περιπλέον, εἰ δυνατόν, καὶ εἰς τοὺς Μολδοβάνους. Ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω εἰς τὸν καιρὸν τῆς αὐτοῦ διατριβῆς σας γράμματά σας συχνὰ καὶ τὸν μέλλοντα σκοπόν σας.

Εἰπέτε μας ἂν αὐτοῦ εὑρίσκωνται ἅρματα ἀπὸ μαχαίρια, πιστόλες καὶ τουφέκια. Τὸ Γαλάτσι ἡσυχεῖ. Μένω δὲ κλπ.

Γ. Παπαδ. Κορφινὸς

ΣΗΜ.: Οὗτος ὁ ἀξιότιμος ἀνήρ, μεγαλέμπορος εἰς Ἰσμαήλ, μὲ χρηματικὴν κατάστασιν ἱκανήν, καὶ πολλὰ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἰσχύων, ὡς αὐτάδελφος τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ εἰς τὸν Δούναβιν ρωσικοῦ στολίσκου, ἦν εἷς τῶν ἐνθέρμων ἑταιριστῶν, καὶ πολλὰ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ἐνεργήσας καὶ δαπανήσας, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ρηθέντος αὐταδέλφου του, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἐκ περιστάσεων δυστυχήσας, εὑρίσκεται εἰς Ἀθήνας δυστυχῶν, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί, καὶ παραμελημένος καὶ σχεδὸν ἄγνωστος.

ΑΡΙΘ. 115

Τῇ 28 Φεβρουαρίου 1821. Ἰάσιον

Φίλε ἀγαπητὲ κύριε Ξάνθε

Κατὰ προσταγὴν τοῦ αὐταδέλφου μου σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ἔλαβε τὸ γράμμα σας, μὴν εὐκαιρῶν δὲ μόνος του νὰ σᾶς γράψῃ ἐκτεταμένως σᾶς παρακαλεῖ διὰ μέσου μου νὰ ἀναλάβητε τὸν κόπον τῶν ὅσων γραμμάτων ἀναγκαίων νὰ σταλῶσι, καὶ προσέτι νὰ παρακινῆτε τὰς ἐφορίας εἰς ταχεῖαν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν των. Εἰς τὸ Κισνόβι ἐγίνετο συνδρομή, τῆς ὁποίας τὰ χρήματα ἔμελλεν ὁ Σοφιανὸς νὰ συνάξῃ καὶ οὕτως τὸ ὀγληγορώτερον νὰ σταλῶσιν εἰς τοὺς ἐν Ἰασίῳ ἐντιμοτάτους ἐφόρους. Γράψετε τὰ αὐτὰ τόσον εἰς τοὺς ἐν Μόσχᾳ, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐν Ὀδησσῷ, ἵνα πράξωσιν ὡσαύτως καὶ εὐτάκτως καὶ ταχέως τὰ ὑποσχεθέντα. Ἡμεῖς, φίλε, θυσιαζόμεθα κατὰ πάντα καὶ χρηματικῶς καὶ σωματικῶς. Πλὴν τί δύνανται τέσσαρες ἄνθρωποι; Λόγια μεγάλα μόνον, ἐνθουσιασμὸς πολύς, καὶ καμμία ἐνέργεια. Ἂς στοχασθοῦν ὅμως οἱ τοιοῦτοι ὅτι οἱ Ὑψηλάντηδες χάνονται, πλὴν καὶ ἡ Γραικία σβήεται κατὰ κράτος, καὶ ἐλπὶς δὲν μένει πλέον εἰς τὴν ἀνάρρωσιν αὐτῆς. Ναί, φίλε καὶ ἀδελφέ, εἰς

τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἐμπρός· καὶ ἡ γενναιότης ἡμῶν ἔστω παράδειγμα.

Ὅλος πρόθυμος ἀδελφὸς
Νικόλαος Ὑψηλάντης

Πρὸς τούτοις σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι αὔριον κινοῦμεν διὰ τὰ παρακάτω·

ΑΡΙΘ. 116

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ν Γ

Τίργου φορμός. Τῇ 2 Μαρτίου 1821

Ἔλαβον, ἀγαπητέ μοι Ξάνθε, τὸ γράμμα σου. Ἀχ! διατί καὶ οἱ ἄλλοι νὰ μὴν εἶναι εἰλικρινεῖς καὶ μόνον ὑπὲρ Πατρίδος; Φεῦ! τῆς δυστυχοῦς Πατρίδος ἡμῶν! Ἐγώ, ἀφιερώσας τὴν ζωήν μου καὶ τὴν ψυχήν μου εἰς τὸ ἱερὸν ἀγῶνα, ὃν θείᾳ συνάρσει ἀρχίσαμεν, περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου δὲν ἐπιθυμῶ, δὲν θέλω, καὶ τὸ ἔλεγον καὶ εἰς ἐσὲ καὶ εἰς ἄλλους, ἄλλο τι, παρὰ νὰ ἰδῶ μίαν φορὰν ἐλευθέραν τὴν δυστυχεστάτην καὶ φιλτάτην Πατρίδα μας. Μὰ ἂς εἶναι, ἂς γένῃ τὸ καλόν· καὶ ὅποιος τὸ κάμῃ δὲν μὲ μέλλει.

Σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ὁ Ἀριστείδης ἐπιάσθη, ὡς μοὶ γράφει ὁ Λεβεντίδης, καὶ ὡς μοὶ λέγει ὁ Ψαλίδας, ὅστις μὴ ἀκολουθήσας μετὰ τοῦ Ἀριστείδους, ἔμεινεν εἰς τὰ ἐδῶ μέρη εἰς τὴν Κραϊόβαν.

Ὁ Σάββας ἐκομπρομεταρίσθη, ἐπειδὴ καὶ εἶχε δώσει τῷ Ἀριστείδῃ γράμματά του, καί, μὴν ἠξεύρων εἰσέτι τὸν κινημόν μου, μοὶ ἐμήνυσεν ὅτι νὰ κινηθῶ τὸ ὀγληγορώτερον ἢ πῶς ἔρχεται ὁ ἴδιος εἰς Σκουλένι. Αὕτη ἡ εἴδησις πρὸ πέντε ἢ ἓξ ἡμερῶν μοὶ ἦλθεν· σοὶ στέλλω καὶ τὸ γράμμα τοῦ Λεβεντίδη, καὶ νὰ μὲ εἰπῇς τί στοχάζεσαι· ἠμπορῶ νὰ δώσω πίστιν ἢ ὄχι; αὐτὸ τὸ γράμμα εἶναι μετὰ τὴν εἴδησιν τοῦ κινήματός μου. Τὰ ἐπίλοιπα τὰ βλέπεις εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἀδελφοῦ μου Δημητρίου. Προσέξετε καλῶς καὶ σκεφθῆτε ἔτι καλλιτέρως διὰ τὰ κινήματά σας.

Ὁ ἀδελφός σου
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 117

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ν Δ

Ἀδελφοὶ κύριοι Ἐμμ. Ξάνθε καὶ Π. Ἀναγνωστόπουλε!

Ἔχοντες ἔμφυτον τὸν πρὸς τὴν Πατρίδα θεῖον ἔρωτα, δὲν ἐπαύσατε ποτὲ νὰ τὸν μεταδίδετε εἰς ὅσους εὑρίσκατε ἐπιδεκτικοὺς καὶ ἀξίους τοῦ θείου καὶ οὐρανίου τούτου δωρήματος. Τὸ μεταδιδόμενον

τοῦτο πῦρ, φίλοι συμπατριῶται, ἀνάφθη εἰς μεγάλην φλόγα. Ἡ Πατρὶς ἐκ τούτου ἀνεμένουσα τὸν ὄλεθρον καὶ φθορὰν τῶν τυράννων της, προσμένει νὰ ἰδῇ καὶ τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἑτοιμαζομένης εὐδαιμονίας της· ἔργον σας εἶναι καὶ τώρα νὰ συναγωνισθῆτε ὅλαις δυνάμεσιν εἰς ἐκτέλεσιν καὶ καλὴν ἀποπεράτωσιν τῶν μεγάλων μας ἐπιχειρημάτων. Πανταχόθεν συντρέχουν αὐτοῦ νέοι Ἕλληνες ἀποφασισμένοι νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν. Φροντίσατε λοιπὸν νὰ ἀπεράσουν ὅσον τάχιστα εἰς Ἰάσιον, διευθυνόμενοι πρὸς τοὺς ἐκεῖ Ἐφόρους, καὶ ἐφοδιαζόμενοι μὲ τὰ συνήθη φορέματα μαῦρα, ἔχοντες καθένας ὅσα ἠμπορεῖ ἅρματα καὶ νὰ μᾶς προφθάσουν τὸ ὀγληγορώτερον εἰς Φωξάνι. Πολλαὶ περιστάσεις ξέναι καὶ οἰκεῖαι μᾶς ἐδίδαξαν ὅτι ποτὲ ξένος δὲν θέλει μᾶς χορηγήσει ἑτοίμην εὐδαιμονίαν. Ποτὲ οἱ Γραικοὶ δὲν πρέπει νὰ ἐλπίσουν ἐλευθερίαν ἀπὸ ξένους, διὰ τοῦτο ἀναγκαίως ἕπεται, ἀπορρίπτοντες πᾶσαν ἐλπίδα, νὰ ἐλπίσουν μετὰ Θεὸν εἰς μόνην τὴν ἰδίαν ἀνδρείαν καὶ δύναμιν. Ἀγωνισθῆτε λοιπὸν νὰ ἐπισφραγίσωμεν τὰ ἐπιχειρήματά σας, μὲ τὸ αἴσιον καὶ εὐκταῖον τέλος, προσπαθοῦντες παντοίοις τρόποις τὴν ἐνδυνάμωσιν τοῦ κέντρου μας, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιτυχίαν ἢ ἀποτυχίαν κρέμαται ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία τοῦ ἔθνους γενικῶς.

Τὰ ἀναγκαιότερα καὶ χρειωδέστερα ὅπλα διὰ κάθε στρατιώτην, ἂς εἶναι τουφέκι καὶ σπαθί. Σᾶς ἀσπάζομαι καὶ μένω.

Γ. Καντακουζηνὸς Α.Τ.

Τῇ 2 Μαρτίου 1821. Τίργο Φορμόσι

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ν Ε

ΑΡΙΘ. 118

Ἐν Ἰασίῳ τὴν 5 Μαρτίου 1821

Κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Ἐπειδὴ καὶ εὑρίσκομαι συμπράκτωρ τῶν ἐνταῦθα ἐφόρων κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, καὶ μὲ τὸ νὰ εὑρισκώμεθα εἰς ἄκραν δυσκολίαν διὰ νὰ προμηθεύσωμεν τοὺς ὅσους ἀπὸ Ὀδησσὸν ἐρχομένους Ἕλληνας μὲ ἅρματα, καὶ μὲ τὸ νὰ μανθάνωμεν ὅτι αὐτοῦσε ἔχετε εὐκολίαν τοιαύτης προμηθείας, διὰ τοῦτο σᾶς διορίζω ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους νὰ προβλέψητε ὅσον τάχιστα ὅσας πανοπλίας δυνηθῆτε νὰ εὕρητε, ὁμοίως μπαρούτι καὶ μολύβια, καὶ μὲ πρῶτον νὰ τὰ ἐξαποστείλετε πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἐφόρους.

Μένω τῆς εὐγενίας σας πρόθυμος

Κωνσταντῖνος Πεντεδέκας

Υ.Γ. Ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὅσοι Ἕλληνες μέλλουν νὰ ἔλ-

θουν εἰς τὰ ἐδῶ διὰ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸν ἑλληνικὸν στρατόν, οἱ τοιοῦτοι νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ ὅλην των τὴν πανοπλίαν, ὁμοίως καὶ μὲ ἄλογα, εἰ δυνατόν, εἰς ἐναντίαν περίστασιν νὰ μὴν ἐμποδίζωνται ἕως ὅτου ἐξοικονομοῦνται τὰ ἀναγκαῖά των.

Ὁ αὐτὸς Πεντεδέκας

ΑΡΙΘ. 119

Ἰσμαὴλ

Τιμιώτατε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 9 Μαρτίου 1821. Κομπράτι

Ἐρχάμενος ἐδῶ ἀντάμωσα τὸν καπετὰν Κόγιτζον, καὶ βλέπω εἰς αὐτὸν μεγάλην προθυμίαν, βλέπω ὅλους τοὺς Βουλγάρους νὰ τὸν βιάζουν εἰς αὐτό, ὁποὺ καὶ αὐτοὶ ὅλοι θέλουν διὰ νὰ ὑπάγουν ὅλοι μαζί του. Λοιπὸν ἐγὼ τόσον τοὺς ἔκαμα, ὁποὺ ὅσην προθυμίαν εἶχεν, ἐγὼ τὸν ἔκαμα νὰ ἀφήσῃ ὅλας του τὲς δουλιὲς καὶ νὰ τρέξῃ. Τὸν εἶπα πῶς ἔχει νὰ γένῃ ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Βουλγάρων ἀπερνώντας ἄντικρυ. Λοιπὸν αὐτὸς εἶναι ὅλως διόλου ἐδικός μας· μὲ λέγει ὅμως «ἐγὼ τώρα ἠμπορῶ νὰ φύγω, ὅμως φοβοῦμαι νὰ μὴ γράψῃ ὁ Ἰντζωφ καὶ μὲ φέρῃ ὀπίσω, ἀλλὰ θέλει ζητήσω τὴν ἄδειάν μου, καὶ θέλει μὲ δοθῇ, καὶ ἀφήνω τὸν ἀδελφόν μου εἰς τὸν τόπον μου, καὶ ὡς καθὼς ἐγὼ πάρω τὴν ἄδειαν, οἱ Βουλγάροι ὅλοι μὲ ἀκολουθοῦν, ἐπειδὴ καθημερινῶς μὲ παρακαλοῦν». Τὸν εἶπα διὰ τὰ γρόσια, ὁποὺ εἶπε τὸν Ἀντώνη πῶς θέλει 100 χιλιάδας γρόσια, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ τὰ ἔχῃ εἰς καιρὸν ὁποὺ θὰ τὸν χρειασθοῦν, αὐτὸς μὲ λέγει πῶς αὐτὰ τώρα δὲν χρειάζονται, ἀλλὰ κατὰ καιρὸν ἴσως χρειασθοῦν. Ἐγὼ τὸν εἶπα, ὄχι μόνον τόσα, ἀλλὰ πολλὰ περισσότερα, εἰς καιρὸν ὁποὺ λάβετε χρείαν, θέλετε τὰ ἔχει. Λοιπὸν ὁ Μαλαβίνσκης, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βουλγάρων, τὸν ἔστειλε καλαράσην καὶ τὸν λέγει πῶς ἔχει νὰ τὸν εἰπῇ μίαν προσταγὴν τοῦ Ἰντζωφ, καὶ τὸν λέγει νὰ κράξῃ ἀπὸ κάθε χωρίον ἀπὸ δύο Τζορβατζῆδες, καὶ Μαρτίου 14 εἶναι καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ Κομπράτι, καὶ ἐρχάμενος θέλει τὸν καρακαλέσει, καὶ εἶναι πολλὰ βέβαιος πῶς θὰ τὸν δοθῇ ἡ ἄδεια χωρὶς ἄλλο. Ἂν εὐκολύνεσθε, περάσατε καὶ ἡ τιμιότης σας ἀπὸ ἐδῶ· μόλον τοῦτο οἱ δρόμοι εἶναι ὅλοι χαλασμένοι καὶ διὰ αὐτὸ σᾶς στέλνω τὸν Βιζιταῖον, ἐπειδὴ αὐτὸς ἠξεύρει κάθε μέρος διὰ νὰ σᾶς φέρῃ· ἤθελα νὰ στείλω τὸν Ἀντώνιον, ἐστοχάσθηκα ἐξ αἰτίας τοὺς δρόμους δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἔλθῃ. Τὸν κύριον Πετράκην Βαρβάτην ἐχθὲς τὸν ἐντάμωσα, καὶ ἐπήγαινεν εἰς τὸν δρόμον· ἐρώτησα διὰ τὸν Ρουμπίνην καὶ μὲ λέγει πῶς εἶναι εἰς τὸ Ἰσμαήλ· μὲ εἶπε πῶς ὁ πασᾶς εἰς τὴν Ἰβραΐλαν δὲν ἀφήνει τοὺς Τούρκους νὰ φορέσουν ἄρματα, τοὺς ἔχει εἰς μεγάλην φύλαξιν. Τὸν εἶπα πῶς ἐμάθαμεν πῶς πηγαίνουν Τοῦρκοι εἰς τὸ Γα-

λάτσι καὶ σκοτώνουν ἀνθρώπους· μὲ εἶπε πῶς δὲν εἶναι ἀλήθεια, ἀλλὰ εἶναι ψεύματα τοῦ κονσόλου. Τὸν κόνσολον δὲν τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν καραντίνα, ἀλλὰ φυλάττει εἰς τὸν Προῦτον εἰς ἕνα κιρλάτσι. Ἐὰν ἀπεράσῃς ἀπὸ τὸ Κομπράτι καλά, εἰδὲ ἐρχάμενος ἐδῶ διὰ τὸν Κογῖτζον ὁμιλοῦμεν, καὶ ἐλπίζω νὰ γένῃ κατὰ τὴν ζήτησίν σας. Ἐγὼ τὸν ὑποσχέθηκα πῶς ἠμποροῦμεν νὰ δώσωμεν εἰς τὸ σπίτι του τὸν καθέκαστον μῆνα τὰ ἔξοδα ὁποὺ χρειάζονται διὰ νὰ ζήσῃ ἡ φαμιλία του. Καὶ ἂν ἡ εὐγενία σου περάσῃς ἀπὸ τὸ Κομπράτι, εἰπέ τον τὴν γνώμην σου. Ἐγὼ σήμερον πάλιν μισεύω ὀπίσω, ἐὰν ἀνοίξῃ ὁ καιρός, ἐπειδὴ τώρα ρίπτει χιόνι ἀρκετόν· ἐγὼ πηγαινόμενος εἰς τὸ Κισνόβι, δίδω τὴν εἴδησιν καὶ εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον Ὑψηλάντην. Ἐὰν ὅμως καὶ ἔλθῃ ἡ ἄδεια διὰ νὰ πηγαίνουν ἄντικρυ, ὁ κάθε ἕνας ἠξεύρει καλὰ ὅτι θέλουν ὅλοι οἱ Βουλγάροι νὰ ὑπάγουν μὲ τὸν καπετὰν Κογῖτζον, καὶ ἂν δὲν τοὺς δοθῇ ἡ ἄδεια καὶ πάρῃ μόνος ὁ καπ. Κόγιτζος τὴν ἄδειαν, αὐτοὶ θὰ κάμουν ἐπανάστασιν καὶ θὰ φύγουν, ἐὰν δὲν ἠμπορέσουν νὰ φύγουν κρυφίως.

Μένω δοῦλός σας
Μαρῖνος Στρατῆς

ΑΡΙΘ. 120

Ἰσμαὴλ

Κύριε Τῇ 12 Μαρτίου 1821. Ὀδέσσα

Ἀγκαλὰ καὶ ἂν ἐβαρέθηκα νὰ σᾶς γράφω χωρὶς νὰ μὲ ἀποκριθῆτε, ἐγὼ πάλιν δὲν λείπω νὰ σᾶς ἐνοχλῶ. Εἰς τὰς 9 τοῦ τρέχοντος τὸ ἑσπέρας ἔφθασαν 3 παρτίδα ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, μὲ τὰ ὁποῖα ἦλθαν ὁ αὐθέντης Χαντζερλῆς μὲ τὴν φαμιλίαν του, ὁ Σοῦτσος, ἀδελφὸς τοῦ ἐν Ἰασίῳ αὐθέντου, μὲ τὴν φαμιλίαν του, ὁ Σχοινᾶς Χάτμανος. Εἰς τὰς 10 τὴν νύκτα μὲ ἓν παρτίδον ἔφθασε μὲ τὴν φαμιλίαν καὶ ἐκ παγέτου ὁ υἱὸς τοῦ Καρατζᾶ. Αὐτοὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐμβῆκαν εἰς τὴν καραντίνα. Ὁ ἄξιος λύπης Χαντζερλῆς μόνον μὲ 100 ρουμπιέδες ἦλθε. Μόλις εὐκαίρησα τούτην τὴν ἀπερασμένην νύκτα, ὁποὺ ἐπῆγα εἰς τὸ κάστρον μὲ φορέματα διὰ τὸν Καρατζᾶν, καὶ ἐπῆγα καὶ εἰς τὸν Χαντζερλῆ νύκτα, ὡμίλησα μὲ τὸν υἱόν του, ἐπειδὴ ἔβρεχεν ὀλίγον καὶ δὲν ἐβγῆκεν ὁ ἴδιος. Μετ' ὀλίγον μὲ τὸν Ἀμβρόσιον θέλει ὑπάγω πρὸς αὐτόν, διὰ νὰ τὸν ὁμιλήσωμεν καὶ νὰ μᾶς εἰπῇ, ὡς μᾶς παρήγγειλεν, ἐπειδὴ ἀπὸ χθὲς μᾶς ἐμήνυσε νὰ ὑπάγωμεν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εὐκαιροῦμεν εἰς τὸ νὰ οἰκονομοῦμεν διὰ φορέματα νὰ τοὺς ἀλλάξωμεν, σχεδὸν ἔδωσα καὶ τὴν γοῦνα μου· ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως τὰ μεσάνυκτα τρέχω εἰς τὲς λάσπες καβάλα, καὶ μὲ φαίνεται νὰ εὑρίσκωμαι εἰς μπάλους, τόσην εὐχαρί-

στησιν λαμβάνω, ὅταν στοχάζωμαι ὅτι περιποιοῦμαι τοὺς ἀδελφούς μας, ὁπού ὡμοφρόνησαν, ἀφήνοντες κάθε ἡσυχίαν τους· ἐξ αἰτίας τοῦ ἐναντίου ἀνέμου ἐμποδίσθηκα ἀπὸ τὸ ταξίδι μου τῆς Κωνστ., ὅμως εἶμαι κατὰ πάντα ἕτοιμος καὶ μὲ πρῶτον ἁρμόδιον καιρὸν μισεύω. Εἰς τὴν Κωνστ. ἡ διοίκησις ἠξεύρει ὅλα, τοῦ Γαλατσίου, Βουκουρεστίου καὶ λοιπά, καὶ ὅλον μὲ πολιτικὸν καὶ τὰ μοῦτρα κατεβασμένα εὑρίσκετο ἕως εἰς τὰς 8 τρέχοντος, ὁποὺ ἐμίσευσε τὸ ὕστερον παρτίδον. Ἐζήτησε νὰ βιζιτάρῃ τὰ ρωσικὰ παρτίδα, ὅμως ἐστάθη ὁ Στρόγονωφ καὶ δὲν ἄφησεν. Ὁ ἴδιος Σουλτάνος ἐφώναξε τὸν Πατριάρχην καὶ ὡμίλησε μαζί του 5 ὥρας, δὲν ἠξεύρει τινὰς τί ὡμίλησεν. Αὐτοὺς ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν ὁ ἀδελφός μου τοὺς φευγατίζει. Ὁ γέρων Καμπούρογλους Ἰωάννης ἀπέθανεν προχθές.

Ὁ ἀδελφός σου
Σταμάτης Κουμπάρης

ΑΡΙΘ. 121

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ν Ζ

Διὰ Κισνόβιον

Φιλογενέστατε κ. Ἐμμ. Ξάνθε Ἐξ Ὀδησσοῦ. Τῇ 19 Μαρτίου 1821

Τὰ δύο εὐγενικά της ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου παρελθόντος καὶ 2 ἱσταμένου ἐλάβαμεν ὁμοῦ μὲ τὰ τυπωμένα μανιφέστα καὶ μὲ τὰ γράμματα τοῦ ἐκλαμπροτάτου πρίγκιπος Δημ. Ὑψηλάντου, καὶ ἕτερον παρὰ τοῦ κυρίου Καρπούνη, καὶ εὐχαριστοῦντές σας διὰ τὰς εἰδήσεις, ἐπευχόμεθα ὅλοι ἀπὸ ψυχῆς τὴν ὅσον τάχιστα ἀποκατάστασιν καὶ εὐδαιμονίαν τοῦ Γένους μας διὰ τῆς συνάρσεως τῆς θείας βουλῆς τοῦ ὑψίστου, διὸ καὶ ἀγωνιζόμεθα ἅπαντες εἰς ὅλα τὰ καθήκοντα, ὁποὺ τὸ ἱερὸν χρέος τῆς Πατρίδος μᾶς ὁδηγεῖ.

Εἰδήσεις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἔχομεν, ἃς διὰ θαλάσσης παρὰ τῶν ἐν λιμένι μας φθασάντων εὐγενῶν ὑποκειμένων ἐμάθαμεν, ὅτι ἡ Πόρτα καθ' ἑκάστην ἔχει συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ μετὰ τοῦ ρωσικοῦ πρέσβεως καὶ ὅτι ὅλας τὰς σημαίας τῶν πλοίων τὰς ἐξετάζει ἐκτὸς τῆς ρωσικῆς, διότι ὁ πρέσβυς τὸ ἐμποδίζει, καὶ ὅτι ἑτοιμασίας ἀρκετὰς κάμνουν οἱ Τοῦρκοι.

Ἐν τοσούτῳ ἄνευ νεωτέρου σᾶς ἀκριβοπροσκυνοῦμεν
Οἱ ἐν Ὀδησσῷ Ἔφοροι τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν
Ἰωάννης Ἀμβροσίου Ἀλέξανδρος Κουμπάρης
Ἠλίας Μάνεσης Ἀλέξανδρος Μαῦρος

ΑΡΙΘ. 122

Κισνόβι

Ἀγαπητὲ κύριε Ξάνθε Τῇ 2 Ἀπριλίου 1821. Ἰσμαὴλ

Καὶ σήμερον διὰ τῆς συνήθους πόστας σᾶς ἔγραψα, καὶ αὖθις δὲν λείπω νὰ ἐρωτήσω τὰ τῆς ἀγαθῆς ὑγείας σας καὶ νὰ σᾶς ἐπενθυμήσω διὰ τὸν πτωχὸν κύριον Γ. Κλήρην (ὅστις θέλει σᾶς ἐγχειρίσει καὶ τὴν παροῦσάν μου) νὰ τὸν ἐνοιασθῆτε, ὡς ἐνταῦθα περὶ αὐτοῦ ὡμιλήσατε. Ἐγὼ σᾶς τὸν συσταίνω ὡς πιστὸν καὶ τίμιον εἰς ἐκεῖνο ὁποὺ ἐγνώρισα εἰς τὸν καιρὸν ὁποὺ εἰς ἐμὲ ἐστάθη, καὶ οὕτως τὸν ἐλπίζω καὶ μέχρι τέλους. Περιττὸν νὰ σᾶς πολυλογῶ περὶ αὐτοῦ· διὸ σᾶς μένω καὶ αὖθις.

Ὡς ἀδελφὸς καὶ δοῦλος
Μ. Φωκιανὸς

ΑΡΙΘ. 123

Εἰς Κισνόβι

Εὐγενέστατε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 5 Ἀπριλίου 1821. Ἰσμαὴλ

Ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐντεῦθεν ἀναχώρησίν σας σᾶς ἔπεμψα καὶ ἄλλην μου μέσον τοῦ φιλογενοῦς κυρίου Μ. Στρατῆ· ἀλλ' αὐτὴ δὲν σᾶς ἐπρόφθασε καὶ μένει νὰ λάβητε εἰς τὴν ἀπὸ Ὀδησσὸν ἐπιστροφήν σας. Τὰ νεώτερα τῶν πραγμάτων μας, ἂν καὶ τὰ ἠκούσατε εἰς Ὀδησσὸν περιστατικώτερον, ἠμπορεῖτε εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ μάθετε καὶ ἀπὸ τὸν εὐγενέστατον ἄρχ. Δ. Καλαματιανόν, προχθὲς διὰ τὰ αὐτόθι μισεύσαντα· ἄλλα ἀκολούθως αὐτοῦ δὲν ἔχομεν. Καὶ περὶ πάντων τὰ μέλλοντα τῆς ἀποκαταστάσεως ἀναμένω ἀπὸ πρώτην σας, νὰ ἀκούσω τί στοχάζεσθε καὶ τί ἕπεται νὰ πράξωμεν, ὅταν ἑτοιμασθῶσιν ἄλλοι ἀδελφοὶ νὰ στρατεύσωσι διὰ τὸ στρατόπεδον. Μένω

Γεώργιος Παπαδ. Κορφινὸς

ΑΡΙΘ. 124

Κισνόβι

Περιπόθητε κύριε Ἐμμ. Ξάνθε Τῇ 5 Ἀπριλίου 1821. Ἰσμαὴλ

Προχθὲς σᾶς ἔγραψα μὲ τὸν κύριον Καλαματιανὸν καὶ σᾶς ἔκλειον γραφὴν καὶ ἀπὸ τὴν φαμιλίαν σας. Τὰ νέα μας ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰσίν, ὅτι ἐκεῖ τὰ πράγματα ὅλων ὑπάγουν εἰς ἡσυχίαν. Οἱ Τοῦρκοι ἐξαρματώθησαν, μόνον οἱ πρόκριτοι, ὡσὰν εἰς Γαλατᾶν ὁ Καπετὰν πασᾶς, ὁ Γιανιτσάραγας καὶ ἄλλοι ὅμοιοι, ἐπαγρυπνοῦν περιπατοῦντες ἡμέραν καὶ νύκτα διὰ προφύλαξιν τῆς πόλεως, καὶ νὰ μὴν ἤθελεν ἀκολουθήσει ἐκ μέρους τῶν μπερπάτηδων Τούρκων

πρὸς τοὺς Γραικούς τι ἐναντίον. Ταῦτα μᾶς λέγουν ἀπὸ 24 καὶ 26 ἀπελθόντος, ὁποὺ ἄφησαν ἐκεῖ. Ὁ Μωρέας, λέγουν, ἔχει τὴν ἑτοιμασίαν του, καὶ πολιτεύοντας τοὺς Τούρκους περιμένοντες ἀρχηγόν.

Μανθάνομεν μὲ λύπην μας τὰ συμβάντα εἰς Μολδόβαν, τὴν ἀναχώρησιν τοῦ αὐθέντου εἰς καραντίναν αὐτοῦ καὶ τῶν Ἐφόρων, τὰς καθημερινὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἐκεῖ· καὶ χαροποίησόν μας, ἂν ἔχετε αὐτοῦ καλὰς εἰδήσεις. Σᾶς ἀσπάζομαι

Μιχαὴλ Φωκιανὸς

ΑΡΙΘ. 125

Τῇ 9 Ἀπριλίου 1821. Ρένι

Πολυπόθητε καὶ σεβαστέ μοι κύριε Ξάνθε

Εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν, ἀφοῦ εἶχον τελειωμένα τὰ ἔσω ἔγκλειστα γράμματα, ἔλαβον τὴν ποθητήν μοι γραφήν σας σημειωμένην χθὲς τὸ ἑσπέρας εἰς Τρετζένι· ἐχάρην τὴν ὑγείαν σας καὶ ψυχικῶς ἀνεπαύθην ἀκούοντας τὸν μισευμὸν τοῦ πρίγκιπος ἀπὸ Κισνόβι διὰ τὸ ἀνῆκον μέρος. Χθὲς ἐκτεταμένα σᾶς ἔγραφον μὲ τὴν πόσταν εἰς Κισνόβι, τὰ ἴδια ἔγραφον τῷ κυρίῳ Γεωργίῳ αὐτοῦ, καὶ σήμερον πληροφορεῖσθε ἀπ' αὐτήν μου σημειώνοντας, ὅσα ἐκεῖ λαλῶ. Αἱ περιστάσεις, ὁποὺ εἰς αὐτήν μου τὴν χθεσινὴν ἔκθεσιν βλέπετε, μὲ ὡδήγησαν νὰ γράψω τοιουτοτρόπως πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Γαλάτσι καὶ νὰ τοὺς ὁδηγήσω νὰ κατέβουν πρὸς τὸν Προῦτον νὰ σταθῶσιν αὐτοῦ περιασφαλιζόμενοι, καὶ ἄλλα αἴτια τῶν ἀνθρώπων, ὁποὺ διασκορποῦνται εἰς τὸ Γαλάτσιον, καὶ εἰς τὴν κατεπείγουσαν ὥραν δὲν εὑρίσκονται εἰς τὸ χρέος των, καθὼς μᾶς εἶπον, μάλιστα εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην κίνησιν τοῦ ἐχθροῦ, ἐγκαρδιωθέντος ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἐντοπίους, οἵτινες ἐβγῆκαν εἰς τὰ χωρία καὶ διήγειραν τὴν Τζάραν ὅλην, καὶ ἡμᾶς νὰ στοχάζωνται ἐχθρούς των· καὶ ἐπὶ πλέον ὁ ἐχθρὸς αὐξάνει καθημέραν ἐνδυναμούμενος. Ὅταν δὲ τὸ στρατόπεδον γένῃ πρὸς τὸν Προῦτον, ἔχουν πάντοτε τὲς πλάτες των ἀπὸ ἐδῶ διαφεντευμένες, καὶ δὲν φοβοῦνται καθὼς εἰς Γαλάτσι, ὁποὺ ἂν κατέβουν σιαλοῦπες ἀπὸ πάνω, ἠμποροῦν καὶ κάτωθεν οἱ ἐχθροὶ νὰ στείλουν Τζάτας ἀπὸ Τζουλινέτζι ἀπὸ τὴν Σάξαν. Ὁ κύριος Παπαδόπουλος δύναται καλλίτερα νὰ συμβουλεύσῃ περὶ τούτου ποῦ ἀσφαλέστερον διὰ τὰ παρτίδα. Καὶ ἂν κρίνετε εὔλογον τοιουτοτρόπως, στείλατέ μοι τὰ γράμματα ὀπίσω διὰ νὰ τοῖς τὰ στείλω μὲ ταχύτητα, γράφοντες καὶ οἱ ἴδιοι ὅπως εὐλογώτερον σᾶς φανῇ.

Τὸ μπαρούτι καὶ βόλια τουφεκίων ἐξάπαντος ὁ κὺρ Γεώργιος νὰ μᾶς στείλῃ, καθὼς χθὲς τῷ ἔγραφον· μπάλες κανονίων ἔχομεν

ἀρκετὲς ἀπὸ τὸν κάμπον Ρόμαντζωφ, καθὼς σᾶς προεῖπον, ὁποὺ ἐκεῖ τὰς συνάζομεν. Ἐφόδια πρέπει παντοιοτρόπως νὰ ἔχωμεν, καὶ ἂν καὶ τοῦ Ταϊγανίου ἡ πρόβλεψις εἶναι ἀμφίβολος ἢ ἀργῆ, ἀνάγκη πᾶσα ὅλον ἕνα ἀπ' αὐτοῦ νὰ οἰκονομηθοῦν, ὅτι ἐλπὶς ἀπ' ἀλλοῦ δὲν εἶναι, καὶ τὸ μπαρούτι καὶ βόλια τοὺς εἶναι ἀναγκαιότερον ἀπὸ ψωμί.

Ἐνθυμηθῆτε, παμφίλτατέ μοι ἀδελφέ, ὅτι τὰ κινήματα αὐτὰ ἀποβλέπουν εἰς ὅλον τὸ Γένος, καὶ μὲ τὴν ἄργηταν καὶ ἀργοκίνησιν τῶν πραγμάτων ἠμποροῦμεν νὰ χάσωμεν (ὃ μὴ γένοιτο ὕψιστε Σαβαώθ!)· ἡ Πελοπόννησος, τὰ πλοῖα, ἡ Ἤπειρος νὰ μὴν κινηθοῦν ἕως τώρα καὶ νὰ κερδίσῃ τόσον ὁ ἐχθρός, δὲν εἶναι διὰ ἡμᾶς συμφέρον οὔτε βοηθεῖται ὁ ἀρχιστράτηγος εἰς τὰ κινήματά του.

Γράμμα ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον ὕστερον ἀπὸ 12 Μαρτίου δὲν εἶναι, δὲν ἠξεύρω πλέον ὁ πρίγκιψ εἰς Κισνόβι ἂν ἐλάμβανε τὰς εἰδήσεις του, διότι ὑποπτευόμεθα μήπως οἱ Μολδοβάνοι ἐμπόδισαν κρατήσαντες ὅλα τὰ γράμματα τῶν μερῶν. Τέσσαροι ἄνθρωποι εἶναι ἀπὸ τὸν Προῦτον πηγαιμένοι, τινὰς δὲν ἐπεστράφη οὔτε εἴδησις τῆς λαβῆς των ἀποκριτικὴ εἶναι. Οἱ ἐλθόντες ὅμως ἀπὸ ἐκεῖ μᾶς βεβαιοῦν ὅτι εἰς τὴν 1 ἦτον νὰ μισεύσῃ διὰ Τυργόβιστον, καὶ πάλιν χθὲς ἄλλος παρομοίως μᾶς βεβαιοῖ, καὶ ἐπὶ πλέον λέγει ὅτι πολλοὶ Τοῦρκοι ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ Γιουργιόβου πρὸς τὰ ἐπάνω χωρία τῆς Βλαχίας, καὶ κατ' αὐτῶν ἐστάλθη ἓν σῶμα, εἰς ἐκ τῶν δύο, ἢ ὁ καπ. Γεωργάκης ἢ ὁ Μπίμπασης Σάββας· δὲν ἤξευρε παστρικά. Ὅλοι οἱ ἄρχοντες τοῦ Βουκουρεστίου ἀνεχώρησαν.

Ὅλοι εὑρίσκονται ἐξοπίσω στρατιῶται καθὼς εἰς Φωξάνι καὶ ἀλλοῦ πρὸς τοὺς χιλίους· διὰ τοὺς Σέρβους κανένα παστρικὸν δὲν λέγουν, καὶ φαίνεται πῶς ἀκόμη στέκονται εἰς τὰ ἴδια.

Κἀγὼ Γεώργιος Παπαγιαννόπουλος σᾶς ἀκριβοπροσκυνῶ, ὅλα τὰ δέοντα σᾶς τὰ ἐξηγούμεθα, καὶ μένει πλέον εἰς τὴν ἐνέργειάν σας· ἡμεῖς στιγμὴν δὲν χάνομεν ἐργαζόμενοι εἰς ὅλα.

Εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔλαβον εἴδησιν ὅτι οἱ Τοῦρκοι πολλὰ πρωὶ σήμερον ἔκαμαν ἐπιδρομὴν πάλιν, ἅρπασαν ἕνα Ρῶσον Κοζάκον, ὁποὺ οἱ ἰδικοί μας τὸν εἶχον μὲ τὰς βίγλας, καὶ ἀφοῦ εἶδον τοὺς ἰδικούς μας πηγαίνοντας κατεπάνω των, ἔφυγον. Ὁ καπ. Νικόλας μὲ ζητᾷ γνώμην, ἐγὼ τὸν ὁμιλῶ ὡς τὰ διαλειφθέντα, καὶ ἡ εὐγενία σας εἰπῆτέ μοί τι πλέον.

500 μπάλες κανονίων ἔχω ἐδῶ, καὶ 500 ἕτοιμες ἔξω, καὶ ἐλπίζω ἀκόμα περισσοτέρας· τὸ ψωμὶ τῆς Βλαχομπογδανίας νὰ ὑστερήσωμεν τὸν ἐχθρόν, καὶ αὐτὸ ἀρκετόν.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἐπὶ τέλους ταπεινοπροσκυνῶντας σας πανοικὶ

καὶ σᾶς ἐπεύχομαι ἔτη πολλὰ νὰ πανηγυρίσετε ὑγιῶς καὶ εὐδαιμόνως τὰς λαμπρὰς ταύτας ἡμέρας.

Καὶ μένω
Ἀθαν. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 126

Τῇ 11 Ἀπριλίου 1821. Ρένι

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε

Τὴν προχθὲς γεγραμμένην ἐπιστολήν σας χθὲς ἔλαβον· εἶδα τὴν γνώμην σας περὶ τοῦ ἐν Γαλατσίῳ στρατοῦ, ἀφοῦ μὲ τὴν πρὸς τὸν κὺρ Γεώργιον ἐπιστολήν μου ἠκούσατε τὰ τρέχοντα· εἴδατε μὲ τὴν ἐπίτηδες σταλθεῖσάν σας τὴν προχθὲς παρ' ἐμοῦ τί τοῖς ὡμίλησα, καὶ χθὲς μετὰ τὴν λαβὴν τῆς γραφῆς σας τοῖς ἔγραψα πάλιν ὅσα ἀναγκαῖα εἰς προφύλαξιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν προβεζιώνων ἐνόμιζα, παροτρύνων καὶ ἐγκαρδιώνων αὐτοὺς ἰσχυρῶς, προειδοποιώντας τους τὴν ἔλευσιν τῶν ἐπιλοίπων στρατιωτῶν καὶ στέλλοντάς τους τὰ γράμματά σας, ὅσα πρὸς αὐτοὺς ὁ κύριος Καλαματιανὸς μὲ ἔστειλεν· ἕως ὥρας κανεὶς ἐκεῖθεν δὲν ἐφάνη, καὶ φαίνεται οὔτε νέον τι ἔτρεξεν. Οἱ Τοῦρκοι βέβαια δὲν εἶχαν τόλμην νὰ δείξωσι πρόσωπον, ἂν ἀπὸ τούς, ὡς τοὺς λέγετε, ἀπάτριδας Μολδοβάνους δὲν ἐρεθίζοντο. Βεβαιωθῆτε ὅτι οἱ ἰδικοί μας μένωσιν σταθεροί· καὶ μὲ τὸν ἐρχομὸν τῶν ἄλλων στρατιωτῶν νὰ ἀπεράσῃ καὶ ὁ Παππᾶς νὰ κάμωσι τὸν ὅρκον, νὰ βαλθῶσιν εἰς τάξιν, νὰ καταγραφῇ ὁ καθεὶς εἰς τί παρτίδον ἔχει τὸ χρέος του, καὶ ὑπὸ τίνος διοίκησιν, πόσοι τῆς ξηρᾶς χρείας τυχούσης μένωσι, νὰ διορισθῶσιν ἀρχηγίαι ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν τους καὶ ὁπωσοῦν νὰ ἐμβοῦν εἰς μίαν ἁρμονίαν καὶ ἅλυσον, καὶ τότε θέλει εἶναι περισσότερον ἀκράδαντοι καὶ φοβεροὶ πρὸς τὸν ἐχθρόν, ὅπου καὶ ἡ περίστασις ὁδηγήσῃ, νὰ μείνωσι καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐδῶ ἢ ἔξω, ὡς ὁρίζετε.

Δὲν ἐβεβαιώθην, ἄραγε ἡ διάθεσις τῶν Βλάχων πῶς ἔχει; στοχάζομαι μήπως καὶ αὐτοὶ εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς Μολδοβάνους, συμπεραίνων ἀπὸ τὴν ἀναχώρησίν τους ἀπὸ τὴν πόλιν τους καὶ τὴν ἐπιστολὴν ὁποὺ ὁ ἀρχιστράτηγος ἔγραψε πρὸς αὐτοὺς 28 Μαρτίου.

Μὲ τὸν ἀρχηγὸν τῆς καραντίνας ζῶ φιλικώτατα, μ' εὐκολύνει εἰς τὴν δόσιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ μὲ τὴν ἀπερασμένην Παρασκευὴν ἐραπορτάρησεν ὅλα τὰ κινήματα τῶν βαρβάρων καὶ σκοτωμοὺς ἔκαμαν, καὶ μὲ πλέον ἐντύπωσιν. Ὁ Σταματελόπουλος μὲ τὰ γράμματα δὲν ἐφάνη νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, ἴσως ἔρχεται ἐξοπίσω καὶ ἀναγκαῖον, καθὰ λέγετε, πρέπει νὰ πηγαίνουν συντροφευμένοι, μ' ὅλον ὅτι οἱ Τοῦρκοι δὲν ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸ κάστρον ἀκόμα. Εἶδα τὸν μισευμόν

σας ἀπ' αὐτοῦ τὴν Τετράδην, ἔχω εὐχαρίστησιν πραγματικῶς νὰ σᾶς ἀσπασθῶ, καὶ εὑρίσκομαι εἰς Ταμπάκι διὰ νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ ζώσης φωνῆς μερικά, καὶ ἐπὶ πλέον ὅσα εἶς μὲ λέγει ἐδῶ περὶ Σέρβων.

Ὁ καπ. Γεωργάκης Πατρίκης, μὲ ἐβεβαίωσεν ὁ καπετὰν Ἀλευρᾶς, ὅτι ἀπέρασε καὶ ἐν καιρῷ ἔφθασε πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον· ἐγὼ χθές, μὲ τὴν εἴδησιν μοὶ λέγετε διὰ τὴν Πελοπόννησον, ἔκαμα τῷ ὄντι Πάσχα.

Βεβαιωθῆτε, κύριε, ὅτι στιγμὴν δὲν ἀφήνω νὰ ἀπεράσῃ χωρὶς τὴν φροντίδα τοῦ ἐν Γαλατσίῳ στρατοῦ, γράφοντάς τους καὶ λαλῶντας τόσον ἰσχυροὺς καὶ ἐντυπώδεις λόγους, ὥστε, χωρὶς νὰ σᾶς βαρύνω μακρύτερον, ἐὰν ἦτον δυνατὸν πραγματικῶς νὰ τὰ ἀκούσετε, ἠθέλατε μὲ εἰπεῖ ὅτι κάμνω ὁπωσοῦν τὸ χρέος μου.

Προφητευόμενον εἶναι αὐτὸ ὁποὺ μὲ λαλεῖτε ἀγαθέ μου. «Ἐξέλθετε ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου, φωνάζει ὁ Ἄγγελος ἐν τῇ ἀποκαλύψει, ὅτι ἡ Βαβυλὼν ἡ πόλις μεγάλη πυρὶ πυρποληθήσεται, ἀποδώσει τὸ ἀνταπόδωμα αὐτῆς τριπλασίως, καὶ παρὰ πάντων τῶν ἐκβαχευσάντων εἰς αὐτὴν Εὐρωπαίων θὰ ἀκούσῃ, οὐαὶ ὑμῖν πόλις ἡ μεγάλη κλπ.». Ὀφφικιάλοι εἰς τὰς ρότας ἐδῶ ἔχουν προσταγὴν καὶ ἐδιόρισαν τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ χωρία, ὅτι εἰς τὴν πρώτην τριβόγαν ὁποὺ ἀκούσουν, χωρὶς ἀναβολὴν νὰ ξεκινήσωσι διὰ τὴν ὄχθην τοῦ Προύτου· μὲ λέγουν χθὲς νὰ εἶναι προσταγὴ νὰ γένῃ τὸ γεφύρι εἰς Βαλένι, ὅπου πρότερον ἦτον ἐπὶ τὸν Προῦτον· ἔγραψα νὰ μὴ βεβαιώσουν· ἐν ταυτῷ νὰ ἔχουν οἱ στρατιῶται διὰ ἑπτὰ ἡμέρας παξιμάδι, τὸ ὁποῖον νὰ μαζευθῇ εἰς Ταμπάκι. Χθὲς εἶδα οὐκάζι εἰς τὴν πολίτζιαν διορίζον ρητῶς τὸ Πραβίτελστφον, ὅτι νὰ εἶναι εἰς καλὴν τάξιν τὰ γεφύρια τῶν δρόμων καὶ καμωμένα καλῶς, ὁποὺ νὰ εἶναι ἱκανὰ καὶ ἕτοιμα διὰ τὰ στρατεύματα ὁποὺ θέλει ἀπεράσουν·

Σᾶς προσκυνῶ πανοικὶ ὑποσημειούμενος κλπ.

Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 127

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ν Η

Ξάνθε μου ἀγαπητὲ

Σήμερον κινῶ, καὶ κατὰ παραγγελίαν σας ἰδοὺ ὁποὺ σοὶ γράφω. Ἡ χρηματική μας κατάστασις οὖσα μικρά, δὲν ἠμπόρεσα νὰ σοὶ ἀφήσω παρὰ 500 φλωρία, τὰ ὁποῖα στοχάζομαι νὰ ἐξαρκέσωσι διὰ τὸ ταξίδιόν σου. Σοὶ συμβουλεύω νὰ μὴν ἀπεράσῃς ἀπὸ τὴν Βιένννην, μήπως ὑποπέσῃς εἰς τοὺς ἐκεῖ κατασκόπους. Σπεῦσον, λαμβάνων ἐδῶ τοὺς παρὰ τοῦ Βαρβάκη καὶ ἄλλοθέν ποθεν συναχθέντας

παράδες, νὰ μᾶς προφθάσῃς εἰς τὸ Τριέστιον, ὅπου ἀφεύκτως θέλομεν σὲ προσμένει ἢ ἐκεῖ θέλομεν δώσει τὰς παραγγελίας μας ποῦ νὰ μᾶς εὕρῃς. Τοὺς παράδες, δηλ. τὰ 500 φλωρία, θέλει σοὶ τὰ ἐγχειρίσει ὁ Μαρῖνος Στρατῆς. Ἐδῶ ἐστοχάσθην νὰ συστήσω τρεῖς ἐφόρους, τὸν Πούδραν, τὸν Ἰωάννην Μακρῆν καὶ τὸν Μαρῖνον Στρατῆν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλεις μὲ ἐπαινέσει διὰ τὴν τοιαύτην ἐκλογήν μου. Ἐν τοσούτῳ δὲ κατασπαζόμενός σε μένω.

Ὁ σὸς φίλος καὶ ἀδελφὸς
Δημήτριος Ὑψηλάντης
1821, Ἀπριλίου 13. Κισνόβι

ΑΡΙΘ. 128

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ ΙΒ

Σεβαστέ μοι κύριε Ε. Ξάνθε

Ὕστερον ἀπὸ μίαν μεγάλην κακοπάθειαν, αἴτια τῆς κακοδρομίας, ἐφθάσαμεν εὐτυχῶς ἐδῶ, ὅπου ἐπαρεδώσαμεν τὰ ἐμανέτια σῶα, πλὴν γρόσια δὲν ἔλαβα, εἰμὴ μόνον τρεῖς χιλιάδας. Ἀγαθῇ τύχῃ εὑρέθη ὁ καλὸς Μοῦσος καὶ μὲ εὐκόλυνεν ἑπτὰ χιλιάδας γρόσια, διὰ τὰ ὁποῖα παρακαλῶ θερμῶς νὰ παρασταθῆτε εἰς τὸν σεβαστὸν Καλὸν διὰ νὰ τὰ μετρήσῃ ἐν καιρῷ εἰς τὸν Μοῦσον, ὁποὺ νὰ τὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς ὅθεν τὰ ἔλαβεν, διὰ νὰ μὴ στενοχωρηθῇ, καὶ ἠξεύρεις πόσον εἶναι φιλότιμος. Τὰ ἐδῶ τρέχοντα θέλετε τὰ μάθει ἀπὸ τὸν ἴδιον. Ἐγὼ αὔριον ἀναχωρῶ, καὶ μὴν ἔχοντας νεώτερον, σὲ ἀσπάζομαι σεβασμίως καὶ μένω. Ὁ σὸς ἀδελφὸς καὶ δοῦλος

Εὐαγγέλης Μαντζαράκης
1821, Μαρτίου 16. Κωνσταντινούπολις

Σ. Ἕτερον τοῦ Μούσου

ΑΡΙΘ. 129

Ἰσμαὴλ
Τῇ 9 Ἀπριλίου 1821. Καραντίνα Ρενίου

Περιπόθητε καὶ ἀκριβέ μου φίλε Ἐμμ. Ξάνθε

Χθὲς σᾶς ἔγραψα διὰ τῆς πόστας εἰς Κισνόβιον, ἤδη δέ, μαθὼν παρὰ τοῦ κυρίου Ξοδύλου τὸ φθάσιμόν σας εἰς Ἰσμαήλ, δὲν λείπω νὰ σᾶς εἰδοποιήσω τὸν ἐρχομόν μου εἰς τὰ ἐδῶ. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἄρχισε νὰ καθησυχάζῃ, ἐνῷ ἐγὼ ἐμίσευον ἐκεῖθεν εἰς τὰς 30 τοῦ λήξαντος. Δὲν σᾶς ἐκτείνομαι περαιτέρω, ἐπειδὴ καὶ θέλετε

τὰ μάθει καταλεπτῶς ἀπὸ τὸν ἐκεῖ ἐλθόντα κύριον Θεοδόσιον Κηλαδινόν.

Ὁ κοινὸς φίλος Εὐαγγέλης Μαντζαράκης ἐμίσευσε πρὶν ἐμοῦ, ὅπου τὸ χρέος τὸν ἐπροσκάλει, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἔφοροι τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν τῷ ἔδωσαν περισσότερον ἀπὸ γρ. τρεῖς χιλιάδας, ἐστάθην ἐγὼ νὰ τῷ ἀποπληρώσω τὴν ποσότητα τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων ἔγραφεν ὁ πρίγκιψ νὰ λάβῃ ἐκεῖθεν, δίδοντάς με δύο γράμματα ἀνοικτά, ἕνα πρὸς τὸν πρίγκιπα καὶ δεύτερον πρὸς τὴν τιμιότητά σας, διὰ νὰ λάβω αὐτὰ τὰ γρόσια. Διὸ σᾶς παρακαλῶ, φίλε, νὰ κάμετε κάθε τρόπον νὰ μὲ δοθοῦν τὰ αὐτὰ μετρητά. Τὰ τοῦ Γαλατσίου εἶναι εἰς ἀκαταστασίαν· τὰ ἐμανέτια ἐγχείρισα ἀσφαλῶς καὶ ἀκινδύνως εἰς τοὺς ἐφόρους. Νέον οὐδέν, εἰμὴ γλυκοασπαζόμενός σας μένω εἰς τὴν ἀπόκρισίν σας.

Ὁ σὸς
Δημήτριος Μοῦσος

ΑΡΙΘ. 130

Τῇ 15 Ἀπριλίου 1821. Ἀπὸ Προῦτον

Ἐντιμότατε κύριε Ξάνθε

Παρακινούμενος ἀπὸ φιλογένειαν, κύριέ μου, μοῦ εἴπατε νὰ περιμένω εἰς τὸ Γαλάτσι μὲ τὸν καπετὰν Ἀνδρέαν. Διὰ ποῖον τέλος δὲν ἀγνοῶ· ἔστω γνωστόν, κύριέ μου, ὅτι ἔκαμα σκέψιν τῆς ζωῆς μας ἀπὸ πολλὰ χρόνια καὶ ἀπεφάσισα τὸν θάνατον, νὰ ἀποθάνω ὅμως ἐνδόξως, νὰ στείλω εἰς τὸν ᾅδην ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μας πρὶν ὑπάγω ἐγώ. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν Πόλιν ἀπεφάσισα διὰ τὸ Βουκουρέστι νὰ συνευρεθῶ εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπου ὁ ἀρχιστράτηγος καὶ ἐγὼ ἐκεῖ νὰ ἀποθάνω, καὶ ὅσοι μετ' ἐμοῦ ἠκολούθησαν, μὲ ἰδιά μου ἔξοδα (ὅσα ἡ πτωχή μου κατάστασις). Λοιπόν, ἀδελφὲ καὶ φίλε εἰλικρινέστατε, ἂν οἱ ἐδῶ ἔφοροί μας μὲ προσδιορίσουν νὰ μείνω μὲ τὸν καπ. Ἀνδρέαν, παρακοὴν δὲν κάμω, ἀλλὰ πείθομαι εἰς τὰς προσταγάς των, ἀλλέως ἐξακολουθῶ τὸν δρόμον μου, ὅπου καλλίτερον καιρὸν δὲν ξαναευρίσκω νὰ συντροφευθῶ μὲ τόσους στρατιώτας διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ δρόμου, καὶ οὕτως ἐκτελῶ τὰς ἐγγράφους διαταγὰς τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου καὶ ἀρχιστρατήγου τῆς ἀρχῆς μας· καὶ οὕτως ταπεινοπροσκυνώντας σας.

Μένω
Κωνσταντῖνος Βαντόρος

ΑΡΙΘ. 131

Κισνόβι

'Αγαπητὲ κύριε Ξάνθε Τῇ 16 'Απριλίου 1821. 'Ισμαὴλ

'Από τὸν Γεώργιον Σγουρῶφ ἔλαβον τὴν ἀδελφικήν σας σημειωμένην ἀπὸ χθές· διὰ τὴν ὑγείαν σας καὶ γραφόμενά σας ἐχάρην. 'Εδῶ εἶναι γράμμα ἀπὸ τὸν Μωρέαν πρὸς τὸν 'Ηγούμενον τοῦ Μετοχίου τοῦ 'Αγίου Νικολάου ἀπὸ τὰς 15 Μαρτίου· δὲν λέγει ἄλλο τι, εἰμὴ ὅτι ἦσαν κατὰ πάντα ἕτοιμοι, καὶ τῆς Μάνης ὁ μπέης ἐπερίμενε μετρητά· ὅλοι ὅσοι ἦτον μὲ ἀπόφασιν εἰς καραντίνα διὰ νὰ κινήσουν εἶναι ἕτοιμοι. 'Ημεῖς σήμερον τοὺς δίδομεν τὴν κόνιν, ὅση εὑρίσκεται, καὶ τοὺς δίδω καὶ τὰ δύο κανόνια καραβίου μας ἀπὸ λίτρας 7 τὸ καθένα, καὶ μεθαύριον ἴσως μισεύσουν. Θέλω ἀκολουθήσω, ὅσα γράφετε διὰ τὸν Γαϊτάνην· ἐνθυμηθῆτε ὅμως διὰ τὰς πρεκούρας μὲ ὡμιλήσατε, ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὰς δὲν κάμνομεν τίποτε.

'Από Κωνστ. δὲν ἦλθε κανένα νέον παρτίδον, διὰ τοῦτο καὶ δὲν εἴχομεν κανένα ἄξιον ἀκοῆς. 'Ο ἐν 'Οδέσσῃ κύριος Κουμπάρης μοὶ γράφει ἀπὸ τὰς 9 τούτου ὅτι ἐστάθη ἀδύνατον μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους, ὁποὺ ἐπάσχισαν νὰ σταλθῶσιν ἀπὸ ἐκεῖ διὰ θαλάσσης τὰ ζητηθέντα ἐφόδια διὰ τὴν βοήθειαν τῶν εὑρισκομένων εἰς Προῦτον καὶ Γαλάτσι στρατιωτῶν, καὶ τάχα ὅτι ἐλπίζουν πὼς ἡ ἐδῶ ἀδελφότης νὰ ἔκαμε κάθε τρόπον νὰ ἐξοικονομηθῶσιν, ἕως νὰ συγχωρήσῃ ἡ περίστασις νὰ σταλθοῦν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἢ ἀπὸ ἄλλο μέρος. Δὲν ταιριάζουν αὐτὰ μὲ τὰ ὅσα ἔγραφαν μὲ τὴν σταφέταν ὁποὺ ἔστειλαν.

Σᾶς ἀσπάζομαι κλπ.

Μ. Φωκιανὸς

ΑΡΙΘ. 132

Κισνόβι

Περιπόθητε κύριε Ξάνθε Τῇ 18 'Απριλίου 1821. Ρένι

Χθὲς τὸ ἑσπέρας μὲ ἔφερεν ὁ κύριος Προκόπης τὴν εἰς Φορμόσαν προχθὲς γεγραμμένην φιλτάτην μοι ἐπιστολήν σας. Εἶδον τὴν ἐπὶ τὴν κίνησιν τῶν πλοίων γνώμην σας, καθὼς χθὲς καὶ ἐγὼ σᾶς ἐλάλησα εἰς πλάτος. Ὅλα αὐτὰ τὰ κινήματα ὀρθῶς ἀπαιτοῦνται νὰ γένωσι καὶ μὲ ταχύτητα. Χθὲς ἀνέβη εἰς Γαλάτσιον ὁ καπ. Α. Σφαέλος, ἀφοῦ ὡμιλήσαμεν ἀρκετὰ τόσον διὰ τὴν ὀγλήγορον ἐξαποστολὴν τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐφοδίων, καθὼς καὶ διὰ τὴν κίνησιν τῶν πλοίων διὰ ἔξω εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ ἑτοιμάσῃ ὅσον παξιμάδι

δυνηθῇ καὶ νὰ παραλάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὰ παρτίδα καὶ τὰ πράγματα, καθὼς εἶχεν ὁδηγηθῆ, καὶ νὰ κατέβῃ εἰς τὸν Προῦτον, ὁποὺ πρέπει νὰ ἐφοδιασθοῦν ἀπὸ ἅρματα, καὶ οὐχὶ εἰς Ἰσμαήλ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Προῦτον νὰ κινήσωσιν διὰ τὸ πέλαγος. Αἱ βάρκαι μὲ ἐφόδια καὶ ἀνθρώπους ἀκόμη δὲν ἦλθον ἀπὸ τὸ Ἰσμαήλ, ἴσως αὔριον τὸ πρωὶ φθάσωσι. Σήμερον ἀπ' αὐτοῦ ἔφθασαν δώδεκα ἄνθρωποι καὶ ξεκινοῦν μετὰ τέσσαρας ὥρας διὰ τὸν δρόμον τους.

Οἱ κύριοι ἀπὸ Ἰσμαὴλ εἶπον ὅτι ἐὰν ἀποφασισθῇ τὰ παρτίδα νὰ ἀρματώσουν, νὰ σταθοῦν εἰς τὸν Προῦτον, καὶ νὰ μὴν ὑπάγουν εἰς τὸ Ἰσμαὴλ διὰ τὰ ἐνδεχόμενα, ὅταν ὁ στρατὸς τοῦ Γαλατσίου ξεκινήσῃ. Τί τάχα ἔπεται νὰ κάμωσιν ὅσοι στρατιῶται ἔλθουν καὶ δὲν προφθάσουν; Παρεκτὸς νὰ ἑτοιμασθῇ κίνημα δι' ἄλλο μέρος, καθὼς λέγετε μὲ τὰ παρτίδα, καὶ ἂς ἀποφασίσωσι τόσον καὶ διὰ τὰ ἄσπρα τοῦ κὺρ Μούσου, καὶ ξεκίνησιν ἀναγκαιοτάτην τοῦ Βατικιώτου, διότι αὐτὸς διὰ πολλὰ περισσότερα θέλει χρησιμεύσει. Καὶ ἂν ἀπὸ τὰ πράγματα Γαλατσίου μοῦ ἔμβωσιν ἄσπρα, ἐγὼ ἀκολουθῶ, καὶ ὕστερα ἂς ἀποκριθῶμεν οἱ δύο μας εἰς τὰς ἐναντίας γνώμας. Ἄμποτε νὰ ἔφθαναν ἀπὸ Ὀδέσσαν ἢ Ταϊγάνροκ ἅρματα καὶ νὰ κινηθοῦν ὀγλήγορα τὰ παρτίδα (α). Τὸν Σταματελόπουλον χθὲς ἔστειλα παρακινώντας νὰ τὸν διευθύνωσιν ἀσφαλῶς ὅσον τάχιστα, μὲ προσθήκην ὅσα εἰς τὴν σημείωσίν σας μοὶ λέγετε. Ἐν ὅσῳ καιρῷ εἶσθε αὐτοῦ, παρακαλῶ, γράφετέ μοι πληροφοροῦντές με τὰ πάντα, καὶ ἐξηγηθῆτε εἰς τοὺς ἐν Ἰσμαὴλ τὰ καθήκοντα. Συμπεραίνω ὅτι ὁ καπετὰν Ἀνδρέας θὰ ἀπαντήσῃ δυσκολίας ἕως νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὸν στόλον καὶ νὰ τοὺς ξεκινήσῃ ἀπὸ Γαλάτσιον. Τὰ τουρκικὰ γράμματα ὁποὺ ἔπιασαν δὲν μοὶ ἔστειλαν ἀκόμη· αὔριον σᾶς λέγω.

Ἐν τοσούτῳ σᾶς προσκυνῶ κτλ.
Α. Ξόδυλος

(α) Τὰ ἀπὸ Ὀδησσὸν περιμενόμενα πολεμικὰ ἐφόδια ἐστάλησαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς Ἰσμαήλ, καὶ ἐκεῖθεν διευθύνθησαν εἰς Προῦτον καὶ Γαλάτσι.

'Ιδοὺ ἡ καταγραφὴ

13 κανόνια μὲ τὰ κρεβάτιά των	163.300 βόλια τουφεκίου
125 τουφέκια μὲ τὰ 55 μπαγιονέτας	737 πούτια μπαρούτι
99 σπαθία	300 φυσέκια
10 γιαταγάνια	75 βάλες κανονίου
99 βάλες κανονίων	5 ὅμοιες 'Αντζολίου
12 μπαλτάδες	12 καρτοῦτζα σμιδράλια
6 φτιάρια σιδηρένια	5000 τσακμακόπετρες
2 φανάρια	1 καζάνι σιδηρ. μεγάλ.
4 τελατίνια	πούτια 2 ¾ καρφία
41 μοναράδες διὰ κανόνια	9 φούντια ἔτι
1 σεντούκι διὰ τὰ ἅρματα	6 φτιάρια
4 λύμμας	10 καβοστράτζους
3 φόρμες διὰ βόλια τουφεκίων	400 ροκέτες
6 βελόνες τσαγγαράσκο	3 σίδηρα κατσαβίδια
58 πούτια σμιδράλια	59 καρτοῦτσα σμιδράλια

Ὅλα ταῦτα δι' ἐπιμελείας καὶ συνεργίας τοῦ ἐκεῖ διατρίβοντος Σπύρου Κυπαρίση ἐστάλησαν.

ΑΡΙΘ. 133

Εἰς Κισνόβι

Τῇ 26 'Απριλίου 1821. Τζερναούτζι

Κύριε 'Εμμ. Ξάνθε καὶ 'Ιω. Μακρῆ

Ἄλλο δὲν ἔχω, εἰμὴ ὅτι ὑγιαίνομεν, ὅτι κατὰ τὴν εἰκοστὴν τοῦ παρόντος τὴν τετάρτην περὶ τὰς δέκα ὥρας ἀπεράσαμεν ἀπὸ αὐτοῦ, γράφοντάς σας τὴν ἰδίαν ἐκείνην στιγμὴν ὅτι ἀπεράσαμεν· καὶ ὅτι κατὰ τὴν εἰκοστὴν τρίτην ἐφθάσαμεν ἐδῶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας· ἐπροσμέναμεν ἐδῶ ἕως σήμερον τὸν Κ. Τυπάλδον, πλὴν μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφάνη ἄχρι τῆς παρούσης ὥρας (ἀποροῦντες εἰς τὸ αἴτιον τῆς ἀργοπορίας του εἰς παρομοίας περιστάσεις), σήμερον μετὰ τὸ γεῦμα μισεύομεν ἐντεῦθεν διὰ τὸ Χέρμανστατ, ὅπου θέλει τὸν περιμένομεν. Ὁ κύριος Χαρίτος (Δ. Ὑψηλάντης) ὑγιαίνει, εἶναι πολλὰ εὔθυμος καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ εἰμὴ τὸ τέλος τοῦ ταξιδίου μας. Εἰπέτε, παρακαλῶ, εἰς τὴν σεβαστὴν μητέρα του τοὺς ἀνήκοντας προσκυνισμούς μου, εἰπέτε πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι νὰ μὴν ἔχῃ τὴν παραμικρὰν ἔνοιαν διὰ τὸν υἱόν της· ἂς στοχασθῇ ὅτι ὑπάγει εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θέλει ἀνοίξουν τὰς ἀγκάλας των νὰ τὸν δεχθοῦν μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην εἰλικρίνειαν, διὰ τὸ ὁποῖον τοῦτο θέλει

εἶναι τῶν ὑποσχέσεών μας αἱ μέλλουσαι περιστάσεις· ὅθεν, ἔπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, εἰς μίαν ἐνάρετον μητέρα δὲν μένει ἄλλο παρὰ νὰ εὔχεται ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ὅλων ὁποὺ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν προβλέψεών μας νὰ σταθοῦν ἐπικερδῆ, σεῖς δὲ φίλοι μου εὔχομαι τὸ πρῶτον νὰ ὑγιαίνητε καὶ τὸ δεύτερον νὰ ἀξιωθῶ νὰ σᾶς ἰδῶ ὅπου καὶ ὅπως ἐπιθυμῶ. Πρὸς τὸν Κ. Τυπάλδον δὲν γράφω μὲ τὸ νὰ τὸν νομίζω καθ'ὁδόν, τὸ ὁποῖον καὶ δὲν ἀμφιβάλλω· εἰπέτε τῷ Κ. Φλογαΐτῃ ὅτι ἀπεράσαμεν ἐδῶ, καὶ ἂς ἀκολουθήσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου του. Γράψετέ μας εἰς Τριέστιον εἰς τὸν ἐκεῖ κύριον Προκόπιον Καρτζιώτην, παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνομεν τὸ γράμμα σας ἀσφαλῶς· ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ὁποὺ εὐκολυνόμεθα θέλει σᾶς γράφομεν ἐν καιρῷ τὰ τοῦ δρόμου μας· τὸ ὁποῖον τοῦτο ζητοῦμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ σᾶς. Τὸν εὐγενῆ κύριον Α. Μπούρδαν ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς. Δὲν ἔχω ἄλλο, εἰμὴ μένω μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ εἰλικρίνειαν διὰ βίου πρόθυμος πατριώτης.

Π. Α. 'Αναγνωστόπουλος

ΑΡΙΘ. 134

Εἰς Ρένι

Φίλτατέ μοι κύριε Ξάνθε Τῇ 27 'Απριλίου 1821. Κισνόβι

Τὴν παροῦσάν μου σᾶς στέλλω ἐξεπίτηδες ἐλπίζων νὰ σᾶς προφθάσῃ αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν θέλετε λάβει μέσον τοῦ κ. Α. Ξοδύλου. Σήμερον μὲ ἐφώναξεν ὁ ναμέσνικος (πληρεξούσιος) κ. Ἴντζωφ καὶ μὲ ἠρώτησε διὰ τὴν τιμιότητά σας ἂν εἶσθε ἐδῶ· ἐγὼ τὸν εἶπον ὅτι πρὸ ἡμερῶν ἐμισεύσατε δι' αὐτοῦ καὶ αὖθις μὲ ἠρώτησεν λέγοντας τοῦ λόγου σου τί κάμνεις ἐδῶ· τὸν ἀπεκρίθην ὅτι ἔχω δύο μαγαζία μὲ πραγματείας καὶ καταγίνομαι νὰ τὰς πωλήσω. 'Εκεῖνος πάλιν μὲ εἶπεν, ἐγὼ ἔμαθα ὅτι ἐσὺ καὶ ὁ Ξάνθος,φερόμενοι ἐναντίον τῶν προσταγῶν μου, φυγαδεύετε ἀνθρώπους ἀπὸ κρυφὰ μέρη, οὕτως ἔρχονται καθημερινῶς καὶ μὲ λέγουν· λοιπὸν κοιτάξετε καλά, μὴ φαίνεσθε τόσον, ἐγὼ πάντοτε παρήκουσα καὶ παρεῖδον διὰ λόγου σας, ὅθεν καὶ ἐσεῖς ἡσυχάσατε ὀλίγον. 'Ο κύριος Ξάνθος, λέγει, ἂς μείνῃ ὅθεν εὑρίσκεται διὰ μερικὰς ἡμέρας, καὶ ἂς μὴν ἔλθῃ ἐδῶ, ἔτσι νὰ τὸν εἰδοποιήσῃς ὁμοίως καὶ τοῦ λόγου σου νὰ ἡσυχάσῃς εἰς ἓν μέρος δι' ὀλίγον, ἄφευκτα νὰ ξεκινήσῃς σταφέταν καὶ νὰ τὸν εἰδοποιήσῃς, διότι δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ ὑποφέρω τὰ λόγια τινῶν καθ' ἡμῶν ἔρχονται καὶ μοὶ λέγουν· οὕτως μοὶ εἶπε νὰ σᾶς εἰδοποιήσω. Μὲ ἠρώτησε καὶ διὰ τοὺς τόσους ἀνθρώπους, ὁποὺ πρὸ ἡμερῶν ἦτον ἐδῶ, τί ἔγιναν, καὶ ποῦ ἐπῆγαν· ἐγὼ τὸν ἀπεκρίθην ὅτι βλέποντες τὸν ἀμετάθετον σκοπόν σας καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον διὰ νὰ τοῖς δώσετε

τὴν ἄδειαν νὰ ἔβγουν ἔξω τοῦ στάτου, ἀπεφάσισαν καὶ ἀναχωροῦν καθημερινῶς ὅθεν ἦλθον, διότι εἶναι ἄνθρωποι πτωχοὶ καὶ δὲν ἔχουν πῶς νὰ ζήσουν ἐδῶ. Οὕτως λοιπὸν τὰ πράγματα ἔχουν καὶ πρὸς διοίκησίν σας· μᾶς εἶπεν ὁ ἅγιος Σεραφεὶμ νὰ σᾶς γράψωμεν, ὅτι νὰ μὴ μισεύσητε ἀπὸ αὐτοῦ πρὶν τῆς ἐνταμώσεώς σας μὲ αὐτόν, ὅστις κατ' αὐτὰς κινεῖ καὶ ἔρχεται αὐτοῦ. Ἡμεῖς προσπαθοῦμεν ὅσον τάχιστα καὶ μυστικὰ δυνηθῶμεν διὰ νὰ στείλωμεν καὶ τοὺς ἐδῶ ἐπιλοίπους ἀνθρώπους δι' ἐκεῖ κατὰ τὸν γνωστὸν τρόπον νὰ ἐξακολουθήσωσι· σᾶς περικλείομεν καὶ ὅσα διάφορα γράμματά σας ἐκ διαφόρων μερῶν ἐλάβαμεν.

Μὲ ἐπαρακάλεσεν ὁ ρηθεὶς Ἴντζωφ νὰ μείνουν τὰ ὅσα μὲ εἶπε κρυφώτατα. Λοιπὸν ἂς μὴ μάθῃ κανένας ἄλλος παρακαλοῦμεν τὰ αὐτά· ἀνάθεμα τὴν ὥραν ὁποὺ ὁ Πεταλᾶς ἐσηκώθη καὶ ἔφυγε, καὶ ἄφησε τώρα καὶ τὸν να μέσνικον νὰ συλλογῆται καὶ ἡμᾶς νὰ ἀνησυχῶμεν.

Σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι
Μαρῖνος Στρατῆς

ΑΡΙΘ. 135

Τῇ 5 Μαΐου 1821. Κισνόβι

Ἀδελφὲ κύριε Ξάνθε καὶ ἀδελ. κύριοι ἔφοροι Ἰσμ. καὶ Ρενίου

Τὰ πρὸ ὀλίγου ἐν Γαλατσίῳ γενόμενα, ὅσον ἀπέδειξαν τὴν ἡρωικὴν καὶ ἀκαταμάχητον ἀνδρείαν τῶν ἀρίστων καὶ θαυμαστῶν ἀρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν τοῦ ἐκεῖ πατριωτικοῦ στρατεύματος καὶ ἀποκατέστησαν αὐτοὺς ὁμοίους μὲ τοὺς ἐνδόξους προγόνους ἡμῶν, τόσον ἐλύπησαν καὶ κατεσπάραξαν τὰς ψυχὰς καὶ ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὁμογενῶν, διὰ τὴν ὑποχώρησιν καὶ ἀποβολὴν τῆς ἐπωφελεστάτης καὶ ἀναγκαιοτάτης ἐκείνης θέσεως. Ὅθεν, καὶ θαυμάζοντες τὴν ἀρετὴν τῶν ἀγωνισαμένων, καὶ ἐπιδαψιλευόμενοι αὐτοῖς τοὺς δικαιοτάτους ἐπαίνους, ἐπιθυμοῦμεν καὶ πόθον ἔχομεν ζέοντα πρὸς τὴν ἀνάκτησιν τῆς δόξης καὶ τῆς ἐν Γαλατσίῳ θέσεως, ὡς χρησιμωτάτης. Γινώσκοντες δὲ ὅτι ἡ εὐγενία σας, ὡς γνήσιοι πατριῶται καὶ ζηλωταὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ εὐκλείας τοῦ γένους, ἔχετε τὰ αὐτὰ φρονήματα, καὶ συμφώνως ἤδη σκέπτεσθε περὶ τῶν ἀναγκαίων μέσων εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ ποθουμένου καὶ ἐξάλειψιν τῆς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας προστριβείσης τῷ γραικικῷ ὀνόματι ἀδοξίας, διὰ τὴν ἐξ ἀνάγκης γενομένην ἐκεῖθεν ὑποχώρησιν τῶν ἡμετέρων, μετὰ χαρᾶς ἠθέλομεν ἔλθει αὐτόσε διὰ νὰ συνεισφέρωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ καθεαυτούς, καὶ κοινῶς ἐν ἀδελφότητι συσκεψάμενοι νὰ συνδιατάξωμεν τὰ ἀπαιτούμενα μέσα καὶ τοὺς συντελεστικοὺς τρόπους, ὥστε

καὶ οἱ ἐχθροὶ νὰ καταισχυνθῶσι καταισχύνην αἰωνίαν καὶ νὰ ἀποδειχθῶσι κακῶς ἔχοντας, καὶ οἱ φίλοι νὰ ἐμψυχωθῶσιν ἐπὶ πλέον, καὶ τὰς θέσεις των τὰς προτέρας νὰ ἀναλάβωσι, καὶ ὀχυρωθέντες ἀσφαλῶς καὶ προσθέντες εἰς τὴν φυσικὴν ἀνδρείαν τὴν ἐκ τέχνης καὶ προμηθείας οἰκονομίαν, νὰ εἶναι τοῦ λοιποῦ ἀκαταμάχητοι καὶ νὰ δείξωσι τοῖς ἐχθροῖς πόσον ὑπερτεροῦσιν οἱ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος μαχόμενοι. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν αὐτόσε ἄφιξιν ἡμῶν δὲν συγχωροῦσιν αἱ περιστάσεις, εὕρομεν κατ' εὐτυχίαν τοὺς ἐπιφέροντας τὸ παρὸν ἡμῶν ἄρχοντα Πολκόβνικον κύριον Ἰωάννην Κοντογώνην καὶ κύριον Γεώργιον Σοφιανὸν (α), ἀνθρώπους καὶ νοῆσαι τὰ δέοντα ἱκανωτάτους, καὶ πρᾶξαι τὰ βουλευθέντα προθυμοτάτους, ὡς καὶ φρονίμους, καὶ πεῖραν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔχοντας τῶν τοιούτων, καὶ ὁμογενεῖς, καὶ ζηλωτὰς τῆς δόξης καὶ τιμῆς τοῦ γένους. Τούτους θέλοντας νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ ἐν Τυργοβιστίῳ γενικὸν στρατόπεδον καὶ νὰ συστρατεύσωνται, παρεκινήσαμεν νὰ ἔλθωσι πρότερον αὐτόσε, καὶ εὕρωμεν προθύμους εἰς τὸ πρόβλημα. Δὲν ἀμφιβάλλομεν λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ εὐγενία σας, ἐπαινοῦντες τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν των, θέλετε ὑποδεχθῆ αὐτοὺς ὡς ἀδελφοὺς καὶ φίλους, καί, πληροφορηθέντες τὴν φρόνησιν καὶ ἐμπειρίαν καὶ προθυμίαν αὐτῶν, θέλετε παραλάβει εἰς τὰς ὑπὲρ κοινῇ συμφέροντα συνδιασκέψεις σας, καὶ κοινῇ γνώμῃ περὶ τῶν ὠφελίμων τῷ γένει συμβουλευόμενοι, θέλετε βάλει εἰς πρᾶξιν τὰς ἀξιεπαίνους σκέψεις καὶ θέλετε κατορθώσει διὰ τάχους τὸ ποθούμενον, ἀποστέλλοντες, εἰ χρεία, καὶ τοὺς ἐπιφέροντας εἰς τὸν ἀνήκοντα τόπον διὰ νὰ χρησιμεύσωσι καὶ σωματικῶς εἰς τὰ πρέποντα. Τὸ προκείμενον εἶναι περὶ ἐξαλείψεως ἀτιμίας καὶ ἀνακτήσεως δόξης καὶ τόπου, καὶ ὀχυρώσεως ἀσφαλοῦς καὶ ἀμετακινήτου τῶν ἡμετέρων, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ὡς ἀδελφοὶ χρέος ἱερὸν ἐκπληροῦντες, καὶ πράττομεν καὶ λέγομεν ὅσα δυνάμεθα, καὶ οἱ ἐπιφέροντες ἔρχονται διὰ νὰ συνεισενέγκωσι τὸ μέρος των εἰς τὸν καλὸν τοῦτον ἀγῶνα καὶ ἡ εὐγενία σας πεποίθαμεν ὅτι, ἀποδεξάμενοι τὴν προαίρεσιν καὶ ἡμῶν καὶ αὐτῶν, εἶσθε κατὰ πάντα σύμφωνοι μὲ τὰ ἡμέτερα φρονήματα.

Μένομεν
Ἀδελφὸς καὶ φίλος
Ἰακωβάκης Ρίζου

(α) Οἱ ρηθέντες Κοντογώνης καὶ Σοφιανὸς ἐκ τῆς νήσου Κέας ἀπέθανον εἰς τὴν μάχην τοῦ Σκουλενίου.

Πρὸς Θεὸν εὐχέτης Γρηγόριος Εἰρηνουπόλεως

ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΑΚΩΒΑΚΗ ΡΙΖΟΥ
Δοθεῖσα ἐγγράφως εἰς Κισνόβιον περὶ τοῦ Γαλατσίου

Τὸ Γαλάτσι, ἐν ὅσῳ τὸ ἑλληνικὸν γενικὸν στρατόπεδον δὲν διαπεραιωθῇ τὸν Δούναβιν, εἶναι θέσις καὶ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς ἀναγκαιοτάτη· στρατιωτικῶς, διότι ὅταν ἡ θέσις αὐτὴ ἐξουσιάζεται ἀπὸ σῶμα ἰσχυρῶν Γραικῶν στρατιωτῶν καλῶς ὡπλισμένων καὶ εὐμοιρούντων ἀπὸ ἐφόδια πολεμικὰ καὶ ὅταν γένουν αἱ ἀναγκαῖαι ὀχυρώσεις κατὰ τὴν τοποθεσίαν ἀνάλογοι, ὅλη ἡ Μολδαβία, χωρὶς νὰ εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Γραικῶν στρατευμάτων, πραγματικῶς θέλει εἶναι ὑποτεταγμένη, διότι ἑκοῦσα ἄκουσα, σεβομένη τὴν εἰς Γαλάτσι τοιαύτην δύναμιν, δὲν θέλει τολμᾷ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν κοινωνίαν τῆς Βλαχίας μὲ τὴν Μολδαβίαν, (κοινωνίαν οὐσιωδεστάτην εἰς τὸ ἑλληνικὸν γενικὸν στρατόπεδον κατὰ λόγον στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν ἐν ὅσῳ αὐτὸ εὑρίσκεται εἰς τὴν Βλαχίαν), καὶ ἑπομένως ἡ Μολδαβία θέλει χορηγεῖ τὰς ἀναγκαίας τροφὰς καὶ τὰ ἄλλα χρειώδη τοῦ στρατιωτικοῦ γαλατσικοῦ σώματος, φοβουμένη τὴν δικαίαν αὐτοῦ ἀγανάκτησιν.

Ἡ Ἰμπραΐλα διὰ νὰ ἐμβάσῃ σῶμα στρατιωτικὸν εἰς Μολδαβίαν, ἀνάγκη, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ κατὰ νῶτα τὸν ἐχθρόν, νὰ τὸν κτυπήσῃ πρῶτον εἰς Γαλάτσι· καὶ διὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ ὄντα εἰς θέσιν ὀχυρωμένην, ἀνάγκη νὰ προσβάλῃ κατ' αὐτοῦ μὲ δύναμιν τριπλασίαν καὶ τετραπλασίαν, καὶ πάλιν τότε ἡ νίκη εἶναι μᾶλλον ἐνδεχομένη πρὸς τὸ μέρος τῶν ὠχυρωμένων Γραικῶν. Ὅταν τοιαύτη δύναμις εἶναι τοποθετημένη ὑπερδεξίως εἰς Γαλάτσι, τὸ ἑλληνικὸν γενικὸν στρατόπεδον δὲν φοβεῖται προσβολὴν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἰβραΐλας, φοβουμένης μήπως ἀποκλεισθῇ δύο ἐχθρικῶν σωμάτων. Οἱ Γραικοί, ἐξουσιάζοντες στρατιωτικῶς τὸ Γαλάτσι καὶ συγκροτοῦντες ναυτικὴν δύναμιν μὲ ὅσα πλοῖα εὑρίσκονται κατὰ τὸ παρὸν ἐκεῖ καὶ μ' ἄλλα κατόπιν, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, τότε θέλουν γένει κύριοι τοῦ Δουνάβεως, καὶ Δουναβοκρατοῦντες θέλουν ἐμποδίζει εἰς τὸ στόμιον τοῦ Σουλινᾶ τὴν διὰ πλοίων εἴσοδον ἐφοδίων πολεμικῶν καὶ τροφῶν εἰς τὰ παραδουνάβεια φρούρια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπικρατεῖ ἤδη ἔλλειψις τροφῶν, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θέλει γένει αἰσθητικωτέρα ἡ ἔλλειψις αὐτή, διότι δὲν ἔχουν τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Βολδαβίαν. Ὁ δουναβικὸς στόλος τῶν ἐχθρῶν πιθανὸν νὰ προσβάλῃ κατὰ τοῦ γραικικοῦ στόλου· διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ προσέχῃ ὁ ναύαρχος Γραικὸς μὴ τύχῃ τοποθετημένος εἰς μέρος, ὅπου δὲν θέλει ἠμπορεῖ νὰ κινῆται μὲ εὐστροφίαν διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν ἐχθρόν. Ὅθεν, ἂν στοχασθῇ τὸν ἴδιον στόλον του ἀρκετὸν νὰ καταπολεμήσῃ τὸν ἐχθρι-

κὸν στόλον, θέλει τὸν παραμονεύσει διὰ νὰ τὸν καταναυμαχήσῃ, εἰδ' οὐ, θέλει μένει εἰς τοποθεσίαν δεξιάν, διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν στόλον τῶν ἐχθρῶν ἀμυνόμενος· δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι οἱ ναῦται Γραικοί, καὶ ὡς ἀσυγκρίτως ἐπιτηδειότεροι ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀσυγκρίτως εὐτολμότεροι, θέλουν ἀριστεύσει καὶ θέλουν κατατροπώσει τὸν ἐχθρικὸν στόλον, καὶ ἰδοὺ διατί ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι ἡ δύναμις τῶν εἰς Γαλάτσι Γραικῶν θέλει γίνει κυρία τοῦ Δουνάβεως.

Ἂν παραιτηθῇ ἡ θέσις τοῦ Γαλατσίου, ἡ Ἰβραΐλα, ἔχουσα τὰ ὀπίσθιά της ἀσφαλῆ καὶ ἀνύποπτα, θέλει ἀναγκάζει τὸ ἑλληνικὸν γενικὸν στρατόπεδον νὰ στήσῃ σῶμα μεγάλον εἰς τὸ Ρίμνικον διὰ νὰ ἀντιστέκεται εἰς τὰς ἐνδεχομένας προσβολὰς τῆς Ἰβραΐλας, ἡ ὁποία, συνυπακουομένη μὲ Σιλίστραν, Γκίργιοβον, Ρουστζούκι, Νικόπολιν καὶ Βιδίνι, πιθανώτατον νὰ κάμῃ κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ γενικοῦ στρατοπέδου ἔφοδον συγχρόνως, διὰ νὰ κτυπήσουν σφοδρῶς πανταχόθεν, γινομένης τῆς προσβολῆς ἀπὸ διάφορα μέρη. Προσθετέον ὅτι παραιτουμένου τοῦ Γαλατσίου, θέλει κοπῆ πᾶσα κοινωνία μὲ Ἰσμαήλ, Ρένι καὶ καθ' ἑξῆς, τὸ ὁποῖον ἐπιβλαβέστατον. Ἡ θέσις τοῦ Γαλατσίου εἶναι ἀναγκαιοτάτη καὶ πολιτικῶς.

Ὅταν τὸ Γαλάτσι ἐξουσιάζεται ἀπὸ γραικικὸν σῶμα, ἡ Ἰβραΐλα, ὅσον καὶ ἂν προσέχῃ διὰ λόγους πολιτικοὺς (τοὺς ὁποίους φυλάττει ἀκριβέστατα ἕως τώρα, καθὼς τὸ βλέπομεν),ὅσον καὶ ἂν προσέχῃ νὰ μὴ προσβάλλῃ εἰς τὴν Μολδόβαν, εἶναι ἀδύνατον τέλος πάντων νὰ χαλιναγωγήσῃ τὸ βάρβαρον καὶ φύσει αὐθάδες ἦθος τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν της, καὶ νὰ τοὺς κρατῇ σφαλισμένους εἰς τὸ φρούριον, καὶ λιμώττοντας, φοβούμενος μὴ κατακερματισθῇ ἀπὸ αὐτούς, καὶ θέλει τοὺς δίδει ἄδειαν νὰ ἐξέρχωνται εἰς σώματα μικρὰ ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν πενήντα ἱππεῖς διὰ συλλογὴν τροφῶν καὶ σφαγὴν ἐχθρῶν, ἂν ἀπαντήσουν, αὐτοὶ δὲ ἐξερχόμενοι, θέλει τρέπονται βεβαίως εἰς λεηλασίας καὶ σφαγὴν τῶν ἡσύχων κατοίκων τῆς Μολδαβίας. Αἱ τοιαῦται σφαγαὶ καὶ λεηλασίαι θέλουν καταθροήσει τὰ παρακείμενα καδιλίκια, καὶ ἐκεῖθεν θέλει διαδοθῇ πανικὸς φόβος εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Μολδαβίας, καὶ θέλει γένει ὅλη ἡ ἐπαρχία ἀνάστατος· ἂν ὅμως ἐξεναντίας παραιτηθῇ τὸ Γαλάτσι ἀπὸ τοὺς Γραικοὺς ἀμέσως θέλει τοὺς διαδεχθῇ σῶμα στρατιωτικὸν τῆς Ἰβραΐλας. Ὁ Διοικητὴς τοῦ φρουρίου αὐτοῦ εἶναι αὐστηρότατος πρὸς τοὺς στρατιώτας του ἐν ὅσῳ εὐδοκιμοῦν τὰ ὅπλα του,καὶ εἶναι ἐπιτηδειότατος εἰς τὸ νὰ συγκρατῇ τὸ στράτευμά του εἰς ἄκραν πειθαρχίαν καὶ εὐταξίαν, καθὼς ἐφάνη πρὸ πέντε ἐτῶν εἰς τὴν Κραϊόβαν, ὅταν διωρίσθη ἀπὸ τὴν Πόρταν νὰ φυλάξῃ τὰ πέντε καδιλίκια τῆς μικρᾶς Βλαχίας ἐναντίον τῶν ἀποστατῶν τοῦ φρουρίου Ἀδᾶ. Κανένας στρατιώτης τοῦ πασᾶ τούτου εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ εἰς Κραϊόβα διορι-

σμοῦ του δὲν ἐτόλμησε νὰ πράξῃ τὴν μικροτέραν ἀταξίαν. Τοιαύτην αὐστηρότητα θέλει φυλάξει βέβαια καὶ εἰς τὸ Γαλάτσι, διότι θέλει εὑρίσκει ὑπακοὴν εἰς τοὺς στρατιώτας του, οἱ ὁποῖοι ὅσον καταφρονοῦν τὸν ἀρχηγόν των δυστυχοῦντα, τόσον τὸν φοβοῦνται, ὅταν τὸν βλέπουν κατορθοῦντά τι. Τοιαύτην αὐστηρότητα θέλει φυλάξει ἀναμφιβόλως εἰς τὸ Γαλάτσι. Τότε ἡ Μολδαβία ὅλη θέλει εἶναι εἰς ἡσυχίαν, καὶ πᾶν ἐνδεχόμενον ἑπομένως εἰσβολῆς ξένης δυνάμεως στρατευμάτων θέλει ἐκλείψει, τὸ ὁποῖον ἀσύμφωνον παντελῶς εἰς τὰς προόδους τῶν σκοπῶν τοῦ Γένους. Τότε ἡ Ἰβραΐλα θέλει συνάζει ἀνέτως τροφὰς ἀπὸ τὴν Μολδαβίαν καί, τρέφουσα ἑαυτήν, θέλει τρέφει καὶ τὴν σειρὰν τῶν λοιπῶν φρουρίων. Οἱ Γραικοὶ θέλουν χάσει τὸν Δούναβιν, καὶ αὐτὸς ὁ ποταμὸς θέλει δίδει ὅλας τὰς ὠφελείας του εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Ὅσον τὸ Γαλάτσι ὂν εἰς ἐξουσίαν τῶν Γραικῶν, θέλει δίδει ὑπόληψιν περὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, διότι ἡ φήμη πάντοτε πολλαπλασιάζει καὶ μεγαλοποιεῖ τὰ πράγματα, τόσον, ἂν ἐγκαταλειφθῇ, θέλει γίνει ἀφορμὴ προλήψεων ἐναντίων, ὅτι δηλ. οἱ Γραικοὶ ἄρχισαν νὰ ἐξασθενοῦν, νὰ ὑποχωροῦν καὶ ὅτι, καθὼς ἄφησαν τὸ Γαλάτσι καὶ τὴν Μολδαβίαν, θέλουν ἀφήσει καὶ τὴν Βλαχίαν, ἄλλος ἀλλοῦ διασκορπισμένοι. Ἡ τοιαύτη φήμη θέλει διαδοθῆ παντοῦ καὶ θέλει καταθροήσει τοὺς πανταχοῦ Γραικούς, ἀποβλέποντας πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ τὰς προόδους τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἐξ ἐναντίας οἱ βάρβαροι θέλουν θρασυνθῆ καὶ λάβουν τόλμην, ἐνῷ τώρα εἶναι τόσον ἔντρομοι, ὥστε κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἐλάβομεν ἀπὸ αὐτόπτας ἡ φήμη τῆς εἰσβολῆς τοῦ πρίγκιπος εἰς Μολδαβίαν τόσον κατεθρόησε τὴν Πόρταν ὄχι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὀθωμανούς. Ὥστε δὲν ἤθελον τρομάζει τόσον, ἂν ἤκουον ὅτι ρωσικὸν στράτευμα ὑπερβὰν τὰ Αἱμωμόντεια ὄρη ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ἀνδριανούπολιν. Ἀποσιωπεῖται ὅτι καὶ οἱ Βλάχοι καὶ οἱ Μολδαβοί, ἀντιπαθοῦντες πρὸς τοὺς Γραικούς, θέλουν διασαλπίσει τὴν παραίτησιν τοῦ Γαλατσίου ὡς φυγὴν δι' ἀδυναμίαν καὶ ἀρχὴν πτώσεως τῶν γραικικῶν πραγμάτων, καὶ τοῦτο θέλει δώσει ἀφορμὴν εὐθαδείας εἰς τοὺς Βλάχους, πάντοτε συναρπαζομένους καὶ μὲ κουφότητα πιστεύοντας εἰς πᾶσαν φήμην, ὅταν αὐτὴ μάλιστα εἶναι κατ' εὐχαρίστησιν τοῦ πάθους των. Τὸ πεζικὸν σῶμα τοῦ Γαλατσίου πρέπει νὰ ἔχῃ ἀρχηγὸν ἔμπειρον εἰς τὰ πολεμικά, ὅσα ἐνδέχεται, φρόνιμον καὶ εἰδήμονα τῶν μερῶν ἐκείνων. Οἱ τοῦ Γαλατσίου στρατιῶται μὴν ἔχοντες ἕως τώρα κεφαλήν, ἴσως ἔχασαν πολλὰς εὐκαιρίας κατὰ τὰς ὁποίας ἠμποροῦσαν νὰ βλάψουν τὸν ἐχθρόν· ἂν λάβουν ἀρχηγὸν ἄξιον τῆς ἀνδρείας των, τί δὲν θέλουν κατορθώσει αὐτοὶ οἱ γενναῖοι

Ἕλληνες; Ἀναγκαῖον ἄρα νὰ χειροτονηθῇ κατὰ ψηφοφορίαν ἀρχηγὸς διὰ νὰ τοὺς τιμήσῃ ὁδηγῶν αὐτοὺς εἰς τὰς νίκας, καὶ νὰ τιμηθῇ ἀπ' αὐτοὺς ἀμοιβαίως. Καὶ ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς τῶν Γραικῶν εἶναι διὰ τὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία θέλει ἀποκτηθῆ μὲ τὴν κατάθραυσιν τῶν τυράννων, οἱ στρατιῶται τοῦ Γαλατσίου χρεωστοῦν νὰ κτυποῦν τοὺς ἐχθρούς, τοὺς δὲ κατοίκους τῆς Μολδαβίας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους φιλοξενίζονται, νὰ τοὺς ἀγαποῦν καὶ νὰ τοὺς περιθάλπουν. Θέλουν ζητεῖ ἀπὸ τὴν Μολδοβανικὴν Διοίκησιν τροφάς, ἐνδυμασίας στρατιωτικὰς καὶ τὰς ἄλλας πρώτας των ἀνάγκας. (Διότι ὁ Γραικὸς στρατιώτης μήτε ἐτρύφησε μήτε θέλει ἀγαπήσει ποτὲ τὴν τρυφήν). Ἂν εἶχον οἱ ἐλευθέριοι Γραικοὶ χρήματα, τὰ ἔχυναν ἀναμφιβόλως εἰς τὴν Μολδαβίαν διὰ νὰ ἀγοράζουν τὰ χρειώδη αὐτῶν, ἐπειδὴ ὅμως ὑστεροῦνται χρήματα, θέλουν δίδει εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Μολδαβίας ἀποδεικτικά των, ἐνυπόγραφα ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν των,διὰ νὰ πληρωθοῦν ὕστερον σὺν Θεῷ ἀπὸ τὸ Γένος.

Ἡ Μολδοβλαχία τόσα ἤδη ἔτη ἐπωλοῦσε τὰ προϊόντα της εἰς τοὺς Τούρκους ἐμπόρους, τῶν καπανίων λεγομένων, καὶ ἐλάμβανε τὴν τιμὴν ὕστερον ἀπὸ δύο καὶ τρία ἔτη· πολλάκις ἐζημιώνετο καὶ ὅλην τὴν τιμήν. Διὰ τί νὰ μὴ δώσῃ εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους Γραικοὺς μὲ λόγον δανείου, ὅσα ἔδιδε βιαζομένη καὶ δυναστευομένη πρότερον εἰς τοὺς βαρβάρους δεσπότας της μὲ ζημίαν της αἰσθητοτάτην; ἢ μήπως ἐνδέχεται ἡ ὑποψία ὅτι θέλει χάσει ἡ Μολδαβία ὅσα θέλει δανείσει εἰς τοὺς Γραικοὺς ἢ εἰς τροφὰς ἢ εἰς χρήματα; ὄχι μὰ τὴν φιλτάτην ἐλευθερίαν. Ἡ Γραικία θέλει πληρώσει τὸ χρέος της μὲ εὐγνωμοσύνην· θέλει τὸ πληρώσει βέβαια, διότι βέβαια θέλει νικήσει καὶ θέλει κατατροπώσει τὸν βάρβαρον τύραννόν της.

Διὰ τὰς ἀνωτέρω θεωρίας ἡ κυριότης τοῦ Γαλατσίου, ἐπειδὴ εἶναι σπουδαιοτάτη καὶ ἐπειδὴ ἡ θέσις τῆς πόλεως αὐτῆς εἶναι εὐφυεστάτη, τόσον διὰ τὸ πεζικόν, ὅσον καὶ διὰ τὸ ναυτικὸν τῶν Γραικῶν, ἐν ὅσῳ τὸ γενικὸν αὐτῶν στρατόπεδον ἡ χρεία καλεῖ νὰ εὑρίσκεται εἰς Βλαχίαν. Συμβάλλει μεγάλως τὸ νὰ εἶναι ἐκεῖ ἱκανὴ δύναμις στρατεύματος γραικικοῦ· θέλει συμβάλει τόσον, ὥστε οἱ στρατιῶται τοῦ Γαλατσίου θέλουν λογισθῆ πρωταγωνισταὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὅσοι θέλουν βλέπει στρατιώτην ἀριστέα εἰς τὸ Γαλάτσι, θέλουν λέγει δακτυλοδεικτοῦντές τον μὲ θαυμασμόν, ἰδοὺ αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὅσοι ἐπολέμησαν καὶ ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν τοῦ Γαλατσίου.

ΣΗΜ. : Ὅταν, ὡς ὑπεσχέθην, εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν γράψω τὰ συμβάντα τῆς ἀποτυχίας τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἀειμνήστου πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, θέλει εἴπω διὰ ποίας αἰτίας

τὸ Γαλάτσι, κατεχόμενον ἀπὸ ἑλληνικὸν στρατόν, μετὰ αἱματωδεστάτην καὶ πεισματώδη μάχην κατὰ τὴν 1 Μαΐου τοῦ 1821 ἐναντίον 8 χιλ. Τούρκων ἐγκατελείφθη.

ΑΡΙΘ. 136

'Ισμαὴλ

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε Τῇ 6 Μαΐου 1821, Ρένι

Πρὸ δύο ὥρας σᾶς ἔγραφον μαξοῦς μὲ τὸν Μαρῖνον, μετὰ τοῦτο ἔφθασεν ὁ Κομιζόπουλος ἀπὸ Κισνόβι φέρων μερικὰ μολύβια καὶ τὸ ἔσω πρὸς τὴν εὐγενίαν σας, ὅστις μοὶ εἶπεν ἠξεύροντας τὴν ὕλην καὶ τὸ ἄνοιξα. Παρατηρήσατε λοιπὸν τί ἐκεῖθεν γράφωσι, καὶ ἐπάναγκες νὰ γένῃ εἰς αὐτὸ τὸ στράτευμα διοργάνισις σταθερά. 'Αναγκαῖον πρέπει νὰ ὁρίσητε ἐδῶ, καὶ ἐδῶθεν μισεύετε. 'Απὸ τὸν καπετὰν Γιάννην λαμβάνω εἰδήσεις ὅτι οἱ ἐχθροὶ βαστοῦν τὰ χωρία, μαξοῦς μὲ ἦλθεν ἀπὸ Λέβαν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐπῆγαν ἕως εἰς Πουρλάτι σφάζοντες πολλούς, καθὼς καὶ εἰς Φωξάνι 70· κινοῦνται διὰ τὸ 'Ιάσιον· βεβαιοῦνται τὰ κινήματα τῶν Τούρκων διὰ τὴν Βλαχίαν ἐναντίον τοῦ στρατοπέδου μας· ἡ περίστασις εἶναι κρίσιμος καὶ ἐγὼ στοχάζομαι ὅτι οἱ ἐδικοί μας νὰ ἐνδυναμωθοῦν καὶ νὰ κινήσουν κτυπῶντες κατακέφαλα· οἱ κύριοι ἐπίτροποι εἶναι καιρὸς νὰ κάμουν τὰς σκέψεις των συστηματικῶς· εἰς τὰ καράβια ἠγοράσαμεν κάμποσα ἀλεύρια διὰ τὰ ἐνδεχόμενα.

'Αρκετοὶ στρατιῶται ἔφθασαν ἀπὸ Κισνόβι, ἕως 100 στέκονται εἰς τὰ χωρία, τοῖς ἔδωκα σήμερον διὰ ἔξοδα ἀρκετά· γράψατε νὰ σταλθῶσι μετρητά.

Σᾶς προσκυνῶ κτλ.
Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 137

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ξ

Εἰς Ρένι

Φίλτατέ μοι κύριε 'Εμμ. Ξάνθε Κισνόβι. Τῇ 8 Μαΐου 1821

Σήμερον γράφομεν τὸν κύριον Ξόδυλον τὴν ἀπόκρισίν μας διὰ ἐκεῖνο τὸ χθεσινὸν σταφέτον ἐλάβαμεν, καὶ παρ' αὐτοῦ πληροφορεῖσθε τὰ πάντα.

'Ο στρατηγὸς Γκιούγιας πρὸ ἡμερῶν ἦτον μισευμένος ἀπὸ ἐδῶ, καὶ τὸ γράμμα σας ὁποὺ μᾶς ἐλέγετε διὰ νὰ τὸν ζητήσωμεν νὰ μᾶς ἐπιστρέψῃ τὰ γρ. 392 δὲν τὸν ἔφθασεν ἐδῶ, διὸ κάμνετε τρόπον ἀ-

σφαλισθῆτε ἀπὸ τὸν εἰς Ἰσμαὴλ Στασινόπουλον. Αἱ παραγγελίαι σας ὑπάρχουν σχεδὸν ὅλαι τελειωμέναι.

Εἰπέτε μας διὰ τὰς καμβιάλας σας 3 τῶν Φ.Αὐγούστης· 12.000 σχεδὸν μᾶς ἔστειλαν ἀπὸ Ὀδέσσαν, νὰ τὰς κρατῶμεν ἕως νὰ ἔλθετε ἐδῶ σεῖς ὁ ἴδιος, ἢ νὰ κυττάξωμεν ἐὰν εὕρωμεν νὰ τὰς πωλήσωμεν;

Γράφετέ μας καὶ χαροποιεῖτέ μας μὲ νεωτέρας καὶ καλὰς εἰδήσεις.

Σᾶς ἀσπάζομαι καὶ εἰμὶ
Ὁ ὡς ἀδελφός σας
Μαρῖνος Στρατῆς

ΑΡΙΘ. 138

Τῇ 10 Μαΐου 1821, Ρένι

Περιπόθητε καὶ σεβαστέ μοι κύριε Ξάνθε

Χθὲς μὲ τὴν πόσταν καιρὸν δὲν ἔλαβον νὰ σᾶς γράψω, φθάσας εἰς τὸ ὁσπίτιον νύκτα ἀπὸ τὴν καραντίναν. Ἀποκρίνομαι δὲ εἰς τὴν ἐφετήν μοι τιμίαν σας τῶν 7 ἰδίου μηνός, ἣν ἀνέγνωσα μὲ μεγάλην δυσαρέσκειαν διὰ τὰ ὅσα οἱ ἀδελφοὶ κακῶς καὶ ἀχαρίστως, ἀναρμόστως καὶ φθονερῶς μεταχειρίζονται, ἀκρίτως κακολογοῦντες ἀθώους. Ἀδελφὲ καὶ ἀκριβέ μου κύριε Ξάνθε, μὴ παροξύνεσθε καὶ μὴ μνησικακεῖτε· αἱ περιστάσεις τοῦ Γένους καὶ τῆς φίλης Πατρίδος, οἱ ἕως τώρα κόποι σας καὶ προσπαθήσεις νὰ σᾶς κάμουν παραβλέποντας, νὰ μὴ δυσαρεστηθῆτε εἰς τὰ πράγματα καὶ νὰ παύσετε ἀπὸ τὴν ἱερὰν φροντίδα τῶν ὑποθέσεων τοῦ Γένους οὔτε στιγμήν· ὅλα φωνάζουν τοῦ κάθε ἑνὸς μόνα τους τὰ πράγματα· δὲν σᾶς δίδω γνώμην (ἐλευθέρως σᾶς ὁμιλῶ) νὰ μεταβῆτε. Ὁ κύριος Σεραφεὶμ σᾶς ἀσπάζεται, περὶ ὅλων τούτων ὡμιλήσαμεν πολλά, καὶ πρῶτον μόνος του μοὶ ἐπρόβαλεν ὅτι δὲν ἀποδέχεται τὸ φέρσιμον τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ ὅτι ἐδυσαρεστήθη εἰς ὅσα ἐκεῖ εἶδε καὶ ἤκουσεν, ὁποὺ δὲν ἤλπισεν, εἶναι εἰς ἄκρον ἀγανακτισμένος, καὶ ἐλυπεῖτο ὁποὺ δὲν σᾶς ἐντάμωσεν· ὅσα καὶ χθὲς τὸ ἑσπέρας ὡμιλήσαμεν τὰ ἀκούει ἴσως ἀπὸ τὸν υἱόν τοῦ κὺρ Βλάση, ὁποὺ κατὰ περίστασιν εὑρέθη ἐμπρός. Ὑπομονή, ἄριστέ μοι, καὶ ὁ σκοπός μας ἂς εἶναι ἀμετάβλητος.

Τὴν γνώμην σας διὰ τὴν ἐκστράτευσιν τῶν ἐν Προύτῳ στρατιωτῶν εἶδον, καὶ αὐτὸ βάζεται εἰς πρᾶξιν, ἂν δὲν φανῇ ἕως αὔριον τίποτε ἄλλο περιστατικὸν μεταβάλλον τὰ πράγματα τῆς Μολδαβίας· διότι διὰ τὸ στρατόπεδον ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἔρχονται καλαὶ εἰδήσεις. Διὰ τοῦτο τὰ πράγματα αἱ ὑποθέσεις τοῦ Γένους, ὁποὺ ἐπιζητοῦν τὴν ἐδῶθεν κοινωνίαν μας μὲ τὸ στρατόπεδον, συνωδὰ θέλουν νὰ μὴ μᾶς λείψῃ ἡ κοινωνία διὰ τὸ συμφέρον, καὶ διὰ νὰ μένῃ ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἀναποκτηθῇ ἡ Μολδαβία, τὸ ὁποῖον, ὅταν ξεκινήσωσι δύο τρεῖς

χιλιάδες στράτευμα ἀπὸ τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου κατ' αὐτῆς, εἶναι πολλὰ εὔκολον. Τοῦτο μοὶ γράφουν ἀπὸ Κισνόβι, τοῦτο ὁμιλοῦντες μὲ τὴν πανοσιολογιότητά του εὑρίσκομεν ὀρθόν, καὶ τοῦτο διὰ νὰ γένῃ ἀνάγκη πᾶσα νὰ εὑρεθῇ ὁ κύριος Ξάνθος εἰς τὸ στρατόπεδον, διὰ νὰ παραστήσῃ προσωπικῶς καὶ ἐμφαντικῶς τὰ πράγματα, ὡς οἶδε, πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ καθὼς εἶσθε ἐπιθυμητὸς ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότητά του καὶ ἀναγκαῖος διὰ πολλὰ καὶ ἄλλα αἴτια. Εἰς τοῦτο μένει στερεὸς ὁ κύριος Σεραφείμ, καὶ πολλὰ διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλεῖ, καὶ σᾶς ἐπιμένει εἰς Κισνόβιον χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ νὰ ἐνταμωθῆτε φθάνοντες ἐκεῖ, καὶ νὰ ξεκινήσετε μέσον τοῦ Βρασοβοῦ, τὸ δὲ μακρινόν σας ταξίδιον ἂς μένῃ καὶ μετὰ ταῦτα, διότι καιρὸν ἔχετε. Ἔπειτα διὰ πολλοὺς λόγους ἀπαιτεῖται νὰ εὑρεθῆτε εἰς τὸ στρατόπεδον· καὶ συγκατανεύσατε νὰ τὸ ἀποφασίσετε· ἡ πανοσιολογιότης του αὔριον ἢ μεθαύριον μισεύει ἐντεῦθεν. Οἱ Τοῦρκοι ἐξεστράτευσαν 4 χιλ. ἀπὸ τρία μέρη ἅμα τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς μάχης ἀπὸ Γαλάτσιον διὰ Ἰάσιον. Ὁ Πεντεδέκας εἰς τὰς 6 ἀνεχώρησε καὶ τὸ ἑσπέρας ἦτον εἰς τὴν Στίγκα, εἰς τὸ ὀσπίτιον τοῦ Ρασδοβάνου· δὲν ἦτον γνωστὸν ποῖον δρόμον θὰ πιάσῃ ἢ θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν καραντίνα Σκουλενίου, ὅπου βεβαιότατα δὲν θὰ τὸν δεχθοῦν. Ὁδηγημένος ἦτον ἀπὸ τοὺς ἐν Κισνόβι νὰ πασχίσῃ νὰ ἑνωθῇ μὲ τοὺς ἐν Προύτῳ ἐδικούς μας, ἕως βράδυ βέβαια θὰ ἔχωμεν πληροφορίαν, καὶ οἱ ἐχθροὶ εἰς τὰς 6 ἔφθασαν εἰς τὴν Δουκουλίναν. Ἀπὸ Κισνόβι ὁ κὺρ Μαρῖνος μοὶ λέγει, ὅπου εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔλαβα τὰ γράμματά του, ὅτι ἀπὸ τὰς 22 τοῦ παρελθόντος ἔφερεν ἕνας γράμματα πρὸς τὴν ἐκλαμπροτάτην Δόμναν καὶ Δομνίτσαν Ραλλοῦ καὶ πρὸς τὸν ἄρχ. Ποστέλνικον Ρίζον, αὐτὸς εἶπεν ὅτι τὸ στρατόπεδον ἦτον φοβερὰ ἐνδυναμωμένον. Ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ προσμένομεν ἄνθρωπον ὁποὺ πρὸ δύο ἡμέρας ἐστείλαμεν μακρύτερον διὰ νὰ μάθωμεν περὶ τῶν κινημάτων τῶν ἐχθρῶν· ἔστειλαν ἀπὸ Κισνόβι μολύβια καὶ φυσέκια, μετρητὰ ὄχι· μοὶ λέγουν ὅτι οἱ Τοῦρκοι θὰ ἀργήσουν νὰ λάβουν ἀπόκρισιν. Ἀπὸ τὸν ναμέσνικον (πληρεξούσιον) ἀπὸ Ὀδέσσαν ὅ,τι ἀκούσετε μηνύσετέ μοι, καὶ τὸν μισευμόν σας ἀπὸ αὐτοῦ πότε.

Σᾶς προσκυνῶ κτλ.
Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 139

Τῇ 11 Μαΐου 1821. Ρένι

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε

Ἀφ' ὅσα χθὲς σᾶς ἐλάλησα πλέον τι δὲν ἔχω. Ὁ κύριος Σεραφεὶμ μετὰ ὀλίγας ὥρας μισεύει. Ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνταμώσετε εἰς Κισνόβι,

καὶ κάμετέ μοι τὴν χάριν νὰ τὸν ἀκούσετε. Ἐπάναγκες εἶναι, ἄριστέ μοι Ξάνθε, οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὁμογενεῖς οἱ εὑρισκόμενοι εἰς διάφορα μέρη τῆς Ρωσίας δευτέραν φορὰν νὰ ἐρεθισθῶσι εἰς τὴν συνδρομήν, διὰ νὰ προφθασθῶσι μετρητὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ ἀρχιστρατήγου, διότι ὁ καιρὸς θὰ φέρῃ ἐκεῖ τὴν ἀνάγκην των, καὶ πρὶν ὁ Σεβαστὸς Καλὸς μᾶς κράξῃ ἕπεται τὸ γένος νὰ στοχασθῇ, διὰ τοῦτο μὲ τὸν καιρὸν νὰ γένῃ πρόνοια. Καὶ φθάνοντας εἰς Κισνόβι νὰ κάμετε κοινῶς σκέψιν, καὶ παρεκτὸς τῶν προτρεπτικῶν γραμμάτων εἰς τὰς πανταχοῦ ἐφορίας, νὰ στείλετε ἐν ὑπολήψει ἀνθρώπους καὶ μὲ πειθὼ νὰ λαλήσωσι προσωπικῶς καὶ ἐμφαντικῶς εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τὴν ἀνάγκην καὶ ἀναπόφευκτον τοῦ Γένους χρέος. Καὶ κατὰ τοῦτο ἀνακρίνατε τὴν γνώμην μου, χωρὶς νὰ πετάξετε τὸ χθὲς πρόβλημά μου, διὰ νὰ παρευρεθῆτε ὁ ἴδιος εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ πολλὰς αἰτίας· καὶ διὰ ὅσα σκεφθῆτε εἰς Κισνόβι μὲ τοὺς ἀδελφούς, ἐπιθυμῶ νὰ τὸ ἀκούσω· ἔχετε πᾶν δίκαιον, πλὴν καιρὸς ἀμνηστείας. Ἡ γενναιότης σας μὲ τὴν ὑπομονὴν ἄς ἐπιπλήξῃ κάθε ἑνὸς ἀπειροκάλλου τὴν συνείδησιν· ἐμὲ συγχωρήσατε διότι ἐπροχώρησα τόσον νὰ σᾶς λαλῶ· δὲν τὸ ἀρνοῦμαι μήτε τὸ σιωπῶ ὅτι σᾶς σέβομαι, σᾶς ἐπιθυμῶ ὑγείαν καὶ διὰ τὴν φιλίαν καὶ διὰ τὸ ὅτι ἀναγκαῖος. Οἱ ἐν Προύτῳ ἰδικοί μας ἀποφασιστικῶς θέλουν, οἱ μὲν διὰ ξηρᾶς νὰ ξεκινήσωσι, καὶ αὔριον εἶναι ἕτοιμοι, οἱ δὲ διὰ τοῦ νεροῦ, καὶ οὗτοι ὀγλήγορα· ἀλλέως δὲν συμβιβάζονται.

Σᾶς ἀσπάζομαι κτλ.
Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 140

Εἰς Κισνόβι

Φίλτατε κύριε Ξάνθε — Τῇ 14 Μαΐου 1821. Ταμπάκι

Παραβλέπων ὅλα τὰ ἄλλα ἦλθον ἐδῶ νὰ ξεκάμω μὲ τὸν Κ. Μαγγιόρον. Μὰ ὁποία δυστυχία! Ἀδελφὲ ἕως σήμερον δὲν ἐφάνη, καὶ ἐγὼ τήκομαι. Ἂν λοιπὸν διὰ μεγαλυτέραν μου δυστυχίαν βιασθῇς νὰ κινήσῃς, τότε γράψε μου κὰν ποῖον δρόμον νὰ πιάσω· καὶ ἂν κρίνῃς δι' ἄντικρυ (ἂν αἱ περιστάσεις οὕτως μὲ ὁδηγήσουν), πρόβλεψέ με μὲ ἔγγραφόν σου πρὸς τὸν πρίγκιπα, καὶ ὅπως δύνασαι καὶ θέλεις ἐξηγήσου. Εἰδὲ καὶ θέλῃς νὰ σ' ἀκολουθήσω, πάλιν ἐξηγήσου μὲ τὸ πρὸς ὁδηγίαν μου. Περιμένω ἀπόκρισίν σου καὶ μένω.

Π. Ρουμπίνης

ΑΡΙΘ. 141

Εἰς Κισνόβι
Τῇ 15 Μαΐου 1821. Ρένι

Περιπόθητέ μοι καὶ ἀξιοσέβαστε κύριε Ξάνθε

Ὅλα ὅσα ἐδῶ ἔτρεξαν τὰ ἀκούσατε ἀπὸ τὰ γράμματά μου πρὸς τὸν κὺρ Μαρῖνον, καὶ τώρα πληροφορηθῆτε ὅσα τὸν γράφω διὰ τὰ τρέχοντα, τὰ ὁποῖα καὶ ὁ κύριος Μακρῆς θέλει σᾶς διηγηθῇ. Σχέδιον ἦτο καμωμένον νὰ μᾶς γελάσωσι, καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν τὸ ἐξεσκέπασα· ἐνδεχόμενον νὰ τὸ ἔκαμαν ἄκοντες. Ὁ ἰσχυρός μου ὅμως τρόπος καὶ ἡ βεβαία ἀνθίστασις διὰ τὴν τιμὴν δὲν ἄφησε νὰ σκεπασθῇ ἐπὶ πολὺ τὸ λάθος. Ὅτι ἡ προσταγὴ ἦτον, ἂν μείνουν εὔκαιρα τὰ καράβια, ἂς φωνάξουν τοὺς Τούρκους νὰ τὰ πάρουν. Αὐτὸς ὁ ποῦντος δὲν μᾶς ἀνεγνώσθη, κόπια δὲν μᾶς ἐδίδετο, καὶ ἕνεκα τούτου ἔγινε ματαίως τόσον ἔξοδον καὶ σύγχυσις. Ὁ κύριος Καλαματιανὸς εἶναι εἰσέτι ἐδῶ· ἀπ' αὐτοῦ ἦλθεν ὁ κύριος Κοντογώνης μὲ κύριον Σοφιανόν, οἱ ἀδελφοὶ τρέχουν διὰ τὴν δόξαν. Μηνύσατέ μου τὴν ἀπόφασίν σας περὶ μισευμοῦ καὶ κάμετε νὰ μοῦ ἔμβωσι μετρητὰ διὰ νὰ ἀπαντήσω τὰ ἀναγκαῖα τοῦ στρατεύματος, διότι ἡ φωνή μου δὲν εἰσακούεται, καὶ νὰ μὴν εὑρεθῶ ἀναγκασμέσμένος νὰ ὀπισθοδρομήσω. Χθὲς τὴν νύκτα ἐπροχώρησαν δύο ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἕως τὸ Γαλάτσι· εἰς τὲς μπαταρίες εἶναι ἕως 500 Τοῦρκοι, οἱ λοιποὶ ἐτραβήχθησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Βαντενίου, ἄλλοι καὶ οἱ περισσότεροι ἀπέρασαν ἄντικρυ, φωναχθέντες ἀπὸ τὸν πασᾶν τῆς Σιλιστρίας, καὶ ὅλοι τρέχουν κατὰ τὸ Βιδίνι. Τὰ ρωσικὰ καράβια δύο ἐκρατήθησαν εἰς τὴν Δούλτζαν· ἐλπίζομεν νὰ γένῃ ἓν ἀποτέλεσμα κακὸν διὰ τοὺς βαρβάρους. Σᾶς παρακαλῶ γράφετέ μου, καὶ εἰς τί περίστασιν μένει τὸ Ἰάσιον, καὶ ἂν ὁ Πεντεδέκας ἐπέστρεψεν ἢ ποῦ εἶναι στρατοπεδευμένος, πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἐδῶθεν κινηθησομένων στρατιωτῶν.

Εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὥρα 11 τῆς νυκτὸς μετὰ μεσημβρίαν μισεύει ὁ κύριος Μακρῆς μὲ μισὲ Γιάννην, ὅτε τὸ σταφέτο ἦλθεν διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ναμέσνικου, καὶ θέλομεν κάμει τὰ καθήκοντα ὡς δεῖ, καὶ μένετε ἥσυχοι.

Σᾶς προσκυνῶ κτλ.
Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 142

Κισνόβι

Εὐγενέστατε κύριε Ξάνθε — Τῇ 17 Μαΐου 1821. Ἰσμαὴλ

Εἰς τὰ 15 τοῦ παρόντος ἔφθασα ἐδῶ, δὲν ἔλειψα ἀπὸ τὸ νὰ ἐρευ-

νήσω διὰ τὴν εὐγενίαν σας. Σήμερον βλέπω, ὅτι μὲ ἔκραξεν ὁ κύριος Μιχαὴλ Φωκιανὸς καὶ μοῦ ἔδωσεν ἕνα τίμιον γράμμα σας, καὶ εἶδα τὰ ὅσα μὲ λέγετε. Ἐμποδίζομαι διὰ ὀλίγας ἡμέρας διὰ τὰ ἰντερέσα μου, ὁποὺ εὐθὺς ἔλαβον ἄλλην μορφήν. Ἐστοχάσθησαν οἱ φίλοι ὅτι θέλω χαθῶ. Διὰ ὀλίγας ἡμέρας τελειώνοντας θέλει ἀκολουθήσω τὸν σκοπόν μου. Τὰ γράμματα τοῦ πρίγκιπος τὰ ἔδωσα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πεντεδέκα καὶ ὑπεσχέθηκαν ἄνθρωποι τίμιοι διὰ νὰ τὰ πηγαίνουν, καὶ πρὸς ἡσυχίαν σας. Τὰ γεγονότα εἰς τὸ Σκουλένι στοχάζομαι ὅτι σᾶς εἶναι γνωστά, διὰ τὸν Πεντεδέκα, ὁποὺ ἐζητοῦσε νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν καραντίναν καὶ μόλις τὸν ἐμποδίσαμεν, διότι τὸν εἶχαν οἱ ἄρχοντες ὄργανον διὰ τὰ ἰντερέσα τους.

Μὴ ἔχοντας ἕτερον, μὲ ὅλον τὸ σέβας σᾶς προσκυνῶ.

Κωνσταντῖνος Γκιάστας

Εἰς Κισνόβι

Εὐγενέστατε κύριε Ξάνθε. Τῇ 20 Μαΐου 1821. Ἰσμαὴλ

Ἡ παροῦσά μου εἶναι νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι διὰ τὴν ὁμιλίαν ὁποὺ ἐκάμαμεν ἐγὼ εἶμαι κατὰ πάντα πρόθυμος καὶ ἕτοιμος καὶ ποτὲ ἀπὸ τὸν λόγον σου δὲν θέλω ἐβγῶ ἕως εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ στοχάζεσαι καὶ ἐμένα ἕνα ἀπὸ τοὺς καλοθελητάς σας. Διὰ αὐτὸ τὸ ταξίδιον χρειάζονται ἠντζίρικα φλωρία πεντακόσια (500)· σᾶς εἶναι πολλὰ καλὰ γνωστὸν ὅτι ἡ κατάστασίς μου εἶναι λεπτή· ἀπὸ αὐτὸ τὸ ταξίδιον δὲν τὸ καταδέχομαι νὰ βάλω εἰς τὸ πουγγί μου ἕναν παράν, ὅμως θέλει φανῶ εἰς ἀνθρώπους καὶ μὴ θέλοντας θέλω κάμει ἔξοδα, καὶ ἂν τὸ στοχάζησθε καὶ τὸ ἀποφασίζετε, νὰ ἀγροικηθῆτε μὲ τοὺς ἐδῶ. Τὸ αἴτιον εἶναι εἰς ἐμέ, ὁποὺ ἔχω τοὺς υἱούς μου ἐδῶ, καὶ νὰ τοὺς προσέχουν· καὶ ὅπως ἀποφασίσετε ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος, καὶ νὰ ἀξιωθῶ εὐγενικόν της.

Μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας κτλ.

Κωνσταντῖνος Γκιάστας

ΑΡΙΘ. 143

Εἰς Κισνόβι

Τῇ 23 Μαΐου 1821. Ρένι

Φιλογενέστατε καὶ σεβαστέ μοι κύριε Ξάνθε

Τὴν ἀπὸ 18 καὶ 21 γραφήν σας ἔλαβον σήμερον μεσάνυκτα εἰς τὰς 12 ὥρας μὲ τὸ σταφέτον, ἐχάρην βεβαιούμενος τὴν ὑγείαν σας. Διέτεινα, ἄριστέ μοι, τὰς φωνάς μου παντοῦ διὰ χρήματα, καὶ τὰς ἀνάγκας ὁ κύριος Καρνεάδης (Καλαματιανὸς) ἔβλεπεν ἡμέρας ὁποὺ

ἐδῶ ἐκάθησεν. Ὑπὲρ τὰς 7 χιλιάδας γρόσια εἶμαι σήμερον ἐλλιλὴς καὶ καθημερινῶς αὐξάνουν· τὰ οἰκονομῶ μὲ δυσκολίαν καὶ ἐλπίζων ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ ἀπὸ κανένα μέρος νὰ μ' ἔμβουν. Ὁ ρηθεὶς εἰς τὸν μισευμόν του μ' ἄφησε γρόσια χίλια· περὶ τῶν ἀσπρῶν Ταϊγανίου ὡμιλοῦσαν ἐδῶ μὲ κύριον Μακρῆν, ἡ σοφολογιότης του ἂς σᾶς εἰπῇ τί γνώμην ἔδωκα καὶ ἐγὼ περὶ τούτου, καὶ τί τῷ ἰδίῳ κατὰ μόνας ὡμίλησα. Περὶ δὲ ἐκείνων ὁποὺ ληστρικῶς ἥρπασαν τὰ λάφυρα, δίκαιον ἔχετε τοιουτοτρόπως νὰ ὁμιλῆτε, καὶ κατὰ δίκαιον αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ μένουν ἀδιόρθωτοι, μάλιστα ὅταν τὰ καμώματά τους ἐβγαίνουν εἰς φῶς. Ἀσχάλλοντες δικαίως ὅμως ἐναντίον τούτων, νὰ μὴν ἀφήσωμεν ἄλλους ἀθώους ἕνεκεν τούτου, ὁποὺ εἶναι εἰς τὸν στρατόν, ἀνοικονομήτους καὶ ἀνεπισκέπτους, διότι εἶναι ἁμαρτία. Βεβαιωθῆτε ὅτι ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐμβῆκεν εἰς πειθαρχίαν καὶ καλὴν τάξιν, οἰκονομεῖται μὲ τὸν παγεμὸν τοῦ κυρίου Κοντογώνη ἐξαίρετα, καὶ φαίνεται, ὅτι εἶναι στράτευμα, ἔκαμαν εὐθὺς ἐξαίρετα ὀχυρώματα, καὶ οἱ στρατιῶται καταγίνονται εἰς τὸ ἔργον των. Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης, μὲ τὸ νὰ ἀδιαφοροῦν οἱ διοικηταί, εἶναι εἰς τὰ ἴδια. Σήμερον, μὲ τὰς εἰδήσεις ὁποὺ τοῖς ἔδωκα, εἰς τὸν Προῦτον εἶναι ὅλοι ἐνθουσιῶντες καὶ ζητοῦν νὰ κινήσουν εἰς ἐκδίκησιν, περιμένουν ὅμως βοήθειαν ἀπὸ τὸ ἐν Ἰσμαὴλ καὶ νὰ ξεκινήσωσι, καὶ τώρα ὁποὺ σᾶς γράφω ἀναβαίνουν διὰ τὸν Προῦτον δύο βάρκες μὲ ἀνθρώπους καὶ εἶναι βέβαια ἐκεῖθεν.

Τῶν ἀθυροστόμων τὴν κακίαν ἐναντίον τῆς ἀθωότητος βλέπω· μὴ σᾶς συγχύζουν, φίλε ἀκριβέ, τὰ τοιαῦτα ποτέ, μόνοι των αἰσχυνθήσονται, καὶ ὡς γενναῖος ἀμνησικακεῖτε. Ὁ ἀγώνας, ὃν ἐτρέξατε καὶ τρέχετε, ἐπαγγέλλεται τοῦτο καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσει κατὰ τῆς ἀληθείας. Ἐγὼ δὲ ταπεινῶς σᾶς παρακαλῶ συγχωρήσατε ὅλους καὶ τὰ καμώματά των ἐπάρετέ τα ὅτι προέρχονται ἀπὸ νηπιότητα. Ἐγώ, κύριε Ξάνθε, σᾶς ὁμιλῶ εἰλικρινῶς, καὶ τῷ ὄντι σᾶς λέγω διὰ τοὺς ἀδελφοὺς μοὶ κακοφαίνεται νὰ φέρωνται τόσον μὴ ἐλλόγως καὶ νὰ μὴ διακρίνουν εἰς τί περίστασιν ἠξιώθημεν νὰ εὑρισκώμεθα καὶ νὰ πνέωμεν ὅλοι ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀέρα ἢ σκοπόν. Πλὴν ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἀδύνατον, ὁ γενναιότερος, ὁ φρονιμώτερος, ἐναρετώτερος καὶ ὁ πλέον τῶν ἄλλων ἄξιος καὶ δραστικὸς ἀνάγκη νὰ ὑποφέρῃ, καὶ τοῦτο διότι εἰς αὐτὸν ἀνήκει αὐτὴ ἡ χάρις, καὶ ἐν συντόμῳ ἄφες ἅπαντας χάριν τῆς φίλης πατρίδος. Μὴ μὲ ἀφήσετε ὑστερημένον τῶν ποθητῶν μοι γραφῶν σας· κοινώσατε πάντα εἰς ἐμὲ τὰς χάριτας τῆς φιλίας σας, καὶ ἐγὼ καυχῶμαι εἶναί με διὰ βίου κτλ.

Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 144

Εἰς Κισνόβι

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε Τῇ 23 Μαΐου 1821. Ρένι

Μὲ τὴν παρελθοῦσαν πόσταν δι' ἔλλειψιν εὐκαιρίας δὲν σᾶς ἔγραψα· ἤδη δὲ σᾶς λέγω ὅτι μόλις ἐδυνήθην μὲ πολλοὺς λόγους νὰ καταπείσω τὸν κύριον Π. Ρουμπίνην, ὅτι ἀναγκαιοῖ νὰ στέκῃ αὐτοῦ, ὡς σᾶς ἔγραψε, καὶ ὡς ἐγὼ ἐπαρατήρησα καὶ γνωρίζω εἶναι τῷ ὄντι, ἐπειδὴ ἡ σχέσις του καὶ ἀγάπη μὲ τὸν Μαγγιόρον τὸν κάμνει νὰ σκεπάζῃ πολλὰ ἄτακτα κινήματα, ἅτινα ἀκολουθοῦν εἰς τὴν Καλόνιαν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμετε νὰ τῷ σταλθοῦν ἀπὸ τὰς ἐφορίας τῆς Βεσσαραβίας τὰ μὲ τὴν ρηθεῖσάν του ζητηθέντα γράμματα, ἐπειδὴ χωρὶς τὴν παραλαβὴν αὐτῶν δὲν πείθεται νὰ μένῃ.

Ἐγὼ αὔριον χωρίς τινος ἐμποδίου κινῶ δι' αὐτοῦ μὲ τὸ μαρτυρικόν μου. Σᾶς ἀσπάζομαι

Δημήτριος Μοῦσος

ΑΡΙΘ. 145

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ξ Α

Κύριε Ξάνθε ! 1821, Μαΐου 27. Ἰάσιον

Τὸ ἀπὸ 24 γράμμα της ἔλαβον.Εἶδον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, ὅθεν ἂς ἀναγνώσῃ τὸ πρὸς τοὺς ἐφόρους γράμμα μου καὶ θέλει γνωρίσει πόσην ἀνάγκην μετρητῶν ἔχει εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις ἡ κάσα τοῦ στρατοπέδου μας ἐν Μολδοβλαχίᾳ. Ὅθεν ἄνευ τινὸς ἀναβολῆς νὰ μᾶς σταλῶσι διὰ νὰ προφθάσω τὰς ἐδῶ ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι εἶναι καιριώτεροι.

Π. Γ. Καντακουζηνὸς

ΑΡΙΘ. 146

Περιπόθητέ μοι κ. Ξάνθε εἰς Κισνόβι Τῇ 30 Μαΐου 1821. Ρένι

Δὲν ἔχω ξεχωριστὴν γραφήν σας διὰ νὰ λάβω αἰτίαν μακρογραφίας. Σᾶς ἐξομολογοῦμαι ὅτι μ' ἔχετε βυθισμένον εἰς συλλογὰς διὰ τί ἄραγε νὰ μὲ ὑστερῆται ξεχωριστοῦ ποθητοῦ διστίχου σας. Σᾶς παρακαλῶ εἰλικρινῶς λύσατέ μου τὴν ἀπορίαν· δὲν μὲ ἀγαπᾶται; τοῦτο δὲν τὸ πιστεύω ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἤθελε τὸ ἀκούσω· εἶμαι εὔελπις καὶ σιωπῶ. Μεταβαίνω εἰς τὰ τρέχοντα· τὸ στράτευμα εἰς Προῦτον σήμερον τὸ ἑσπέρας ἀναχωρεῖ κατὰ τὸ Ἰάσιον, κατὰ τὴν διαταγὴν μοὶ ἐστείλατε τοῦ πρίγκιπος Καντακουζηνοῦ. Τὰ καράβια μένουν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν Κεφαλληνιτῶν. Ὁ καπ. Α. Σφαέλος μισεύει διὰ τὸ στρατόπεδον. Αὐτὰ μένουν δύο τρεῖς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ κυρίου Καλαματιανοῦ· ἴσως φθάσουν ἀποκριτικὰ γράμματα ἀπὸ τὸν πρίγκιπα Καντακουζηνὸν εἰς ὅσα ὁ κύριος Κα-

λαματιανὸς τὸν ἔγραψε περὶ αὐτῶν, καὶ οὕτω μισεύουν διὰ τὸ Ἰσμαὴλ ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἔβγουν εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν, ὅταν τοὺς γένῃ βοήθεια καὶ ἐπαύξησις ἀπὸ Ὀδησσόν. Ἐγὼ σήμερον παρακινῶ τοὺς κυρίους ἐφόρους αὐτοῦ διὰ νὰ ἤθελε ὁμιλήσωσιν ὅπου στοχάζονται νὰ μοὶ ἐμβασθῶσι μετρητὰ διὰ νὰ πληρώσω ὅσα ἐξόδευσα καὶ ὅσα μὲ χρειασθῶσι δι' αὐτοὺς τοὺς στρατιώτας καὶ πλοῖα, σχεδὸν 15 χιλ. γρόσια. Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς κάμετε ὁποὺ ἡ φωνή μου νὰ εἰσακουσθῇ εἰς κανένα μέρος· διότι δὲν ἐπιθυμῶ πολλοὶ νὰ μὲ ζητοῦν, καὶ νὰ φαίνωμαι ὀχληρὸς ὕστερα ἀπὸ μίαν τοιαύτην ἀπόφασιν.

Ὁ πρώην Ἀνδριανουπόλεως κύριος Δανιὴλ ὁ ἐδῶ εὑρισκόμενος ἀρχιερεύς, μὲ τὸν ἐρχομόν του ὁ κ. Γ. Ἴντζωφ τὸν εἶπε διὰ νὰ παρευρεθῇ αὐτοῦ, καὶ ἀναγκασμένος ἐκ τῶν περιστάσεών του ἔρχεται. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν κατὰ τὴν ἔμφυτόν σας καλοκαγαθίαν δεχθῆτέ τον φιλοφρόνως, ὁμιλήσατε εἰς βοήθειάν του ὅπου ἀκαρτερεῖ, δόσατε κάθε ἑνὸς νὰ αἰσθανθῇ ὅτι εἶναι ἀρχιερεύς μας καὶ συνδράμετέ τον τὸ κατὰ δύναμιν παρακινοῦντες τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τοῦτο, σκεπτόμενοι καὶ ὁδηγοῦντές τον τί νὰ κάμῃ διὰ νὰ ζήσῃ εἰς τοῦτα τὰ μέρη· ὁ λόγος σας ἠμπορεῖ νὰ τὸν ὠφελήσῃ πολύ. Ἐγὼ δὲ ἐννοώντας χρέος μου νὰ σᾶς τὸν συστήσω, σᾶς προσκυνῶ ὑποσημειούμενος κτλ.

Α. Ξόδυλος

ΑΡΙΘ. 147

Φίλε κύριε Ξάνθε. Κισνόβι Τῇ 31 Μαΐου 1821. Σκουλένι

Χθὲς τὸ ἑσπέρας διὰ σταφέτας σᾶς ἔγραψα· πρὸ μιᾶς ὥρας ἔφθασεν ὁ μισὲ Γιάννης καὶ τώρα παραδίδω τὰ μετρητά. Τοῦ ὡμίλησα καὶ θέλει τοῦ ὁμιλήσω τὰ δέοντα. Λάβετε τὰ ἔσωθεν γράμματα, τὰ ὁποῖα τούτην τὴν στιγμὴν μ' ἔφερεν ὁ κύριος Ἀμβροσιάδης· τὰ γράμματα ἀκόμη δὲν ἔγραψαν ἔχοντες πολλὰς ὑποθέσεις, σήμερον ἐβγαίνουν ἔξω νὰ στρατοπεδεύσουν καὶ λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ τὰ γράψουν, καὶ λαμβάνοντάς τα μισεύω, διὰ δὲ τὰ γράμματα ἔφερεν ὁ μισὲ Γιάννης, τώρα τὰ ὑπάγουν καὶ μὲ τὸν ἴδιον σᾶς στέλνεται ἡ ἀπόκρισις. Ὁ κύριος Γ. Ἀρτινὸς σᾶς προσκυνεῖ, θέλει πασχίσει νὰ ἐκτελέσῃ τὰς παραγγελίας σας. Σᾶς ἀσπάζομαι

Α. Κομιζόπουλος

ΑΡΙΘ. 148

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ξ Β

Τῇ 1 Ἰουνίου 1821. Ἰάσιον

Κύριε Ξάνθε Εἰς Κισνόβιον

Χθὲς ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σου παρὰ τοῦ κυρίου Κομιζοπούλου γραμμένην τὴν 30 Μαΐου· παρὰ τοῦ ἰδίου ἔλαβα καὶ τὰ στελλό-

μενα τρεῖς χιλιάδας φλωρία ὁλλανδικὰ καὶ 7000 γρ.,ἤτοι ἑπτὰ χιλιάδας γρόσια εἰς μαχμουδιέδες. Καθὼς γράφεις ἔμειναν εἰς τοὺς ἐν Κισνοβίῳ ἐφόρους ρούβλια χάρτινα εἰκοσιπέντε χιλιάδες, αὐτὰ παραγγέλλω νὰ ἀλλαχθῶσιν εἰς ὁλλανδικὰ φλωρία καὶ νὰ μοὶ σταλῶσι τὸ ὀγληγορώτερον. Προχθὲς ἔγραψα πρὸς σὲ καὶ τοὺς αὐτοῦ ἐφόρους ὅτι τῶν 12 Χ. Φ. αἱ συναλλαγματικαὶ νὰ πωληθῶσι καὶ τὰ μετρητὰ νὰ κατατεθῶσι παρὰ τῷ ἐν Ὀδησσῷ κυρίῳ Ι. Ἀμβροσίῳ, διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἑτοιμασίαν τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων στρατιωτῶν.Ἂν αὕτη μου ἡ παραγγελία ἐβάλθη εἰς πρᾶξιν γράψετέ μου, εἰδὲ νὰ ταχύνετε τὴν ἐκτέλεσίν των.

Ἔγραψα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοὺς ἐν Ὀδησσῷ καὶ Ἰσμαὴλ καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ κωφεύσωσιν. Ἀπορῶ, φίλε, πῶς εἰς τοὺς σημαντικωτέρους τῶν ὁμογενῶν μας ἐμφωλεύει τὸ μιαρὸν πάθος τῆς διχονοίας. Ἄμποτε ὁ μέγας δημιουργὸς καὶ προνοητὴς τοῦ παντὸς νὰ μὴ παρίδῃ τὸ εἰς τὴν ἀναγέννησίν του διακινδυνεῦον ἔθνος μας.

Ὑγίαινε

2. Σ. Ἔλαβον καὶ τὸ ἀπὸ 31 Μαΐου γράμμα σου καὶ θέλει γράψω ὅπου πρέπει τὰ δέοντα.

Ὁ Στρατηγὸς Σωματάρχης
Π. Γ. Καντακουζηνὸς

Ἐπιταγὴ

Τῶν εἰς Βιέννην 12.000 Φ. αἱ συναλλαγματικαὶ νὰ πωληθῶσι τὸ ὀγληγορώτερον, καὶ τὰ μετρητὰ νὰ ἀποταμιευθῶσιν εἰς τὸν ἐν Ὀδησσῷ κύριον Ι. Ἀμβροσίου, διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τὴν δοθησομένην αὐτῷ διαταγήν μου.

Ἐκ τοῦ ἐν Ἰασίῳ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου
Τὴν 30 Μαΐου 1821
Ὁ Στρατηγὸς Σωματάρχης
Π. Γ. Καντακουζηνὸς

ΑΡΙΘ. 149

Τῇ 3 Ἰουνίου 1821. Σκουλένι

Σεβαστέ μοι φίλε κύριε Ξάνθε

Ἐγὼ χθὲς τὸ ἑσπέρας μετὰ τοῦ κυρίου Πάνου ἔφθασα ἐδῶ ὑγιής. Καταγίνομαι νὰ ξεμπερδεύσω τὰ μπερδεύματα, καὶ νὰ ἔλθω εἰς Κισνόβι διὰ νὰ βάλωμεν εἰς πρᾶξιν τὰ ὁμιληθέντα· ἴσως αὔριον ἢ μεθαύριον ἔλθει ἐδῶ καὶ ὁ Λισγαρᾶς, ὅστις κατὰ τὴν εἴδησιν ὁποὺ ἔφερεν ἕνας συνοδοιπόρος του ἔρχεται ἀφεύκτως μὲ καλὰς ἀγγελίας. Αὐτὸς ἀνταμώθη εἰς τὸ Λάιμπαχ μὲ τὸν Ἰμπεράτορα καὶ κ. Καποδίστριαν, τῷ ἐδόθη προσεκτικὴ ἀκρόασις εἰς τὰ παράπονά του, καὶ

μοὶ φαίνεται ὅτι ἔρχεται παρηγορημένος· εἶναι ἀνάγκη διὰ τοῦτο νὰ ἀνταμωθῶμεν πρῶτον μὲ αὐτόν, καὶ ἔπειτα γίνεται τακτικώτερον τὸ ταξίδι μας. Αὐτὸς ἐπαρήγγειλεν στοματικῶς διὰ τοῦ εἰρημένου συνοδοιπόρου του, ὅτι νὰ εἶναι ἕτοιμοι ὁ αὐθέντης καὶ Ρωζνοβάνος νὰ ἀπεράσουν εἰς Μολδαβίαν, τί σημαίνει τοῦτο, ὁ καιρὸς θὰ μᾶς τὸ διδάξῃ· ἄδεται ὅτι χθὲς ἀπέρασεν εἰς Μολδαβίαν καὶ ἕνας γκενεράλης Ρῶσος μὲ δέκα ἀνθρώπους του. Ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὁποὺ τοῦτο εἰπώθη, φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ψεῦμα, σημεραύριον τὸ βεβαιωνόμεθα καλλίτερα. Ἂν εἶσθε σταθερὸς διὰ τὸ ταξίδι, γράψετέ μοί το, καὶ διὰ πόσας ἡμέρας ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀργοπορία μας, μὲ ὅλον ὁποὺ τὰ εἴπαμεν μίαν φορὰν ἀποφασιστικῶς. Ἃς εἶναι μυστικὰ τὰ γραφόμενά μου, ἕως νὰ ἰδῶμεν τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.

Σᾶς προσκυνῶ
Φ. Ἠλιάδης

ΑΡΙΘ. 150

Εἰς Ἰσαμὴλ

Περιπόθητέ μοι κύριε Ξάνθε. Τῇ 8 Ἰουνίου 1821. Κισνόβι

Προχθὲς ἔφθασα ἐδῶ ὁμοῦ μὲ τὸν κὺρ Ἀδαμάντιον· εἰς Σκουλένι ἔλαβον τὸ γράμμα σας ἀπὸ τὸν κὺρ Παναγιωτάκην τὸν Ἀμβροσιάδην· ὡμίλησα τὰ δέοντα, ἀγκαλὰ καὶ μόλις μίαν φορὰν τὸν εἶδα, ὅτι δὲν ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ ἐξ αἰτίας τῶν μεγάλων φροντίδων ἀπὸ τὰς ἀκαταστασίας τῶν στρατιωτῶν συνεργίᾳ τοῦ Πεντεδέκα, ὁποὺ δὲν ἤθελε νὰ ὑποταχθῇ. Ἀλλὰ καλῶς ἐσύστησε τὸ ὑποκείμενόν του καὶ ἐφάνη καθολικὸς κομπογενήτης· θέλει ἔλθει καιρὸς νὰ δώσῃ λογαριασμὸν τῆς διαγωγῆς του. Ὁ πρίγκιψ (Γ. Καντακουζηνὸς) ἐτραβήχθη εἰς τὴν Στίγκαν μὲ σκοπὸν νὰ τραβήξῃ ἐκεῖ τοὺς στρατιώτας καὶ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ τοὺς βάλῃ εἰς εὐταξίαν καὶ ὑποταγήν, καὶ τέλος ἀπεφάσισαν νὰ ἔβγουν, καθὼς καὶ ὁ Πεντεδέκας, καὶ φθάνοντες καὶ οἱ ἐν Προύτῳ ἐμβαίνουν εἰς καλὴν εὐταξίαν· εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀνυποταγῆς των, ὁ Κρίτζος καὶ Ζερμπάτης, βλέποντες τὴν τόσην ἀκαταστασίαν, ἦλθον νὰ ἔμβουν εἰς καραντίναν, ἀλλ' ἐγὼ τοὺς ἐμπόδισα κάνοντας κάθε τρόπον, καὶ μόλις τοὺς ἐκατάπεισα νὰ μείνουν κοντὰ εἰς τὸν πρίγκιπα, καὶ τὸν μὲν Ζερμπάτην διὰ λόγων, τοῦ δὲ Κρίτζου ἔδωσα καὶ 50 γρόσια, καὶ οὕτως μὲ ὑπεσχέθησαν μὲ μάρτυρα τὴν ἱερὰν πατρίδα νὰ μὴ κάμουν παρόμοιον, εἰμὴ ἂν ἰδῶσι μεγαλωτάτην χρείαν, καὶ ἔμειναν ἡσυχάζοντες. Ὁ Πεντεδέκας καθημέραν ἔστελνε καὶ μὲ ἐπροσκαλοῦσεν αὐτὸς καὶ ὁ Θεοδόσιος νὰ μὴ κάθωμαι, ἀλλὰ νὰ ἀπεράσω, ὅτι εἶμαι ἀναγκαῖος, καὶ καθὼς ἀπεράσω, πρῶτον νὰ ὑπάγω εἰς ἀντάμωσίν των κι ἔπειτα νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν πρίγκιπα. Ἐγὼ ἄλλην ἀπόκρισιν δὲν τοῖς ἔδω-

σα παρὰ νὰ ἔλθῃ ἕνας νὰ ὁμιλήσωμεν, ὅμως δὲν ἦλθεν· ἂν ἤρχοντο ἤξευρα τί νὰ τοὺς ὁμιλήσω, τώρα ὅμως ὁπωσοῦν ἔδειξαν ὑποταγήν. Ὁ Θεοδόσιος ἐξώσθη ἀπὸ τὸ χρέος κομαντάντου καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔβαλον τὸν Σουλτάνοβιτς. Ἐγὼ τὰ γράμματα ἔλαβον καὶ σήμερον ἂν λάβω τὴν ποδορόζνα μου μισεύω δι' Ὀδέσσαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀκολουθῶ τὸ ταξίδιόν μου. Μαζί μου ἔχω καὶ τὸν Ἀδαμάντιον, καὶ τελειώνοντας τὸ ταξίδι ἀπερνῶ εἰς τὸ στρατόπεδον· εἶδον καὶ διὰ τὸν Φώτιον, ὅτι θέλει τὸν πάρετε μαζί σας, καὶ δὲν ἦτον ἀχαμνόν. Αὐτὸς καταγίνεται νὰ σφαλίσῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἐφορίας καὶ νὰ ἔλθῃ διὰ ἐδῶ, καὶ ὡς μὲ εἶπεν τὸν ἐδώσατε δέκα ἡμέρας διορίαν. Ὁ ἄρχων Δειλίαρχος (ὁ Γ. Γάτζος)· ἐδαιμονίσθη ὁποὺ ἐγὼ ὑπάγω ἀντ' αὐτοῦ, τὸν εἶπον ὅτι ὁ πρίγκιψ ἔκλεξεν ἐμένα, καὶ ἂς πίῃ ὀλίγον ξύδι.'Απὸ ἐδῶ, ὅταν ἔλθῃς, γράψε μου κανένα γράμμα ἄν τι νεώτερον μάθῃς.

Ὑγίαινε ἀδελφὲ περιπόθητε, μὴν ἀλησμονήσῃς τὸν φίλον σου ὁποὺ σὲ ἔχει ὡς ἄλλον ἑαυτόν του· σοὶ ἐπιθυμῶ ἐκ ψυχῆς αἴσιον εὐόδιον καὶ εὐτυχεῖς τὰς ἐπιχειρήσεις σας. Πρόσφερε τοὺς προσκυνισμούς μου τῷ σεβαστῷ ἀδελφῷ Ἁρμοδίῳ (Γρηγ. Δικαίῳ Φλέσᾳ) καὶ Ἰωαννίδῃ (Ἀναγνωστοπούλῳ). Σὲ ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς.

Α. Κομιζόπουλος

ΑΡΙΘ. 151

Εἰς Φιοῦμε

Τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1821. Τριέστιον

Ποθητέ μοι κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὸ ἀγαπητόν μοι γράμμα σου τῶν 21 λήγοντος, τὸ δὲ ἕτερον ἀπὸ τὸν κύριον Ἰωάννην Ἀνδρουλάκην ἀκόμη δὲν ἔλαβον. Τὰ δὲ φιορίνια ἑκατὸν Αὐγούστης ἔλαβον ἀπὸ τὸν κύριον Καρτζώτην. Ἰδοὺ σᾶς περικλείω καὶ ἓν γράμμα ὁποὺ ἐχθὲς εἰς τὴν πόσταν ηὗρα καὶ λάβετέ το. Σήμερον ἔμαθον ὅτι ὅσοι ἔχουν ρωσικὰ πασαπόρτια ἠμποροῦν νὰ πάρουν πασαπόρτι κατ' εὐθεῖαν διὰ Κορφούς. Ἀνυπομόνως προσμένω νὰ μὲ γράψετε τὴν δευτέραν σας ὀρδινίαν τί νὰ ἀκολουθήσω. Σᾶς ἀσπάζομαι.

Θεόδωρος Μαρκάκις

ΑΡΙΘ. 152

Τῇ 12/24 Ἰουνίου 1822. Βενετία

Εὐγενὴ καὶ ἀγαπητέ μοι κύριε Ἐμμ. Ξάνθε

Καὶ τὸ πρότερον μὲν καὶ τὸ ὕστερον γράμμα σας ἔλαβον. Ἡ αἰτία τῆς σιωπῆς μου ἐστάθη ἡ ἀρρωστία τῆς συζύγου μου καὶ ἡ τοῦ μητραδελφοῦ μου ἀποβίωσις· ἠναγκάσθην καὶ πολλάκις νὰ ὁδοιπορήσω. Τώρα δὲ ὁποὺ εἰς κάποιον τρόπον ἡσύχασε τὸ πνεῦμά μου,

μὲ τὴν ἀνάρρωσιν τῆς συμβίας μου καὶ μὲ τὴν διάταξιν τῶν πραγμάτων τοῦ τεθνηκῶτος ἀγαπητοῦ μου θείου, δὲν λείπω νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου πρὸς τὴν εὐγενίαν σας, μένων ὑπερευχάριστος καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλικήν σας μνήμην, καὶ διὰ τὰς εἰδήσεις ὁποὺ μοὶ ἐδώσατε, καὶ διὰ τὰς ἐπιστολὰς ὁποὺ μοὶ ἐπέμψατε περικλεισμένας ἔσω τῶν γραμμάτων σας. Ἄμποτε ἡ θεία πρόνοια νὰ θεσπίσῃ τὴν ἀνάστασιν καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἡμετέρου γένους, καὶ τότε δὲν θέλει μείνουν ἀπλήρωτοι οἱ κόποι σας καὶ ἄδοξαι αἱ θυσίαι σας πρὸς τὸ κοινὸν ὄφελος.

Εἰς τὰ αὐτόσε ἔρχεται ὁ κύριος Ἄγγελος Γιαννικέσης πρὸς ἀπάντησιν τοῦ καπ. Ἀναστασίου, αὐταδέλφου του, καὶ μὲ αὐτὸν σᾶς στέλλω τὴν παροῦσαν μου, ἐπειδὴ καὶ εἶναι πιστὸς ζηλωτὴς τῆς ἡμετέρας πατρίδος· ἔρχεται ὁμοῦ καὶ ὁ ἐκ Κρήτης κύριος Ρενιέρης, ὅστις εἶναι φίλος μου, ὡσαύτως διὰ τὰ ἐνάρετα καὶ ἀγαθά του φρονήματα.

Σᾶς περικλείω τὴν ἀπόκρισιν πρὸς τὸν γνωστόν σας φίλον ἀνοικτὴν διὰ νὰ τὴν ἀναγνώσητε καὶ νὰ γνωρίσετε πῶς τώρα φρονῶ κατὰ τὰ περιστατικὰ τῶν συμβάντων· ὁ ἄλλος μὲ ἔγραψεν ἀπὸ Σβίτζερα τριπλασίως, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν περὶ αὐτοῦ ἔμαθον· θέλει τοῦ πέμψω τὴν ἐπιστολὴν ὁποὺ μοὶ περικλείσατε, ὅταν μάθω ποῦ ὑπάρχει. Σᾶς ἀσπάζομαι.

Διονύσιος ὁ Δὲ — Ρώμας

ΑΡΙΘ. 153

Εὐγενέστατε κύριε Ξάνθε ! Τῇ 10/22 Ἰουλίου 1822. Βενετία

Τὴν τιμίαν σας ἀνέγνωσα καὶ καλῶς τὰ γραφόμενα ἔγνων· τὰ τοῦ Ὀδυσσέως πραχθέντα ἀλλαχόθεν μοὶ ἐγράφησαν καὶ πολὺ περὶ τούτου ἠγανάκτησα. Συμφωνῶ εἰς τὴν γνώμην σας, μήπως καὶ ταραχὰς γεννήσῃ αὐτὸ τὸ σκληρὸν ἐπιχείρημα. Θεωρῶ ὅτι τὰ ἑπόμενα τῆς πρώτης ἐποχῆς ἀνανεώνονται ἐξ αἰτίας τῶν πανούργων, οἵτινες διὰ τὸ μερικὸν συμφέρον των ἀγωνίζονται νὰ ξεσχίσουν τὴν τοῦ ἔθνους σωτηριώδην ἕνωσιν, καὶ νὰ τὸ διαιρέσουν εἰς τόσας αἱματώδεις φατρίας. Τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου ἔγραψα πολλὰ καὶ κατ' αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ σφαλερὰ φαντάσματα τοῦ Σ... τὸν Γιανικέσην πολλὰ ἐσυμβούλευσα· ἀπ' ἄλλο μέρος ἔμαθον τὴν τοῦ Κ. Κ. ἀπόφασιν, ὅμως κατ' ἄλλον τρόπον· αὐτὸ δεικνύει ἢ τὴν παραίτησίν του ἢ κάτι παιγνίδιον τῆς πολιτικῆς τοῦ αὐθεντός του.

Ἄμποτε νὰ εἶναι πρὸς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος ! Ἐγὼ δὲν ἀδιαφορῶ, βεβαιωθῆτε, εἰς οὐδέν, καὶ θέλω γράψει τὰ ἀναγκαῖα ὅπου ἀπαιτεῖται, δὲν ἔχω ὅμως καιρὸν νὰ κάμω τὰς ἐπιστολάς, ἐπειδὴ καὶ ὁ νέος Μαρίνου ἀναχωρεῖ εἰς τὸ ἐξημέρωμα. Θέλω κάμει ὅμως τρόπον

νὰ σᾶς ἐγχειρισθῶσι μετὰ ταῦτα. Μὲ ὅλον δὲ τὸ φιλικὸν αἴσθημα εἰλικρινῶς μένω κτλ.

Διονύσιος ὁ Δὲ — Ρώμας

ΑΡΙΘ. 154

Τῇ 21/3 Ἰουλίου 1821. Βενετία

Ἀγαπητέ μοι καὶ εὐγενῆ κύριε Ξάνθε

Τὴν ἀγαπητήν μοι ἀπόκρισίν σας ἔλαβον καὶ ἐχάρην θεωρώντας ὅτι ἡ γνώμη σας συμφωνεῖ μὲ τὴν ἐδικήν μου· ἐγὼ ἔχω χρηστὰς ἐλπίδας εἰς τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐπάρθησαν εἰς τὴν ὁδηγίαν τῶν κινηθέντων πραγμάτων. Αἱ ἀνωμαλίαι δὲν μὲ βάνουν εἰς ἀδημονίαν· ὡς τόσον ἔχομεν εἰδήσεις ὅτι πολλὰ ἀνδραγαθήματα ἔγιναν εἰς Ἤπειρον. Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐκτανθῶ περισσότερον· ὁ κομιστὴς τῆς παρούσης μου θέλει σᾶς εἰδοποιήσει τὰ πάντα· ἡ ὄλεσις τῆς Χίου θέλει φέρει πολὺν κρότον εἰς τὰ βόρεια μέρη. Παρακαλῶ νὰ μὲ ἔχετε εἰς τὴν μνήμην καὶ ἀγάπην σας, καὶ νὰ μὲ μεταχειρίζεσθε ὅπου μὲ εὕρητε ἄξιον.

Σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι
Διονύσιος ὁ Δὲ — Ρώμας

ΑΡΙΘ. 155

Δρέστα τῇ 22 Αὐγούστου 1822

Κύριε Ξάνθε

Εἰς μάτην ἐπερίμενα μέχρι τοῦδε ἐπιστολήν της, ὑπέθεσα ἕνεκα τούτου ὅτι πρὸ πολλοῦ ἤδη εὑρίσκεται εἰς τὴν πατρίδα. Ἐπληροφορήθην δὲ ἐσχάτως ὅτι διατρίβει ἔτι εἰς Ἰταλίαν· ἂς μὲ εἰδοποιήσῃ ὁ φίλος πρὸς τὸν ὁποῖον ἐμπιστεύθη ἐπιστολάς τινας διὰ τὴν πατρίδα, ἂν τὰς ἐξεκίνησε καὶ ποίας ἀποκρίσεις ἔλαβε· καθότι εἰς ἐμὲ δὲν ἔφθασε καμμία. Τὰ πράγματα βλέπω ὠργανίσθησαν κατὰ τὸν τρόπον, σχεδόν, τὸν ὁποῖον ἐπροβάλαμεν· ὁ φίλος ὅστις ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν μου εἰς Λιβόρνον (α) ἔλαβεν ἴσως ἀπόκρισιν, ἀλλ' ἐμποδιζόμενος ἀπὸ περιστάσεις δὲν μοὶ τὰς κοινολογεῖ· ἔγραψα καὶ αὖθις εἰς τὸ ἴδιον μέρος μέσον Μασσαλίας· ἂς μὲ κοινοποιήσῃ, παρακαλῶ, πᾶν ὅ,τι ἠξεύρει περὶ Χαρίτου (β)· εἰς τὴν Βουλὴν δὲν τὸν βλέπω. Ἂν ἔχασε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπιρροήν, ἂς εὐχαριστῇ τὸν σύμβουλον Ἀν...

Σκοπεύω νὰ διατρίψω ἔτι περὶ τὸν ἥμισυ ἢ δύο μῆνας, ἀναχωρῶ δ' ἔπειτα διὰ τὰ ἐκεῖ· ἐλπίζω λοιπὸν νὰ λάβω ἐδῶ τὴν ἀπόκρισίν της.

Ἂν ἔλαβε τὸ πορτοφόλιό μου, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκοντο αἱ εἰκόνες τῶν παιδίων μου, ἂς μὲ τὸ ξεκινήσῃ, παρακαλῶ, μὲ τὸν ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον τρόπον πρὸς παρηγορίαν μου.

(α) ὁ κόμης Διονύσιος Ρώμας. (β) Δημήτριος Ὑψηλάντης

Ἐν τοσούτῳ ἀσπαζόμενος αὐτὴν ἀδελφικῶς ὑποσημειοῦμαι τῆς εὐγενίας της.

Ὁ πατριώτης καὶ φίλος
Π. Ἀλέξανδρος Καντακουζηνὸς

ΑΡΙΘ. 156

Τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1822. Δρέσδα

Φιλογετέστατέ μοι κύριε Ξάνθε

Ἔλαβον μετὰ μεγίστης χαρᾶς τὴν ἀπὸ 27 καὶ 30 Σεπτεμβρίου ἐπιστολήν σας καὶ τὰ ἴσα τῶν ἐπιστολῶν· ὁμολογῶ μυρίας ὅσας τὰς χάριτας, καὶ παρακαλῶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἀκολουθῆτε εἰδοποιῶν με πᾶν ὅ,τι περὶ πατρίδος ἀκούσητε ἢ μάθητε· ἐλυπήθην εἰς τὸ ἄκρον διὰ τὰς διαφωνίας· αὐτὰς ἐφοβήθην καὶ φοβοῦμαι περισσότερον παρὰ τὸν ἐχθρικὸν σίδηρον. Ἄμποτε νὰ ματαιωθῶσιν ἅπασαι αἱ διαβολαὶ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος!

Ἡ ἔλλειψις τῶν χρημάτων μ' ἠνάγκασε νὰ διατρίψω μέχρι τοῦδε εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Κατὰ αὐτὰς περιμένω τὴν οἰκογένειάν μου ἅπασαν· καὶ ἀφοῦ διατρίψωμεν ἡνωμένοι ὀλίγον τινὰ καιρόν, τὰ μὲν παιδία μου ἀφήνω εἴς τινα τῶν ἐδῶ Ἀκαδημιῶν, ἡ δὲ σύζυγός μου ἐπιστρέφει εἰς τὰ ὀπίσω, ἐγὼ κινῶ ἀμέσως διὰ τὰ μεσημβρινὰ μέρη· ἀλλὰ δὲν ἀκολουθῶ τὸ ταξίδι καὶ μέχρι πατρίδος· τοῦτο κρέμαται ἀπὸ τὰς ἀποκρίσεις τὰς ὁποίας ἀπὸ κάτω ἤθελον λάβει.

Πρὸ πολλοῦ συνέλαβον καὶ ἐκοινοποίησα εἰς τὰ διάφορα μέλη τῆς Βουλῆς ἓν σχέδιον διὰ μίαν ἱκανὴν ποσότητα δανείων, μέσον τῶν λεγομένων Εὐρωπαϊκῶς actions. Τὸ σχέδιον τοῦτο, ἀφοῦ δὲν κοστίζει σχεδὸν τίποτε εἰς τὴν πατρίδα, μᾶς δίδει τὰ μέσα διὰ νὰ σχηματίσωμεν ἓν σῶμα τακτικόν, τὸ ὁποῖον ἐξωτερικῶς νὰ πολεμῇ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πατρίδος, ἐσωτερικῶς δὲ νὰ διδάσκῃ τὴν τακτικὴν εἰς τοὺς ἀνδρείους πατριώτας, μόνον μέσον δι' οὗ δύναται νὰ ἀνθέξῃ ὁ μικρότερος ἀριθμὸς στρατιωτῶν εἰς μεγαλύτερον ἀτάκτων. Ἔγραψα λοιπὸν καὶ ἐκ Μασσαλίας καὶ περιμένω τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν. Τὴν ἀπόκρισιν τῶν γραμμάτων, τῶν ὁποίων σᾶς ἐνεπιστεύθην, δὲν ἔλαβον μέχρι τοῦδε, ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς τὰ γράμματα τοῦ προρρηθέντος σχεδίου, μ' ὅλον ὅτι ἐξεκίνησαν ἐκ Μασσαλίας εἰς τὰς 3 τοῦ Ἰουλίου· εἶναι δὲ ἐξ ἴσου ὑστερημένον ἀποκρίσεως καὶ τὸ κομιτάτον, τὸ ὁποῖον συγχρόνως καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἔγραψεν εἰς τὴν διοίκησιν.

Ἐπεθύμουν (ἂν ἦτο τρόπος) νὰ ἐνταμωθῶμεν πρὶν τῆς ἀναχωρήσεώς σας διὰ τὴν πατρίδα· εἰδοποιήσατέ με λοιπόν, παρακαλῶ, πότε κινεῖτε χωρὶς ἀμφιβολίαν, διὰ νὰ οἰκονομήσω, ἂν εἶναι δυνατόν, τὸν καιρόν. Κατὰ τὰς εἰδήσεις ὁποὺ ἔχω, εἰς τὸ ἀκόλουθον Πανηγύρι δὲν θέλει ὁμιληθῇ ἢ ἀποφασισθῇ τίποτε περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλαί-

ας· τὸ γράμμα, τὸ ὁποῖον σᾶς περικλείω, παρακαλῶ νὰ στείλετε ἀσφαλῶς καὶ μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχέως, εἰς ὃ διευθύνεται μέρος.

Ὁ Τυπάλδος, ὅστις ἀδελφικῶς ἀσπάζεται τὸν κύριον Ξάνθον, εὑρίσκεται κατὰ τὸ παρὸν εἰς Δρέσδαν· περιμένει καὶ αὐτὸς χρηματικὴν βοήθειαν καὶ κινεῖ μετ' ἐμοῦ διὰ τὰ μεσημβρινὰ μέρη· παρακαλεῖ δὲ νὰ τῷ στείλετε τὴν γραφήν, ἥτις εὑρίσκεται εἰς χεῖράς σας.

Ἐν τοσούτῳ σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς

Π. Ἀλ. Καντακουζηνὸς

ΑΡΙΘ. 157

Τῇ 1 Μαΐου 1823. Δρέσδα

Κύριε

Ἔλαβον περιχαρῶς τὴν ἀπὸ 11 Ἀπριλίου φιλικήν σας ἐπιστολήν, καὶ σᾶς ὑπερευχαριστῶ διὰ τὰς περὶ τῶν ἡμετέρων εἰδήσεις. Ἀπορῶ μεγάλως πῶς ἕως τότε δὲν ἠξεύρατε τὸ φθάσιμον εἰς τὰ αὐτοῦ τῶν δύο, τοὺς ὁποίους τώρα καὶ εἴδατε καὶ ἐλαλήσατε. Τὸ περικλειόμενον γράμμα στείλατέ το ἀσφαλῶς πρὸς τὸν ὁποῖον διευθύνεται· προτοῦ ν' ἀναχωρήσετε εἰδοποιήσατέ με τὰ ὠτάξια περὶ τῶν ἡμετέρων.

Ὑγιαίνετε, καὶ ἐνθυμεῖσθε καὶ ἀγαπᾶτε τὸν τιμῶντα καὶ ἀγαπῶντά σας

Π. Ἀλ. Καντακουζηνὸν

ΑΡΙΘ. 158

Τριπολιτσᾷ τῇ 16 Μαρτίου 1822

Φίλτατε ἀδελφὲ Α. Θ. (Ξάνθε)

Ἀφ' ἧς ὥρας ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὸ Ἰσμαήλ, δὲν ἠξιώθην ἀδελφικῶς γράμματός σας, καὶ τί τὸ αἴτιον ἀγνοῶ. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω νὰ παρεκτράπην τῶν καθηκόντων τῆς φιλίας, μήτε εἰς τὸ ὁποῖον χρέος ἐδιορίσθην παρὰ τῶν κυρίων μου ἔκαμα μικρὰν ἔλλειψιν. Ἀλλὰ τὸ ὑπούργημά μου ἐτελείωσε μὲ τὸν θαυμάσιον τρόπον, καθὼς ἕως τώρα δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι οἱ κύριοί μου ἐπληροφορήθησαν. Καὶ διὰ νὰ μὴν ἐκτανθῶ εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον, ἀφήνω τὴν ὑπόθεσιν νὰ τὴν παραστήσῃ λεπτομερῶς ὁ ἐδικός μου κύριος Θεόδωρος Μαρκάκης. Ἐδῶ εὑρίσκεται ὁ Α. Ζ. (ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς), ὁ Ἰωαννίδης (Ἀναγνωστόπουλος), ὁ ἀδελφὸς τοῦ Καλοῦ (Δημήτριος Ὑψηλάντης), οἱ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Α. Κ. (τοῦ Παναγιώτου Σέκερη). Ἐπιθυμοῦσα ὁμοῦ μὲ τὸν Ἁρμόδιον (Γρηγ. Φικαῖον Φλέσαν) νὰ παρευρίσκεται καὶ ὁ κύριος Θυμήδης (Ξάνθος). Ὅθεν ἂς ἐκβάλῃ κάθε ἀμφιβολίαν καὶ ἂς ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του διὰ ἐδῶ. Ὑγίαινε

Ὁ ἀδελφός σου Α.Μ.

(Γρηγόριος Δικαῖος Φλέσας)

ΑΡΙΘ. 159
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Ο

Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν. Περίοδος Β Ἀριθ. 1101
Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Πρὸς τὸν γενναῖον καπετὰν Γιαννάκην Κολοκοτρώνην καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Μανουὴλ Ξάνθον καὶ Ἀθ. Τσακάλωφ

Καταταραχθὲν τὸ σεβαστὸν βουλευτικὸν σῶμα διὰ τὴν μεγάλην ἀταξίαν ἕνεκά τινων ἀναιδῶν καὶ κακοήθων, ἐξ ὧν ὁ μὲν καπ. Γεώργιος μεθ' ἑνὸς ἀνθρώπου του εὑρίσκεται εἰς φυλακήν, οἱ δὲ λοιποὶ ἑπτὰ συλληφθήσονται, καὶ διὰ τὰ ἀναίσχυντα κινήματα αὐτῶν κατὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ σεβαστοῦ ἀντιπροέδρου, ὑπ' ὄψιν τοῦ ἰδίου, καὶ τὴν ἀπείθειαν αὐτῶν καὶ δι' ὅπλων ἐναντιότητα πρὸς τὴν φρουρὰν τῆς Διοικήσεως, ἐξέδοτο ἐπίτηδες διαταγὴν ὑπ' ἀριθ. 161 διὰ νὰ συστηθῇ ἀνυπερθέτως ἐπιτροπή, καὶ ἐξετέσασα νὰ θεωρήσῃ κατὰ νόμους τὸ ἔγκλημα καὶ νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἀνάλογον αὐτοῦ ποινήν. Ὅθεν ἐκλεχθέντες ἐδιορίσθητε ὑμεῖς εἰς τοῦτο, ὡς πεῖραν ἔχοντες καὶ φρόνησιν, καὶ διατάττεσθε συνελθόντες εἰς ἓν νὰ ἐξετάσητε τὸ ἔγκλημα κατὰ τὸ εἰκός, καὶ νὰ κρίνητε καὶ νὰ ἀποφασίσητε τὴν δικαίαν παιδείαν, ἀναφέροντες ἐγγράφως πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν τὴν ἀπόφασίν σας.

Τριπολιτσᾶ τῇ 26 Ἰουνίου ᾳωκγ Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν
(Τ.Σ.) Γρηγόριος Δικαῖος
Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς
Γεώργιος Γλαράκης

ΑΡΙΘ. 160
ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Π

Ὑπουργεῖον πολεμικῶν. Περίοδος Β. Ἀριθ. 737
Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΥ
Πρὸς τὸν γενναῖον καπετὰν Γιαννάκην Κολοκοτρώνην καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Μανουὴλ Ξάνθον καὶ Ἀθ. Τσακάλωφ

Κατὰ τὴν ἐκδοθεῖσαν διαταγὴν τοῦ Σ. Βουλευτικοῦ σώματος ὑπ' ἀριθ. 169 τῇ 25 Ἰουνίου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν πολεμικῶν καὶ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, κοινῇ γνώμῃ καὶ τῶν δύο ὑπουργείων, διὰ τὸ ἀδέκαστον καὶ ἀφιλοπρόσωπον τῶν ὑποκειμένων σας διορίζεσθε, ἵνα συνελθόντες εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, προεδρεύοντος τοῦ γενναιοτάτου κ. Γιαννάκη Κολοκοτρώνη, ἐξετάσητε ἀκριβῶς τὰ κακῶς πραχθέντα παρὰ τοῦ καπ. Γεωργάκη μεθ' ἄλλων ὀκτὼ στρατιωτῶν του, κατὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ Σεβαστοῦ Ἀντιπροέδρου καὶ τῆς φρουρᾶς τῆς Διοικήσεως, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν κ. Γεωργάκης μεθ' ἑνὸς ἀνθρώπου του εὑρίσκεται εἰς φυλακήν, διὰ δὲ τοὺς λοιποὺς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο θέλει φροντίσει νὰ πιασθοῦν. Ὅθεν ἀφ' οὗ ἐρευνήσετε καλῶς καὶ ἀνακαλύψετε τὴν ἀλήθειαν,

θέλετε κρίνει καὶ ἀποφασίσει τὴν παιδείαν τῶν εἰρημένων, ἀναφέροντες ἐγγράφως πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν τὴν ἀπόφασίν σας διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν πολεμικῶν.

Τῇ 27 Ἰουνίου 1823. Ἐν Τριπολιτσᾷ
Οἱ ὑπουργοὶ τῶν πολεμικῶν
(Τ. Σ.) Χρ. Περραιβὸς
Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Α. Παπᾶ Γεωργίου
ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Δημήτριος Τομαρᾶς

ΑΡΙΘ. 161

Τὴν ὑμετέραν πανευγένειαν ἀσπάζομαι ὁλοψύχως.

Ὁ ἐδικός μου κύριος Ἐμμανουὴλ Ξάνθος θέλει διαπεράσει ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας. Τὸν πατριώτην αὐτόν, ἂν δὲν τὸν ἐγνωρίσατε προσωπικῶς, σᾶς τὸν παραδίδω διὰ τοῦ παρόντος μου ὡς ἕνα φρόνιμον, ἐνάρετον, εἰδήμονα πολλῶν πραγμάτων καὶ ὅλως ἐξηρτημένον τῆς ὑψηλαντικῆς οἰκογενείας. Πρὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀγῶνος ἠγωνίσθη μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην προθυμίαν, σταθερότητα καὶ εἰλικρίνειαν, καὶ ἤδη δὲ δὲν ἐπρόκρινε νὰ ἡσυχάζῃ, ἀλλ' ἦλθε διὰ νὰ προσφέρῃ καὶ τὸν ἐκ μέρους του ἔρανον εἰς τὴν πολιτικήν μας ἀνόρθωσιν· ὡς τοιοῦτον λοιπὸν καὶ ὅλως ἐδικόν μου συσταίνω αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἀγάπην της, παρακαλῶν νὰ δώσῃ ἀκρόασιν ἀκριβῆ καὶ πίστιν εἰς ὅσα ἤθελε τῇ εἰπῇ διὰ ζώσης, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰ γράφω. Θέλει δὲ πληροφορηθῇ παρὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ ὅλα τὰ ἐδῶ διατρέχοντα ἐν ἀκριβείᾳ, τὰ ὁποῖα καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὰ ἐκθέτω· ἠμπορεῖ δὲ νὰ ὁμιλήσῃ ἐλευθέρως εἰς τὸν πατριώτην αὐτὸν ὅ,τι ἤθελεν ὁμιλήσει εἰς τὴν παρουσίαν μου, καὶ ἂς μὴν ἀμφιβάλλῃς ὅτι θέλει μείνει εὐχαριστημένος καθ' ὅλα. Μὴν ἐκτεινόμενος περαιτέρω εἰς σύστασιν τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ φρονίμου αὐτοῦ πατριώτου, μένω ἐπευχόμενος τῇ πανευγενίᾳ της ὑγείαν καὶ τὰ λῷονα.

Ἐν Τριπολιτσᾷ τῇ 31 Ἰουλίου 1823
Ὁ εἰλικρινὴς φίλος καὶ πατριώτης
Δημήτριος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 162

Γενναιότατε στρατηγὲ κύριε Νικήτα Σ. Εἰς Κάζαν

Ὁ ἐδικός μου κύριος Ἐμμανουὴλ Ξάνθος ὑπάγει εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ περιηγηθῇ τὰς ἐκεῖ ἀρχαιότητας. Ἔρχεται δὲ καὶ πρὸς τὴν γενναιότητά σας διὰ νὰ σᾶς ἀνταμώσῃ·ἐδῶ ἀγκαλὰ καὶ νὰ τὸν ἐγνωρίσατε, μ' ὅλον τοῦτο δὲν λείπω νὰ σᾶς τὸν συστήσω ὡς ἕνα πα-

τριώτην ἐνάρετον, πιστὸν τῆς οἰκογενείας, φρόνιμον καὶ εἰδήμονα πολλῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τοῦτο ἠμπορεῖτε νὰ συνομιλήσετε ἐλευθέρως διὰ κάθε πρᾶγμα. Εἰς ὅσα θέλει σᾶς εἰπεῖ, παρακαλῶ νὰ δώσετε ἀκρόασιν καλὴν καὶ πίστιν, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλετε εὐχαριστηθῆ εἰς ἄκρον.

Ἀσπαζόμενος τὴν γενναιότητά σου ἐκ ψυχῆς μένω.

Ἐν Τριπολιτσᾷ τὴν 1 Αὐγούστου 1823

Ὁ φίλος Δ. Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 163

Εὐγενέστατε κύριε Ἐμμανουὴλ Ξάνθε

Ἔλαβον τὸ γράμμα σας καὶ εἶδον τὰ ὅσα μοὶ σημειοῖτε. Τὸ περὶ τοῦ... μοὶ φαίνεται ἀπίθανον, καὶ ἴσως νὰ ὑποκρύπτεται ἕνα ἄλλο τι, ἐπειδὴ εἰς τοιαύτην ἀνωμαλίαν εἶναι ἀσυγχώρητοι αἱ ὑπανδερῖαι.

Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου κύριος Ν. Ν. θέλει σᾶς ὁμιλήσει πολλὰ διὰ στόματος, εἰς τὰ ὁποῖα παρακαλῶ νὰ δώσητε ἀκρόασιν ἀκριβῆ καὶ νὰ τὰ βάλετε εἰς πρᾶξιν. Τὰ πράγματα τῆς Καριτένης ὑπάγουν κακῶς, καὶ ἐπαπειλεῖται ἐμφύλιος πόλεμος δεινός, ἀσύμφορος εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον περίστασιν τῶν πραγμάτων.

Σᾶς περικλείεται τὸ ἐσώκλειστον πρὸς τὸν... τὸ ὁποῖον νὰ ἐγχειρίσητε ἰδιοχείρως καὶ νὰ τὸν ὁμιλήσετε καὶ διὰ ζώσης τὰ δέοντα, μὴ τύχῃ καὶ ἀποσπασθῇ πρὸς τὸ μέρος τῶν κακοφρονούντων, καὶ ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ μεγάλα δεινά· ἂν ἐξ ἐναντίας ἐὰν ὁμοφρονῇ μὲ τὸ πατριωτικὸν μέρος, ἠμπορεῖ νὰ συνεργήσῃ εἰς πολλὰ ὠφέλιμα· ἠξεύρεις καὶ γνωρίζεις τὰ πράγματα καλῶς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν σᾶς ἐκτείνομαι. Νὰ μοὶ γράψητε δὲ ἀμέσως τὰ φρονήματα τοῦ ἀνδρός, καὶ ποῦ κλίνει, εἰς ρέγουλάν μου· ἐπευχόμενος τῇ εὐγενίᾳ σας ὑγείαν. Μένω

Ἐν Τριπολιτσᾷ τῇ 4 Αὐγούστου 1823

Ὁ πατριώτης Δημ. Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 164

Φίλε Ξάνθε

Ὁ Ἰαννακὸς ἐπέστρεψεν ἀπὸ Καρίτεναν μὲ κενὰς χεῖρας καὶ κατὰ τὸ γράμμα τοῦ Κολιοπούλου δὲν μένει σχεδὸν ἐλπὶς διὰ νὰ λάβω τὰ χρήματα ὁποὺ ἐπερίμενον. Τρίτη ἡμέρα εἶναι σήμερον ὁποὺ ὁ Αὐγουστῆς ἐξοδεύει ἐξ ἰδίων του καὶ αὔριον βέβαια θέλει μοὶ εἰπῆ ὅτι δὲν ἔχει παράδες. Πάσχισον, φίλε, ἐκεῖθεν κινῶν πάντα κάλαμον, νὰ ἠμπορέσῃς νὰ δανεισθῇς ἐπ' ὀνόματί μου τουλάχιστον πεντακόσια γρόσια, ἢ ὅπως ἄλλως ἠξεύρεις, ἂν εἶναι τρόπος νὰ ὑ-

ποσχεθῆς ὅτι θέλεις τὰ ἐμβάσει ἐκ τῶν Νήσων, ἢ οὕτως ἢ ἄλλως ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου Ἰωάννης νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ ἄπρακτος, διὰ νὰ μὴν καταντήσω νὰ πωλήσω τὸ ὡρολόγιόν μου καὶ τὴν ταμπακέραν μου, τὸ ὁποῖον θέλει μὲ λυπήσει τόσον, ὅσον καὶ θέλει πειράξει τὴν φιλοτομίαν μου.

Ὁ πτωχὸς Θέμελης ἐξανακύλησε ἀπὸ παροξυσμόν, καὶ κύριος οἶδε πότε θέλει ἐπιχειρισθῆ τὸ εἰς Σάμον ταξίδιόν του. Ὁ Σταυράκης ἀσθενεῖ ἀπὸ τύφον, καὶ δὲν πιστεύω νὰ σὲ προφθάσῃ εἰς τὴν Ζίαν· διὰ ποίας ἁμαρτίας μου ἡ τόση ἀτυχία ; ἀπεφάσισα νὰ γράψω εἰς Ζάκυνθον, ἴσως ἐκεῖθεν κατορθώσω τι.

Τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1823, ἐν Τριπολιτσᾷ

Ὁ φίλος σου Δημήτριος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 165

Εὐγενέστατε κύριε Ξάνθε

Τὸ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν γράμμα σας ἔλαβον καὶ ἐχάρην διὰ τὴν ἐν αἰσίοις ἄφιξίν σας εἰς ταύτην τὴν πόλιν. Κύριος οἶδεν ὁποία δειλία σᾶς κατεκυρίευσεν εὑρισκόμενος ἐκεῖ, βεβαίως τὸ κεφάλι σας ἀπὸ τὸ ἀμπάρι δὲν τὸ ἐβγάλετε, μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἡ ἀπόφασις τὸ νὰ διέλθετε ἐκεῖθεν ἀποδεικνύει κάποιαν γενναιότητα. Εὔχομαι νὰ λάβετε τὴν παροῦσάν μου εἰς Ὀδησσόν· εὐχαριστῶ διὰ τὰς εἰδήσεις ὁποὺ μοὶ δίδετε ἐκεῖθεν· περιμένω ὅμως πολλὰς καὶ μεγάλας ἀπὸ Ρωσίαν· τὰ καθ' ἡμᾶς θέλετε τὰ πληροφορηθῇ ἀπὸ τὸν κύριον Δημήτριον Παυλίδην, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ γράμμα περικλείω τὴν παροῦσάν μου.

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν σας, θέλετε ἀπεράσει εἰς τὸ μούλκι μας Κόσνιτζαν πρὸς ἐντάμωσιν τῆς φιλοστοργοτάτης μοι Μητρὸς διὰ νὰ τὴν διασκεδάσῃς, διηγούμενος μὲ τὴν γνωστήν μοι εὐγλωττίαν σας ὅλα τὰ καθ' ἡμᾶς· μετὰ ταῦτα μεταχειρισθῆτε ὅλα τὰ σχήματα τῆς ρητορικῆς νὰ τῇ ἐκθέσητε ὅλην τὴν γνωστήν σας πενίαν μου. Ἀνάγκη πᾶσα ὅτι κατὰ τὸ παρόν, ὡς σᾶς εἶπον καὶ ὡς τῇ ἔγραψα, νὰ μοὶ ἐμβάσῃ χίλια φλωρία διὰ νὰ γλυτώσω ἀπὸ τὰ βασανιστήρια τῶν δανειστῶν μου, καὶ καθέκαστον χρόνον νὰ μοὶ ἐμβάσῃ πεντακόσια φλωρία, τὰ ὁποῖα μόλις μ' ὅλην τὴν δυνατὴν οἰκονομίαν ἠμποροῦν νὰ μοὶ ἐξαρκέσουν. Ἔχω σωστὰς πληροφορίας ὅτι τὸ πᾶν τῆς οἰκονομίας τῆς οἰκίας μας κρέμαται ἀπὸ τὸν φίλτατόν μοι γαμβρόν. Εἰς τὴν εὐγενίαν του ἠμπορεῖτε νὰ τῷ ὁμιλήσητε ὅλα τὰ δέοντα διὰ νὰ μὴ καταχρᾶται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἀδελφικὸν φίλτρον, καὶ μὲ ὅποιον τρόπον γνωρίζετε νὰ τοῦ κινήσητε τὴν φιλοτιμίαν· εἰς δὲ τὴν φιλοστοργοτάτην μοι Μητέρα θέλετε τῇ εἰπεῖ ἰδιαιτέρως ἀπὸ μέρους μου ὅτι εἰς ὅσα ἀνήκουν τοὺς

υἱούς της νὰ μὴ πολλὰ παρακούῃ τὸν γαμβρόν, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθῇ τὸ μητρικόν της φίλτρον. Δὲν τῇ τὰ γράφω ὁ ἴδιος αὐτά, ἐπειδὴ ἠξεύρω ὅτι τὰ γράμματά μου ἀναγινώσκονται καὶ ἀπὸ τὸν γαμβρόν μου, ὅστις, ἐπειδὴ πολλὰ ὀλίγον μᾶς ἐγνώρισε, δὲν ὑποθέτω νά ἔχῃ ὅλην τὴν δέουσαν ἀδελφικὴν ἀγάπην, καὶ πρὸς περισσοτέραν πιστοποίησίν της, θέλεις τῇ δείξῃ τὸ παρόν μου γράμμα διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἶναι ἰδικά μου παράπονα καὶ ὄχι ἐδικές σας ἐφευρέσεις. Παρακαλῶ νὰ λάβετε τὸν κόπον νὰ κάμετε αὐτὸ τὸ ταξιδάκι, καὶ θέλετε μὲ ὑποχρεώσει πολλά, ὡσὰν ὁποὺ ἐλπίζω μεγάλα πράγματα ἀπὸ τὴν ἐπιτηδειότητά σας· εὐχόμενος δὲ ὑγείαν καὶ καλὴν ἐντάμωσιν, μένω.

Τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1827, ἐκ Ναυπλίου
Ὁ πρόθυμος φίλος
Δημήτριος Ὑψηλάντης

ΑΡΙΘ. 166

Τῇ 8 Αὐγούστου 1832, ἐν Ὀδησσῷ

Ἀγαπητέ μοι φίλε

Ὕστερα ἀπὸ τόσων χρόνων σιωπῆς μεταξύ μας μαθὼν ποῦ εὑρίσκεσαι σοὶ γράφω. Κατὰ τύχην προχθὲς ἐντάμωσα τὸν μίαν φορὰν δοῦλόν σου Μανόλην, ὅστις μοὶ εἶπεν ὅτι εὑρίσκεσαι εἰς Βουκουρέστιον κυνηγῶν εἰσέτι τὴν πολυθρύλητον κρίσιν τοῦ Σάββα· εἰς Ναύπλιον ἤξευρα τοῦτο καὶ ἀπὸ τὸν Γεροπρασσᾶν, ἀλλ' ἐπομένως καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἤξευρε ποῦ ἦσουν, διότι καὶ ἀπὸ ἄλλον εἶχε πληροφορηθῆ ὅτι διὰ τὴν Χολύρροιαν εἶχες ἀναχωρήσει, μάλιστα ἦτον καὶ εἰς ὑποψίαν περὶ τῆς ζωῆς σου· ὁ Μανόλης μοὶ εἶπεν νὰ συστήσω τὸ γράμμα μου εἰς κάποιον Ζαμάνην, διὰ νὰ τὸ λάβῃς ἀσφαλῶς. Δὲν ἠξεύρω ἂν εἶναι ὁ Κ. Ζαμάνης, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζα μιὰν φοράν, καὶ ἂν ὁ ἴδιος εἶναι, προσφέρετέ τον τοὺς προσκυνισμούς μου. Σοὶ στέλλω λοιπὸν τὸ παρὸν σύντομον διὰ νὰ λάβω ἀπόκρισιν, νὰ σὲ γράψω πλέον ἐκτεταμένως καὶ νὰ εἰπῶμεν τὰ πάθη μας ἀμοιβαίως. Ἀναμφιβόλως θὰ εἶσαι περίεργος νὰ μάθῃς τὰ κατ' ἐμέ, σοὶ λέγω εἰς ὀλίγα λόγια, ὅτι τὸ Πάσχα ἀνεχώρησα ἀπὸ Ναύπλιον διὰ τὴν Πόλιν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐδῶ. Πῶς ἀνεχώρησα καὶ διὰ ποῦ καὶ ὁ ἴδιος τὸ ἀγνοῶ· ἔφυγα χωρὶς νὰ ἠξεύρω ποῦ ὑπάγω· μίαν φορὰν ἀπὸ Τριέστι σοὶ ἔγραψα εἰς Ἀγκῶνα κάποιας προβλέψεις μου περὶ τῆς μελλούσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος· δι' ὀλίγον καιρὸν ἐνόμισα ὅτι τότε εἶχα ἀπατηθῆ, ἀλλ' ὄχι· ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή· γράψε με ἀπ' εὐθείας ἐδῶ εἰς ὄνομά μου.

Ὁ ἀδελφὸς
Ἀθανάσιος Τσακάλωφ

ΣΗΜ. : Ὁ Τσακάλωφ μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καποδιστρίου εἰς

Ναύπλιον, ὅπου εὑρίσκετο, φοβηθεὶς τὰ κακὰ ἀποτελέσματα, ἀνεχώρησε καὶ διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶχε φθάσει εἰς 'Οδησσόν, ὅπου, μαθὼν ὅτι ὁ Ξάνθος ζῇ καὶ εὑρίσκετο εἰς Βουκουρέστιον, τῷ ἔγραψε τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν· κατὰ τὸ παρὸν εὑρίσκεται εἰς τὴν Μόσχαν, παρὰ τῷ συναδελφῷ Κομιζοπούλῳ, ὄχι βέβαια εὐχαριστημένος, διότι καὶ αὐτός, ὡς εἷς τῶν πρωταρχηγῶν τῆς Φιλικῆς 'Εταιρίας, δὲν ἐλείφθη ὑπ' ὄψιν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ αὐτῆς, Ξάνθος, Π. Σέκερης, καὶ Κομιζόπουλος, καὶ λοιποί, παρὰ τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐπειδὴ ὁ ὑπομνηματιστὴς τοῦ 'Ιστορικοῦ Δοκιμίου τῆς Φιλικῆς 'Εταιρίας ἔδωκεν ὅλην τὴν τιμὴν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς εἰς ἄλλον, ὅστις, τῇ ἀληθείᾳ, οὐδὲν ἢ ὀλίγον ἐδυνήθη νὰ ἐνεργήσῃ.

ΑΡΙΘ. 167

Τῇ 11 'Ιουνίου 1836. Γαλάτσιον

Κύριε Ξάνθε ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

'Η ἐν παρβίστῳ μοναδικὴ ἡσυχία σας, μὲ δίδει πάντοτε πολλὰς ἀφορμὰς νὰ τεχνολογῶ τὸ γενναῖον τῆς ψυχῆς σας, καὶ νὰ μὴν ἠμπορῶ κατὰ τοῦτο νὰ αἰσθανθῶ τὸ ἕως πότε αὐτη ἡ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονή σας, καὶ τέλος ὁποῖον ἄραγε τὸ φρόνημά σας; ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω ἂν καὶ τοῦτο συγχωρημένον εἰς ἐμὲ καὶ γνωστικὸν τὸ νὰ σᾶς ἐρωτῶ τοιουτοτρόπως μὲ μίαν μου' πρώτην ἐπιστολὴν ταύτην, ὕστερον ἀπὸ τόσους χρόνους τοῦ χωρισμοῦ ἀναμεταξύ μας, προσωπικῶς καὶ οὐδέποτε ψυχικῶς, ἕνεκεν τοῦ ὅτι ἐγὼ σᾶς ἐπόθουν, σᾶς ἠγάπουν, καὶ σᾶς ποθῶ, καὶ σᾶς ἀγαπῶ, γνωρίζων τὰ καθ' αὐτὸ αἰσθήματά σας καὶ τὰ ἔξοχα ψυχικὰ προτερήματά σας.

Αἴ! Ἄριστέ μοι καὶ ἀκριβέ· ἂς μὴ μελαγχολῶμεν, ἂς μὴ βαρυγνωμῶμεν, καὶ οὐδόλως ἂς μὴν ἀσχάλλωμεν. 'Ελληνικὴ σημαία κυματεῖ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, 'Ελλὰς ἤρχισε νὰ ὑπάρχῃ ἐν μέσῳ τῶν δεδοξασμένων λαῶν. Πρέσβεις της εἰς ὅλας τὰς μεγάλας τοῦ κόσμου πόλεις. Πρόξενοι καὶ ὑποπρόξενοι καὶ εἰς τοὺς παραμοκροτέρους τοῦ ἐχθροῦ λιμένας, ὁ Ποθητὸς εἰς Γαλάτσιον, ὁ Φωκιανὸς εἰς Βεσσαραβίαν καὶ τὰ λοιπά· ὁ Ξάνθος εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Μαρτζινενίου! τὴν Τράπεζαν ἑτοίμασαν οἱ ὑπηρέται, τὰ φαγητὰ ἀποθαμμένα, ἐκάθησαν εἰς βρῶσιν των οἱ μὴ εἰς αὐτὰ κοπιάσαντες, συνήθεια φαίνεται παλαιὰ εἰς τὸν κόσμον. 'Ο κύριος Λασάνης, ὢν τώρα εἰς αὐτὴν τὴν τράπεζαν εἷς τῶν δαιτημόνων, ἐλπίζω νὰ σᾶς ἐνθυμηθῇ, ἂν ὄχι ὁ κύριος Ρίζος, τοὺς ὁποίους μὲ τὸ νὰ συγχύζῃ ἡ ἐλευθεροτυπία πολλὰ μὲ κακοφαίνεται.

Εἶδα ὅτι εἰς τὰ πιεστήρια τοῦ τύπου τῶν 'Αθηνῶν εἶναι ἡ 'Ιστορία τῶν τρεξάντων ἐν Βλαχοπογδανίᾳ ἐκδιδομένη ἀπό τινα, ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ πόθεν λαμβάνουν τὰς πηγὰς τούτων τῶν πραγμάτων νὰ τὰ ἱστορήσουν. Ἴσως πάλιν, καθὼς ἄλλοτε ὁ Φιλήμων, οἰκειοποιηθῇ καὶ αὐτὸς πρὸς δεῖξιν τοῦ βιβλίου του ἀντικείμενον ἄλλον 'Αχιλλέα·

θὰ τὸν ἴδῶμεν.

Εὐαρεστηθῆτε, κύριε Ξάνθε, νὰ μὲ γράψητε τὰ περὶ ὑμῶν· προσθέσατέ μοι καὶ ὅσα γνωρίζετε, πῶς ἐπιθυμῶ νὰ ἠξεύρω· τὸ Βουκουρέστιον ὄχι μακράν, συλλογίζομαι πῶς σᾶς τυχαίνουν καμμίαν φορὰν καὶ ἐκεῖθεν ἐφημερίδες διὰ νὰ παρατηρῆτε τὴν πρόοδον τῶν Ἑλλήνων ἢ εἰς ποίαν διοικητικὴν περίστασιν εὑρίσκονται.

Δεχθῆτε, ἄριστέ μοι, μετὰ τόσον καιρὸν τὸν εἰλικρινῆ ἀσπασμόν μου, καὶ καλοθελήσατε νὰ σᾶς εἶμαι.

Ὁ ἀδελφὸς καὶ δοῦλος
Ἀθ. Ξόδυλος

ΣΗΜ. : Οὗτος ὁ φίλος ἦτον εἷς τῶν μεγαλεμπόρων Ἑλλήνων εἰς Βεσσαραβίαν, Πελοποννήσιος, ἐν ὑπολήψει καί εὐνοίᾳ παρὰ τῇ Ρωσικῇ ἐκεῖ Διοικήσει, εἷς τῶν ἐνθερμοτέρων ἀδελφῶν τῆς Ἑταιρίας, καὶ πολλὰ δαπανήσας καὶ ἐνεργήσας ἐν τῇ ἐπαναστάσει πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐν Γαλατσίῳ καὶ Σκουλενίῳ Ἑλλήνων στρατιωτῶν, ὡς ἐκ τῶν πρὸς τὸν Ξάνθον εὑρισκομένων γραμμάτων του φαίνεται.

ΑΡΙΘ. 168

Ἐν Ὕδρᾳ τῇ 30 Αὐγούστου 1839

Κύριε Μ. Ξάνθε σὲ ἀσπάζομαι

Ἐπληροφορήθην ὅτι καταγίνεσαι εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἱστορίας μας· τολμῶ νὰ σοῦ προβάλω, ὅτι νὰ μὴ τὴν δώσῃς εἰς τύπον πρὸ τοῦ νὰ τὴν ἰδῶ, διὰ νὰ μὴν ὑποπέσῃς εἰς λάθη (παροργιζόμενος δικαίως κατὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου)· ἐὰν δὲ καὶ δὲν θελέσῃς νὰ κάμῃς τὴν γνώμην μου, ἐνθυμήσου ὅτι τὸ ἔργον εἶναι σπουδαῖον κτλ., ἐνθυμήσου τέλος πάντων ὅτι θέλεις εὕρει πολλοὺς αὐστηροὺς κριτὰς καὶ πρὸ πάντων τὸ δημόσιον· μὴ παραλείψῃς, καθὼς ὁ ἀχάριστος Περραιβός, τοὺς ὅσους συνέδραμον. Δὲν ἀνήκει αὐτὴ ἡ τιμὴ (ἐὰν εἶναι τιμὴ) εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς συνεργάτας καὶ συντελέσαντας· μάθε ὅτι σώζονται καὶ εἰς χεῖράς μου ἀπομνημονεύματα καὶ διὰ νὰ γίνῃ τέλειον τὸ σύγγραμμα κρίνω εὔλογον νὰ συνεννοηθῶμεν. Ἡ γνώμη μου ὑπαγορεύεται ἀπὸ εἰλικρίνειαν, σὺ δὲ κάμε ὅ,τι σοῦ φανῇ καλόν· ἐὰν δὲν εὑρισκώμεθα εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, ὅταν πλησιάσῃς εἰς τὸ τέλος, ἐὰν εὑρεθῇς ἐκτὸς ὑπηρεσίας, πολλοὺς κόπους καὶ δρόμους ξηρῶν καὶ θαλασσῶν καὶ ποταμῶν ἔκαμες, κάμε ἀκόμη ἕνα μικρόν, καὶ ἔλα νὰ μὲ εὕρῃς, ἐὰν εἶσαι εἰς ὑπηρεσίαν συνεννοούμεθα εἴτε διὰ γραμμάτων ἢ ἔρχομαι ἐγώ. Ἀναμένω τὴν ἀπάντησιν· σὲ ἐναγκαλίζομαι καὶ σοῦ εὔχομαι ἀπὸ ψυχῆς κτλ.

Ὁ φίλος σου
Π. Σέκερης

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ὁ Ξάνθος εἶναι ὁ θαρραλέος ἐμπνευστὴς καὶ κυρίως ὁ ἱδρυτὴς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Συνέλαβε τὴν ἰδέα νὰ κάνουν μόνοι οἱ Ἕλληνες ὅ,τι περίμεναν μέχρι τότε ἀπὸ τὴν φιλανθρωπία τῆς Εὐρώπης καί, μέσα στὴν πατριωτική του μέθη, πέρνοντας στοὺς ὤμους του ὅλο τὸ τεράστιο βάρος τῶν εὐθυνῶν τοῦ ἀγώνα γιὰ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ἢ ΘΑΝΑΤΟ, μπόρεσε νὰ φέρη σὲ πέρας μιὰ ἐθνικὴ καὶ ἱστορικὴ ἀποστολή. Καὶ εἶναι ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς τρεῖς πρώτους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ποὺ ἐπέζησε γιὰ νὰ ἰδῆ τὸ ὄνειρο μιᾶς ἐλεύθερης ἑλληνικῆς πατρίδας, ὁ μόνος ποὺ ἔγραψε πῶς ὁραματίσθηκε μιὰ πανεθνικὴ ἐξέγερση γιὰ τὴν ἀπολύτρωση τοῦ γένους.

Στὰ πρῶτα χρόνια τῆς Ἀνεξαρτησίας, ὅταν θεωροῦσαν νεκρὸ τὸν ἱδρυτὴ τῆς Φιλικῆς, τοῦ ἀμφισβήτησαν τὴ δόξα καὶ τὸν κατηγόρησαν ἀκόμη σὰν καταχραστὴ τῶν εἰσφορῶν γιὰ τὸν Ἀγῶνα. Ὁ Ξάνθος, ταπεινὸς καὶ ἄσημος, βιοπαλαίοντας στὰ ξένα γιὰ νὰ συντηρήση τὴν οἰκογένειά του, τὸ πληροφορήθηκε ὕστερα ἀπὸ καιρό· ξεκίνησε καὶ ἦρθε στὴν Ἀθήνα. Τότε, ὑπέβαλε στὴν κυβέρνηση ἕνα μακρὺ ὑπόμνημα γιὰ τὴν ἵδρυση καὶ τὴν δράση τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, λεπτομερεῖς λογαριασμοὺς γιὰ τὴ διαχείριση τῶν εἰσφορῶν καὶ μαζὶ τὰ ἀρχεῖα, ποὺ εἶχε διασώσει. Λίγο πρὶν πεθάνη, ἐκλιπαρώντας μιὰ δημόσια θέση, μιὰ σύνταξη στὰ βαθιά του γεράματα, ἐξέδωσε τὸ 1845 στὴν Ἀθήνα τὸ ὑπόμνημα καὶ τὰ ἀρχεῖα ποὺ εἶχε ὑποβάλει στὴν κυβέρνηση, προσφέροντας μιὰ ἀκόμη ἐκδούλευση στὴν ἱστορία τοῦ ἔθνους, ὅπου τοῦ ἀνήκει ἡ πρώτη θέση: τοῦ πρωτεργάτη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

*

Τὸ ΒΙΠΕΡ αὐτό, πιστὴ ἐπανέκδοση τοῦ σπανιώτατου σήμερα βιβλίου μὲ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Ξάνθου καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὴν πληρέστερη ἱστορία τῆς προετοιμασίας καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐπαναστάσεως, προλογίζει ὁ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἀπόστολος Δασκαλάκης, καὶ δίνει μαζὶ τὴν βιογραφία τοῦ πρωταγωνιστῆ τοῦ 1821.

Ἔκδοσις ΠΑΠΥΡΟΣ ΠΡΕΣΣ, Βουλῆς 17, Ἀθῆναι, τηλ. 220.01
Κεντρικὴ διάθεσις: Πανεπιστημίου 46, Ἀθῆναι, τηλέφ. 626.81